БЪЛГАРСКИ

Мере арадхя

Моят любим гуру

Свами Дхармашакти Сарасвати

Йога Пъбликейшънс Тръст, Мунгир, Бихар, Индия

Мере арадхя

Моят любим гуру

Поздрави, ॐ *и прем*

Мере арадхя

Моят любим гуру

Свами Дхармашакти Сарасвати

Йога Пъбликейшънс Тръст, Мунгир, Бихар, Индия

Mere Aradhya. My beloved guru. Swami Dharmashakti Saraswati

© Bihar School of Yoga 2011
Published by Yoga Publications Trust
First edition 2011
Reprinted 2013
Yoga Publications Trust, Ganga Darshan, Munger, Bihar, India
Website: www.biharyoga.net

Всички права запазени. Никаква част от тази публикация не може да се възпроизвежда, предава или съхранява в електронна система или под каквато и да е форма и по какъвто и да е начин без писмено разрешение от Yoga Publications Trust.

Satyananda Yoga® и Bihar Yoga® са регистрирани търговски марки на International Yoga Fellowship Movement (IYFM). Използването им в тази книга е с разрешение и по никакъв начин не влияе върху тяхната валидност.

Мере арадхя. Моят любим гуру. Свами Дхармашакти Сарасвати

Първо издание на български език, 2022 г.
Издадено от „Българска йога асоциация“ ЕООД
ул. Родопски извор №43А, ж. к. Борово, София 1680
тел. 02 9581 571, моб. 088 468 7700
Уебсайт: www.yogabg.com

ISBN: 978-93-81620-06-9

Посвещение

Смирено посвещаваме на
свами Шивананда Сарасвати, който въвежда
свами Сатянанда Сарасвати в тайните на йога.

Посвещение

На нашия гуру шри свами Сатянанда Сарасвати,
който продължава да ни вдъхновява и напътства
по пътя на йога и духовността.

Съдържание

Посвещение 9

Мигове от детството на шри Свамиджи 17

Мигове от гурукул 51

Мигове от живота на паривраджака 113

Началото на един ашрам и една организация 233

Разширяване и консолидиране на мисията 397

Кулминация на пророческото видение 449

Поеми от свами Дхармашакти 523

Речник 554

Посвещение

Смирено предлагам тези няколко думи, които успях да напиша, в нозете на моя обичан гуру свами Сатянанда Сарасвати, майстор по йога и несравним гяни, който се стреми да разкрие ползите от йога за благоденствието на цялото човечество и работи за трансформирането на ведантическите учения за недуалността и единството в неразрушими връзки на универсална любов и братство.

Срещнах шри Свамиджи за първи път на 3 април 1953 г. и още в този момент разпознах в него предопределения за мен гуру. Оттогава опознах мислите, делата, плановете и визиите на шри Свамиджи в голяма дълбочина и детайли. Понякога се чудя дали е възможно едно човешко същество наистина да се издигне до такива внушителни висоти на божествена трансценденталност, както шри Свамиджи. Той олицетворява качествата на *марядa пуруша*, идеалното човешко същество, за което тяга, тапася, йога и санняса са начин на живот.

Шри Свамиджи беше поел по пътя на своето духовно търсене съвсем сам и някъде по пътя нашите пътеки се пресякоха. Той ме въведе в живота, посветен на отдадеността, служенето и са-

можертвата. Моят съпруг, синът ми и аз изцяло се посветихме на великата мисия на шри Свамиджи. Всяка капка от нашата пот и кръв, всяка мисъл в нашите умове, всяко чувство в нашите сърца, всяка вибрация на нашите прани му принадлежи. Взехме непоколебимото решение да отдадем своя живот за разпространяване на свещената дхарма, която шри Свамиджи отстояваше през целия си живот.

В началото свами Сатявратананда, моят съпруг, се отнасяше към шри Свамиджи като към гуру бхай. По-късно, след като се посвети на мисията на шри Свамиджи, Сатяврадж го почиташе като свой гуру. Гуру и ученик работиха като две тела, но с една душа. Мисълта, че може да има нещо друго отвъд работата за гуру с пълна вяра и себеотдаване, никога дори не се появи в ума на ученика.

По думите на Сатяврадж: „Смятам, че съм имал изключителния късмет да получа посвещение от джагадгуру свами Шивананда и чрез благословията му да открия негово точно копие в лицето на свами Сатянанда, който стана мой гяна гуру, мой санняса гуру. Не може да се опише това, което почувствах, след като получих посвещение от свами Шивананда. Един ден светът ще види и ще разбере свами Сатянанда по начина, по който аз го виждам и разбирам. Днес светът може да не осъзнава неговата стойност, но непременно ще дойде времето, когато ще го признае и ще го почита заради истинската му същност. Независимо дали ще бъда жив да видя този

ден или не, моята душа определено ще го види, където и да се намира."

А за този отдаден ученик шри Свамиджи каза следното: „В живота си срещнах само един човек, който се потопи в служенето на своя гуру до такава степен, че стана пример за самия гуру. Дотолкова, че гуру вътре в себе си го призна за свой гуру! Този човек беше Сатяврат, към когото изпитвах най-голяма почит и уважение. Ние се разбирахме прекрасно. Никой друг не може да достигне нивото на взаимно разбиране, което споделяхме. Затова той винаги ще има специално място в моето сърце."

Същото усърдие към дълга, пълно отдаване на гуру и непоколебимо посвещаване на неговата мисия виждаме в свами Нираджан, подобие на Сатяврадджи. Кой е свами Нираджан? Разгръщащите се събития ни дават знаци, но бъдещето е известно само на Гурудев. Пълното отдаване на свами Нираджан на неговия гуру и неизказаното доверие и любов на шри Свамиджи към него представляват образцов идеал за съвременната цивилизация. А майката няма какво повече да каже, тя се чувства безмерно благословена. По думите на шри Свамиджи, „Достойна е само онази майка, чийто син е отдаден на своето божество и на своя наставник."

Въпреки многото мъки и изпитания, пред които се изправих, въпреки бунтовническата ми природа и революционните ми мисли, по милостта на Бог аз намерих велик гуру, който се отнасяше с мен като с дъщеря, посвети ме като

негова ученичка и ме подготви за специална мисия. Веднага щом поех тази мисия, съдбата, която той провидя за мен, започна да се материализира.

Сатявратджи беше добре познат в семейството и обществото със своя свят и добродетелен характер. Само вдъхновението му ми помогна да свърша много работа за семейството и обществото. Благодарение на неговото вдъхновение започнах да пиша писма и статии за списания. С насърчаването и благословиите на шри Свамиджи моят стил на писане се разгърна. Освен че се справях с неговата обемиста кореспонденция, аз започнах да транскрибирам и да подреждам неговите лекции.

Един ден съвсем неочаквано Сатявратджи отбеляза: „Ти трябва да напишеш биографията на Гурудев." Този коментар ме изплаши. Задачата надхвърляше моите способности. Но неговата настоятелност ме накара да започна да събирам важни материали съгласно нарежданията му. В моите дневници, писма и папки имаше много записки и аз отново започнах да ги преглеждам. Шри Свамиджи провеждаше лични разговори със Сатявратджи. Когато темата засягаше ранния живот на шри Свамиджи, Сатявратджи стенографираше информацията, а аз по-късно я транскрибирах в дневника си. Самата аз бях много вдъхновена и имах идеи, които често обсъждах с шри Свамиджи.

Делата на съдбата са наистина загадъчни. След инцидента със Сатявратджи всичко се про-

мени; имах чувството, че животът ми е свършил... Шри Свамиджи дойде и реорганизира всичко. С неговото вдъхновение, указания и благословии нещата започнаха да се движат, както преди. Започнах да работя върху всички висящи задачи. Мислех също и за книгата. Думите на Сатявратджи кънтяха силно и ясно в ушите ми: „Има осемнадесет Пурани, но тази *Гуру гита*, която те моля да напишеш, може да се окаже деветнадесетата."

Шри Свамиджи избухна в смях, когато чу този коментар за първи път. „Добре, нека да видим какво ще напишеш в крайна сметка", подсмихна се той.

И спомените започнаха да се връщат. Мислите за написването на тази книга приижда като вълни към морския бряг. Струваше ми се, че Сатявратджи непрекъснато ме мъмри: „Защо още не си започнала книгата?" Свами Нирандjан също настояваше да опиша забележителния живот на шри Свамиджи. Съзнавах също, че бързо наближавам и заключителната глава на моя живот. Трябваше да завърша моята *Гуру гита*. Поисках благословия от гуру и от Бог за успеха на моето начинание и прошка за грешките, които можех да допусна, и най-накрая започнах да пиша...

Настоящата книга е разделена на шест части:

1. Мигове от детството на шри Свамиджи
2. Описание на престоя му в ашрама на неговия гуру
3. Мигове от живота му като странстващ саннясин

4. Начало на движението по йога
5. Разрастване и консолидиране на мисията
6. Кулминация на визията на провидеца

Опитах се да направя изчерпателно и пълно описание на живота и дейността на шри Свамиджи. Неговите указания и учения са събрани в много книги, преведени на много езици. Тази книга е само едно скромно допълнение към красивата и нарастваща колекция.

Не съм просто обнадеждена, а съм твърдо убедена, че духовните съкровености от живота на шри Свамиджи ще осветлят пътеката на всеки духовно търсещ, който ги прочете. Ако твърдението ми звучи самонадеяно и суетно, смирено моля читателя за снизхождение...

Свамиджи, Вие сте истинско въплъщение на вечната садхана на живота. Вашите възвишени учения прогониха печалната тъмнина от моя живот. И в аурата на това божествено знание аз съзрях вечното, несекващо блаженство, което ме вдъхнови да се впусна в това пътуване по алеята на спомените, описвайки както малките трогателни моменти, така и великите етапи от Вашия епичен живот. Моля се да получа Вашата милост, любов и благословия завинаги.

Поетичният гений на Валмики се събуди
от жалния плач на слутен жерав.
Моето перо руши всички бариери,
когато слушам звънтящите звуци на божественото име.

Пролетта разцъфна посред есента,
прохладен нектар струи
посред знойното лято.
Светът ще се възрадва, когато прочете
драскулките изпод моето перо,
танцуващо в чиста радост по повърхността на тази хартия.

Моето перо може да няма силата
да вдъхне живот на тези, които нямат,
но, о, Господи, дари го да може да описва неуморно
сагата на моя гуру,
възвишен и несравним.

Прах от нозете на моя гуру,
Свами Дхармашакти Сарасвати

Мигове от детството на шри Свамиджи

Когато светът се забули в тъмнина и невежество, някоя велика душа се спуска, запалва светилника на знанието и прогонва напълно мрака.
Свами Сатянанда е такъв духовен исполин на нашата епоха. Изоставяйки светските удоволствия и развлечения, той избира да облече одеждите на безстрастието, аскетизма и отречението. Той е гяни и тяги по подобие на Адигуру Шанкарачаря. Като гледаме неговите безценни качества – на главата, сърцето и ръцете, ни се струва, че сам Бог е излял върху него най-отбраните Си дарове. Непоколебимата му отдаденост към неговия гуру и неговото благо, любящото му поведение към всеки и всички са идеали, достойни за подражание.

Anaashritah karmaphalam kaaryam karma karoti yah
Sa sannyasee cha yogee cha na niragnirna chaakriyah.
(Bhagavad Gita, 6.1)

Който извършва кармичната дейност, без да търси отплата, той е йогин
и той е отречен, а не отреклите се от святото действие и от огъня.

В лицето на Свамиджи ние откриваме велик аскет, велик гяни и велик карма йогин, който олицетворява високия идеал от *Бхагавад гита*. Той е съвършеното съчетание от гяна, карма и упасана, без съмнение е образец, въплъщаващ *Сатям, шивам, сундарам.*

Вобятията на красивата хималайска верига, насред безкрайната шир от борове и ели лежи областта Алмора, средище на вековни кумаонски традиции, преливащи от легенди за древни царе от династията Чандраванши и съвременни владетели от непалски произход. Сгушено в тази приказна земя се намира малкото феодално имение Бхикиясен и Гадж-байган. И това е царството, чийто потомък е свами Сатянанда Сарасвати.

Потекло

Феодалният владетел на Бхикиясен и Гадж-байган, вайшнава, посветен в традицията джаймини, бил ерудиран и образован, а имението му обхващало четиридесет села. Съпругата му била благочестива и набожна тибетска дама, а синът му Кришначандра Наял – благовъзпитан и интелигентен младеж. В областта имало много храмове, построени от предците му, и неговата неотменима повеля към свещениците в тях била: образовайте добре децата, тук всеки трябва да знае хинди, санскрит, *Бхагавад гита* и *Рамаяна*.

След завършване на образованието си Кришначандра станал полицейски служител. Подобно на баща си и той наблягал на образованието, затова в училищата на

неговите села започнало надлежно обучение. Кришначандра се задомил в царския двор на Непал. Съпругата му била образована дама от царското семейство. Голямото феодално семейство на Кришначандра било смесица от различни култури. Неговият баща бил кумаон, майка му тибетка, а жена му – непалка. Родителите му следвали ортодоксалната санатана дхарма, докато самият Кришначандра имал модерни възгледи и бил член на Аря Самадж. Възможно е да са възниквали различия от време на време. Накрая Кришначандра напуснал имението си на село и се установил в Алмора. Къщата му в града се намирала в квартала „Наялкхоли".

Раждане

Децата на Кришначандра се родили в Алмора. Първото било момиче, а второто – момче. Тук трябва да спомена живописните пейзажи на Алмора. Те притежават омагьосваща красота. В блажените обятия на тези искрящи белоснежни планини потоци златна светлина се излели в най-съкровената същност на малкото дете, където разцъфнали и го благословили, за да може да изпълни предначертаната за него велика съдба.

Насред неземните планини и долини на Алмора, където нощите са сребристи, а дните – обсипани със злато, където утриите са обвити в тайнствени мъгли, а златните слънчеви лъчи тъкат многоцветни искрящи дъги, там, скътано в обятията на връх Кайлаш, точно в полунощ на 25 декември 1923 г. едно новородено дете запърхало с клепачи и от устните му се отронили свещените слова: „Сатям, шивам, сундарам". Това момче било Дхармендра Кумар Наял.

Запленено от красотата на огромните снежни планини и удивено от тайнствата, скрити дълбоко в техните многобройни пещери, момчето не спирало да съзерцава величествените изгреви и залези в благоговение и почуда. Един вътрешен подтик го карал да слуша

съсредоточено звуците около него – веселото чуруликане на птиците в джунглата, рева на дивите животни и преди всичко носталгичното ехо на ведическите песни от една отминала ера, идващо от далечните планини и долини.

От самото начало Дхармендра намирал природата за тайнствена и всяваща страхопочитание. Разцъфването на цветята и последващото им увяхване били необяснимо чудо. Ранните изгреви, както и сребристите, облени от лунна светлина нощи, били радост за очите. „Кой стои зад всичко това?“ – размишлявал той в продължение на часове. А когато направел грешката да попита баща си, получавал неизменния отговор: „Безполезно е да се дивиш на подобно нещо. Това е природно явление, нищо повече. Никой досега не е успял да го обясни и никой никога няма да може“. Ако се обърнел към майка си, тя му казвала: „Това е Божествена *лила*, Неговата божествена игра. Би ли могъл някой да я разгадае? Подобре се съсредоточи върху успеха и славата в живота“. Любопитството на детето не било задоволено, а поредицата от мисли се разгръщала още повече. „Един ден определено ще разнищя всичко това“, обещал си той.

Детство

Дхармендра вече бил на четири години. Родителите му вероятно хранели големи надежди за своя преждевременно развит син. Той бил изключително фокусиран и интелигентен. Днес вече е ясно, че още детските му игри и развлечения са били показателни за неговото бъдеще. Често той така потъвал в строенето на сгради и кули от многоцветни дървени блокчета, че забравял за всичко друго. Веднъж бил зает да издига седеметажна сграда. С малките си ръчички усърдно поставял кубчетата едно върху друго, но скоро те се сгромолясвали. Ала момчето никога не приемало поражението. Започвало отначало. Родителите му били окрилени от усърдието на

своя син. Баща му казвал: „Нашето момче е много усърдно и методично, ще го направя инженер“. Майка му пък казвала: „Що за глупост! Той ще стане велик водач, подобно на чичо си по майчина линия“. Детето изобщо не подозирало какво му готви бъдещето и оставало погълнато от задачата, която имало в момента.

Момчето било не само интелигентно, но и убеден идеалист. Винаги крояло грандиозни планове с по-голямата си сестра. „Ще отворим болници и ще раздаваме лекарства на всички. Така няма да остане нито един болен на света“, или „Ще построим храмове без врати, та всички да могат да влизат и да се молят“, или „Ще построим кухни с огромни фурни и ще готвим храна в гигантски казани. Никой никога повече няма да гладува“, или „Ще се качим на един самолет и ще обиколим света с него“. Понякога разговорът се измествал към научни теми, друг път децата били толкова погълнати от красотата на природата около тях, че седели заедно с часове. Понякога си говорели за странни и непонятни неща. Освен това не се страхували да спечелят неодобрението на баща си.

Но баба им била със старомодни възгледи. Това, че четиригодишното момче мислело и говорело за наука и религия, много я тревожело. Тя се молела на различни богове и богини и карала свещениците да правят джапа и хаван, за да предпазят момчето от всякакви опасности. Майката на Дхармендра също се безпокояла от необичайното му поведение, но многобройните ѝ домакински задължения не ѝ оставяли много време за други неща. Тя била обсебена от идеята за религиозна чистота и това не ѝ позволявало да делегира никакви домакински дела на слугите. Този принцип бил прилаган до такава крайност, че дори децата не били допускани в кухнята. Те седели отвън до вратата, а тя им сервирала отвътре. Била благочестива и набожна дама, която редовно изучавала свещените писания. Била също доста щедра и с голямо сърце. Когато обаче ставало дума

за семейните традиции, не правела компромиси. Може би това била една от причините Дхармендра да развие бунтарския си дух.

Баща му бил привърженик на Аря Самадж, изучавал много книги, както светски, така и религиозни, и изпълнявал хаван всяка сутрин. Бил земевладелец, кшатрия, който управлявал своите поданици от най-млада възраст. После работата му в полицията го направила още по-суров. Когато някой го ядосвал, той крещял: „Ако не ме слушате, ще ви застрелям". Какъвто бащата, такъв и синът. Никой никога не успял да уплаши или стресне Дхармендра. Той отвръщал на баща си със същите думи. Можел да борави и с пистолет. Често говорел как ще отиде на лов и ще отстреля тигър.

Образование

С пораства нето на децата родителите започнали да се безпокоят за образованието им. След надлежно обмисляне те изключили възможността за домашно обучение. Първо, защото в дома атмосферата била непринудена, второ, заради свръхлюбвеобилната натура на баба им, да не говорим за многобройните роднини и семейни приятели, които живеели наблизо.

Традиционните стари обичаи, които се спазвали в дома, щели да бъдат препъникамък за получаването на модерно образование и светоглед. Тези съображения накарали Кришначандра да запише осемгодишната си дъщеря и шестгодишния си син в мисионерско училище в един манастир в Найнитал. Било по британско време и в училището се преподавало на аглийски език, там били допускани само англичанчета и някои индийски деца от знатни семейства.

Дхармендра бил много палав, но думите и делата му притежавали един особен чар, който впечатлявал всички. Думите му изтъкавали грандиозни мечти в умовете на слушателите. Скоро той се превърнал в безспо-

рен лидер сред съучениците си. Сестрите от манастира също много го обичали. Далече от дома той станал напълно независим и самоуверен. Мислите и делата му започнали да протичат естествено и свободно, знак за неговото динамично бъдеще.

Английските деца не понасяли нарастващата популярност на Дхармендра, но всички те се страхували от него. Ако някое от момчетата дръзвало да се опълчи на Дхармендра или да го унижи, получавало солиден пердах. Сестрите се опитвали да му налеят здрав разум, но той държал на своето. Никога не толерирал каквато и да било несправедливост.

Първо духовно преживяване

Дхармендра се бил прибрал в къщи за училищната ваканция. Един ден внезапно паднал и изгубил съзнание. Всички били силно обезпокоени. Но след малко той се оправил. Необичайните преживявания се повтаряли. Понякога изгубвал осъзнаване за физическото си тяло. Друг път ясно виждал тялото си отвън. Това не било постоянно състояние, но когато се случвало, тялото му се вцепенявало.

Семейството му се тревожело все повече от тези необясними случки. Водели го по доктори, лечители, шамани, но без резултат. Никой не можел да обясни тези тайнствени преживявания. И как би могъл някой да обясни нещо, което възниквало от благоприятните карми и самскари от предишни животи? Дхармендра знаел точно какво се случва, но тогава имал тялото и ума на седемгодишно дете. Как би могъл да го обясни на другите? Всеки щял да му се присмее.

В онези времена пътят към свещеното езеро Мансаровар и връх Кайлаш минавал през Алмора. Светци и мъдреци, отиващи на поклонение в Кайлаш, се отбивали в Алмора и близките на Дхармендра показвали детето на много от тях.

Веднъж оттам минавал свами Нитянанда, стар опитен свами от много висок ранг. По волята на съдбата точно тогава Дхармендра отново изгубил съзнание. Някои от близките му отишли при свамито и го помолили да погледне момчето. От чисто любопитство свами отишъл да види припадналото дете. Той вероятно разпознал неговото състояние, защото започнал да повтаря „шри Рам, шри Рам" в ухото на момчето. Скоро след това Дхармендра се свестил!

Свами Нитянанда казал на успокоените родители: „Това момче не страда от никаква болест. Понякога по своя воля то достига до едно висше ниво на съзнание, познато като състояние на пратяхара в йога. Момчето трябва да получи духовно обучение, то ще е чудотворно за него. Това дете все пак е божествена душа."

Освен това предупредил: „Не се опитвайте да го подтиквате насила към светския живот. Оставете го да върви по пътя на йога, защото това е предопределеният му път". Той научил Дхармендра да повтаря мантрата „Ом" и му разказал също за бог Рама и неговите подвизи. Всеки път, когато започвал да губи усещане за тялото си, Дхармендра повтарял мантрата „Ом" и си спомнял за бог Рама. В тези безкрайни моменти той се чувствал изключително приповдигнат и радостен. Какво чудо! Огромно безкрайно съзнание, скрито в тялото на това малко момче. Може би самата божественост била надянала това тяло, за да изпълни велика мисия...

Многостранни таланти

От млада възраст Дхармендра имал много приятели и спътници. Бил талантлив в много игри и спортове. Особено обичал лова. Бил отличник и в уроците си. Пишел проза и поезия и се интересувал от различни науки и изкуства. Въпреки тези неспирни дейности неговите вътрешни духовни преживявания продължавали с неотслабваща сила. Сякаш тези преживявания идвали да му

напомнят отново и отново, че скрито дълбоко в него имало изобилие от духовни самскари, които несъмнено щели да се проявят в бъдеще.

Дхармендра изпреварвал съучениците си във всяка дейност и ново начинание. Бил най-добрият в класа и пръв в дебатите и рецитирането. По-големите от него ученици му завиждали и се страхували от него. Неговите учители, от друга страна, били изключително доволни, наблюдавайки разгръщането на разнообразните му таланти.

Веднъж на посещение в училището дошли чуждестранни свещеници и високопоставени гости. В тяхна чест бил организиран специален прием. Дхармендра бил избран да произнесе приветствената реч и да прочете една поема в тяхна чест. Неговите дарби и финес не останали незабелязани от тях. „Това момче ще извърши велики дела. Дали като изявен политически лидер или като надарен духовен водач, той със сигурност ще остави следа в живота“ – предсказали те и с право. След това събитие сестрите в манастира заобичали още повече Дхармендра. Те не спирали да го окуражават и мотивират да овладява до съвършенство всички сфери на живота.

Бащата на Дхармендра бил удивен от преждевременно развитите таланти на сина си. В същото време бил загрижен и разтревожен от неговите духовни преживявания. Навярно би било по-добре да държи момчето наблизо. Затова той го изтеглил от Найнитал и го записал в едно добро училище в Алмора. Това разбило сърцата на сестрите от манастира, които били много привързани към него. По тяхна молба той изпращал Дхармендра да ги навестява от време на време.

Боговете покровители на земята на Алмора ликували от подвизите на този надарен син на родната земя. Сякаш богинята Сарасвати го била благословила със сърцатост и дарби във всички изкуства и науки, сла-

веят му бил отстъпил сладостта на своя глас, слънцето било дарило на неговата личност ослепителната си сияйност, а луната му била дала своята успокояваща хладина!

Guru griha gaye padan raghurai, alpakaal vidya sab payee. В *Рамчаритманас* Тулсидас разказва как бог Рама отишъл да учи в ашрама на своя гуру и за много кратко време усвоил всичко, което можел да научи там. Същото се отнасяло и за Дхармендра. Освен че усвоил различните предмети, преподавани в училище, дарбата на Дхармендра в литературата, музиката и изкуствата разцъфтявала. Неговите поеми, написани под псевдонимите „Паллав" (Напъпващия лист), „Хридаяхийн" (Безсърдечния), „Преми" (Почитателя), „Нирала" (Неподражаемия) и „Вахи" (Това), привлекли вниманието както на литературоведите, така и на обикновената публика. Хората били изненадани, разбирайки, че тези красиви и прочувствени стихове са излезли изпод перото на едно десетгодишно момче, което още учело в средния курс. Поезията му била публикувана в списание *Ма* и други издания. Създадено от местни, обичащи литературата младежи, *Ма* било списание, в което се публикували разкази, статии и стихове. Но всъщност поезията, написана от автора, наричащ себе си „Хридаяхийн", направила списанието популярно...

Бащата на Дхармендра бил член на Аря Самадж, а и като служител в полицията знаел значението на дисциплината. Още от десетгодишен Дхармендра бил задължаван да изпълнява хаван всяка сутрин след сутрешното къпане. Неговата майка добавяла: „Довърши си пеенето на *Гита*, преди да седнеш за закуска." А баба му казвала: „Днес е вторник, отиди до храма и се поклони на Хануманджи преди закуска", или „Отиди със слугата до къщата на свещеника и му предай този прасад. Чак след това може да закусиш." Дхармендра изпълнявал безропотно нарежданията на всички, но си казвал: „Сега

изпълнявам заповедите на всички, но веднъж порасна ли, това определено приключва."

Влияние на идеологията на Ганди

Майката на Дхармендра била винаги много заета. Или четяла от свещените книги, или извършвала богослужения, или работела в кухнята. Чистотата била високо почитана по това време, затова тя правела сама всичко в кухнята. За малките деца се грижела бавачка или бабата. Въпреки напрегнатата си програма майката на Дхармендра намирала време да чете книгите на Махатма Ганди.

Гандиджи дошъл в Алмора през 1930 г. и тя присъствала на неговите обществени митинги. Била силно впечатлена и се срещнала лично с него. Срещата довела до трансформация в нейната личност. Крайните ѝ разбирания за абсолютна чистота придобили известна гъвкавост. Допуснали една слугиня да помага с работата в кухнята. Когато се сдобила с повече свободно време, майката на Дхармендра започнала да посещава политически събрания и митинги. Скоро тя станала активен функционер в движението за свобода. Била на предна линия в организирането на протести пред магазини, които продавали вносни платове, и в изгарянето на тези платове на огромни клади. Започнала да пътува с Гандиджи също и в други градове и села, като носела за раздаване големи вързопи с местно изтъканите „кхади" платове.

Много пъти самият инспектор Кришначандра Сингх арестувал нея и съратниците ѝ за антибритански действия и после ги оставял в джунглата на двайсет-трийсет километра от града. Жените от планините знаели пътеките из хълмовете, а и били изпълнени с патриотичен плам. Те намирали пътя обратно за нула време и възстановявали бунтарските си дейности с удвоен ентусиазъм!

Нещата били наред до този момент. След това Гандиджи започнал програмата си за еманципиране на жените с лоша слава. Майката на Дхармендра също участвала активно. Посещавала домовете им, говорела с тях, дори се хранела заедно с тях. Това предизвикало възмущение в семейния ѝ кръг. Роднините ѝ направили голям проблем от това. Те дори се опитали да я злепоставят пред Кришначандра, но той разбирал ситуацията. Не можел лесно да бъде провокиран. Казал ясно на сплетниците: „Няма нужда да се безпокоите за жена ми и семейството ми. Тя е моя съпруга и аз ѝ имам пълно доверие. Свободна е да действа както ѝ диктува съвестта. Освен това всичко, което тя прави, е правилно. Не намирам да е виновна за каквото и да било".

В един момент майката на Дхармендра била също изпратена в затвор с Гандиджи. Съседите и роднините не могли да кажат нищо на бащата, но пък притискали бабата, като заплашвали да изключат семейството ѝ от социалния им кръг. Бабата не можела да каже или да направи нищо по въпроса. Тя просто продала стотина грама от златните си накити и платила на няколко свещеника да отслужат хаван за възстановяване на мира и здравия разум в семейството. Когато разбрал за това, бащата много се ядосал. Неговата принципна и смела позиция по целия този въпрос се предала и на чувствителните деца.

Litterateur par excellence

Дхармендра имал двама близки приятели, К. С. Джоши (Нану) и Ашвини Кумар Панд (Аами). Тяхното приятелство било дълбоко и силно. Следвайки примера на Дхармендра, Аами също започнал да пише за списание *Ма*. Скоро след това Дхармендра започнал да списва вестник *Bharat* и по негово насърчение Аами също дал началото на вестник под името *Agragami*. Тези момчета преписвали многократно целите вестници на ръка и ги разпространявали на всички без изключение.

Веднъж поетът лауреат на много награди Сумитранандан Пант посетил Алмора, която по случайност била и негово родно място. Момчетата се срещнали с него и му показали броеве от своите два вестника. Сумитранандан Пант бил много щастлив да се запознае с тях, особено с Дхармендра Сингх Наял, тогава ученик в девети клас. Поетът похвалил момчетата за усилията им, но им предложил да обединят талантите си в едно общо списание.

Двете момчета последвали съвета му и основали *Agragami Bharat*. Въпреки многократните молби на Аами Дхармендра отказал да стане главен редактор и настоял Аами да заеме тази длъжност. Паллав станал помощник главен редактор. Но именно той бил душата на списанието и се занимавал с цялостната му редакция и корекция.

Всички били силно впечатлени от начинанието на младежите. Те получавали подкрепа и окуражаване отвсякъде. Когато показали на Сумитранандан Пант един брой от новото им списание, той бил изключително доволен и написал много поеми, които да се публикуват в него. Независимо от всичко сърцето и душата на изданието бил Дхармендра, който пишел много разкази, поеми и статии под псевдонимите Паллав, Хридаяхийн, Нирала, Преми и Вахи. Дори учителите му били изумени от неговото безупречно владеене на хинди, санскрит и английски. Някъде по това време той започнал да пише стихове, които представяли различните стъпки и размери на поезията на хинди. Това негово амбициозно начинание били увенчано с пълен успех.

Литературният талант и поетичният гений на Паллав вече били в пълен разцвет. Веднъж било организирано литературно четене в чест на Сумитранандан Пант. Поемата, която Паллав написал и прочел, била оценена като най-добра. По този повод Пант споделил: „Това момче със сигурност ще намери своето място в

света на литературата на хинди". Днес предсказанието на Пант вече е изпълнено. Вчерашното момченце Дхармендра се превърна в днешния извисен саннясин свами Сатянанда Сарасвати, чиито книги на хинди и английски са известни по целия свят.

Освен хинди на Дхармендра му се удавали както санскрит, така и английски език. Той започнал да пише на санскрит и планирал да издава списание и на английски. Подобно владеене на три езика и литератури, при това на такава млада възраст, било забележително.

Още от детството си Дхармендра притежавал една съзерцателна и задълбочена страна в природата си. Бил изключително добър в ученето и винаги изкарвал отлични оценки по хинди и английски. Неговите учители по санскрит казвали, че пишел толкова добре, че ако можели, биха му писали двойно по-високи от максималните оценки.

В английските училища, които Дхармендра посещавал, се преподавала и Библията. Забелязвайки неговия остър интелект и отличното му усвояване и на този предмет, училищните власти започнали да му обръщат специално внимание. Решили, че от него ще излезе отличен проповедник и мисионер. Надеждите им се изпълнили, макар и не точно в същия смисъл. Дхармендра станал не просто проповедник, а авторитет и майстор на религиозните и духовните науки. Той е един истински съвременен факлоносец на древната индийска духовна мисъл и култура.

Духовни наклонности

Постепенно Дхармендра започнал да губи интерес към монотонното и скучно образование, което получавал в училище. Докато учителят преподавал алгебра и геометрия отпред на дъската, Дхармендра седял отзад на последния чин и пишел поезия или редактирал статии за *Agragami Bharat*. Често заедно с Аами безстраш-

но се отправяли далеч навътре в планините и сядали в усамотение, за да се насладят на смайващата красота на майката природа. Съзерцавайки хималайските върхове в далечината, Дхармендра често загубвал усещане за собственото си съществуване. И всеки път, когато Аами го питал за тези моменти, той го обръщал на смях. Как биха могли неговите приятели да разберат, че в онези искрящи хималайски върхове Дхармендра съзирал златните отблясъци на своето собствено бъдеще?

Понякога садхута и свамита, тръгнали на поклонение към връх Кайлаш и езерото Маносаровар, спирали в Алмора. Дхармендра обичал да ходи при тях и да им задава въпроси на духовни теми. Те били впечатлени от неговите духовни интереси и копнежи и с готовност му разказвали много неща, свързани с йога и с вътрешния живот. Свами Нитянанда идвал там всяка година. Бил опитен крия йогин и му разяснявал много въпроси, свързани с асана и пранаяма. Когато бил на седем години, Дхармендра отправил въпроси към свами Нитянанда за черната магия и тайните заклинания, за духовете и таласъмите. Свами Нитянанда често носел една малка пръчка. „Това ли е твоята магическа пръчка?“, попитал Дхармендра.

Свамито отговорил: „Е, това е моята йогийска данда, но ти я давам, ако я искаш.“ Детето било на върха на щастието, когато получило ценния дар от този свами.

Животът и подвизите на шри Рама били много скъпи на Дхармендра. Той винаги размишлявал над тях. Отправял всички въпроси и съмнения, които имал, към различните свами и светци. Характерът на бог Рама упражнил силно и дълготрайно влияние върху неговата душа. Дотолкова, че той го приел за свой ища, негово избрано лично божество.

Първо тантрическо преживяване

Като бил на десет години, Паллав бил погълнат не само от академични и литературни търсения, но се инте-

ресувал и от книги на сериозни теми. Някъде по това време му попаднала една книга за тантра. Заедно с едно съседско дете той разучил книгата обстойно. Двамата решили да изследват техниките, описани в книгата. Междувременно наблизо се натъкнали и на един тантрически бабà. Те се срещали често с него и го разпитвали за практическите аспекти на тантра.

Скоро започнали и своята тантрическа садхана. След няколко дни решили да отидат на мястото за кремации, за да усъвършенстват практиката си по мантра. С „магическата пръчка" в ръка те обикаляли мястото за кремации, като си казвали един на друг: „Магическата пръчка е с нас, от какво да се страхуваме? Силата на нашата мантра ще надвие всички духове наоколо. После ще ги накараме да вършат всичката ни ежедневна работа."

По някакъв начин бащата на Дхармендра подочул за неговите нощни приключения на мястото за кремации. Той много се ядосал и предупредил Дхармендра: „Само да си посмял да излезеш от къщи нощем, ще те застрелям..."

„Не мога да оставя моята мантра садхана недовършена", мислел си Дхармендра. „Трябва да я довърша на всяка цена". Двамата приятели решили да вземат пепел от мястото за кремации и да продължат своята садхана на покрива на дома на Дхармендра. На следващата сутрин те донесли пепелта и я сложили в една голяма саксия на покрива. През нощта, когато всички заспали, Дхармендра на пръсти се качил на покрива. От терасата на залепената до тях съседна къща прескочил и неговият приятел. После те се заели с довършването на своята садхана...

Когато тя достигнала кулминцията си, започнали да се случват чудновати неща. Като че ли цялата къща се разлюляла. По-малкият брат на Дхармендра се разплакал, а майка му и баба му много се изплашили. Баща

му тръгнал да го търси, но той се криел на терасата и бил залостил вратата отвън. С всяка следваща минута бащата на Дхармендра се ядосвал все повече. „Отваряй вратата“, крещял той, „или ще я разбия и ще те застрелям“. Цялата атмосфера била станала мрачна и зловеща. Приятелят на Дхармендра скочил на покрива на своята къща и изчезнал. Бащата на Дхармендра крещял с пълно гърло. Дхармендра бързо изхвърлил от покрива пепелта и всички неща за пуджата и отворил вратата на терасата. В момента, в който изхвърлил тантрическите предмети, атмосферата се омиротворила и нормализирала. Въпреки че бил крайно възбуден, след като претърсил покрива и не открил нищо нередно, баща му се успокоил.

На следващия ден двете момчета отишли при тантрическия бабà и му разказали цялата история. „Защо сте изхвърлили пепелта, която е била заредена от мантрата? Сега духът определено ще се разгневи и ще ви стори нещо лошо“, казал им той със страховит глас.

Но Дхармендра не се плашел лесно. „Пфу!“, възкликнал с насмешка той. Какво може да ни стори един дух? Но приятелят му се стреснал. Случило се така, че след два дни той претърпял инцидент и си счупил крака. И, разбира се, Дхармендра изоставил завинаги тантрическата садхана с пепел, трупове и духове.

Социална среда

Всеки път, когато посещавал селата Гадж или Бхикиясен, Дхармендра попадал под влиянието на потискаща социална среда. Детските бракове, както и други отживели обичаи и традиции, били все още широко разпространени по тези места. Дхармендра бил от богато феодално семейство, а баща му – полицейски служител. Местните хора не можели да кажат нищо право в лицето им, но зад гърба им клюкарствали: „Дъщеря им е пораснала вече, какъв е смисълът да я пращат в колеж?

Тя трябва да бъде омъжена възможно най-скоро. Същото се отнася и за момчето – и то е вече на възраст за женене. Образованието му може да продължи след това". В къщи бабата също била заинтересована да види внуците си задомени скоро.

По едно време няколко самоназначили се защитници на общественото благоприличие решили, че повече не могат да търпят това положение и се опитали да повлияят на бащата на Дхармендра. Но той ясно им казал: „Няма нужда да се безпокоите за моите деца. Аз знам какво е добро за тях". Майката на децата била сподвижница на партията на Индийския национален конгрес и също била против ранните детски бракове. Бабата била единствената в семейството, която страдала, защото всичките ѝ роднини я тормозели по този повод.

Имало и друга причина за тревогите ѝ. Тя била уредила формално годежа на внука си, когато той бил едва на две години. Кумаоните имали традиция да сгодяват, а понякога дори да женят бебета дори на един или два месеца. А понякога сватбите се уреждали още преди раждането! Възможно било двама добри приятели предварително да решат, че ако единият има син, а другият дъщеря, ще ги оженят. Такива бракове наистина се сключвали.

Следвайки тази почитана от вековете традиция, веднага щом видяла подходяща кандидатка в нейния социален кръг, бабата побързала да уреди официално годежа. Бащата на Дхармендра може и да не е бил съгласен, но майка му нямала колебания по въпроса.

Докато учел в Найнитал, всеки път, когато Дхармендра се прибирал в къщи за ваканциите, всички деца от квартала се събирали да играят заедно. Момичето, за което бил сгоден, също идвало. Красиво момиче на име Сарасвати, тя била любимка на всички. Децата задявали Дхармендра за нея. Но той не проумявал защо се шегуват. Когато майка му накрая му разкрила истината, той наистина побеснял!

Родителите на Сарасвати все повече се тревожели. Дъщеря им била на възраст за женене, но изгледите за ранна женитба изглеждали нереални. Те дошли да се срещнат с Кришначандра, за да обсъдят въпроса. Кришначандра търпеливо ги изслушал и ги уверил, че съвсем скоро ще оправи нещата. Но и той самият бил объркан. Необяснимите припадъци, от които страдал сина му, неговите странни настроения и занимания, загадъчните предсказания на преминаващите светци и мъдреци – обстоятелствата съвсем не били прости и ясни. Той самият многократно бил казвал на сина си: „Парите и притежанията са преходни, сине. Това, което има значение в живота, са принципите, на които държи човек, и идеалът, към който се стреми. Вайрагя, непривързаността, е прекият път към успеха. Ако гониш сянката си, тя ще бяга от теб, но ако ѝ обърнеш гръб, тя ще те следва покорно. Светът е като сянката ти, такива са и богатството и луксът. Не ги преследвай. Струва си по-скоро да водиш живот на вайрагя и санняса, на непривързаност и отречение".

Среща с тантрическа йогиня

Докато учел в Найнитал, животът на Дхармендра поел решаващ обрат. Той срещнал една тантрическа йогиня, която взривила душата му и му позволила да надзърне мимолетно в трансцендентните духовни селения. Ето как самият Дхармендра разказва за тази удивителна среща:

„Когато бях на седемнайсет или осемнайсет, имах късмета да срещна една тантрическа йогиня в Найнитал. Тя беше доста по-възрастна от мен. По това време нямах никаква идея какво представлява връзката между гуру и ученик. Дори не исках да съм саннясин. Бях безгрижен младеж, все още ученик и интересите ми се простираха до академичните занимания и спор-

това като крикет, футбол и хокей. Идвах от семейство на кшатрии и притежавах също известна доза гордост и суета. Вярвах, че мога да правя каквото си искам. Обаче тази йогиня някакси успя да ме надвие.

Един ден, докато се разхождах край езерото в Найнитал, я видях отдалече. Седеше на една скала и подобно на саннясин държеше до себе си своя чилъм, лулата с тютюн. Няколко души бяха насядали около нея. Не ѝ обърнах много внимание и продължих по пътя си. Но тя ме видя и извика силно:

– Хей, младежо, ела тук!

Обърнах се и я погледнах. Да, тя наистина ме викаше. Не бях свикнал да получавам команди. Никой досега в моя живот не ми беше заповядвал.

Но онази жена беше извикала: „Хей! Ела тук!". Сметнах го за върха на грубостта. Нейните думи, тонът ѝ провокираха гордостта ми. Но за моя изненада ѝ се подчиних като хрисимо агне. Безропотно се приближих до нея. Тя ми даде едно канче и каза:

– Отиди и ми донеси малко мляко. Искам да пийна малко чай.

Даже и пари не ми даде.

Както и да е, отидох до близкия пазар в Найнитал и ѝ купих мляко.

– Сядай! – изкомандва ме тя, когато се върнах с млякото. Отново се подчиних хрисимо. Подаде ми лулата си, но аз казах:

– Не, аз не пуша.

– Какво! – изкрещя тя. – Когато предлагам нещо, подобре го приеми.

С неохота направих едно дълго и дълбоко дръпване. Изобщо не ми хареса. Казах си: чаят е хубаво нещо, кафето е хубаво нещо, дори шоколадът е хубаво нещо. Но тази лула? Това не е нищо друго освен безвкусен дим. Въпреки това, за да се подчиня, дръпнах още няколко пъти.

Там имаше още няколко души, но те не бяха образовани, а по-скоро неграмотни селяни. Тя им говореше за агя чакра, кундалини, нади, лока и други езотерични теми. По онова време четях книги, написани от бележити свамита и саннясини като свами Даянанда, свами Вивекананда и ачаря Сатядев от Аря Самадж. Четях книги за кундалини и чакрите. Докато седях и я слушах, тя обясняваще всяка тема подробно. Обясненията ѝ бяха доста разбираеми и ясни.

За какво, по дяволите, говори тя, удивлявах се аз. Бях я взел за груба, глуповата селянка, но нейните познания по езотеричните науки бяха поразителни. Погледнах я. Говореше за брахма нади и читрини нади. Дори след като се прибрах вкъщи, думите ѝ отекваха в ума ми. Тя бе наистина необикновена жена.

Аз, който бях роден и отгледан в семейство на кшатрии и никога не бях получавал заповеди от никого, започнах да ѝ се подчинявам като пале. До този ден никой не ми беше заповядвал да правя това или онова. Ако някой се осмеляваше да го направи, винаги му отговарях: „Внимавай! Кой си ти, че да ми казваш какво да правя?“. Живеех си като цар, който раздава заповеди на другите. Дори когато баща ми ме наставляваше, не го слушах. Веднъж той ми каза да изучавам *Гита*.

– Забрави, няма да стане – отговорих му аз. Когато се опита да ме накара насила, грабнах един пистолет и като го насочих към него, му казах:

– Ще я прочета само ако искам. Моля те, не отваряй повече дума за това.

И въпреки всичко следвах всяка инструкция, която йогинята ми даваше. Тя ме викаше и аз отивах при нея. Искаше да ѝ нося мляко и аз ѝ го носех. Казваше ми да седна и аз сядах. Подаваше ми чилъма и аз го вземах. Всичко, което правех, беше пряко моята природа. Едва когато се прибирах вкъщи, осъзнавах колко силен и доминиращ бе нейният характер.

На следващия ден отново отидох да я видя и това постави началото на серия от срещи. Ходех при нея всяка вечер и тя ми разказваше до голяма степен същите неща за муладхара чакра, ида и пингала нади, прана и свара, за които много свамита бяха писали в книгите си. Понякога говореше за различните клонове на мантра като вамачара, кулачара и дакшиначара. Според нея *вамачара*, левият път, беше най-добрият. Не исках да приема този неин възглед, защото ако вама марга беше наистина най-висшият път, то тогава всички хора, които следваха естествения ход на нещата, щяха да са постигнали просветление. Обаче така никой не успяваше да пробуди кундалини, освен че се създаваха все повече и повече деца! Не бях доволен от нейните аргументи по въпроса.

Веднъж я попитах:

– Откъде се сдоби с всичките тези знания? Кои книги си чела?

– Книги? – язвително ми отвърна тя. – Не знам дори как се държи книга!

Беше истина. Тя беше напълно неграмотна, много грозна на вид, дебела като биволица и черна като въглен. Миризмата, която се излъчваше от тялото ѝ, беше крайно противна. Никога не се къпеше, нито си сменяше дрехите, нито пък си миеше зъбите. Езикът ѝ беше доста груб и вулгарен. Всяко второ изречение завършваше с псувня. Всеки наоколо можеше да се окаже обект на острия ѝ език. В същото време говореше за мантра, кундалини и нади с голям авторитет. Като излагаше подробно различните етапи на себереализацията, тя обясняваше произхода на незнанието и неговия окончателен разпад. Говореше за неща, споменати в най-висшите свети писания, без дори да знае, че те са описани там.

– Ще ме научиш ли на мантра? – попитах я един ден.

– Да – отвърна тя.

– Вама марга, левия път? – попитах отново.

– Да.

– Смашан тантра, тантра, която се практикува на местата за кремации?

– Да.

– Капал тантра, тантра, която се практикува с човешки черепи?

– Да.

Отидох при баща ми и му казах, че искам да поканя у нас една тантрическа йогиня и да уча тантра от нея.

– Добре – каза той – както искаш.

Поканих я в селото на предците ми и скоро тя дойде. Имахме една красива пещера край реката в единия край на имота и тя заживя там.

Беше дала стриктни указания никой да не ходи там. Започваше да пие алкохол от привечер и продължаваше да пие, пуши и яде месо през цялата нощ. Пушеше ганджа с чилъма ден и нощ с такова настървение, сякаш от това зависеше живота ѝ. През деня сваляше всичките си дрехи и спеше гола на открито като огромна биволица. Мисля, че ако някой я видеше в това състояние, щеше да получи сърдечен удар. Толкова чудовищно и гротескно изглеждаше тя.

След като уредих всички необходими формалности по нейния престой, аз се върнах в Алмора. Седмица по-късно отидох да я видя и я попитах:

– А сега какъв е планът?

– Ела тук точно в полунощ. – ми отговори тя. После добави. – И не си носи пушката.

В джунглите на Кумаон човек не може да се разхожда нощем без пушка. Тигри, леопарди, вълци и други диви животни бродят наоколо. Онази тъмна нощ се наложи да извървя два километра и половина в джунглата без пушката си. Не знам как, но успях да стигна до пещерата. И същата нощ имах дълбоко трансцендентално преживяване. Тези преживявания не бяха от

това измерение, нито бяха просто съновидения. Бяха свързани с пробуждането на шакти.

Усвоих вама марга от нея и я практикувах около шест месеца след това. Посещавах я всеки уикенд и през това време имах удивителни преживявания. Загубих осъзнаване за тялото и съзнанието ми се рееше отвъд земното измерение, където не съществуваха нито слънце, нито луна. Трябва да съм бил при нея около петдесетина пъти в този период. Оставах там цялата нощ и се прибирах вкъщи на сутринта. Всяка нощ трябваше да пия алкохол. Тя се нуждаеше и от месо, което трябваше да набавям.

Въпреки че в този период преминах през много взривяващи ума преживявания, не загубих умствения си баланс и не полудях. Запазих контрол над себе си. Ходех на училище, явявах се на изпити и участвах във всички други училищни дейности. Бях отговорник на класа и капитан на училищния отбор. Трябваше да нося много отговорности. Поведението ми остана нормално и изпълнявах задълженията си по подобаващ начин.

Но отвътре имах същото изживяване, което е имал Кака Бхушунди, когато влизал в устата на бог Рама. Едва след като прочетох за Кака Бхушунди в епоса *Рамачаритманас*, успях да разбера собственото си преживяване. Изпитах абсолютно същото, което майка Яшода е изпитала, когато бебето Кришна отворило уста за нея. Разбрах това, когато прочетох *Бхагавата пурана.*

Йогинята ме дари с трансцендентално преживяване, което беше отвъд ограниченията на моето тяло, отвъд моите сетива, отвъд ума ми и отвъд всякакви определения и описания, които съществуваха в целия ми речник. Това преживяване се определя най-общо с термина „шактипат“, но тя го наричаше „божествена милост“.

Беше много компетентен учител. Казваше се Сукхман Гири и беше саннясини от Джуна акхара. Един ден изненадващо каза:

– Тръгвам си.

– Тогава Ви моля да ми дадете посвещение, преди да тръгнете.

– Не – отвърна категорично тя – аз не давам посвещения на никого. Ще трябва да намериш своя собствен гуру.

После добави:

– Аз съм тази, която те дари с тези преживявания. Не си ги отработил сам. Това беше просто едно надникване в трансценденталните светове, което духовно стремящият се преживява в определен момент от своето пътуване. Сега върви и сам постигни тези преживявания.

– Как? – попитах аз.

– Потърси своя гуру – каза тя и бързо си тръгна.

И оттогава нататък продължих да търся и да търся този, който щеше да ми помогне да си възвърна онези неуловими изживявания...

Радикалните мисли на брат и сестра

Времето летяло. Училище и колеж, поезия и проза, приятели и роднини, светци и мъдреци, яздене и лов в джунглата – всички тези занимания продължавали. Хобитата и интересите на Дхармендра били многобройни, но сега все повече му се стрували безсмислени. Един бунтарски уклон се бил развил у Дхармендра и сестра му. Радикални мисли и идеи обземали умовете им. Те решили, че няма да се женят, а ще работят за отхвърляне на социалните злини като детските бракове и унизителното отношение към най-нисшата каста. Ще пътуват по целия свят, ще служат на бедните и страдащите, докато накрая не установят нов и по-добър социален ред. Скоро Дхармендра и сестра му започнали да прекарват ваканциите си в болниците, обслужвайки болните. Така техните филантропски идеи започнали да придобиват конкретна форма.

Дхармендра все повече се освобождавал от илюзията на светските неща.

Понякога учел старателно, а друг път просто гледал втренчено учебниците и се изгубвал в мислите си. Понякога се взирал с часове в джунглата, в реките и планините наоколо. Понякога гледал звездите, друг път разсъждавал върху нещата от живота или за Рама, Кришна и Буда.

Сега вече той започнал да си мисли и за санняса. „Ако моята цел е санняса", умувал той, „бих могъл да приема посвещение в санняса в близкия Вивекананда ашрам." Срещнал се с ръководителя на ашрама, който го посъветвал първо да завърши обучението си. Междувременно дълбочината и интензивността на неговите размисли се увеличавали с всеки следващ ден.

Като полицай в онези времена бащата на Дхармендра бил много зает. Годината била 1940 и борбата за независимост на Индийския национален конгрес набирала скорост. Майка му била един от главните лидери на партията, които били начело на движението. Прекарвала по-голямата част от времето си в протести и активистки дейности, а остатъка – в затвора. Всички в семейството водели много бурен живот в онези времена.

Именно тогава Дхармендра решил да отиде в Бенарес да изучава анатомия и физиология в тамошния университет. Баща му бил много щастлив. Мислел си, че най-накрая синът му ще уседне. Но написаното от съдбата не можело лесно да се изтрие. Способностите на Дхармендра били такива, че когато си наумявал да постигне нещо, той го постигал много бързо. Приключил обучението си в Бенарес за шест месеца. Не се интересувал от изпити или оценки. Бил научил каквото му било нужно.

След като се върнал от Бенарес и прекарал няколко дни в Алмора, той отново потеглил. Неговият приятел Ашвин Кумар Пант учел право в Бенарес, а К. С. Джоши

все още бил в Алмора. И двамата знаели, че Дхармендра е необикновена личност. Джоши се обезпокоил от внезапното отпътуване на Дхармендра от Алмора. Четири месеца по-късно той получил изненадващо писмо от приятеля си. Писмото било изпратено от Ветеринарния изследователски институт в Муктешвар.

Изгарящ от нетърпение да се срещне с приятеля си, Джоши заминал за Муктешвар на следващия ден. Изминавайки пеша разстояние от над двадесет километра, накрая той стигнал до местоназначението. Имал късмет да пристигне точно навреме. Дхармендра тъкмо се канел да тръгне за своето село Гадж, което било на шест километра и половина оттам. След като прекарали в Муктешвар два дни заедно, двамата приятели се върнали в Алмора. Дхармендра гостувал ден в дома на Джоши и после се върнал в Муктешвар да възобнови обучението си по бактериология.

Смъртта на сестрата

Докато учел в Муктешвар, сестра му починала. Смъртта ѝ била внезапна и напълно неочаквана. Цялото семейство било потресено. Идеалистичните планове на Дхармендра се сгромолясали и го оставили съкрушен. Преходността на живота насочила ума му отново към мисли за непривързаност и отречение. Смъртта на скъпата му сестра силно го разтърсила. Напуснал по средата на обучението си и в продължение на часове потъвал в мисли накъде да поеме.

Природата била надарила Дхармендра с око на художник и чувствителност на поет. Един непресъхващ поток от поеми се изливал изпод перото му под псевдонимите Паллав, Хридаяхийн, Преми, Вахи и Нирала. Сред тях обаче най-преобладаваща била персоната на Паллав. Малко по малко Паллав бил притеглян от вечния въпрос: „Има ли нещо отвъд видимата природа?“ Неговата прочувствена поезия била първата жертва

на този всепоглъщащ размисъл. Чувствителният ум на поета все повече желаел сигурността и непоклатимостта на Абсолюта и Вечното, познаването на които не оставяло нищо друго за познаване.

Но дошъл един порив на вятъра и разразил буря в сърцето на поета. Копнежът по загубената сестра станал нетърпим. Човек предполага, бог разполага. Грандиозните планове, които чертаел със сестра си, се изпарили в небето. Вместо тях в душата му се появявали проблясъци от бъдещето. Колкото и да се опитвал, не можел да проумее непрекъснатия поток от мисли, който заливал ума му. Родителите му били все по-обезпокоени и загрижени за състоянието му. Много роднини предлагали женитбата като безотказен лек. Родителите на Сарасвати също настоявали за ранна женитба. Тя била вече на възраст за женене и всяко забавяне щяло да накара злите езици да говорят. Бащата на Дхармендра бил изправен пред дилема. Дали женитбата щяла да бъде правилният избор за неговия преждевременно развит син?

Вътрешни терзания

Дхармендра се измъчвал от един и същ въпрос. Разполагал с всички удобства и лукса на добрия живот. Не му липсвало нищо. Но всички светски желания и амбиции го били напуснали. Колелото на съдбата се било завъртяло. Чувствителният поет бил погълнат от дълбок размисъл. Духовни потоци запрепускали през дълбините на неговото същество, сякаш духовни самскари от много предишни животи най-накрая получили шанс да надигнат глава. Скрити духовни сили започнали да се проявяват в забързан ход. Понякога чувал странни звуци, понякога ставал свидетел на необикновени сцени. Божествените сили били винаги добронамерени към него. Ако едно момче на четири може да види тялото си отвън, на осем да удиви всички с поезията си на хинди, санскрит и английски, на десет безстрашно да прак-

тикува тантрически садхани – такъв човек със сигурност е благословен и направляван от божествени сили.

Понякога се чудел: „Какво ли ми е приготвила съдбата? Трябва ли да се оплитам в мрежите на светския живот? Получавам намек за предопределения ми път. Ако го последвам, но останат някои светски самскари и желания, няма ли това впоследствие да ме тегли надолу? От друга страна, ако насила се хвърля в земния живот, умът ми ще остане ли привързан към тези материални коловози дълго време? Пътят ми е ясен – отречение; единственият въпрос, който остава да разреша, е дали сега или по-нататък в живота, както е направил Буда. Насладил съм се на всички удоволствия, които животът може да предложи, имам богат опит, но сега вече нямам никакви земни желания. Животът, подчинен на плътта, който светските хора живеят, е коварен и изпълнен с тегоби. Каквато и да е природата на плътските удоволствия, накрая има само един единствен изход..."

Дхармендра усещал как някакви фини божествени присъствия му дават съвети и помощ. „С тези висши сили, които бдят над мен", мислел си той, „и ме подкрепят активно, ще трябва скоро да взема решение. Не искам да стана някой известен държавник, учен, интелектуалец, нито богат бизнесмен или офицер от висок ранг. Искам просто да бъда един истински човек."

„Когато бях малко дете", размишлявал той, „бях като глина и моите родители ме оформиха по начина, който те искаха. Но едва ли са знаели дали парчето глина ще може да послужи като съд за вода." Вероятно великият майстор грънчар там горе беше решил да напълни тази чаша с нектар...

Всички събития и действия се случват според законите на природата. Човек няма власт над неумолимия им ход. Могла ли е Яшодхара да задържи Сиддхартха? Могла ли е Ратнавали да препречи пътя на Тулсидас? Тогава как една земна Сарасвати можела да стане пре-

града по нечий път към постигане същността на божествената Сарасвати? Един ден тя също внезапно починала. Бог винаги се грижи за добруването на скъпите Нему. Той прави обстоятелствата благоприятни за следване на подходящия път в живота.

Бягство към свободата

Размишленията на Дхармендра не стихвали. Богатствата изобилстват, но няма жажда за тях. Удоволствията са наоколо, но няма глад за тях. Честта, славата, властта, уважението съществуват за тези, които ги търсят, но няма привързаност към тях. Ерудицията и мъдростта са постигнати и заслужени с много усилия, но няма възгордяване поради тях. Ако това не е вайрагя, тогава кое е? Такава истинска и трайна непривързаност се поражда единствено когато плътските желания и копнежи отпаднат като сухи листа и вътрешната светлина започне да осветява най-тъмните недра на нашето същество.

Всички обстоятелства сега благоприятствали окончателното откъсване на Дхармендра от приятелите и семейството. Майка му била в затвора по време на кампанията „Напуснете Индия" през 1942 г. Благодарение на този странен поврат на съдбата веригите на обичта и привързаността към майката неусетно били премахнати от сцената. Нишките на любовта и нежността към сестра му също били вече прекъснати. Нямал никакви други отговорности и задължения. Била останала една свързаност и тя току-що била премахната по щастливо стечение на обстоятелствата. Сега вече той бил свободен. По-малкият му брат бил починал също в ранното си детство. Другите му двама братя учели в гимназията. Едно невидима връзка сега теглела Дхармендра в коренно различна посока.

Колелата на съдбата са неудържими. Страниците от книгата на неговия живот се разлиствали бързо, не-

търпеливи да стигнат до следващата глава от жизнения му път. След като окончателно определил целта си на пълно отречение, Хридаяхийн осведомил баща си за това решение.

Баща му се опитал да го откаже от този план.

– Помисли, преди да се хвърлиш. Къде ще отидеш? Какво ще правиш?

– Ще видя – отвърнал Дхармендра. – Може би ще отида някъде и ще стана саннясин. Какво толкова има в този свят, така или иначе! Ти самият си ми казвал: „Вайрагя и санняса са кулминацията в житейското пътуване на човека. Ако бях станал саннясин, щях да бъда много по-добре и нямаше да се оплета в мрежите на светския живот." Тогава защо сега ме спираш?

Баща му търпеливо разсъждавал:

– Опитай да се поставиш на моето място и да погледнеш от моята гледна точка, сине. Нима съм казал нещо погрешно? Та ти не познаваш истински света. Все още си много млад.

– Моето решение е окончателно – отговорил твърдо Дхармендра. – Ако искаш наистина нещо да ми дадеш, дай ми твоята благословия. Но моля те, не ме спирай.

– Всичко, което имам, е твое, Дхармендра – казал баща му, – но ти трябва да обмислиш своето решение. Човек не бива да се води от чувства в подобни дела. Пътят в живота трябва да се избира внимателно и мъдро. Сигурен съм, че ще вземеш най-доброто решение.

Кришначандра бил зрял и проницателен човек. Бил видял и преживял много, и бил натрупал мъдрост. Той не се опитал да стресне или да сплаши Дхармендра. Нито пък упражнил натиск. По-скоро грижовно разсъждавал заедно с него. Дълбоко в себе си той също разбирал, че Дхармендра не бил предопределен за обичайните неща в живота. Стените на дома им не можели да го задържат. През целия си живот той обичал свободата.

Неговата съдба, предвид свободната му и борбена натура, била да лети в небесните простори...

Една вечер Дхармендра неочаквано се отбил в къщата на доверения си приятел К. С. Джоши. Споделил му, че оставя всичко. Постоял там ден-два и като му дал една своя снимка, той му казал: „Хвърлих своята лодка в бурното море. Да видим докъде ще стигне. Сега тръгвам за Ришикеш." И с тези думи тръгнал. Джоши бил доста разстроен от заминаването на Дхармендра, но после си помислил: „Може би такава е Божията воля."

Няколко месеца по-късно Джоши получил писмо от Ришикеш. В него се казвало: „Скъпи приятелю, това е последното ми писмо до теб. Ще ти напиша следващото, когато стана истинско човешко същество."

И писмото завършвало с двустишие:

Тези стихове са изворът на мойта радост
и на преследваща ме самота,
една безшумна клада пламти ярко отвътре,
аз съм като обсебен...

Мигове от гурукул

О, Скъпоценни сред себеотречените!

Колкото и голяма да е радостта, която слушателите и читателите извличат от слушането и четенето за твоите изключителни качества и дела, още по-голяма е трудността, пред която се изправя разказвачът, когато ги описва. Единственото желание и молитва на този скромен разказвач е твоето изкупително име и вдъхновяващи подвизи да останат завинаги запечатани в сърцата на всички.

О, поклонниko на истината и аскезата! Продължавай да просвещаваш света с освобождаващата наука йога, продължавай да водиш човечеството по пътя на истината и мира в идните векове!

Shaanto namrasvabhavee cha shuddhavedaanta vaachakah
Lekhako jnaanagranthanaam nibandhaanaam vidhaayakah

О, апостол на мира! Ти си въплъщение на спокойствието и смирението
И на вечните учения на веданта за цялостност и единство.
Ти си източник на безгранично познание, радост и наслада
Чрез безбройните писания, пламтящи с божествената светлина...

Цялата палитра на творението почива върху същината на кармата. От най-мъничката мравка до най-всемогъщия бог, всеки се лута насам-натам заради своите карми. Крайната цел на всички живи същества е постигането на вечно блаженство. Желанието за освобождение от болката и страданието е част от същността на всяко живо същество. Но хванати в плена на мая, те завинаги остават тревожни и напрегнати. Освобождението им изцяло зависи от благословията на Бог, всемилостивото Върховно Същество. Само хората, надарени с непоколебима преданост към Него, могат да получат Неговата любов и милост.

Смята се, че човекът е най-висшето сред всички сътворени същества. Интелигентността му е негова специална, определяща характеристика. Всяко човешко същество идва надарено с осъзнаване и интелигентност, но не е в състояние да насочи разсеяния си ум към някаква конкретна цел. Като лодка, хвърлена сред океана, то очаква кормчията, който да го поведе към спасението. Този кормчия идва в образа на просветен мъдрец. Дхармендра Сингх Наял, сам по себе си истински мъдрец, също търси своя избран кормчия.

В търсене на кормчията

Самскарите от безброй прераждания напътстват Дхармендра сега. Духът на йога и вайрагя не се постига за един човешки живот. Семето на вайрагя накрая се превръща в дървото, което ражда плодовете на мокша, но пониква само след интензивна тапася, продължила много животи. Пламъкът на духовността горял силно в Дхармендра от векове, затова той се отказал от всичко. Оставяйки любовта и привързаността на майка си, богатството и престижа на баща си и приятелството на другарите си, той предприел пътуването, което щяло да го превърне в императора на милиони сърца.

Дхармендра тръгнал на път и продължил да върви, преминавайки през безброй храмове, джамии, гурдвара и църкви по пътя. Срещал се с много светци и мъдреци, някои със сплъстени коси, други с бръснати глави, някои посветени в тантра, други в мантра. Оставал при тях, разговарял, учил се от тях и след това продължавал напред. Видял много различни лица на света, трупал разнообразен опит, изследвал подробно всяка прослойка на обществото. Спирайки при всяка пещера, той изпробвал здравината на скалите отвътре, но никъде не намерил своя пристан. Несъзнаващ гръмотевиците и светкавиците, жегата и студа, облаците и дъжда, той продължавал да изминава километър след километър. А на каква възраст бил той? Едва на деветнайсет, когато младите мъже са все още деца в поведението си, недостатъчно уверени, за да бъдат независими, и винаги търсят другари за всяко начинание. За това „дете" целият свят бил като семейство – младежът никога не се почувствал изгубен или самотен в него.

Веднъж един странстващ бездомник му казал: „Дете! Пълни ми лулата, служи ми добре. Ще получиш всичко, което желаеш". Тези думи били достатъчни за Дхармендра, за да прецени величината на бездомника. Той продължил напред.

След като разговаряли с него, някои светци му казвали: „Ние не сме достатъчно компетентни, за да те учим. Моля, намери някой друг". Един садху му казал: „Млади човече! Отиди в Ришикеш. Там ще намериш подходящ гуру".

Бягство от хватката на тантристите

В щата Утар Прадеш Дхармендра срещнал няколко тантристи, които се опитали да го примамят в своята група. Дхармендра винаги проявявал интерес към тантра, затова решил да се присъедини и да види какво може да научи от тези хора, които се оказали агхори тантристи. След няколко дни тантристите разбрали, че този млад мъж няма да остане за дълго. Вече знаел някои от тайните им и скоро щял да се опита да избяга от хватката им.

„Нека да го принесем в жертва на нашето божество", решили те. „Никой няма да заподозре измамата, а по този начин ние ще се сдобием с окултни сили". Те внимателно планирали всички подробности на човешкото жертвоприношение и организирали специално събитие за целта. Запалили жертвения огън и седнали около него. Докато пеели мантрите, те си хапвали и пийвали.

Дхармендра получил странното усещане, че трябва да избяга точно в този момент. Вратата пред него винаги била заключена, но днес случайно тантристите били забравили да вземат ключа. Дхармендра видял, че ключът стърчи от ключалката. Той мислено се помолил на Бог и бързо излязъл през вратата, като я заключил отвън и се отправил право към гарата. Точно тогава от гарата потеглял един влак. Без да се колебае, той скочил в него.

Влакът го отвел до Харидвар. Обикаляйки из града, той събрал информация и накрая продължил към Ришикеш. Там отседнал в Кали Камли дхармашала. Колелото на съдбата го било отвело чак до Ришикеш. Сега

той бил много наблизо до крайната си цел и щял да преодолее краткото разстояние много скоро.

Среща със своя гуру

В Ришикеш бил организиран голям духовен събор, на който присъствали хиляди садху и саннясини. Негово Светейшество свами Шивананда също бил дошъл да благослови събитието. Сред хилядите, които обикаляли наоколо, погледът му се спрял върху един бодър и одухотворен младеж. Въпреки че младежът бил на деветнайсет години, той изглеждал като четиринайсет- или петнайсетгодишно момче. Младежът отвърнал на погледа на свами Шивананда с удивление и почуда. Двете души се свързали от пръв поглед.

Свами Шивананда му помахал с ръка. Умът на Дхармендра вече бил отлетял към величествения свами, а сега по негов сигнал тялото му също се втурнало натам. „О, джи," обърнал се към него свами Шивананда с обичайния си поздрав, „ела да се видим в Ананда кутир утре сутринта."

Когато бурната река се отприщи от пазвата на планината, рано или късно тя намира брега на океана и се слива с безкрайната му шир. По подобен начин този младеж по неведоми пътища стигнал до вратите на Ананда кутир.

Всезнаещият гуру погледнал в дълбините на личността на този младеж с почуда и удивление. Той осъзнал, че младият мъж щял да бъде идеалният пратеник, който да разпространи ученията му за благото и щастието на много хора – *бахуджан хитаая, бахуджан сукхая*. Арджуна на Кришна, Нара на Нараяна, онзи, когото свами Шивананда бил чакал през цялото време. Щом забелязал младежа, той го поканил да отиде в ашрама.

На следващия ден, 19 април 1943 г., лъчезарният младеж, пламенно устремен към преживяването на трансцеденталното съзнание и блаженство, тръгнал към

Ананда кутир. Сигурно е бил велик моментът, в който младежът свел глава в нозете на кормчията, когото бил търсил досега. Майка Ганг трябва да е танцувала от радост, когато станала свидетел на знаменателната среща между гуру и ученик. И Майката Земя също трябва да е била в екстаз.

Гуру сева

Дхармендра искал посвещение в санняса и свами Шивананда го приел за ученик. Залата за бхаджани току-що била построена тази година. Там ден и нощ непрекъснато напявали махамантрата *Харе Рама Харе Рама Рама Рама Харе Харе, Харе Кришна Харе Кришна Кришна Кришна Харе Харе.* Свамитата пеели киртани на смени от по два часа, ден и нощ. Дхармендра също участвал в напяването на махамантрата в допълнение към почистването на приборите в кухнята, носенето на вода от Ганг, рязането на зеленчуци, готвенето на храна и набавянето на цветя, баелови листа и дърва за огрев от джунглата. Започнал и задълбочено да изучава свещените книги.

Философски настроеният младеж скоро овладял свещените книги. Развивайки до най-голяма степен качествата на себеотдаване, служене и самоанализ, той бързо започнал да се изкачва по стълбата на духовния живот. Въпреки че влагал сърцето и душата си в изпълнението на задълженията си, в него нямало и следа от его или суета.

И все пак имал странна чудатост в характера си. Сутрин, когато идвало време да се пълни резервоарът на ашрама с вода, всички ученици се събирали на Ганг и носели кофи, пълни с вода, по седемдесет и пет-осемдесет стъпала нагоре. Тряббвало да се пренасят стотици кофи. Докато другите били заети да пълнят вода, той се измъквал в джунглата с кошница в ръка и събирал цветя и баелови листа за сутрешната пуджа. А докато другите спели дълбоко, той ставал в 2 или 2.30 ч. сут-

ринта и бързо напълвал резервоара със седемдесет-осемдесет кофи вода без чужда помощ!

Колкото и трудна да била възложената му карма йога – пълнене на вода, почистване на прибори, готвене, пеене на киртан в продължение на шест или осем часа, носене на тухли за строителни работи, смилане на билки за приготвяне на лекарства или сервиране на някой гост – той я извършвал с най-голямо внимание и грижа. Другите се удивлявали на неговата упоритост. Дори неговите другари гуру бхаи били изумени от способностите му. Но техният гуру знаел, че чувството на вайрагя било разцъфнало още в самото детство на младежа. Роден сред щедрата природа на красивата Алмора, той никога не могъл да бъде ограничен от оковите на природата. Такава свободна душа определено имала велика цел, която трябвало да изпълни на земята.

Когато човек, съзерцателен по природа, стене от болка и скръб заради жестоките страдания в живота, тогава той попада в обятията на духовния живот, който го отвежда далеч, далеч от бурния свят. И все пак това не го прави беглец или кръшкач. По-скоро, издигайки съзнанието му до царството на абсолютната истина и блаженство, духовният живот го изгражда като идеал за цялото човечество.

Дхармендра никога не би могъл да зърне източника на абсолютното знание в тесните граници на светските училища. Светското, с което той се срещнал там, не отговаряло на неговия темперамент и личност. И така, духовното пътуване на този сиддха-йогин започнало с възвишена поезия. Пишейки стихове под псевдонима Паллав, той започнал да търси безграничния Абсолют в светлината на ограничената природа.

Поетичната страна на неговата личност се развила много през годините, но личността му не се ограничила само с поетичното. Докато седял в нозете на своя гуру свами Шивананда, той преди всичко усъвършен-

ствал садханата за сливане на своята индивидуалност с необятната личност на своя гуру. За него свами Шивананда бил въплътена божественост, негов истински ища. „О, Гурудев, предавам всичките си грижи и тревоги в нозете ти" – това било чувството, което направлявало мислите и действията му през целия ден.

Неизбежните събития хвърлят своята сянка предварително. Животът на Дхармендра не бил изключение. Светът гледал на Дхармендра с голямо очакване, защото той бил предопределен да се отдаде на велика служба за цялото човечество. Дхармендра също търсел ключа към успеха в тази велика мисия на живота си. И така неговият гуру го приветствал сърдечно в ашрама си и го държал в непосредствена близост до себе си.

Дхармендра имал интелект, остър като бръснач. Каквато и работа или задължение да му възлагали, той бързо усвоявал уменията и начините, а после работел много сръчно и ефективно. Паметта му била изключителна. Той помнел много Упанишади, стотри и ведически мантри. Работел във всички части на ашрама, като се разбирал много добре със своите сътрудници. Всички, които работели с Дхармендра, се възхищавали от него. Той бил и завършен певец и музикант. Редовно участвал във вечерните сатсанги, пеел красиви бхаджани и киртани от самите дълбини на съществото си, довеждайки слушателите си до състояния на божествен екстаз.

Обет за брахмачаря

През март 1945 г., на свещения ден Шиваратри, свами Шивананда посветил младежа в брахмачаря ашрама, като му дал името Брахмачари Сатя Чайтаня. Младият и решителен Дхармендра Сингх Найал разкъсал робството на мая и, приемайки името Брахмачари Сатя Чайтаня, се заклел във вярност към най-висшата Истина. Той работел удивително много, но единствено по своя инициатива поради изключително проницателния си ум.

Свами Шивананда минавал през стаите на своите ученици в 3 ч. сутринта, за да ги събуди. Той виждал с какво се занимава всеки от тях, задавал въпроси и давал нареждания какво да прави и как да го прави. Сатя Чайтаня имал навика да заспива отново след тръгването на Свамиджи. Но рано или късно, Свамиджи разбирал всичко. Сигурно си мислел: „Ако на този човек му се възложи да отговаря за ранното сутрешно поклонение в храма „Вишванат", той ще става навреме и ще изпълнява всичките си задължения както трябва".

Но Сатя Чайтаня винаги бил една крачка пред своя гуру. Той ставал в 2 ч. сутринта и поставял тенджерата с кхичари на печката (в храма „Вишванат" кхичари бил прасадът, който се предлагал на божеството). В 3 ч., като биел силно камбаните и свирел с раковината, той предлагал кхичари на божеството, провеждал арати и пеел бхаджани и киртани. След това отново отивал да спи! Много пъти гуруджи се опитвал да го научи, да го накара да разбере, но безуспешно. Накрая го изпратил да готви и чисти в кухнята. Постепенно той поел цялата отговорност за кухнята, като въвел така необходимите промени в техниките за готвене и сервиране.

Различни роли в ашрама

На 8 септември всяка година се провеждали големи тържества за рождения ден на свами Шивананда. Сатсангите и празненствата продължавали много дни. Голям брой посетители идвали в ашрама от далечни места, за да присъстват на тържествата. Хиляди получавали храна всеки ден. Имало много работа. По време на програмата Сатя Чайтаня бил навсякъде, вършейки всякакви дейности и домакинска работа. Той влизал вътре в огромните казани и сам ги почиствал. Ако му оставало малко свободно време, четял Упанишадите или пишел проза или поезия.

Виждайки неговите академични и литературни таланти, Свамиджи му възлагал съответните задачи. Много момчета и момичета идвали в ашрама, за да изучават *Бхагавад гита*, Упанишадите и санскрит. Някои талантливи момчета от бедни семейства също оставали в ашрама, който се грижел за тяхната прехрана и ги изпращал в колеж, за да продължат обучението си. Свамиджи възложил на Сатя Чайтаня задачата да преподава на тези деца. Младежът започнал да ги учи на санскрит, хинди и английски език. Все още разполагал със свободно време, в което продължавал да пише статии и стихове. Тогава Гуруджи му позволил да работи в печатницата. Сатя Чайтаня усвоил различните дейности в печатния отдел – сгъване, подвързване, набиране на текст, коригиране и работа с печатните машини. След това започнал да превежда книгите на свами Шивананда на хинди. Издаването на книгите на Свамиджи на хинди му носело огромна радост и удовлетворение и той работил денонощно върху превода.

През 1945 г. в ашрама започнала работа по създаването на аюрведична аптека и център за разпространение на лекарства. Сатя Чайтаня работел и там, събирал билки от джунглата, смилал ги, за да приготви различни лекарства, давал ги на пациентите и им обяснявал всички важни подробности. Заради начина, по който Сатя Чайтаня говорел и се държал, всички мислели, че е дипломиран лекар по аюрведа!

Хората говорели, че е роден да изпълни божествената мисия на свами Шивананда. Свамиджи също го обичал много. Наричал го Сатям. Нямало място в ашрама, където Сатям да не работел с пълна отдаденост и да не постигал пълен успех.

Той знаел асаните и пранаямите. Тялото му било леко, гъвкаво и енергично. Всяка работа вършел с добро настроение, правилно и бързо. Уменията и талантите на Сатя Чайтаня са твърде много, за да бъдат изброени. Животът му е пример за подражание за всички искрени духовно търсещи.

Посвещение в санняса

На 8 септември 1947 г. се чествал диамантеният юбилей на свами Шивананда. Четири дни по-късно, на паметния 12 септември 1947 г., Свамиджи посветил Сатя Чайтаня, скъпия ученик, изпитващ огромна любов, привързаност и отдаденост към него, като способен наследник по пътя на санняса и садхана. Поставяйки го на върха на духовността, Свамиджи посветил в парамахамса санняса Брахмачари Сатя Чайтаня, който станал свами Сатянанда Сарасвати. Сатям получил посвещение в славната традиция на парамахамса санняса едва на двадесет и четири години.

Честванията на диамантения юбилей на Свамиджи също вървели с пълна сила. Двете радостни събития се слели в едно, създавайки незаличимо впечатление в умовете на онези, които имали късмета да бъдат свидетели. От този ден нататък свами Сатянанда напълно изоставил връзките от предишния си живот. В стремежа си да попие ученията и нарежданията на своя гуру той поел по вечния път, чиито проблясъци го озарявали още от детството. Създавайки изящна драгоценност от съчетанието от *сатя* – истина, *ананда* – блаженство и *Сарасвати* – мъдрост, великият гуру разкрил истинската природа на Сатям пред всички. Свами Сатянанда Сарасвати е безспорно проявление на Висшата истина.

Можем да прозрем три различни аспекта от живота и характера му след посвещаването му в санняса и получаването на името Сатянанда – предан ученик на своя гуру, способен карма йогин и превъзходен литератор на хинди. Каквото и да се каже или напише за него, ще е само малка част от тези аспекти.

Съгласно нормите на писанията свами Сатянанда трябвало да живее като паривраджака в продължение на една година след посвещението си в санняса. Следвайки поръката на своя гуру, той отишъл да живее в Ра-

машрам, Ришикеш. Там прекарвал времето си в учене, размишления и сатсанг. За храна понякога отивал в непалската анакшетра или в някое друго място за раздаване на милостиня наблизо. Той винаги разсъждавал върху *Гитата* и Упанишадите и ги обсъждал. Веднъж, докато пресичал моста на Чандрабхага със свой познат, той рецитирал следния стих от *Гита* в по-лек стил: *Bahooni me vyateetani janmaani tav chaarjun*, и със смях коментирал: „Този стих може да се тълкува по интересен начин. Въпреки че съм се раждал много пъти, всеки път е на 4 юни!" Четиридесет години по-късно, през 1987 г., той изрецитира същия стих и даде същото обяснение в Ганга Даршан, като разсмя публиката си.

Свами Сатянанда отишъл в Рамашрам за една година. Работата в Ананда кутир се увеличила много в негово отсъствие. Другите свами не можели да се справят с всички задачи, които той изпълнявал в ашрама сам без чужда помощ. Свами Шивананда нямал друг избор, освен да го извика обратно.

Свами Шивананда бил плодовит писател. След като седнел да пише през нощта, той не спирал. Така потъвал в писането, че забравял всичко останало. Пишел по четиридесет-петдесет страници на един дъх, а те се разпилявали по целия под. На сутринта свами Сатянанда идвал и събирал листовете. След като свършвал с почистването и другите задачи в кутира на Свамиджи, той сядал да препише ръкописните страници на машина и предавал печатното копие на ръкописа в печатницата. Освен почистването на кутира на Свамиджи и преписването на неговите ръкописи той вършел всякакви други задачи, които неговият гуру му възлагал.

Владеене на санскрит до съвършенство

23 май 1948 г. бил свещеният ден Буда Джаянти и на брега на река Ганг в Рамашрам била организирана голяма програма, за да се отбележи основаването на все-

мирното сдружение на садхута и свамита. Много ерудирани светци били дошли да уважат случая, включително свами Бхаскарананда и бхикшу Махендра. Свами Шивананда бил главният гост. След киртана и няколко обръщения от присъстващи светци свами Шивананда казал на свами Сатянанда: „Приветствай събралите се на санскрит". Подчинявайки се на нареждането на своя гуру, той се изправил без ни най-малко колебание и, импровизирайки, заговорил на безупречен санскрит:

„Многоуважаеми светци и поклонници, благословени сме, че сме се събрали тук днес на брега на божествената река Ганг. Всеки знае, че смисълът на живота не е нищо друго освен *мокша* – пълното и окончателно освобождаване. Без него не може да се постигне безкрайно блаженство, свобода и святост. Единствено отдадеността на Бог дава тази радост и освобождение. Нека всички днес се обединим в искрено и всеотдайно поклонение пред безграничния, върховен Бог, създателя и владетеля на безброй вселени, защото единствено там е пътят към крайната цел на нашето житейско пътуване..."

Цялата публика била омагьосана от неговата блестяща и вдъхновяваща реч на санскрит. Обръщението му продължило пет минути, но докоснало сърцата на всички събрали се светци и свами. Впоследствие той бил избран да оглави отдела по хинди в ашрама, а скоро след това свами Шивананда го назначил и за секретар на ашрама.

Съвършен карма йогин

Егоистичният материализъм се шири необуздано и повсеместно в съвременната епоха. За да се бори с нарастващото му влияние, свами Шивананда наредил на своите ученици да практикуват карма йога садхана.

Всички негови ученици се превърнали във велики карма йоги. Кармите са два вида – себични и безкористни. Първите се създават за удовлетворяване на лични желания и затова тяхното влияние и обхват са ограничени. Само когато се откажем от всички лични амбиции и желания и действаме за благото на другите, можем да смятаме делата си за безкористни. Такива дела имат неограничен размах. Като саннясин свами Сатям избрал пътя на безкористното действие, пътя на карма йога.

Няса е преминаване отвъд ограниченията представи за мое и твое. Когато представката „сан" се добави към тази дума, тя става *санняса*. Свами Сатянанда следвал стриктно този път. Той се впуснал в неспирна дейност, за да разпространява по целия свят божественото послание на свами Шивананда. Въпреки че всички свами в Шивананда ашрам били опитни карма йоги, свами Сатям бил пръв сред тях, винаги готов да върши всяка работа, голяма или малка, напълно безкористно.

Свами Сатям не само бил вещ в карма йога, но и изключително щедър, с голямо сърце. Посетителите на ашрама се отнасяли към него като към свой приятел и благодетел, обсъждайки без колебание всякакви въпроси и проблеми. Обширните познания на свами Сатям по различни теми и яснотата и дълбочината на мисълта му били изключителни. Неговите убедителни и неопровержими аргументи оборвали много философи и участници в дебати. Обясненията му били ясни, разбираеми и кратки. А стилът му на писане на хинди бил като плавен, тих поток на огромна река, изтънчен на вид и увлекателен за четене.

Като секретар свами Сатям управлявал многобройните дейности на ашрама. Той проявявал особен интерес към превода на книгите на свами Шивананда. Бил изключително работоспособен. Назначили го и за отговорник по печата. Докато превеждал книгите на Свамиджи, той бил толкова погълнат от задачата, че

работел по цели нощи, сякаш потънал в самадхи. Много често пишел с дни, без да спира. Богатият принос на свами Шивананда към литературата на хинди е изцяло плод на труда на свами Сатям. Веднъж той споделил: „Бих искал да видя книгите на Свамиджи преведени на всички езици. Не с цел популярност, а защото те са нужни точно сега, в тази съвременна епоха". Истинността на това твърдение е напълно доказана. Това е действителна гуру бхакти, истинска преданост към гуру. Нищо чудно, че много хора коментирали: „Сияещата усмивка на Шива, веселият характер и усърдието за работа се оглеждат напълно в Сатям".

Свами Сатям редовно ходел за даршан при своя гуру. В тези случаи се създавала вълшебна атмосфера. Той изглеждал като сянка на своя гуру, като отражението на пълната луна в кристално чисто езеро. Неговата детска природа се забелязвала точно в тези моменти и си струвало да се види. Това било неописуемо възвишено преживяване – сякаш вместо ученик и гуру се проявявали самите Нара и Нараяна.

Преводаческата работа на свами Сатям вървяла с пълна сила. Той вече притежавал усет за писане. Сега талантът му намерил пълно изразяване. Писалката му пишела без прекъсване. Дни и нощи се сливали, докато той работел с бясно темпо, превеждайки книги от по двеста или триста страници едната. Много списания и периодични издания също били публикувани на хинди и английски език. Той помагал и за това, като пишел и редактирал статии.

Гладът и сънят сякаш били негови слуги. Идвали само когато той ги повикал, иначе стоели на километри разстояние. Нещата стигнали до там, че свами Шивананда трябвало лично да се погрижи за благосъстоянието на този преждевременно развит ученик. Свами Сатям обичал през нощта да плува към водовъртежите в средата на Ганг или да се качва отгоре на скалите в плит-

ките участъци на реката и да седи там в медитация с часове. Рано или късно свами Шивананда научавал всичко. През нощта той винаги питал къде е Сатям. Изпращал някого да го намери и да го доведе при него.

По време на престоя си в ашрама свами Сатям се усъвършенствал в много дейности. Лично служене на своя гуру, служене на хората в нужда, писане, преподаване, пеене на бхаджани и киртани и изпълнение на трудни садхани – той вършел всичко уравновесено и без привързаност. В ашрама имало много духовно търсещи, които говорели само телугу или тамилски. Свами Сатям бил този, който ги научил на хинди и възпитал у тях чувство за национално единство. Представянето на идеите и идеалите на неговия гуру пред широката публика също била основна цел на свами Сатям, за чието постигане той положил свръхчовешки усилия.

Свами Сатям помагал за създаването на Горска академия за йога и веданта и се грижел за задачите, свързани с публикациите на тази институция. След основаването на Издателството на горската академия свами Сатям станал неговото единствено действащо лице. Оттогава нататък то се превърнало в място за неговата непрестанна садхана и средство за усъвършенстване на *гуру сева*, безкористно служене на неговия гуру. Той винаги бил потопен в непрестанна работа, но оставал необвързан от оковите на кармата, подобно на облаците, носещи се свободно над високите планински върхове.

Свами Сатям притежавал оригинални и свободомислещи идеи за живота и религията. Имайки предвид неговата пълна непривързаност към света, но в същото време и голямото му уважение и благоговение пред живота ведно с пламенното желание за неговия непрекъснат напредък, не бихме могли да го наречем обикновен саннясин. Независимо от положението и обстоятелствата в живота на всеки, ние имаме силите да преминем през кармата си, имаме силите да изживеем

живота си и трябва да имаме пълна вяра и отдаденост към живота, към Създателя на живота. Тези мисли най-добре изразяват великодушието и широтата, които той проявявал чрез характера си.

Впечатлен от етичността, дружелюбието и издръжливостта на свами Сатям, свами Шивананда му дал две титли от името на Горската академия за йога и веданта: *адхятма ратна* – перлата в короната на духовността, и *праваган правийн* – надареният оратор. Тези титли били подобаващо признание за ценните качества на главата, сърцето и ръцете му.

Връзката гуру-ученик

Веднъж свами Сатям казал:

„Гуру е първото и най-важно изискване по духовния път. Втората съставка е мантрата. Гуру и ученик са две мощни енергии. Те са като два гигантски електрически стълба, но връзката помежду им е наистина много особена. Миряните не могат да я разберат. Нито гуру е Бог, нито ученикът е поклонник. Ако не можете да се превърнете в мощен проводник, поне се опитайте да станете малък такъв."

Дори и днес свами Сатям казва:

„Ученичеството не е детска игра, нито пък да бъдеш гуру. Изпълнението на ролята на гуру до съвършенство е изключително трудно. А задълженията на ученика са още по-тежки. Погледнете например мен. Аз съм саннясин, ученик на велик гуру. Когато дойдох да живея в ашрама на моя гуру свами Шивананда, ми дадоха стая, в която да спя. Имах наистина странен характер. Върнах одеялото, което получих от ашрама, и спях на голия под без завивка. Никога не съм затварял вратата, тъй като нямах никакви вещи. Нямах дори

съд или чаша за вода. Когато ожаднеех, отивах направо на брега на Майка Ганг. За други естествени нужди отивах в джунглата. А аз бях секретар на ашрама! Изучавах *Гита* всеки ден и също размишлявах върху приложението ѝ в живота ми."

Практическите техники на преподаване на свами Шивананда

Един ден свами Шивананда дойде да огледа стаята ми. Той погледна в гардероба ми. Беше празно. Легло-то също беше празно.

– Дори и чаша за вода ли нямаш? – попита той.

– Не, нямам – отговорих аз.

– Защо? – поинтересува се той.

– Защото не обичам да трупам и да държа много неща – казах аз.

– Какво! Откъде си научил всички тези глупости? – възкликна свами Шивананда. Той беше пестелив на думи. Казваше само колкото е необходимо. Когато отишъл в кутира си вечерта, той наредил да донесат в стаята ми осем комплекта матраци, завивки, мрежи против комари, чаршафи и възглавници, осем чаши, газова печка, газова бутилка и пакети чай и захар. Не можех да разбера защо всички тези неща бяха изпратени в стаята ми. Реших, че може би ще я използват за склад. Затова сложих всичко в единия ъгъл и го забравих.

Много дни след това Свамиджи отново посети стаята ми. Огледа всичко и ме попита:

– Използваш ли чая, който ти пратих?

– Не – казах аз.

Свамиджи така ми се накара, че започнах да си правя чай още от следващия ден. Започнах и да си заключвам стаята.

Един ден Свамиджи отново намина и попита:

– Свърши ли чаят?

– Не – отговорих аз – използвам по малко всеки ден.

– За кого го правиш? – попита той.

– За себе си, разбира се – отвърнах аз.

– Така ли? – упрекна ме той. – Защо не поканиш Мадхавананда, Кришнананда и другите и не ги почерпиш с чай?

Каква досада, казах си аз. Нямах нито една чаша тук, а сега трябва да правя чай за двама!

Когато свами Шивананда най-накрая осъзна, че глупавият му ученик е напълно сляп за неговите учения, той ме извика и ми каза:

– Виж, Сатям! Няма нищо лошо в парите и вещите, матраците и одеялата, чая и захарта – можеш да имаш всичко, стига да е за другите. Тези, които не пият чай, със сигурност могат да го направят за другите.

След това ме попита:

– Изучаваш ли *Гитата*?

– Да – отговорих аз и добавих – редовно.

– От днес спри да изучаваш тази книга. По-скоро започни да държиш достатъчно пари у себе си. Живей в пет стаи, вместо в една. Разполагай с тридесет матрака. Прави чай на всеки, който дойде в стаята ти. Давай лекарства на болните.

– Такова поведение подобаващо ли е за саннясин? – попитах скептично аз.

– Когато осъзнаеш, че с подобни постъпки доставяш голяма радост и утеха на другите, твоето собствено щастие ще се увеличи многократно. Ето защо казвам: имай от всичко. Имай лекарства и ги давай на болните, имай одеяла и ги давай на нуждаещите се.

– Всичко това е много добре, Свамиджи – казах аз, все още неубеден – но е много проблематично. Много е лесно да попаднеш в капана на мая.

– Не – каза Свамиджи, поклащайки глава, – ако искаш да разбереш красотата на сева, великолепието на

служенето, тогава това определено е пътят, който трябва да следваш. Други извличат утеха и щастие от подобни действия и след като осъзнаеш това, ти самият ще се почувстваш щастлив и доволен.

Оттогава стаята ми се превърна в истински музей. Човек можеше да вземе лекарства, пликове, марки, моливи, химикалки – почти всичко. Някой идваше в стаята ми и казваше:

– Имам нужда от такова и такова нещо.

– Разбира се – отговарях аз, – в онзи ъгъл е. Вземи си.

Някой идваше и стенеше:

– Свамиджи, страдам от ужасна болка в стомаха.

– Ето, вземи това лекарство – казвах – ще се оправиш за нула време.

Постепенно осъзнах, че отричането от притежания не означава отказ от физически предмети. По-скоро това е изоставяне на егоизма. Да работиш за другите, а не за себе си, е истинското отречение. *Каатуапат karmanaam puaasam* – „отказът от егоистични желания и действия е санняса"; сега вече бях в състояние да оценя напълно този стих от *Гита*.

Такава беше величествената природа на свами Шивананда, който старателно извайваше своите ученици в истински човешки същества. Той беше осъзнат и внимателен към всяка от дейностите на своите ученици.

Любовта и привързаността на свами Шивананда към неговите ученици

Всеки път, когато говори за своя гуру, свами Сатям е завладян от емоции. Той казва:

„Какво повече мога да кажа за вниманието му освен факта, че беше наясно дори с часа ми на лягане и ставане. В първите дни аз бях „поспалан" номер едно в ашрама. Моят навик не убягна от вниманието на

Свамиджи. В 3 ч. сутринта чувах трак-трак, звука на дървените му сандали, когато се приближаваше до стаята ми. Блъскаше по вратата, докато се събудя. Сънливо ставах от леглото си, но веднага щом той си тръгнеше, се връщах обратно в него!

Свамиджи подразбра това и назначи човек да спи в стаята ми и да следи навиците ми за лягане и ставане. Сега не беше толкова лесно да измамиш Свамиджи, но както се казва, когато има желание, има и начин. Ставах рано сутринта и пращах този човек по някакви задачи. Веднага щом той изчезваше от полезрението ми, аз затварях вратата и лягах на леглото си, като мислено се поздравявах за успешния си план. Но Свамиджи разкри и това. В крайна сметка бях принуден да променя навика си и сега брахмамухурта и ранното събуждане са мои синоними. Свами Шивананда обичаше учениците си като свои деца.

Всяка вечер в ашрама се провеждаше програма с киртани. Тя продължаваше два часа. Обяснявайки важността и величието на киртана, Свамиджи често говореше за големия средновековен светец Чайтаня Махапрабху. Докато разказваше истории и анекдоти от неговия живот, той влизаше във възторжено състояние на божествен екстаз.

Садханата *Лалита Сахасранам*, повторението на хилядата имена на Трипура Сундари, Космическата майка, често се изпълняваше през цялата нощ. Започваше в седем вечерта и завършваше преди седем сутринта, изпълняваха се 125 000 повторения на свещените имена. Самият Свамиджи оставаше там през цялата нощ, правейки джапа, и ни вдъхновяваше да следваме неговия пример.

Пеенето на *Бхагавад Гита* и *Махабхарата* понякога се провеждаше от зори до здрач. Също така изпълнявахме сто и осем повторения на целия набор от Упанишадите в такива непрекъснати сесии на пеене.

Два пъти годишно се подлагахме на едноседмична мауна садхана, спазвайки пълно мълчание. Всъщност беше трудно да се сложи разделителна линия между нашите дейности, свързани с карма йога, и подобни садхани. Едното без усилие се сливаше с другото.

Свами Шивананда се грижеше за своите ученици като майка. През зимния сезон той набавяше голямо количество бадеми, стафиди и други сушени плодове. Даваше да счупят черупките на бадемите и след това сам правеше пакети от бадемови ядки и ги изпращаше до стаята на всеки ученик. Той питаше периодично: „Нали ядеш тези сушени плодове?" Понякога внезапно се появяваше в нечия стая, за да разбере дали наистина ги изяждаме или не!"

Егодектомия

Въпреки че беше изключително грижовен и любящ, свами Шивананда можеше да бъде също и много твърд и непреклонен, когато ставаше дума за принципи и дълг. Веднъж в ашрама се появи един стар поклонник. Според обичая на ашрама му предложиха прасад в кухнята. След като приключи с храненето, той стана да си измие чашата и чинията, но аз го спрях с думите:

– Остави чинията, бабà. Рамдхани ще я измие.

Аз бях отговорник в кухнята, а Рамдхани беше прислужник. Рамдхани винаги ми се подчиняваше, но онзи ден, когато му казах да почисти чинията на поклонника, той изведнъж избухна:

– Няма да чистя мръсните чинии на всички. Ако не ви устройва, моля, отпишете ме от ашрама. Още днес ще се прибера у дома.

Нахалното му поведение нарани гордостта ми. Отписах го и като му показах вратата, казах:

– Махай се веднага.

Преди да си тръгне, Рамдхани отиде при свами Шивананда, за да се сбогува. Свами Шивананда научи за случката от Рамдхани и след това каза:

– Добре. Сатям може да те е изгонил, но аз не съм. Нямаш причина да напускаш ашрама. Той, разбира се, може да напусне ашрама, ако желае. От днес ще останеш с мен и ще ми служиш лично.

Когато чух за това, се разтреперах от яд. Бях страшно обиден!

На следващата сутрин отидох в кутира на Свамиджи, както обикновено. След като почистих стаята му и събрах листовете, изписани ръкописно от него, седнах да ги препиша на машина. След като преписах няколко страници, ръцете ми изведнъж замръзнаха. Свамиджи беше написал цяло стихотворение: *„О, саннясино, пусни егото си, гордостта си..."* Докато четях тези думи, от очите ми потекоха сълзи на благодарност.

Още в същия момент станах и със събрани длани коленичих пред Свамиджи.

– Направих голяма грешка, Свамиджи, моля те, прости ми. Рамдхани може да работи, където пожелае. Ще преглътна гордостта си и ще работя с него.

Свами Шивананда считаше егото за най-големия враг на саннясина и за да спаси своите ученици от лапите му, той можеше да бъде непреклонен и стриктен като хирург. Сега осъзнавам как неговата твърдост прикриваше вътрешен океан от мекота и съчувствие."

Свами Сатям потъва в мълчание, докато буца засяда в гърлото му. Гласът му натежава от емоции, настроението му – също. Слава на великия гуру свами Шивананда и слава на неговия също толкова велик ученик свами Сатянанда!

Свами Шивананда често казвал: „Физическият труд също е садхана. Той изгаря самскарите на човека и така помага на ума му да се фокусира". Гуру е велик, а ученикът, роден и израснал в охолство, обучаван в елитно

манастирско училище, прегърнал ученичеството сега, е зает да попива всяка дума на своя гуру. Велик наистина е и ученикът, който се качва и слиза по стотици стъпала, носейки шейсет или седемдесет кофи вода от Ганг, тежки товари – тухли, камъни, вар и пясък на гърба си, събира дърва за огрев, баелови листа и цветя от джунглата, изминава километри до пазара и се връща натоварен със зеленчуци. Този, който никога през живота си не бил измил нито една чиния, сега чисти казани и прибори, по-големи от самия него. Не е лесно да чистиш казани, овъглени от сажди. След всичкия този труд храната, която получавал, едва му стигала. Но учениците се отнасяли към грубата, оскъдна храна като към истински нектар. Преживявайки с ориз и расам, брахма кхичари и мътеница, младите мъже тичали по цял ден, изпълнявайки всякакви тежки задачи. След освежаващо потапяне в Ганг те можели да стоят будни цяла нощ, да пеят киртани, да медитират в падмасана или да превеждат книги. Изключителната им работоспособност била резултат от благословиите на гуру и от собствената им отдаденост. Умствената сила определено се подсилвала от физическата.

Когато сядал да превежда, свами Сатям не знаел кога свършва денят и кога започва нощта. Продължавал да пише и на следващия ден. Тогава се налагало самият Гуруджи да се намесва. Ето една интересна история...

Веднъж свами Сатям бил седнал да превежда една дебела книга. Забравил за храна и сън, той пишел без почивка. В такива моменти лицето му сияело озарено. Мата Кришнананда многократно му казвала да си почине и да хапне нещо. Но докато пишел, той изпадал в състояние, подобно на самадхи. Кришнананда забелязала, че свами Сатям вече втори ден не бил ставал за почивка или храна. Тя намерила малко мляко в кухнята и като го сложила на масата, му казала: „Не си ял нищо от вчера. Моля те, изпий това мляко и след това продължи да пишеш."

Когато свами Сатям не отговорил, тя повторила настойчиво: „Моля те, чуй ме и го изпий бързо."

Свами Сатям много се подразнил от досадното прекъсване на работата му. Той извикал: „Не ме безпокой!" и силно ударил с ръка по масата.

Чашата с мляко паднала. Мата Кришнананда бързо напуснала стаята. Лицето на свами Сатям почервеняло. Той затворил вратата, вързал си един чаршаф около главата и легнал да спи.

Неговите гуру бхаи били силно загрижени. Когато свами Сатям не отворил вратата въпреки многократните почуквания, те докладвали за случая на Гуруджи. Той веднага отишъл до стаята на свами Сатям и го извикал по име. Свами Сатям отворил вратата и се поклонил на Гуруджи. Свами Шивананда го потупал по гърба и му казал: „О, свами Сатянандаджи, моля те, ела в моя кутир, след като се нахраниш."

И за да е сигурен, че ще си изяде храната, той лично му я поднесъл и после го завел в кутира си. Говорил му общи неща и му дал някои конкретни задачи. Когато свами Сатям се върнал към преводаческата си работа в своя кутир, той отново възвърнал приповдигнатото си настроение. Ето с каква любов и грижи Гуруджи обсипвал своите ученици!

Учениците получавали нареждания да изперат дрехите и да измият нозете на болните пациенти. Те трябвало да се поклонят пред онези, които ги ругаели и им се подигравали. Това е най-добрият начин за освобождаване на душата от пипалата на егото.

Грижа за прокажен

В ашрама статутът на свами Сатям бил на „духовен слуга". Той разказа една случка, която се оказала просветляваща за него в това отношение.

„Историята започва в Харидвар, където Кумбха Мела беше в разгара си. Моят достоен гуру бхай, свами Чи-

дананда, беше отишъл на събора. По някое време му се наложило да посети близката джунгла по нужда и там видял един мъж да лежи и да стене в агония под едно дърво. Плътта му се разлагала от проказа, а мухи кръжали над гнойните рани по цялото му тяло.

Тази гледка силно развълнувала свами Чидананда. Той дотича до ашрама и ми каза: „Сатям, видях един човек в ужасно състояние. Трябва да го доведем в ашрама възможно най-бързо. Вземи един голям чувал от зебло и ела с мен веднага". Беше толкова припрян, че не успях да попитам каквото и да било. Последвах го и заедно пренесахме бъдещия получател на нашата помощ в ашрама.

След известно проучване разбрахме, че преди този човек е бил съвсем здрав. След като се потопил в реката по време на Кумбха Мела, внезапно се разболял. Колкото и да умувахме, не можахме да открием връзка между топването в реката и появата на тази всепоглъщаща болест. Изправихме се и пред по-сериозен въпрос. Как да организираме грижите и лечението му? Направихме някои груби изчисления по отношение на разходите. Приблизителната цифра достигна четири хиляди рупии! Откъде да вземем толкова много пари?

Точно тогава чухме тракането на дървени сандали и хоп!, пред нас изведнъж се появи свами Шивананда. Той ни погледа и усмихнато каза: „Добре, добре. Продължавайте със своята сева". И ни подмина.

Всичко, което бяхме свършили досега, беше сторено, без да го информираме. Сега осъзнахме, че е невъзможно да направим каквото и да било без негово знание. Отидохме при свами Шивананда и му обяснихме проблема си. По време на разговора той небрежно остави сумата от четири хиляди рупии пред нас. Все едно ни беше чакал с парите!

Нашата сева садхана започна сега. Свами Чидананда и аз си разпределихме задълженията. Но от устата на

„божествения пратеник“ излизаха само обиди. Малко забавяне с изпълнението на която и да било задача водеше до порой от най-отбрани ругатни: „Лежах си спокойно под баеловото дърво, ала вие, негодници, ме доведохте в ашрама. За какво ме доведохте тук?“

Един ден свами Чидананда почистваше тялото на пациента и го мажеше с мехлем. Той случайно натисна малко по-силно. Веднага „божественият пратеник“ избълва просташки обиди към свами Чидананда и му се изплю в лицето. Свами Чидананда смирено потърси прошка за неволната си грешка: „Изключително съжалявам. Моля Ви, извинете ме, това няма да се повтори“. Въпреки това пациентът беше бесен: „Негодник, защо ме докосваш, щом не проявяваш нито внимание, нито грижа?“.

Един ден, докато го бръснех, неопитната ми ръка леко се подхлъзна и го порязах съвсем повърхностно. Той веднага ме удари силно по лицето и изригна в поток от ругатни. Много се ядосах и отидох направо при свами Чидананда. „Моля те да се грижиш сам за своя „божествен пратеник“. Приключвам с тази сева“.

Въпреки това продължихме да го обслужваме. Човек в неговото състояние не би се възстановил и след години редовно и правилно лечение, но той се оправи само за два месеца, а после един ден изчезна безследно. Никой повече не го видя. Но преди да си тръгне, той каза: „Всички в този ашрам са мошеници. Само Шивананда е истински садху, а другият е Чидананда. И Сатянанда – малко. Видях истинската същност на останалите“. Всички се изненадахме, че той не взе нищо със себе си. Повече не го видяхме. Изчезна без следа. Един Господ знае кой беше този човек!“

– Много интересна случка – вметнах аз. – Мисля, че самият свами Шивананда е бил режисьор на цялата тази пиеса.

– Няма невъзможни неща – отбеляза свами Сатям.

– Внезапното му появяване през първия ден заедно с репликата: „Добре, продължавайте със своята сева“, а после и връчването на четирите хиляди рупии за непознатия скитник подкрепят тази теория – продължих аз.

Загледан в далечината, свами Сатям отговори:

– По онова време свами Шивананда беше достигнал такива духовни висоти, че бариерите на пространството и времето за него бяха без значение. Дори най-дълбоките тайни на напълно непознати хора бяха отворена книга за него. Що се отнася до парите, може би освен че изпитваше удовлетворение да служи на човек в нужда, той искаше да изпита своите ученици.“

Тежко последствие от неподчинение

Свами Сатям продължи:

– Чуйте още една интересна и забавна история...

Кумбха Мела се провеждаше в Харидвар. Множество хора идваха и си отиваха. Реших и аз да посетя Мела и да се потопя в свещения Ганг. Но Гуруджи ми нареди:

– Сатям, утре има специална пуджа и ти отговаряш за приготвянето на прасада. Няма да можеш да отидеш на Мела утре.

Детето в мен се разбунтува при това нареждане. Разбира се, че ще отида, казах си аз. Ще изпълня задълженията си и след това ще отида, какво толкова!

Започнах със задачите в полунощ. Рано сутринта прасадът беше готов. И се измъкнах към Мела...

Докато вървях към гхата за къпане в Харидвар, голяма тълпа от хора нахлу в моята посока и в създалата се блъсканица горната ми кърпа падна. Тълпата беше толкова огромна, че беше трудно дори да се обърна и да търся каквото и да било. Някак си успях да стигна до гхата. Влязох във водата, но мястото също беше пълно с поклонници. Някой настъпи края на дхотито

ми. Преди да успея да запазя равновесие или да задържа дхотито, нахлу друга голяма тълпа и хоп! – моето дхоти също изчезна. В ума ми изплува позорното събличане на Драупади...

Стоях до кръста във водата съвсем гол. Оплаквайки съдбата си, си припомних заръката на моя гуру. Огледах се с надеждата да намеря някой познат, но такъв не се виждаше. Озъртайки се насам-натам, изскочих от водата и отчаяно, в опит да прикрия срама си, бързо се запътих към най-близкото дърво. Някакъв поклонник беше палил огън под дървото предишната вечер. Саждите свършиха работа. Бързо намазах тялото си и като затворих очи, се престорих на потънал в дълбока медитация. Казах си: има толкова много нага садхута наоколо, още един няма да направи впечатление...

Моята хитрост проработи. Няколко поклонници, които ме взеха за велик сиддха нага, оставиха пари и храна в краката ми. Скоро капчиците се превърнаха в порой и пред мен се натрупа купчина от пари, плодове и сладки. Минаха часове, но никой така и не ми предложи кърпа. Изведнъж усетих, че някой стои пред мен и ме наблюдава. Когато отворих очи, погледът ми се спря на един познат. Той беше шокиран, като ме видя в това състояние.

– Нямам време да говоря сега – казах нетърпеливо. – Бързо ми намери дрехи и ме измъкни от тук. После ще ти обясня всичко.

Когато най-накрая се прибрах в ашрама, видях, че свами Шивананда стои на портата. Може би ме чакаше. Щом ме видя, той усмихнато попита:

– Е, Сатям, как си? Мисля, че едно преобличане ще ти се отрази добре ...

Той вече се смееше. Паднах в краката му и казах:

– Платих цената за това, че не се вслушах в нареждането Ви. Моля Ви да ми простите този път. Никога повече няма да направя грешката да не Ви се подчиня.

В заключение мога само да кажа, че чрез вътрешния си взор той пазеше и закриляше учениците си всяка минута, всеки миг.

Докато разказва тези случки от дните си в ашрама на своя гуру, свами Сатям навлиза в едно съвсем различно състояние на ума.

„Шивананда Дигвиджая"

През 1950 г. свами Шивананда предприел вихрена двумесечна обиколка из цялата страна, от Хималаите на север до Шри Ланка на юг, от Бенгал на изток до Бомбай на запад. Неговото епично пътешествие започнало на 9 септември и достигнало своята връхна точка на 8 ноември. Във всеки град по пътя той изнасял беседи и лекции, призовавайки обществеността да следва духовния път. Придружавали го отдадена група ученици и свами Сатянанда бил един от тях.

Свами Сатянанда протоколирал цялата обиколка минута по минута и я публикувал като книга под името *Sivananda Digvijaya*. Тази книга съдържа най-малките подробности за всяко място, което посетил свами Шивананда, вида на транспорта, с който стигал до там, различните програми, които се провели там, както и признанията и отличията, които били връчени на Свамиджи на това място. Свами Брахмананда правилно отбелязал: „*Sivananda Digvijaya* наистина е петата веда."

Издателят на книгата коментирал в предговора: „Ние сме изключително благодарни на нашия талантлив автор, свами Сатянанда Сарасвати, за съхраняването и представянето на този славен разказ за историческото пътуване, извършено от свами Шивананда, поддръжника и основателя на санатана дхарма в съвременната епоха."

По-рано свами Сатянанда удивил всички със своя превъзходно написан биографичен разказ за живота на

свами Шивананда, озаглавен *Chaitanya Jyoti*. Това била втората му изключителна творба.

Отдаване на почит от различни последователи

Свами Рамананда разказа следното за свами Сатянанда, даровития автор на *Chaitanya Jyoti* и *Sivananda Digvijaya.*

„На 19 април 1943 г., когато един младеж на име Паллав се прострял в нозете на свами Шивананда, сякаш един малък, бързо движещ се поток се слял с могъща лъкатушеща река. В топлата, любяща прегръдка на Свамиджи Паллав открил смисъла и целта на своя живот. Свамиджи също открил огромен потенциал в личността на младежа с очакването той да се прояви в благоприятния момент. Свамиджи разбрал, че е намерил подходящ пратеник, който да разпространи неговото послание за божествен живот по всички краища на света. Дхармендра бил най-ярката звезда в блестящата галактика на учениците на Свамиджи. Човек се сеща за подвизите на Арджуна и Кришна, Нара и Нараяна, когато мисли за херкулесовите подвизи, извършени от Паллав. Той наистина притежавал неизчерпаем извор на духовни самскари дълбоко в своето сърце.

През 1945 г. на свещения ден Шиваратри младият чувствителен поет бил наречен Сатя Чайтаня. Той дал обет за пожизнена брахмачаря, като обещал постоянна преданост към истината и безбрачието. Сатя Чайтаня притежавал твърда решителност, огромна сила и неудържим стремеж и енергия. Той превъзхождал всички в различните крии на хатха йога. Неговата решителност и преданост към задълженията били несравними. По цял ден бил потопен в ментално съзерцание върху висшите учения на йога и в практическото им приложение. Личността и влиянието на Сатям не се ограничавали само до ашрама. Той проя-

вявал своите таланти в лекциите и беседите, които изнасял пред други свами и садхута. По това време за повечето от обитателите на ашрама тамилският език бил майчин. Сатям ги научил на хинди, а самият той междувременно овладял до съвършенство тамилския език. Вече бил положил всичко в нозете на своя гуру. Каквото и да правел оттук нататък, било само в подчинение на нарежданията на учителя.

Много сборници с писанията на Сатям вече били издадени още през ученическите му години, някои от тях той показал и на Гуруджи. Но след като дошъл в ашрама, той забравил напълно за поезията и си поставил трудната задача да обрисува един грандиозен портрет на своя Гуру в изящна проза. Това намерение се материализирало в едно ненадминато творение, наречено *Chaitanya Jyoti,* където под формата на новела се разказвал животът на свами Шивананда. Докато пишел книгата, той щателно проучвал подробности от живота на своя обичан Гурудев. Преглеждал безброй книги, провел лични срещи с много хора, които били свързани със Свамиджи. Който е имал късмета да прочете тази книга, вероятно е забелязал вдъхновяващия и впечатляващ стил на автора. Лишена от мистични и философски нюанси, книгата е стъпила твърдо върху реализма. Как един поет, чиито въображение е летяло в родните хималайските небеса на крилете на красивото и трансцендентното, е могъл да прекъсне полета си и да стъпи на солидната основа на практичната духовност, е загадка, ако не и чудо.

През 1948 *г.* тържествено била открита Горската академия за йога и веданта и свами Сатям бил назначен да оглавява отдела по хинди. Благодарение на многостранните си таланти скоро той успял да поеме върху своите млади, но способни рамене различни отговорности. През 1950 *г.* пътувал със своя гуру от Хималаите до Шри Ланка и записал всички негови лекции

и беседи. Заслугите за събирането и издаването на словата на Свамиджи, подобни на нектар, принадлежат изцяло на неговия „адхятма ратна“ Сатянанда.

Днес името на Свамиджи, подобно на Божието име, е на устните на всеки и подобно на неговия гуру славата на ученика също е широко разпространена сред всички негови читатели и почитатели. Само търпелив и интелигентен писател със самоконтрол като неговия би могъл да поеме отговорността да напише книги като *Chaitanya Jyoti* и *Sivananda Digvijaya*. Прозата е толкова богата с многопластови значения, а стилът му е така хипнотизиращо поетичен, че читателят е неустоимо привлечен към тези книги. Изглежда сякаш самата Майка Сарасвати, облечена в своята най-хубава премяна, е кацнала на езика му. В края на краищата той е поет от Алмора, роден и израсъл в лоното на извънредно щедра природа. Читателят, думите, които чете, и самото четене се сливат в едно удовлетворяващо цяло чрез очарователния ритъм на мелодичния авторов език.

От духовна гледна точка по важност тези книги се нареждат редом с древните пурани и другите свещени писания. Човек може да открие красивата поезия на санскритската литература, както и съкровищницата от древни истории, събрани само в една книга. Тези книги наистина са предназначени за сериозно изучаване и дълбоко размишление.

Освен че се занимавал с писане, преводи и публикуване на книги, свами Сатям също редактирал списанията *Aarogya Jeevan* и *Yoga Vedanta*. Само благодарение на неговата пълна отдаденост и усилия много домове в централната част на страната получили достъп до животворните учения на свами Шивананда. Заслугата за коментарите върху много оригинални текстове на санскрит също принадлежи на свами Сатянанда Сарасвати.“

Ашвини Кумар Пант (Аами), студент в Университета в Бенарес през 1950 г., пише следното:

„Младият момък Дхармендра, неочаквано напуснал Алмора преди седем години, днес е аскетът свами Сатянанда Сарасвати от Ришикеш. Момчето, което удивлявало всички в малкия град на хълмовете с невероятните си таланти, днес е неспирно ангажирано с разпространяването на свещените учения на свами Шивананда надлъж и нашир в тази страна. Смятам, че съм имал изключителен късмет и съм бил благословен да прекарам годините, в които се формираше характера ми, във величествената компания на тази знаменита личност."

К. С. Джоши (Нану) пише:

„От седем години нямах никакви новини за моя приятел Дхармендра. Разпитвах толкова много хора, но никой не можа да ми каже нищо. През 1950 г. бях в Алмора, когато получих писмо от Аллахабад, изпратено от моя добър приятел Ашвини Кумар Пант. От писмото научих, че нашият Дхармендра е станал ученик на свами Шивананда и щял да пристигне в Калкута през септември. Срещнах се с него там по това време. Той наистина беше станал велик човек. Сърцето ми се преизпълни с гордост и радост, когато съзрях неговата сияйна божествена личност. Какъв щастливец съм, че съм прекарал толкова много години от живота си с него. Желая му дълъг живот и името и славата му да греят вечно!"

През 1951 г. започнало да излиза *Yoga Vedanta*, месечното списание на хинди на Обществото за божествен живот. Г-ца Малти пише:

„Заслугата за съставянето и издаването на ученията на парамгуру свами Шивананда на хинди, и следователно, за пробуждане на духовния порив у масите принадлежи изцяло на свами Сатянанда в качеството му на главен редактор на *Yoga Vedanta*."

Решителната и непоколебима отдаденост на свами Сатянанда към неговия гуру усилват блясъка на многобройните му божествени качества. Той е отдаден изцяло на възхвалата на добродетелите на своя гуру и на разпространяването на неговите учения с всякакви средства. Неговата самоотверженост, продуктивност и организационни умения за издаването и отпечатването на *Yoga Vedanta* са достатъчно доказателство за способностите му като администратор. Всички се прекланят с уважение пред саннясин от неговия ранг.

Свами Сатянанда има огромен респект и дълбока вяра в древното индийско изкуство и култура. Той е също и виден учен и музикант. Занимава се не само със своето умствено и духовно развитие, но също е много активен и в сферата на физическата култура. Неговото леко и жилаво тяло свидетелства за съвършено владеене на йогийските асани. Като плувец той има малко съперници. Неговите гуру бхаи отбелязват: „Плуването на двадесет и три-четири километра само с една ръка беше за него детска игра. Обичаше да плува най-вече близо до опасни водовъртежи по средата на реката!"

Свами Сатянанда е познавач на хатха йога, раджа йога, гяна йога и карма йога. При все това той вярва най-много в карма йога. Дори и днес карма йогата му е любима. „Кармата пречиства душата – казва той – кармата наистина е самият живот". Той е неуморен работник. Не само се труди с пълна отдаденост, но също познава изкуството да изземва работата от другите. За него няма разлика между работа и почивка.

Свами Сатянанда вярва, че упадъкът и израждането на нашата страна се дължат главно на сляпото, суеверно придържане към широко разпространените социални и религиозни традиции. Ако не се промени материалистичното мислене на потопеното в невежество общество и не се изоставят безполезните догми и ритуали, е безсмислено да се очаква прогрес дори на йота. По негови думи: „Истинската религия формира живота на човек чрез въздържание и дисциплина. Такъв човек е напълно уверен в себе си. Когато обърне своя поглед навътре, елиминира своите слабости и недостатъци и ги замести с божествени качества и добродетели, той се отдава в служба на страдащото човечество и същевременно самият той напредва към целта за върховно усъвършенстване".

Съпричастност, отричане, състрадание, великодушие, детска невинност, смирение, сериозност, далновидност и постоянно придържане към истината – тези божествени добродетели намират пълен израз в характера на свами Сатянанда. Неговите принципи и идеали са достойни за подражание. Само светец като свами Сатянанда може да обясни какво наистина означава такава дхарма."

Радхелал Шарма, печатарски работник, разказа следното за свами Сатянанда:

„Свами Сатянанда е не само саннясин, но също и самоотвержен карма йогин. Всички негови благоприятни и неблагоприятни самскари са изгорели в огъня на мъдростта, но въпреки това той се е зает с непрекъсната карма в името на извисяването на човечеството.

Индийците, в частност говорещите хинди, добре съзнават неговия ценен принос към внушителната гяна ягия, провеждана от свами Шивананда. Всички трудове на Гурудева бяха на английски език. Превеж-

дайки ги на хинди, свами Сатям направи голяма услуга на хиндиезичната общност. Освен хинди, санскрит и английски, свами Сатянанда владее до съвършенство много други езици. И защо не? Все пак Майка Сарасвати винаги се проявява в неговите мисли и слова. Който чуе дори веднъж неговата реч, подобна на нектар, веднага се освобождава от своето невежество и незнание. С каквито и съмнения или проблеми човек да идва при него, те веднага се разрешават.

За да повярва в неговите способности в областта на логиката и аргументирането, човек трябва да ги види. Той умее да говори с часове красноречиво и убедително по всякакви въпроси. В речите си цитира строфи от различни свещени книги с такава лекота и самоувереност, че си личи, че ги знае наизуст. *Гита* и Упанишадите съставляват неразделна част от неговия живот.

Karmanyevadhikaraste ma faleshu kadachan – „Вие имате право само върху действието, не върху неговите плодове", е жизненото мото на този млад саннясин. Веднъж след като поеме определена задача, той я върши с усърдие, изключвайки всичко друго. Забравя дори да яде и да пие вода, единственото нещо в ума му е гяна ягията на неговия Гурудев. Бог знае къде и как този млад свами е изучил тънкостите на печатарския занаят. Аз съм в тази професия от двадесет и пет години и все още продължавам да уча нови неща от него!"

Господин Шарма допълни още за свами Сатянанда:

„Веднъж свами Шивананда реши да започне и да завърши една книга само за една нощ и даде необходимите инструкции на този преждевременно развит саннясин. Осъществяването на санкалпата на Гурудев стана възможно единствено благодарение на усилията на умелия карма йогин; иначе изпълнението

на такава огромна задача само за една нощ беше почти невъзможно. Работоспособността и вещината на свами Сатянанда е наистина похвална. Освен това той поддържа много топли и близки отношения с печатарските работници, поради което те вложиха сърцето и душата си в това специално начинание. *Atmavatsarvabhuteshu* – „да виждаш себе си във всички същества", беше идеалът на свами Сатянанда, който той проповядваше и практикуваше, и този принцип направи невъзможното възможно.

Гурудев беше изключително доволен от активността и усърдието на своя способен ученик. Заедно с благословията си той даде на свами Сатянанда титлата „Press stambha" – стълб на печатницата. Не само аз, всички се чудеха и възхищаваха на неговата експедитивност, умения и интелигентност. Точно както Вяса, авторът на *Махабхарата*, открива способен помощник в лицето на Бог Ганеша, историята сякаш се повтаряше в този ашрам в Ришикеш – безкрайните писания на напомнящия за Вяса свами Шивананда и техните неспирни публикации от напомнящия за Ганеша свами Сатянанда. Нито гуру се уморява от писането, нито ученикът се уморява от публикуването".

Разцъфването на подобни божествени качества в един толкова млад саннясин наистина е удивително. Както се твърди в *Гита*, такива същества са йогини от предишни животи и са дошли на този свят, за да разпространяват мъдрост и да извисяват човечеството. Благословени са гуру, които предават такова знание, и благословени са възприемчивите ученици, които го получават.

Човек може да спечели целия свят, но ако не спечели любовта на своя гуру, какво е спечелил? Само човек, който подходи към гуру, забравяйки за своя ранг, положение, знания и гордост, може да спечели всичко. А това

може да се случи само чрез самскари, придобити в продължение на много човешки животи. Такъв човек е подобен на необработен диамант, който попада в ръцете на гуру. Гуру, след като го проучи задълбочено, го изрязва и полира в безценен диамант, който се превръща във венеца на славата на човечеството.

Севакрам, словослагател в Горската академия за йога и веданта, сподели следното:

„Всичко, което може да бъде казано за свами Сатянанда, не стига, за да се опише неговото истинско величие. Когато печатницата влезе в експлоатация, свами Шивананда назначи свами Сатянанда за нейн ръководител. Свами Сатям вложи цялото си сърце и душа в дейността на печатницата. Най-забележителните му качества бяха неговата безпристрастност, самообладание и великодушие. За няколко дни той придоби такава вещина и познания в издателската дейност, каквито други не са в състояние да постигнат дори и след като са упражнявали тази професия няколко години. След посвещаването си в санняса, според духовната традиция и съгласно нареждането на своя гуру, свами Сатянанда отиде в Рамашрам в Ришикеш, за да живее една година като паривраджак. Друг свами беше определен на неговото място да управлява издателската дейност. Новият свами направи най-доброто, на което беше способен, но резултатът беше незадоволителен. Много различни свами бяха изпробвани за тази работа. Най-накрая беше докаран платен управител. Но издателската дейност все още не беше на нужното ниво. След шест месеца Гурудев повика обратно свами Сатям и отново му възложи отговорността за издателската дейност. Освен че вече оглавяше отделите по хинди и санскрит в академията, свами Сатям беше и редактор на месечното списание *Yoga Vedanta*. Ръково-

денето на издателската дейност беше допълнителен товар, но въпреки всички тези отговорности и задължения той никога не изглеждаше уморен или изтощен. Като че ли имаше неизчерпаем извор на енергия."

Отпечатъкът от отличните постижения на свами Сатям можел да се види във всяко кътче на ашрама. Впечатлени от неговите таланти, много хора го наричали „сянката на Шивананда". В Ришикеш той наистина живял живота на ведически риши.

Ашрамът бил отдалечен на няколко мили от града Ришикеш. Всяка втора задача изисквала пътуване до града. Ашрамът не разполагал дори с колело, камо ли с моторно превозно средство. Порциите с храна се доставяли с джип или микробус, но бакалските стоки и продуктите за ежедневна употреба трябвало да се носят до ашрама на глава.

В Ришикеш няма недостиг на садхута и саннясини. Там има много аннакшетри като „Кали Камли", „Непали" и други, където саннясините и отреклите се от светския живот могат да получат храна. През 1950 г. в Шивананда ашрам също бил открит лангар, обществена кухня. Гурудев бил наредил всеки, който идвал в *лангара* по време на хранене, да бъде нахранен. Понякога имало двеста или дори триста души на обяд. Но Свамиджи хранел дори котките, кучетата и маймуните, които идвали. Веднага след като храната била готова, я слагали в двадесет или двадесет и пет купички и я донасяли върху голям поднос пред Свамиджи. Всички животни търпеливо чакали наблизо. Веднага щом казвал: „Ела, господи мой!", те полекичка се приближавали към него и той хранел всяко едно от купичка. Те сядали и ядели от ръцете му и като се насители, се разбягвали. После учениците събирали и отнасяли обратно всички купички.

Учениците карма йогини на свами Шивананда били високо почитани от местните хора. Винаги когато

отивали да изпълняват някаква поръчка на пазара, хората им се покланяли и докосвали нозете им. Виждайки притеснението и колебанието на учениците от тази почит, те казвали: „Ние се прекланяме пред вас и ви предлагаме своето уважение с надеждата, че когато докоснете нозете на Гурудев, ще му предадете и нашите пранами".

Млади саннясини

Свами Шивананда бил твърд привърженик и последовател на древните индийски традиции, макар че направил промени и реформи, където било необходимо. Според правилата, заложени в древните писания, посвещението в санняса било запазено за четвъртата ашрама, четвъртия и последен етап от живота на човека. Затова неговата група саннясини се състояла главно от свами на средна възраст и възрастни свами. След отварянето на ашрама започнали да идват млади момчета, които пребивавали като брахмачари. Посвещение в санняса се давало само на хора над четиридесетте. На жените не било разрешено да остават в ашрама след 5 ч. вечерта. Независимо дали били гости или поклонници, деца или възрастни, правилата на ашрама не допускали жена да пренощува в ашрама.

Това започнало да се променя след 1940 г. В ашрама на свами Шивананда започнали да идват млади мъже, надарени по рождение с вайрагя и безпристрастност. Скоро се събрала група от осем – девет такива младежи. Мисията на Свамиджи също се разраствала. Работата се увеличавала и тези млади хора се хвърляли стремително в различните дейности в ашрама – готвене, чистене, носене на вода, цепене на дърва в джунглата, събиране на цветя и баелови листа за пуджа или пренасяне на тухли и хоросан за строителството на сгради. С течение на времето средствата и сградите в ашрама също се увеличили. В началото книгите и списанията на ашрама се

печатали в Делхи и Лахор. Един свами трябвало да ходи там, за да проверява коректурите и да взима отпечатаните книги.

Тази група от осем или десет млади мъже на възраст от двадесет до двадесет и пет години били пристигнали горе-долу по едно и също време. Повечето от тях били работохолици и се трудели с желание ден и нощ. След като приключели със задълженията си за деня, те пеели от Ведите и Упанишадите през нощта. Каквото и да получели като бхикша, го хапвали с наслада. Нямали легла или мрежи против комари, но въпреки това имали здрав сън. Даже ако край тях пропълзявали змии или скорпиони, невидимата ръка на гуру ги пазела. Сякаш самите богове се спускали в човешка форма, за да дадат пример на другите за вайрагя. Всички момчета идвали от заможни семейства, били добре образовани и били привлечени от санняса.

Гуруджи не бил склонен да посвети тези млади мъже в санняса. Но те настоявали: „Гуруджи, ти посвещаваш в санняса възрастни хора, които са се оттеглили от света. Те са уморени и изтощени и не могат да направят нищо за обществото. Интересуват се само от своето спасение. Живеят на брега на Ганг в ашрама на своя гуру и по цял ден прехвърлят мънистата на броеницата, докато един ден тя не падне от безжизнените им ръце. Вместо тях, посвети нас в санняса. Ние ще направим нещо полезно за обществото. Ще отнесем твоето послание до всяко кътче на света. Ще натрошим планините на прах, ще обърнем течението на реките по твоя заповед. Ще се изправим пред гръмотевици и бури, за да преминем океани и континенти и да съберем небето и земята. Ти самият си казвал много пъти, „Светът днес не се нуждае от отшелника в джунглата. Той трябва да изостави уединената си пещера и да прекоси цялата земя в името на добруването на страдащото човечество". Ние искаме да правим много неща, но какво можем да сторим без твоята благословия?"

Настойчивото искане на младите мъже принудило Гуруджи да преосмисли решението си. В техните очи той видял блестящите искри на светлото бъдеще. Накрая ги посветил в пречистващия ярък пламък на санняса, за да дадат важен пример на целия свят.

Гурудев казал на новопосветените саннясини:

„Бог е вездесъщ. Той живее във вашата най-дълбока същност. Присъства във всеки предмет, голям или малък, одушевен или неодушевен. Вашето съществуване не е нищо друго освен едно от Неговите проявления. Прекланям се с благоговение и уважение пред този възхитителен, всемогъщ Бог. Пожелавам ви Неговите благословии и милост да бъдат с вас и да се сдобиете с предано сърце, с чист и възвишен интелект, спокоен и стабилен ум и сдържани сетива. Живейте като свободния дух, който наистина въплъщавате, и излъчвайте ослепителния блясък на атма във вас. Отдайте се на безкористно служене. Така ще се превърнете в маяк на спокойствието, любовта, надеждата и единството. Вашите чудесни мисли, думи и дела ще разпространят мира, щастието и благополучието по целия свят. Ще сияете подобно на риши и дживанмукти в цялото си великолепие. Нека мирът царува в целия свят и всеки човек да подхранва любовта в своето сърце. Нека всички вие живеете дълго, нека Божията милост бъде винаги с вас и нека постигнете спокойствие, благополучие и чисто блаженство."

Не се знае кой е бил по-благословен и щастлив – сияещите млади саннясини, получили посвещение в санняса, или гуру, който ги посветил. И двете страни били еднакво велики като въплъщения на богове. Подобно на Шанкарачаря, Гуруджи обучил своите ученици в забележителните учения на Ведите, Пураните, Упанишадите, *Гита*, дхарма и йога. Учениците попивали всяка него-

ва дума със сърцата си и прилагали всяко негово учение в живота си. Забравили себе си, те се слели напълно със своя гуру, сякаш били лъчите светлина около своя подобен на слънце учител. Нито една работа в ашрама не била твърде малка или незначителна за тях. Всяка задача била ценна и значима.

Младите саннясини трябвало да ходят до други градове във връзка с отпечатването на книгите и списанията. Те оставали там и се връщали само след като свършели работата. Отговорността за отпечатването на книгите на хинди била на свами Сатянанда. През 1947 г. свами Сатянанда отишъл до Лахор, за да отпечата една книга. Той отседнал в самата печатница и продължил да работи върху книгата. Точно тогава избухнали размирици между индуси и мюсюлмани. Яростният бунт бързо излязъл извън контрол. Печатницата била набързо затворена и работниците побягнали да се спасяват. Свами Сатянанда останал заключен вътре. Стаята на горния етаж била пълна с хартиени изрезки. Всеки път, щом чуел гълчавата, той отивал в тази стая, сядал там, припомнял си своя гуру и напявал името на Бог.

На следващия ден издателят успял да се промъкне незабелязано и му донесъл малко чай и захар. Тъй като там имало готварска печка, мъжът оставил също и керосин. Като заключил печатницата отвън, той си тръгнал. Но свами Сатянанда вече можел да си направи чай или просто да хапне малко захар и да прекара времето си в джапа и медитация. След една седмица пристигнала армията и ситуацията била овладяна. Нощният пазач казал на военните за свамито, който се укривал в печатницата. Те го освободили и го изпратили обратно в Индия с тяхно превозно средство и с въоръжена охрана.

Световен парламент на религиите

През 1953 г., на 2, 3 и 4 април, свами Шивананда организирал Световен парламент на религиите в Ришикеш. За

цялото събитие отговаряли неговите ученици, които поели всички отговорности. Сред тях приносът на свами Сатянанда бил безценен. Хората го виждали навсякъде, във всякаква роля, зает с всякаква работа. Специалното издание на *Yoga Vedanta*, публикувано от свами Сатянанда по случай това историческо събитие, си заслужава да се прочете дори и днес. Всеки, който общувал със свами Сатянанда, бил извънредно радостен, че среща саннясин, поет и светец с такова възвишено поведение и от такъв ранг. Те изразявали надежда, че чрез неговите усилия не само ще се обогати индуската литература, но науката за духа също ще спечели своето подобаващо място като висша наука. Всеки чувствал завръщането на епохата на Адигуру Шанкарачаря.

Хиляди участвали в това грандиозно събитие. Много от тях казали на свами Шивананда, че искат да организират йога шивири, конвенции и очни лагери в своите градове. За тази цел те го помолили да изпрати свамита от неговия ашрам. Скоро много от тях се заели да организират такива програми и отвсякъде започнали да валят покани.

Междувременно ашрамът се разширил и развил значително. Залата за бхаджани, храмът, печатницата, библиотеката, пощата, амбулаторията, кухнята – всичко било вече построено в ашрама. Въпреки това строителната дейност продължавала с неотслабваща сила. Хиляди книги вече били преведени на хинди и издадени. С отварянето на печатницата издаването на книги станало много по-лесно. Много заглавия били преведени на гуджарати. Превеждането на други индийски и чужди езици набирало скорост.

Конвенции и лагери на различни места

Скоро свами Сатям започнал да посещава различни лагери и конвенции. По време на своето обучение в колежа той бил овладял някои медицински познания, а в общу-

ването със своя гуру придобил опит в извършването на дребни операции и назначаването на лекарства. Свами Шивананда започнал да изпраща свами Сатям в очните лагери, организирани на различни места.

През октомври 1953 г. свами Сатянанда отишъл в Гуджарат, за да посети очния лагер в Патан. Ратилал Шах, организатор на лагера, споделил следното:

„Свами Сатянанда дойде да помага в очния лагер в Патан. Остана тук десет дена и аз бях много облагодетелстван от неговото присъствие. Той изнасяше сатсанг сутрин и вечер. Всеки ден преди изгрев отиваше на разходка в близката джунгла. Често го придружавах и по време на тези ранни сутрешни разговори имах възможност да съзра дълбините и зрелостта на неговата необикновена личност.

Веднъж разгорещено обсъждах със Свамиджи монизма. Като представих силни и убедителни според мен аргументи, аз категорично заявих, че монизмът никога не може да бъде доказан или установен.

– Аз съм тук от една седмица – отбеляза Свамиджи със спокоен, но сериозен тон.

– Мога лесно да докажа валидността на монизма за света с помощта на логически аргументи. Но това ще бъде просто интелектуална гимнастика. Истинското и практическо значение на монизма е безусловната, безкористна любов. Истинският монизъм поражда любов към всяко същество на този свят. Истинското послание на монизма е да гледаме целия одушевен и неодушевен свят през обектива на единството и да изграждаме живота си съобразно с него. Опитай се да разбереш и да възприемеш това неуловимо послание. Остави споровете на суетните пандити и философи.

Това непознато досега тълкуване на монизма силно ме вдъхнови и аз започнах да уважавам Свамиджи още

повече. Ако целият свят разбере и тръгне по този път на единството и обединението, навсякъде ще има много повече мир и щастие.

Желая дълъг живот на свами Сатянанда, блестящ представител на монизма и истинско въплъщение на вайрагя. Нека разпространява своето послание за универсална любов и единство, нека върви напред по своя път към мъдростта и трансцеденталността."

Независимо дали свами Сатянанда стоял в ашрама или пътувал навън, всеки, който се запознаел с него, ставал негов пламенен почитател. Никой не можел да го забрави. В началото свами Шивананда не искал да го изпраща на външни програми и лагери. Дори и свами Сатянанда да изразявал желание да отиде и да служи в тези лагери, свами Шивананда отклонявал молбата му. Понякога казвал:

– Сатям, смятам, че средата навън не е подходяща за теб. Ти си такъв работохолик, че забравяш всичко освен работата си, включително и себе си. Това се отразява неблагоприятно на здравето ти.

В такъв момент човек можел да съзре в дълбоките, тъмни очи на свами Шивананда бащинска любов и привързаност.

Постепенно той започнал да изпраща свами Сатям на такива външни събития и ангажименти, но му обяснявал всичко много внимателно и нареждал на свамито, който го придружавал, да обръща особено внимание на неговото хранене и почивка. Някои по-възрастни свами от ашрама често отбелязвали, че свами Шивананда е развил прекалена обич и привързаност към Сатям. Затова той проявявал такава загриженост по време на неговите пътувания навън!

Към края на 1953 г. свами Сатям отишъл в Удайпур. Бхайрав Лал пише следното за неговото посещение:

„Клонът на Обществото за божествен живот в

Удайпур беше организирал садхана лагер, по време на който имах голям късмет да общувам отблизо със свами Сатянанда.

Неговият възвишен и вдъхновяващ живот ме накара да се зачудя как така този надарен млад човек се беше отрекъл от света и удобствата и беше поел по пътя на саннясина. Но колко дълго може да се крие един диамант сред парчетата въглища? По волята на всемогъщия Бог светлината на божественото знание и мъдрост се разпространяват по целия свят с помощта на този бляскав диамант.

По време на конвенцията в Удайпур свами Сатянанда неведнъж говори за начините и средствата за извисяване на светския живот на човека и трансформирането му в божествен живот. Неговите вдъхновяващи думи оставиха неизличим отпечатък в моето сърце. На каквото и тема да говореше, той ѝ вдъхваше живот със своята впечатляваща реч и с харизматичната си личност. След програмата в Удайпур имах щастието да пътувам с него до Аджмер и да му служа. Уроците, които научих от неговото динамично, но въпреки това спокойно поведение и божествен начин на живот, завинаги ще останат незабравими и живи в моето сърце."

Постепенно пътуванията на свами Сатям се увеличавали. Той бил така потопен в работата по мисията на своя гуру, че напълно забравял за другите неща. Гуру и ученик, дори физически разделени един от друг, били едно цяло по дух, мисъл, дела, задължения и чувства – *Satyam Shivam Sundaram, Tattvamasi, Aham Brahmasmi.*

Тридесет и първи рожден ден

Парамгуру бхумандалешвар свами Шивананда решил тридесет и първият рожден ден на гянаягиопабхрит раджа йогин свами Сатянанда Сарасвати да бъде от-

празнуван по внушителен и специален начин. Планирано било събитието да се ознаменува и с един сувенир – възпоменателна книга. Скоро планът станал реалност. Свами Шивананда наредил сувенира *Swami Satyananda – His Life and Work* (Свами Сатянанда – живот и работа. Бел. прев.) и написал следните благословителни думи за книгата:

Малко хора са надарени с такава вайрагя на толкова млада възраст. Свами Сатянанда олицетворява качествата на Начикета. Той свършва всяка работа, с която се захване, по съвършен начин. Работи за петима и въпреки това никога не се оплаква. Той е всестранен гений, а също и лингвист. В същото време е скромен и естествен – идеален садхак и нишкама севак. Той е стълб на мисията за божествен живот.

Нека Бог го благослови със здраве, дълъг живот, спокойствие, просперитет и вечно блаженство.

Свами Шивананда
26 юли 1954 година

Бхакти йогин свами Чидананда също хвърлил светлина върху неговия живот и дела. Веданта кешари свами Кришнананда и други гуру бхаи също написали топли думи на почит, основаващи се на личните им преживявания със свами Сатянанда.

Упанишад брахма свами Джотирмаянанда написал:

Веднъж в полет величествен носейки се
над най-дълбоките кътчета на безкрайния космос,
рядката птица Хумà снесла своите яйца.
Независимо че яйцата паднали върху неизмерimата акаша,
пиленцата се излюпили и пърхайки със своите нежни крилца,
полетели в празнотата, викайки своята майка.

Имало едно обаче, което поело по различен път.
Този самотен предвестник слязъл в царството на смъртните,
за да разпространява посланието за безсмъртие и светлина.
Той бил наречен Сатям – свами Сатянанда Сарасвати.

„Ние празнуваме тридесет и първата годишнина на тази велика душа. Нека живее дълго с Божията милост. Нека дълги години тази безсмъртна птица на свободните небеса пее своята вечна песен за свобода."

Колко точно описание на свами Сатям!

Две от творбите на свами Сатянанда също били включени в книгата. И двете са силно вдъхновяващи и богати по смисъл. Свами Шивананда им дал статут на духовен страж, като ги поставил в самото начало на книгата. Първото е озаглавено I am a Sannyasin (Аз съм саннясин, бел. прев.). Това е дълга поема, която впоследствие била публикувана в *Yoga Vedanta*, а по-късно и в *Yoga Vidya*. Ето един откъс от поемата:

Аз съм птица на безкрайното небе,
аз съм неспирен поток от нектар,
аз съм спокойно вечно блаженство,
аз съм сияйната звезда на радостта.
Махнете се, сълзи, скръб и печал,
разрушен е затворът на болката.
Въпреки тръните по пътя сега,
моят път е обсипан със цветя.

Ето и откъс от другото произведение I am Taller than the Temples (Аз съм по-висок от храмовете, бел. прев.):

„Предпочитам да обитавам ходещите и говорещи храмове на ежедневния живот. Аз съм защитник на Вечната истина. Ръката ми винаги е вдигната да благо-

славя всеки, който е пречистил душата си, всеки, който е запалил лампата на мъдростта, тамяна на добродетелта и който бие камбаната на чистите мисли в своята вътрешна светая светих. Бъдете храм, за да мога винаги да ви вдъхновявам и водя от неистината към истината, от смъртта към безсмъртието, от тъмнината към светлината и от разрушението към възраждането."

Този том от двеста и петдесет страници е изпълнен с топли думи и благословии на английски, хинди, санскрит, гарвал, гуджарат, маратхи и тамилски език. Всички познати и доброжелатели на свами Сатянанда са изразили своите най-дълбоки чувства и са дали своите най-добри пожелания за бъдното развитие на този велик светец.

Красиви слова на възхвала също са засвидетелствани и към родителите на този непоколебим саннясин. В *Yoga Vedanta* е публикувана малка статия със заглавие The Real Offering (Истинският дар, бел. прев.), написана от свами Шивананда Кришнананда, гуру бейхан на свами Сатянанда:

„Свежите, ароматни цветове, недокоснати от лъчите на сутрешното слънце, с искрящи капчици роса, крепящи се едва-едва върху техните крехки венчелистчета, са това, което наистина си заслужава да се предложи на Бог. Градинарят, който ги откъсне преди зазоряване и ги предложи на своето божество, прави наистина достойно жертвоприношение.

По същия начин няколко мъдри градинари родители вземат своето най-скъпо дете в зората на неговия живот, все още недокоснато от земните удоволствия и изпълнено с безмерна светлина, сила и мъдрост, от градината на своя сигурен дом и го полагат в лотосовите нозе на своя божествен гуру. Това е истинският дар,

истинското жертвоприношение. В него е скрит ключът към успеха. Когато същите тези ръце, които са поливали и хранили дребното малко стръкче, предложат младата и силна фиданка на гуру, това е истински дар. Благословени са родителите, които правят този дар, два пъти благословено е детето дар, а три пъти благословен е гуру, който получава този дар."

Родителите на Дхармендра научили, че той е станал саннясин и понастоящем живее в ашрама на свами Шивананда. Те дори написали две писма до ашрама, на които отговорил лично свами Шивананда. Бащата на Дхармендра, Кришначандра Наял, бил кшатрия земевладелец от хълмовете на Кумаон. Кумаоните са горд и упорит народ. Бащата на Дхармендра също бил наследил тези черти, придали известна твърдост и упоритост на неговия характер. Като полицейски служител той проявявал предпазливост по отношение на садхутата и саннясините. Освен това съществували стари традиции и суеверия, които имали власт над местните хора. Ето защо образованите момчета и момичета често ставали непокорни и понякога извършвали прибързани, импулсивни постъпки. В такива случаи родителите предпочитали да отхвърлят децата си или дори да се отрекат от тях, отколкото да изгубят своята чест и гордост. Макар че бил възпитан и образован, Кришначандра не бил изключение от това правило. Въпреки че бил арясамаджи и сатвичен човек с възвишен ум, той бил сдържан и така и не се сближил с децата си през целия си живот.

Вторият му син, Бхупендра Наял, станал водач на революционерите по време на борбата за независимост. Накрая бил застрелян от полицията в Калкута през 1947 г. Третият му син се оженил за мюсюлманка и поел отговорността за всички наследствени земи и имоти. Всеки от тях бил дошъл на този свят със своя набор от

самскари. Независимо от отношението към децата си, Кришначандра Наял е достоен за нашето уважение и почит. Много поколения ще му бъдат благодарни за безценния дар, който е оставил в лицето на своя най-голям син.

Главната монахиня на манастира „Найнитал“, която държала много на Дхармендра, го посетила два пъти в ашрама в Ришикеш. Двамата приятели на свами Сатям от детинство Ашвини Кумар Пант и К. С. Джоши също изпратили свои спомени за книгата. Двамата отишли в Калкута през 1950 г., когато той придружавал свами Шивананда в неговата обиколка на цяла Индия.

Гханшям Шастри изпратил своите най-добри пожелания от Алмора. Неговото писмо било написано на езика гарвал и свами Шивананда го публикувал в автентичния му вид. Ето превод на писмото, изготвен от един по-възрастен познайник на свами Сатям:

„За нас е голяма радост днес да празнуваме рождения ден на един безпристрастен млад саннясин. Самите саннясини не се нуждаят от такива празненства, но те доставят огромна радост и вдъхновение на хората, които празнуват и се молят за тях.

Младият аскет от Курманчал е роден в едно малко село близо до Алмора преди 31 години на 25 декември 1923 г. Неговият баща бил добре образован и заможен човек и семейството живеело в охолство и разкош. Не им липсвало нищо. Семейството направило всичко най-добро за неговото възпитание и образование. Родителите му били религиозни и го отгледали с разкази за древни бхакти, почитайки бог Шива, пеейки *Гитата*. Неговият баща бил арясамаджи, така че той се научил да прави хавани, както и ягии. Бил изпратен в добро английско манастирско училище, където бил пръв по всички предмети с изключение на математиката. Имал отлични постижения в много спортове, както и игри. Станал известен в своето училище и накрая се прибрал в родното си място.

Разтърсен от шума и глъчката в света, един ден той внезапно напуснал своя дом в търсене на вечното спокойствие. След като посетил много ашрами и места за поклонение, най-накрая той пристигнал в Ришикеш, където срещнал световноизвестния свами Шивананда. Читателите добре знаят, че в този съвременен свят, потопен в материализъм, той бил единственият светец, разпространяващ посланието на дхарма и духовността. Нашият младеж от Алмора паднал в нозете на свами Шивананда. Виждайки скрития в него потенциал, свами Шивананда го приел в своето лоно. Посветил го в санняса, като му дал името свами Сатянанда Сарасвати. Свами Сатянанда говорел свободно английски, хинди и санскрит. От най-ранни години той пишел красиви поеми и есета. Докато работел в отдела по хинди в ашрама, той редактирал месечното списание *Yoga Vedanta* и превеждал много от книгите на свами Шивананда на хинди. Самият той също написал много книги, сред които *Chaitanya Jyoti* и *Sivananda Digvijaya*, добре известни на читателите.

Освен че работи в печатницата в качеството си на редактор и управител, той владее също баджаните, киртаните и медитацията. Има специален талант за приготвяне и отпускане на лекарства. Въпреки че е изключително талантлив, той не е горделив. Отнася се към всички с топлина и внимание. Неговите думи са силни и в същото време сладки. Животът му е отдаден на извисяването на цялото човечество. Накрая мога само да се моля за неговото добро здраве и дълъг живот."

От всички страни се сипели поздравления и най-добри пожелания за свами Сатянанда Сарасвати. Така грандиозното събитие започнало и достигнало кулминацията си според желанието и вижданията на свами Шивананда. Историята за щедрата милост на гуру

и самоотверженото отдаване на ученика станала известна надлъж и шир. Името и славата на свами Шивананда се разпространили по цялата страна и целия свят. Поставено било началото на много клонове на Обществото за божествен живот на различни места. Сега тяхната дейност се разгръщала дори с още по-голямо усърдие и мощ.

Сияйната радост и светлината, които сътворило великото събитие в Ананда кутир, продължават да се излъчват навсякъде дори и днес. Тази светлина е великодушната милост на Гурудев свами Шивананда, източник на необятна сила и енергия, който най-внимателно планирал празненствата за рождения ден на своя свиден ученик свами Сатянанда и самият той участвал в тях с голяма радост и ентусиазъм. Разбираемо е, че неговата милост и благословиите му били винаги със свами Сатянанда.

Сияйната звезда на Ананда кутир

Получавайки благопожеланията на всички и благословиите на своя гуру, свами Сатянанда греел подобно на пълната луна на Ананда кутир. Работа през целия ден, преводи, учене и садхана през нощта – това било неговото всекидневие. Тялото му, макар и физически крехко, излъчвало вътрешно сияние, което удивлявало всички. Когато говорел, всички слушали внимателно всяка дума, която излизала от устата му. В разгара на хималайската зима, през студените декемврийски и януарски нощи, насред оглушителния шум от печатарските машини, независимо дали в полунощ или в два часа сутринта, внезапно можело да се чуят звуците на танпура от стаята срещу печатницата (стаята на свами Сатям). Ако се случело някой от чисто любопитство да надникне в неговата стая, той виждал купчини от книги навсякъде. На бюрото имало безброй писма, доклади, фотографии и печатни изрезки, поставени

под многобройни преспапиета. А по средата на всичко това – една отворена книга. Дори насред цялата тази работа и в този ранен час той непрестанно продължавал задълбочено да изучава Упанишадите!

Голямо учудване и удивление буди фактът, че макар че бил роден и израснал в лукс, свами Сатянанда водел живот на отречение, аскетизъм и активна дейност; и дори насред цялата непрекъсваща дейност успявал да поддържа жив своя интерес към Упанишадите и продължавал своята садхана, посветена на сериозното им изучаване. Неговият живот е истинско въплъщение на садханата. Той действително е постигнал достойнството и величието на *карманищха вайрагя*, активната безпристрастност, която символизира дрехата геру, несъмнено е живял според тези славни идеали. Животът му е хармонично съчетание от карма, гяна и бхакти.

Талантът има две криле, които му позволяват да извърши пълния полет – усилието и решителността. И двете криле на свами Сатянанда били мощни и талантливи. Той бил постоянно зает със служене, практикуване на йога или участвал в обсъждания на духовни теми. Често и умело цитирал *Гита*, Упанишадите, *Брахма сутрите* и шлоките на Шанкарачаря. За свами Шивананда той бил по-скъп дори от самия живот. Безусловно спазвал нарежданията и наставленията на своя гуру. Ето защо днес той е притегателен център за всички. Единствено милостта на гуру е опора и сила за ученика.

Гуру е грънчарят, а ученикът е глината.
Той отстранява всеки недостатък най-щателно.
Едната ръка нанася безмилостно удари отвън,
докато другата твърдо подпомага отвътре.

Такива са загадъчните похвати на гуру. Чрез неговата милост ученикът рано или късно се превръща в съсъд, готов да получи божествения нектар!

Винаги когато ходел на лагери и шивири, свами Сатям работел неуморно, без почивка. На очните лагери той бил толкова зает с операции, че не правел разлика между ден и нощ. „Трябва да се направи това, трябва да се направи онова", повтарял той постоянно и никога не почивал. Когато се връщал в Ришикеш, свами Шивананда бил много огорчен, като го виждал толкова отслабнал. Той му казвал да си почине и го поставял на специална диета от мляко и плодове. „Стой си в стаята, не разговаряй с никого, трябва да се възстановиш напълно", били строгите му указания. По-късно той казвал: „Ето защо никога не те изпращам на външни програми. Ти си толкова небрежен към здравето си".

През януари 1956 г. свами Сатянанда бил поканен да ръководи програми в Маха Гуджарат и Сауращра. Програмите трябвало да се проведат в шестнадесет града от втората седмица на януари до втората седмица на март. По време на обиколката той бил придружаван от свами Бхумананда, свами Шантананда и шри Мануваря. Публиката посрещнала програмите много добре. В Шивананда ашрам започнали да пристигат съобщения за програмата и записи на неговите лекции, които били отпечатвани в следващите издания на *Yoga Vedanta* със заглавие *Manas Muktavali.*

Периодично на тази земя са се появявали велики аватари като бог Буда. Независимо дали ги наричаме аватари или пратеници на Бога, те са истински израз на енергията и милостта Му. Чрез духовните течения и мисли той изпраща нов лъч надежда на страдащото множество във всяко кътче на света. Свами Шивананда е велик аватар на нашето време, въплъщение на милостта и състраданието на Бог. Сега един от неговите млади аскети ученици е решил да реализира мисията му докрай. Той е решен да накара всички хора, които са забравили своята действителна природа и се лутат сред лъжовния блясък на светските удоволствия, да ре-

ализират своята истинска същност. Виждайки младия тапасви саннясин, човек не може да не стигне до заключението, че Създателят го е изпратил на този свят, за да осъществи един грандиозен план.

С милостта на Бог и благословията на своя гуру той получил дара на златната реч от майка Сарасвати, на сребристото спокойствие от луната и на ослепителния блясък от слънцето. Превръщайки се в умел проводник на своя гуру, той отнесъл неговото духовно послание до всяко кътче на Гуджарат. След като щедро разпространявал освобождаващите учения на свами Шивананда в големите градове и малките села на Гуджарат, след два месеца свами Сатянанда се завърнал в нозете на своя любим Гурудев. Обгръщайки своя най-скъп ученик в топлото лоно на своята всеобхватна милост, Гурудев го обсипал със своите прекрасни благословии. И гуру, и ученикът са наистина благословени!

Заминаване от ашрама на гуру

Един ден свами Шивананда повикал свами Сатянанда и му казал: „Сатям, ти работи ден и нощ за Обществото за божествен живот в Ришикеш. Ако останеш повече тук, ще се превърнеш в бонзай. Трябва да напуснеш това място още сега, то е твърде тясно за теб."

Той дал на свами Сатянанда сто и осем рупии и казал: „Продължавай да добавяш нули отдясно на това число. Това е всичко, което трябва да правиш."

„Готов съм", решително отговорил свами Сатянанда.

Точно в този ден се навършвали дванадесет години от престоя на свами Сатянанда в ашрама. Свами Шивананда го завел в своята стая за садхана и за десет минути му предал опита си в крия йога. Както гуру, така и ученикът били знаещи и способни. Те били като Нага и Нараяна, човек и Бог. Благословени са величието на гуру и дарбата на ученика да възприема.

Свами Сатям се поклонил на Гурудев и след това напуснал стаята. Взел две дхотита в една торба и веднага напуснал ашрама. Пристигнал в Делхи, където получил помощ и съдействие от Шивананда Шиванджали (Муктарани Бхатнагар) и Хануман Прасад Матхур. Скоро в града и околностите започнали да организират програми за него.

В ашрама, когато научили за внезапното му заминаване, неговите гуру бхаи усетили остро отсъствието му. Но като саннясини те запазили спокойствие и без да се поддават на чувствата, продължили да изпълняват задълженията си.

По-късно свами Шивананда отправил следните коментари пред обитателите на ашрама:

„Успял ли е някой да спре течението на реката или изгрева на слънцето и луната, та аз да мога да спра Сатям? Той трябва да свърши много неща. Той е истинският ми наследник. Повечето ученици изобщо не са отдадени на своя гуру, а от малкото останали повечето са слепи в своята отдаденост. След кончината на гуру тяхната лодка също ще се преобърне. Но Сатям е яркият пламък, който ще продължава да разпространява името на Шива и светлината на неговите учения по целия свят. Свами Сатям наистина е сатям в думите, мислите и делата си. Слава на Шива и Сатям! Поднасям своя искрен поклон в техните благословени нозе!“

Опознал преходността на земните неща от самото си детство, счупил оковите на удоволствията, желанията и егото, подобно на бог Буда, Дхармендра тръгнал на път в търсене на вечното, абсолютното, блаженото и това пътуване в крайна сметка го завело при светите нозе на свами Шивананда...

След като прекарал дванадесет години в святото присъствие на своя гуру и се пречистил в огньовете на аскетизма, този млад саннясин, сияещ от знанието и мъдростта, които неговият гуру му предал, и въоръжен с неговите благословии да завладее целия свят, поел благородната мисия да изпълни поръката на своя гуру. Заявявайки високо „Аз съм саннясин", той поел към своята мисия за издигане на човечеството от дълбините на упадъка към висините на божествеността.

Мигове от живота на паривраджака

Смятам се за много благословена и щастлива, защото съм била толкова близо до извора и устоите на моето вдъхновение – свами Сатянанда Сарасвати. Той не само е мой гуру, той наистина е моят Бог. Блажен и спокоен, а в същото време жизнен и динамичен, неговият живот продължава да ме вдъхновява по моя духовен път.

Задачата да събера житейската история на моя гуру и да предоставя тази истинска *Гуру гита* на учениците, последователите и миряните е най-малкото предизвикателна и трудна. Въпреки това благословията и помощта на Ганеша и на Майка Сарасвати са с мен и с благословията на моя гуру начинанието ми със сигурност ще бъде плодотворно.

По думите на свами Рамананда:

Аз съм просто малко проявление
на истината, на която ти си въплъщение...
Аз съм само частичка
от Абсолюта, който ти продължаваш да търсиш...

Сатяврат и Басанти Шривастава от Раджнандгаон (накратко Нандаграм) бяха отишли в Ришикеш, за да посетят Световната конференция на религиите, която се проведе от 3 до 5 април 1953 г. Те останаха много впечатлени от Бхумандалешвар свами Шивананда и групата негови отдадени последователи. Трите дни, прекарани в сатсанг и в общуване със светци, напълно промениха посоката на живота им. В лицето на свами Шивананда те откриха джагадгуру, извор на магнетизъм и енергия, а свами Сатянанда им се стори като отдавна изгубен любим човек. След като прекараха четири съдбовни дни в Ришикеш, те се завърнаха в Нандаграм, но сърцата и душите им останаха в Ришикеш. Бяха взели със себе си много книги и списания от ашрама и през следващите месеци потънаха в четене. Скоро започнаха да си пишат със свами Шивананда. Сатяврадтджи го помоли да изпрати някой свами за предстоящия фестивал на Ганеша, за да проведе уроци и сатсанги.

Скоро пристигна и отговор от свами Шивананда: „Във вашия щат Мадхя Прадеш се говори на хинди. В нашия ашрам в момента има само един свами, който говори хинди – свами Сатянанда. Ще го изпратя възможно най-скоро". Когато прочетоха писмото, те усетиха, че са получили желания дар.

Празненствата за рождения ден на свами Шивананда обаче продължили една седмица след 8 септември и свами Сатянанда не успя да дойде за фестивала на Ганеша в Нандаграм. По-късно беше организирана друга програма с всички необходими приготовления, но той отново не успя да дойде.

През април 1956 г. свами Сатянанда се намираше в Делхи. Гурудев свами Шивананда казал на Мата Кришнананда: „Напиши писмо на Сатяврат и го информирай, че свами Сатянанда сега е парипраджака и в момента е в Делхи. Сатяврат може да му пише и да го покани в неговия град. Изпрати му също адреса на свами Сатянанда в Делхи".

Веднага след като получи писмото на Мата Кришнананда, Сатяврадджи писа на свами Сатянанда, за да го покани в Нандаграм.

Свами Сатянанда отговори от Делхи:

„Това, което Сатям е научил и разбрал с благословията на Гурудев, води Сатям по избрания път. С изгрева на себеосъзнаването първото нещо, което Сатям направи в живота си, бе да се изгради като независима личност. Животът на Буда го вдъхнови да приеме санняса и сега той разбра, че сам трябва да извърви избрания от него път.

Прекарах дванадесет години в Шивананда ашрам. Там също имах независимата природа и характера на саннясин. Сега извън ашрама все така имам своята посока и характер. Не искам да се виждам и общувам с хора под претекст, че разпространявам ученията на моя обичан Гурудев. И все пак това се случва.

Моите мисли, думи и дела предават възвишеното послание на свами Шивананда, но където и да отида, отивам като самостоятелен саннясин, а не като представител на някоя институция.

На повърхността аз съм свами Сатянанда Сарасвати от Ришикеш, но всъщност съм само един незначи-

телен ученик на свами Шивананда. От моята позиция ще пея песните на Гурудев и ще разпространявам неговите учения в практична, универсална форма. Безценният дар, който Гурудев е дал за утеха на страданията на мнозина, ще бъде моето вдъхновение и начин на работа. Вратите на всяка институция ще са винаги отворени за мен. Не знам до кое следващо село или град да пътувам. Всичко, което знам, е, че трябва да пътувам. Накъдето съм насочен, натам ще тръгна. Не съм мислил по този въпрос и не съм правил планове, нито мисля да правя в бъдеще.

Тръгнал съм с благословиите на моя почитан Гурудев. Не знам нито кога, нито накъде ще тръгна. Нямам предварителни планове. Те се подреждат когато и където е удобно. Получавам много помощ и подкрепа от Хануман Прасад Матхур и Муктарани (Шиванджали).

Вашият град се нарича Нандаграм. Дълбоко в сърцето си усещам силна свързаност и привличане към Нандаграм. След като вече сте ме поканили там, със сигурност ще дойда. Усещам, че моята работа и мисия ще започнат оттам. Нандаграм ще бъде моят истински Сарнатх. Аз съм Сатям, а ти си Сатяврат. Ти си олицетворение на моята решимост, моят *врат*.

Аз съм самотен пътешественик. Паривраджаците пътуват сами. Ако паривраджакът се присъедини към група, тогава целта на странстването му се губи. Животът на паривраджака има две цели: подсилване на личната му садхана и разпространяване на мъдростта и познанието, придобити чрез садханата. Тези цели могат да се постигнат само ако той остане сам. Ако пътува с група саннясини, той изпълнява само втората цел. Превръща се в проповедник, вместо в паривраджака. Личността му не получава силата и издръжливостта, които могат да се добият само чрез садхана. Сатям принадлежи към първата категория паривраджаци".

Скоро пристигна още едно писмо от свами Сатям:

„Получих твоето писмо и паричния превод. Трябваше да изпълня молбата на местните хора да изнеса беседа по случай Буда джаянти. Тяхната програма вече е публикувана, така че ще мога да дойда едва след 23 май.

Буда джаянти, денят на раждането и на просветлението на Буда, се празнува с голяма радост и наслада навсякъде. Но някой спомня ли си Яшодхара, жената на Буда? Изглежда хората са забравили, че без Яшодхара Буда щеше да остане незавършен. Жертвата на Яшодхара е била много по-голяма от тази на Буда. Садханата на Буда е била за негова лична полза, докато тази на Яшодхара е била напълно безкористна. Той е вървял, докато постигне нирвана, след което е спрял, но тя е поела по безкраен път и е продължила да върви по него.

В живота и делата на Буда откриваме съмнение, несигурност и определена незавършеност. От друга страна, аскетичността на Яшодхара е била земно отражение на зрелостта и сериозността на вечната природа. Буда е напуснал дома си. Тя е останала там. Той е постигнал нирвана чрез себеотричане. Тя не се е отрекла от нищо, нито се е стремяла към нирвана. Достигнала е най-висшата садхана и тапася, към които може да се стреми една жена, тъй като това представлява вечната удовлетвореност. Човек по природа е неудовлетворена бъркотия от разпилени мисли. Животът на Буда не прави изключение. Докато Яшодхара остава енигма, предизвикателство за тези, които вярват, че отричането и наслаждаването са напълно противоположни, в постоянна борба едно с друго. Иначе е щяла да остане оплетена в мрежата на живота и да забрави истинската си същност сред удоволствията и забавленията на Капилавасту. Буда би ли направил това?

В крайна сметка може да се каже, че Яшодхара е открила вечното Буда състояние в себе си, докато Сиддхарта е останал просто Гаутама и не е успял да тръгне по пътя на вечната садхана. Той е продължил да го търси, но безуспешно.

Рожденият ден на Махатма Буда се празнува по целия свят. Минали са хиляди години, но посланията на тези велики души, предназначени за човечеството, са оцелели. Задължение на аскетите и саннясите е да повтарят тези послания непрекъснато, за да ги помни човечеството и да черпи вдъхновение от житията на тези велики светци.

Вече би трябвало да познаваш доста добре моите най-съкровени мисли и чувства. Ще дойда в Раджнандгаон веднага щом свърши тази програма. Моля те да не се тревожиш за моите програми и за настаняването. Нека да са прости и скромни. Хари ом."

Нашите сърца преливаха от емоции и въодушевление, докато четяхме думите на този велик светец. Мислите ми се върнаха към онези незабравими дни през април 1953 г., когато бяхме в Ришикеш. Бяхме донесли оттам много книги и периодични издания. Докато ги разглеждах, очите ми се спряха върху една статия, която свами Сатям беше написал на 8 септември 1950 г. Прочитах и препрочитах това есе много пъти. Струваше ми се, че този привлекателен саннясин се усмихваше и казваше: „Вдъхновението на Гурудев бушува в мен. Ще се почувствам освободен от дълга си към него само когато изпълня сърцата на милиони хора с неговите учения и, помазан с най-свещения прах от неговите лотосови нозе, се отправя и продължа да вървя по пътя към крайната цел на абсолютната истина и незабравимата красота"...

Сатявратджи беше началник на администрацията в памучната фабрика Бенгал Нагпур, собственост

на компанията „Савалис“ в Нандаграм. Управителят и девет от главните служители бяха англичани. Всеки харесваше и се възхищаваше на характера на Сатявратджи, неговото поведение и начин на работа. Атмосферата във фабриката беше много приятна. Всички живееха в мир и хармония. През 1954-55 г. компанията трябваше да напусне Индия и започна да затваря дейността си. Б. Н. Агравал от Калкута купи мелницата в Раджнандгаон от компанията. Всички чужденци напуснаха и дойдоха нови управители. Задълженията и натоварването на Сатявратджи нараснаха значително. Неговото влияние се усещаше във всички аспекти на дейността на фабриката.

Когато през април 1956 г. планирахме да поканим свами Сатянанда в Нандаграм, всички във фабриката съдействаха с усърдие и ентусиазъм. Организирахме среща, нахвърляхме плановете, започнахме приготовленията. Пуснахме съобщение в местния вестник и разпечатахме листовки...

Пристигане в Нандаграм

По призива на „Сатя“ и „Дхарма“, на 7 юни свами Сатянанда Сарасвати стъпи в Нандаграм с първите лъчи на изгряващото слънце. Стотици хора се бяха събрали на железопътната гара, за да го посрещнат. Те бяха приветствани от образа на един поразителен саннясин, който изглеждаше като бог Вамана и излъчваше огромна сила и енергия. Всички се преклониха пред нозете му с уважение и обич. Когато най-накрая той пристигна в дома на Сатявратджи, там беше заприличало на панаир.

Някои хора, които се смятаха за велики садхаци и учени и бяха много впечатлени от писанията на свами Сатянанда, си го представяха като много тежка и голяма личност в буквален смисъл – тежък като изказ и голям като тегло! Когато видяха един саннясин с непри-

нудени обноски, чиито крайници и походка имаха деликатността и простотата на дете, чието лице излъчваше едновременно радост и сериозност, а момчешкото му излъчване беше като на бог Вамана, те бяха силно разочаровани. Но когато свами Сатянанда започна да им говори като на стари познати, да ги разпитва за тяхното здраве и настроение със сладък глас, съмненията им започнаха да се разсейват.

В пустинята на живота има много същества, които тичат след миража на удоволствията и щастието. Свами Сатянанда е водачът на тези заблудени и скитащи души. Хората търсят сила, която не само им помага в преследването на щастието, но и облекчава тяхната болка и страдание. Свами Сатям притежава такава мощна сила. Нищо чудно, че хората в Нандаграм бяха силно впечатлени и повлияни от неговата реч, поведение, сатсанги и лекции.

В Нандаграм има много институции, където редовно идват светци и мъдреци и водят програми. Сатявратджи беше свързан с всички тях, но имаше слабост към детския клуб на Шанкар бхаван (мястото, откъдето бяха помолили свами Шивананда да изпрати саннясин да проведе сатсанг по време на празниците на Ганеша през септември). По специална молба на хората от Шанкар бхаван беше решено, че вечерните сатсанги на Свамиджи ще се провеждат там.

Хората се стичаха към къщата на Сатявратджи по цял ден. Денят започваше в 5 ч. сутринта със занимание по асана и пранаяма и от 6 ч. натам имаше постоянен поток от прииждащи деца. Училищата бяха затворени за лятната ваканция и децата бяха превзели мястото. От 2 до 4 ч. следобед имаше сатсанг за жените, а в 6 ч. привечер всички се запътваха към Шанкар бхаван и се връщаха оттам след края на сатсанга към 9 ч. Скоро сатсангите на свами Сатянанда започнаха да се публикуват в местните вестници и периодични издания.

По настоятелната молба на жителите на града свами Сатянанда се настани в Шанкар бхаван за една седмица. Памучната фабрика беше извън града и беше необходим превоз, за да се стигне до там, което затрудняваше хората от града да се виждат със Свамиджи. В Шанкар бхаван тълпите започваха да пристигат в 5 ч. сутринта и оставаха до 10 ч. вечерта! Децата прекарваха там целия ден. Свами Сатянанда се беше превърнал в техен месия. За пръв път в живота си децата имаха възможност да контактуват със светец и да попият перли от мъдростта му. Те невинно питаха: „Свамиджи, защо не седите на сребърен стол като другите свами, които идват тук? И защо не ядете бадам халва? Веднъж тук беше дошъл един друг Свамиджи и той на едно хранене изяждаше по едно кило бадам халва, да не говорим за големите количества плодове и сушени плодове! И не ни даваше дори и мъничко прасад. Защо не вземете малко бадам халва за себе си? Почти нищо не ядете и цялата халва идва при нас като прасад. Много ще ни е приятно!“

Децата изявяваха разнообразните си таланти по цял ден. Те пееха, танцуваха, играеха игри и различни скечове. Научиха също много бхаджани от Свамиджи. Хората изненадано възкликваха: „Кои са тези деца! Пастирчетата на шри Кришна, маймунската армия на шри Рама или духовете и гоблините на бог Шива? А кой сте вие? Това е отвъд нашето разбиране“. Свами Сатянанда със смях отговаряше: „Аз съм просто един саннясин, а тези деца са Рама, Кришна и Шива на бъдещето, бъдещите лидери на нацията“...

Всеки, който се беше срещал със свами Сатянанда или беше слушал негов сатсанг дори веднъж, никога не можеше да го забрави. Всички се чудеха как всички тези чудесни добродетели и качества са се развили у толкова млад човек? Съпричастност, саможертва, щедрост, истинност, безусловна любов, обич, детска невинност,

смирение, сериозност и далновидност – всички тези качества са дълбоко вкоренени в него. Характерът му е достоен за подражание.

По покана на Джагмохан Мотивала Свамиджи отиде до Бурханпур на 24 юни. Оттам продължи към Индор. Върна се на 30 юни, остана в Раджнандгаон за два-три дни и после се отправи към Бенарес, за да посети събор на садхута и светци. Преди да замине каза, че ще се върне на 26 юли.

Беше организирана среща на местните поклонници и почитатели на Свамиджи, където се реши, че на 26 юли всички ще отидат до гарата, за да го приветстват и доведат в Шанкар бхаван. След бхаджаните, киртаните, пуджа прасада, обяда и сатсанга Сатяврадтджи щеше да го доведе в къщи.

Главният чиновник в железопътната гара беше ученик на свами Шивананда. Той беше много щастлив, че свами Сатянанда ще дойде в Нандаграм. На 26 юли всички се запътиха към гарата в един часа следобед. Когато видя голямата тълпа от възрастни и деца да се блъска за билети за перона, главният чиновник каза: „Деца, няма нужда от билети, просто извикайте „Свами Сатянанда ки джея“ и влизайте в гарата!“

След пристигането си свами Сатянанда беше доведен в Шанкар бхаван. В главната зала се пееха бхаджани и киртани. Свамиджи си почина за малко, изкъпа се и дойде в залата. Щом седна, децата пощуряха. Те изпълниха „Тандава нритя“ под напева на *Агад Бам*, направиха модно ревю и показаха най-големите си таланти пред своя обичан Свамиджи. След това момичетата се събраха и направиха дълъг влак. Свамиджи се присъедини към това малко представление, сякаш искаше да каже: „Поддържайте познанието, философията и духовността си. Нека моят живот тече прекрасно като живота на дете. Нека летя като безгрижните птици. Нека остана невинен и незнаещ. Нямам нужда от ва-

шето обучение или ерудиция. Нека пея с тези птици. Моля, не ме спирайте“.

Аз съм птица в безкрайното небе,
Аз съм неспирен поток от нектар,
Аз съм вечно спокойно блаженство,
Аз съм сияйната звезда на радостта.

Навсякъде из залата имаше цветя, балони и деца, които разпръскваха смях, радост и блаженство. След вечерята в 5 ч. Свамиджи говори пред всички, а после всички го придружиха до фабриката.

Свамиджи остана у нас три дни.

– Ще продължа да пътувам – каза той – а вашият дом ще е седалището ми. Моите писма ще идват тук. Трябва да отговаряте на тези писма и да организирате моята програма, както е необходимо. Където и да отида, ще ви изпращам адреса си за връзка. Ако има нужда да ме питате нещо или да ме информирате за предстоящи програми, пишете ми на този адрес. Вие двамата сте като двете колела на моята колесница. И двамата сте изключително способни, затова ви възлагам тази отговорност.

След като ни обясни подробно всичко, свами Сатям тръгна за Бенарес на 30 юли, за да проведе своите чатурми там.

Имахме чувството, че Свамиджи е част от нас, с която сме били разделени от съдбата и сега божията благословия ни е събрала отново. Свамиджи беше казал, че Сатяврат е олицетворение на неговия врат; двамата отдавна изгубени братя сега бяха съединили душите си.

През април 1953 г. при първия даршан в Ришикеш аз бях видяла свами Сатям като Адигуру Шанкарачаря и Сант Джанешвар. На 7 юни 1956 г., когато дойде на гарата в Нандаграм за първи път, той ме погледна и каза: „Майко, ти...“, а когато колата му спря пред нашата

врата и аз положих цветя в нозете му, той се засмя и каза, „...най-накрая пристигнах в твоя дом“. Това ми напомни за думите на Шанкарачаря: „Майко, бях ти обещал, че ще дойда при теб в последния ти час и сега спазих обещанието си“. А аз си помислих: „Той наистина е моят Шанкарачаря!“. Бях чакала моя Шанкарачаря през цялото това време. Сега, когато поставих свами Сатянанда на този пиедестал, се почувствах наистина благословена.

Планиране на пътуването до Ганготри

Свами Сатянанда дойде отново в Нандаграм през ноември и остана три дни. За него бяха организирани програми в Шакти, Амравати, Рева и Бихар.

– През май догодина ще отида до Ганготри и Ямунотри – ни каза той един ден.

– Ще се радваме да Ви придружим – отвърна му Сатяврадтджи.

– Разбира се – отговори Свамиджи, – но ако искате да отидете на такова пътешествие в Хималаите, трябва да започнете да правите разходки от пет-шест километра всеки ден. Едва тогава ще можете да започнете да мислите за подобно пътешествие. Общото разстояние пеша до Ганготри – Ямунотри е около петстотин километра. Ще вървите всеки ден по шестнайсет-двайсет километра по стръмни планински пътеки. Въпреки всичко всеки трябва да се стреми да посети Хималаите поне веднъж в живота си. Няма смисъл човек да ходи в Кашмир, ако не е посетил Бадри – Кедар и Ганготри – Ямунотри. Шиванджали също иска да дойде. Пишете ѝ, уточнете датите и си вземете необходимия отпуск. Когато стигнете до Ришикеш, трябва да получите дикша също и от Гуруджи. Пишете на Шивананда ашрам и се уговорете. Ако имате съмнения или въпроси, питайте ме. Ще се видим отново в Делхи през май догодина.

Свами Сатянанда никога не позволяваше никой да докосва краката му, а ако някой му предложеше нещо, не го приемаше. Ако човек настояваше да му остави пари, той купуваше с тях нещо и го разпределяше между децата. Никога не приемаше и никога не задържаше нищо. „Хората ми дават храна за стомаха и билети за влака за моите пътувания", казваше той. „Какво друго ми трябва? Със секретар като Сатяврат и ковчежник като Басанти, защо ми е да се притеснявам за тези неща?"

В Шакти Гаджанан Шарма беше организирал тридневна програма, а в Амравати Вишну Бхагван беше организирал програми в много училища и колежи. По покана на Кришна Чандра Сендре той отиде в Джабалпур. Там пропътува и посети много места, включително някои исторически пещери на бреговѐте на Нармада. Оттам отиде до Найпур и близките селски райони. Ние получавахме писма и копия от неговите лекции от всички тези места. В писмата имаше съвети за садхана и за други духовни въпроси.

През март той отиде в Бхагалпур. Там отседна в Шив бхаван, където изнесе сатсанги. След Бхагалпур посети Ара и Чапра. През май отиде в Мунгир. В Мунгир той хареса най-много Карна чаура, малък древен хълм. Всеки ден се разхождаше до него и прекарваше там известно време в размисъл и медитация.

Свамиджи продължи да изпраща нареждания и насоки във връзка с предстоящото пътуване до Ганготри. „Ще стигна до Делхи на 17 май", пишеше в едно от писмата, „и ще се срещна с вас на гарата на 19-ти. От Делхи ще продължим към Ришикеш, където ще пристигнем на 21-ви. Пишете на Шивананда ашрам, за да ги информирате, че ще пристигнем на 21-ви. Уведомете ги също, че искате да получите посвещение от Пуджа Гурудев на 23-ти."

Всичко се разви според плана. След като бяхме направили всички приготовления за пътуването, ние двама-

та стигнахме в Делхи на 19 май. Свами Сатянанда ни посрещна на гарата и отидохме да пренощуваме в жилището на Хануман Прасад Матхур. Шиванджали също пристигна там и на следващия ден всички отидохме в нейната къща, където се видяхме с приятели и познати и завършихме приготовленията за нашето пътуване. На 21-ви сутринта заминахме за Ришикеш с автобус. Свамиджи имаше двудневна програма в Сахаранпур и слезе от автобуса, като каза, че ще дойде в Ришикеш на 23-ти след обяд. Сатяврат, Шиванджали и аз стигнахме до Ришикеш същата вечер. Тъй като бяхме писали предварително, в ашрама ни очакваше храна и постеля. След като присъствахме на вечерния сатсанг, си легнахме.

На 22 май отидохме на местния пазар и си купихме мали, прасад и други необходими неща за дикша. Много жени учителки от този регион посещаваха ашрама за по няколко седмици по време на лятната ваканция. Шиванджали също посещаваше ашрама всяка година. Чрез нея се сприятелих с всички тях. Освен това се срещнахме със свамитата от ашрама, имахме сатсанги с тях, разхождахме се наоколо, правихме сева, разговаряхме с различни хора и събрахме много полезна информация за пътуването до Ганготри.

Сатяврат и Басанти бяха активни социални и духовни работници не само в най-близката си семейна и обществена среда, но и в целия Нандаграм. Пеенето на *Гита*, *Рамаяна* и *Бхагавата*, както и изпълнението на други религиозни ритуали бяха редовна практика в дома им. Колкото до ученичеството на жив гуру, те притежаваха известна бунтарска жилка. Но след посещението си в Ришикеш през 1953 *г.* те бяха приели свами Шивананда за свой гуру. Свами Сатянанда им беше казал да вземат официално посвещение в мантра от Гурудев, а Сатяврадтджи беше изпратил писмо до Шивананда ашрам за тази цел. На 22-ри той купи всички необхо-

дими неща от пазара, но като видя притихналото изражение на лицето на Басанти, той записа само себе си за дикша, въпреки че свами Сатям ги беше посъветвал да вземат посвещение в мантра заедно.В четвъртък сутринта на 23 май всички бяха седнали в къщичката на Гурудев. Басанти седеше до Сатявратджи точно пред Гурудев. Шиванджали също ги беше насърчила и двамата да получат посвещение в мантра от Гурудев. Тя не можа да се сдържи и накрая каза: „Свамиджи, моля, дайте посвещение и на Басанти".

Гурудев погледна към Басанти. В същия момент Басанти повдигна глава и погледна към Гурудев... Вместо свами Шивананда тя видя свами Сатянанда да седи на мястото му! Тя продължи да гледа втренчено. Свамиджи също продължаваше да я гледа. Тогава той се засмя и каза: „О, джи, тя също ще има гуру, но в правилния момент. Нейният гуру ще дойде до вратата ѝ, за да ѝ даде посвещение, и тя ще свърши много работа за неговата мисия".

Когато погледнах отново, видях как свами Шивананда отново седи пред мен. Изобщо не можех да мисля ясно. Само успях да се поклоня почтително пред краката му. Сатявратджи обаче беше много недоволен, че не съм получила посвещение от Гурудев.

След обяда Сатявратджи отиде до автобусната спирка да посрещне свами Сатям, който идваше от Сахаранпур. В ашрама свами Сатям се срещна със своите гуру бхаи с голяма радост и обич. Работниците в печатницата изпаднаха във възторг, когато го видяха. И когато отиде при Гуруджи и се поклони пред нозете му, изглеждаше като че ли вълната на обич, която извираше от сърцето на Гуруджи, ще го погълне изцяло. Срещата между Гуру и ученик беше гледка, която трябваше да се види! Изглеждаше сякаш сянката на гуру е добила плътна форма и като отражението на пълната луна по вълните на Ганг разпръскваше своя сребрист отблясък навсякъде.

На вечерния сатсанг свами Сатям произнесе слово по искане на Гурудев. След речта той се поклони на Гурудев. Гурудев се засмя и като потупа свами Сатям по джоба, отбеляза:

– Изглежда джобовете на Сатям са пълни до пръсване.

– Джобовете на този саннясин са празни, Свамиджи – отговори свами Сатям и добави, като се смееше. – Сатям ще продължи своето пътуване само след като напълните джобовете му догоре.

Гурудев се присъедини към смеха и каза на един от свамитата:

– О, джи, изпей един киртан в чест на пътуването на Сатянанда Махарадж до Ганготри.

След киртана той тръгна, като каза:

– Джея хо, джея хо, слава на свами Сатянанда и неговите спътници, слава на Ма Ганготри.

Всички гледаха тази сцена като приковани. Не само джобовете, но и целият багаж на свами Сатям беше пълен със скъпоценни камъни!

Трябваше да тръгнем в 4 ч. сутринта на 24 май. Д-р Чатерджи от Ара и Мата Кришнананда и Тривени Подар от Бомбай също бяха пристигнали. Общо бяхме седем пътешественика. Всички се бяха заели с последните приготовления, но Шиванджали и Басанти си приказваха. Те се събудиха в 2 ч. след полунощ и отидоха на брега на Ганг. Шиванджали винаги идваше в ашрама по време на ваканциите си и превеждаше. Двете „сестри" си разказваха за своите преживявания в ашрама.

Свами Сатям се срещна с всички обитатели на ашрама и се сбогува с тях. След сатсанга предната вечер имаше обсъждане на предстоящото пътуване. Свами Сатям каза на Басанти: „Ти също трябваше да приемеш посвещение в мантра от Свамиджи. Той е единственият гуру". Като каза това, той се оттегли. Трябваше да се сбогува с много други хора, преди да замине сутринта. По познатите пътеки той отиде до всеки

край на ашрама, като приближаваше всеки храст и дърво по пътя си. Премина през джунглата и хълмовете, докато стигна Ма Ганга и своето любимо място, където течението се обръща и образува опасен водовъртеж. Там той отиваше да плува в полунощ, докато живееше в ашрама. Видя голямата скала на брега на реката, където седеше, за да медитира късно след полунощ и се налагаше Гуруджи да идва да го търси. Докато вървеше по брега към къщичката на Свамиджи, стигна до мястото, където двете сестри си приказваха. Той също се присъедини към разговора. Тримата бяха така погълнати от сатсанга, че загубиха представа за времето...

По някое време дойде Сатявратджи и каза: „Свамиджи, 4 часа сутринта е, шофьорите на двуколките пристигнаха". Свами Сатям отговори: „Всички трябва първо да получите благословията на Ма Ганга", и тръгна към къщичката на свами Шивананда. Точно тогава се чу мощен Ом и след няколко минути Гурудев излезе от своя кутир. Това беше времето за ежедневното му къпане в Ганг. Свами Сатям му се поклони. Ние също се приближихме и отдадохме почитта си.

„Нека Бог да ви благослови. Слава на Ма Ганга, слава на поклонниците на Ганготри, слава на свами Сатянанда Махарадж, джая хо, ом намо нараяная...". С това Свамиджи ни даде своята светла благословия.

Пътуване до Ганготри

Нашето пътуване започна по този благоприятен начин. Шивананда ашрам се намира в Муни Ки Рети, на три километра от града. Тръгнахме от ашрама в 4:30 сутринта и отидохме до Ришикеш, откъдето хванахме автобус. Автобусът тръгна в 7 ч., като измина разстоянието от сто двадесет и пет километра по планински пътища и след много спирки по пътя най-накрая ни остави в Дхарасу вечерта. Оттук щяхме да вървим пеша. Сто и трийсет километра до Ганготри и сто и

трийсет километра обратно. Пътуването до Ямунотри също започва оттук и е двеста двайсет и пет километра в двете посоки. Двете пътувания общо са четиристотин и осемдесет километра ходене пеша по труден терен. Бог със сигурност щеше да ни даде сили, а нашият водач щеше да ни води безпогрешно.

Пътуването ни започна в 3:30 сутринта на 25 май. Имахме двама помощници, които носеха багажа, постелките и завивките ни. Имаше още един носач, който носеше на гърба си стол. Той беше за Мата Кришнананда. Тя не можеше да ходи много. Останалите шестима от групата започнаха пътуването пеша. Аз носех малка торба с фотоапарат, лекарства, игла и конец, червен прах, карамфил и кардамон. Спирахме от време на време, хапвахме и пиехме чай, почивахме си и после продължавахме по пътя. Някак си успяхме да стигнем до Утаркаши до 6 вечерта. Бяхме изминали трийсет километра и ни боляха краката. Въпреки това сърцата ни бяха обзети от трепет. Още от първия ден бяхме изминали трийсет километра и бяхме горди с постижението си. Свами Сатям беше стигнал до Утаркаши в 4 ч. следобед заедно с носачите. Беше нает стая, беше организирал да я почистят и да я подготвят за спане. Всичко беше готово и ни чакаше, когато пристигнахме. Свами Шардананда, свами Рампрем и свами Абхедананда – гуру бхаи на свами Сатям – бяха дошли в Утаркаши преди много години за своята духовна практика и живееха там в малки хижи. Когато чули за пристигането на свами Сатям, те бяха дошли да го посетят. Техният сатсанг вече бе започнал, когато стигнахме в Утаркаши.

В Утаркаши си починахме малко по съвет на свами Сатям. След това пихме чай, масажирахме си краката и отидохме да се потопим във Варуни Ганга. След като се изкъпахме, отидохме да вечеряме. Събратята на свами Сатям се присъединиха към нас по наша молба. След вечеря се върнахме в стаята, където продължи сатсан-

гът. Всички жители на дхармашалата се събраха в стаята ни да слушат сатсанга. Той продължи до 9 вечерта, а после се разходихме малко да изпратим свамитата. Щяхме да останем в Утаркаши два дни да си починем и да разгледаме различни забележителности.

След сутрешното къпане в Ганг нашият сатсанг продължи оттам, докъдето беше стигнал предната вечер. Започна в момента, в който пристигнаха събратята на свами Сатям. Всички пяха бхаджани и киртани с радост и удоволствие. Свами Рампрем беше също и поет. Неговият бхаджан *Ganga kinare mera dera* беше много известен. Той рецитира и изпя много от своите поеми и песни. Свами Шардананда беше работил в студиото на ашрама. Всички събратя говореха за дните си в ашрама. След обяда отидохме в техния малък ашрам, разгледахме забележителностите, посетихме някои старинни храмове и се разходихме по брегове на Ганг. На третия ден се разходихме по околните хълмове, посетихме някои храмове и накрая отидохме до пазара, за да купим съдове, в които да носим водата от Ганготри. Купихме и отделен съд, в който да запазим вода за Рамешварам. Ако и когато отидем до Рамешварам, ще занесем тази вода.

„Купи още един малък меден съд", каза свами Сатям. „В него ще вземем малко вода от Ганготри за свами Шивананда." Какво отношение и какви чувства към гуру! Само късметлиите могат да срещнат такива гуру и последователи в наши дни.

На следващия ден подновихме нашето пътуване. Планирахме да тръгнем в 3 сутринта. Свами Сатям и носачите щяха да стигнат до следващата ни спирка към 10–11 часа сутринта. Той щеше да наеме стая в дхармашала, да я подготви за нас и след това да си почине. Малко след това щяхме да пристигнем и ние. След малка почивка щяхме да купим хранителни продукти от близкия магазин. Собственикът на магазина щеше

да ни даде и прибори за готвене, а ако поискахме, щеше да каже на своя прислужник да ни сготви храната. След това щяхме да се изкъпем в Ганг и да си занесем храната в стаята. Ако на това място имаше хотел, щяхме да ядем там.

Първия ден Басанти каза:

– Ще си готвим храната сами.

На което свами Сатям отговори:

– В такъв случай трябваше да си останете в къщи. След като сте дошли чак до тук, трябва да се наслаждавате на всеки аспект от пътуването. Разглеждайте, слушайте различните звуци, разхождайте се. Срещайте се и си говорете с другите пътешественици, дайте на някого лекарства, ако е необходимо, научете някого на нещо, което знаете, помогнете на някого в нужда и след това ще видите колко щастие и радост ще извлечете от това пътуване. Ще научите толкова много нови неща!

Никога повече не повдигнах въпроса да готвя храната сама. Бяхме седем поклонници и трима носачи. След като приключехме с храненето, те чистеха посудата и аз я връщах на собственика на магазина.

Всеки ден, преди да започнем пътешествието, свами Сатям ни обясняваше всичко предварително – къде да спрем за чай, къде се отклонява пътят, кой път да поемем, къде да внимаваме за свлачища и т.н. След като ни обяснеше всичко, той тръгваше бързо, за да може да стигне до следващата дестинация рано и да наеме стаи за нас. Носачите също вървяха бързо и пристигаха рано. Ние пристигахме вечерта и следвахме същия режим – почивка, къпане в Ганг, вечеря, сатсанг, сън... Всеки ден изминавахме между двайсет и двайсет и четири километра и после почивахме за следващия ден. Просто се разхождахме по брега на Ганг или из околните хълмове и гледахме красивите пещери или водопади. А в 3 сутринта на следващия ден пътуването започваше отново. По

пътя раздавахме лекарства на другите поклонници, а когато ни срещнеха местни жени и ни кажеха със сладък напевен глас: „О майко, дай ни малко червен прах, дай ни игли и конци“, ние с радост им давахме тези неща.

Движехме се сред хълмове, потоци, горещи извори, водопади и глетчери, като вървяхме, говорехме, смеехме се и подхвърляхме детински въпроси в компанията на един велик светец. По пътя видяхме няколко японски пагоди. Свами Сатям ни покани в тях. Статуите са същите като в индийските храмове, но стилът на сядане и поклонение е японски. Свами Сатям ни разказа за техния начин на медитиране и за непоклатимата им вяра в Бог и мантрата.

Вече се стъмваше. Понечих да запаля свещ. „Защо не запалиш лампата на душата си“, подхвърли свами Сатям, „която ще остане да свети завинаги? Този живот е преходен като свещта – може да изгасне от най-малкия повей. И тогава тъмнината ще стане още по-страшна. Но никой не може да угаси светлината на душата. Душата и нейното блестящо сияние са вечни и дълготрайни“.

След това свами Сатям ни заведе в тибетския лагер. Той разговаря с тибетците на техния език, което много ги впечатли. Те ни сервираха чай, който имаше малко странен мирис и вкус, но след пет минути се почувствахме много освежени и пълни с енергия.

Ганготри

По този начин, като максимално се наслаждавахме на пътуването, изминахме цялото разстояние от сто и трийсет километра и една прекрасна сутрин в 10 часа пристигнахме в Ганготри. Така както малкото дете върви с майка си, държи пръста ѝ в пухкавата си ръчичка и я пита: „Какво е това?“, „Какво е онова?“, така и ние изминахме пътя до Ганготри в майчинската компания на свами Сатям. Като достигнахме това свеще-

но място, всички усетихме как ни заля вълна на духовно блаженство и наслада.

Беше много студено. Ако сложехме вода отвън, щеше да замръзне от студа. Оставихме багажа в една дхармашала и отидохме да получим даршан от Майка Ганг. Когато си потопихме ръцете във водата, усещането беше сякаш сме докоснали парче лед. Едва успяхме да поръсим свещената вода върху ръцете, краката и лицата си. Само свами Сатям беше достатъчно смел да се потопи целият...

Обядвахме в един хотел и след това си починахме. В 3 следобед излязохме за дълга разходка покрай Ганг. Медитирахме известно време и се прибрахме за вечеря. След вечеря отидохме до един храм, посветен на Ма Ганга. Сред бхаджани и киртани свами Сатям ни разказа за величието на Ганг. Сатсангът продължи до късно през нощта и всички поклонници останаха да слушат думите на свами Сатям. Когато сатсангът свърши и всички излязоха, обувките на Басанти ги нямаше! Много разстроена от загубата, тя продължаваше да повтаря: „Аз ги оставих ето тук, кой може да ги е взел...“

„Успокой се“, каза тихо свами Сатям, „загубата на обувките е добър знак. Помисли, ако някой е взел обувките от входната врата на Ма Ганга, сигурно е бил човек, който много се нуждае от тях. Ако някой религиозен поклонник е изминал сто и трийсет километра по този труден планински терен, за да стигне до храма на Ма Ганга, и след това е откраднал чифт обувки, то той трябва да е бил в голяма беда. Бъди щастлива, че твоите обувки са му дали много нужния му комфорт и облекчение. Ти и без това имаш резервен чифт. Сега отиди боса до дхармашала и разбери какво е чувството да си без обувки. А утре сутринта се върни до този храм и се помоли на Майката да ти крадат обувките три-четири пъти всяка година, за да спечелваш заслуги несъзнателно.“

Имах чувството, че чувах глас от небесата. Върнахме се в нашата стая в дхармашала и започнахме да пеем бхаджани и киртани, но аз бях останала изгубена в мислите си. Думите на свами Сатям имаха такава невероятна сила, че след тази случка поне три или четири пъти всяка година аз или Сатявратджи губехме обувки или сандали по време на сатсанг или събиране. Оттогава си създадох навик да нося обувки и сандали за свамитата и другите обитатели на ашрама.

Нашите другари поклонници, изтощени от тежкото пътуване, се изкъпаха на следващия ден, изпълниха поклонението и другите ритуали в храма, напълниха съдовете си с вода от Ганготри и възпявайки величието на Ма Ганга, тръгнаха обратно същия ден. Ние обаче бяхме планирали да останем тук четири дни.

С големи усилия бяхме стигнали до скута на Майка Ганг, макар да бяхме в компанията на човек от ранга на свами Сатям. В следващите няколко дни щяхме да обикаляме из планините и джунглите в района и да извлечем максималното от нашия престой.

Свами Свананда е гуру бхай на свами Сатям. Той живее в малък ашрам в Ганготри. Всеки ден имахме сатсанг с него. Разхождахме се по брега на Ганг и ходехме надалече, като разглеждахме дърветата, хълмовете, скалите и пещерите. В този район почти нямаше плодове или цветя, само големи дебелокори дървета. Когато се уморявахме от ходенето, се връщахме направо в хотела. Двама авадхути живеят през цялото време там – свами Рамананда и свами Кришнашрам, който има ученик – жена на име Бхагавати. Имахме много сатсанги с тези двама авадхути. Свами Кришнашрам винаги беше в *мауна* – постоянно мълчание. Той комуникираше с нас чрез жестове, които Бхагавати ни превеждаше. През зимата всички напускаха Ганготри. Свещениците на храма вземаха статуята от храма със себе си; собствениците на магазини и хотели също слизаха, като затваряха своите заведения. Само двамата авадхути и Бхагава-

ти оставаха горе. По това време наоколо има само сняг и лед и тези хора не могат да излизат навън. Те остават погълнати в медитация и самадхи.

След като ни остави в Ганготри, свами Сатям тръгна към Гомукх. Той ни предупреди, че пътя до Гомукх е доста опасен и трябва да останем в Ганготри. Но ние решихме да тръгнем с него независимо от всичко и продължихме, докато той не си промени намерението да отиде в Гомукх. Тази вечер дълго вървяхме покрай Ганг. Той продължи напред, а на нас заръча да седнем на разстояние един от друг и да практикуваме джапа и медитация. Аз се изкушавах да го последвам, но той строго ми забрани и тръгна. Вече се стъмваше. След известно време се върнахме в дхармашала. Дадох на прислужника продуктите за кхичари и реших да потърся Свамиджи заедно със Сатявратджи, който имаше фенер. Бяхме изминали съвсем малко разстояние, когато видяхме в далечината една светлина да се носи към нас. Сатявратджи каза с глас, изпълнен със страхопочитание и учудване: „Този, който идва към нас, е Свамиджи. Божествената енергия на това свещено място го придружава. Трябва безшумно да се върнем“. Така че се върнахме в дхармашалата.

Когато Свамиджи се появи, лицето му сияеше по особен начин. Очите му бяха зачервени и ако го попитахме нещо, вместо да отговори, той се смееше и ослепителният блясък от лицето му се разпръскваше навсякъде. Аз му предложих да хапне нещо за вечеря, но след три-четири хапки той безмълвно си легна. Дълго време седяхме близо до него. Докато му отдавахме почитта си, преди да си легнем и ние, имахме странно преживяване. Бяхме го покрили с шест или седем одеяла, но краката му бяха леденостудени и когато ги докоснахме, все едно ток премина през телата ни.

Всички заспаха, но аз не можах. Заради хапещия студ ми беше невъзможно да седя в медитативна поза. Легнах, за да практикувам йога нидра. По време на йога ни-

дра видях как свами Сатям ни е накарал да седнем на разстояние един от друг покрай Ганг, а той продължаваше да върви. Имаше много сняг, а свами Сатям ходеше край брега на Ганг. Изведнъж той спря. Изглеждаше сякаш говори на някого или му се моли. Ослепителна светлина се появи от Ганг и свами Сатям се поклони с уважение. Светлината се разпростря над една близка, покрита с лед скала. Свами Сатям седна да медитира там и светлината се разпростря навсякъде около него. Постепенно светлината угасна, започна да вали сняг и свами Сатям заспа върху скалата. Снежинките падаха върху него и постепенно изцяло го покриха. Ние се опитвахме да го вдигнем, но той казваше: „Събудете ме само ако ще ми помагате и подкрепяте, ако ще ме слушате и правите каквото ви казвам“... С това сънят свърши.

Навсякъде в Ганготри се усещаше радост и блаженство. Свещената енергия на това място се прояви пред свами Сатям и му възложи специална мисия. Ма Ганга също го благослови с появата си и остана в тялото му един ден. Всички бяхме свидетели на това удивително събитие.

Една сутрин, докато се приготвяхме да се изкъпем в Ганг, Сатявратджи каза на свами Сатям:

– Свамиджи, моля Ви, дайте нещо на Басанти.

– Не ѝ е писано такова нещо – отговори Свамиджи – но определено е част от моята съдба. Аз ще ви дам нещо, но ще трябва да ми го върнете. Обещайте, че няма да го задържите, а ще ми го върнете.

– Да, ще Ви го върнем – казахме и двамата и на място взехме тържествено решение.

Свамиджи взе малко вода от Ганг в шепите си, направи санкалпа и след това ни напръска с водата и каза:

– Аз ви го давам, а вие ще го върнете.

– Както желаете – отвърнахме ние...

Сутрин, увити в шалове, пуловери и одеяла, седейки около огъня, имахме сатсанг със свами Сатям. Когато слънцето станеше по-ярко и по-топло, излизахме навън.

Една сутрин свами Сатям каза:

От незапомнени времена съм обичал този свят и тези, които го населяват, защото в него и чрез него съм изпитал многото лила (представления, бел. прев.), които Всемогъщият разиграва. Мъките на света са били моите сълзи, а радостите му – моят смях. Никога не съм се отъждествявал с трансцендентална и непроявен Абсолют. И никога няма да го направя. Но това пътуване до Ганготри разби някои от мечтите ми за вечна любов към проявения свят. В това илюзорно тяло на Бог усещам нотки на дисхармония. Сега само физическото ми тяло е тук, аз съм някъде другаде. Имам чувството, че вървя сам през планини, гори, реки и терасирани полета. Няма никой друг освен мен, вървящ с тояжка в ръка. Започвам да харесвам тихото уединение. Във вечните Хималаи, покрити със сняг, има безкраен брой пътища, по които мога да вървя.

Буботенето на Ганг, която се спуска стремглаво от Хималаите, удавя всички други пронизителни и нехармонични звуци от света. Отвесната широта на извисяващите се върхове кара малкото хорско его да танцува в краката им. Това ли е посланието, което трябва да получа от Ганг и Хималаите?

Аами янтра, туми янтри – „О, майко, аз съм само проводникът, а ти си водачът. Накъдето ме поведеш, натам ще тръгна." Това е преобладаващото чувство в мен.

Следобед, когато слънцето топлеше най-много, се разхождахме по брега на Ганг. Не смеехме да влезем в ледените води, по-скоро се поливахме с две-три чаши вода. Стояхме малко на слънце, после си сменяхме дрехите, занасяхме мокрите да съхнат в дхармашалата, а самите ние сядахме пред печката. Но свами Сатям се потапяше в реката всеки ден.

На третия ден следобед внезапно се смрачи и започна да вали. Скоро дъждът се превърна в сняг. Сякаш топки от бял памук се вихреха около нас. Върховете на дърветата, хълмовете, скалите, всичко се покри със сняг. Местните казаха: „Майката Природа си облича снежни одежди за Свамиджи. Не е валяло така през юни през последните петнадесет години. Ако продължи да трупа през следващите четири часа, не само ще има сняг навсякъде, но и водата на Ганг ще замръзне. Тогава ще трябва да чупим леда с чук и длето, да го размразяваме върху печката и едва след това ще можем да пием вода! Представленията на Бог наистина внушават страхопочитание“...

До вечерта снегът спря да вали, но стана ужасно студено. Всеки от нас, увит с три-четири одеяла, седеше около камината, сгряваше ни само нектара на думите на свами Сатям. Щом той секваше, отново започвахме да зъзнем.

Свами Сатям разказваше:

„Всяка година хиляди поклонници идват до това свято място. Тръгвайки от домовете си, те са изпълнени с чувство на вяра и преклонение, но когато стигнат до прага на Ма Ганга след изтощително пътуване, те се отнасят към божественото и към поклонника като към два противоположни полюса, отдалечени един от друг, и смятат, че поднасянето на тривиален дар на Бог е кулминацията на тяхното поклонение. Това убива самата цел на херкулесовите усилия, които светците и мъдреците са правили векове наред. Подвигът, който се извършва заради поклонението, което би трябвало да преодолее пропастта между Бог и неговия поклонник, отива на вятъра. В наши дни вече е лесно да се стигне до Бадри – Кедар. Да, все още има трудности за преодоляване на разстоянието Ганготри – Ямунотри, които осмис-

лят поклонничеството. Но след двадесет-двадесет и пет години този маршрут също ще стане лесен и ще изчезне истинската радост от поклонението. Човекът ще стигне до луната, но ще се отдалечава от истинската си природа.

Тази божествена река Алакнанда представлява същността на всички реки по света. Нейното божествено величие се отразява в Кааба и Каши, във всяка църква и джамия. Независимо дали става дума за Библията или за Корана, за Авеста или за Пураните, всички те съдържат песните на Хималаите. Независимо дали става дума за садху или маулви, отец или факир, техният вътрешен дух не е нищо друго освен отражение на свещения Бадрикашрам. Вечното му послание е това, което пророкът Мохамед и Исус Христос са дошли да разгласят. Божественото му величие е това, което Кабир, Нанак, Намдев и други са дошли да възпеят.

Кръвта на човека не се състои само от бели и червени кръвни телца, а по-скоро се извлича от спокойната белота на хималайските снегове, свежата зеленина на хималайските гори, синята необятност на хималайските небеса и движението на бързо спускащата се Алакнанда."

След като вечеряхме в Бхайронгхати тази вечер, свами Сатям ни каза да почиваме, но ние събрахме малко дърва и като запалихме огън, започнахме да пеем бхаджани. Свами Сатям се засмя и каза:

– Знам защо правите толкова много сева. Изглежда искате да отидете и до Кедарнат.

– Свамиджи, този път може и да не отидем до Бадри – Кедар – възкликнахме ние – но поне тук и сега ни опиши тези велики места.

Свами Сатям се усмихна и започна да разказва за преживяванията си от Бадри – Кедар.

Описание на Бадринат и Кедарнат

„Бил съм два пъти в Бадринат и Кедарнат. Велики риши, включително Парашара, Вяса и Джаймини, са живели по бреговете на Сарасвати близо до Мана, което е на около пет километра северно от Бадринатх. Ведавяса е съставил там четирите Веди. Тук са написани и *Брахма сутрите.* Тук Панини е създал своята граматика на езика санскрит, а светецът Кашап е дал началото на своята муни традиция. В по-късни времена и Рамануджачаря, и Мадхвачаря са живели тук и са написали трактатите си за Веданта. Докато вечните хималайски вериги зад Кедар са останали непристъпни през вековете, достъпността на Бадрикашрам го е превърнала в портал за много чужди нашествия, както военни, така и културни.

Този Бадрикашрам наистина е паметник на триумфалната сага на Бадараян, великия визионер и автор на повечето от нашите оригинални санскритски писания. Той е първата историческа личност на това място. Най-съкровените чувства на хималайската цивилизация за първи път са били изразени под формата на поеми, разкази и Ведите на бреговете на самата Алакнанда. Свещените звуци на тази божествена река са били вдъхновението, създадено от успокояващите, но мощни мантри на *Самаведа*.

Тази свята земя е вдъхнала благочестивост и чистота в умовете на великите души, живели тук. Там, на тази свещена земя, не е имало нощни клубове или танцуващи девойки, нито цигари или алкохол, нито каквито и да било други чувствени удоволствия. Ето защо Бадрикашрам е успял да посвети безброй души в мантрата на чистотата и светостта въпреки многобройните нашествия и исторически катаклизми. Тук лежат разпръснати останките на нашата цивилизация от ерата на Ведите, Брахманите, Упанишадите, Пураните и дори от по-старите епохи от древното

минало. Свидетели на клетата съдба на Бхаратварша, прочутите върхове Нара и Нараяна се издигат и очакват от векове подходящия герой, който да въздигне тази нация от блатото, в което е потънала.

Бадрикашрам се намира на височина от 3194 метра. Създаването му през по-късния период на вулканичната епоха е причината, поради която вътрешната му топлина не се е охладила, за разлика от други хималайски планини. Върховете му никога не са покрити със сняг. Като сърцето на светец, тук изобилстват само дървета без тръни, което създава впечатлението, че този храмов град също е взел посвещение в санняса. Джотирматх, въпреки славата си, е лишен от духовно богатство. Тук няма да намерите нито Алакнанда, нито спокойната хималайска цивилизация. През зимата тук се почита Бадринараян. Отдясно се разклонява пътека към Бхавиша Бадри. Тамошният храм е от периода след Ашока, построен около седми век след Христа. Дали околните долини са слушали мантрите Тришарана и Панчашила, напявани в този храм в някоя отминала епоха? Утъпканите от индоариите друми по бреговете на тази част на Алакнанда сигурно са чували звуците на Трипитак, напявани от странстващи будистки монаси, бродили по тези пътеки в далечното минало. Това е родното място на всепобеждаващите индоарии.

Милиони индийци идват при този физически бог от векове, за да се освободят от невежеството си, от ограниченията на умовете си и от разните житейски проблеми. Този вечно красив небесен град ни подканя да се потопим в Алакнанда, мястото на чистата любов между Бог и поклонника. Но дали някой някога е приел тази покана и е трансформирал себе си в храм на божественото?

Трудно е да се преброят тълпите хора, които идват тук, за да посетят храма на този физически Нараяна. Външният храм винаги е претъпкан, но вътрешната

светая светих е празна. Кой ще влезе там, за да получи любовта, благодатта и благословиите на Нараяна? И кой ще ни покаже пътя към този трансцендентален Нараяна? В храма се дават безценни приношения и дарения; но о, скъпернико! Въпреки че може да се хвалиш с любовта си към Всемогъщия, това, което Му предлагаш, са само дребни, тленни подаръци, докато на света си предоставил безценното си притежание, своята собствена душа! Каква велика ирония! Нараяна ти е дал това рядко човешко въплъщение, а ти си такъв идиот, че вместо да му предложиш душата си, му даваш нищожни дарове, взети от улицата! И все пак се мислиш за велик бхакта"...

Свами Сатям доста се развълнува. След като се успокои, той продължи:

„Сега чуйте за другите места. Реката Мандакини продължава да тече като потока на съзнанието под всички променливи имена и форми. Това наистина е река от нектар. Самата ѝ гледка придава покой и отмора на очите, музика на ушите, прохлада на тялото, щастие на сърцето и чистота и блаженство на душата. Тази буйна река, в изобилието на своята младост, прорязва пътя си през гордите планини, точно както Мандакини на ума пронизва самодоволната гордост на садху!

Обичам горите, планините, реките и луната. Обичам да се разхождам в тяхно присъствие. За мен те са истинските градивни елементи на живота. Ако човек не се е насладил напълно на радостта и красотата на живота, той наистина е срам за тази земя. Как може човек да се наслади на Кашмир, ако не е бил в Кедар? Точно по този маршрут преди много хилядолетия са минали петимата Пандави, тяхната съпруга Драупади и едно самотно куче...

Този път е безкраен и вечен. Рано или късно всеки трябва да го извърви. Животът е като нощ, прекарана в странноприемница. След като пренощуваме в нея, ще потърсим друг хан и там ще хапнем, пийнем и ще си починем. И скоро ще дойде време да напуснем и този подслон. Пътникът, който се безпокои за това пристигане и заминаване, ще иска да остане в същия хан. Но след като времето му изтече, той ще бъде изритан от там.

Затова, о, пътешественико! Продължавай да вървиш въпреки потта, умората, жаркото слънце, студения вятър, мъчителния глад и убийствената жажда. Продължавай да вървиш, тъй като Кедар, твоята велика цел, е близо. Пътеката, която води към Кедар, изглежда като девойка, която се е втурнала стремглаво да срещне любимия си. Освен това имах чувството, че ще срещна някой специален човек."

Близо до Гаурикунд, място, което се намира на височина хиляда осемстотин и трийсет метра, има извор с гореща вода. Следва стръмно изкачване от единайсет километра. Спокойната лунна светлина, тихите заснежени върхове, бълбукащите звуци на неспокойните вълни на Мандакини и подвижните сенки на леко полюшващите се дървета по пътя ни продължаваха да привличат вниманието ми, но истинският център на привличане беше „някой", който обитаваше едно място на 3800 метра височина над морското равнище, в сравнение с чиято красота и чар всичко останало бледнееше. Беше много стръмно изкачване. Всички продължаваха да вървят, търсейки ориентири за местонахождението на този „някой" по пътя. Появи се подсказка за отговор, продължихме напред, започна да духа хаплив студен вятър и сърцата ни започнаха да усещат напрежението от изкачването. Дърветата започнаха да се смеят с вятъра. Дали заснежената шир на Кедар

идваше да ни посрещне? Натоварени с по няколко одеяла като планински мулета и облягайки се на тоягите си като слепци, ние куцукахме по пътя като сакати и някакси се влачехме напред, като викахме от време на време „Джая Кедарнатх“. Достигнахме височината от 3200 метра, същата като при Ганготри. Планинските върхове, които обграждат пътеката от три страни, са наклонени, а не са вертикални, както в Ганготри. Ето защо те са обилно покрити със сняг и тук е много по-студено в сравнение с Ганготри.

Кедарнат е право напред, на височина 3800 метра. Заснежени планински склонове покриват три от страните му. Не се вижда нито едно дърво или храст. Напълно плешив като главата на саннясин! Кедар е символ на смелост и доблест – предизвикателство към дълго култивирания мързел на човечеството. Милиони първични егота са били поднасяни в жертва в неговите подстъпи. Но кой в действителност е видял Неговата истинска форма? Кой знае къде се намира? Дали наистина е тук? Кой е богът, скрит в този каменен храм? Кой ще разбие камъните на жестокостта и ще влезе в храма? Този, който го направи, ще Го види.

Лингамът в Кедарнат е груб и грапав. Според археолозите той вероятно е бил идол в древността, а после по някаква причина е бил изсечен в днешната си форма на шивалингам. Храмът, изглежда, е от периода след Ашока. На дясната му стена са издялани две глави. Главите имат големи уши, а гърдите им са издълбани.

Следобед започна да вали. Скоро дъждът се превърна в сняг и започна да духа смразяващ вятър. Свещеникът ни даде допълнителни юргани и одеяла, дори един дебел килим и една черга, но студът беше непоносим. Най-накрая излязох в пет часа вечерта и започнах да се катеря по-нататък. Свамито, който бе дошъл с мен, не можеше да продължи, дишането му беше затруднено. Трябва да съм изминал към сто и петдесет метра. Склонът на

планината беше доста стръмен и трудно се намираха добри опорни точки за стъпване. Беше толкова студено, че човек дори не можеше да се изплюе. Обувките ми започнаха да замръзват, сърцето да се изморява, нивото на кислород продължаваше да пада. Оттам виждах скритият извор на Мандакини и легендарния път, по който Пандавите са поели, за да се издигнат към небесата. От тези гледки целият потръпвах радостно и ми се искаше да скоча, за да докосна небето.

Извисяващите се хималайски върхове наоколо бяха тихите свидетели на античността. Всички тези чудни гледки бяха нектар за очите. Някакъв древен спомен от неизвестно минало внезапно изплува във вътрешното езеро на ума ми. За пръв път в живота си се разплаках без очевидна причина. Сълзите продължаваха да текат, прекъсвани единствено от откъслечното ми хълцане. Една завладяваща емоция се надигна в сърцето ми – о, нация с такава огромна красота, жизненост и добродетели! В какво си се превърнала днес? До какви дълбини падна! Изпи животворния нектар на Мандакини, а избълва отрова в обществото. Оборка вълнуващия звук на раковините с плачевното скрибуцане на детска тромба...

Цивилизацията Бхагавата води началото си от Хималаите и след като се спуска по течението на Мандакини, по склоновете на високи планини през зигзагообразни долини, си проправя път към останалата част на Индия, Арабия, Гърция и целия свят. Това е цивилизацията, която пробуди Исус, Буда, Мохамед и Махавир, но днес тя се е превърнала в обикновена преструвка, която се възползва неправомерно от емоциите и чувствата на боязливите стопани. О, Кедар! Не си ли ти този, който изрече Ведите под формата на Хиранягарбха? Виж тези, които се наричат твои потомци, как мърморят днес: „Дванайсет ани, десет ани, пет ани, дай каквото искаш, но моля те, дай нещо в името на Бога... “

Казвайки това, свами Сатям беше завладян от емоции и не можа да продължи...

Обратно пътуване

На четвъртия си ден в Ганготри извършихме ритуали на поклонение и отправихме молитвите си към Майка Ганг, напълнихме съдовете си с вода от реката и с натежали сърца си тръгнахме оттам. Обратното ни пътуване беше подобно на изкачването, спирахме от време на време, отмаряхме, смеехме се, разговаряхме, слушахме сатсанги и се къпехме в многото реки и водопади по пътя. Прекосихме глетчера, който се беше смалил, откакто последно го бяхме видели. На много места ледът се беше стопил, а на негово място течеше вода. При такива условия прекосяването на ледника е особено опасно. Въпреки това успяхме да го преминем безопасно и на благоприятния ден Ганга дуссехра стигнахме Утаркаши. Гархвалите почитат този ден като деня, в който Ганга е слязла на земята. Те изпращат молитвите си на Ма Ганга и носят водата ѝ в домовете си. С удоволствие наблюдавахме усмихващите се и смеещите се гархвалски жени, нагиздени с нови дрехи и накити. Техните молби за цинобър, игла и конец галеха ухото. Тези жени бяха дошли в Утаркаши от далечни места, за да се поклонят на Ма Ганга. Изкачването ни стана приятно едва след Бхатвади. На връщане останахме там два дни. Живописната красота на това място беше сюрреалистична и очарователна. Вечер сядахме до водопада и се наслаждавахме на природния пейзаж около нас.

– Свамиджи – осмелих се да наруша мълчанието – тази глава от нашия живот ще приключи скоро и ние отново ще се оплетем във възходите и паденията, наслади и унинието на света. Колко хубаво би било да продължим да пътуваме така завинаги!

Свамиджи отговори:

– Отключете старите страници от книгата на живота си. Оттук нататък започва духовната глава

на вашия живот. В Ганготри вие се преродихте. Това е йогийският живот. Получих изрична повеля от Ма Ганга и категорично нареждане от божествените сили. За да го изпълня, ще ви дам „нещо". Това може да се случи дори сега, но първо трябва да преминете през предварително обучение по духовния път. Премахнете дисхармонията и неудовлетворението, ревността и летаргията и всички ограничаващи мисли за миналото и бъдещето от ума си. На физическо ниво продължете с домакинските си задължения. На интелектуално ниво помислете за кармите на живота си, без да допускате светски мисли и самскари. Когато флейтата стигне до ръцете на Канхая, от нея могат да излязат само сладки ноти. По същия начин живот, посветен на служенето на ища се превръща в извор на светлина, сила и мъдрост. Вие сте искрени последователи, силата е във вас. Товарът на болката, страданието и обърквaнето принадлежат на миналото. Новата глава на живота е изпълнена с блаженство, радост, щастие, съзерцание на вашата ища и реализиране на себе-то...

Каквото пожелаете, ще се сбъдне. Затова никога, дори и по погрешка, не мислете неблагоприятни мисли. Никога не мислете лошо за другите или за себе си. „Моят бог може всичко. Той винаги ще прави това, което е добро и полезно за мен". След като развиете такова отношение, всички житейски страдания ще изчезнат. Не позволявайте на неуспехите да ви плашат. Научете се да сте силни и решителни. Хвърлете страниците на миналите неуспехи в тъмната канавка на невежеството. Светският живот е малка, тясна клетка, пълна с надежди и скърби, успехи и провали, докато духовният живот е широко, открито поле на радост и веселие. Понякога печелим, понякога губим, а понякога ни наранявaт, но продължаваме да се смеем. Болката, гневът, увлечението и похотта трябва

скоро да изчезнат от живота. Вие сами трябва да го проумеете. Оставете листата на старите навици и желания да опадат бързо, за да поникнат нови листа и цветя и да изгрее нова пролет.

В Утаркаши отседнахме в дхармашалата в Бирла. Гуру бхаите на свами Сатям – свами Шарданада, свами Абхедананда и свами Рампремананда – дойдоха да ни видят и заедно прекарахме дълги часове в сатсанг. Те разказваха за дните си в Шивананда ашрама. На следващия ден ни заведоха на обиколка и ни показаха много стари пещери и храмове. Цели два дни прекарахме в тяхната извисяваща компания. През деня свами Рампрем пееше бхаджана *Ганга кинаре мера дера*. Свами Сатям пееше бхаджана *Дулхан джаки радха рани, дулхау нанд кумар.* Тук той запя за първи път този бхаджан, който щеше да пее всеки ден след това.

С наближаването на нощта се опитах да запаля свещ. „Няма нужда да палите свещ", каза свами Сатям, „запалете лампата на ума си. Умът е покрит с воал от невежество и заблуда. Като премахнете воала, светлината на ослепителната лампа ще заблести". Продължих да слушам мъдрите му думи. Имах чувството, че безброй лъчи сияйна светлина се разпръскват навсякъде около мен.

Свами Сатям каза също:

„Светлината и тъмнината са прагът на този свят. След като влезете вътре, зрението ви се възпрепятства от стени, които ви покриват ви от три страни и половина. След няколко дни започвате да се задушавате. Искате да избягате в широко отворените Елисейски полета и затова изпитвате нужда от светец, който може да бъде ваш водач и спътник.

Научете се да фокусирате разпръснатите лъчи на ума си и изживейте радостта от медитацията с притихнал ум. Вече сте завършили етапа на външно-

то поклонение и ритуала. Преминали сте в следващия клас, етапа на *пара бхакти*, върховната преданост. Сега умът трябва да се слее с по-фините елементи на името и формата. Слейте името с формата и приемете в себе си тази форма. Когато формата се асимилира на вътрешно ниво, знанието изгрява. С други думи, потопете ума в джапа и дхарана, оставете мантрата да се слее с концентрацията върху ища. Материализирайте ища вътре в себе си. След този етап вашите усилия приключват. Разликата между тъмнината и светлината изчезва. Оттук нататък колата се движи сама..."

Свами Сатям вече беше потънал в медитация. Докато слушахме думите му, ние също бяхме навлезли в подобно състояние...

Завръщане в Ришикеш

В 3 сутринта започна последната отсечка от нашия поход надолу. Свами Сатям се бе втурнал напред, но ние се сблъскахме с много трудности при слизането от Утаркаши до Дхарасу. Към обяд започна да вали и скоро дъждът премина в градушка. Беше трудно да вървим с мокри дрехи. Бяхме уморени до смърт. Въпреки това продължихме да се движим. Свами Сатям беше стигнал до Дхарасу много по-рано. Когато започна да се здрачава, той дойде да ни търси. Едва се влачехме по пътя. Щом го видяхме, ни изпълни неописуема радост и се затичахме към него. Поклонихме му се и, ликувайки, му казахме:

– Минахме през дъжд и буря, но най-накрая завършихме нашето поклонение.

– Връщате се от даршана на Ма Ганготри, след като сте извървели двеста и шейсет километра по криволичещи, опасни маршрути, и сте преминали през много трудности по пътя – каза свами Сатям с усмивка. – Ето защо облаците са ви поръсили с вода и са ви напра-

вили абхишека. В Сатя и Трета юга божествените сили са ръсили с цветя, но сега в епохата на Кали юга те изпращат градушка, за да отпразнуват успешната кулминация на вашето пътешествие!

В известен смисъл обаче това е само началото на истинското ви пътуване. Трябва да извършите още много експедиции на необятната, широка сцена на света. Елате, изкъпете се, вечеряйте, седнете за сатсанг и след това си починете. Утре ще пътуваме сто и двайсет километра с автобус и ще стигнем до Ришикеш.

– Тръгвайки на това пътуване с Вас – продължи Сатявратджи – ние сме като слепци, които вървят без пръчките си. Сега разчитаме на Вашата милост, Свамиджи. Дали ще ни спасите или отхвърлите, зависи от Вас. Но ние няма да Ви оставим.

– Ние сме спътници по този път – отговори свами Сатям. – Ще ви подкрепям и ще ви водя по него, но вие ще трябва да го извървите.

– Бяхме толкова смели и решителни да осъществим това пътуване – намесих се аз. – Не заслужаваме ли някаква награда? Сатявратджи вече получи полагащата му се награда от свами Шивананда, няма ли и аз да получа моята от Вас?

Желанието ми да получа дикша от свами Сатям се беше появило отново.

Свами Сатям поклати глава.

– Мислù, че и ти си получила мантрата си от Свамиджи – каза той, изразявайки често повтаряната си позиция, и добави – въпреки това, аз също ще ти дам нещо. Какво е то, само времето ще покаже. Трябва да започнете садхана за придобиване на мъдрост, чистота и сила. Ма Ганга ми даде ясни насоки. Ще създам такова извисяващо се баняново дърво, чиято обширна сянка ще дава подслон и утеха на безброй страдащи души. Вие трябва да правите садхана, както и аз. Разбирате ли? А сега елате да хапнем малко горещи пакори. След това ще се изкъпем в Ганг и цялата ви умора ще изчезне.

Тръгнахме от Дхарасу сутринта и стигнахме Ришикеш късно вечерта. Получихме даршан от Ганг, след това вечеряхме. В ашрама бяхме в 9 ч. вечерта. Оставихме багажа в стаите си и след това поседяхме край Ганг, разговаряйки с няколко свами, до късно през нощта. На сутринта отидохме да получим даршан от свами Шивананда. Според указанията на свами Сатям аз предложих на Свамиджи съда, в който имаше вода от Ганготри.

– О, джи, излей водата в ръцете ми – каза той и лицето му светна от наслада – ще направя ачамана.

С трепереща ръце излях вода в шепите му. Свами Шивананда докосна челото си с ръце и след това изпи водата.

– Дайте тази светена вода на всички. Слава на Ма Ганга. Бог да благослови всички ви!

Той ни каза да седнем до него и ни нахрани с прасад от кафе и доса. Разпита ни за нашето пътуване и след това ни разказа някои от собствените си преживявания в Хималаите и в Кайлаш – Мансаровар. След това отидохме до храма „Вишванатх" и изпълнихме пуджа със свещената вода от Ганготри. Останахме в ашрама още два дни, слушахме сатсангите на свами Шивананда и посетихме различни ашрами, институции и други интересни места в Ришикеш. Сядахме край Ганг за известно време, след това отивахме до Гита бхаван и се връщахме с моторна лодка до ашрама. След вечерния сатсанг отново седяхме заедно край Ганг с часове.

– Сега сме дошли от дома на баба ни в дома на майка ни – каза свами Сатям при един такъв случай. – Ганготри ни беше като баба, а ние бяхме нейните палави внуци, които лудуваха всякак в скута ѝ. Ганг тук в Ришикеш е като сериозна и трезва майка, напълно съзнаваща своите задължения и отговорности. Тя може да обича, както и да гълчи, според ситуацията...

Стигнахме до Харидвар по време на пурнима и вечерта отидохме на Хар Ки Паури (един от най-известните гатове в Харидвар, бел. прев.) да се изкъпем. На много

места по стълбите към реката имаше големи купчини от розови листенца. Поклонниците предлагаха цветни лампи (малки хартиени чашки с миниатюрно листенце от роза, потопено в гхи като фитил) на Ма Ганга. Гледката беше невероятна! Хиляди блестящи лампи и цветя се носеха нежно по плискащите се вълни.

– Единственото желание на тези цветя – коментира свами Сатям – е да продължат да играят като безгрижни деца в скута на Ма Ганга.

Мата Кришнананда и Тривени си тръгнаха за вкъщи от Харидвар, а ние останахме още една седмица. От ранни зори тръгвахме да разглеждаме забележителностите, понякога ходехме до „Манса Деви", понякога до „Чанди Деви", понякога до Канакхал. След цял ден разглеждане на забележителности вечерта идвахме на Хар Ки Паури, където седяхме с часове заедно, гледахме арати и общувахме с божествената аура на мястото. Скоро д-р Чатърджи също си тръгна и останахме само четиримата – свами Сатям, Шиванджали, Сатяврат-джи и аз. Всички отидохме в Делхи и след като останахме там два-три дни, четиримата продължихме към Матхура.

Поклонение в Матхура – Вриндаван

Беше месец юни и жегата в индийските равнини беше непоносима. Въпреки това се скитахме из улиците на Матхура в търсене на радост, която оставаше неуловима. Привечер стигахме до брегове-те на Ямуна, където хората се возеха с лодки. Един стар лодкар стоеше до своята стара, овехтяла лодка. Никой не идваше при него за разходка с лодката.

„Нека се повозим на лодката на този старец," предложи свами Сатям. Местните хора се опитаха да разубедят Свамиджи, дори Басанти се противеше да се повози на тази стара, разнебитена лодка. Но свами Сатям каза: „Лодката", която ние използваме, за да пре-

косим този океан на самсара, е много по-стара от тази дървена лодка. Макар че нашата „лодка“ е пробита и тече на много места, ние не обръщаме голямо внимание на това. Но пък за да се повозим в Ямуна, искаме чисто нова лодка“!

„Няма значение на коя лодка сме“, каза Сатяврат-джи, „докато ти си нашият лодкар. Сега целият товар на живота ни е в твоите ръце“...

Старият лодкар беше очарован, че ще ни качи на лодката си, и дори ни изпя няколко бхаджана. С приближаването на вечерта всички други лодки започнаха да се завръщат. Но свами Сатям каза на лодкаря: „Ние ще продължим разходката до 9 часа вечерта. Продължавай да гребеш още пет – шест километра“. Лодкарят беше повече от щастлив, че ще ни услужи.

Тъмната нощ, блещукащ балдахин от звезди над главите ни, нашата самотна лодка, плаваща в сините води, и лодкарят, който ни разказваше историята на всяко старо имение или сграда, покрай които минавахме, включително древните руини на двореца на Камса – това наистина бяха вълшебни мигове. Накрая се върнахме на брега в 9 часа вечерта.

На следващия ден отидохме във Вриндаван, където вървяхме през целия ден, докато обиколим всички свещени места. На връщане към Матхура посетихме също всички исторически забележителности: рожденото място на Кришна, стария затвор, новия затвор, не оставихме неразгледано нито едно кътче от града. Но дори след толкова много забележителности не бяхме удовлетворени. Седнахме на Вишрам гхат и дискутирахме с часове. Във водата имаше големи костенурки и ни беше страх да се потопим. След всичките тези забележителности вътре в нас кипяха много странни мисли.

Още от детството си познавах *Гита* и *Бхагавата* и бях формирала в ума си образ на магическата Матхура на бог Кришна. Но този образ се оказа блян, измислица

на моето въображение. Защо този град, сцена на първото действие от богатия на събития живот на Кришна, място за забавление за неговата лила от детските години, беше толкова непоносимо горещ? Защо изгаряше всеки със своята изпепеляваща жега?

Свами Сатям каза:

„Тази жега произлиза от агонията на гопите, породена от раздялата им с техния възлюбен Кришна, от проклятието на Дурваса и от съскането на безбройните кобри, които живеят тук. Целият свят не е нищо друго освен отражение на града Матхура. Зверствата на арогантния Камса, гневът на Дурваса, мъчителната болка по Бог и разправиите на свещениците и пандитите, които предявили към Него изключителни претенции, бавно го изпичат. Веднага щом влезем в града, бурен порив от неговия парещ вятър ни удря право в лицето.

Всички пътища в този свят на химери не са нищо друго освен тесните улички и алеи на Матхура. Стесненията, криви пътеки могат да се открият в менталния свят на всеки човек. Нашите гледни точки са тесни и едностранчиви. Макар че в сградата на нашия живот има много врати и прозорци на любовта, ние никога не пускаме някой да влезе през тях. Тези прозорци са широко отворени в безкрайното очакване на Кришна, божествения възлюбен. Накрая през тях започват да веят горещите ветрове на похотта, омразата и болката.

Градът Матхура е метафора на вашето духовно пътуване. Той е символ на жестокост, гняв, поробване, егоизъм и тъжна раздяла. В Матхура няма място за божествената годеница Радха. О, садхаци! Разширете улиците на вашата Матхура, разширете кръгозора си и го направете универсален. Едва тогава ще съзрете Радха и Кришна.

Вероятно заради това Кришна напуска Матхура и основава град Дварка. Както предполага името, Дварка трябва да е бил град с много широко отворени врати. Добри и лоши, пияници и страхливци – тук всеки бил добре дошъл. Никой не повдигал въпроса за пригодността. Тесният егоизъм нямал място там.

О, Господи! Приеми ни тогава в Дварка, превърни ни в малки копия на този чудесен град, където може да идваш във всякаква форма през всички врати, без порочността или ограничеността да препречват пътя ти. Разшири умовете и направи сърцата ни големи, за да можем да прегърнем „всички Ядави" в нашия клан. Промени моя кръгозор така, че да виждам само позитивната страна на постъпките, които обществото счита за недостойни и грешни. Дай ми сила да разбера и простя грешките на приятелите си. Посади в мен благородството на дървото Ашока, което дава сянка еднакво на всички хора, които я търсят. Направи ме като сребристите лунни лъчи, които падат еднакво върху всички. Отведи ме от Матхура в Дварка".

И свами Сатянанда навлезе в дълбока медитация...

Агра – последната спирка

След Матхура четиримата посетихме Агра. Прекарахме целия ден в разглеждане на забележителности, а след това отидохме да видим Тадж Махал през нощта. Разходихме се из целия комплекс и после поседяхме със затворени очи, както се оказа, повече от два часа. Умовете ни бяха неуморни и много пъти се изкушавахме да отворим очи и да погледнем наоколо. Няколко пъти отваряхме очи крадешком, но бързо ги затваряхме, защото се чувствахме малко уплашени. Часовникът удари полунощ и свами Сатям изпя на висок глас „ХАРИ ОМ". Тримата се поклонихме и после продължихме да го гледаме.

– Тадж е символ на любовта – каза свами Сатянанда. След кратка пауза той продължи:

– В нощта по време на пълнолунието в Ганготри сякаш луната беше слязла от небето в люлката на Хималаите. Заснежените планини изглеждаха като специално украсени за случая. От тихото уединение на горите долиташе звукът на вина, вестител на радост, мир и светлина. Ганг течеше мълчаливо, сякаш се опитваше да чуе тихата музика на този космически съюз. Луната беше младоженецът, а цялата природа беше неговата булка. Звездите в небето, високите планински върхове и поклонниците на Вечния път бяха членовете на сватбения кортеж. Това беше сватбата на Шива и Парвати, на Радха и Кришна, на индивидуалния и космическия дух. Шива и Парвати бяха станали всепроникващи в цялата вселена...

Тулсидас казва в Рамчаритаманас: *Jaaki rahi bhaavanaa jaisee, Prabhu moorat tin dekhee taisee* – „Преживяването на Бог се оформя от природата на собствените ни емоции и чувства". Аз имах същото преживяване. Все още съм влюбен в луната, в изобилния сняг, в спускащата се на водопади река, в стръмния планински път край тази река и уединената ми разходка там. За мен те са истинската реалност на живота. Който не се е насладил на природната красота и величието на живота, пропуска тази земя.

От Агра свами Сатям и Шиванджали ще отидат до Делхи, откъдето свами Сатям планира да тръгне за Амарнатх, а Сатяврат и Басанти ще се върнат в Нандаграм.

Вече бяхме стигнали до последния етап на нашето пътуване. Имахме рядката привилегия да бъдем в компанията на свами Сатям в продължение на шестдесет дни, през които вървяхме през гори, планини, пещери и реки, срещахме садху и махатми, светци и мъдреци,

слушахме просветляващи беседи и се учехме да виждаме и живеем живота по прост и красив начин. Разхождахме се, разговаряхме, спяхме, събуждахме се, ядяхме, пиехме, смеехме се и се забавлявахме в компанията на един светец, бяхме оставили всичко в неговите ръце и нямахме никакви грижи. Споменитe за това пътуване ще останат завинаги запечатани в умовете ни.

Но умовете ни се бунтуваха при мисълта за раздялата със свами Сатям. „Децата трябва да се сбогуват с усмивки на лицата и с радост в сърцето“, мъмреше ни свами Сатям. „Добрите деца разбират майчините чувства на обич и нежност. Два месеца радостно общуване засега са достатъчни. Пазете невредимо това, което получихте от тези два месеца, и го споделете с други, които също могат да се възползват. Сега трябва да се върнете в света, от който дойдохте. Бъдете внимателни и нащрек. Останете отдадени на своите задължения и отговорности. Ключът за успех в живота е в неуморните усилия и борба. Моите най-добри пожелания и божията благословия ще бъдат винаги с вас“.

Като каза това, свами Сатям постави длани върху главите ни и ни пожела всичко най-добро. Не можеше да каже нищо повече. Ние, разбира се, не бяхме в състояние да кажем каквото и да било. Докато влакът потегляше, се чувствахме така, сякаш само физическите ни тела бяха във влака. Душите ни бяха останали там в нозете на великия светец...

Сева в изостанали села

През август свами Сатям отиде в Амарнатх и оттам дойде в Рева. Служителите на Бхарат Севак Самадж го бяха помолили да посети някои от изостаналите провинциални райони в този край и да ги научи на някои полезни неща. Свамиджи прие с готовност тяхното предложение. Той отседна в Райпур Калчуриян, откъдето посещаваше близките села. Всеки ден изминаваше

много километри. По време на дъждовете се налагаше да върви в кал и киша. Говореше на селяните за здравето и за хигиената, учеше ги как да си приготвят прости лекарства, като използват широко разпространени билки, и обсъждаше *Гитата* и *Рамаяна*. Той притежаваше огромен ентусиазъм и устрем за този вид работа. В продължение на два месеца обиколи шестдесет села в едни от най-изостаналите райони на страната.

Усилията на свами Сатям доведоха до масово пробуждане на селското население, но пък се отразиха неблагоприятно на здравето му. Прогизнал след проливен дъжд, той оставаше с мокрите си дрехи и продължаваше да работи. След известно време прихвана лоша кашлица и настинка. Гърлото започна да му създава проблеми, но въпреки това той не му обръщаше сериозно внимание. Когато състоянието му се влоши, отиде в Делхи. Започна сам да си приготвя аюрведични лекарства, за да се лекува. Срещите и програмите му продължаваха с неотслабваща сила. Той почти не си почиваше, поради което и гърлото му не се подобряваше. Когато Хануман Прасад Матхур и Шиванджали видяха, че състоянието му се влошава, те осъзнаха, че той се нуждае от пълна почивка. Знаеха, че единствено Сатявратджи би могъл да овладее тази ситуация. Затова изпратиха свами Сатям в Нандаграм и обясниха цялата ситуация на Сатявратджи по телефона.

„Не се тревожете", увери ги Сатявратджи, „всичко ще бъде наред. Ще направя така, че той да прекара в пълна мауна цяла седмица. А от по-следващата седмица ще имаме сатсанг само вечер".

Престой в Нандаграм

Свами Сатям пристигна в Нандаграм, за да си почине и да се възстанови. Сатявратджи беше информирал само няколко избрани хора за неговото пристигане. В продължение на три дни свами Сатям направи пълна почивка.

Само ние разговаряхме с него и то ако беше абсолютно необходимо. Но може ли ароматът на цветето или сиянието на слънцето да останат скрити за дълго? Скоро започнаха да се стичат и други познати и поточето бързо се превърна в порой. Сатяврадджи и Басанти бдяха неуморно, за да са сигурни, че свами Сатям не се преуморява.

Свами Сатям започна да води вечерни сатсанги, след това се залови да прави дълги сутрешни разходки. После започна да провежда занимания по йога. Децата се събираха през целия ден. Следобед, между 2 и 4 часа, имаше сатсанг с жените. Вечерта в 6:30 часа започваха бхаджани и киртани и продължаваха до 21 часа. Следваше едночасова беседа.

Ратна и Манодж, и двамата гимназисти, бяха винаги със свами Сатям. Тяхна задача беше да подсигурят свами Сатям да говори възможно най-малко. Кирит, шестгодишно момченце, и две тригодишни момиченца, Харша и Джоти, също много се грижеха за Свамиджи. Те докладваха на Басанти за него всяка минута! Изобщо не искаха да се прибират по домовете си, и постоянно бяха загрижени за това от какво се нуждаеше Свамиджи или какво искаше да направи. Много пъти Свамиджи отбелязваше: „Толкова малки момиченца, а колко много се суетят около мен! Така добре се грижат за мен, че понякога се чудя дали майка ми и сестра ми не са се преродили в тях!". Момичетата искаха Свамиджи да говори по-малко и да почива повече. Затова те караха другите деца да разказват приказки, да играят игри или да пеят песни. Свами Сатям успя да получи така необходимата му почивка, а беше и много щастлив, превръщайки се в дете в компанията на деца.

Хората идваха при свами Сатям с проблемите си и си тръгваха с усмивка на лицата. Търканията между бащи и синове, съпрузи и съпруги, свекърви и снахи започваха да олекват. Свами Сатям стана обект на все-

обща любов и обожание. Служителите във фабриката, от най-нисшия чиновник до най-високопоставения началник, винаги се отбиваха, за да се видят със Свамиджи на път за работа или на връщане. Жените също оставяха задълженията си и идваха да поднесат своите уважения на Свамиджи.

Колкото до децата, Свамиджи целият беше техен. Малките хлапета идваха при него, като плачеха и заравяха лица в скута му, за да се оплачат:

– Мама отново ни се скара.

– Защо?

– Тя все казва: „Тръгни само след като се изкъпеш". „Върви, след като закусиш". „Не ходи сега, отиди по-късно".

По-големите деца се оплакваха от своите съученици или учители. Съпрузите и съпругите идваха, като се караха за някакви банални неща. Свами Сатям ги караше да седнат и след това изглаждаше нещата между тях. Накрая възкликваше през смях: „Ето защо никога не се ожених!"

Децата идваха при него и молеха: „Моля, покажи ни по история" или „Моля, покажи ни по география". Децата от двата отбора на състезание по дебатиране идваха при него за напътствия, записваха си насоките, които той им даваше, упражняваха речта си пред него и след това си тръгваха с неговата благословия.

Свами Сатям беше станал като близък член на семейството за целия град. Той остана в Нандаграм три месеца и през този период десет или дванадесет семейства в района на фабриката не искаха да го оставят сам дори и за минута. Вечерно време идваха с вечерята си и всички се хранеха заедно. Сутрин някое семейство поканваше другите семейства за обяд. Всички семейства живееха в едноетажни къщички с големи тревни площи и цветни лехи наоколо. В неделя всички се събираха в нечия градина, приготвяха обяда заедно, хранеха се заедно и заедно слушаха сатсанга на свами Сатям.

Колко хубаво си изкарваха всички! Максимата *Vasudhaiva kutumbakam* – целият свят е едно семейство, буквално оживя в това малко заспало градче.

Празненствата и събиранията в Офицерския клуб също бяха непълни без присъствието на свами Сатям. Канеха го там заедно с жените и децата и той провеждаше сатсанг. Времето летеше. Свами Сатям изнасяше занятия и сатсанги на много различни места. Организираха се програми за училища и колежи, както и за близките провинциални райони. Хората идваха на групи от Дург, Райпур, Бхилай и Нагпур, оставаха за няколко дни, посещаваха програмите на свами Сатям и след това планираха подобни програми в собствените си градове.

Бяха направени планове за едноседмичен лагер в Амаркантак през май 1958 г. Оттам свами Сатям трябваше да отиде в Рева и след това Ришикеш, Бадринат и Кедарнат. Голямо пробуждане бе настъпило в селата на област Рева. Беше планирано монтирането на ръчен стан. Собствениците искаха свами Сатям да дойде и да го освети. По тяхна молба той тръгна за Рева на 27 февруари, където в крайна сметка остана четири месеца. Когато Кришна напуснал Гокул за Матхура, не само хората и животните, но дори храстите и дърветата проливали сълзи. Това се случи и в Нандаграм при заминаването на свами Сатям за Рева...

Пътуване до Амаркантак

През май 1958 г. Сатявратджи, Басанти, Манодж и свами Нараянананда от Фархад тръгнаха за Амаркантак. Свами Сатям все още се намираше в Рева. Той ни посрещна на гара Pendra Road. Амаркантак е на час път, взехме автобус до там. Очакваше се по-късно към нас да се присъединят други поклонници.

В Амаркантак отседнахме в една дхармашала. Сутрин ходехме да се потопим в Нармада, след това прак-

тикувахме медитация, пеехме бхаджани и киртани и слушахме сатсангите на свами Сатям. Следобед се разхождахме из джунглата, хълмовете и пещерите, разглеждахме древните артефакти в Сонбхадра и Бхригу Камандал. Ежедневно правехме разходки в Май ки Махима и Багия и слушахме древни разкази и предания. Вечерта след къпането в Нармада заедно седяхме на брега ѝ с часове. След вечеря свами Сатям изнасяше сатсанг в препълнената с публика дхармашала.

Макар че видяхме много красиви хълмове, гори и пещери, те някакси не успяха да пресъздадат магията на Хималаите. Но пък изпитахме огромно спокойствие и ведрина край река Нармада и в Май ки Махима. Седмицата отлетя като миг. Решихме да прекараме последния си ден в разглеждане на забележителности, защото трябваше да напуснем Рева на следващата сутрин. Вечерта получихме съобщение от Махасамунд, че датата на сватбата на Киран, племенницата на Сатявратджи, е определена окончателно, и подготовката за сватбата започва след два дни. Помолиха ни да отидем възможно най-скоро.

След вечерния сатсанг седнахме да обсъдим бъдещата ни програма. – И двамата трябва да отидете в Махасамунд – категорично ни каза свами Сатям.

– Ще отидем заедно до Биласпур утре – осмелих се да дам друго предложение. – Оттам Манодж и аз ще продължим към Райпур и после към Нандаграм. Нещата ми там са готови. Ще остана у дома един ден, на другия следобед ще тръгна за Райпур и до вечерта ще стигна в Махасамунд, за да участвам в сватбените приготовления. Никой няма да забележи отсъствието на Сатявратджи. Той определено трябва да дойде с теб на поклонението до Бадри – Кедар, както бе планирано първоначално. Моля те, вземи го с теб.

След много молби и увещания Свамиджи се съгласи с предложението ми. В квартала на фабриката също

имаше две сватби. Помолих Свамиджи да напише своята благословия и върху техните покани.

На другия ден двамата с Манодж слязохме на Биласпур и хванахме влака за Райпур. Всички други продължиха за Рева през Шахдол. В два следобед стигнахме в Нандаграм и след като се срещнахме с приятели и познати и прекарахме един ден у дома, на следващия ден тръгнахме в 12 на обяд. Стигнахме в Райпур в два следобед и за наша изненада Сатявратджи ни чакаше на гарата!

– Снощи в Шахдол – обясни ни той – Свамиджи изведнъж каза: „Трябва да отидеш в Махасамунд. Твоят зет вече не е сред живите и ако не присъстваш на сватбата на племенницата си, сестра ти много ще се натъжи и огорчи. Така че този път няма да те взема с мен до Бадри – Кедар. И без това тук трябва да свършиш много работа за мен". Като каза това, Свамиджи ме изпрати обратно, а самият той хвана влака за Рева. Такъв е Свамиджи, разумен, чувствителен и състрадателен.

От Рева свами Сатям продължи към Ришикеш, Бадринат и Кедарнат със свами Нараянананда. Там беше имал някои специални преживявания. Върна се благословен от божествените енергии на този свещен район. После с благословията на своя гуру той отиде на поклонническо пътуване от Ришикеш до Рамешварам, а оттам дойде в Нандаграм през юли и остана при нас една седмица. Планираше да прекара чатурмас в селото на свами Нараянананда, Фархад, разположено на пет километра от Нандаграм по пътя за Нагпур.

След като започна своя чатурмас във Фархад, свами Сатям идваше в Нандаграм всяка събота вечер, изнасяше сатсанг в продължение на два дни и след това понеделник сутрин се връщаше във Фархад. Понякога идваше с волска каруца, друг път Сатявратджи го докарваше с мотоциклета си и после го връщаше обратно сутринта в понеделник. Докато беше у нас, хората от фабриката и града не спираха да идват, за да се видят с него.

Посвещението ми

След като получих даршан от Ма Ганга при Ганготри, в ума ми се появи желанието да имам лична мантра от гуру. Докато си седях край река Нармада в Амаркантак, желанието се появи отново и започна да става все по-силно. Когато разговарях за това със свами Сатям, той каза: „Има само един гуру, и той е свами Шивананда. Така или иначе ще идваш в Ришикеш. Вземи мантра дикша и след това продължи към Бадри-Кедар".

„Но свами Шивананда ми каза, че ще получа посвещение в собствения ми дом", възразих аз. Ала съдбата ни беше отредила друго. Наложи се да се върнем от градчето Амаркантак, а пътуването до Бадри-Кедар така и не се състоя.

Започнах редовно да практикувам садхана. Често давах уроци по йога и преподавах и на други. Но винаги, когато сядах да медитирам, копнеех да получа мантра от гуру. Беше безпредметно да обсъждам въпроса със свами Сатям. Той винаги казваше: „Свами Шивананда е единственият гуру. Ще трябва отново да отидеш в Ришикеш. Що се отнася до мен, никога няма да стана гуру или да построя ашрам. Дванайсет години ще странствам и ще се прехранвам от подаяния, а после вероятно ще живея в Ганготри". Аз продължавах да умилостивявам благосклонните божества, за да се сбъдне желанието ми за лична мантра от свами Сатям.

Свами Сатям беше получил благословиите и повелите на божествените същества в Хималаите. Благословията на Гурудев се даваше на всеки, който имаше нужда от нея. Самият свами Сатям усилено практикуваше садхана по време на чатурмас. Сигурно беше получил вътрешно вдъхновение или повеля, защото когато дойде в края на седмицата на 24 август, той изнесе беседи и сатсанги в продължение на два дни, както обикновено, а преди да тръгне в понеделник сутринта, каза: „Ще дойда в 5 ч. сутринта в четвъртък, 29-ти. Подгот-

вете всичко необходимо, особено за прасада". Всички се бяха вторачили в него, а той се смееше. Най-накрая попитах: „Какво толкова специално има в датата 29-ти, че ме молите да направя всички тези приготовления?"

„Това е денят, в който ще се родиш отново", каза свами Сатям през смях, „и затова трябва да поканиш всички".

„Ще се погрижа всичко да е готово, но ще направя последните приготовления едва когато дойдете", отговорих аз, все още несигурна в намеренията му.

Двадесет и девети август беше пълнолуние и, както беше обещал, свами Сатям пристигна рано сутринта. Необходимата подготовка бързо приключи, всичките ми приятели и познати бяха поканени и скоро дойдоха. Бхаджаните и киртаните продължиха известно време и след това се проведе хаван, по време на който получих мантра дикша. Напяването на мантрата *От шри Рамачандрая намаха* продължи петнайсет минути без прекъсване. Всички бяха приятно изненадани от факта, че Свамиджи не само ми даде мантрата публично, но също така ме помоли (както и всички присъстващи) да повтаряме мантрата на глас.

„Свамиджи, обичайната практика е мантрата да се прошепва в ухото на последователя под гръмкия съпровод на раковини и камбани", коментира г-жа Рама Дандекар, „дори последователят не чува или не разбира мантрата правилно, да не говорим за останалите. За първи път в живота си виждам и проумявам нещата в различна светлина. Искам да кажа нещо от името на всички. Може ли аз и останалите дами тук, които нямат гуру, също да получим Вашата благословия и по една мала, както Басанти?"

„Човешкият ум получава всякакви впечатления – добри и лоши", каза свами Сатям, „и тези впечатления оказват своето въздействие с течение на времето. Впечатленията от сатсангите и от повтарянето на Бо-

жието име довеждат ума до състояние на опиянение от Бога и трансцендентално блаженство. Всеки път, когато стане дума за гуру и дикша, ще си спомняте за днешната церемония по посвещаване". После добави: „Онези от вас, които се смятат за получатели на днешната дикша заедно с Басанти, могат да дадат имената си на Сатяврадджи. Сатяврадджи ще ви купи мали от Ришикеш, които след това ще ви раздам".

„Някои господа също биха искали да получат тази привилегия. Може ли да посочим и нашите имена?", попита Кришна Шанкар Дев. „Ние така или иначе се отнасяме към Вас като към наш гуру, но заслугата за укрепването на връзката е на бхай Сатяврат и на диди Басанти. Те са истинските мостове между Нандаграм и Ришикеш." След това добави: „Свамиджи, Мийна Дейв казва, че Вие сте малкият Свамиджи, а чичо Сатяврат е големият Свамиджи, тъй като хората често малко се страхуват от него".

„Права е Мийна", засмя се свами Сатям. „Аз съм малкият Свамиджи, просто обикновен духовен работник. Но Сатяврадджи определено е големият Свамиджи, защото продължава денонощно да замисля грандиозни програми. Понякога, когато всичко ми омръзне, заплашвам, че ще избягам в джунглата; но влиянието му върху мен е толкова силно, че не съм в състояние да се освободя. Ето защо смятам това място за моя Сарнатх. А сега Басанти направи още една крачка напред. Никога не съм искал да бъда гуру, но след като вече станах такъв, вместо да получа един ученик, сега се сдобих с толкова много наведнъж!"

„Днес вашата диди Басанти се превърна в майка Дхармашакти. Тя се нуждае от благословията ви, за да може да докаже, че е достойна за името си. „Сатя" и „Дхарма" ще бъдат колелата, с които ще преподава колесницата на моето движение за йога. Нека Бог и Гурудев благословят всички ни", продължи той.

Два дни имахме вдъхновяващи сатсанги със Свамиджи. 30-ти беше денят на Ракхи, всички бяха радостни и развълнувани. Хората казваха: „Отсега нататък няма да наричаме мястото „къщата на диди Басанти“, а „Сатядхам“. При настоятелната молба на всички да дойде отново за сатсанг свами Сатям каза: „7 септември е благоприятният ден Кришнащами, а 8 септември е рожденият ден на свами Шивананда. Ще дойда на 6-ти вечерта и ще си тръгна сутринта на 9-ти“. Посещенията на Свамиджи винаги носеха празнична и весела атмосфера. Този път две специални събития съвпадаха с визитата му. Чувство на радостно очакване изпълни всички. Момчетата подготвиха сатирична сценка, а момичетата – танц рас-гарбха в чест на посещението на Свамиджи.

На 5-ти в 2 ч. следобед дойде свами Нараянананда и съобщи:

– Свамиджи няма да дойде утре вечер.

– Защо? – попитах аз. – Каза ли каква е причината?

– Може би е малко сърдит. Казал е, че няма да идва цял месец.

След тези думи свами Нараянананда замина за Навагаон.

Не можех да разбера причината за внезапната промяна на решението на Свамиджи. Бях напълно объркана. Накрая седнах пред неговата снимка в стаята за медитация и попитах: „Наистина ли те ядосваме, Свамиджи? Но нищо подобно не се беше случило. Последният път каза, че ще дойдеш на 6-ти. Тогава защо е тази внезапна промяна в плановете? Ти си не само наш гуру, но и наш баща и като твои деца ние имаме правото да изискваме това, което ни се полага“.

Когато чу новината, съседката също дойде. Всички бяхме обезпокоени. Накрая взехме решение да напишем писмо до Свамиджи, за да разберем истинската причина. Искахме да се уверим, че това не е някоя лудория на

стария свами. Написахме писмото и го изпратихме по един работник от фабриката.

Работата във фабриката беше организирана на три смени. Първа смяна беше от 6.30 ч. сутринта до 3 ч. следобед, втората – от 2.30 ч. следобед до 10 ч. вечерта, а третата – от 10.30 ч. вечерта до 5 ч. сутринта. Работниците пътуваха с велосипеди на разстояние между десет и дванадесет километра. Трийсет-четиридесет работници идваха и от Фархад.

Свами Сатям изпрати отговора си по същия ратай, който достави писмото в 3.30 ч. следобед и отиде на смяната си във фабриката. В писмото Свамиджи беше написал:

Дхармашакти,

Когато се завърнах тук след твоето посвещение, реших да остана на едно място за един месец и да не ходя никъде. Старият свами имаше път в твоята посока, затова го помолих да предаде това съобщение, като обясни ясно причините и обстоятелствата. Сега започвам да си мисля, че старецът е сътворил някаква лудория и поради това ти се тревожиш. Но не забравяй, че аз съм човек на превратните решения и обещания. Нарушавам ги толкова лесно, колкото ги вземам и давам...

Аз съм навсякъде. Тялото може да остане само на едно място в даден момент, но аз съм всепроникващ. Никога не се съмнявай в тази истина. Отвъд заблудата на тялото се крие представата за Атма. Докато очите ти виждат само тялото, няма да можеш да съзреш принципа, който му вдъхва живот.

Има нещо отвъд моето тяло, заради което съществувам и всички останали ме възприемат. Това е чистото съзнание. То е навсякъде. Може да приеме форма и да се материализира пред вас. Нарича се гинлая вигграха, форма на съзнанието. Трябва да се стремим да погледнем отвъд грубите физически тела и да възприемем вечното, съзнателно същество, което е вътрешният обитател. И когато доловиш Това, мога да бъда с теб не само на осмо число от месеца, а всеки ден, не, направо всеки миг.

Но за да служи това, от теб се изисква да практикуваш. Да знаеш е едно, да го правиш – друго. Самата практика води до съвършенство. Когато вече познаваш пътя, защо да отлагаш? Започни незабавно. Сатсангите с мен трябва да водят до атма сангa, общение със собствения ти дух. Няма разлика на ниво дух. Знаейки това, не се подвеждай само по физическото присъствие. Ако все още желаеш физическото ми присъствие, изпрати Сатявратджи на 6-ти вечерта. Ще дойда след залез слънце и ще си тръгна на следващия ден преди изгрев. Направете специални приготовления за сатсанг и прасад. Дотогава – довиждане.

Сатям

На 6-ти вечерта Сатявратджи отиде до Фархад, за да доведе Свамиджи. Чакахме като на тръни. Когато свами Сатям най-накрая дойде в 6 ч. следобед, сякаш пристигна не някой друг, а самият Бог. У дома се бяха събрали много хора. След пуджата, бхаджаните, киртаните и прасада свами Сатям посети всички съседни къщи. На едно място води бхаджани и киртани, на друго изнесе беседа, а на трето размени леки, приятелски закачки. Цяла нощ продължи да ходи от къща на къща, като провеждаше сатсанги и бхаджани. Всички го придружавахме през цялата нощ. В 4 ч. сутринта той се върна у нас и се изкъпа. Междувременно приготвих горещи пакори и чай. Всички закусиха, а след това повървяха малко, за да изпратят свами Сатям.

Основаване на клон на Обществото за божествен живот в Нандаграм

Подготвяше се план за откриване на клон на Обществото за божествен живот в Нандаграм. Получихме необходимото одобрение от Ришикеш с уверението, че до следващия месец ще ни изпратят съответните документи и друга ашрамска литература. След вечерния сатсанг на 8 септември беше решено също да се закупи неголяма къща за провеждане на седмични срещи, посветени на бхаджани, киртани и сатсанги, както и

да се създаде малка библиотека. В центъра щяха да се организират също и беседи на видни свети личности и свами.

До октомври завършиха всички приготовления. От Ришикеш получихме копие от регистрационните документи на Обществото за божествен живот, писмо, което предаваше благословията на свами Шивананда, и купища книги, списания и брошури.

Свами Сатям ни помоли да започнем подготовката за тридневна конвенция през ноември. Новините за предстоящото събитие бяха публикувани в местните ежедневници и брошури. В деня на официалното откриване свами Сатям говори за Обществото за божествен живот в Ришикеш и освети клона му в Нандаграм. След речта на почетния гост шри К. Л. Шукла бе прочетено писмо с благословията на свами Шивананда. Индуисти, мюсюлмани, сикхи, джайнисти, християни, будисти – представители на всички религии и вероизповедания, говориха на събитието. Свами Атмананда от мисията „Рамакришна" в Райпур също изнесе беседа. Проведоха се по четири сесии на ден, включително сутрешни занимания с асани и пранаяма. Свами Сатям и представители на различни религии изнесоха беседи по време на всяка сесия. Участниците бяха дошли чак от Дург, Бхилай, Райпур и Гондия.

Беше основано и женско дружество по йога. След конвенцията беше сформиран управителен комитет на новооткрития клон. Целият комитет подкрепи издаването на списание от десет до дванайсет страници, което да помества дейностите на клона, както и сатсангите и предстоящите програми на свами Сатям. След надлежно полученото разрешение от ашрама в Ришикеш списанието започна да излиза под името *Divine Life Message (Послание за божествен живот)*. Давайки летящ старт на дейността на новия клон, свами Сатям продължи към Бомбай.

През декември свами Сатям посети Бурханпур и Индор. Оттам през Кхамгаон той се върна в Нандаграм. Даде насоки за дейността на клона на Обществото за божествен живот и след като изнесе програма със сатсанг, продължи към Махасамунд. След провеждането на тридневна програма там той продължи към Райгарх, а оттам – към Делхи.

Свами Сатям искаше да започне да издава книги. В следващото си писмо той написа: „Направете папка с всички ръкописи на английски и ги наберете на пишеща машина. Следващият път, когато дойда при вас, ще разгледам папката и ще ви кажа какво да правите по-нататък".

Натовареността на Сатявратджи се беше увеличила значително. В допълнение към административната си работа той отговаряше за програмите и дейността на клона на Обществото за божествен живот, както и за неговата библиотека, уреждаше програмите на свами Сатям, обработваше кореспонденцията му и архивираше ръкописите на неговите речи. Въпреки това всичко вървеше гладко. Отново се планираше пътуване до Бадри-Кедар, за което също беше направена необходимата подготовка.

Шивир със специална садхана

През януари свами Сатям отиде в Райпур-Рева. Оттам замина за Катрасгарх и Чхапра, за да проведе програми. След програмите той се завърна в Райпур-Рева. Планираше да остане там два месеца. Писа ни: „Организирайте изнесен семинар в някой уединен селски район някъде през май. Заедно с вас двамата трябва да проведем една много специална садхана. Определено ще отидем в Бадри-Кедар през 1960 г. Сетх Радха Кишан разполага с чудесна усамотена градина в селото си. Опитайте се да уредите това място за семинара".

По случай празника Холи изпратих на свами Сатям венец и малко гулал. Отговорът му беше поучителен.

„Получих писмото и подаръците ти, но за мен Холи все още не е настъпил. Когато садханата ми приключи, ще се обагря истински. Сатяврат и Басанти, ще ви боядисам с цвета на Черния (Кришна), за да останете завинаги погълнати от спомена за Него. Ще ви намажа с цвета на бхакти, ще ви потопя в краските на садхана, ще ви опияня с Неговото име и ще ви умия във водите на Неговата памет. Досега сте виждали единствено Холи, който обагря тялото, сега нашарете ума си и изживейте забавлението!“

В крайна сметка селото на Бхагавати Бабу, Патхан Дходжи, беше избрано за семинара. Семейството му са отколешни земевладелци в областта и Сатяврatджи им беше гостувал много пъти. Намираше се в пуста джунгла, но само първите шест километра и половина бяха трудни за преминаване. През лятото можеше да се пътува с волска кола, а през дъждовния сезон човек можеше да стигне дотам само с велосипед или пеша. Бхагавати Бабу многократно беше молил свами Сатям да го посети. Имаше всичко, което човек пожелае – огромна къща, голяма свита слуги и всички необходими удобства.

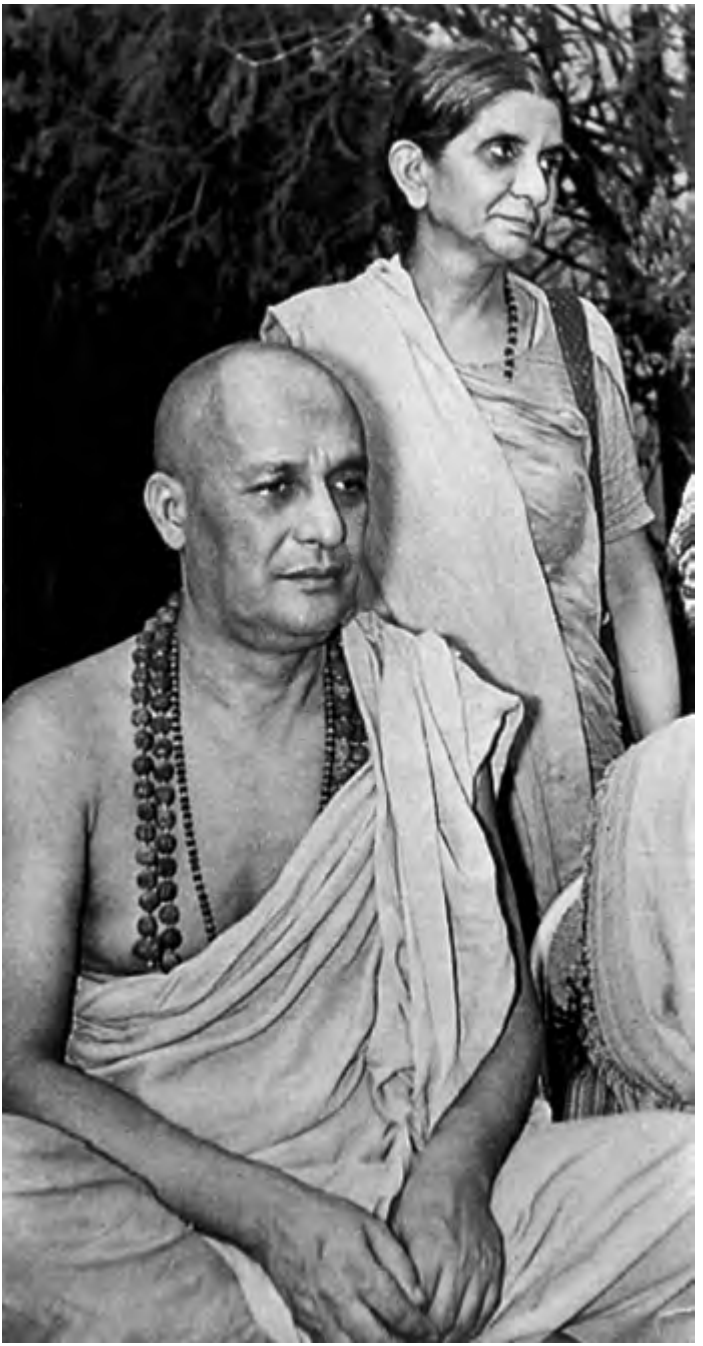
Само седем души щяха да придружават свами Сатям – Вишвапрем и чичо ù Харсингхани, Сатяврatджи и сестра му Аннапурна, както и Басанти, по-малката ù сестра Ратна и нейната приятелка Бхарати. Свами Сатям не искаше стълпотворение, въпреки че местните селяни бяха добре дошли за съботно-неделните сатсанги.

Свами Сатям дойде в Нандаграм през април, а през май отидохме в селото на Бхагавати Бабу. Пътувахме петдесет километра с автобус до Бандха Базар. Там дойдоха да ни вземат две волски коли. След като преминахме шест километра и половина през гъстата джунгла, най-накрая стигнахме до Патхан Дходжи. Разведоха ни из цялата къща и след обяд се настанихме

по стаите. След това отидохме на разходка в джунглата. Хълмовете и потоците ни напомняха за Хималаите. Далеч от шума и суетнята на големия град, мястото изглеждаше като пристан на спокойствието и тишината. Вечер жителите на селото напяваха *Рамаяна* и други бхаджани и киртани.

Семинарът започна на следващата сутрин – асана, пранаяма, бхаджан, киртан, джапа, дхяна, последвани от сесия с въпроси и отговори. След обяда почивахме. После в 2 ч. четяхме книгата *Sadhana* на свами Шивананда и имахме сатсанг със свами Сатям. Следваше разходка. След вечеря имаше беседа за *Гита*, *Рамаяна* и *Бхагавата*. Всички хора от селото се събираха на беседата. Слушаха внимателно и дори задаваха въпроси накрая. Бяха доста впечатлени от дълбочината и широтата на познанията на свами Сатям. Скоро започнаха да се отнасят към него като към свой баща. Канеха свои близки и познати от околните села, като казваха: „Един велик, мъдър светец дойде в нашето село. Той е на повече от сто години, но изглежда като млад мъж. Самият Бог се явява пред него и му дава знанието, от което се нуждае. Всички трябва да дойдете, за да получите даршан от него. Животът ви ще е благословен".

Всички започнаха да напредват в садханата си, следвайки напътствията на свами Сатям. Практикувах повечето асани, включително ширшасана, стойка на глава. Свами Сатям разгледа старателно стойката ми на глава и ми каза да я изпълнявам в продължение на пет минути. После ме инструктира да направя пурасчарана. Трябваше да изпълнявам джапа от сто и петдесет мали дневно. Даде ми подробни инструкции за пурасчарана – колко време да отделям на джапа, колко да почивам и т.н. Той ме помаза с чандан тилак и като ми даде благословията си, ми каза да започна моята *пурасчарана*. Първият ден джапата приключи преди 10 ч. вечерта. Продължих я на следващия ден. На третия ден от образа на

медитацията се появи ослепителна пламтяща светлина. Яркостта на светлината ту се засилваше, ту намаляваше. Скоро горещината стана непоносима и не можах повече да продължа моята джапа. На четвъртия ден светлината стана още по-силна. Изпитах невероятна топлина и неразположение. Изведнъж ме заля вълна от страх. Започнах да плача и отидох да разкажа на Свамиджи. Каза ми да си почина един час и след това да подновя практиката си. Колкото и да се опитвах, този ден не можах да завърша дори една мала. Тогава Свамиджи ми каза да практикувам джапа заедно с други хора, а не самостоятелно. Дори и тогава, в мига, в който затворех очи, започваха странни преживявания. Накрая свами Сатям каза: „Прекрати анущаната си. Изпълнявай само *ликхит джапа*, изписване на мантра, и *свадхяя*, себеизучаване“. Дори това се оказа трудно изпълнимо. С каквото и да се залавях да практикувам, започвах да плача неудържимо. В крайна сметка той ми каза да спра всичко.

Един ден Вишвапрем внезапно вдигна висока температура. Тя беше градско момиче и този ненадеен пристъп на болест в непознатата селска среда я уплаши и разтревожи. „Хайде“, на моменти шеговито я смъмряше свами Сатям, „дай ми треската си и бързо ще оздравееш.“ Всички се смееха на безобидната забележка. Свами Сатям ѝ даде и някакви хомеопатични лекарства. До среднощ температурата ѝ напълно изчезна!

Но на следващата сутрин свами Сатям вдигна температура! Не можеше нито да отвори очи, нито да пие вода или чай. Сатявратджи успя някак да му даде три-четири супени лъжици чай, но той повърна всичко. Повърна дори хомеопатичното лекарство, което му беше предписано. Сатявратджи започна да масажира краката и ходилата му. Обикновено свами Сатям никога не позволяваше да докосват краката му, но този ден не каза нищо.

С Аннапурна си помислихме, че това се дължи на лошите очи на хората от селото. Решихме да използва-

ме люти чушлета против уроки. Но се страхувахме, че Сатявратджи ще се подразни, ако разбере. Извиках Сатявратджи навън под някакъв предлог. Междувременно Аннапурна набързо донесе малко сол и люти чушлета, размаха ги над свами Сатям и с мисъл за хората от селото хвърли лютите чушки в печката. Чудо на чудеса! Скоро след това свами Сатям за първи път каза няколко изречения. Бяхме доста доволни от резултата от нашия „експеримент" и продължихме да го повтаряме горе-долу на всеки половин час. През това време свами Сатям пийна вода, отпи малко чай, взе и някои лекарства и продължи да ни говори. До 3 ч. следобед успяхме да направим нашата „люта магия" седем пъти. С наближаването на вечерта Свамиджи каза: „Хайде да се разходим малко навън. Вие ще говорите, а аз ще слушам". Преливахме от възторг, наблюдавайки признаците на чудотворното възстановяване. Пускахме шеги, разказвахме истории и забавлявахме свами Сатям. На следващия ден програмата на семинара се възобнови.

Обичайните джапа, дхяна, бхаджани, киртани и сатсанги за *Бхагавата* и *Рамаяна* продължаваха непрекъснато през следващите четири дни. Петнадесетдневният семинар най-сетне приключи и всички се върнахме в Нандаграм. На следващия ден Вишвапрем и чичо ѝ тръгнаха от Нандаграм за Бомбай.

В Нандаграм се провеждаха зрелостните изпити. Оставаха само два писмени изпита. Една наша позната, Манджу Бабария, през нощта вдигна висока температура. Майка ѝ дойде разплакана у дома: „Остана само последният ѝ писмен изпит. Какво ще стане, ако днес не може да се яви?"

„Не се тревожи", утеши я свами Сатям. „Всичко ще бъде наред. Докарайте я тук с една рикша."

Доведоха момичето у нас. Имаше много висока температура. Свами Сатям нежно ѝ прошепна: „Дай ми твоята треска. Пийни малко кафе и за нула време ще

се оправиш". Като я потупа по главата, ѝ каза да изкара успешно изпита и я изпрати на училище заедно с брат ѝ. Същия следобед свами Сатям вдигна висока температура!

Всякакви мисли нахлуваха в ума ми. В подходящия момент дръпнах Сатявратджи настрана и му казах: „Свамиджи беше казал същото на Вишвапрем в селото. Тя веднага се възстанови, но той се зарази. Днес пак изрече същите думи и виждаш, че вдигна висока температура. Там се наложи седем пъти да използваме люти чушлета..." и му разказах всичко.

Сатявратджи много се ядоса, когато научи за нашата „люта магия". „Постъпили сте неправилно. Още ли не сте осъзнали величето на Свамиджи? До довечера ще започне да се подобрява и сутринта ще е жив и здрав. Утре трябва да му обясниш вашата глупост и безразсъдство и да му поискаш прошка."

На следващата вечер, когато всички седяхме заедно, си признах пред Свамиджи как сме мислели, че треската му е причинена от лошите очи на жителите на селото и как, мислейки за тях, бяхме хвърляли сол и люти чушки в огъня. Отначало свами Сатям леко се подразни, но след това се разсмя. „Защо още тогава не ми каза?" – възкликна той, а очите му весело проблеснаха. „Щях да се радвам да разбера и да се науча как човек хваща и се избавя от уроки. Щях да прогоня още много духове..."

Свами Сатянанда и досега споменава случката от време на време, макар че оттогава вече минаха няколко десетки години. „Определено има доза истина в това, което се говори за лошите очи", казва с насмешка той. „Веднъж и на мен ми се случи. Дхармашакти трябваше да използва доста люти чушлета, за да ми помогне да оздравея!"

Седмица по-късно той замина за кратък отдих в планината Абу, за да се спаси от непоносимия летен зной. Свами Сатям е прекарал детството си в Алмо-

ра, а след това дълги години е живял в Ришикеш. Докато пътува из обширните равнини на централна Индия сега това, което най-много го измъчва е, жегата. В Нандаграм горещината от близката фабрика кара живака да скача още по-високо. Затова свами Сатям не спира да планира пътувания до Хималаите. Понякога до Ганготри, друг път до Бадри-Кедар, а от време на време до неизвестна дестинация...

Чатурмас в Бандха базар

Свами Сатям беше решил да прекара предстоящия си чатурмас в Бандха базар. Пристигна в Нандаграм през юли и остана една седмица, през която наблюдаваше всички програми и дейности. Прегледа папките с кореспонденция и даде необходимите наставления относно бъдещите програми и събития. Четири дни преди Гуру пурнима Сетх Радха Кишан дойде да вземе свами Сатям. Сатяврадджи го придружи и се върна на следващия ден.

Сутринта на Гуру пурнима Сатяврат и Дхармашакти отидоха до Бандха базар. Пътят беше доста разнебитен, на много места с проломи, издълбани от потоци и ручеи. Отне им повече от два часа да изминат петдесетината километра до Бандха базар. Овощната градина на Сетх Радха Кишан се намираше на един километър от селото. В средата ѝ имаше двустайна лятна къща с чардаци от двете страни. Наблизо имаше кладенец. Стените на къщата бяха драпирани с клони и листа на бенгалски дюли, което ѝ придаваше вид на колиба на риши. До входа живееха градинар и пазач. Свами Сатям си беше направил санкалпа за започване на специална садхана на самия ден екадаши. Нямаше да ходи никъде през следващите четири месеца и щеше да практикува мауна от сутрин до вечер. Вечер към 6 ч. идваха Сетх Радха Кишан и други хора и тогава Свамиджи нарушаваше мауната си и им изнасяше сатсанг. До 8:30 ч. всички си тръгваха, а той подновяваше своята мауна. Планира-

ше през първите два месеца да яде само плодове веднъж на ден, а след това през останалите два месеца да се храни веднъж дневно.

Сатяврат и Дхармашакти пристигнаха там преди 9 ч. сутринта. Поговориха известно време със свами Сатям и после Дхармашакти попита за гуру пуджата. „Да отидем до онова хълмче зад нас", предложи свами Сатям. „Горе има малък храм на Хануман. Там ще седнем и ще поговорим". Хълмът всъщност беше огромна скала, на върха на която са построени храмът и малък квадратен вътрешен двор. Наблизо имаше и езерце. До храма на върха водеха около четиридесет и пет стъпала.

Като стигна до храма, свами Сатям седна на стъпалата, а Сатяврат и Дхармашакти изпълниха пуджа от негово име. Свами Сатям през цялото време седеше със затворени очи. След като приключиха с пуджата, те седнаха в краката му и затвориха очи в медитация. Дхармашакти изпита необикновено преживяване. Имаше чувството, че от свами Сатям излиза ярка светлина и се разпростира върху нея. Топлината от силната светлина я накара да се изпоти обилно. Трябваше да покрие очите си с ръце, за да спре ослепителната светлина. И тогава Свамиджи избухна в смях.

„Раздай ни прасад", наруши мълчанието Сатяврат-джи, „всички сме гладни." Дхармашакти забеляза, че светлината изчезна веднага щом свами Сатям се засмя. Всички споделиха прасада и поговориха известно време. Сатяврат и Дхармашакти трябваше да си тръгнат преди 3 ч. следобед, за да могат да се върнат преди 5 ч.у дома, където всички деца щяха да чакат с нетърпение да получат прасада на свами Сатям. На изпроводяк свами Сатям попита: „Правиш си асаните редовно, нали? Добре тогава, продължавай и със ширшасана".

Садханата на свами Сатям продължи без прекъсване. Сатяврат-джи ходеше при него всяка събота със съответните писма и папки, оставаше в неделя и се връщаше в понеделник сутрин.

Всеки ден самият Сетх Радха Кишан идваше в 4 ч. следобед с чай, пресни и сушени плодове. Свами Сатям хапваше малко, а останалото раздаваше като прасад. Така изминаха два месеца. След това той започна да се храни веднъж само вечер. Мауната и садханата продължиха без прекъсване.

През ноември трябваше да се празнува денят на основаването на нандаграмския клон на Обществото за божествен живот. Сатявратджи уреди всичко, след като се посъветва със свами Сатям. Всеки път, когато Сатявратджи идваше на посещение, свами Сатям го питаше: „Защо Дхармашакти не дойде?“ И Сатявратджи отговаряше: „Бях я помолил да дойде, но...“ Самата аз исках да отида, но имах известно колебание. Въпреки това продължих с моите асани и с всички домакински задължения.

През ноември свами Сатям дойде за тържествата в кметството по случай първата годишнина на клона на Обществото за божествен живот. Събитието се проведе по подобие на програмата от предходната година. Стотици хора дойдоха, за да участват. Представители на различни религии разказваха за своите вероизповедания. Сестрата на Сатявратджи Аннапурна също беше дошла, за да присъства на програмата. Тя схвана ситуацията и каза на Свамиджи за положението ми. Свамиджи се разсмя от сърце...

„Правиш ли си още асаните? И ширшасана ли?“, дразнеше ме той. Тогава ми даде указания: „Добре, отсега нататък прави само паванмуктасана и сукх пурвак пранаяма. Прави си дълги разходки сутрин и вечер. Чети хубава и вдъхновяваща литература. Мисли си за Рама на Каушаля и Кришна на Яшода и живей във въздържание и дисциплина“. И като се обърна към Аннапурна, рече: „Ще трябва от януари да останеш при Дхармашакти“. Скоро след това той замина за Бомбай.

Дарен с благословията на Ма Ганга и на своя почитаем Гурудев, свами Сатям беше излял благодатта си върху ученичка, която копнееше за син, и самият той изпълняваше строга садхана за призоваване на необикновения дух, който щеше да споделя отговорността за мисията му и да я продължи стремително напред. С благословията на божествените сили и благодатта на великия гуру санкалпата се прояви...

Рождението на свами Ниранджан

В ранното утро на 14 февруари 1960 г. едно красиво бебе обяви появяването си на този свят. По това време свами Сатям се намираше в Бомбай. Същия ден той казал на Вишвапрем: „Този, когото чаках, най-накрая пристигна. Днес ще получим телеграма за неговото раждане". На 20 март свами Сатям дойде в Нандаграм. Като взе момченцето в скута си и го благослови, той изрече следните думи:

„Божията светлина слиза в образа на това дете, за да освети най-тъмните кътчета на земята. Той е роден с помощта на чиста, божествена санкалпа. Не е дошъл просто, за да се радваш на син. Явява се, за да изпълни възвишена цел и мисия. Всички сме му длъжници и трябва да поемем своите морални задължения и отговорности. Няма да му хареса да го глезят или да показват към него прекомерна привързаност. Трябва да го подготвим за великата задача, която е дошъл да изпълни – задача, която ще привлече безброй други души.

Той е въплъщение на божествената светлина и е дошъл с нужните отличителни качества. Поливайте младото стръкче със святото име на Рама и с течение на времето това скъпоценно цвете ще разпръсне неземния си аромат по целия свят. Дхармашакти, ти беше поискала подходящо име за детето, така че зая-

вявам: Той е Ниранджан и нека твоята махамантра бъде:

Мантра сатям, пуджа сатям, сатям дево ниранджанам
Гурорвакям сада сатям, сатямева парам падам."

Книгоиздаване

Свами Сатям остана в Нандаграм няколко дни, а след това посети Бхилай, Райпур, Биласпур и Райгарх. Оттам продължи към Бомбай. В края на юни дойде в Ниймгаон, където прекара два месеца от чатурмас. През септември се завърна в Нандаграм. Цялата подготовка по издаването на неговите книги беше приключила. Той прегледа папките, пренареди материала и накрая през октомври 1960 г. първите три книги от неговата мисия бяха отпечатани от издателство „Деш сева" в Алахабад. Първата се казваше Lessons on Yoga, Part 1 (Уроци по йога – I част), състоеше се от двеста и шейсет страници и съдържаше писма до Вишвапрем и Сатяврат. Книгата стана много популярна. Читателите имаха чувството, че писмата бяха адресирани направо до тях. Другите две книги бяха на хинди, *Kurukshetra kee ladai (Битката на Курукшетра)* и *Yoga Asana*, всяка от които съдържаше между петдесет и шестдесет страници.

Много хора ставаха ученици на свами Сатям. Той беше започнал съвсем сам, но керванът му продължаваше да се увеличава. От много места се изсипваха заявки за неговите програми. От време на време в града на стоманата, Бхилай, се организираше три- или четиридневна програма. Дург, Райпур и Биласпур бяха другите места, където често се провеждаха програмите му. Всички искаха свами Сатям да построи ашрами в техните градове и паланки. Но той продължаваше да отговаря уклончиво на въпроса. Сатяврадж искаше свами Сатям да се установи в Раджнандгаон. Дори беше придобил парче земя на Nagpur Road в покрайнините на гра-

да. Свами Сатям обаче отсече: „Нямам желание да основавам ашрам точно сега. Първо трябва да издадете колкото се може повече книги“.

Семейството на свами Сатям е целият свят и той не прави разлика между приятели и непознати. Това беше повелята, която неговият гуру му беше дал, и сега санкалпата му е да помага на онези хора, които търчат напразно след миража на щастието в пустинята на живота. Съсредоточен върху тази цел, той напътства и бди върху всички лутащи се души, до които се докосне.

Светът е огромна, широка сцена, а човекът – незначителен актьор. Веднъж свами Сатям беше отишъл в Райгарх, след като изнесъл програма в Биласпур. Беше някъде през 1956-та. По това време той не познавал никого в Райгарх. Това е град на богати търговци и бизнесмени. Свами Сатям не носел нищо освен една одърпана чанта, преметната през рамо. Той се разходил из града до късния следобед, но никой дори не си направил труда да го заговори. „Може би всички тук са доста заети“, помислил си той. „Ще трябва да направя първата крачка и да подхвана разговор.“ Застанал пред един голям магазин и извикал силно „Хари ом“. Надутият собственик го смъмрил грубо и му казал да се разкара. Като изрекъл „Хари ом“, свами Сатям отминал. Гладът и жаждата го измъчвали, но умът му бил потънал в аджапа джапа.

Навътре в улицата имало малка църква. Оттам един стар свещеник видял лъчезарния млад саннясин. Дошъл при свами Сатям и го попитал: „Желаете ли чай?“. „Разбира се“, отвърнал той. Наблизо имало хотелче, откъдето отецът му взел чай и бисквити.

Скоро името и славата на свами Сатянанда се разпространили в района чрез вестниците. Когато научиха за програмите му в Шакти и Биласпур, хората от Райгарх написаха писмо до свами Сатям с молба да дойде и да проведе програма там. „Трябва да отида“, заяви ни свами Сатям. „Уточнете датите.“ В крайна

сметка беше набелязана програма. „Няма да Ви пусна да отидете там сам. Ще Ви придружа“, настоя Сатявратджи. „Не вярвам на хората от Райгарх.“ Той придружи свами Сатям до Райгарх, където с голям успех се проведе тридневна програма. По-късно хората от Райгарх масово станаха негови последователи и ученици и започнаха да му вадят душата да построи там ашрам. Свами Сатям първоначално отказа, но накрая хората постигнаха своето и се изгради ашрам. По случайност ашрамът е само на няколко крачки от магазина, църквата и хотела, където свами Сатям за първи път вкуси от живота в Райгарх...

Надхитряне на опонентите

В Нандаграм също се случи нещо интересно. Беше октомври, 1958 г. По това време свами Сатям прекарваше чатурмас в село Фархад. Служителите на Shankar Bhavan Bal Samaj бяха помолили свами Сатям да изнесе беседи на 20 и 21 септември, дните на фестивала, посветен на Ганеша, и свами Сатям се беше съгласил. Но когато отидоха да го вземат, той заяви: „Няма да дойда. Не обичам излишната показност и зрелищност, да не говорим за съревнованията на суетата. Ето до това се свеждат програмите. Ако отида, може да стигна дотам, че да кажа неща, които да ядосат много хора. Така че по-добре да не ходя“. И не отиде.

По време на фестивала Наваратри, посветен на Дурга, когато хората от Bal Samaj отново го помолиха, свами Сатям се съгласи да изнесе беседа. След уточняването на датата събитието беше широко разгласено. Свами Сатям дойде в уречената вечер и след като обиколи „спектаклите“ за Наваратри из целия град, пристигна в Шанкар бхаван. Отпред започна да се събира огромна тълпа, за да чуе беседата. Тя започна в 9 ч. вечерта. Тълпата трябва да е наброявала повече от двайсет хиляди души. Всички внимателно слушаха Свамиджи.

По време на своята реч свами Сатям лека-полека повдигна близката на сърцето му тема:

„Днес светът тича лудо подир грандиозни представления и дори въвлича боговете и богините в лудата надпревара. Вие се отнасяте към Дурга като към Божествената майка, но не се и замисляте, когато пръхсвате десет-дванайсет хиляди рупии за излишна пищност и украса. Майката никак не харесва подобна показност. Всичките ѝ деца са равни в нейните очи. Тя иска те да живеят заедно и да споделят каквото имат. Пилеете толкова много пари в името на зрелището, конкуренцията, репутацията и славата, докато пренебрегвате и наскърбявате живата Дурга. Моята Дурга се скита в дрипи, превива гръб от работа, за да си изкарва прехраната, събира кравешка тор по улиците, за да може да приготви единственото си ядене за деня и накрая самото общество, на което служи, я презира! Майката казва: „Не ми трябват луксозният ви спектакъл и украса, вместо това направете нещо за тези злочести жени."

Тълпата беше силно развълнувана от речта на Свамиджи. Но няколко тесногръди хора и тщеславни пандити не харесаха забележките на Свамиджи и възразиха. Последва спор, в който няколко разгорещени младежи застанаха на страната на Свамиджи. В крайна сметка пандитите предизвикаха Свамиджи на дебат върху свещените текстове на тази тема. „Хубаво", отговори свами Сатям, „ще говорим за това утре".

На следващия ден се извърши мащабна подготовка за предстоящия дебат, който беше широко разгласен. Беше издигната голяма сцена, заобиколена с високоговорители, така че хората надалеко също да могат да слушат дебата. До вечерта там се бяха събрали трийсет или трийсет и пет хиляди души. В 9 ч. програмата започна. Пандитите се заеха да излагат аргументите си

с изявления от рода на: „В този раздел на Ведите пише еди-какво си“. А свами Сатям отговаряше: „Да, така е. Но пък не се ли казва, че...“ и той разясняваше гледната си точка на толкова чист и ясен санскрит, че всички присъстващи оставаха безмълвни в своето неверие. Той говори много авторитетно, като пространно цитираше Ведите, Упанишадите, Пураните, *Бхагавата пурана, Гита* и *Рамаяна*. Изправени пред неговите убедителни и неопровержими аргументи и пред владеенето му на класическия санскрит, пандитите си глътнаха езика. Дебатът продължи около час и половина, след което пандитите се предадоха. Те обявиха, че с радост приемат поражението от ръцете на свами Сатянанда, прославения ученик на великия свами Шивананда, и се поклониха в нозете му.

„Аз съм почти дете в сравнение с ерудирани учени като вас“, отвърна смирено свами Сатям. „Както и да е, Божията воля винаги надделява. Отдавам уважението си с поклон в нозете на всички мои достойни „опоненти.“

Викове на ликуване и хвалебствени лозунги цепеха въздуха. И деца, и възрастни скачаха от радост. Свами Сатям запя бхаджана Агад бам, а децата затанцуваха тандава толкова енергично, че всички започнаха да скачат и танцуват. Каква сцена беше само!

Сред децата свами Сатянанда е като дете, сред възрастните е сериозен, сред бедните и неграмотни селяни – безкористен карма йогин, сред обикновените хора той е непринуден и земен, а сред учените – мислител и оратор от изключителна класа. Сред последователите той е самрат или адепт на бхаджаните и киртаните, а за садхаците – завършен йога ачаря. За заблудените души на този свят той е светъл маяк, който познава трите времеви отрязъка като петте си пръста. Предпочита да остане безименен и безславен на заден план, но застава в челните редици в отдаването на почит

и уважение към другите. Познанията му са обширни и задълбочени, но много по-ценни са неговата пламенност в служенето и неуморните усилия да издига другите. Отчитайки потребностите и изискванията на съвременното общество, той е оформил живота си по такъв начин, че лесно и без усилие печели сърцата на всички. За него както децата и възрастните, така и мъжете и жените – всички са въплъщение на Абсолюта, на Бог. У всеки той вижда един и същ дух и не прави разлика между хората. Точно както майката обича всичките си деца еднакво, така и любовта на свами Сатянанда е безпристрастна и универсална.

През ноември свами Сатям отпътува за Гондия за петдневна програма. Оттам замина за Бомбай, като по пътя проведе двудневни програми в Нагпур и Амравати. Остана два месеца в Бомбай, където изнесе програми на толкова много различни места, че жителите на Бомбай решиха да публикуват сборник с неговите сатсанги.

Когато се завърна в Нандаграм, свами Сатям прегледа папките и рече: „Отсега нататък непрекъснато трябва да се публикуват книги. Време е да се сдобием със собствено издателство. Много добре знаете за трудностите при отпечатването на книги в Алахабад. Издателството вече трябва да бъде наш основен приоритет."

„Ако такава е волята ти, тя със сигурност ще се осъществи", отговори Сатяврадж.

Странстване из Бихар

Свами Сатям посети Бихар през януари 1961 г. Проведе програма в Чхапра, а после остана там един месец, като изнасяше програми в близките населени места. Оттам дойде в Мунгир...

В първите дни той се настани в къщата на последовател от Лал дарваза. По-късно започна да отсяда в

Ананда бхаван на семейство Гоенка от Райбахадур Кедарнат, красиво и историческо място. Построено от местния цар Мир Касим преди много векове, имението с изящна архитектура се разпростираше върху голяма площ. В двора имаше градини с дървета, отрупани с плод, поддържани тревни площи и всякакви екзотични растения и дървета. Природната красота на мястото си заслужава да се види.

Но има нещо друго, което прави това място много специално. Сгушено между дърветата, цветните лехи и фонтаните, се намира малко квадратно площадче със столове и пейки за отдих и удоволствие. Непосредствено отдолу тече могъщата Ганг, която сякаш целува укрепленията на сградата. В тази част реката е доста широка. Докато седи тук, човек, накъдето и да погледне, вижда синьото небе отгоре и синята вода отдолу. Може да седи тук с часове, без да се отегчи от пейзажа.

Това живописно място, далеч от шума и суматохата на града, беше много скъпо на свами Сатянанда. Именно тук той състави книжката с бхаджани *Siddha Prarthana*, която в крайна сметка беше отпечатана в Алахабад. Винаги когато свами Сатянанда идваше в Бихар, обичта и привързаността на Гоенкаджи, както и красотата на Ананда бхаван все го теглеха към Мунгир и той идваше тук и оставаше за няколко дни. Сега към списъка се добави нова атракция – местността Карна чаура. Ходеше там, когато пожелае, било то сутрин, обед или вечер, и винаги имаше някакви специални преживявания.

Всеки път, когато оставаше в Мунгир, неизменно идваше в Карна чаура и сядаше на древната площадка. Понякога медитираше, друг път оставаше да преспи на самото място. Понякога имаше видения, които го разтърсваха, но въпреки това пак се връщаше там.

Гоенкаджи искаше Свамиджи да се установи в Мунгир. Той често казваше: „Моля Ви, останете тук в гра-

да, благословен от *утарвахини* или течащата на север Ганг. Ако желаете, ще Ви изградим и ашрам". На което свами Сатянанда винаги отговаряше: „Не искам да правя ашрам. Но всеки път, когато посещавам Мунгир, определено ще отсядам в Ананда бхаван.

В Бхагалпур той редовно отсядаше в Шив бхаван. Госпожа Адхявати Сахай познаваше свами Сатям от периода му в Ришикеш и всички в семейството ѝ много го уважаваха. Много от членовете на семейството взеха посвещение в мантра от Свамиджи, включително госпожа Сушила Сахай, доктор Б. Л. Прасад и госпожа Хемлата Прасад – също близки последователи, които помагаха по всевъзможен начин.

В Чхапра Свамиджи отсядаше у Кайласпати Нараян, отдаден ученик, който впоследствие публикува книга с негови сатсанги. От Мунгир свами Сатям пътуваше до Бхагалпур, Чхапра, Катрасгарх, Ситамархи, Патна и други места, където изнасяше програми със сатсанги, а след това се връщаше в Мунгир.

Как се обърнало сърцето на самомнителния тхакур

Учениците и последователите на свами Сатянанда могат да се срещнат навсякъде. Характерът му е такъв, че всеки, който се запознае с него или посети негов сатсанг дори веднъж, до края на живота си не може да го забрави. Дори ако човек е атеист или заклет противник на възгледите на Свамиджи, след срещата си с него той се превръща в пламенен следовник. Нека ви разкажа една случка, която подчертава тази страна от личността на Свамиджи...

В окръг Рева има селце на име Райпур. Цялото село живеело в страхопочитание към земевладелеца тхакур Равинандан Сингх. По-малкият му брат Нарендра Сингх бил майор от армията и бил назначен на служба в Делхи по време на ришикешкия период на Свамиджи. Той редовно ходел в Ришикеш и се срещал със свами Са-

тям, когото много уважавал. Практикувал обширна лична садхана и често пишел писма на свами Сатям за насоки. Той упорито се молел на Свамиджи: „Ако някога Ви се удаде случай да посетите Рева, моля Ви, отидете и в селото на моите предци. Районът е много изостанал и консервативен; Вашето присъствие определено ще предизвика положителна промяна в семейството ми и в цялото село."

Когато през 1959 г. посетил Рева, Свамиджи решил да отиде и в село Райпур. Щом влязъл в селото, жителите го предупредили: „Махатмаджи, молим Ви, върнете се там, откъдето сте дошли. Нашият деспотичен тхакур с наслаждение смъква дори оскъдните вещи от гърба на садхутата и саннясините".

„Дошъл съм да посетя дома на този тхакур", отговорил Свамиджи. „Моля ви, покажете ми къде се намира."

Селяните го умолявали: „Молим Ви да не ходите там, иначе със сигурност ще Ви обидят и унижат. Веднъж един садху се приближи до тхакура, като влачеше след себе си една крава. Тхакурът грабна кравата, хвърли един хубав пердах на садху, когато той се възпротиви, и го прогони. Винаги носи със себе си пушка. Дори просяците се страхуват да го доближат. Така че, Махарадж, молим Ви, не се срещайте с този звяр".

„В такъв случай", с усмивка изрекъл свами Сатянанда, „определено трябва да се срещна с него." След тези думи той се отправил към портата му.

При първата им среща поведението на тхакура спрямо свами Сатянанда било, меко казано, безчувствено. Накрая той рекъл: „След като те праща по-малкият ми брат, ще те поканя да отседнеш за един ден у дома". Тхакур Равинандан Сингх имал приятел Дхармадас Мишра, който бил пенсиониран началник на полицията. Същия ден двамата имали сатсанг със Свамиджи. Когато на следващия ден Свамиджи се готвел да си замине, тхакурът му казал: „Махарадж, остани още ден-два".

„Моят гуру ми е заръчал да давам сатсанг на всеки, бил той висшестоящ или нисшестоящ, богат или беден“, отвърнал Свамиджи, „така че ще отседна в близкия храм и ще изнеса там сатсанг на хората от селото.“

„Е, в такъв случай ще ги поканя тук. Но ти трябва да останеш в моята къща“, категорично отсякъл тхакурът.

На поканата за сатсанга на Свамиджи се отзовали няколко треперещи от страх човека от селото. Що се отнася до заминаването на Свамиджи, то непрекъснато се отлагало и той останал в имението на тхакура почти месец. Постепенно селяните също започнали да посещават сатсангите на Свамиджи на тълпи.

Тхакурът обичал бханг, който му приготвяли всеки ден. Практикуването на пурда било толкова стриктно, че дори слънцето не бивало да поглежда към лицата на жените от семейството, да не говорим за смъртните. Културата на оръжията била така вкоренена в района, че дори дамите носели револвери. Малките момчета ходели на училище въоръжени. Момичетата, разбира се, изобщо не посещавали училище.

Семейството на тхакура било изключително богато, но били толкова заслепени от парите, че след всеки мусонен сезон те изнасяли цялото злато, сребро и пари и ги сушели на слънце от страх да не изгният! Всички запаси се претегляли преди изнасяне на слънце, а след това отново, преди да ги приберат. Когато слугите обявявали число, по-ниско с няколко унции, то се смятало за приемливо. Когато съобщавали действителното тегло, тхакурът казвал: „Не са изсъхнали както трябва, утре отново ги сложете на слънце!“.

Тхакурът бил прекалено предпазлив, когато тръгвал да пътешества. Ако трябвало да пътува до някое село на разстояние петнадесетина километра, за пътуването му се правели велики приготовления. Приготвяли бханг, натъкмявали слон, който да превозва тхакура,

и към свитата се присъединявали много хора. Когато установели, че са пропътували към двайсет километра и са подминали местоназначението си, те опъвали палатките на това място и до късно през нощта се наслаждавали на храната, напитките и бханга, след което се връщали у дома. На следващия ден пищните приготовления отново се повтаряли, но този път действали внимателно, като по пътя питали много хора и незабавно стигали до целта си. Такива били странните навици на тхакура!

Сатсангите на свами Сатянанда предизвикали коренна промяна у семейството на тхакура. Жените започнали да посещават сатсангите, момичетата тръгнали на училище, а на сатсангите канели вече и бедните селяни. Тхакурът от време на време протягал ръка за помощ на някой бедняк в нужда. В деня, в който свами Сатянанда най-накрая си тръгнал, тхакурът му връчил петстотин рупии.

„Не мога да ги приема", рекъл Свамиджи. „Единственото, което искам като саннясин, е другите да разбират моето учение и да се опитат да живеят според него – в мир, братство и хармония. Дадохте ми храна и дрехи и съм сигурен, че ще уредите и билета за предстоящото ми пътуване. За какво са ми тогава тези пари?"

Тхакурът извадил револвера си и го насочил право към Свамиджи. „Махарадж", казал той, „много народ съм ограбил с опрян пистолет в главата. Да не говорим за садхута, не съм пощадявал дори просяци. И сега със същото това оръжие ще те принудя да приемеш парите. За първи път в живота си давам, вместо да вземам. Ако не ги приемеш, ще те застрелям."

Свамиджи се смеел, докато два потока, подобни на Ганг и Ямуна, се стичали по лицето на тхакура...

После свами Сатянанда рекъл: „Хубаво, приемам дарението ти. Моля, прати го на Сатяврадж, единствено той се занимава с цялата ми дейност, разходи и

издаване на книги. Каквото и да му изпратиш, ще бъде единствено от помощ за мисията ми".

Така свами Сатям преобърнал сърцето на тхакур Равинандан Сингх и неговия приятел Дхармадас Мишра. Някогашното страшилище на селото се превърнало в член на семействата на съселяните си. По-късно Дхармадас Мишра също дошъл в ашрама в Мунгир и накрая взел посвещение в санняса през януари 1965 *г.*

Основаване на Международното йога движение

Първият рожден ден на свами Нираньджан беше отпразнуван на 14 февруари 1961 *г.* Снимката, която му направихме на този ден, излезе наистина много хубава. Изпратихме една на свами Сатянанда. Два месеца по-късно получихме колет с екземпляри от последните му книги *Йога нидра* и *The Science of Pranayata*. Много се зарадвахме, когато видяхме точно тази снимка, отпечатана в книгата, под следния надпис:

> *Появата на един велик ученик, който е предопределен да възроди индийската духовна култура и да оглави възраждането на йога.*

През 1961 *г.* свами Сатям проведе много програми в Бихар. Между отделните свои програми той отсядаше в Ананда бхаван и работеше върху много различни книги. Една от тях беше превод на хинди на *Lessons on Yoga* под заглавието *Yoga Sadhana, Part 1*. Паралелно с това вървеше събирането на писма за *Yoga Sadhana, Part 2*. Програми се провеждаха също и в Бомбай, Амравати, Нандаграм, Бхилай, Биласпур, Райгарх и Калкута. Последователите от Бомбай бяха събрали сатсангите на Свамиджи на английски език в четири книги, готови за печат.

През януари 1962 *г.* свами Сатям дойде в Нандаграм. Беше получил вътрешен призив да даде началото на организирано движение. След като се посъветва със Сатявратджи, той взе решение. На 9 януари беше свикана

среща, на която бяха поканени известният писател д-р Балдев Прасад Мишра, министърът на финансите К. Л. Шукла и други изтъкнати личности. Свами Сатям обясни мотивите и идеите за създаването на Международното йога движение. Беше решено единодушно да се изготвят необходимите документи за организацията и незабавно да се пристъпи към осъществяването на нейните цели и задачи.

На следващата среща, свикана на 15 януари, свами Сатям обяви: „В Нагпур предстои шивир, след което трябва да отида в Бомбай. Там има много книги, готови за публикуване. *Satyam Speaks, Words of Satyam, The Practice of Trataka, Yoga Chudamani Upanishad, Yogashakti Speaks, Steps to Yoga, Yoga Initiation Papers* и *Pawanmuktasana* са осемте книги на английски език, а в Бхагалпур, Чхапра и Мунгир ще бъдат отпечатани на хинди пет книги, а именно *Yoga Sadhana (Part 1 и Part 2), Amarsangeet, Суря намаскара* и *Yogasana Mudra Bandha.* След отпечатването им всички книги ще бъдат изпратени в Нандаграм, където ще се използват от Издателско дружество „Сатянанда", Нандаграм. Реши се Сатяврадтжи да бъде секретар на Издателско дружество „Сатянанда" и да направи регистрацията възможно най-скоро.

Следващата среща, свързана с Международното йога движение, се проведе на 25 февруари, когато надлежно бяха избрани членовете на комисията. Свами Сатям обясни как трябва да се изготви необходимата документация и да се провеждат различните дейности на движението. След като изясни всичко подробно, той каза: „Сатяврадтжи също ще трябва да започне подготовката за бъдещата печатница. Толкова много книги се отпечатват в момента и кой знае колко ще бъдат отпечатани в бъдеще. Именно тези книги са в основата на нашата мисия. Вдъхновен съм и също така имам идеи за списание за йога. Сатяврат и Дхармашакти ще трябва да се нагърбят с цялата тази отговорност".

„Животът е като роза“, добави той. „За да я получи, човек трябва да си проправи път през тръните. Животът е като скъпоценния камък върху главата на кобрата. За да го получи, човек трябва да надвие змията. Животът е като сандалово дърво. За да се получи благоуханната дървесина, трябва внимателно да се отрежат клоните, без да се събудят отровните змии, които лежат навити около тях. Това е пътят по ръба на острието, който двамата те трябва също да следват. В настоящата епоха трансцедентното преживяване може да се постигне много по-лесно от семейния човек, отколкото от саннясина.“

След като очерта всички бъдещи дейности и ни каза с кои фирми да се свържем за оборудването на печатницата, свами Сатям замина за Бихар. От 24 до 30 март той отседна в Ситамархи, след което се върна в Нандаграм. Дотогава формалностите по регистрацията на Международното йога движение бяха приключили. Той разгледа съответните документи, даде нареждания относно следващата фаза на мисията и след като вдъвори атмосфера на вдъхновение и радост, замина за Нагпур. От Нагпур той продължи към Бомбай, където остана до края на април. Завърна се в Нандаграм в началото на май.

Той написа писмо до свами Шивананда, в което го информира за създаването на Международното йога движение и поиска благословията му за успеха на мисията. Скоро получихме благоприятно писмо от свами Шивананда:

Привет вам,

Божествен дух!

Моите най-сърдечни поздравления към всички вас за това, че поставихте началото на Международното йога движение. Нека Всемогъщият Бог увенчае с пълен успех бла-

городната ви мисия. За целта изпращам прасада на Бог Вишванатх.

Душевното спокойствие е характерна черта на индийската цивилизация. Това е божествено качество, присъщо на сферата на духа. Мирът процъфтява в чисто сърце. Независимо дали го наричате мир или освобождаване, дух или Бог – това е едно и също нещо. Спокойствието се постига чрез медитация, отдаденост, джапа и молитва.

Невъзможно е да се намери покой чрез придобиване на богатство или на други материални явления. Онзи, който се откаже от страстите и желанията, постига вечен мир.

Премахнете омразата, алчността, заблудата, себичността и ревността, дълбоко вкоренени в човешкото общество, и разпространявайте посланието за вътрешен мир. Единствено вътрешният мир може да доведе до световен мир. Само по себе си това е истинска служба в името на човечеството. Нека Бог ви помага и подкрепя във великата задача, която ви предстои.

С вяра, любов и Ом
свами Шивананда Сарасвати
Общество за божествен живот,
Шивананда нагар (Ришикеш)

След получаване на благословията на великия гуру дейностите на мисията започнаха с необходимата сериозност. Всички бяха силно вдъхновени и ентусиазирани от идеалите на движението.

Чатурмас в Ананда бхаван, Мунгир

Свами Сатям дойде в Мунгир за чатурмас. Всеки път, когато идваше тук, той отсядаше в Ананда бхаван. Освен огромното здание на централната сграда, в Ананда бхаван има и по-малка постройка, Гол котхи, оборудвана с всички удобства. Той реши да остане в тази сгра-

да по време на чатурмас. Тихата, уединена обстановка на мястото беше доста подходяща за него. През нощта дори пазачите не смееха да остават в пропития с история древен комплекс. До 11 ч. вечерта те заключваха всички сгради, даваха ключовете на свами Сатям и напускаха помещенията. Връщаха се чак в 5 ч. на следващата сутрин.

По това време свами Сатям практикуваше трудни садхани. Приемаше единствено плодове веднъж на ден. Той започна сложен курс по хатха йога садхана. Нощите бяха напълно спокойни и тихи – отвсякъде високи дървета, обрасли с листа, а точно по средата – подобният на кораб Ананда бхаван и до него – по-малкият Гол котхи. Цялата природа беше безмълвна с изключение на звуците от вълните на Ганг, които нежно плискаха близкия бряг. В тази благоприятна среда свами Сатям се потопи изцяло в своята садхана, като понякога садханата му с джапа продължаваше цяла нощ.

Една нощ свами Сатям чу звук от нечий танц под съпровода на натрапчива мелодия. Той си помисли, че слугите, които обикновено си тръгваха вечер, вероятно тази вечер си бяха довели някоя танцьорка. Отиде до стаите им, за да види какво става, но ги намери заключени. И въпреки това можеше да долови звуците на мелодичната рага *Басант бахар*. „Тази малка постройка някога е принадлежала на Мир Касим“, каза си той. „Възможно е някой цар или благородник да е убил някоя танцьорка и духът ѝ още да броди наоколо.“ Той се вслуша внимателно в музиката. Тя звучеше истински жива. Мелодията, хармонията и ритъмът бяха така приятни за ухото, че той продължи да слуша...

Той чуваше музиката многократно по време на престоя си в Ананда бхаван. Но това ни най-малко не го смути и той успешно завърши садханата си. После свами Сатям се премести в по-голямата сграда. През деня там имаше около осем – десет градинари и пазачи. Хо-

рата идваха да се разхождат из красивите градини. Гоенкаджи и семейството му също постоянно се отбиваха, но никой не оставаше да преспи там. Никой дори не дръзваше да се приближи до мястото нощем, камо ли да пренощува. По онова време Мунгир беше рядко населен. Наблизо имаше и център за аутопсии, което беше още една причина хората да се страхуват от местността. Наричаха я „къщата на призраците" и я избягваха през нощта.

Свами Сатям обаче много харесваше района. Задната част на сградата, която беше близо до Ганг и където хората се страхуваха да ходят дори през деня, беше любимото място на свами Сатям. Той често седеше там и се наслаждаваше на мира и спокойствието на майката природа, далеч от грижите и тревогите на един обзет от трескава забързаност свят.

Странни събития започнаха да се случват и в главната сграда. Много често свами Сатям чуваше звук от нечие броене на монети в някоя от съседните стаи. Знаеше, че там няма никого, защото вратата беше заключена и залостена, а ключът беше у него. Имаше и други необясними случки. Докато беше зает със садхана и анущхана през нощта, сякаш много птици летяха из цялата стая. Свами Сатям всъщност никога не беше обръщал особено внимание на подобни събития. Много пъти беше отсядал в Ананда бхаван, но тези преживелици се случваха само когато изпълняваше строга садхана. Независимо дали бяха призраци или сиддхи от садханата, свами Сатям не го беше грижа и като ги пренебрегваше напълно, той продължаваше своята садхана.

„Определена страна от личността ми винаги е била интелектуална", казва свами Сатям. „Силният ми изследователски и аналитичен дух се изяви още в детството. В ашрама на моя гуру, въпреки че прекарвах по-голямата част от времето си в карма йога, все пак намирах време да изучавам класическите философски

системи и тези, посветени на садханата. Философията на самкхя ми е любима. Сигурно съм прочел всичко написано за различните религии и философии по света".

„Всеки път, когато срещах моя гуру бхай свами Чидананда, когото най-дълбоко уважавам, първото нещо, което той изричаше беше: „Няма да споря с теб, Сатям. Каквото и да кажеш, все е вярно". Свами Венкатешананда обичаше да казва същото. Дори днес моите гуру бхаи ме смятат за спорещ интелектуалец. И поради тази черта на моята природа страхът или уплахата не ми влияят. Мисля по свой собствен начин за нещата".

Такава е природата на великите личности...

Междувременно Бенгалската фабрика за памучни платове в Нандаграм вече доста месеци беше затворена. Нямаше надежда за възобновяване на дейността ѝ в близко бъдеще. Собственикът живееше в Калкута, а фабриката се управляваше от неговия син и от зет му. Другите важни административни длъжности също се заемаха от роднини и приятели. Тъй като не успяха да развият фабриката както трябва, собствениците я затвориха. Служителите все още ходеха на работа, но над пет хиляди работници бяха уволнени. Водеше се борба между профсъюзите и ръководството. Местните политици наливаха масло в огъня, като подстрекаваха работниците.

Семинар в Раджгир, посветен на садхана

През октомври 1962 г. поклонниците от Бхагалпур организираха петнайсетдневен шивир в Раджгир, посветен на садхана, на който присъстваха садхаци от Чхапра, Бомбай и Бхагалпур. Сатяврат и Дхармашакти дойдоха от Нандаграм, за да участват в програмата, отредена за садхана. Доведоха и Ниранджан, който тогава беше на годинка и половина. Раджгир е място, което си струва да се види поради неговата природна красота и древна история. Буда редовно го е посещавал. Извест-

но време той живял в близката планина Гридхакут. Съществуват много пещери и вихари, които датират от будистката епоха. Пленителните водопади, хълмове и горещи извори спират дъха. В ерата на Махабхарата това е била столицата на цар Джарасандха и бог Кришна е дошъл тук с Арджуна и Бхима.

Дневният режим на шивира включваше садхана, сатсанг, беседи, подмладяващи бани в горещите извори и дълги разходки в красивата околност. Свами Сатям обичаше да разказва интересни факти и анекдоти. Вечер седяхме до него, за да слушаме вдъхновяващите му сатсанги:

„Хората, чиито сърца са изпълнени с нежни емоции към гуру, са истински щастливци, защото по този път емоциите са като електрически ток. Ако практикуващите садхана, които притежават такъв вид емоционална енергия в изобилие, не я използват пълноценно, в крайна сметка пропускат шанса на живота си. На първо място, любовта е изключително трудна за откриване в този свят и дори ако човек все пак я намери, тя обикновено е опетнена от похот, страст и други първични емоции, поради което светската любов завършва с омраза или обсебване. Същото се случва и с любовта към гуру. Най-често тя липсва, а когато присъства, е под формата на хладни чувства на уважение и обожание, а не силна връзка на обич и привързаност. Дори да има силно чувство на любов, постепенно то започва да клони към изкривяване и изопачаване.

Но когато гуру и ученик са обединени на всички равнища, когато няма изопачаване или изкривяване в техните отношения, тогава се пробуждат всички божествени енергии и сили. Любовта трябва да бъде дълбока и изключителна, и в същото време да остане чиста и възвишена. Така както електричеството

задвижва и излъчващия, и приемащия уред, така и чувството на истинска любов оживява и у гуру, и у ученика. Ако имате подобна близост с гуру, тогава решително напредвайте по пътя на дхяна, като смело преминавате през всеки основен етап. Вслушвайте се във всяко послание, което изпращам. Използвайте вътрешния език на ума, за да изпращате и да получавате съобщения в менталната сфера. Разберете тези идеи и след това ги приложете. Медитирайте, медитирайте... изгубете се в потока на неспирната свързаност с гуру. Какво се случи, защо се случи, какво ще стане – това са безполезни въпроси. Никога не губете времето си, мислейки за тях. Всичко е само Божи дар за вас. Той е единственият Дарител. Не мислете защо Той даде на единия, а на другия – не. Подхранването на подобни мисли е чиста лудост.

Издигнете се над дребните реакции на ежедневието. Това е по-високо ниво на садхана. Практикувайте непривързаност. Дисхармонията и раздорът са умствени представи. Страданието не е нищо друго освен творение на ума. Бъдете блажени и щастливи. Това е истинската санняса. Да се забъркваш във всичко възможно е знак за привързаност към светското. Да се люлееш на махалото между щастието и мъката създава затруднения в садханата. Нека животът си продължава по своя сладостен начин. Винаги бъдете радостни. Не е нужно да правите нищо, Бог ще стори необходимото. Просто действайте като машина.

Аз съм се зает единствено с делата и дейностите на моята мисия. Нямам нужда от случайни приятели. Кръшкачите и лентяите автоматично ще бъдат отсети. Делото ми ще бъде продължено от Сатяврат и Дхармашакти. Виждам цялостност у вас двамата. Има и други също способни и полезни, но не мога да ги нарека свои. Дори и да стана измамник, вие двамата

никога няма да ме изоставите, докато всички останали ще извърнат глави и ще си тръгнат.

Напредъкът ви е удовлетворителен. Упорствайте в садханата. Облаците на невежеството непременно ще се разсеят и ще засияе светлината на знанието. Винаги помнете, че има само едно име, една форма. Никога не го забравяйте дори за секунда. Нека стихнат вълните на ума, нека отминат бурите. Веднага щом вълните на ума утихнат в дълбината на душата...

Жената напредва бавно, но сигурно и решително. Досега жени почти не са вървели по тази пътека, но пък кой ли си е правил и труда да им я показва? Някои се опитаха, но самите те изгубиха пътя. Голямо и рядко съвпадение е, че и двамата ме следвате по точно успоредни пътища. Това е невиждана самскара. Дхармашакти, ти получи „съкровище" като награда за твоята тапася и добри самскари. Посвети се изцяло на тяга, тапася и садхана, за да осигуриш светло бъдеще на тази „скъпоценност". Постепенно, една по една, започни да оттегляш мисловните вълни, като за целта използваш „името" и „формата". Понякога ще виждаш облаци, друг път – светкавици, някой път – звезди, друг път – лунна светлина, дори и разходка в небето... Разбираш ли?

А понякога ще чуваш звуците на вина, ситар и барабани, друг път – жуженето на пчели и дори *анахад* или трансцендентния звук. Когато садханата се изпълни с радост и блаженство, почти всеки е склонен да се изгуби в това блаженство. Това може да се окаже и пречка. Никога не позволявай на преживяванията на болка, удоволствие или наслада да надигат глава пред постоянния спомен за твоята *мантра*, името и *ища*, формата. Колкото повече внимание обръщаш на ума си и неговите капризи, толкова по-силни ще бъдат тревогата, безпокойството, объркването, дисхармонията и забравата на твоята ища. Истинската любов е

преживяване, което не може да се опише, докато подскачащият като сърна ум се ограничава до клетката, създадена от мая. Трябва да се грижиш единствено за твоята садхана. Напредъкът настъпва и ще се случи.

Умът на жената наистина е непредсказуем. Нейната природа е като нектар, но заслепена от себичност, може да я превърне и в отрова. Ако умът ѝ постигне еднопосочност и целеустременост, какви ли не чудеса може да създаде! Хората питат дали мъжете и жените запазват различните си характерни черти и в духовен план. Това, разбира се, е валидно за физическата сфера, но не и за духовната. Там те са един елемент, една енергия, един поток и двамата трябва да преминат през огъня на садханата, за да оформят умовете си около мантрата и ища, името и формата. Каквито и разлики да откриваме, те се дължат на възпитанието, образованието и на други влияния от обществото. Веднага щом садханата се развие напълно, старите листа окапват и настъпва пролетта. Всички съмнения изчезват и се заменят със самочувствие и вяра.

Всъщност обществото е наложило собствените си недостатъци и несполуки върху женския ум; жената е принудена да се оформя според диктата на обществото. През вековете жените са били карани да се подлагат на унизителни изпитания и неволи, но това не означава, че са принизени. В крайна сметка истинската природа на всеки е тази на духа, *сат-чит-ананда.* Самскарите, които се проявяват на външен план, са просто покриващ воал."

Местните жители си тръгнаха след сатсанга, но участниците в шивира, посветен на садхана, останаха със Свамиджи. Като се обърна към нас, свами Сатям рече:

„Когато духовният поток се усили, споменът за името и формата започва да тече непрестанно. Когато той продължи в състояние на сън, знайте, че те са докоснали най-съкровената част от съзнанието ви. Когато усетите напредък в медитацията, знайте, че паметта за името и формата се е засилила. Когато започне да изглежда като реалност, знайте, че възприятието е станало съзнателно. Реката на вдъхновението тече вътре във вас; позволете течението ѝ да се разшири. Ще трябва да преработите изцяло санкалпите си и да им придадете конкретна форма. Отърсете се от старите листа на предишните години. Нека нови листа, нови цветя, нови клони възвестят настъпването на нова пролет.

Не позволявайте на слабостта да се промъква във вашите санкалпи. Укрепете вярата си. Изпълнената със съмнения нощ отминава. Нека слънцето на вярата грее, за да може да водите и други по пътя. Мислите трябва да са насочени само в една посока. В основата на всяка една мисъл трябва да стои постоянното желание за постигане на съвършенство във възприемането на формата.

Усъвършенствайте вашата садхана в усамотение. Практикувайте джапа, мала, образи, пурасчарана, мауна, уединение, асана, пранаяма, себеизучаване, изписване на мантра и медитация. Съзерцание на Бога дори когато спите, джапа и дхяна дори в сънищата ви! През следващите петнадесет дни забравете за всичко и се потопете в най-висшето блаженство.

Трябва да работим, като винаги държим целта в съзнанието си. С помощта на джапа и дхяна, упованието и вярата трябва да събудим и изразим могъща енергия. Трябва да проявим нашата ища като съзнателно живо същество. Изисква се да се научим да затваряме вратите на сетивата – дори минута или половин минута са достатъчни. Само тогава можем

да очакваме вътрешните двери да се отворят. Това е състоянието на медитация, за което покоят на ума е от съществено значение. Постига се само чрез непрекъснато спомняне и джапа на Името.

Трябва напълно да изкорените всякакъв вид страх. Няма нужда да се страхувате нито от истината, нито от лъжата, нито пък от порока или добродетелта, от това какво е позволено или забранено, от бога или от дявола. Страхът възниква от скритите неща в сърцето, от действията, които възнамерявате да скриете от другите. Когато чуете злословия за другите или предпочетете някого пред другиго, това също поражда чувство на страх. Но истинският страх възниква от загубата на вярата в Бога. Всички останали страхове са просто отделни прояви на този първичен страх. Нещастието и невежеството съществуват, докато има страх. Трябва да оставите настрана страховете си и да медитирате дълбоко. Джапа с всяко поемане и освобождаване на дъха, постепенно преустановяване на всички мисли, победа над тревожността и нервността, медитация и още медитация; само тогава ще можете да навлезете навътре. Веднъж когато се окажете там, ще намерите пътя по-нататък. Затворете всички порти. Вихрите на светското отново ще ги отворят. И пак ще трябва здраво да ги залостите. Ако спре джапата на името, тогава всичко ще остане в застой.

Умът тръгва на паша
Безпокойството е като трън в очите
Цветя привличат ума.

Гарванът пронизително грачи
Славеят опиянява
Папагалът предизвиква спомени.

Лятото е горещо
Зимата смразява до кости
Прикови ума върху една мисъл.

Нека кучето си лае
Дръж се настрана, неповлиян
Освободи се от празни надежди.

Кой няма грижи и тревоги? Реката тече – такава е природата ѝ. Животът продължава – такова е естеството му. Ако трябва да се тревожим, то трябва да е само за едно – как да зърнем „божествения образ". Това трябва да бъде нашата непрестанна мисъл, нашата постоянна грижа. Не мислете, че след като сте получили мантра, сте се освободили. Ние винаги сме били свободни, кога ли пък сме вършили грехове? Кое е правилно и кое е погрешно в края на краищата? Убиецът получава наказание още на този свят. Ние не сме взели мантра дикша с цел освобождение, а по-скоро сме получили мантрата, за да познаем Бога. Ние Го обичаме, поради което сме започнали садхана. Премахнете целия този товар на правилното и грешното, оковите и освобождението, както и всякакви други безполезни представи.

Светската любов води до падение. Скръб при раздяла, щастие при събиране – това са симптоми на светската любов. Истинската любов е зряла и сериозна. По своето естество тя е вечен мир и безкрайна радост. Моят Бог не е отишъл никъде, не идва отникъде, а е във всяка клетка на моето същество – такова трябва да бъде нашето отношение. Само тогава гуру и ученик могат да избегнат клопката на ограниченията и падението. Единствено тогава последователят може да надзърне във висшето познание. Събудете и предизвикайте духа си и, разкъсвайки преградите на пространството и времето, съединете се с вашия

гуру по време на медитация. Само механичното повторение на името на гуру няма да е достатъчно. Този вид йога трябва да тече денонощно. Светът е клетка, ограничена от стените на успеха и провала, надеждата и унинието, докато духовният живот е широко открито поле на радост. Понякога печелим, понякога губим, друг път ни наранява, но въпреки това се изправяме със смях. Хари ом.“

Сатсангите продължаваха в този дух всеки ден. Много хора ги посещаваха, задаваха въпроси, обсъждаха проблемите си. Дори обичайните изказвания на свами Сатям притежаваха качеството на сатсанг. Когато го питаха нещо, той отговаряше ясно и разбираемо. Един ден, докато разясняваше отношението на бхакта, който е изцяло отдаден, той заяви: „Истинският бхакта приема както радостта, така и страданието, удоволствието и болката като благоприятен дар от Бога“.

Това, което смятате за проклятие
и източник на бушуващите пожари навсякъде,
е скрита Божия благословия;
запомнете тази златна мъдрост завинаги.

После разказа една малка история, за да поясни мисълта си. Докато търсели Сита, шри Рама и Лакшман достигнали бреговете на езерото Пампа. Те забили стрелите си в мекия пясък и влезли да се изкъпят във водата. Когато след къпането извадили стрелите си, на върха на една от тях имало кръв. Разбрали, че стрелата сигурно случайно е пронизала някоя жаба. Дълбоко наскърбени, те рекли на жабата: „Трябваше да изревеш високо, когато стрелата те прободе“.

Жабата отвърнала с тъжна нотка: „Винаги, когато се сблъсквам с трудности или опасности, изкрещявам

Рама, Рама, за да се спася. Но днес, когато самият спасител стана убиец, кого трябваше да извикам на помощ? И защо? Раната също е форма на благодатта на моя Бог". Колко възвишени са чувствата на такъв бхакта!"

Продължихме да плуваме в непрестанно изливащите се потоци от сатсанги на Свамиджи в продължение на около седмица. И тогава с обновени сили и ентусиазъм се приготвихме да се върнем към своите сфери на работа. Всички отидохме да видим и близкия град Наланда. Проведе се също среща на комитета на Международното йога движение, където с подробните наставления на свами Сатям се набелязаха бъдещите програми.

Начало на печатница „Йога видя"

Свами Сатям даде указания за инсталиране на печатарски машини в Нандаграм. „Пристигането на машините, монтирането им и началото на отпечатването може да отнеме до четири месеца", каза той. „Решил съм да започна да публикувам списания за йога на английски език и хинди от януари 1963 г. Предстои ви много работа. Книгите вече започнаха да пристигат при вас в Нандаграм. Отпечатването им ще продължи, ще ги складирате при вас. В бъдеще книгите ще се печатат в нашата печатница". Той обясни всичко за машините. Показахме му каталозите и брошурите, които бяхме получили за различните печатарски машини.

Свами Сатям стигна до Мунгир през Бхагалпур и Чхапра. Дейността му стремително нарастваше. Отвсякъде получаваше голяма подкрепа за разпространението на йога. Премнити Бабу беше поръчал 500-футова филмова лента, посветена на серията „Паванмуктасана" на Свамиджи, и дари също класьори за филми. Деванити Бабу дари копие на 12 000-футова цветна филмова лента за йога асаните.

Гоенкаджи и други последователи предоставиха 16-милиметров прожекционен апарат, три магнетофо-

на, магнетофонни ленти, трансформатори и ръчни часовници. Свами Сатям получава и ще продължава да получава много вещи от своите ученици, но нещата, които получи в зората на мисията си, заемат специално място в сърцето му. Дори сега, когато говори за тях, той проявява сантименталност, и обяснява: „Тези уреди навремето се оказаха безценни, тъй като само благодарение на тях дейността ми по популяризирането на йога започна и рязко се разшири. Хората, които ги дариха, са тези, които действително допринесоха за зараждането на моята мисия по отношение на йога". А неговата мисия, посветена на йога, започна да се разпространява много бързо в Бихар.

Където и да ходеше, свами Сатям обичаше да пуска бхаджани и сатсанги на своя магнетофон. Често се срещаше с велики светци и мъдреци и записваше техните благославящи речи и беседи. Освен това показваше филми за паванмуктасана и други асани от йога. Бяха отпечатани доста нови книги. Петнадесет книги, чийто обем варираще между шестдесет и триста страници, вече бяха отпечатани и изпратени в Нандаграм. Свамиджи ги разпространяваше безплатно за всички.

През януари 1963 г. получихме писмо от свами Сатям, в което пишеше: „Изпратих за отпечатване януарските броеве на две списания – *Yoga Vidya* на хинди и *Yoga* на английски език. През следващите два-три месеца те ще се печатат във външни печатници, но когато вашата печатница започне да функционира, цялата дейност по отпечатването ще се прехвърли в Нандаграм. Вашата печатница ще се нарича „Йога видя". Направете регистрацията под това име". Списанията излязоха навреме и всички ученици, последователи и познати получиха броеве от тях. Всички от сърце оцениха новото начинание и обещаха всякаква възможна помощ и подкрепа.

Сатявратджи се сдоби с къща в сърцето на града и постави табели пред къщата с надписи Издател-

ско дружество „Сатянанда“ и печатница „Йога видя“. След това започна да организира оборудването на печатницата. Задачата не беше лека. От една страна, затварянето на фабриката увеличи натовареността му в службата, а от друга, той нямаше никакви предварителни познания или опит с печатарски машини. Сатяврадджи възложи отговорността за организирането на печатницата на Джай Нараян, един от братята на Дхармашакти, който четири години беше ръководил издателство „Суручи“ в Нагпур. Джай Нараян отиде в Амритсар и Алахабад, за да разгледа различните модели, които се предлагаха. След това по нареждане на свами Сатям той закупи две печатарски машини – едната голяма, а другата малка – заедно с всички останали принадлежности. От Калкута поръча машина за рязане, а печатарският шрифт дойде от Алахабад и Пуна. След като цялото оборудване пристигна в Нандаграм, от Нагпур дойдоха техниците, за да инсталират машините.

Първоначално функционирането на печатницата изискваше сериозни усилия. За всяка дреболия или резервна част човек трябваше да тича до Нагпур или Райпур. Ремонтните дейности на различни части от печатарските машини можеха да се извършват само в Калкута, тъй като в Нандаграм нямаше добри техници. Преди 1963 г. в Нандаграм имаше само две печатници. „Йога видя“ беше третата, която започна да функционира, а до 1983 г. (когато „Йога видя“ най-накрая приключи дейността си) там работеха вече тридесет и две печатници. Вече има всякакъв вид съоръжения, било то техника или резервни части или пък други принадлежности.

Свами Сатям остана в Чхапра през януари и февруари 1963 г. През март дойде в Нандаграм и на 15-ти замина за Нагпур. След като изнесе там програма, той се отправи към Бомбай. През април се завърна в Нандаграм, инспектира печатарската машина и след като даде подробни нареждания относно функционирането

на печатницата, отпечатването на списанията и изпращането им по пощата на адресите на абонатите, продължи към Чхапра. Оттам ни изпрати в Нандаграм всички необходими материали за списанията, а после отиде в Мунгир, където възнамеряваше да прекара известно време.

С милостта на свами Сатям скоро всичко си дойде на мястото. Машините започнаха да работят задоволително и всички класьори, регистри, формуляри, касови книги, материали за списанията (включително окончателният готов материал за майския брой) и адресите на абонатите пристигнаха от Чхапра. И с благословията на великия светец, печатница „Йога видя" официално беше пусната в експлоатация с майските броеве на списанията *Yoga Vidya* и *Yoga*.

„Много съм щастлив, че вече имаме собствена печатница", заяви свами Сатям във връзка със събитието. „Книгите са в основата на нашата мисия. Бих искал да създам модерни печатници в четирите краища на страната, където нашите книги да могат да се издават и разпространяват на много различни езици. Като се има предвид, че печатница „Йога видя" започна работа в Нандаграм, а Нандаграм е център за разпространение на всичките ни книги и седалище на нашето Международно йога движение, в бъдеще всички дейности на нашата мисия ще се ръководят от този град."

Жителите на Райгарх настояваха да построят ашрам, където свами Сатям да живее постоянно. Но свами Сатям винаги казваше: „Никога няма да направя ашрам. До 1968 г. ще странствам като садху. След като като приключи дванайсетгодишният ми период на странстване и преживяване от подаяния, ще отида в Хималаите". Въпреки това хората изградиха обител, която започнаха да наричат ашрам. Честно казано, дори Сатявратджи планираше ашрам, за който беше купил и парче земя. Но съгласно нарежданията на свами

Сатям той остана да се занимава с печатницата и с издаването на книгите и списанията. Дори забрави, че някога е имал намерение да построи ашрам или къща на този парцел.

По специална молба на Гоенкаджи свами Сатям реши да прекара чатурмас в Ананда бхаван. По искане на местните хора свами Сатям започна да провежда занимания с асани от 5 до 6 ч. сутринта и сатсанги от 5:30 до 7 ч. вечерта. От 4 юли, свещения ден на Гуру пурнима, свами Сатям започна своята хатха йога садхана. Мисълта за ашрам не присъстваше на менталния му екран. Но съдбата е неизбежна. Понякога се проявява по най-невъобразимия начин...

Махасамадхи на свами Шивананда

В три часа сутринта на 14 юли 1963 г. свами Сатям имал трансцендентално преживяване, възпроизведено по-долу с неговите собствени думи.

„На 14 юли 1963 г., както си спях в леглото в Мунгир, внезапно получих вътрешно пробуждане. Не мога да кажа каква беше тази област на съзнанието (тук не използвам думата „сън“ или „видение“). Бях заспал дълбоко и докато спях, изведнъж съзнанието ми премина отвъд преживяванията на тялото и ума. Стоях на десния бряг на Ганг в Ришикеш, а един параход пресичаше реката към другата ѝ страна. Моят гуру свами Шивананда седеше на един стол в задната част на парахода и гледаше към Сваргашрам. Звучаха тръби и раковини и биеха камбани.

Тогава свами Шивананда се обърна и ме погледна за миг, докато в същото време витлото на парахода плисна вода върху ми. Това беше краят на вътрешното пробуждане, но когато станах от леглото, преживяването беше толкова реално, че все още не знаех дали съм в Ришикеш или в Мунгир. Когато се огледах,

си помислих: „Какво е това? Сънувам ли?“. Мислех, че истинското изживяване е било в Ришикеш, а сега сънувах Мунгир. Състоянието на обърквање стана непоносимо. Бавно възвърнах контрола над себе си и осъзнах, че съм в Мунгир, а не в Ришикеш.

Това вътрешно преживяване беше изключително ярко, не беше сън. Имах чувството, че напускам *притхви лока*, земното измерение, и пътувам до чандра лока, за да се срещна със свами Шивананда. Цялото преживяване беше много ясно и през цялото време бях в пълно съзнание. Наистина беше трансцендентално, опитност във вечността.“

Скоро след това свами Сатянанда казал на Гоенкаджи: „Заминавам за Ришикеш. Гуруджи вече го няма“. Отишъл до гарата и хванал влак за Ришикеш. Когато пристигнал там, вървял акханда киртан. Изглеждало така, сякаш всички ученици и последователи, цялото „семейство“ на свами Шивананда се е събрало, за да отдаде последна почит.

На 16 юли свами Шивананда получил бху самадхи в светая светих на Самадхи мандир, който вече бил построен. Свами Шивананда знаел колко дълго тленното му тяло ще бъде на тази земя. В самото навечерие на Шиваратри той заявил: „Който иска да приеме санняса, трябва да го направи сега. Кой знае дали ще бъда жив на следващия Шиваратри“. През юни казал: „Тази беседа и сатсанг са ми последните“. Още на следващия ден се разболял. През смях питал събралите се около него ученици: „Кой идва с мен?“. Когато някой кажел „да“, той поклащал глава и отвръщал: „Някой друг ще дойде с мен“. Според лекарите състоянието му било тежко, но на всеки въпрос той отговарял с пълно внимание, сякаш напълно владеел съзнателните си способности. В продължение на два дни не бил сложил нищо в уста, дори капка вода. На 13-ти вечерта поискал вода от Ганг

и изпил повече от половин чаша. Бил много щастлив след това. Виждайки онова особено изражение на ведра радост и блаженство на лицето му, последователите сигурно са изпитали известно предчувствие. Помолили го за последни наставления. С усмивка той написал: „Забрави и помни – Шивананда". Със своите прощални думи свами Шивананда напомнил на учениците си да забравят за света и да помнят Бога.

Тленното тяло на свами Шивананда може да си е отишло, но неговото наследство остава да живее в нас. В края на краищата какво всъщност си е отишло? Всичко е още тук. Свами Шивананда изчезна от това място и от този век единствено за да остане вечен. Той беше дошъл на тази планета, за да установи и разпространи йога. А за да се превърне йога в световна култура, с благословията му неговият любим ученик свами Сатянанда вече бе основал Международното йога движение.

Краят на странстването

Получил благословията на своя вездесъщ и всезнаещ гуру, свами Сатянанда се завърнал в Мунгир. Непрекъснатото размишляване върху повелята, която неговият гуру му бил дал, продължило през идните няколко дни. А след това проблеснала следващата заръка: „Животът ти на странстващ бездомник свърши. Сега трябва да създадеш ашрам, за да може йога да се разпространява сред различните слоеве на обществото. Чака те много работа".

И свами Сатянанда взел своето решение. „Отсега нататък оставам тук в Мунгир", казал той на Гоенкаджи. „Моля Ви да ми изградите малък ашрам." Гоенкаджи на драго сърце се съгласил. Това беше неговото желание през цялото време. Дори Ананда бхаван по онова време беше придобил вида и атмосферата на ашрам, тъй като учениците и последователите на Свамиджи отиваха и оставаха там в продължение на дни. В таки-

ва случаи Гоенкаджи с удоволствие се грижеше за всичките им нужди.

Свами Сатянанда очерта плановете си за ашрама – голяма зала, самостоятелна стая за него, кухня, склад, три стаи за посетители, кунд за хаван, вътрешен двор и морава. Бяха изготвени чертежи и строителството започна в непосредствена близост до дхармашалата на Гоенка.

Свамиджи дойде в Нандаграм през октомври. Той сподели: „От много места получих заявки за програми, шивири и сатсанги. Ще отида на всички тези места през следващите дни, но през декември тази година етапът ми на странстване приключва. От януари 1964 г. оставам в Мунгир. На Басант панчами ще запаля акханда джоти в името на моя обичан Гурудев и ще си наложа дисциплина да живея на едно място". Той даде наставления как да се отпечатат бланки, бележници, кочани с квитанции и т.н. за новата институция, която се зараждаше в Мунгир.

Ах, тези капризи на вечно непостоянното Време! Имаше период, когато можехме да получим даршан от велик светец, без да напускаме пределите на домовете си. Един несравним посланик на йога идваше на прага ни, за да ни предава рядкото и безценно учение на йога. Вече няма да имаме тази изключителна привилегия.

Свами Сатянанда вече щеше да организира и изпълнява още по-велика задача. През януари 1964 г. ролята му на паривраджака щеше да приключи и той щеше да заеме позицията и ролята на парамахамса. Вече нямаше да пътува никъде, а щеше да остане само в Мунгир. Все така погълнат в състояние на вътрешно общение с божественото, основната му задача щеше да бъде да ръководи духовното разгръщане на всички същества. Силите на светеца са много по-действени, когато той е в състояние на обръщане навътре. Мълчанието е много по-мощно от думите. Неговата духовна светлина

щеше да се разпространява от Мунгир, вдъхновявайки и насочвайки другите по пътя на садхана и вътрешния напредък. Всички привърженици, последователи и духовно търсещи вече щяха да се срещат със свами Сатянанда в неговия ашрам – Бихарската школа по йога в Мунгир.

Програми се организираха навсякъде. Свами Сатянанда посети Бомбай, Пуна, Амравати, Кхамгаон, Ниймгаон и накрая Аджанта-Елора. Там той получи специални напътствия и благословия от Гурудев и от други божествени същества. Прие също така наставления относно садханата и статуса, подобаващ на парамахамса. Там той даде обет и захвърли куртата, часовника и обувките си. След като посети Нагпур, Гондия и Донгаргарх, накрая той стигна до Нандаграм, където остана пет дни. От ранна сутрин до късна вечер къщата ни беше претъпкана с хора, които искаха да се срещнат с него. Виждайки свами Сатянанда само по дхоти посред зима, възрастните дами потрепераха от болка. Хората продължаваха да пристигат от целия град и от околните села, за да получат неговия даршан. Идваха от всички места, които някога бе посещавал, а също и от места, на които никога не бе ходил. Искайки мантра дикша от него, те казваха: „Гуру махарадж, ние сме бедни хора, не можем да ви предложим много“ и след тези думи избухваха в сълзи.

Споделено от д-р Балдев Прасад Мишра:

„Преди много години свами Сатянанда Сарасвати пристига в Нандаграм като млад, самотен аскет. Разцъфването на неговите вродени духовни самскари става възможно след получаването на благословията на основателя на прочутото Общество за божествен живот, Негово Светейшество свами Шивананда, когото той приема за свой гуру. Когато тръг-

ва да обикаля като паривраджака, Нандаграм има късмета да се превърне в първия крайъгълен камък на славното му пътуване. Свами Сатянанда не само използва уединените, закътани места в района за своята лична садхана, но също така и различни начини и средства, за да подпомогне и да извиси местното население. Макар и сам и в усамотение, той се осмелява да мечтае за световна организация за разпространение на йога. И не остава просто мечтател, а претворява мечтата си.

Независимо дали някой ще избере да стане ученик на свами Сатянанда или не, той винаги може да извлече голяма полза от възвишената му компания. Колкото и заплетени и сложни да са въпросите, той никога не се дразни. По-скоро винаги е готов да разсее нечии съмнения и несигурност по най-ясния и разбираем начин. Познава много техники за поддържане на здравето на тялото и ума. Каквито и капки да получи човек от морето на неговата мъдрост, те сами по себе си са безценни."

Веднъж свами Сатянанда каза следното:

„Имайте само една, една-единствена ища. Било то образа на Бог или просто обикновена черна точка, тя винаги трябва да остава в съзнателното ви възприятие по време на джапа и връзката ви с нея трябва винаги да се поддържа чиста и жива. Когато вниманието ви започне да се отклонява от ища, трябва да преустановите джапата."

По друг повод той сподели:

„Асана, пранаяма, джапа и дхяна се изпълняват, за да вкарат нова енергия, нова жизненост в сърцата ни. Когато определена практика или система води до

по-голяма умора вместо до свежест и блаженство, знайте, че системата е погрешна. И ако не сте в състояние да отстраните грешката, трябва напълно да я изоставите."

При други обстоятелства той каза:

„Достоен да бъде гуру е единствено човек, чието присъствие вдъхва мир и спокойствие и който е в състояние да разрешава проблемите на хората. Духовно стремящият се напредва с помощта на собствената си вяра и убеждения, а не като се занимава с добродетелите и пороците на гуру. Дикшата от жив гуру носи своя собствена значимост. Неговият образ, учение и мантра унищожават лошите самскари, посети в подсъзнателните и несъзнателните слоеве на ума. Следователно, човек определено трябва да открие своя гуру. Но трябва да избере само човека, способен да събуди вътрешната му вяра. Независимо дали ученикът е посветен индивидуално или групово, напредъкът му се дължи основно на вярата и отдадеността."

Друг път той внесе допълнително уточнение по тази тема:

„Когато човек стане гурумукхи ученик на гуру, това не означава, че той се е превърнал в роб на гуру или че никога няма да го напусне. Ако ученикът желае, с позволението на своя гуру той може да отиде при друг водач. А ако иска, може да върне малата на своя гуру и завинаги да прекъсне всичките си връзки с него."

Словото му беше изцяло практично и реалистично. Веднъж дори бе казал: „Ако един семеен човек може да бъде саннясин, защо саннясинът да не може да бъде семеен?".

Петте дни, прекарани в компанията на Свамиджи, отлетяха като миг и скоро дойде време той да си тръгне. След като благослови всички и ни покани в новия ашрам в Мунгир, получавайки любовта, преклонението и уважението на хиляди доброжелатели, той замина за Дург. Сатявратджи го придружи. Не можах да отида, тъй като в къщата имаше много гости. Нещо повече, изричната молба на многото последователи, които бяха дошли от близките села, беше аз, тяхната „диди", да им разкажа повече за Гуруджи и за неговата мисия, а поръчението на свами Сатянанда беше да чета на глас откъси от *Yoga Sadhana, Part 1* и да ги разяснявам на селяните.

Бях ходила в много от селата със свами Сатянанда и бях преподавала на тези жени асана и пранаяма, освен че ги учех на някои прости домашни лекове. Всички селски жени ме наричаха „диди". Те често наминаваха, когато се сблъскат с някакъв проблем, или за да потърсят съвета ми по важен въпрос. Дори и без повод, когато идваха на пазара, се отбиваха за десет-петнадесет минути. Благословията на великия гуру обсипваше всички точно като майка, която раздава лакомства на децата. Нарежданията му бяха да споделям с всички това, което съм получила.

Програми се провеждаха в Дург, Бхилай, Райпур, Биласпур и Райгарх. Сатявратджи се завърна от Райгарх, а свами Сатянанда продължи към Калкута, след това към Чхапра, Бхагалпур и накрая към Мунгир. Строителните работи в ашрама вървяха към привършване. Гоенкаджи беше зает с подготовката на официалното откриване на ашрама и с приемането на гостите. Беше неописуемо щастлив.

В декемврийския брой на сп. *Yoga* беше публикувано посланието – благословия на свами Сатянанда:

Благословена Същност,

Ом намах Шивая,

В навечерието на встъпването ми в свещения орден на Парамахамса на благоприятния ден Басант панчами, 19 януари 1964 г., благодаря на всички мои ученици, последователи и сподвижници за любезната помощ и сътрудничество, която ми оказаха по време на живота ми като паривраджака, което ми даде възможност да разпространявам духовното познание и знанието за йога от врата до врата и от едно място на друго в цяла Индия.

Оттук насетне няма да мога да обикалям, но винаги ще бъда готов да помогна на всеки, който потърси моите съвети и напътствия, чрез кореспонденция или с лични указания в Бихарската школа по йога, която ще започне да функционира в Мунгир с любезната подкрепа на шри Кедар Натх Гоенка. Школата ще предлага петнадесетдневно обучение във всички клонове на йога под моето лично ръководство като неин главен ачаря. Приканвам всички ви да се запишете в школата – единственото по рода си училище в страната и в чужбина, в което се усвояват практически познания по йога.

Точно на тази дата в памет на моя Гуру Негово Светейшество шри свами Шивананда Сарасвати, който постигна махасамадхи на 14 юли 1963 г., ще бъде запален акханда дийпак, който да гори за вечни времена в знак на моите дълбоки почитания и благодарност към Гуруджи, от когото успях да усвоя всички практически измерения на йога. Уверен съм, че всички вие ще продължите да предоставяте любезната си помощ и подкрепа в полза на широкото разпространение на древната наука йога по целия свят по съвременен и научен начин, както досега.

Накрая моля Всемогъщия Бог да изсипе върху вас Своята благословия за спокойствие, благополучие и кайваля. Пожелавам на всички ви да водите йогийски начин на живот и да постигнете Божествена реализация.

Ваш в молитвите си,
Свами Сатянанда

През април 1956 г. парамгуру свами Шивананда дал благословията си на свами Сатянанда, като му казал: „Сатям, върви да завладееш света!“. Сега послушният ученик, разпространяващ посланието на йога навсякъде и облечен в мантията на парамахамса саннясин, се канеше да запали вечния огън, посветен на своя гуру.

Настроенията, които шри Кешав Дут Пандей изразил през 1954 г., звучат особено актуално днес:

„Някой някога удържал ли е пълна победа и господство над обитателите на тази земя? Не. Но от време на време на планетата се появяват велики хора, които безусловно и завинаги завладяват всички същества на планетата. Те не само спечелват хората на своето време, но също като Буда или Шанкарачаря оставят неизличим отпечатък в сърцата на следващите поколения.

Водили ли са войни срещу царства и народи? С оръжия и армии ли са триумфирали? Не, определено не. Жертвайки собственото си удоволствие и щастие, те започват да се трудят неуморно за благополучието на света и насърчават и другите да правят същото. Ученията им не са празни слова, а по-скоро външен израз на вътрешните преживявания, които самите те са имали по пътя. Когато преживяванията придобият формата на учения, те се зареждат с личната убеденост и душевната сила на тези велики хора. Това са оръжията, с които великите личности навеки ще владеят сърцата на хората.

Гледайки този млад аскет, човек не може да не си помисли, че Създателят го е изпратил тук, за да изпълни велика мисия. В самата зора на живота си този аскет среща гуру от най-висока класа и напълно полага живота си в нозете му. От своя гуру той усвоява изкуството да живее истински. Следвайки основните принципи на брахмачаря, сатя, ахимса, сева, каруна и

прем, в крайна сметка той постига себереализиране.

Още в детството си той проявява начетеност по санскрит, хинди и английски език, а след като идва в ашрама на своя гуру, овладява и много други езици. Сарасвати го дарява с чиста и завладяваща реч, луната – със спокойствие и ведрост, а слънцето – със светлината на познанието.

Хората в този край често са неустоимо привлечени от него веднага щом видят лъчезарното му, усмихнато лице. Думите му са толкова благи, че жаждата на ушите никога не може да бъде утолена. На човек му се прииска да го слуша отново и отново.

Издал е много книги на хинди и английски език в полза на обществеността. Той е не само плодовит писател, но и отличен поет и оратор. Дори докато е ангажиран в служба на обществото и човечеството, той никога не изпуска от поглед целта си. Придобил е задълбочено емпирично познание за всеки етап от духовния живот, поради което е всеобщо признат като сигурен и вдъхновяващ водач по духовния път, чието сърце прелива от желание да обедини всяка душа с Вечния космически дух. Истински карма йогин, чийто живот може да се обобщи със следните думи:

Младият Дхармендра от вчерашния ден,
днешният свами Сатянанда Сарасвати
и прославеният парамахамса саннясин на утрешния ден.

Нека Бог му помага в изпълнението на неговата санкалпа и да пази името му живо в сърцата на хората векове наред!“

Началото на един ашрам и една организация

Шри свами Сатянанда Сарасвати не просто придобива йогийски сили и прекарва живота си в самадхи в гората. Той е по-скоро от онези неподражаеми садху и рядко срещани йогини, които щедро използват своята йога шакти за благоденствието и в полза на цялото човечество, ето защо той е безспорният владетел на милиони поклонници и ученици в Индия и в целия свят.
О, триумфиращ герой на духовното бойно поле! Нека твоето победоносно пътуване е изпълнено с благоприятност. Нека Бог и Ма Ганга те дарят с най-висшите си благословии!

Satyam bhaktam sadaa shaantam tattvajnam chaiva yoginam
Sivanandam cha tachchhishyam satyanandam namaamyaham.

Прекланям се пред свами Шивананда и неговия ученик свами Сатянанда! Те са въплъщение на истината, отдадеността и вечния мир, осъществили са Върховния принцип и са най-висши йоги!

Мунгир е тапобхуми на мъдреца Мудгал, мястото, където е изпълнявал своите свещени аскези. Тук река Ганг променя посоката си и започва да тече на север, създавайки искрящ полумесец, който обгражда града от три страни. След като убил Тадака, което спомогнало за успешното приключване на ягията на мъдреца Вишвамитра, бог Рама минал през ашрама на светеца Гаутама и накрая спрял за отдих на известния Кащахарани Гхат в Мунгир, преди да продължи към Джанакпур, за да присъства на сваямвара на Сита, церемонията за избор на съпруг. Мунгир е място, пропито с история.

Свещената земя Бихар е приютила ашрама на Махариши Валмики, където майка Сита е родила Лав и Куш. Там мъдрецът Валмики се погрижил те да получат такова обучение и образование, каквото подобавало на репутацията и величината на техния героичен баща Рама, потомък на прославената династия сурявамши Икшваку. Благодарение на това двамата принцове успели да разгромят всепобеждаващата армия на Айодхя, когато тя достигнала ашрама им. На тази свята земя е бил създаден епосът *Рамаяна*, най-значимият свещен ръкопис на тази епоха.

Заедно с Бхийма и Арджуна бог Кришна дошъл в Раджгир, столицата на Джарасандха. Бог Буда също бил роден

на свещената бихарска земя. Заедно със свита от хиляди монаси той обиколил надлъж и нашир Бихар. Бог Махавира също благословил земята на тази област със светите си нозе. Благополучна е наистина земята на Бихар.

Неспирно присъстващ е тук бог Шива под формата на Байдянатешвар. Тук се намира и планината Мандрачал, която била поставена върху костенурката, въплъщение на бог Вишну, и която божествата и демоните използвали като пръчка, за да разбият океана. Бог Вамана изпълнявал аскези именно в тази планина. Земята на Бихар наистина е била място за разиграване на многообразните божествени лили.

В областта Сахарса има едно село, което се казва Махиши. Днес то е съвсем обикновено, но в миналото е било селото на великия карма кандин Мандана Мишра. Джагатгуру Шанкарачаря дошъл чак от Керала в това село, за да води дебат с Мандана Мишра. В крайна сметка Мандана Мишра се признал за победен. След като приел да стане ученик на Шанкарачаря под името Сурешварачаря, той тръгнал на юг, но останките от неговата къща и храмът на неговия куладеви Угратара са оцелели до днес.

Основаване на Бихарската школа по йога в Мунгир

Благородни и великодушни царе като Карна управлявали свещената земя на Мунгир, а в днешни времена неговото място е заето от един земен светец, Райбахадур Кедарнатх Гоенка. Привлечен от неговата любов и привързаност, свами Сатянанда отсядаше в дома му, Ананда бхаван, и там изпълняваше усилена садхана. По време на своята садхана той беше получил даршан, благословия и повеля от своя велик гуру, което го беше накарало да засияе като божествен маяк. Гоенкаджи вече управляваше храм, болница, дхармашала, училище и колеж в Мунгир. В този списък липсваше само ашрам и сега този пропуск също беше попълнен. Довършвайки ашра-

ма през януари 1964 г., той свърза безвъзвратно свами Сатям с град Мунгир.

Всички поклонници, ученици и познайници на Свамиджи получиха следната покана: „На 19 януари 1964 г., благоприятния ден Басант панчами и Сарасвати пуджа, ашрамът ще бъде открит и ще бъде запален акханда джоти. Всички сте поканени да участвате в това събитие и да получите божествените благословии".

Поклонници и ученици се стекоха от Утар Прадеш, Махаращра, Мадхя Прадеш, Бенгал, Гуджарат, Ориса и други провинции. По време на благоприятната Сарасвати пуджа, под акомпанимента на бхаджани, киртани и мантри, свами Сатянанда запали акханда джоти, символ на славната традиция и сияйния потенциал на йога.

Докато палеше Шивананда джоти, една сълза се търкулна по лицето на иначе безпристрастния и непривързан саннясин, сякаш капка от водата на Ганг се стече по гъстите кичури на бог Шива, за да измие нозете на гуру. Светлината на гуру се разпростря върху заслужилия ученик и посланието му за йога започна да се разпространява във всички посоки.

По повеля на своя гуру той беше провъзгласен за парамахамса и след като запали вечния огън в негова чест в Бихарската школа по йога, на която беше ачаря, свами Сатянанда даде обет да не напуска ашрама в продължение на три години. Щеше да изпраща своите ученици саннясини да провеждат йога лагери, шивири и конвенции. Самият той щеше да спазва безусловно условията на своя обет.

По този повод Свамиджи основа също Изследователска библиотека за Сатянанда йога.

– Аз ще остана в ашрама – съобщи той – и ще водя занимания и сатсанги по време на петнадесетдневните курсове. От време на време ще провеждам и конвенции. Ще организирам специални програми за Басант панчами, Гуру пурнима, Шивананда джанмотсав и други

важни събития. Поклонниците и учениците могат да идват тук, когато поискат.

Основното намерение, свързано с изоставянето на начина на живот на паривраджака от страна на Свамиджи и приемането на ролята на парамахамса ачаря, е ефективното разпространение на йога традицията на неговия гуру, свами Шивананда.

Хамса, лебедът, символизира определен период от живота на саннясина, по време на който лебедът на неговия дух остава в „Мансаровар" и не ходи никъде другаде. Това е етап от човешката еволюция, който се отразява външно в спазването на определени правила и дисциплина.

Вярно е, че свами Шивананда физически вече не е сред нас. Също така е вярно и това, че великите светци никога не умират. Тяхната физическа обвивка може да изчезне, но истинската същност на духа им прониква във всяко кътче на творението. Силата и светлината, които са се събрали в едно в лицето на свами Шивананда, сега осветяват сърцата на милиони хора по света.

За нас е голяма гордост, че самият ни Гурудев е велик йогин, и че нашият парам Гурудев беше световно призната духовна личност. Свами Шивананда не само беше велик светец, всички ние сме му задължени още повече за това, че създаде един духовен двигател в лицето на свами Сатянанда за благоденствието и напътстването на света. Благословени са и двамата – гуру и ученик! Смирено полагаме нашите приветствия в нозете им.

Скоро започна задълбоченото провеждане на петнадесетдневните курсове в Бихарската школа по йога, Шивананда ашрам. Заниманията се водеха от самия Свамиджи. Сутрин се изпълняваха асана и пранаяма, последвани от лека закуска от овесена каша, после пеене на *Гита* и Упанишадите и след това обяд в 10 ч. сутринта. От 1 ч. следобед нататък следваха ликхит джапа, нада йога, йога нидра, карма йога за около час и вечеря в

пет. След вечеря имаше бхаджани, киртани и сатсанг. В 8 ч. вечерта загасяха светлините. Шанкапракшалана на четвъртия ден. *Мауна врат*, непрекъсната тишина, на тринадесетия ден. През този ден се спазваше установеният в предните дни ред, но в абсолютна тишина. В 4 ч. следобед Свамиджи казваше „Хари Ом", всички отговаряха с „Хари Ом" и мауната приключваше. Всички заедно сядаха на моравата и ядяха каша, последвана от вечеря и бхаджан – сатсанг. По този начин мауната и постите вървяха ръка за ръка. На четиринадесетия ден програмата продължаваше до 2 ч. следобед, след което започваше пеене на *Рамаяна*. Към него се присъединяваха и хората от града. В 5 ч. следобед се провеждаше арати, последвано от прасад и вечеря. Често в деня на завършването на курса пристигаха специални деликатеси от Лакшми бхаван на Гоенкаджи. На петнадесетия ден Свамиджи се сбогуваше с участниците.

Постепенно посещаемостта на курсовете започна да нараства и допълнителните участници бяха настанявани в съседната Гоенка дхармашала. Публикуваха се книги за *аджапа джапа садхана, джапа йога, асана пранаяма, мула бандха, самадхи видя* и *свара йога* на хинди и на английски език. Беше публикувана на хинди и книгата *Vairagya Vihar*, превод на *Vairagya Shatak* на Бхартихари в стихотворна форма. Свамиджи беше сътворил този красив поетичен превод по време на летните почивки в Бхикиясен – селото на своите предци – през 1938 г. на крехката възраст от петнадесет години!

По време на Чайтра навaратри през тази година беше публикувана и следната статия в списание *Yoga Vidya*, написана от шри Д. Н. Гупта, редактор на *Sacchi Baat*.

Земята на Мунгир и тапася на един саннясин

Религията и духовността рязко западнаха в съвременната епоха. Симпатиите и чувствата, свързани с почитането ни на Ма Дурга или Кали, се размиха през

годините и днес религиозните ни чувства се ограничават до пронизителните звуци, идващи от тръбящите високоговорители, с които са украсени нашите храмове и светилища.

Но тази година в ашрама видях да се празнува фестивала Рамнавами с чистота и въодушевление, типични за нашата култура. Около двеста и петдесет човека, повечето от които бяха образовани дами от заможни семейства, се събраха за Рамнавами в Бихарската школа по йога, където участваха в нощно бдение и накрая пяха киртани за Рама с шри Свамиджи. Атмосферата беше наситена с мир, отдаденост и спокойствие.

Малко след това отпред излезе младо момиче, за да изпее един бхаджан. С мек и мелодичен глас тя отдаде пламенна почит на Тулсидасджи, създателя на Рамчаритаманас. Гласът ѝ постепенно ставаше все по-мек и по-мек и бхаджанът завърши с мир. Запазвайки своето спокойно и достолепно самообладание, момичето се върна на мястото си. Нямаше нито пляскане с ръце, нито друг жест на признателност. В атмосферата се запази усещането за святост и мир. Последва сантсанг с шри Свамиджи и накрая на всички беше раздаден прасад.

Какво беше състоянието на това място допреди няколко месеца? Хората се колебаеха да идват тук, но сега сякаш чрез вълшебната лампа на Аладин мястото беше преобразено в оживен, динамичен ашрам. Ашрамът е същински храм, но без идоли и божества, освен пламъка, който ще остане да свети вечно. Този храм е посветен на паметта на един майстор йогин, свами Шивананда, и следвайки неговия пример, е лишен от всякаква пищност и грандиозност. Без показни снимки и статуи, само неуловимата усмивка на светеца от Ришикеш, с която сякаш е пропито цялото пространство.

Така както храмът „Шивалая“, дхармашалата, Чандикастхан и др. дължат своето съществуване на семейство Гоенка, така и този красив ашрам и този млад саннясин, посветил целия си живот на възраждането на йога, са тук благодарение на шри Кедарнатх Гоенка.

Семейство Гоенка са допринесли много за обществото. Това място, което дълго време е било пренебрегвано, след построяването на ашрама изведнъж се оживи. Неподправената и красива атмосфера на съседния храм „Шивалая“ също се подсили с появата на ашрама.

Много хора идват в ашрама с физически заболявания и умствени безпокойства и благодарение на удивителното въздействие на специалната обстановка намират мира и утехата, които са им липсвали досега в живота. За всеки новодошъл ашрамът е като прозорец към един напълно различен свят, свят на мир и чистота.

Всяко нещо с историческа стойност и интерес трябва да бъде запазено, за да се оцени от бъдещите поколения. Голяма е вероятността с времето този съвременен ашрам по йога и древните исторически останки срещу него да се превърнат в средище, привличащо духовно търсещи и последователи от целия свят. Само тогава ще се възроди древната слава на тази свещена земя.

Тази мечта на шри Д. Н. Гупта, когото всички галено наричаха Дададжи, след толкова много години най-накрая се осъществи. Настоящата статия, в която се споменаваше неговата мечта, беше написана през 1964 г., а мечтата се сбъдна през 1978 г.

Само присъствието и компанията на свами Сатянанда са достатъчни, за да трансформират живота на хората. Намираме идеален пример за това в следната статия, написана от Кумари Ратна в списание *Yoga Vidya*.

Лидийският камък

Това се случи преди много години. Шри Свамиджи беше дошъл у нас и същата вечер трябваше да изнесе сатсанг. Вместо да остане за сатсанга, въпреки възраженията на семейството си, Ратна, истинско олицетворение на ината и твърдоглавието, отиде на кино. Когато филмът приключи и аз се върнах в къщи в 10 ч. вечерта, с изумление видях шри Свамиджи да седи до входа. Не беше още отишъл да спи, беше седнал на един фотьойл отвън. Замръзнах на място. Нито можех да се вмъкна в къщата, нито имах куража да остана в присъствието на шри Свамиджи. Бях заловена на местопрестъплението. Опитах се да вляза вътре на пръсти, когато шри Свамиджи извика:

– Ратна, ела тук. Къде беше?

Без да искам, истината се изплъзна от устата ми:

– В киносалона.

– Кой филм гледа?

– *Hum panchhi ek daal ke* (Ние сме птици от едно дърво) – отговорих аз.

Шри Свамиджи ми направи знак да седна. Осъзнах, че ми предстоеше яко мъмрене. Не ми оставаше нищо друго освен да седна.

– Виж, всички птици са от едно единствено дърво, но седят на различни клони. Да вземем например мен. Моят клон ражда хубави, сладки плодове. Нямам никакви проблеми по пътя, който съм избрал в живота. Той е лесен, така да се каже, обсипан с цветя. Не ми се налага да се тревожа, че трябва да отида до офиса или да изкарам хляба си за деня. Но знаеш ли какви плодове висят от клона, на който ти седиш? Отвън са сочни, но вътре са горчиви!

Нямах никакво настроение да слушам лекции по това време на нощта. Обзе ме вълна от гняв. „Какъв опак човек! Вчера казваше, че животът на саннясина е като да ходиш по ръба на бръснача, а сега казва точно

обратното." Но запазих тези мисли за себе си. Известно време си говорихме общи приказки, след което той каза:

– Кажи ми, Ратна. Ако те заведат на място с много неприятна миризма и ти поставят инжекция, която по някакъв начин те кара да не осъзнаваш миризмата, какво ще се случи?

Усмихнах се на привидното му невежество:

– Не е ли очевидно? В началото нищо няма да се случи, но със сигурност по-късно неприятната миризма ще покаже вредното си влияние.

– Ратна – каза той с по-сериозен тон, – след време ще учиш по психология, че умът на човек се състои от три компонента – съзнание, подсъзнание и несъзнавано. Умът винаги първо попива негативното. Никога не разбираме кога и как негативните неща се натрупват в несъзнателния ум, защото в настоящето сме под влиянието на „инжекцията" на съзнателния ум.

Не казвам, че трябва напълно да се въздържаш да гледаш филми. Гледай, но постепенно намалявай количеството им. Един лекар дал интересен съвет на един алкохолик: „Пиенето на алкохол всеки ден не вреди, но първия ден, след като изпиеш една чаша алкохол от бутилката, долей празното пространство в съда с вода. На следващия ден отново изпий една чаша алкохол и допълни оставащото количество в бутилката с обикновена вода. Продължи да го правиш няколко дни." Алкохоликът послушал съвета. Дошъл денят, в който в бутилката не останал никакъв алкохол, а само вода, и алкохоликът развил неприязън към алкохола. По същия начин някой ден и ти изобщо няма да искаш да гледаш филми.

Всяко същество на тази планета върви по своя път. Дори магарето. Но дори да измине сто километра, магарето си остава магаре. Само човек има потенциала да пропадне или да се слее с Бог, след като измине сто километра. Какъв е смисълът на живота, който се издига като вълна в океана и след като се разбие на брега, из-

чезва обратно във водната шир? Когато преминеш от другата страна, не искаш ли хората да идват на гроба ти, да поставят цветя в твоя чест и името ти да е написано със златни букви в страниците на историята?

На пазара на този свят се продават както добри, така и лоши неща. Можеш да си купиш всичко, което поискаш. Но запомни, че когато някой в крайна сметка си купи болка, сълзите, които идват с нея, са по-скоро сладки, отколкото солени. Можеш да откъснеш цветето само след като преминеш през тръните и да извлечеш парфюма само след като смачкаш цветето. Нека умът ти е като цвете. Смачкай безбройните му цветове и форми и извлечи нектара от него. Животът е кратък, а суетата – преходна, но ако искаш, можеш да оставиш следа след себе си. Никой не се ражда Ганди или Буда.

Свамиджи спря да говори и унесът, в който бях изпаднала, изведнъж се стопи. Каква магия имаха думите на Свамиджи! Те никога не пропускаха да достигнат до дълбините на човешката душа. Думите му бяха прости и ясни, но толкова вдъхновяващи, че можеха да променят посоката на живота на човек. Знаех какво е лидийски камък, но този беше първият, когото срещах. Всеки, който влезе в контакт със Свамиджи, преживява пълна трансформация, идеите и поведението му се променят изцяло.

Тези думи на Свамиджи останаха завинаги в паметта ми. Когато се случва животът ми да минава през мрачна фаза, тези скъпоценности осветяват пътя ми и ме вдъхновяват да продължавам да вървя по пътя, който той ми показа.

Разнообразни дейности и програми в ашрама в Мунгир

На 14 юли беше отбелязана първата годишнина от махасамадхи на свами Шивананда. По време на напяването на бхаджани и киртани сто и осем нуждаещи се от съседните местности бяха нахранени обилно и получиха

одеяла като прасад. На вечерния сатсанг шри Свамиджи разказа за своите преживявания със свами Шивананда.

На сутринта на Гуру пурнима, след като приключиха хаванът и пуджата, една жена парси от Бомбай запали акханда агни, вечния огън в кундата за хавана. Огънят в тази кунда ще бъде поддържан винаги жив с дървесина от мангово дърво.

На 8 септември беше чествана седемдесет и седмата годишнина от раждането на свами Шивананда. Доктор Рамидхари Синкх, заместник-ректор на Университета Бхагалпур, председателства тържествената церемония. В своята благоприятна реч той каза: „Свамиджи отплаща своите задължения към своя гуру, като разпространява посланието на йога за придобиване на сила и спокойствие. Голяма гордост е в Бихарската школа по йога да учат и практикуват йога хора от различни държави и религии". Наред с всички останали гости церемонията беше посетена от министъра на труда, министъра на вероизповеданията, министъра на общественото благосъстояние, министъра на образованието, председателя на Народното събрание и личния лекар на президента на Индия – доктор Дукхан Рам. Високопоставените лица обиколиха ашрама и изразиха удовлетворението и радостта си. Програмата завърши с музикално изпълнение на шри Чандрасекхар Кхан, известен музикант от Бихар.

По-късно същата година започнаха строителните дейности по Йога нидра вихар непосредствено до Панчавати (стаята на шри Свамиджи).

Шри Радхешям Агравал, застъпник, социален работник и садхак с репутация от Нандаграм, беше свързан със Свамиджи още от 1956 г. По-рано той беше посетил различни места за садхана, но след като се срещна със Свамиджи, най-накрая намери своя път. След построяването на ашрама в Мунгир той се включи в един курс там и при завършването му беше поканен да изкаже

благодарности от името на всички участващи в курса садхаци.

„Изказването на благодарности е формалност, типична за срещите и конвенциите, но това училище по йога е място, в което всяка дейност носи в себе си дълбока и възвишена философия. Извисяването на ума и интелекта води до развитие на сърцето и предлагайки своето сърце на Бихарската школа по йога и на парамахамса Сатянандаджи, бих искал да кажа нещо от името на всички духовно търсещи.

Отсядал съм в много ашрами и съм виждал много ашрами отвън. Намерих по нещо важно на някои от тези места, усетих известно доволство в други, но никога не успях да намеря пълно удовлетворение. Навсякъде имаше един основен проблем – каква садхана да изпълняваме, когато се завърнем у дома? Мислите ми продължаваха да се въртят около този въпрос. Дори ако човек отидеше до Хималаите, каква садхана трябваше да изпълнява там...

Днес съм изключително щастлив да заявя, че след като останах в този ашрам петнадесет дни, това, което успях да практикувам под ръководството на уважаемия Свамиджи, вдъхновението, което успях да попия за в бъдеще, сложиха край на всичките ми съмнения и въпроси. Най-трудното при практикуването на йога е да намериш своя верен път. Веднъж след като го откриe, търсещият със сигурност ще достигне целта си. Колко бързо ще премине по пътя зависи изцяло от вродения му потенциал и от усилието, което влага в садханата си.

Наистина е голямо щастие за жителите на Мунгир, че Хималаите, люлката на йога, буквално са слезли в техния малък град под формата на това училище по йога. Не е ли съвпадение, че река Ганг, която извира от върховете на Хималаите, е слязла, за да сгуши това място в скута си? Жителите на Мунгир трябва да узнаят за тези уникални качества на ашрама, които га-

рантират светло бъдеще както на него, така и на град Мунгир.

1. Дейностите на този ашрам по йога са организирани така, че да събудят дори у най-обикновения духовно търсещ интерес и привличане към науката йога. В същото време в други ашрами дори напредналите духовно търсещи не могат да открият правилните напътствия или мотивация. Това училище се е заело с похвалната задача да извае като от глина духовно търсещите в завършени керамични съдове, които, изпечени правилно в огъня на садханата, ще са от голяма полза за обществото и нацията.

2. Учебната програма, която се следва в това училище, е стегната и интересна, а това е единственият институт в Индия, а може би и в целия свят, в който заниманията по йога се провеждат според традицията патхшаала. Това е място, в което обучението и разбирането вървят ръка за ръка, а библиотеката и лабораторията са съчетани в едно.

3. Така както Бог помага на поклонниците от всяка класа – арти, артхарти, джигясу и гяни, така и духовно търсещите от всякакъв вид намират подслон под покрива на тази институция. Ашрамът е като красив поток, носещ животворната вода на науката йога. Тук духовно търсещите имат възможност да постигнат физическо здраве чрез асана и пранаяма, умствено здраве чрез пратяхара и дхарана и духовно преживяване с по-висшите практики като чидакаша дхарана и т.н.

4. В други ашрами на духовно търсещите рядко се обръща персонално внимание. Те винаги изгарят от желание да се срещнат със свами, който отговаря за ашрама, но той никога няма време за тях. Докато в това училище самият шри Свамиджи е винаги готов и дори нетърпелив да се срещне с участниците, пита ги за проблемите им и им дава разумни съвети.

5. Максимално много практика и обучение за минимално кратко време – това е уникална характеристи-

ка на курсовете, които се провеждат тук. За краткия период от петнадесет дни човек придобива достатъчно знания и опит, за да продължи самостоятелно практиката си. Йога е необятна и сериозна тема, която е трудна за разбиране и възприемане дори след дългогодишен престой и обучение в други ашрами, но тук човек научава много дори за петнадесет дни. Този ашрам е истинска благодат за искрените духовно търсещи.

6. Провеждат се специални занимания за жени и деца. Има много малко ашрами, които предлагат възможности на жените и ги насърчават. Това училище постигна голям успех в създаването на интерес към тази тема у децата и посаждането на позитивни самскари в тях.

Ще бъде съвсем на място да спомена също, че няма да намерите никъде такова обучение по йога на такава ниска цена. Ашрамът таксува само двадесет и една рупии за петнадесетдневен курс, което включва изхранване, настаняване и всякакви други разходи.

В заключение искам да изразя от името на всички духовно търсещи дълбоката си благодарност към ръководството и доброволците на това училище по йога и специално на шри Свамиджи."

Какво красиво и вдъхновяващо описание на ашрама!

Различните дейности в ашрама започнаха да се провеждат редовно и по ефективен начин, а посетителите и търсещите започнаха да се множат. Работата се увеличи, славата се разпространи и заразният ентусиазъм и усърдие на Свамиджи достигна до всички.

Първа международна конвенция по йога, 1964 г.

Шри Свамиджи реши да организира конвенция по йога от 1 до 7 ноември. Всички негови ученици, поклонници и сътрудници много се зарадваха, когато разбраха новината.

Освен постоянната подкрепа и насърчение от страна на шри Кедарнатх Гоенка, приносът на неговия син

Кришна Кант Гоенка за мисията на шри Свамиджи също беше голям. В ролята си на негов секретар той изпълняваше указанията и нарежданията на Свамиджи. Беше изготвен план за конвенцията и скоро сериозната подготовка започна с печатането на картички и брошури. Информацията за предстоящата програма се публикуваше и в списанията *Yoga* и *Yoga Vidya*.

Получиха се приветствия от президента д-р Раджендра Прасад и от министър-председателя пандит Джавахарлал Неру. Джагадгуру изпратиха своите благословии и благопожелания. Свами Чидананда дойде от Ришикеш като почетен гост на програмата. Учениците, последователите, доброжелателите и членовете на Международното йога движение, които присъстваха на конвенцията, наброяваха хиляди.

Шри Сатьендра Натх Синха (председател на законодателния орган на Бихар), шри Ананд Мохан Сахай (бивш секретар на правителството на Индия), д-р Дукхан Рам (член на законодателното събрание), шри К. П. Сингх, шри Н. К. Синха, шри И. Н. Тхакур, шри Винодананда Джха, свами Атмананда от Вивеканада Ашрама в Райпур и д-р Балдев Прасад Мишра от Нандаграм бяха сред високопоставените гости на събитието.

Конвенцията беше открита на 1 ноември от шри Анант Шаянам Айенгар, губернатора на Бихар. Всички приготовления, включително храната, настаняването и мястото на провеждане на програмата, ставаха в дхармашала „Гоенка". Провеждаха се по четири сесии дневно и шри Свамиджи редовно присъстваше на всичките. На конвенцията бяха дошли изследователи и практикуващи йога от далечни места, които изнесоха лекции по много различни аспекти на йога. Имаше и беседи на събралите се светци и свами. Всички бяха силно развълнувани от изказванията на свами Чидананда и свами Сатянанда. Двамата гуру бхаи разказаха доста случки и преживявания от ашрама на своя гуру.

Усилията, които положиха всички доброволци, бяха наистина похвални. Шри Свамиджи ги беше обучил много добре. Цялата седемдневна конвенция се проведе по прекрасен начин. По повода беше издадена и сувенирна книга *Mechanics of Meditation* (Механика на медитацията, бел. прев.), която беше приета много добре от публиката. Книгата беше преведена и на хинди и е преиздавана многократно.

След конвенцията във водещите вестници в Делхи, Пенджаб, Мадрас, Утар Прадеш и други места беше отпечатан преглед на изданията, публикувани от Бихарската школа по йога, включително списанията *Yoga* и *Yoga Vidya*. Вълна от любопитство и интерес към йога се зароди в публичното пространство. Заваляха писма от всички страни. Тъй като вече не пътуваше, шри Свамиджи изпрати свами Йогашакти в Чандигарх, Делхи и Бомбай. Тя отнесе посланието му до всички тези места. Разпространяваше изданията на ашрама и показваше филми, свързани с йога садхана в ашрама. След като бяха прочели за програмите във вестниците или бяха гледали филмите, хората започнаха да организират програми и лагери в своите градове, а много от желаещите предприеха пътувания до Мунгир.

Дейност през 1965 г.

През януари 1965 г. по случай Басант панчами беше отбелязана първата годишнина от основаването на ашрама с тридневна програма със сатсанги.

На 10 март махариши Мехиджи посети ашрама. На този ден беше организирана специална програма със сатсанг. Това беше и последният ден от четвъртия курс по йога за годината и на участниците бяха връчени сертификати. По този повод беше показан и филм за асаните.

Свами Йогашакти тръгна отново на обиколка на 12 май, носейки благословията и посланието на шри Сва-

миджи. Имаше голям интерес и силна подкрепа за мисията на Свамиджи в Татанагар, Райгарх, Биласпур, Райпур, Бхилай, Нандаграм, Гондия, Балагхат, Бомбай, Делхи и Калкута. Във всички тези градове бяха организирани програми, но Свамиджи нямаше да пътува през следващите три години, затова започна да изпраща своите ученици санняси на тези места. Междувременно идваха хора от Мадхя Прадеш, Махаращра, Гуджарат, Раджастан и отвъд океана, за да учат йога в школата.

На 14 юли 1965 г. беше отбелязан денят на навлизане в нирвана на свами Шивананда. В ашрама беше организирано празненство за сто и осем местни нуждаещи се, които получиха курти като прасад. Самият шри Свамиджи поднасяше храната. Цялото семейство Гоенка и други последователи също помагаха при сервирането. Празникът беше последван от пеене на *Рамаяна*, киртан и раздаване на прасад. Вечерта беше показан филм за живота на Исус Христос.

Гуру пурнима беше отпразнуван на 17 юли с хаван, пуджа и раздаване на прасад. Бяха дошли огромен брой гости от най-различни места. На вечерната програма със сатсанг и киртан присъстваха и местни жители.

Сутринта на 26 юли се проведе хаван със сатсанг. Последва среща, на която се реши втората Международна конвенция по йога да се проведе от 1 до 7 ноември. Беше изготвен план за събитието и бяха изпратени покани до много светци и учени. Скоро подготовката тръгна с пълна сила.

На 8 септември по случай рождения ден на свами Шивананда беше организирана специална програма със сатсанг, бхаджан и изпяване на *Рамаяна*.

На 15 септември ачаря Виноба Бхаве посети Мунгир. Той пристигна в ашрама в 9 часа сутринта и беше посрещнат от шри Свамиджи. Двамата проведоха ползотворна дискусия. След обяда в залата на ашрама се състоя среща на доброволци от движението „Сар-

водая". Винобаджи и неговите сътрудници бяха силно впечатлени от ашрама и мисията на шри Свамиджи. Те изразиха силното си желание да участват във втората конвенция по йога. Напуснаха ашрама в 6 часа след вечеря на път към следващата си дестинация.

През октомври г-жа Виджайлакшми пандит обиколи щата Бихар и посети ашрама. Тя беше много впечатлена от ашрама и от общуването си с шри Свамиджи. Речта ѝ след сатсанга на Свамиджи продължи три часа. Тя напусна ашрама в прекрасно разположение на духа.

Втора международна конвенция по йога, 1965 г.

На 1 ноември започна седемдневната конвенция, в която участваха повече от 1500 национални и международни делегати. Конвенцията беше открита тържествено от Негово Светейшество свами Нираджан Дев Тийртх, шанкарачаря на Пури пийтх, и закрита от шри Анант Шаянам Айенгар, губернатор на Бихар. Д-р Сампурнананда, губернаторът на Раджастан, представи книгата сувенир.

На конвенцията присъстваха също и свами Чидананда от Ришикеш, свами Ранганатхананда от мисията „Рамакришна" в Калкута, проф. Трипурари Чакраварти, свами Атмананда от Райпур, махариши Мехи Дасджи от Бхагалпур, йогирадж шри Нитя Чейтаня от Делхи, шри Мадхусуданачаря от Раджгир, Шрикант Тхакур, редактор на вестник Aryavarta в Патна, майка Мария от Рим, д-р Брус Робъртсън от Канада, г-жа Шакунтала Госвами от Вриндаван, Вирагиджи от Варанаси, свами Садхананда от Асам, йогирадж Мануваря от Ахмедабад, шри Джанардан свами от Нагпур, шри Рам Кумар от Асоциацията по йога в Калкута, шри Пракаш Чандра Сур, г-жа Сумитра Деви (министър на информацията на Бихар), шри Шива Шанкар, шри Виноданада Джха (бивш премиер), шри Балешвар Рам (министър на туризма на Бихар) и д-р Дукхан Рам от Патна.

По време на конвенцията се случи нещо забележително. Сестрите от американския институт „Нотр Дам“ в Джамалпур заобиколиха строгите си правила и разпоредби и участваха в събитието през всичките седем дни. Провеждаха се по четири сесии на ден и шри Свамиджи изнасяше лекция на всяка от тях. Темата на конвенцията беше „Ролята и потенциалът на йога в помощ на човечеството“. Всички присъстващи светци и високопоставени личности изразиха възгледите си по темата. Беше издадена и книга сувенир, озаглавена *Dynamics of Yoga*. Събитието завърши с приповдигнато настроение и събралите се гости и последователи се завърнаха у дома целеустремени и ентусиазирани.

Дейност през 1966 г.

Първата Междуобластна конвенция по йога беше организирана в Гондия от 28 до 30 януари 1966 г. Тя събра привърженици и последователи от Нагпур, Амравати, Кхамгаон, Нандаграм, Бхилай, Райпур, Биласпур и много други места. Свами Йогашакти председателстваше конвенцията. Почитаемият свами Ситарам Дасджи – 153-годишен светец от Мандала, също дойде да благослови събитието. След хвалебственото му слово шри Вирагиджи представи книгата сувенир на конвенцията. Джанардан Свами от Нагпур и свами Прартхананда от Мунгир също изнесоха лекции. Г-жа Шакунтала Госвами изнасяше беседи върху *Рамаяна* всеки ден. Кумари Ратна Шривастава произнесе реч от името на всички дами делегати. Шри Дхармадас Мишра от Райпур-Рева получи посвещение в санняса. Тридневната конвенция пожъна огромен успех.

На 7 февруари 1966 г. свами Чидананда, председател на Обществото за божествен живот в Ришикеш, дойде в ашрама като главен гост на тържествата по случай втората годишнина на Бихарската школа по йога. След приветствия на главния гост и събралите

се високопоставени лица шри Свамиджи изнесе вълнуваща беседа върху *Гита*, в която подчерта важността на карма йога. Накрая той призова всички присъстващи да допринасят с цялото си сърце за процъфтяването на йога движението и да помагат за разпространението на посланието на йога надлъж и нашир, вместо да създават само култ към неговата личност.

Гуру пурнима махотсав беше отпразнуван в Бихарската школа по йога на 2 юли 1966 г. В своята реч шри Свамиджи обясни, че свещеният ден не е предназначен за отбелязване на рождението на определен гуру, а е посветен на всички брахманища, познали Бога гуру.

Следобед се проведе среща, на която шри Свамиджи очерта плана за третата Международна конвенция по йога, която щеше да се проведе от 1 до 7 ноември същата година. След като възложи на отделните членове различни отговорности, той спомена, че Ранчходжи, четиристотингодишен гяни и крия йогин, ще дойде в Мунгир, за да благослови събитието. В традицията той е известен просто като Бабаджи и е прочут с лагерите за лечение на очни заболявания и с обществените кухни, които организира на различни места.

Основателят на будисткия университет „Майтрея" в Норвегия, осемдесетгодишният г-н Инарбеар, също щеше да присъства на третата конвенция по йога. Той щеше да ръководи групата от чуждестранни делегати.

Същата вечер под ръководството на шри Свамиджи започна системно изучаване на *Гита*, което продължи до 30 октомври.

На 14 юли – деня на нирвана на свами Шивананда, се състоя ритуално хранене за хора в крайна бедност и нищета, а след това шри Свамиджи изнесе сатсанг. На 8 септември се проведе и специална програма със сатсанг.

Трета международна конвенция по йога, 1966 г.

Подготовката за третата Международна конвенция по йога, която щеше да се проведе от 1 до 7 ноември, беше в разгара си. Много светци и учени започнаха да пристигат за конвенцията, включително Крияйоги Баба, будисткият йогин Инарбеар от Норвегия, свами Чидананда, мата Севананда и свами Карунананда от Ришикеш, шри Бирагиджи, шри Голвалкар, шри С. М. Бхат и йогачаря майор К. М. Каматх от Бомбай, шри Р. К. Гупта от Симла, свами Шивананда от Асам, д-р Балдев Прасад Мишра от Нандаграм, шри М. Д. Джафет от Бомбай, Трипурари Чакраварти от Калкута, йогачаря К. Б. Сахасрабудхе от Райгарх, парамахамса Рамхридая Дас от Варанаси, шри Мануваря от Ахмедабад, паривраджака Садхананда и съдия М. Л. Абхаянкар от Бомбай, шри Дж. Мишра от Дарбханга, шри Б. П. Синха и шри Джагат Нараян Лал от Патна, Уилям Хувъринджър от САЩ, тринайсетгодишното момиче чудо Кумари Сародж Бала, йогачаря Байдюк Пасек от Полша, шри Т. Н. Бхарде от Бомбай, йогачаря Сю Холмс от Мексико, йогачаря д-р Р. Полдерман от Холандия, д-р Шарма от Райгарх, свами Пурнананда от Керала, Шанти Кумар Бхат от Бомбай, свами Нитя Чайтаня Яти от Делхи, свами Шарананда от Вриндаван, йогачаря Рома Блеър от Сидни, Юкико Фуджита от Япония, свами Атмананда от Райпур, йогинът Хималая от Керала, Прабха Атре от All India Radio в Бомбай и членове на Асоциацията по йога в Калкута за демонстрацията на асани.

Около две хиляди национални и международни делегати се събраха на конвенцията. Освен членове и доброволци на Международното йога движение те включваха последователи и ученици на шри Свамиджи. С разнасянето на славата и делото на Свамиджи се увеличи и броят на духовно търсещите, идващи в Мунгир. За събитието в дхармашала „Гоенка" беше монтирана огромна шатра със сцена. Доставката на храната и обслуж-

ването също бяха организирани там. Стотици доброволци бяха ангажирани с различни дейности, свързани с конвенцията. Близки и последователи също подадоха ръка за помощ.

Но един въпрос силно глождеше всички. Свами Сатянанда беше намекнал за навлизане в махасамадхи след третата Международна конвенция по йога. Това беше причината за тревогата и безпокойството, което изпитваха неговите ученици и последователи.

Сувенирът за 1966 г. бе озаглавен *Science of Yoga.* Г-н Пай от Бомбай също присъстваше на конвенцията, както и на предишните две. Той засне цялото събитие от официалното откриване до закриването. Филмът, който беше създаден, се прожектира от време на време в ашрама.

След откриването на конвенцията на 1 ноември шри Свамиджи заяви: „Подобно на Ганга, йога също ще трябва да слезе от Хималаите в огромните обширни равнини". Свами Чидананда говори на тема „Човешкият живот – безценна възможност". Свами Севананда, южноамериканска ученичка на свами Шивананда, сподели своя опит в областта на йога.

Шри Карунананда, австралийски последовател на свами Шивананда, който понастоящем живее като йогин аскет в Курукшетра, облечен само с една препаска, направи възхитителна демонстрация на асани и пранаяма. Неговият бхаджан *Brahma murari surarchit lingam* и киртаните, изпети под ритъма на картала, омагьосаха всички. По желание на присъстващите всеки ден той изпяваше по един киртан.

Шри Свамиджи изнасяше беседи и сатсанги по време на всяка сесия от седемдневната програма. Събралите се светци и учени също изказаха своите възгледи относно различните измерения на йога. Както и предишните години, на 6 ноември в чест на шри Свамиджи властите в град Мунгир организираха прием, на който всички

събрали се високопоставени личности, последователи и ученици му отдадоха почитта си.

След това шри Свамиджи предаде ръководството на школата на своята ученичка свами Атмананда. Пред хиляди делегати и посетители той постави своето дхоти върху раменете ѝ, с което засвидетелства нейното посвещаване в ачаря. Какво ще се случи след това? Това беше въпросът, който терзаеше съзнанието на всички.

Бяха поднесени поздравления и благопожелания от г-жа Индира Ганди и други национални водачи. Преданите последователи и доброжелатели на шри Свамиджи вече бяха изразили своята подкрепа и най-добри пожелания. Единственото, което оставаше, беше напътствието на Гурудев. Шри Свамиджи очакваше знак от своя гуру за бъдещата си посока за действие. Той продължаваше да се моли за насоки и наставления.

И тогава благословията на великия гуру се изля върху достойния ученик. Освен нея шри Свамиджи получи и специална повеля от своя гуру:

„Засега забрави за самадхи! Трябва да свършиш доста работа. Ти си Бхагиратха на Йога-Ганга и трябва да пренесеш животворната наука от снежните пещери на Хималаите в изпълнения с борби живот на обикновените хора по целия свят. Ще продължиш да получаваш моите наставления и насоки."

Последният ден програмата завърши с голяма радост и блаженство. Всички участници се завърнаха по родните си градове с благословията на Гурудев и с подновен ентусиазъм.

Славата на шри Свамиджи и дейността, с която се беше заел, продължаваха да се разпространяват. Г-жа Виджая Премнити, близък сътрудник на шри Свамиджи, изрази възгледите си по въпроса в статия, публикувана

в ноемврийското издание на сп. *Yoga Vidya* от 1963 г. По онова време Шивананда ашрам все още се намираше по средата на строителния процес. Колко уместни са нейните възгледи:

Мечтата на саннясина

Ако трябваше да изследвате сънищата, щяхте да осъзнаете, че повелята за създаването на велики институции и движения обикновено идва в сънищата на великите души. Мечтата на нашия Гурудев е да извади древната наука йога от гробницата, в която е била погребана, и да не се примири, докато не я интегрира успешно в съвременната култура и цивилизация.

Шри Свамиджи е цялостен и завършен йогин. Чрез личната си практика той е изпроваял принципите на йога и е установил, че тази наука, предавана от древните риши, е напълно истинска и приложима. Използвайки тези принципи, той създава основа за бъдещата култура и цивилизация. Фундаментът и структурата на човешкото общество винаги са били дело на велики визионери и пророци. Обикновеният човек знае само как да живее в предварително създадената конструкция. От време на време се появяват необикновени хора, които са непоклатими пред трудностите, обидите, пренебрежението и презрението и оставят незаличима следа в обществото.

Нашият Гуруджи също е поел мисия, чиято важност и широко влияние може и да бъдат подминати от дилетантите, но поколенията след нас определено ще осъзнаят ползите от многообразните всестранни усилия на шри Свамиджи за здравето и духа на обществото ни. Несравним е неговият принос за изваждането на бял свят на древните практики и науки, за възстановяването на изгубената слава на науката йога, без да се компрометират основните ѝ ценности. Той постави йога наравно с науката и я пред-

стави като изключително полезен набор от знания за съвременното общество. Тя е толкова актуална в настоящата Кали юга, епохата на желязото, стоманата, въглищата, медта, парата, електричеството и атомната енергия, колкото и през Сатя юга, епохата на ришите и мъдреците. Шри Свамиджи отправи открито предизвикателство към т.н. образовани хора на нашето време да практикуват малко, преди да говорят по тема, която не познават.

Шри Свамиджи е истински пророк с ясно виждане за бъдещия ход на цивилизацията. Той имаше видения за бъдещето, виждаше дори лица на непознати хора по време на сън, медитация и транс. Чуваше гласове в състояния на дълбока медитация. Предварително знаеше за много духовно търсещи, сътрудници и последователи, известно му беше, че те ще окажат голяма помощ и подкрепа за неговата мисия. Дори днес шри Свамиджи знае точно как трябва да се постъпи в определена сфера на дейност и как да се положат нейните основи. Той владее изкуството да представя йогийската култура на обикновения човек по научен начин и споделя идеите си с всеки, който е готов да им обърне внимание.

Има много хора като Сатяврат, Басанти, г-жа Адхявати Сахай, Девидът Джоши и други, които познават свами Сатянанда Сарасвати от времето, прекарано в ашрама на неговия гуру. Много са получили посвещение от свами Шивананда, но смятат свами Сатянанда за свой гуру, който им е дал садхана. Много съратници и спътници от детството на шри Свамиджи, които понастоящем живеят в Делхи, Мумбай и др., са станали негови ученици и практикуват садхана под негово ръководство.

Мечтата на шри Свамиджи е всеки човек да включи йога в начина си на живот така, както е включил в него палтата, панталоните, пижамите и вратовръз-

ките си. На широката публика ѝ липсва способността да мисли или да разсъждава самостоятелно и винаги се влияе от някакво външно въздействие. Това поставя много по-голяма отговорност върху плещите на реформаторите и строителите на обществото и е причината светците и саннясините да носят бремето на раменете си. Тъй като нямат егоистични подбуди, те са и онези, които превръщат начинанията си в успех.

Виждала съм много хора да идват при шри Свамиджи за помощ и подкрепа – тъжни и страдащи, млади и стари, мъже и жени, и той на всеки дава най-подходящия начин и метод. Колко тревожен е животът на обикновения човек, колко много се нуждае той от светлината на истинското познание. Всичко това не може да се оцени от високопоставените държавни служители, уловени в хипнозата на привилегиите и заплатите. Днес всеки се грижи преди всичко за собственото си благосъстояние и чак след това би се замислил да помогне на някой друг. Но може ли един саннясин изобщо да разсъждава по този начин? Никога. Той остава верен на избрания път независимо от препятствията, които може да възникнат.

С такава желязна воля и стоманена решителност шри Свамиджи се е заел със своята задача да възроди древната йогийска култура. Чрез книги, списания, аудиокасети и филми, с речи в университети и общности в цялата страна той свири само една мелодия – мелодията на йога. Щастлив саннясин и лъчезарен йогин, шри Свамиджи днес вече не е обикновена личност. Той по-скоро се е превърнал в институция сам по себе си. Ветровете на едно бързо развиващо се движение се вихрят през страниците на списанията на Международното движение по йога.

Шри Свамиджи ще създаде школа по йога в Мунгир през януари 1964 г. Несъмнено това ще бъде първата

по рода си институция в Индия. Има информация, че ще бъде създаден и Научноизследователски институт по йога, където въздействието на практиките по йога върху тялото и ума ще се измерва и записва със съвременни научни инструменти. Този институт ще бъде също така първият в Бихар, ако не и в цяла Индия. Тъй като правителството също насърчава подобни усилия, аз съм твърдо убедена, че в Бихар ще разцъфти нещо красиво.

Статията е написана през 1963 г., но е предсказала бъдещето толкова ясно и отчетливо. А днес мечтата на шри Свамиджи определено е сбъдната.

Дейност през 1967 г.

В Райгарх от 13 до 15 януари се организира тридневна конвенция по йога. Самият шри Свамиджи откри и проведе шивира. Той беше дал обет да остане в Мунгир три години. След приключването на този период по време на третата конвенция по йога през ноември 1966 г. той се освободи от тази обвързваща дисциплина. И така на 12 януари, поемайки на първото си пътуване извън Мунгир, той стигна до Райгарх.

Много светци и мъдреци, последователи и ученици бяха дошли от различни места, за да присъстват на тридневното събитие. Събраните високопоставени лица изнесоха лекции и беседи. Шри Свамиджи даваше сатсанг по време на всяка сесия, а вечер Шакунтала Деви беседваше върху *Рамаяна*.

Хората от Райгарх бяха построили ашрам и искаха той да се управлява от шри Свамиджи. Но шри Свамиджи се колебаеш и продължаваше да отлага решението си. Първо, той никога не бе подкрепял изграждането на ашрами. След като най-накрая построи такъв в Мунгир, той каза, че това е повече от достатъчно.

Шри Свамиджи беше дошъл за първи път в Райгарх през ноември 1956 г. Тогава никой даже не си беше напра-

вил труда да говори с него. Един богат бизнесмен дори го беше нагрубил, а днес същият този човек иска да дари ашрам! Животът не е ли е пълен с чудатости?

След настоятелни молби шри Свамиджи се съгласи да открие ашрама на 23 май. Организаторите имаха и друга молба – да запали акханда дийпак и в техния ашрам. Най-накрая беше решено шри Свамиджи да дойде с дийпака от Мунгир на 23 май и да проведе специална тридневна програма.

Джагадгуру Абхинав Видя Тиртх, шанкарачаря от Шарада Пийтх, Шрингери, дойде в Мунгир на 16 март 1967 г. и остана два дни. Той беше посрещнат съгласно южната традиция и получи даршан от акханда джоти, вечния огън, който се поддържа постоянно запален в памет на свами Шивананда. Всеки шанкарачаря носи със себе си своите божества за пуджа и *гандрамоулешвар лингам* (шивалингам, изработен от син сапфир). Сутринта на 17 март върху шивалингама беше изпълнена традиционна *дугдха абхишека* (абхишека с мляко). Церемонията приключи в съответствие с установените правила и ритуали с петдесет литра мляко. Хиляди последователи и високопоставени личности се бяха събрали на територията на школата, за да станат свидетели на древното знаменито поклонение.

След това Шанкарачаря произнесе благославящо слово. Той говори за живота на свами Шивананда и похвали усилията на свами Сатянанда в областта на йога. „Джагадгуру са вечните извори на ведическата традиция“, каза той. Ади Шанкарачаря е създал четири духовни центъра в четирите краища на страната, за да свърже цялата нация в една духовна нишка. Четирите матх са: Говардхан пийтх в Джаганат Пури на изток, Дварика пийтх на запад, Джошиматх в Бадрикашрам на север и Шарада пийтх в Шрингери на юг. Гуруто парампара на Бихарската школа по йога в Мунгир е свързан с Шрингери матх.

През май хората от Райгарх бяха резервирали два железопътни вагона за пътуването на шри Свамиджи от Мунгир до Райгарх. Около осемдесет-осемдесет и пет последователи от Мунгир, Бхагалпур и Чхапра придружаваха шри Свамиджи. Шри Свамиджи замина за Райгарх, като носеше в малка стъклена витрина с формата на храм дийпак, запален от вечния огън в Мунгир. По пътя към групата се присъединиха и поклонници от Калкута, Кхарагпур и Татанагар. Към дийпака се полагага специални грижи през цялото пътуване.

На 23 май следобед влакът стигна до Райгарх. Стотици хора се бяха събрали на гарата, за да посрещнат гостите. Когато шри Свамиджи слезе с дийпака в ръце, всички го поздравиха и окичиха с гирлянди, бяха сервирани храна и освежителни напитки и започна пеене на бхаджани и киртани. Половин час по-късно тръгна публично шествие под звуците на оркестър и пеене на киртани. Шествието бавно лъкатушеше към дхармашала „Хануман", където бяха осигурени храна и нощувка за придружаващите лица. Всички се изкъпаха, обядваха и след това си починаха. Много хора бяха дошли и от други градове, за да присъстват на специалната програма.

Всички пристигнаха в ашрама преди 4 ч. следобед. Дийпакът беше надлежно поставен, след което последваха бхаджани, киртани и сатсанг. Програмата продължи от сутрин до вечер през следващите два дни. Предавайки акханда дийпака на свами Садханананда, шри Свамиджи даде указания относно ръководенето на ашрама и обучението по йога, което щеше да се провежда там. Той състави изпълнителен комитет за управление на ашрама и след като създаде необходимата подготовка, се завърна в Мунгир заедно със своите последователи. Така беше поставено началото на първия ашрам в Мадхя Прадеш. По ирония на съдбата ашрамът беше изграден само на метри от църквата и хотела, където

преди много години един отец беше предложил храна и напитки на уморения, гладен и жаден шри Свамиджи.

Първият курс за обучение на учители по йога

Търсенето на обучени учители по йога нарастваше както в Индия, така и в чужбина. Някои учители по йога от чужбина бяха спонсорирани от своите правителства да преминат обучение за учители в Бихарската школа по йога и се очакваха да пристигнат през юли. Шри Свамиджи реши международният курс за обучение на учители по йога да се проведе в Мунгир. Курсът щеше да продължи девет месеца, затова през този период петнайсетдневните курсове щяха да се провеждат в Райгарх вместо в Мунгир.

За деветмесечния курс беше изготвена подробна учебна програма. Целта на този курс, предвиден да се проведе от 1 юли 1967 г. до 31 март 1968 г., беше да предостави специално обучение в по-финитe аспекти на йога на хора, които вече имат определен опит и обучение в тази област.

Участниците от Индия и чужбина започнаха да пристигат за курса през юни. Някои от тях бяха получили стипендии от своите правителства. Чрез информационната брошура за курса участниците бяха уведомени предварително за това колко труден и изпитателен щеше да бъде начинът на живот по време на курса. От тях се очакваше да спазват брахмачаря в мисли и дела. Нямаше да могат да общуват по никакъв начин с хора извън ашрама. Нещо повече, нямаше дори да могат да надникнат извън стените на ашрама.

По време на курса шри Свамиджи щеше да бъде зает с йога садханата на своите ученици, които обучаваше. След края на обучението курсистите щяха да станат вестители на индийската духовна култура и традиция в своите страни.

Четвърта международна конвенция по йога в Гондия

В Мунгир беше организирана тридневна програма в навечерието на Гуру пурнима от 18 до 20 юли. На 21-ви Гуру пурнима беше отбелязан с голямо въодушевление и отдаденост. Много хора дойдоха, за да присъстват на тържествата. Имаше и поклонници от Гондия. Там също беше изграден ашрам. Сърдечното желание на хората от Гондия беше шри Свамиджи да проведе Четвъртата международна конвенция по йога в Гондия от 1 до 7 ноември. Шри Свамиджи одобри и благослови конвенцията в Гондия и им даде насоки относно различните организационни въпроси, свързани с нея. Трябваше да се поканят много изтъкнати светци и учени. Той обясни подробно кого да поканят и какво да напишат в поканите.

Шанкарачаря на Дварика Пийтх, джагадгуру Абхинав Сатчидананда, трябваше да бъде поканен да открие конвенцията. Няколко свами щяха да дойдат от Мунгир около месец преди началото ѝ. Дотогава Сатявратджи щеше да ги посещава от време на време, за да помага с подготовката. Шри Свамиджи щеше да пристигне в Гондия със своите поклонници и ученици на 29 октомври.

След като получиха ценни съвети, насоки и благословии от шри Свамиджи, поклонниците от Гондия се върнаха в родния си град, където започнаха да отпечатват формуляри и брошури и да изпращат писма с покани.

Дейностите на Сатявратджи станаха още по-интензивни след създаването на ашрама в Мунгир. Когато през април-май 1962 г. фабриката беше затворена, пет хиляди работници останаха без работа. Работниците се надигнаха, делото отиде в съда, но спорът остана неразрешен. Накрая се намеси правителството и пое фабриката. След като беше затворена повече от петнайсет месеца, фабриката най-накрая отново беше отворена под контрола на шри Раджа Рам Гупта. Той

дойде, огледа всичко и извика всички служители за срещи и обсъждания. Много машини бяха в окаяно състояние поради неизползването им. Бяха поръчани нови машини, старите се ремонтираха, котелът беше пуснат и фабриката заработи отново.

Сатяврaтджи беше зает с управлението на печатницата и издаването на книги и списания. Беше решил да не се връща на старата си работа във фабриката. „Имам толкова много работа в печатницата. А и трябва да ходя в ашрама в Мунгир от време на време, тъй като шри Свамиджи изобщо не излиза от Мунгир,“, казваше Сатяврaтджи, като не отиде на нито едно от събранията, свикани от Раджа Рам Гупта. Последният изпращаше своя слуга много пъти, дори се обади няколко пъти, но Сатяврaтджи всеки път се извиняваше.

Един ден Раджа Рам Гупта сам дойде в къщата ни (печатницата) и каза: „Нов съм в компанията и нямам много опит в тази сфера на работа. Трябва да се върнете във фабриката и да ми помогнете тя да заработи отново. Събрах цялата необходима информация и след една седмица на тази ръководна позиция придобих и известен практически опит. Виждал съм Вашите папки и регистри и съм чувал много похвали за Вас. Затова дойдох да Ви взема. Без Вашата подкрепа няма да мога да управлявам фабриката. Поемете я и в същото време продължавайте да управлявате Вашата печатница и делата на Вашия гуру. Можете също да ходите в Мунгир винаги, когато е необходимо. След като фабриката заработи успешно, няма да Ви притеснявам. Но през следващите две-три години трябва да ми помагате. Сега, когато дойдох при Вас, няма да си тръгна, докато не се съгласите да дойдете с мен“.

Сатяврaтджи го придружи до фабриката и преустрои цялата работа там. Свърза се със старите сътрудници, разпрати писма до бившите клиенти и постепенно съдбата на фабриката се преобърна. Сатя-

вратджи се премести да живее в района на фабриката, докато аз останах да живея в печатницата. Дейността на печатницата вече се развиваше доста добре. Бяхме наели опитен помощник – Анил Рай, който се грижеше за всички дейности по печата.

Свами Нираджан винаги с нетърпение чакаше да отиде в Мунгир. След построяването на ашрама през 1964 г. той често ходеше там. Понякога със Сатявратджи, понякога с Дхармашакти, а понякога тримата заедно отиваха в ашрама и оставаха там няколко дни.

През 1967 г. Сатявратджи отиде в Мунгир на среща по повод Басант панчами. След завръщането си той каза на Раджа Рам Гупта: „Работих три години във фабриката, след като беше отворена отново. Сега, когато всичко вече върви гладко, мисля, че е време да се оттегля".

Раджа Рам Гупта, естествено, не остана много доволен от това решение. Но Сатявратджи се обоснова: „Ще остана в този град. Ако и когато възникне нужда, определено ще Ви помагам. По същия начин от време на време мога да поискам и Вашата помощ. Моля Ви, позволете ми да си тръгна сега и да изчистя всичките си задължения".

С Божията милост всичко мина гладко. През април Сатявратджи най-накрая напусна работата си във фабриката и в рамките на петнадесет дни изчисти задълженията си. През май той освободи квартирата на компанията и се върна да живее в града. Гуптаджи искаше той да остане в квартирата. „Не е нужно да я напускате. Останете поне една година. Много хора напуснаха предприятието преди седем-осем години, но все още държат квартирите на компанията. Защо толкова бързате да се откажете от своята?" Но Сатявратджи беше вече решил.

Въпреки че Сатявратджи напусна фабриката, той и Раджа Рам Гупта останаха в най-добри отношения.

Всеки път, когато научаваше, че Сатявратджи отива в Мунгир, Раджа Рам Гупта изпращаше чаршафи или мрежи против комари за ашрама. Той помагаше и подкрепяше ашрама по всякакъв начин. През май отиде в Райгарх, за да се срещне със шри Свамиджи, когото много уважаваше.

През септември Кришнананда и Прартхананда дойдоха от Мунгир, за да подготвят конвенцията в Гондия. По нареждане на Свамиджи Сатявратджи отиде в Гондия през октомври, а Прартхананда се върна в Мунгир. С всяка следваща конвенция броят на участниците растеше. Говореше се, че този път ще присъстват повече светци и мъдреци.

За ашрама в Гондия бяха придобити сто декара земя. Мястото беше на два километра от града по пътя за Куруа. Планирано бе да се създаде държавно училище „Шивананда" в имота на ашрама. Имаше планове и за отглеждане на зеленчуци, цветя и плодове. По това време отговорник за горското стопанство в района беше г-н Патвардхан. Благодарение на неговите специални усилия и подкрепата на местните хора ашрамът беше построен бързо.

За международната конвенция беше издигната голяма шатра на територията на една гимназия в сърцето на града. Настаняването на участниците беше предвидено в самото училище.

Taming the Kundalini (Укротяване на кундалини) беше сувенирът, отпечатан за конвенцията. Сатявратджи вече беше в Гондия. Аннапурна пристигна в Нандаграм от Райпур. Тя, Дхармашакти и Нираджан трябваше да придружат шри Свамиджи до Гондия на 29 октомври.

Очакваше се Свамиджи да пристигне в Нандаграм преди единадесет часа сутринта на 29-ти. Три вагона бяха запазени за неговия антураж, който се състоеше от деветдесет курсисти от деветмесечния курс за обучение на учители, както и от ученици и поклонни-

ци от Мунгир, Бхагалпур, Чхапра и Патна. Влакът спираше за двадесет и пет или тридесет минути на всяка гара вместо предвидената продължителност от пет или десет минути. Шри Свамиджи не беше минавал по този път четири години. Хиляди хора се тълпяха на всяка гара в очакване да пристигне влакът на Свамиджи. Те носеха толкова много плодове, цветя, прасад и освежителни напитки, че доста от тях оставаха дори след като бяха раздадени на всички присъстващи на гарата!

Най-накрая влакът пристигна в Нандаграм в 13 часа. Виждайки огромната тълпа, пристигнала за даршан, Свамиджи слезе на перона. Дхармашакти се качи на влака заедно с Нираньджан и Аннапурна. Лавина от цветя, гирлянди и освежителни напитки се устреми към тях. Беше трудно да се овладее огромната тълпа. Влакът, който обикновено спираше за три минути, остана на перона половин час. В 13:30 ч. влакът най-сетне напусна гара Нандаграм и след като спря в Донгаргарх по пътя, най-накрая пристигна в Гондия в 16 часа. На гарата в Гондия имаше такава огромна тълпа, че на доброволците им трябваше цял час, за да ни изведат безопасно от гарата.

Много велики светци и махатми бяха дошли на конвенцията: джагатгуру шри Сатчидананда Махарадж от Дваркапийтх, 156-годишният баба Ситарам Дас от Мандала, свами Чидананда и свами Карунананда от Ришикеш, свами Мануваря от Ахмедабад, свами Атмананда от Райпур, свами Шарананда от Вриндаван, свами Пурнананда от Керала, свами Шивананда от Асам, свами Нирмалананда от Австралия, шри Морарджи Десай, шри Бабасахеб Бхарде, шри Басант Рао Найк, главен министър на Махаращра, шри Н. Д. Чаудхари, министър на образованието на Махаращра, свами Кармананда, д-р Таджук Пасек от Полша, д-р Р. Полдерман, йога терапевт от Холандия, д-р М. Д. Джафет от Бомбай, А. Е. Викарама от Цейлон, г-жа Сулей Хъдсън, пре-

зидент на Института по йога от Албакърки, Йогини от Ню Мексико, шри К. С. Кендхе от Пуна, шри К. С. Джоши от Сагар, Видямата, свами Даясагар и Ришиджи Махарадж от Париж, Какасахиб Келкар от Ню Делхи, Савита Бен Мехта от Порбандар и шри Ашок Мехта от Нагпур.

Темата на конвенцията беше „Представяне на йога в сферата на образованието". Събитието беше открито от Шанкарачаря от Дварикапийтх. Шри Свамиджи присъстваше на цялата програма, която включваше сатсанги, бхаджани и киртани и демонстрации на асани. Вечер г-жа Шакунтала Госвами изнасяше беседи за *Рамаяна*. Ежедневно бяха показвани и филми за Бихарската школа по йога.

Три дами от деветмесечния курс за обучение на учители трябваше да получат посвещение в санняса в 3 часа сутринта на 2 ноември. Шри Свамиджи каза на Сатявратджи: „Ти също трябва да приемеш санняса днес".

„Всичко, получено от теб, е благодат", отговори Сатявратджи, „така че не се и замислям да приема или да отхвърля".

Съответно четирима ученици бяха посветени в санняса сутринта на 2 ноември, благоприятния ден на Дивали, а именно: свами Деватмананда Сарасвати, свами Йогешварананда Сарасвати, свами Сатявратананда Сарасвати и свами Вивекананда Сарасвати.

Сатсангите, бхаджаните и киртаните продължиха през останалата част от деня. Вечерта целият град грейна в хиляди светлини. Искрящи фойерверки озариха нощното небе и гръмотевичният им шум кънтя навсякъде. Гражданите на Гондия организираха обществен прием за четиримата новопосветени саннясини. Джагадгуру Шанкарачаря и шри Свамиджи изнесоха речи по този повод.

По време на седемдневната конвенция лекторите изразиха възгледите си за начините и средствата за въвеж-

дане на йога в образователната система. Много светци и махатми също бяха удостоили събитието с присъствието си. Те изнесоха сатсанги, посветени на йога и други духовни теми. В продължение на седем дни йога се лееше като река Ганг непрестанно из града. На шестия ден беше организиран обществен прием в чест на шри Свамиджи, а на седмия се състоя заключителната част. Шри Свамиджи си тръгна за Мунгир със своите ученици, поклонници и курсисти на осмия ден. Той нареди на свами Сатявратананда, своя новопосветен саннясин ученик, да остане в Нандаграм и както преди да управлява делата на печатницата, книгите и списанията.

Дейности през 1968 г.

От 1 до 3 януари в Патна беше организирана конвенция по йога. Шри Свамиджи ръководи провеждането ѝ.

Ашрамът в Гондия вече беше готов. Хората от Гондия бяха поканили шри Свамиджи за церемонията по откриването му на 12 февруари. Оттам шри Свамиджи трябваше да продължи до Нагпур за еднодневна програма, след това до Бомбай за едноседмична конвенция и накрая до Музафарпур за още една едноседмична програма. Пристигна писмо от шри Свамиджи: „Дхармашакти ще ме придружи по време на пътуването ми. След Гондия, Нагпур, Бомбай и Музафарпур тя ще дойде и ще остане в Мунгир за няколко дни".

Шри Свамиджи написа отделно писмо до Ниранджан: „Ниранджан, бях те помолил да ходиш на училище, за да научиш азбуката. Ти научи това, което трябваше да научиш. Дори вече пишеш писма отлично. Всички тук обичат да четат писмата ти. Дойде моментът да решиш къде искаш да живееш".

А Ниранджан веднага взе решение. Нямахме много какво да кажем по въпроса. Бяхме оставили всичко в ръцете на шри Свамиджи. „Реших да отида в Мунгир, за да живея със Свамиджи", каза Ниранджан, отиде в учи-

лището си и съобщи на директора: „Заминавам за Мунгир. Моля Ви да ме отпишете от регистрите си“.

Всичките му учители бяха силно разстроени. Те се опитаха да го разубедят: „Остани още няколко месеца. Изпитите предстоят през март... “

Дори идваха у дома и се опитваха да ни вразумят. В края на краищата Нирaнджан беше техният отличен ученик, който беше прославил и себе си, и училището. Беше най-добрият ученик във втори клас на пет години, най-добрият в трети клас на шест. Освен че беше отговорник за своя клас, Нирaнджан беше всестранно развит и се отличаваше във всички училищни дейности. Желанието му да е полезен и да помага го беше превърнало в любимец на учителите му. Ако на предстоящите изпити в четвърти клас покажеше най-добрите резултати, репутацията на училището определено щеше да се повиши. Но в крайна сметка волята на съдбата надделя...

Шри Свамиджи пристигна в Гондия на 12-ти в четири часа следобед с петнадесет-двадесет последователи и ученици от деветмесечния курс за обучение на учители. Нирaнджан и Дхармашакти се бяха присъединили към него в Нандаграм. Сатявратджи носеше книги и списания за Нагпур. Щеше да ни посрещне там на 14-ти и оттам да ни придружи до Бомбай.

Жителите на Гондия бяха подготвили всичко необходимо за програмата. Тя започна с предаването на всички документи и ключове от ашрама от секретаря на културно-образователното дружество „Шивананда“ шри Махадев Дхоте на шри Свамиджи. Веднага след това шри Свамиджи предаде документите, ключовете и цялата отговорност за ашрама на свами Йогашакти. В речта си той очерта визията си за държавното училище „Шивананда“.

– Имам много работа – каза той. – Не мога да остана на едно място, но моите ученици ще останат тук

и ще продължат работата ми. Очаквам вашата пълна подкрепа и сътрудничество в това отношение. С ваша помощ работата на училището и фермата със сигурност ще процъфтява. Ще продължа да ви посещавам от време на време.

След като свика заседание на управителния съвет на ашрама и обясни всичко относно съответните формуляри, брошури, правила и разпоредби на ашрама на ръководещия свами и четиримата му помощници саннясини, на 13 февруари шри Свамиджи замина за Нагпур с нощния влак.

Той пристигна в Нагпур на 14-ти сутринта. На три-четири места в града бяха организирани програми, които продължиха през целия ден. Шри Свамиджи ни изпрати на екскурзия до местния музей и градините на компанията. След вечеря той проведе програма на територията на Рама мандир, след което хвана влака за Бомбай.

Влакът пристигна в Бомбай на 15 февруари вечерта. Бяхме настанени на брега на морето в имение, което приличаше на дворец. Седеметажната сграда разполагаше с офиси и хотел на горните етажи, а долните се използваха за срещи, сватбени церемонии и други подобни събития. Мястото на провеждане на конвенцията в Бомбай беше местният хиподрум, където беше издигната голяма шатра.

Много светци и мъдреци удостоиха събитието с присъствието си. Участваха и много национални водачи, включително вицепрезидентът шри В. В. Гири, шри Морарджи Десай и др. Голяма конвенция във финансовата и индустриалната столица на Индия нямаше как да не привлече много хора. На мястото на провеждането на събитието се стичаха хора от всички части на града.

Жителите на Бомбай изразиха желание да имат ашрам. Бяха се сдобили с място в Somaiya Building Trust, Гхаткопар, а на 22 февруари 1968 г. губернаторът на

Махаращра шри П. В. Чериан направи първата копка за Бомбайската школа по йога. Шри Морарджи Десай и г-жа Савита Бен от Порбандар изнесоха речи по този повод.

На 23 февруари шри Свамиджи отиде в Порбандар за един ден. След завръщането му всички си тръгнахме от Бомбай на 24-ти. Сатявратджи се върна в Нандаграм. Групата на шри Свамиджи стигна до Мокама следобед на 25-ти. На гарата бяха дошли кола и автобус да ни посрещнат. Най-накрая стигнахме до Музафарпур в 4 часа следобед. В имота на храма „Сати Рани" имаше голяма дхармашала и настаняването и изхранването ни бяха уредени там.

Откриването на програмата в Музафарпур беше насрочено за същата вечер – на 25-ти. На площадката на хиподрума беше издигната голяма шатра. Вечерта имаше бхаджани, киртани и беседи. Редовната програма започна от 4 часа сутринта на другия ден. Седемдневната конвенция имаше голям успех. Шри Свамиджи общуваше с участниците и много от тях получиха и мантра дикша.

На 3 март шри Свамиджи замина за Мунгир с кола. По пътя беше уреден обяд във фермата на Мишраджи. След обяда и едночасовата почивка групата продължи пътуването си и пристигна в ашрама в Мунгир към 3 часа следобед.

Приключи и обучението на участниците в деветмесечния курс за учители по йога. В разгара на тяхната сериозна садхана те бяха посетили също конвенцията в Гондия. Тяхното обучение и садхана се възобнови след завръщането им от Гондия. Чуждестранните курсисти останаха доста доволни от възможността да обиколят Индия и да участват в различни събития в продължение на почти месец след завършване на курса си. Те видяха, чуха, преживяха много различни неща и бяха изключително доволни от уважението, което им беше

оказано като учители по йога на различните места.

Междувременно беше започнало уточняването на плановете за първото световно турне на шри Свамиджи. Тръгването беше предвидено за 27 април. Преди да замине за чужбина, той щеше да посети ашрама на своя гуру и да получи неговата повеля и благословии на святото място на неговото самадхи. Шри Свамиджи беше решил да празнува 31 март като Ден на проявяването на йогийското съзнание и след това да отиде в Ришикеш на 1 април. Той щеше да проведе Световен семинар по йога от 19 до 21 април, на който вицепрезидентът шри В. В. Гири любезно се съгласи да присъства. Цялата подготовка за програмата беше готова.

На 31 март се проведе специална програма със сатсанг, за да се отпразнува Денят на проявяването на йогийското съзнание. На 1 април шри Свамиджи замина за Делхи, придружен от петнайсет или шестнайсет поклонници от Мунгир и всичките курсисти от курса за обучение на учители. Нираджан и Дхармашакти също тръгнаха със Свамиджи. Стигнахме Делхи на 2 април, а това беше благоприятният ден Рамнавами.

Шри Манохар Лал Гупта дойде на гарата, за да ни посрещне. Той беше уредил да отседнем в къщата му в Камла Нагар. Останахме там три дни. Той ни показа всички исторически и туристически забележителности. Шри Свамиджи отиде в Тримурти бхаван, където се срещна с шри мати Индира Ганди. Тя проведе дълго и стойностно обсъждане с шри Свамиджи. Той посети също така и шри Яшвант Рао Чаухан и двамата също имаха ползотворен разговор. Проведоха се и много програми в различни части на Делхи.

Шри Свамиджи замина за Ришикеш на 5-ти сутринта и пристигна там вечерта. Ръководството на ашрама беше информирано за пристигането на шри Свамиджи. Двама свами дойдоха от ашрама до автобусната спирка, за да ни посрещнат. Всички бяхме откарани с

автобус до Шивананда ашрам. Групата ни се състоеше от седемдесет или осемдесет души и беше настанена в ашрама. На свами Сатянанда беше оказано специално посрещане от обитателите на ашрама. Цялата група беше отведена на обиколка из ашрама, където видяха печатницата, храма „Вишванат", свещеното място на самадхи, кутира на Гурудев, Аннапурна бхаван, залата за акханда киртан, болницата и библиотеката. Вечерта в залата за акханда киртан се имаше бхаджани, киртани и сатсанг.

На следващия ден шри Свамиджи каза на всички:

– Отидете да разгледате града, но се върнете преди обяд.

Той обясни на задграничните студенти къде да отидат и как да стигнат дотам. В групата имаше и шест-седем дами от Индия. Той им каза:

– Дхармашакти е била тук много пъти. Тя познава мястото. Останете с нея и разгледайте забележителностите му.

Сутрин се къпехме се в Ганг и след това посещавахме Самадхи храма, печатницата, Гита бхаван и други близки места. Следобед отивахме към Лакшман Джула и посещавахме различните храмове. Връщахме се навреме за вечеря, след което участвахме във вечерната програма със сатсанг. Дхармашакти и Нираджан седяха до Ганг близо до кутира на свами Шивананда в продължение на часове. Там те получиха и даршан на неговия джоти.

Шри Свамиджи посещаваше мястото на самадхи и кутира на своя гуру, а след това се разхождаше по брегове на Ганг и сред познатите планини, джунгли и потоци. Ходеше навсякъде и се срещаше с всички.

Накрая той получи повелята и благословията на своя гуру. На третия ден вечерта имаше специална програма със сатсанг. Шри Свамиджи и неговите гуру бхаи изнесоха беседа по този повод. Свамиджи получи по

един кош книги и плодове като подарък от ашрама на своя гуру. Специален прасад беше раздаден на всички. На четвъртата сутрин тръгнахме за Делхи, а на следващия ден пристигнахме в Мунгир.

Церемонията по приключването на международния курс за обучение на учители по йога се проведе в Мунгир на 19, 20 и 21 април. След като връчи удостоверения и книги на курсистите, шри Свамиджи говори за значението на събитието. Той каза:

– Тези „йогийски бебета" бяха отглеждани в утробата на майката школа по йога в продължение на девет месеца и сега дойде време да ги посветим на велика кауза – добруването и благоденствието на човечеството. По този благоприятен повод искрено се надявам и пожелавам на тези деца на йога подобно на Лав и Куш да се окажат способни да обуздаят дивия кон на материализма.

Своите възгледи изразиха и събралите се по този повод светци и махатми. Курсистите споделиха собствените си преживявания и чувствата си към древните мъдреци на Индия, които са създали и усъвършенствали науката йога във висините на Хималаите, и майка Ганга, която буквално е довела тази наука от снежните Хималаи до прага на страдащото човечество. Всеки един от учениците изказа своята най-дълбока благодарност към своя любим Гурудев, шри Свамиджи. Заключителната реч беше произнесена от главния министър на Бихар шри Бхола Пасван.

На 22 април шри Свамиджи се сбогува с всички курсисти и даде благословията си за предстоящата им задача да разпространяват йога в родните си страни.

Хора от много различни места бяха дошли, за да присъстват на тази празнична програма. Свами Сатяврат пристигна от Нандаграм на 17-ти. След приключването на програмата хората от Райгарх поискаха от шри Свамиджи разрешение да организират Петата международна конвенция по йога в Райгарх.

– Добре – съгласи се шри Свамиджи, – започнете подготовката за събитието. Трябва да поканите Шанкарачаря на Шардапийтх като почетен гост. Започнете да изпращате писма с покани възможно най-скоро. Рекламирайте конвенцията в списанията *Yoga* и *Yoga Vidya*. През август ще изпратя свами Йогешварананда оттук. Тя ще ръководи подготовката. За съвети, когато възникне нужда, се обръщайте към Сатяврадж. Формуляри, брошури, книги – всичко ще бъде отпечатано в печатницата ни в Нандаграм. По-късно ще изпратя оттук още свами, за да помогнат с подготовката. Ще дойда при вас след завръщането си от световното турне, може би два или три дни преди началото на конвенцията.

Свами Сатяврат поиска разрешение да заведе Ниранджан в Нандаграм, докато шри Свамиджи отсъства заради световното си турне. Планът беше да го върне в Мунгир за празненствата на Гуру пурнима. Шри Свамиджи се съгласи и всички заминахме за Калкута на 24-ти. На 25-ти шри Свамиджи отлетя за Бомбай, откъдето на 26-ти трябваше да излети международния му полет. Свами Сатяврат, Ниранджан и Дхармашакти заминаха от Калкута за Нандаграм.

Първа световна обиколка

Свами Сатянанда Сарасвати, предвестникът на глобалното възраждане на йога, потегли на първото си световно турне от Бомбай на 26 април 1968 г. Самолетът Боинг 747 излетя за Куала Лумпур (Малайзия) в единадесет и половина сутринта. Той беше боядисан в шафранов цвят, а вътре навсякъде имаше копия на стенописите от Аджанта. Изглеждаше така, сякаш шри Свамиджи беше отпуснал глава върху възглавници от облаци и се носеше в безмълвната шир на безкрайното небе.

Шри Свамиджи пристигна в Куала Лумпур, където неговият Гурудев свами Шивананда беше работил като лекар в каучуковите плантации на някогашна

Малая. В 9 часа вечерта самолетът на шри Свамиджи кацна в Сингапур. Той веднага беше заобиколен от тълпа нетърпеливи репортери. След това гражданите на Сингапур организираха обществен прием в негова чест. На 27 април той изнесе сатсанг и посети различни места и институции в града. Навсякъде беше приет и посрещнат много топло. Хората от Сингапур бяха добре запознати с живота и работата на свами Шивананда. Учената и образованата класа таеше чувство на дълбоко уважение към него.

Шри Свамиджи замина за Хонконг на 3 май. На летището в Хонконг той отново беше заобиколен от репортери от пресата, които му зададоха много въпроси. От Хонконг отлетя за Сидни, където остана седем дни. По време на престоя си там той даде цели 16 телевизионни интервюта, освен че проведе програми на много различни места. От Сидни отиде до Токио, след това до Хонолулу и накрая стигна до Северна Америка. Там той посети Ванкувър, Сан Франциско, Лос Анджелис, Чикаго и Торонто.

След като прекоси Атлантическия океан, шри Свамиджи пристигна в Европа. Той остана единадесет дни в Лондон, където денонощно провеждаше програми. Нямаше нито миг почивка – дори по време на хранене даваше интервюта. По време на престоя си той изнесе беседа в една от англиканските църкви. Тогава беше нечувано индийски саннясин, облечен в две дхотита, да изнася лекции от църковния подиум. Но силата на неговата личност беше такава, че посланието му беше прието с готовност.

Шри Свамиджи ни изпрати своите поздрави за Гуру пурнима от Франция. Той изнесе програми в Норвегия, Финландия, Холандия, Белгия, Дания, Германия, Франция, Швейцария и Австрия. Запалвайки искрата на възраждането на йога по целия свят в продължение на пет месеца, шри Свамиджи се завърна в Индия на 17 септември.

След като пристигна в Делхи на 17-ти, той предприе обиколка на Индия, като оставаше по един ден в Порбандер, Ахмедабад, Джайпур, Кхамгаон, Амравати и Нагпур. В Гондия и Нандаграм остана по три дни. Освен това той посети Бхилай, Райпур, Биласпур, Катък, Бхубанешвар и Калкута за по един ден. На всички тези места хората го посрещаха като герой.

Свамиджи пристигна в Мунгир на 25 октомври. Остана там два дни и след това замина за Райгарх на 27-ми със свами Ниранджан. Те стигнаха до Райгарх сутринта на 29-ти. Няколко други свами и поклонници от Мунгир пристигнаха в Райгарх на 30-ти.

Пета международна конвенция по йога, Райгарх

По случай Петата международна конвенция гражданите на Райгарх поискаха повторно издаване на всички произведения на Свамиджи на хинди. Дхармашакти и свами Сатяврат, придружени от двама помощници, пристигнаха в Райгарх на 29-ти и донесоха всички тези книги.

Плеяда духовни и политически водачи също присъстваха на конвенцията. Джагадгуру Абхинав Сатчидананда от Дваркапит беше главният гост. Свами Сатчидананда, гурубхай на шри Свамиджи, беше дошъл чак от Ню Йорк, за да присъства на събитието.

Конвенцията беше официално открита от Шанкарачаря на 1 ноември, а програмите се водеха от шри Свамиджи. Бхаджаните, киртаните, сатсангите и лекциите продължаваха през целия ден. Темата на конвенцията беше „Образование и йога". Петдесет видни индийски светци изразиха своите възгледи по време на конвенцията. Шри мати Шакунтала Госвами изнесе красиви беседи за *Рамаяна* и *Бхагавадгита*. На седмия ден свами Сатчидананда от Ню Йорк официално закри конвенцията.

Шри Свамиджи напусна Райгарх на следващия ден заедно със своите последователи и ученици. Те прис-

тигнаха в Калкута на 9-ти, а в Мунгир на 10-ти. На 20 ноември трябваше да започне тримесечен курс за обучение на учители. Дхармашакти също придружи шри Свамиджи до Мунгир, за да остане там три месеца.

Разрастване на ашрама

Отначало в ашрама нямаше много стаи. Тъй като започваха да идват все повече хора, недостигът на места за настаняване се превърна в постоянен проблем. Сградата „Йога нидра вихар" беше построена през 1965 г. През 1966 г. до нея беше построена голяма стая, наречена Оджхи, която да служи като библиотека. До нея беше добавена още една стая, заедно с друга „подземна" стая под нея, предназначена за садханата на шри Свамиджи. Отпред имаше кутир със сламен покрив, където шри Свамиджи даваше посвещения в крия йога. Дхармашакти също получи своето посвещение в крия йога точно на това място през 1965 г. Колибата със сламен покрив беше направена от трева и кал, а около нея се извиваше една лоза. Дхармашакти я почистваше всеки ден и намазваше пода с пресен кравешки тор. Това ѝ напомняше за кутирите на мъдреците от миналото, които беше виждала на стари снимки. През 1967 г. там беше построен офис с две стаи. Докато течеше деветмесечният курс за обучение на учители, останалите посетители бяха настанявани в близката дхармашала. Понякога шри Свамиджи отиваше с всички ученици в Ананда бхаван и оставаше там.

Когато много чуждестранни курсисти проявиха силен интерес към следващия курс за обучение на учители, с препоръката и помощта на Гоенкаджи започна изграждането на триетажна сграда. Строежът започна през юли и сградата беше готова през октомври. Тази сграда можеше лесно да приюти сто и петдесет, дори двеста души, ако възникнеше нужда, а по време на програма можеше да събере и двеста и петдесет.

По време на обиколката на шри Свамиджи в чужбина хората го молеха да проведе още един курс за обучение на учители, и там беше взето решение такъв курс да започне от 20 ноември. Сто двадесет и пет кандидат-курсисти вече бяха изпратили формулярите си за кандидатстване. Някои от бъдещите курсисти вече бяха идвали на Международната конвенция по йога в Райгарх и след приключването ѝ дойдоха в Мунгир заедно с шри Свамиджи.

Сто двадесет и пет курсисти от чужбина и двадесет и пет – тридесет индийски курсисти се присъединиха към курса за обучение на учители, който започна на 20 ноември 1968 г. Всички курсисти бяха настанени в новата сграда. По време на този тримесечен курс на английски език на участниците получиха насоки и бяха обучени в много аспекти на йога. В края на курса сертификатите им бяха връчени на специално свикана церемония на 20 февруари. Курсистите изразиха своята сърдечна благодарност към шри Свамиджи и взеха тържествено решение да разпространяват посланието на йога в своите родни градове.

Шри Свамиджи каза веднъж:

„Не вярвам в следването на абстрактна философия или система. Човек трябва да търси онази основна истина, при достигането на която всяка нереалност и неистина избледняват и стават незначителни.

Каквото и да правя, го правя за осъществяването на визията на Гурудев, а не от лично желание или амбиция. Ето защо един ден се налага да стоваря изгарящите лъчи на гнева върху някого, а друг ден да бъда като успокояващите лъчи на луната с някой друг. Един ден ми е приятно да служа на другото човешко същество, а пък на следващия, ако трябва да настъпя някого, за да го накарам да свърши някаква работа, смятам, че не съм прегрешил и съм напълно невинен.

Склонността другите да се одумват и клеветят, често срещана при жените, е нещо, което никак не харесвам.

Севата към гуру не означава да приемеш вида на благочестиво отдаден и да ядеш остатъците от храната на гуру на рождения му ден. Истинското служене на гуру е изцяло да предложиш на гуру тялото, ума и душата си.

Сърцето на гуру е океан от любов, милост и състрадание. Дори ако някой е извършил милион грешки, сърцето на гуру не би му позволило да нарани сърцето на грешника."

Дейности през 1969 г.

През февруари 1969 г. денят на основаването на Бихарската школа по йога беше отбелязан на Басант панчами. По този повод беше проведена тридневна програма с бхаджани, киртани, сатсанги и изпяване на *Рамаяна*.

На 1 март 1969 г. шри Свамиджи започна обиколка *мадху санчай* (събиране на мед) из Индия със седем ученици. Медът се добива от безброй цъфнали цветя и неговите качества и начини на употреба са безчет. Използва се за ягия, като дар за Бог, за *панчамрит*, за приготвяне на вкусни ястия, за лекарства и тонизиращи продукти, както и за спасяване на живота на бебета. Медоносните пчели са истински светици. С дребничките си нежни телца те изсмукват нектара от цветята и го поставят в пчелните си пити. След това отново излизат за следващата си обиколка. Това не е просто ежедневието им, а садхана за целия им живот.

Всяко едно цвете има определено количество нектар. Но самото цвете не може да го извади и предложи. Медоносните пчели изсмукват нектара и произвеждат от него мед. По същия начин сърцата ни съдържат нектар, но кой познава изкуството да го извлича оттам? Кой иска да пожертва живота си в стремежа да осигури мед на човечеството? Каква велика и изумител-

на задача! Това може да бъде постигнато само от един безгрешен, безстрашен, упорит, трудолюбив и просветлен карма йогин. С това намерение и стремление шри Свамиджи започна своята обиколка мадху санчай из цяла Индия. Неговите последователи организираха дву-, три- и четиридневни лагери на различни места.

Шри Свамиджи тръгна от Мунгир със седем ученици и след като изнесе програми в Бхагалпур, Патна, Музафарпур, Дханбад, Калкута, Кхарагпур, Татанагар, Райгарх, Биласпур, Самбалпур, Райпур, Гондия, Нандаграм, Бхилай, Нагпур, Амравати, Бомбай, Пуна, Порбандер, Ахмедабад, Джайпур, Делхи, Бхопал, Сагар, Джабалпур и Горакхпур, на 2 юни той се завърна в Мунгир. Това беше една историческа тримесечна обиколка.

Мадху-видя на шри Свамиджи, неговата техника за разнасяне на нектар, е фина и загадъчна, и в същото време ненадмината по своята ефикасност. В действителност той започна да раздава нектар от април 1956 г., от деня, в който напусна ашрама на своя гуру. На 26 април 1968 г. той потегли отново със своя съд с нектар на първата си световна обиколка. Във всички страни, които посети, той свободно раздаваше нектара на йога както на вярващи, така и на невярващи.

Свами Сатянанда Сарасвати беше рядко срещана личност, която вярваше на действията, а не на приказките. Животът му беше одухотворен от двете течения на гяна и карма. Брахма гяна от *Брахма сутрите* и безкористната карма йога от *Бхагавад Гита*, изглежда, се бяха слели с лекота в начина му на живот и възгледите му. Мъдрост в мисълта и умение в действието – обединяването на двете се вижда само при изключително надарени личности. Индия никога не е страдала от недостиг на възвишени светци и удивителни учени. На тази свещена земя са се раждали велики мъдреци, светци и светила. Но такъв всестранен талант рядко се е срещал в личността на един светец.

Постепенно в традицията на санняса започват да се случват големи промени. Навикът да се бяга от проблемите и да се приема санняса с тази цел вече е към своя край. Мъдростта и разграничаването се зараждат от ранна възраст в умовете на хората. Спящата енергия на Индия започва да се пробужда.

В своето послание за Гуру пурнима през юли шри Свамиджи каза следното:

„Нашата история, пълна с кланета и кръвопролития, води до неизбежния извод, че нито храмовете ни, нито механичното повтаряне на стотри, нито дори свръхестествените сили, на които се покланяхме, могат да преобразят живота ни или да ни помогнат в моменти на криза. Къде е било така нареченото чудотворно божество на храма Сомнатх, когато Мохамад Газнави го е ограбвал и порутил осемнадесет пъти? Къде е била предполагаемата божественост на Каши Вишванатх по времето, когато е бил център на агресивни войни? Къде са били сиддхите и йогите, когато пожарът на войната е изгарял сърцето на Индия до пепел?

Именно свещениците, лековерните маси, свръхматериалистично обожествените личности – предвестниците на съдбата, вашата и моята – ни причиниха повече вреда, отколкото Надир Шах и Тимур Ланг, взети заедно. И ако искате да се изправите, да стоите и да ходите, научете от този садху, че нищо друго освен вашите собствени непреклонни усилия няма да осъществи вашия дълго лелеян план. Никакви богове или богини, никакви свещеници или аскети не могат да помогнат за материалното благоденствие на една нация. Поради занемарената ни духовна нагласа ние страдаме от векове, докато останалата част на света е далеч напред в материалния възход.

„Живите светци“ от всяка епоха и нация са служили ефективно на човешката кауза. Шанкара е бил чове-

кът, който е променил цялостното устройство на Индия. Тулсидас е постигнал удивителен успех, като е предизвикал цялостна революция в стремежите и изразяването на сънародниците ни. Той несъмнено премахва бича на призраците, дяволите и злите сили от умовете на масите. Именно той се противопоставя на злоупотребата със сиддхи. Рамакришна подготвя Индия да се бори за истинската си кауза. Днес наш дълг е да отдадем дължимото на тях – първенците на човешката кауза.

Гуру пурнима е денят на пробуждането и въставането. В зората на тази карма юга, ерата на непрестанната карма йога, нека бъдем изпълнени с жизненост, нека умовете ни развият всеобхватна и обширна визия, за да можем да видим собствената си Същност, живия Бог във всяко човешко същество."

Шеста международна конвенция по йога в Сидни

Шестата от поредицата международни конвенции се проведе от 9 до 16 септември по специална молба на австралийските последователи. Шри Свамиджи тръгна от Мунгир на 5 септември. Шестстотин и осемдесет делегати от много страни участваха в конвенцията, която се провеждаше лично от шри Свамиджи.

След конвенцията шри Свамиджи отпътува за Ню Йорк, Париж и Виена, преди да се завърне в Мунгир на 30 септември.

От 1 до 31 октомври в Мунгир се проведе специален шивир за деца с изостаналост в развитието и малолетни престъпници.

От 1 до 7 ноември в Мунгир се проведе курс по крия йога, воден от самия шри Свамиджи. Осемдесет участници преминаха обучение на този курс.

По специална молба на духовно търсещи от Индия от 20 ноември до 20 февруари беше проведен тримесечен курс за садхана на хинди. В курса участваха близо

деветдесет души. Хората поискаха подобен курс да се проведе отново в близко бъдеще.

Дейности през 1970 г.

Програмата по повод на Басант панчами на 10 февруари 1970 г. отбеляза Деня на основаването на ашрама. Програмата включваше бхаджани, киртани, беседи и сатсанг.

На 12 февруари свами Сатяврат, Дхармашакти и Кумари Ратна (по-малката сестра на Дхармашакти) пристигнаха в Мунгир. Бяха дошли да отпразнуват рождения ден на свами Нираджан на 14 февруари и планираха да останат една седмица. Откакто шри Свамиджи пристигна в Нандаграм през 1956 г., Ратна беше вожд на неговата „маймунска армия", която се състоеше от децата на Нандаграм. Шри Свамиджи я наричаше с любов „Рам-ратан". На вечерния сатсанг той представи Рам-ратан на всички и припомни за събитията от 1956-57 г. Накрая я помоли да каже няколко думи:

„Откакто дойдох тук, си мисля за онези ранни дни. Сега те са само далечни спомени от живота ми. Тогава шри Свамиджи се движеше и играеше сред нас като деце. Ние, децата, царувахме в сутрешните и вечерните часове. Никога не позволявахме на шри Свамиджи да прекъсне безкрайната верига от истории, които ни разказваше. Веднага щом едната приключваше, искахме друга. Никога не сме се страхували от смъмрянето на Диди (Дхармашакти). Лицето на шри Свамиджи рядко показваше умора, той имаше безгранична способност да търпи нашите прищевки. Несъмнено бяхме малко груби и жестоки към него и въобще не съзнавахме величието на човека и мисията, която той имаше пред себе си. Днес ни е ясно, че той беше не просто най-добрият ни приятел и доброжелател, а извисяваща се всемирна личност. Той има уверена-

та аура на човек, който се кани да постави началото на нова ера. И все пак притежава състраданието на чувствителен лидер. Той създаде революция, която възпламенява целия свят. Това не е външна, а тиха, вътрешна революция, която има много повече изисквания в сравнение с незначителните изисквания към нас, децата. Светът отдавна чакаше такъв водач.

Шри Свамиджи е вдъхновението, което създаде световно движение по йога, и е личен водач на голяма група талантливи саннясини както от Индия, така и от чужбина. На плещите му лежи огромна отговорност, която заема вниманието му през целия ден. Той не може да си позволи лукса да гледа назад към отминалите глави на живота си, глави, които представляват славно детство за нас, децата, в които са скрити борбите на нашите души. Отново и отново се изкушавам да го попитам: сега, когато сте титан с неограничен потенциал, помните ли изобщо онези златни моменти, когато разигравахме сценки и играехме заедно на игри, когато ни разказвахте истории като майка, когато ни наставлявахте като баща? Ние се надувахме, а вие се молехте. Иска ми се отново да мога да преживея тези златни моменти!

Шри Свамиджи може да е безграничен, но въпреки това е в пределите на духа ни. 7 юни 1956 г. завинаги е запечатан в паметта ми, защото това беше най-сладкият и красив ден в живота ми. Сутринта на 7 юни любопитството ми надделя над съмненията, които ме мъчеха, и като стигнах до жп гарата на Нандаграм, бях изненадана, когато видях един красив младеж – лъчезарното му лице беше обрамчено с къдрави кичури, истинска оживяла величествена гръцка скулптура. Божествено тайнствената усмивка на лицето му напомняше на образа на тибетски лама, чието лице, слабо осветено от трептящата светлина на малката маслена лампа в тъмния манастир, излъчваше същата

непроницаема усмивка. Имах чувството, че съкровена част от собствения ми дух, отдавна отделена от мен, отново се беше събрала с мен. Хипнотизирайки нас, децата, със своите непринудени, невинни усмивки и смях, той скоро се превърна в наш месия. Смятахме го равен с шри Рама и Кришна и тази грандиозна сграда на йога, която виждаме днес, се дължи изцяло на магията на нашия най-скъп „месия".

Безброй потоци на състрадание изтичат от съществото му и се изливат в страдащите сърца на всяка една измъчена душа на тази земя. Пламтящият огън на неговата йога и тапася е осветил безброй домове. Той е като чиста черупка от стрида, в която се проявява красивата перла Нираджан, неговата манас путра. Макар и на млада възраст, Нираджан е отдаден да следва стъпките на своя гуру и да сбъдва мечтите му.

В изпълненото с борби бойно поле, наречено живот, „Сатям" надува раковината на йога като шри Кришна и полага основите на нова ера и нова култура. Неговите речи, песни и най-вече неговото движение по йога предизвикват голямо пробуждане в сърцата на многото страдащи същества."

Всички в публиката бяха силно развълнувани от думите на Кумари Ратна. „Дада", редакторът на Sacchi Baat, каза: „Дете, ти ме просълзи".

От 17 февруари в Патна се проведе тридневен шивир. След края на шивира шри Свамиджи щеше да се върне в Мунгир на 19-ти през нощта и след това да замине за Биласпур на 21-ви. След провеждането на тридневна програма от 23-ти до 25-ти предстоеше той да се върне на 26-ти. Шри Свамиджи каза на свами Сатяврат: „Ще отидем всички заедно. Вие тримата ще дойдете, и Нираджан също ще ме придружава. Моля те да уредиш пет билета".

За да разшири дейността на движението по йога в Мунгир, шри Кедарнатх Гоенка закупи голяма къща в района на крепостта и я дари на шри Свамиджи. През юни 1970 г. шри Свамиджи официално откри тази сграда и я нарече Шивананда кутир йогашрам (SKY). В новата сграда започна провеждането на седем- и десетдневни курсове. Едномесечните и тримесечните курсове продължиха в Шивананда ашрам.

Седма международна конвенция по йога, Париж

Седмата международна конвенция по йога беше организирана от 16 до 18 май 1970 г. в Париж от свами Деватмананда. Шри Свамиджи откри конвенцията и ръководи всичките ѝ сесии. В индийското посолство в Париж шри Свамиджи изнесе лекция на тема „Методите и техниките на тантра". С нея той отстрани много погрешни схващания, които хората имаха за тантра. Той изнесе също така просветляващи беседи за свара йога, кундалини йога и крия йога. Завърна се в Индия, след като уточни плановете за изграждане на два нови ашрама – единия в Париж, а другия в Ирландия.

Гуру пурнима беше честван на 18 юли в Мунгир в присъствието на хиляди поклонници от Индия и чужбина. Сред бхаджани, киртани и напяване на мантри беше извършена гуру пуджа и шри Свамиджи даде посвещение на стотици желаещи. Вечерният сатсанг привлече такава тълпа от Мунгир, че публиката преливаше от главната порта на пътя отвън. Те слушаха омагьосани бхаджаните, киртаните и сатсангите.

По повод на празника шри Свамиджи откри и Международната библиотека по йога. Предстоеше тя да се използва за тригодишния курс за обучение в санняса, който щеше да започне на 8 септември тази година. В близко бъдеще тя щеше да се превърне в най-голямата библиотека от този вид в света.

На 18 август шри Свамиджи започна своята четвърта световна обиколка. На тази обиколка той посети Англия, Северна Ирландия, Дания, Франция, Белгия, Западна Германия, Швейцария и Австрия, където проведе семинари по йога, изнесе публични лекции и посвети в мантра духовно търсещи. Обиколката беше огромен успех във всички отношения и шри Свамиджи се завърна в Мунгир на 6 септември.

Тригодишният курс за обучение в санняса започна на 8 септември. Курсът привлече голям брой кандидати, от които накрая бяха избрани сто и осем.

Тригодишен курс за обучение в санняса

Обучението на сто и осемте духовно търсещи започна на 8 септември в 4 ч. сутринта, благоприятния час на брахма мухурта. Това беше годишнината от рождението на свами Шивананда Сарасвати. Тази свещена земя на Бихар отново кънти със свещените песнопения на саннясините – нещо, което беше нечувано и невиждано от златната ера на император Ашока.

По думите на свами Ниранджан:

Свами Шивананда питаеше надежда и визия,
а свами Сатянанда сбъдна мечтата му.
Това е първата и най-съкровена мечта на Индия -
да даде на човечеството едно еволюирало, пробудено същество.
Санняса не е отречение,
а подготовка за пожертвование.
Пожертвованието не значи самоунищожение,
а доживотно служене с пълна отдаденост.
Само надяването на дрехите в охра не променя окраската на ума.
Нито обръснатата глава или сплъстените дълги коси правят някого саннясин.

Онези, готови винаги да служат, не ги е грижа за косата.
Саннясинът е обзет от една всепоглъщаща идея само –
дълга към своя гуру и мисията на своя гуру,
дълга към своя ближен и неговия Създател.

Садхана, свадхяя и сева. Без сън, без почивка, без дрехи, без храна, без приказки. Само задълбочено изучаване на писанията – Ведите, агамите, нигамите, Пуранite и даршаните, както и практическо обучение по човешка анатомия и физиология. Предстоеше да се проведат и обучения по физическа култура, различни йога садхани, управление на ашрам, организационни умения, познания за чужди култури и други свързани теми. Накратко, през следващите тридесет и шест месеца саннясините щяха да следват програма, която включваше обучение, практика и самообучение и беше насочена към развитието на *прагяшакти*, *бхактибхавана* и *карпашакти*, а именно качествата на главата, сърцето и ръцете.

В продължение на шест месеца в ашрама не беше проведена нито една друга програма заради курса за обучение в санняса. Шри Свамиджи също не пътува извън ашрама. Това беше време на интензивна садхана и тапася за всички обитатели на ашрама. Ашрамът остана затворен дори за местните последователи от Мунгир.

Садханата на сто и осемте кандидат-саннясини започна в духа на древните гурукули от епохите трета и двапара. Шри Свамиджи остана известно време с всички участници в Ананда бхаван, където те се потопиха в интензивна садхана. През декември Кеджривалджи пристигна от Дханбад. Той помоли шри Свамиджи да отиде в Дханбад за един месец с всичките си курсисти по санняса, като щеше да организира всичко необходимо. Мястото беше достатъчно голямо – с много стаи, ферма, градина, дори плувен басейн. Имотът му се намираше в Дхансар, на около шест километра от Дханбад. Наблизо бяха също каменовъглената мина, столовата и офисите.

– Добре – каза шри Свамиджи – ще дойдем през януари.

Дейности през 1971 г.

Трима свами тръгнаха от Мунгир на презокеанско пътуване на 1 януари 1971 г. Говореше се, че свами Нираджан също ще отиде в Ирландия. Свами Сатяврат и Дхармашакти пристигнаха в Калкута на 1 януари, след като получиха телеграма. Свами Амритананда и Сатчиданада заминаха за Белфаст на 2 януари. „Ще тръгна за Ирландия на 28 февруари", съобщи шри Свамиджи. „Нираджан ще ме придружи. Сега елате с мен в Мунгир".

Всички пристигнаха в Мунгир на 4 януари. Беше взето решение да отидат в Дханбад на 8 януари. Свами Сатяврат щеше да остане там два дни и след това да замине за Нандаграм. Дхармашакти щеше да остане една седмица.

Шри Свамиджи даде всички необходими указания за садхана на обучаващите се в санняса, които останаха в Мунгир, и след това продължи към Дханбад с петдесет курсисти. Там те щяха да практикуват садхана в продължение на един месец и щяха да преподават йога на жителите на близкото село. След това щяха да продължат към Ориса пеша, като по пътя щяха да преподават *Гита, Рамаяна* и йога на селяните и щяха да се прехранват от подаяния. Тяхната крайна цел беше Самбалпур, който щеше да бъде домакин на Осмата международна конвенция по йога от 3 април. Саннясините щяха да провеждат лагери и занимания на много места във и около Самбалпур като подготовка за конвенцията.

От 8 септември 1970 г. в ашрама започна ежедневно едночасово пеене на киртани. Шри Свамиджи провеждаше изследвания за ефектите на киртаните върху ума и емоциите. Имаше два или три киртана, при които всички свами изпадаха в екстаз от самото начало. Свамитата започваха да се люлеят и танцуват под ри-

тъма на киртана, мнозина изпадаха в безсъзнание. Много пъти шри Свамиджи също изпадаше в транс.

Свами Сатяврат замина за Нандаграм на 11 януари. Дхармашакти го последва на 16-ти. Шри Свамиджи също напусна Дханбад през последната седмица на януари и се върна в Мунгир със свами Ниранджан. Останалите саннясини продължиха своята садхана в Дханбад и останаха там до 10 февруари.

Шри Свамиджи тръгна за Калкута на 27 февруари. На 1 март той замина за Ирландия с единайсетгодишния свами Ниранджан. След като остави свами Ниранджан в ашрама в Белфаст, шри Свамиджи проведе няколко конвенции и семинари по йога в много страни в Европа и се завърна в Мунгир на 28 март.

Осма международна конвенция по йога, Самбалпур

Всички приготовления за конвенцията в Самбалпур бяха направени от Лайънс клуба. Седалището на хартиената фабрика „Ориент" във Враджрадж Нагар се намираше в Самбалпур. Административните им помещения бяха доста просторни, с много офиси, жилищни помещения за гостуващи клиенти и бизнесмени, складови помещения, гаражи и голям вътрешен двор. Там беше издигната огромна шатра за конвенцията, а изхранването и настаняването на делегатите бяха организирани на самото място.

Шри Свамиджи пристигна в Самбалпур на 2 април. Хиляди делегати пристигнаха за конвенцията, много от тях от чужбина. Конвенцията беше открита от главния съдия на Върховния съд на Ориса шри Мишраджи. Темата беше „Йога и социалните услуги". Цялата програма се водеше от самия шри Свамиджи. Както винаги всеки ден се провеждаха по четири сесии. Всяка от тях включваше бхаджани, киртани и беседи от видни светци и изтъкнати личности. Тази конвенция се отличаваше от другите с това, че тонът и общата насока

на беседите бяха по-скоро научни, отколкото религиозни. Вместо абстрактни и теоретични, лекциите бяха с практическа насоченост. Петдневната конвенция приключи на 7-ми вечерта. На 8 април шри Свамиджи отиде в Конарк и се завърна на 10-ти. В Самбалпур се изграждаше ашрам. Беше почти готов и откриването му беше планирано за следващия месец.

На 12-ти следобед шри Свамиджи посети Враджрадж Нагар, където разгледа хартиената фабрика „Ориент" и река Шанкха. След като си почина и вечеря в почивния дом на компанията, шри Свамиджи изнесе сатсанг в сградата на местния храм „Бирла". След сатсанга той замина за Райгарх и пристигна там в 2 ч. през нощта. Остана четири дни, като изнасяше сатсанги и лекции. Беше свикана среща за обсъждане на бъдещите планове за ашрама в Райгарх. Шри Свамиджи планираше да се върне в Мунгир, но по специална молба на свами Сатяврат се съгласи да дойде в Нандаграм. Пламенното желание на свами Сатяврат беше шри Свамиджи да остане в Нандаграм заедно с обучаващите се в санняса до Гуру пурнима. Обучението на саннясините щеше да продължи в Нандаграм. Той вече беше говорил с местните сътрудници и доброволци в Нандаграм и те бяха напълно отдадени на плана му.

Ашрамът Нандаграм се намира на четири километра извън града. Бяха закупени двадесет и четири декара земя на G. E. Road, където беше изкопан кладенец и беше построена зала с размери 24 на 9 метра. Залата беше заобиколена от широка веранда със стаи в ъгъла на всяка веранда, което правеше общо четири стаи. По това време се строяха склад, кухня и голяма трапезария. Строяха се също и стая за шри Свамиджи, допълнителна стая отпред и тоалетни и бани. Имаше голям двор, където към момента беше издигната временна кухня. Междувременно една от четирите ъглови стаи беше подготвена за шри Свамиджи, а останалите три

се използваха за склад, офис и библиотека. При тези вече съществуващи условия свами Сатяврат сподели с шри Свамиджи своите планове.

„Добре – каза Свамиджи, – ще дойдем в Нандаграм с моите саннясини и те ще продължат своето обучение, медитация и карма йога там. Ще останем до Гуру пурнима, но аз ще бъда в движение – ще идвам и ще си тръгвам."

Когато хората от Райгарх и Биласпур научиха за тези планове, те помолиха шри Свамиджи да проведе програми и в техните градове. След като остана в Райгарх в продължение на четири дни, Свамиджи отиде в Биласпур и проведе и там четиридневна програма. После изнесе програма и в Корба. Свами Сатяврат се завърна на 16-ти, за да продължи с приготовленията в Нандаграм. Той отиде в памучната фабрика Бенгал Нагпур, срещна се с Раджа Рам Гупта, разказа му за плановете си и поиска много чаршафи и рогозки. Гуптаджи му каза, че може да вземе колкото поиска.

На 20 април шри Свамиджи изпрати всички саннясини в Нандаграм с Дхармашакти. Самият той отиде в Сагар с двама свами. Щеше да пристигне в Нандаграм на 23-ти.

Когато шри Свамиджи пристигна в Нандаграм, хората го посрещнаха с отворени обятия и любящи сърца. Те го подкрепяха изцяло във всичките му начинания. Обучението на саннясините беше подновено от 1 май. Те помагаха в текущите строителни работи в ашрама като част от тяхната карма йога. Всяка вечер от 6 до 8 ч. се провеждаше сатсанг, в който участваха не само местните жители, но и хора от близките села и градове. Шри Свамиджи обърна внимание на физическите, умствените, емоционалните и духовните проблеми на всички, които потърсиха помощта му.

Поради проявения интерес от страна на хората сутрин започнаха се провеждат занимания с асани. На 29

април в ашрама беше отбелязана годишнината от рождението на Шанкарачаря. Много хора от Нандаграм и други места присъстваха на събитието. Няколко видни личности говориха за живота и делата на Шанкарачаря. В речта си шри Свамиджи каза:

– Джагадгуру Шанкарачаря не участваше в никакви конфликти и противоречия и организира саннясините в силна и устойчива традиция. Той се появи като обединяваща сила за обществото на своето време и свърза отново разпокъсаните части на обществото.

Шри Свамиджи също хвърли светлина върху философията на веданта на Шанкарачаря и спомена различните ашрами, които е основал.

Шри Свамиджи изпълни прана пратищха на статуя на Деви в село Суревани, което се намираше на около шестдесет и пет километра от Нагпур. Придружаващите го саннясини проведоха акханда киртан в храма.

На 23 май шри Свамиджи замина за Самбалпур, където откри школата по йога в Уткал и запали акханда пламък, за да отбележи случая. След като остави петима свами да ръководят делата на ашрама, шри Свамиджи се завърна в Мунгир.

Свамиджи замина за Белфаст на 30 май и проведе там йога семинар. След като посети много страни в Европа и Южна Америка, той се върна в Индия и пристигна в Нандаграм на 26 юни. Там обучението на саннясините продължаваше без прекъсване.

Сбъдване на една мечта

Дхармашакти беше много щастлива от факта, че шри Свамиджи пребиваваше в Нандаграм. След като обясняваше работата за деня на служителите си в печатницата, тя отиваше в ашрама, където помагаше в управлението на склада и работата на кухнята. Посетители идваха в ашрама през целия ден. Тя се срещаше с тях и им разказваше за различните дейности на ашрама.

Всеки път, когато шри Свамиджи пътуваше, тя провеждаше всички дейности в ашрама според неговите указания. Ако свами Сатяврат отиваше извън града за строителни работи, тя отиваше също и до пощата, за да изпрати и приеме писмата и колетите. След като свършваше цялата работа в ашрама, тя отиваше на вечерния сатсанг и едва тогава се прибираше у дома. Мечтата ѝ най-накрая се сбъдваше.

В сънищата си тя винаги бе виждала красив, сияен светец. Много пъти също беше получавала знаци и напътствия. Всичко това тя приписваше на факта, че от детството си беше изучавала *Гита, Рамаяна* и истории за светци. Накрая, когато на 2 април 1953 г. пристигна в Ришикеш и видя младия саннясин да стои зад свами Шивананда, изведнъж тя осъзна: „Това е онзи Шанкарачаря, който ме посещава в сънищата ми!".

На 7 юни 1956 г. шри Свамиджи пристигна в Нандаграм. Щом слезе от влака, той произнесе думите: „Майко, аз дойдох...", а Дхармашакти си помисли: „Да, той наистина е моят адигуру Шанкарачаря..." Голяма празнина в живота ѝ се беше запълнила, всъщност самата посока на живота ѝ се промени. Тя научи, разбра и получи много от него. Пътуваше с него на много места, провеждаше лагери и шивири, но мечтата все още си оставаше мечта.

Толкова много се беше случило след 1956 г. – ашрамът в Мунгир, вечният огън там, международните конвенции по йога, лагерите и шивирите, многото задгранични ашрами, тълпите от последователи на йога както в Индия, така и в чужбина, деветмесечните и тримесечните курсове за обучение на учители и накрая тригодишният курс за санняса, в който сто и осем кандидати от Индия и чужбина бяха предложили себе си за една велика ягия. Духовно търсещите бяха мъже и жени на всякаква възраст, на които вече не се гледаше само на физическо ниво, а като на чисти духове, въплътени в

човешко тяло. Виждайки една различна картина в сравнение с онова, което беше накаран да вярва по отношение на светците и саннясините, светът вече беше започнал да следва шри Свамиджи безпрекословно.

Кой би могъл да предвиди през 1956 г., че дребничкият саннясин с момчешки вид, който беше спечелил сърцата на всички със своето обаятелно присъствие и благи думи, който беше играл като Канхая с децата и беше преподавал сложните принципи на асана, пранаяма, *Гита, Бхагавата,* Ведите и Упанишадите на възрастните по ясен и разбираем начин, един ден ще отприщи революция в йога по целия свят. Но това едва ли е изненада, тъй като той се бе превърнал в саннясин с желязна решимост и беше получил благословиите на своя гуру свами Шивананда да стане *дигвиджай*, покорител на света. Благословиите на Гурудев се разпростират навсякъде както клоните на баняновото дърво. Шри Свамиджи е отдаден на възраждането на йогийската култура. Какъв огромен принос има той за изваждането на древните науки отново на бял свят! Сега той е напълно отдаден на великата задача да възстанови изгубената слава на йога в съвременната научна епоха.

Шри Свамиджи умее да води всеки човек, който търси напътствия, по пътя, който е най-подходящ и приложим за него. Той може да определи същината на нечие страдание и правилното лекарство за него с един поглед. Като саннясин изоставя необходимото с лекота и притежава излъчването на тапасви и еднопосочността на йогина. Ветровете на движението по йога се вихрят от епицентъра си в Мунгир и достигат до всички части на земното кълбо.

Мечтата на Дхармашакти най-накрая се осъществи, когато шри Свамиджи, движещата сила на движението по йога, пристигна в Раджнандгаон с парещите лъчи на следобедното слънце на 23 април 1971 г. Местните жители го посрещнаха много топло. Дхармашакти

също го приветства в дома си. Шри Свамиджи щеше да остане тук четири месеца. Обучението на саннясините щеше също да продължи тук редом с останалото. Той щеше да пътува за външни програми, но винаги щеше да се връща тук. По благоприятния повод на Гуру пурнима той официално щеше да открие школата по йога в Раджнандгаон и да запали свещения вечен огън.

Нандаграм е благословен да получава същите учения и идеали, които бог Буда е проповядвал на хиляди ученици във Вайшали преди 2500 години. Страниците на древната история отново затрептяват пред очите ни. Ма Ганга тече пред самия ни праг. И мечтата на Дхармашакти най-накрая се сбъдна.

Тържествено откриване на школата по йога в Нандаграм

Всички строителни работи бяха завършили, когато шри Свамиджи най-накрая пристигна в Нандаграм. Подготовката за Гуру пурнима вървеше с пълна сила. Доброволци от Международното движение по йога от Гондия, Дург, Бхилай, Райпур, Биласпур и Райгарх помагаха с подготовката. Хиляди хора от Делхи, Бомбай, Калкута, Мунгир, Нагпур, Джабалпур и близките села дойдоха, за да присъстват на тържествата за Гуру пурнима. Пристигнаха и много светци и мъдреци. Кесри Баджпай дойде с целия си персонал от радиоцентъра Raipur All India. Министърът на образованието Бхопал Рао Павар и други министри и представители на законодателната власт също присъстваха.

В 5 ч. сутринта в четвъртък, 8 юли 1971 г., в ашрама започна киртан. Хората продължаваха да се стичат с хиляди. Сякаш цялото население на Нандаграм се беше събрало в сградата на ашрама. Гуру пада пуджа започна в 6 ч. и продължи до 9 ч. Стотици хора чакаха посвещение в мантра. Посвещенията се проведоха от 9 до 12 часа. Обядът беше сервиран в 12 ч., а програмата започ-

на отново след това. От 13 до 15 ч. беше свикана пресконференция, на която репортерите от пресата имаха възможност да интервюират лично обучаващите се в курса за саннясини и други чуждестранни последователи на шри Свамиджи. Киртанът продължи без прекъсване двадесет и четири часа.

Шри Свамиджи запали вечния огън и завърши тържествената церемония по откриването на школата по йога. Духовната светлина на този пламък ще разсее тъмнината на невежеството не само в Нандаграм, но и в целия свят.

След поздравителните обръщения на светци, учени, на министъра на образованието, на законодатели и други поклонници преводът на хинди на класическия текст на шри Свамиджи *Dynamics of Yoga* (Динамика на йога) беше раздаден като прасад на всички. После събралата се публика с внимание изслуша беседата на Свамиджи за значението и необходимостта от йога за здраве и благополучие:

„От ведическата епоха насам йогийската традиция се възражда едва сега. Днес и млади, и стари развиват интерес към йога. В най-новата ни история бяхме управлявани от много различни раси, които ни изпълниха с чувство на презрение и пренебрежение към собствената ни култура, към собствената ни наука йога и тантра. Започнахме да мразим религията и духовността си. Неоснователни и въображаеми страхове от вредното въздействие на йога се разпространяваха от хора, които искаха да изкоренят йога, основата на цялата ни култура и цивилизация. Сега времената се промениха. Преди няколко години свами Кувалянанда проведе подробни изследвания върху въздействието на йога на тялото и ума. Той използва чувствителни устройства за измерване и количествено определяне на това въздействие, а впоследствие резултатите бяха публикувани в списание *Yoga Mimamsa.*

Когато прочетох неговите изследователски доклади, бях много вдъхновен. В началото аз бях чистокръвен ведантист. „Аз съм Това, което съм“ – това беше същността на моята садхана. Когато прочетох дневника, ме порази една вдъхновяваща мисъл: „Изгубената светлина на йога трябва отново да бъде дадена на Индия“. Сега хората постепенно започват да разбират и оценяват йога, въпреки че мнозина все още смятат, че тя е запазена единствено за саннясините. Но аз категорично заявявам, че йога е по-подходяща за семейните хора, отколкото за саннясините. Семейните са склонни да развиват много физически, умствени и емоционални проблеми в резултат на ежедневните затруднения. Следователно йога може да изиграе важна роля, като им помогне да се справят с тези проблеми и да поддържат баланс и стабилност в живота си. След общуването си с хиляди мъже и жени от всички слоеве на обществото през годините, които прекарах като странстващ бездомник, осъзнах, че индийското общество е напълно объркано и без посока. Сляпото, механично придържане към писанията го отклоняваше от правия път.

Помислете логично и внимателно. Тази йога, за която говоря, е истинската основа на вашия живот. В крайна сметка, каква е целта и смисълът на живота? Безкраен мир, чисто блаженство, безгранично щастие и пълно избавление от болката и страданието – не е ли това, което иска всеки? Точно това е желанието, което тласка хората по пътя на бхога или пътя на йога. Само бхога води до разруха и болести, докато само йога причинява неврози и комплекси. Трябва да има синтез, комбиниране на тези два пътя. Йога не означава да бягате от живота. Означава по-скоро да прегърнете живота по-здраво и по-силно. За да научите как да постигнете това, отидете и поживейте в някой ашрам няколко дни. Това ще допринесе

много за усещането ви за мир и благополучие. В миналото хората са ходили на поклоннически места, за да учат асана, пранаяма и джапа от садху и светци. Но в съвременната епоха това не е възможно. Сега можете да усетите тези ползи в ашрамите по йога.

Продължавам да повтарям едно и само едно нещо. Истинското семе на болестта се крие не в тялото, а в ума. Ако умът е под контрол, тялото ще остане здраво, дори ако не го обгрижвате. Различните мисли водят до отделяне на различни химически вещества в мозъка. Те пораждат също така различни видове електромагнитни вълни. Когато тези процеси са дисхармонични, се появяват много психични и психологически разстройства. Така че трябва да усвоите изкуството на правилното мислене и да избягвате негативните мисли, доколкото е възможно. В наши дни човек е изправен пред куп негативни впечатления и влияния дори на пазара. Така както мръсната среда създава инфекции и болести в тялото, така и негативните мисли създават хаос в мозъка и ума.

Много хора страдат от безсъние. Те се нуждаят от хапчета, за да спят. Вместо да лекуват корена на дървото, те лекуват клоните му. Паразитите на негативните мисли и емоции продължават да разяждат мозъка и ума. В крайна сметка те са отговорни за културната разруха и упадъка, които виждаме навсякъде. Отрицателните самскари се умножават в геометрична прогресия точно като Рактабиджа. Така както се ваксинирате срещу едра шарка или морбили, така трябва да ваксинирате и ума. На ваше разположение е ваксината на йога, използвайте я. Колкото повече възприемате практиката, духа и културата на йога, толкова повече ползи ще усетите в ежедневието си. По-добри семейни и социални взаимоотношения, здрав ум, възвишени мисли – много са придобивките и постиженията на йога.

Единственото облекло на свами Нитянанда беше една набедрена препаска. Той често казваше: „Защо се тревожите за парите? Те идват и след това си отиват така, както са дошли. Ако не можете да спрете идването им, как можете да попречите на тръгването им? Трябва да се научите да не се привързвате в живота“.

Той беше този, който ме вдъхнови да създам ашрам. По-рано се лутах през цялото време. Когато той направи това предложение, първият ми въпрос беше: „Откъде ще дойдат парите?“. А той отговори: „Не се тревожи за пари. Те идват от само себе си“. Последвах съвета му. Сега вече имаме ашрами в Мунгир, Райгарх и Самбалпур, но аз винаги съм смятал Нандаграм за моя Сарнатх, моето седалище, въпреки че ашрамът беше построен току-що. Всички правила са обърнати с главата надолу в Кали юга. Детето се ражда преди бащата. Ашрамът в Нандаграм е като бащата, а Мунгир, заедно с другите ашрами, са децата.

Накрая ще ви кажа един кратък метод – правете джапа с мала и оттеглете ума навътре. Постепенно, никога не бързайте. Съсредоточете се върху центъра на междувеждието и визуализирайте вашата ища на това място. С течение на времето от дълбините на подсъзнателния ви ум спонтанно ще се появи решение, насока, и те ще ви отведат направо до крайната ви цел. Просто не забравяйте да правите тази садхана редовно, без прекъсване. И най-накрая моите най-добри пожелания за новопостроения ашрам по йога. Хари Ом.“

Публиката слушаше в пълно мълчание. Освен залата двете веранди, дворът, даже покривът бяха натъпкани с хора. След сатсанга си шри Свамиджи приключи с шанти патх и обсипа всички с благословиите си. Шри мати Шакунтала Госвами изнесе беседа за *Рамаяна*, която про-

дължи до 10 ч. вечерта. Тогава беше обявено, че първият курс на новооткритата школа ще се проведе от 16 юли.

Пристигна следното послание с благословия от свами Нираджан от Белфаст:

„На благоприятния и свещен ден на Гуру пурнима ще имате общение с велик гуру в сградата на школата по йога в Нандаграм. Школата бе построена току-що, но корените ѝ са в далечното минало. Не само хората, но дори и небесните създания ще отпразнуват това грандиозно събитие.

Шри Рама, шри Кришна, всички останали богове, Адигуру Шанкарачаря, свами Вишвананда, свами Шивананда – всички те са имали своя гуру и тяхната преданост към гуру е била от най-голяма величина. Тулсидас казва: „Лотосовите нозе на гуру са достойни за поклонение и обожание, защото той е океан от състрадание и е самият Бог в човешка форма". И продължава: „Истинската мъдрост и знание никога не могат да изгреят без гуру". Това ни насочва към пътя, който трябва да следваме в живота. В Упанишадите също се заявява категорично: *Durlabha sahajavastha sadgurukarunat vina,* невъзможно е да се постигне най-висшето състояние без благословията на гуру.

Гуру, който е осъзнал най-висшата истина и същност, може да ни предаде това знание. Това мнение е застъпено в „Йога васищха", където се казва: „Думите на гуру ще помогнат на истинския духовно търсещ да осъзнае Аз-а, като запали пламъка на мъдростта в сърцето си. Без помощта и подкрепата на гуру е изключително трудно, ако не и невъзможно, човек да се установи в състоянието на познание. Абсолютният Брахман може да бъде постигнат само чрез благословията на гуру. Гуру единствен премахва пречките от духовния път. Той единствен разкъсва булото на невежеството".

Преди да се доближите до гуру, трябва да се сдобиете с тези качества – гуру бхакти, нишкама карма йога, яма, нияма, упасана и практиката на умствената истина и брахмачаря. След като се освободите от идеята за ограниченото и отделно същество, гуру ще ви обучи в *махавакиите*, великите ведически истини. Той ще премахне съмненията и клопките от пътя ви. Но трябва да бъдете искрени в своята решителност и усилия. Трябва директно да възприемете състоянието на сат-чит-ананда чрез вътрешното си зрение. Писанията изискват да практикуваме *шраван* (слушане), *манна* (размишление) и *нидидхясана* (дълбока медитация). Това е безсмъртното послание, предавано през вековете. Това е посланието на *Гита* и *Рамаяна*. Това е посланието на мъдреците и светците, което се е запазило и се предава по линия на традицията гуру – ученик. Тези думи не са мои, а на моя гуру. Всъщност не, това не са думите и на моя гуру, а по-скоро на неговия гуру. Това безсмъртно послание се предава чрез безсмъртното потекло на нашите велики гуру. „О, човече! Всичко е вътре в теб – увещават божествените енергии, – но ти не си в състояние да го осъзнаеш. За тази цел имаш нужда от гуру, седнал в чиито нозе да попиваш светлината на истинското знание и да го разпространяваш по света."

Да си в компанията на садгуру е въпрос на щастлива съдба, и гражданите на Нандаграм, моите почитани близки и скъпи хора, са постигнали същата тази съдба. Нека всеки получи в изобилие благословиите на Бог и гуру!"

В Мунгир имаше наводнения. Водите на Ма Ганга нахлуха в ашрама. Шри Свамиджи замина за Мунгир с кола на 10-ти с намерението да се върне скоро.

Първият курс на школата по йога започна на 16 юли. Шри Свамиджи се завърна на 21-ви. На 26 юли киртани-

те и бхаджаните започнаха от 5 ч. сутринта и целият ден премина в радост и смях. Вечерта бе изнесен вдъхновяващ сатсанг. Освен местните поклонници дойдоха и хора от Дург, Бхилай, Райпур и Гондия. Програмата продължи до 22 ч.

Курсът приключи на 28 юли. Шри Свамиджи връчи сертификати и книги на участниците и даде своите благословии за светло бъдеще.

Празникът Тилак джаянти беше отпразнуван на 1 август. По случая бяха изнесени лекции и сатсанги. На 2 август саннясините бяха изпратени да обикалят селата пеша и да провеждат сатсанги. По двама свами отиваха в някое село, молеха за подаяния, учеха селяните на асана и пранаяма, правеха карма йога с тях следобед, а вечер изнасяха сатсанги за *Гита* и *Рамаяна*. След двата дена престой в селото те продължаваха напред.

Шри Свамиджи отиде в Самбалпур на 9 август 1971 г. След като проведе тридневна програма там, той пое към Мунгир.

Годишнината от рождението на свами Шивананда беше отбелязана във всички свързани ашрами и школи по йога. По този повод се проведоха програми със сатсанги.

В Бихарската школа по йога в Мунгир беше организиран курс по крия йога от 15 октомври до 15 ноември. Заниманията се провеждаха от самия шри Свамиджи.

Скоро в школата по йога в Нандаграм започнаха да се провеждат по два курса месечно. От време на време се организираха и програми със сатсанг. Свами Йогешварананда беше ачаря на школата от юли насам. През декември 1971 г. шри Свамиджи изпрати свами Шивапрем да поеме длъжността ачаря от свами Йогешварананда.

Свами Атмананда беше пристигнала в Мунгир от Белфаст на 30 декември. Тя планираше да дойде и да остане в Нандаграм един ден, но по-късно плановете ѝ

се промениха и тя се обади по телефона с молба да се срещнем с нея на гарата. Свами Сатяврат отиде на гарата в 11 часа. Той беше събрал книги и други неща за свами Ниранджан и ги взе със себе си на гарата, за да ги предаде на свами Атмананда. Той беше много щастлив този ден.

Кончината на свами Сатявратананда

На 31 декември свами Сатяврат стана в 4 ч. сутринта и започна с обичайната си програма. Той прегледа работата на печатницата и даде нареждания за задачите за деня. След това излезе за малко навън. Трябваше да получи една сметка, да даде разписка, да подаде оферта във фабриката... Когато приключи с всичко, отиде до пощата. След като свърши работата си там, се отби в печатницата, като по пътя си побъбри с познати. Разгледа папките и обясни работата на служителите в печатницата.

– Днес има много работа – отбеляза той в един момент. – Трябва да я свършим днес.

Не можах да се сдържа и попитах:

– Защо цялата работа трябва се свърши днес?

– Последният ден от годината е, нали? – отговори той.

В 11:30 ч. дойде свами Шивапрем и каза:

– Дададжи, моля те, ела в ашрама. Днес трябва да изпълниш повелята на шри Свамиджи. Трябва да вземеш ключовете от Йогешварананда и да реорганизираш управлението на ашрама.

– Не се тревожи! – отговори Сатяврадджи. – Това е моя отговорност. Нека първо да обядваме. Тогава ще дойда с теб и ще реша проблемите ти. Трябва да свърша всички висящи задачи до края на деня. Все пак днес е последният ден. Бъди сигурен, че ще приключа всичко бързо!

След обяда той ми каза:

– Дай ми каквито плодове има.

Имах портокали и той ги изяде всичките. Казах му:

– И аз ще дойда с теб в ашрама.

На което той ми отговори:

– Няма да съм с джипа. Шивапрем дойде с колело, така че ще взема колелото на печатницата. Междувременно подгответе отговорите на тези писма. Ще се върна скоро. В крайна сметка трябва да предадем добрите новини на шри Свамиджи.

След като събра всички ключове, папки и дневници на ашрама и ги предаде на Шивапрем, Сатявратджи даде всички разяснения за това как се управлява ашрама, написа писмо до банката, в която беше сметката на ашрама, накара Шивапрем да го приподпише и му обясни какво трябваше да свърши в банката на 2 януари.

Манибай Шах, една дама от Нагпур, живееше в ашрама със своя син Гунджан, който страдаше от полиомиелит. Тя винаги правеше чай за Сатявратджи, когато той идваше в ашрама. След като му сервираше чая, тя винаги казваше:

– Запази и за мен, Дададжи.

А той неизменно ѝ отвръщаше:

– Дай ми чашата си. Още сега ще ти налея цяла чаша. Няма да ти давам остатъците си.

Този ден, тъкмо когато той се канеше да си тръгне след приключването на цялата работа в ашрама, Манибай му извика:

– Дададжи, чакай! Чаят е готов. Ще ти го донеса след минута.

– Закъснявам – отвърна Сатявратджи. – Трябва да тръгна незабавно.

Тя вече беше донесла чая. Той изпи половината от него и каза:

– Манибай, винаги си искала остатъка от моя чай, нали? Днес го оставям като прасад от мен, нещо, с което да ме помниш. Сбогом, Гунджан. Хари Ом.

Свами Сатявратананда потегли към целта си. Беше два часа следобед, пътят беше пуст. Не се беше отдалечил много от ашрама, когато чу звука на автобус, който идваше отзад. Той слезе от колелото си и застана край пътя, за да го пропусне. Шофьорът изгуби контрол над автобуса и автобусът полетя към ръба на пътя. Преди шофьорът да успее да го овладее, автобусът вече беше блъснал свами Сатявратананда и продължи напред... Той беше изхвърлен високо във въздуха заедно с колелото си и се приземи на пет-шест метра нататък в полето... Остана да лежи там, сякаш в дълбок, спокоен сън, с колелото до себе си. Нямаше нито една рана, дори нито една драскотина. Такава беше волята на Бог...

Това, което е предопределено, трябва да се сбъдне. С благоприятните си карми и благословиите на един велик гуру той живя живота си пълноценно и дори и в смъртта излезе победител.

Но новината покруси целия град. Хиляди хора се събраха в ашрама. Такава беше волята на съдбата и никой не можа да я предотврати. Управителят на памучната фабрика Бенгал Нагпур, Раджа Рам Гупта, светкавично се обади на шри Свамиджи в Мунгир. С намесата на местния депутат Рам Сахай Пандей разговорът се осъществи незабавно. Шри Свамиджи нареди бху самадхи да се извърши в самия ашрам. Гражданите на Нандаграм не искаха да пуснат скъпия си „Дададжи". Хиляди останаха в ашрама през цялата нощ, пеейки акханда киртан. На следващата сутрин дойдоха още стотици хора от близките градове и села, след като бяха научили за инцидента от вестниците.

В 9 ч. на 1 януари 1972 г. за свами Сатявратананда Сарасвати беше изпълнен ритуалът бху самадхи с напяване на Ведите и пеене на името на Рама в присъствието на хиляди хора. Добрите благопожелания и молитвите на хиляди хора увековечиха свами Сатяврат. Жи-

вотът е мимолетен, но името остава, а неговото име ще се помни от следващите поколения.

Свами Сатяврат беше казал в 12:30 ч., че има да съобщи добри новини на шри Свамиджи при завръщането си. Шри Свамиджи получи добрите новини точно навреме. Но новината за самадхи на свами Сатяврат натъжи хората по целия свят. Много от тях изпратиха съболезнователни писма, а много други дойдоха лично. Някои хора изразиха съмнения относно бъдещето на мисията на шри Свамиджи в отсъствието на Сатяврадж. Всеки мислеше по свой начин, но редакторът на Sacchi Baat, шри Девендранатх Гупта, написа следното: „Саннясините са над скръбта и горестта. Те са загрижени за задълженията си, а не за плодовете на действията си. Дори майката Земя няма да усети никаква разлика, що се отнася до продължаването на мисията на шри Свамиджи, въпреки загубата на „дясната ръка" на шри Свамиджи. Времето и приливът не чакат никого, те продължават движението си"...

А великата душа, каквато беше Сатявратджи, беше отбелязал в дневника си сутринта на 31 декември:

„До последния ми дъх ръцете ми са заети със служене на гуру, усещането за моята ища е ярко като пълнолуние, няма следа от привързаност към нищо светско, а интелектът е остър и проницателен. Който умре в такова състояние на тялото и ума, със сигурност ще се слее с Висшия Аз. Човек трябва непрекъснато да се бори ден и нощ, за да постигне такъв славен край на своето земно пребиваване. Човек не трябва да позволява на негативните влияния да замъглят ума му дори за миг и трябва непрекъснато да се моли на Бога да има сила да се справи с това. Той трябва да си припомня Неговото име и неговата форма отново и отново, докато те не се превърнат в неразделна част от дъха му."

Шри Свамиджи пристигна с кола вечерта на 5 януари. Целия следващ ден той прекара в печатницата, като утешаваше всички и им напомняше за задълженията им в този критичен момент. Той провери всички детайли около печатницата „Йога видя“ и натовари двама свами да отговарят за работата ѝ. Местните поклонници продължиха да идват до късно през нощта. Шри Свамиджи остана там три дни и след като даде напътствия за печатницата и ашрама, се завърна в Мунгир с кола.

След петнадесет дни шри Свамиджи дойде отново в Нандаграм. След като прегледа работата, той свика заседание на комитета на ашрама в самата печатница, даде насоки и указания на всички членове и след три дни се завърна в Мунгир.

Преди да замине, Дхармашакти го помоли:

– Моля Ви, преместете списанията *Yoga* и *Yoga Vidya* заедно с печатницата в Мунгир. Сега едва ли мога да направя нещо сама, камо ли да управлявам печатницата и да издавам всички тези книги и списания.

– Какво искаш – да живееш или да умреш? – попита строго шри Свамиджи. – Ако искаш да живееш, тогава вместо да потъваш в скръб, се потопи в някаква работа, която изисква голяма отговорност. Трябва да живееш заради Нираджан, за да видиш великите дела, които ще извърши той. Разбери това добре и бъди силна и решителна. Дхармашакти, ако ти си претърпяла голяма загуба, това важи и за света, и за мен. За да изпълниш недовършените задачи на Сатяврадтжи, трябва да живееш като авадхута. Това очаквам от теб. Ето това ти нареждам. Ще се върна след петнадесет или двадесет дни.

Шри Свамиджи дойде отново на 13 февруари, свещения ден на Шиваратри. Остана три дни.

– Трябва да се грижиш както за ашрама, така и за печатницата – нареди той – и трябва да ходиш в Райпур

всеки месец. Заеми се със задачата да поръчваш хартия и други материали за печатницата. Отсега нататък ти трябва да вършиш тази работа. Трябва също да присъстваш на събранията, които свиквам в Мунгир. Когато дойда отново на 15 март, ще имаме събрание тук.

След като каза това, той замина за Мунгир на 16-ти.

Дейности през 1972 г.

Шри Свамиджи пристигна в Нандаграм на 15 март и свика събрание на 16-ти. Предстоеше да навърши петдесет години на 25 декември. Обсъждаха се планове за отпразнуване на славния половин век на пионера на йогийското възраждане с грандиозно честване на Златен юбилей. Първоначално идеята беше този Златен юбилей да се организира в Нандаграм. На срещата през февруари шри Свамиджи предложи юбилеят да се проведе в Мунгир за по-голямо удобство. Но всички членове искаха събитието да се проведе в Нандаграм, тъй като това беше пламенното желание на покойния Сатявратджи.

На събранието на 16 март шри Свамиджи каза: „Можем да проведем конвенцията и тук, в Нандаграм. Но тогава всички доброволци от Мунгир ще трябва да дойдат тук и да помогнат с подготовката. Очакват се хиляди посетители от Индия и чужбина, това изисква много работа тук. Мунгир вече е бил домакин на много програми и събития от такъв мащаб. Там имаме всички необходими ресурси и съоръжения. Вече са започнали някои предварителни подготовки за Басант панчами. Свами Сатчидананда, свами Махешварананда, свами Ведананда и свами Агнимитра вече отидоха в чужбина, за да разгласят събитието. Свами Ниранджан е в Лондон тези дни, където посещава колеж и освен това провежда програми по йога в училища, колежи и по телевизията. Чуждестранните поклонници и ученици му оказват пълна подкрепа и помощ". В светлината на тези факти членовете на комисията нямаха друг избор, освен да приемат Мунгир за място на събитието.

Шри Свамиджи проведе програма в Махешвари Бхаван на 16 и 17 март. Той замина за Нагпур сутринта на 18-ти, придружен от седем или осем ученици. От 18 до 20 март изнесе беседи за тантра шастра в Dhanwate Chambers в Нагпур. На 21-ви замина за Гондия, където проведе еднодневна програма със сатсанг. На следващата сутрин тръгна на обширно турне, като посети Балагхат, Сивни, Чхиндвара, Байтул, Атхнер, Итарси, Кхандва, Индор, Дхар, Уджайн, Бхопал, Панчмархи, Сагар, Тикамгарх, Чхатарпур, Сатна, Рева, Катни, Джабалпур, Нарсингхпур, Мандла, Сихор, Умария, Шахдол, Амалай, Алахабад, Мирзапур, Варанаси и Гая. Той проведе еднодневни програми със сатсанг на всички тези места, преди да се завърне в Мунгир от Гая.

Шри Свамиджи пътуваше с кола на тази обиколка. Двете превозни средства на ашрама, Пушпака и Гаруда, съставляваха неговия антураж. През деня водеше програми, а вечерта, след края на програмите, си тръгваше. Пристигаше в следващата дестинация посред нощ или рано сутринта и отново изнасяше програми през деня, след което пътуваше през нощта. Само шри Свамиджи можеше да издържи на такъв изтощителен график! Провеждането на програми през деня и пътуването през нощта би било невъзможно за всеки друг.

Като част от тържествата за Гуру пурнима, които се провеждаха в Мунгир, от 23 до 25 юли бяха изнесени сатсанги, а на 26 юли беше честван Гуру пурнима. Същият ден в сградата на кутир ашрам в Мунгир бе основан Прогресивният образователен институт. Институтът щеше да се грижи за деца с физически и умствени увреждания. Детски психолози и други специалисти щяха да работят под ръководството на шри Свамиджи, за да подобрят качеството на живот на децата.

На 8 септември в Мунгир се проведе програма за отбелязване на годишнината от рождението на свами Шивананда. Скоро след това шри Свамиджи замина за

Самбалпур. Пристигна там вечерта на 21-ви. Сутринта на 22 септември той посвети в мантра много духовно търсещи и след като изнесе вдъхновяващи сатсанги през деня, вечерта замина за Биласпур. След натоварената програма, която продължи целия ден на 23-ти, през нощта той потегли към Нандаграм.

Шри Свамиджи проведе различни програми в Нандаграм през целия ден и след вечерния сатсанг замина за Нагпур, където се повтори същият модел. След натоварена целодневна програма в Нагпур в 10 ч. вечерта той замина за Райпур. Програмите му в Райпур започваха отрано сутринта. След като проведе програми в затвора, в медицинския колеж, в колежа Rajkumar и в ашрама, шри Свамиджи отиде на йога шивира в Райпур. Като запали лампата и закичи с гирлянди снимката на гурудев свами Шивананда, той откри тържествено йога шивира. Произнесе встъпителната реч и след като остави двама свами да водят шивира, продължи към Руркела в 9 ч. вечерта.

Пътуване през нощта, провеждане на програми през деня – само шри Свамиджи можеше да практикува тази трудна „йога"...

Златен юбилей 1973 г.

Датите за Златния юбилей най-накрая бяха определени – 9 до 15 октомври 1973 г. Свами Шивананда работил като лекар в Малая. През 1923 г. той напуснал доходоносната си професия и, завръщайки се в Индия, най-накрая пристигнал в Ришикеш. През май 1923 г. той получил вдъхновение и посвещение от божествен посредник. Щастливо съвпадение бе, че на 25 декември 1973 г. неговият всеотдаен ученик и основател на Международното движение по йога и на Бихарската школа по йога, свами Сатянанда Сарасвати, щеше да навлезе в петдесетата година от живота си. Така Конвенцията на Златния юбилей щеше да отпразнува петдесетата годиш-

нина от посвещението на гуру в санняса, както и раждането на ученика. Спешно започна отпечатването и публикуването на формуляри, брошури и картички.

По случай Басант панчами в Мунгир се проведе тридневна програма, която даде нов тласък на подготовката на конвенцията за отбелязване на Златния юбилей. Много последователи започнаха да обикалят страната и чужбина, за да разпространяват посланието на йога и да отправят покани за събитието.

Международното пътуване на шри Свамиджи започна с посещение в Австралия през март. След откриването на конвенцията по йога във Виктория той обиколи различните щати на Австралия. Завърна се на 20 април, за да присъства на срещата на приемния комитет на конвенцията в Мунгир. Даде напътствия и насоки за следващата фаза на подготовката и после замина за Южна Америка. Оттам през май продължи към Европа.

14-ти юли, „денят на нирвана" на свами Шивананда, беше отбелязан с особена радост и ентусиазъм. На 8 септември, годишнината от рождението на свами Шивананда, беше организирана програма с бхаджани, киртани и сатсанг.

Делегатите на конвенцията започнаха да пристигат в Мунгир в началото на октомври. До 8 октомври вече бяха дошли повече от десет хиляди поклонници, последователи и делегати, а много още бяха на път. Свами Шантананда, джагадгуру на Джотирмат, беше главният гост на конвенцията. Махарши Мехидас, изследователят на мантра шри Сурат Чакраварти, Гаятри Деви, свами Чидананда от Ришикеш, авадхут свами Карунананда, мата Севананда, шри Шудхананда Бхарти, шри Вирагиджи, шри Манувария и д-р Балдев Прасад Мишра от Нандаграм също пристигнаха, за да присъстват на конвенцията.

Свами Ниранджан дойде от Южна Америка с група от двадесет и четирима поклонници. Множество пред-

ставители от двадесет държави – множество йоги, лекари, професори, учени, артисти и йога учители се явиха за конвенцията.

Конвенцията започна в 5 ч. сутринта на 9 октомври с ягия, която се проведе в ашрама. Към 8 ч. сутринта мястото на провеждане на програмата беше пълно. Придружителите на шанкарачаря, свами Шантананда, гръмко обявиха пристигането му. След благословителни ведически песнопения от неговите придружители шанкарачаря започна своето встъпително слово. Той говори за свами Шивананда и отдаде щедри възхвали за живота и делата му. Също така похвали колосалната мисия, предприета от свами Сатянанда, и отправи най-добрите си пожелания за успеха на начинанията му. След това Махарши Мехидас се обърна към събралите се. В продължение на целия ден и през следващите няколко дни събралите се светци и махатми, включително шри Свамиджи, изнасяха вдъхновяващи беседи.

Бхаджаните и киртаните започваха на мястото на конвенцията в 3 ч. сутринта. Заниманията по медитация и крия йога се провеждаха от 4 до 6 ч. сутринта. След това от 8 до 11 ч. сутринта, от 2 до 4 ч. следобед и от 5 до 7 ч. вечерта поканените сановници, включително светци, лекари, изследователи, просветители и изтъкнати мислители изнасяха беседи, показваха асани и провеждаха дискусии на теми, полезни и подходящи за обикновения човек. Шри Свамиджи говореше на всяка сесия. Сцената беше винаги заета с мъдреци, светци, риши и махариши. Хората седяха на покрива на дхармашалата и по близките върхове на дърветата, за да слушат прекрасните беседи на конвенцията. Въпреки огромните тълпи организирането ѝ, както на сцената, така и извън нея, беше проведено безупречно, с много благопристойност и дисциплина.

Вечерта на 11-ти започнаха да се трупат тъмни облаци, сякаш за да получат даршан от този събор на мъд-

реци и светци. Те изразиха одобрението си с дълбок тъмтен и обилен дъжд. Публиката се разтревожи при вида на завихрената черна маса отгоре, но шри Свамиджи продължи забележителната си беседа, без да нарушава ритъма си: „... дори дърветата, клонките и листата оживяха на тази конвенция. Всички трябва да присъстват на тези тържества по случай Златния юбилей на отричането на Гурудев от света. Няма извинение за хората, които няма да дойдат. Трябва да дойдете на всяка цена... "

Бог Индра се развихри в унищожителен танц с пълна сила в полунощ. По нареждане на шри Свамиджи започна киртан както в ашрама, така и във всички училища и къщи за гости, където бяха отседнали делегатите и гостите. Силната конкуренция продължи през цялата нощ: понякога надделяваше звукът на киртана, понякога – звукът на дивия танц на Индра. Силната гръмотевична буря на Индра изливаше потоци от вода върху нас, докато шри Свамиджи се беше изправил невъзмутим срещу нея като Говардхана гиридхари Кришна.

Уменията на Гурудев за вземане на решения и управление трябва да се видят лично, за да се увери човек в тях. От 5 ч. сутринта десетки джипове започнаха да кръстосват целия град. Ситуацията беше такава, че заради циклонните ветрове и непрестанния дъжд беше невъзможно да се излезе дори от стаята на верандата. При тези тежки условия доброволците на конвенцията товареха чай и закуски от кухнята на ашрама в джиповете и обикаляха из града, за да сервират топла закуска на всички гости и делегати на конвенцията. В същото време те не спираха да насърчават всички да продължат с акханда киртана.

Докато делегатите бяха погълнати от бхаджаните и киртаните, шри Свамиджи беше зает да преговаря с божествените енергии. Свирепата буря вилня на 12-ти през целия ден, но вечерта бог Индра започна да се

оттегля. Изглеждаше сякаш най-накрая се бе съгласил да подпише примирие. Двайсетте часа бушуващи ветрове и пороен дъжд бяха оставили мястото на програмата в разруха. Повечето от осветителните тела и крушките бяха счупени. Навсякъде имаше вода.

Местните жители на Бихар бяха на мнение, че бурите, предизвикани от източните ветрове, обикновено продължават с дни, ако не и със седмици, а шансовете за спиране на дъжда са минимални. Но с Божията благодат облаците изчезнаха през нощта. На 13-ти сутринта повторното издигане на палатките и сцената започна с всички сили. Стотици хора се включиха в отводняването на мястото, почистването, поправянето на електричеството и поставянето на осветлението. В 9 ч. сутринта програмата започна отново в залата на ашрама с песен, възхваляваща шри Свамиджи:

Ujjwal hamsa anek, vimal manaas ke ranjan
Janmanaas ke paramahamsa, tera abhinandan.

След това свами Чидананда изпя един бхаджан и изнесе вълнуваща беседа. После връчи на своя скъп гуру бхай няколко подаръка като символ на добрите пожелания и поздравления от ашрама на своя гуру. Това беше златният момент на този Златен юбилей на гуру тяга и раждането на ученика. Основателят на стотици ашрами по целия свят, който беше останал непривързан към цялото това богатство и слава, свами Сатянанда, получи подаръците от ашрама на своя гуру с непринудена емоция. След като уви шала около раменете си, задържа кутията с книги пред себе си и постави плодовете, сушените плодове, бисквитите и карамелените бонбони в скута си, той заяви с широка, искрена детска усмивка на лицето си:

– Сега вече съм богат!

След това шри Свамиджи избута подаръците настрани и докато се навеждаше да се поклони пред своя

почитаем гуру бхай, „почитаемият гуру бхай“ хвана „скъпия гуру бхай“ по средата на поклона и го сграбчи в топла прегръдка. Сърцата (и очите) им преливаха от емоции. Всички наблюдаваха запленени тази рядка гледка и умът ми се върна назад във времето...

На 23 май 1957 г., в навечерието на нашето заминаване за Ганготри, свами Шивананда беше казал на вечерния сатсанг: „Изглежда, че джобовете на Сатям са пълни“.

На което свами Сатям беше отговорил:

– Джобовете на този саннясин са празни, Свамиджи. Сатям ще продължи пътуването си само след като напълниш джобовете му догоре.

Рядко сме в състояние да разберем истинското намерение зад привидно хаотичните игри на съдбата. В този случай истинското намерение, скрито зад „яростта“ на Индра, беше поздравът на „скъпия гуру бхай“ от „почитаемия гуру бхай“ да се състои пред акханда джоти, символа на свами Шивананда, великия „баща“ на тези прославени „синове“, за да може благословията на бащата да насити телата и умовете и на двамата му „наследници“. Индра създаде целия този хаос и ярост само за да материализира тази възможност.

До средата на следобеда цялото място на програмата беше възстановено. Земята все още беше доста мокра, затова докараха камиони със сено, което беше разпръснато наоколо. Върху сеното бяха постлани килими и там беше проведена следобедната сесия. Отново двамата гуру бхаи седяха заедно на сцената. Всички в публиката бяха като омагьосани, докато двамата свами разказваха своите преживявания в ашрама, изпълнени с пакости, щастие и взаимна привързаност.

„Истинската природа на човека е засенчена от животинската му природа – каза свами Чидананда – и това е причината за многото му нещастия. Струва си да се живее само този живот, който има потенциала да разкрие скритата божественост в човека. Въпреки че

сме погълнати от светски дела, нашата истинска цел не е просто да живеем и да умрем. Трябва да достигнем състоянието на вечна радост и блаженство. Тъмнината не е нищо друго освен липса на светлина. И светлината действително е самата истина. О, човече! Събуди се, тази светлина те зове! Когато забравиш вечната истина и поемеш по пътя на неистината, никога не може да постигнеш трайно блаженство. Само вечната истина може да ти даде безкрайна радост и блаженство."

По този начин свами Чидананда извлече същността на духовния живот и продължи да обяснява грубите, финитe и причинно-следствените сфери и демоничните и божествените енергии, присъщи на всеки един от нас. Той похвали също различните начинания на свами Сатянанда и се помоли за техния успех. След като предаде най-добрите си пожелания на събралите се делегати и духовно търсещи от Индия и чужбина, свами Чидананда завърши с шанти патх, като се помоли за мира и благополучието на целия свят.

В сатсанг сесията на 14-ти, преди тринадесетгодишният свами Нираджан да започне своята беседа, шри Свамиджи представи най-младия си ученик на всички присъстващи и каза:

– Що се отнася до Нираджан, аз съм до него и напълно го подкрепям. Но личната загуба, която претърпях, никога не може да бъде поправена.

Шри Свамиджи не беше забравил своя скъп ученик и неразделен съратник свами Сатяврат. В съзнанието ми изникнаха думите на Рабиндранат Тагор: „Отвъд брегoвете на океана на живота и смъртта ти стоиш безсмъртен и ми напомняш за сладките, споделени спомени..."

По време на следобедния сатсанг събралите се делегати поискаха възможност да поздравят публично шри Свамиджи. Искането им беше уважено и им бе определен час за целта.

Огромната тълпа, която се беше събрала за заключителната сесия вечерта, изнерви организаторите и доброволците. Шатрата, верандата, покривите, стените, дърветата и пътищата бяха претъпкани с хора. След заключителната реч и шанти патх и получаването на любящите благословии на шри Свамиджи огромната тълпа се разпръсна бързо и мирно. Разтревожените доброволци онемяха от тази невиждана гледка!

Така седемдневната конвенция за отбелязване на Златния юбилей приключи успешно. Акцент на програмата беше дугдх абхишека на шивалингама в красиво украсения храм на Шива в съседство. Изложбата от ашрамски книги и литература, заедно с графичното описание на всеки аспект на кундалини, също си заслужаваше да се види. През седемте дни публиката имаше щастието да слуша най-изтъкнатите мъдреци и учени. Бхаджанът Брахма мурари сураръчит лингам, изпят от авадхута свами Карунананда, прочувствените бхаджани и киртани на шри мати Амарсангит, завладяващите беседи върху *Рамаяна* на шри мати Кришна Деви – всичко това остави незаличим отпечатък в умовете ни.

По думите на прескореспондента шри Садхан Чайтаня:

„Всеки път, когато се предприема благоприятно дело, неизменно възникват препятствия, за да изпитат нашата твърдост и решителност. Спомних си за Кришна и неговите приятели пастири, които обичали да си играят на брега на Ямуна. От време на време топката им падала в реката и всеки път трябвало да играят на котка и мишка с огромната змия Калия, за да я изваднат. Колко дълго ще продължи това преследване на котка и мишка?

Когато небесата се отвориха по време на конвенцията за Златния юбилей и всички приготовления се

обърках, аз случайно хвърлих поглед към шри Свамиджи. Нашият Кришна стоеше спокоен и хладнокръвен. Той запази пълно самообладание пред свирепия гняв на Индра. По-скоро се забавляваше да примамва змията. По време на пороя изглеждаше сякаш шри Свамиджи стоеше на брега на Ямуна и предизвикваше Калия."

Хайде, Калия, въздигни качулките си възможно най-високо,
за да скоча върху тях и да танцувам от сърце.
Не трепери и не се тресе, о, многоглава змия,
че пропускам стъпка и краката ми започват да се люлеят.
Не се подвеждай от моя размер или външния ми вид,
този малък Кришна е по-голям от най-голямата змия...

След тържествата, продължили седем дни, завесите най-накрая се спуснаха. Конвенцията даде нова посока и тласък на йогийското възраждане. Както винаги, г-н Пай от Бомбай засне цялата конвенция и филмът беше показан на много места в последвалия фестивал по йога в Чхатисгарх.

Служителите и доброволците на Международното движение по йога решиха да проведат тридневни йога лагери на много места в Чхатисгарх. В качеството си на секретар Дхармашакти беше натоварена с отговорността да обсъди това предложение с шри Свамиджи и да получи неговото одобрение. Шри Свамиджи възприе идеята и извика на среща всички заинтересовани.

– Дайте ми имената си и имената на вашите градове – каза шри Свамиджи. – Първата програма от поредицата ще се проведе в Нандаграм от 29 до 31 декември. Аз сам ще определя датите на следващите програми. В продължение на два месеца ще водя програми в цял Чхатисгарх.

Подготовката за програмата в Нандаграм бе в разгара си. На 28 декември 1973 г. шри Свамиджи пристигна с кола с трима други свами. Свами Ниранджан за-

едно със Санандан и Санат Кумар, две млади момчета от Южна Америка, също придружаваха шри Свамиджи. Четирима свами бяха пристигнали през ноември, за да помогнат с подготовката. Освен местната общественост в програмата участваха повече от седемстотин делегати извън града. Редовните занимания започнаха сутринта на 29-ти. Всеки ден се провеждаха по четири сесии. Събралите се светци, мъдреци и учени, включително шри Свамиджи и свами Нираняджан, изнасяха сатсанги и беседи. Основната тема на конвенцията беше „Сурат шабда йога". Бхаджаните и киртаните на шри мати Амарсангит и вечерната беседа за *Рамаяна* на Раджеш Мохамед бяха другите акценти в програмата.

На сатсанга, проведен на 31 декември, шри Свамиджи каза следното:

„Независимо дали смятаме 31 декември за годишнина от смъртта на Сатявратджи или нещо друго, факт е, че смъртта засяга само физическото тяло, а не духа вътре в нас. Духът все още присъства, както преди. Взаимното разбирателство, което споделях с него, беше несравнимо. Не съм срещал друг, с когото да сме така единомислещи, както бяхме със Сатявратджи...

Животът е мимолетен, но е също толкова сигурно, че в живота си имах щастието да срещна едно човешко същество, от което научих как човек може да води и направлява мисленето си, как може да има семейни задължения и въпреки това да води идеален живот, и как благодарение на неговата цялостна, безрезервна служба на гуру, гуру го счете за свой собствен гуру, а не за свой ученик. Изпитвах най-високо почитание и уважение към свами Сатяврат..."

Шри Свамиджи продължи в този дух почти час, отдавайки бляскава почит към паметта на тази велика душа, като припомняше стоплящи сърцето случки и

накрая завърши с шанти патх и две минути мълчание в негова памет.

След вечерния сатсанг той обяви, че тази поредица от програми ще бъде известна като Конвенцията по йога в Чхатисгарх. Програмите щяха да се провеждат в цял Чхатисгарх през месеците февруари и март. Той обяви датите и други важни подробности. След като обясни всичко относно организацията на предстоящата поредица от програми, той потегли за Мунгир.

Дейности през 1974 г.

На 28 януари 1974 г., благоприятния ден на Басант панчами, школата по йога в Дханбад беше открита в каменовъглената мина Вега в Дхансар (на четири километра от Дханбад). Шри Гопикришан Кеджривал беше дарил резиденцията си за тази цел. Шри Свамиджи трансформира сградата в ашрам, назначи няколко свами да провеждат занимания по йога и да управляват ашрама и след като изнесе вдъхновяващ сатсанг, се завърна в Мунгир. Проведе се и двудневна програма със сатсанг в Мунгир по случай Басант панчами.

Като част от конвенцията по йога в Чхатисгарх бяха предвидени двудневни програми в двадесет града. Шри Свамиджи напусна Мунгир на 4 февруари със свами Нираджан, Сананда, Санатkумар и четирима други свами. Първо се отправи към Алахабад и оттам започна да провежда програми в Амбикапур, Корба, Джанджгир, Биласпур, Райпур, Бхилай, Махасаманд, Дхамтари, Джагдалпур и накрая Нандаграм. След еднодневна почивка той се отправи към Гондия. Оттам отиде в Балагхат, Панчмархи, Джабалпур, Сатна, Бхопал, Сагар и Тикамгарх, преди да се завърне в Мунгир на 30 март.

На 4 април шри Свамиджи замина за Южна Америка. След откриването на конвенция по йога там той се завърна на 10 април. Пристигна в Самбалпур на 12 април,

където беше организирана конвенция по йога от 13-ти до 15-ти. След откриването и провеждането ѝ той се завърна в Мунгир на 16 април.

Гуру пурнима се отпразнува на 4 юли в Мунгир. По този повод беше организиран тридневен шивир.

Свами Нираняджан пристигна в Колумбия, за да организира ашрама в Богота. В Богота течеше задълбочена подготовка за предстоящите тамошни чествания на Сребърния юбилей.

Шри Свамиджи отиде в Германия, където бяха организирани програми от 28 септември до 18 октомври. След това се завърна в Мунгир.

От 1 до 3 ноември 1974 г. в Дханбад се проведе конвенция по йога „Вглиищно находище". Конвенцията беше открита от Шанкарачаря от Бадрикашрам и проведена от самия шри Свамиджи. В програмата взеха участие много светци, учени и музиканти.

Дейности през 1975 г.

Шри Свамиджи проведе бхуми пуджан за ашрама Райпур в четвъртък, 30 януари 1975 г.

Денят на основаването на ашрама в Мунгир беше отбелязан с бхаджани, киртани, сатсанг и изпяване на *Рамаяна* в благоприятния ден на Басант панчами през февруари.

В Биласпур от 8 до 11 март беше организирана регионална конференция по йога. Шри Свамиджи откри и проведе конференцията.

В Гуа от 17 до 25 април Свамиджи откри и проведе програма по йога.

През май в Нандаграм беше организиран едномесечен детски лагер. Шри Свамиджи пристигна на 14 май. Децата имаха късмета да получат даршан и благословии от него. Той остана в Нандаграм три дни, през които проведе разговори за организиране на международна конвенция по йога в Нандаграм.

Шри Свамиджи проведе среща, на която беше решено да се проведе четиридневна конвенция от 7 до 10 ноември. Свамиджи обясни много подробно подготовката, която се изискваше за събитието. Той остави четирима свами да помогнат с приготовленията. Други щяха да пристигнат през септември. „Аз ще се погрижа да поканя шанкарачаря на Бадрикашрама, свами Шантанандаджи", каза шри Свамиджи и след като даде своите окончателни нареждания, замина за Джабалпур, където беше организиран йога шивир.

Шри Свамиджи откри най-напред Махила йога митра мандала в Джабалпур. Два дни по-късно той откри официално йога шивира и след като определи двама свами, които да го проведат, се завърна в Мунгир.

В Мунгир от 23 до 25 юли по случай Гуру пурнима се проведе тридневен садхана шивир. Програмата включваше бхаджани, киртани, сатсанги и беседи за *Рамаяна* от шри мати Кришна Деви.

В 5 сутринта на 26 юли, деня на Гуру пурнима, шри Свамиджи определи петима ученици за обиколка на цяла Индия. Тези саннясини щяха да спират на всеки десет километра и да се издържат от милостиня. Те щяха да дават сатсанги, да изнасят беседи за *Гита* и *Рамаяна*, да учат селяните на полезни неща и, ако е необходимо, да правят и карма йога със селяните. Щяха да остават във всяко село само по един ден. По този начин, обхождайки пеша 77 000 случайни села в Индия, те щяха да разпространяват посланието на йога сред огромното селско население на Индия.

Свами Нираджан беше зает с подготовката на конвенцията по йога за отбелязване на Сребърния юбилей. По това време той обикаляше областните градове на Колумбия.

Шри Свамиджи и свами Амритананда пристигнаха в Богота на 1 октомври, за да присъстват на конвенцията по йога за Сребърния юбилей. След конгреса шри

Свамиджи обиколи Еквадор, Перу, Аруба, Бразилия, Боливия, Чили, Панама, Венецуела, Аржентина, Кюрасао, Гватемала, Уругвай, Ел Салвадор, Парагвай, Тринидад, Гвиана и други островни държави наблизо. На връщане, преди да се завърне в Мунгир, той се отби в Барселона, Копенхаген, Стокхолм и Париж.

Международна конвенция по йога в Нандаграм

Шри Свамиджи пристигна в Нандаграм вечерта на 5 ноември 1975 г. Конвенцията трябваше да започне на 7-ми. Всички приготовления бяха завършени предварително. Делегатите започнаха да пристигат на 6-ти. Настаняването им беше уредено в четири големи дхармашали. Скоро дхармашалите се запълниха до краен предел. Шри мати Кришна Деви не успя да дойде на конвенцията, но шри мати Амарсангит и шри Раджеш Мухамад компенсираха нейното отсъствие.

Сред гостите бяха шри Ашок Дас, шри Сомнатх Канаудж, свами Ананда Капила, Кумари Гита Айенгар, проф. Рао, д-р Кендхе, шри Вишну Кумар Аря и представители на много ашрами и институти. Пристигнаха над 2000 делегати от други градове. Свами Шантананда, шанкарачаря на Бадрикашрам, откри конвенцията и остана три дни. Шри Свамиджи водеше всички прояви на конвенцията и вдъхновяваше всички със своите пламенни сатсанги. Всички бяха очаровани от демонстрациите на асани на Кумари Гита Айенгар, от бхаджаните на шри мати Амарсангит и беседите върху *Рамаяна* на Раджеш Мухамад. Присъстващите светци и учени изнесоха и просветляващи беседи.

Бяха дошли делегати от Бенгал, Бихар, Ориса, Утар Прадеш, Гуджарат, Махаращра, Раджастан, Мадхя Прадеш и от чужбина. Умовете на всички бяха привлечени към Нандаграм по естествен начин. Това беше мястото на свами Сатяврат, което свами Сатянанда беше определил като своя Сарнатх. При това този град се

отличаваше с това, че беше родното място на свами Нираńджан. Всичко това привличаше хора отдалече.

Четиридневната програма се оказа грандиозен успех. Издаденият по този повод сувенир беше озаглавен „Медитация от тантрите“. След конвенцията, от 11 ноември, шри Свамиджи беше планирал петнадесетдневен курс по медитация. Той откри курса на 10-ти вечерта, засади една банянова фиданка в двора на ашрама като символ на благословиите си и след това замина за Райгарх с кола.

Там на 11-ти беше свикано заседание на управителния комитет на ашрама. Шри Свамиджи направи някои промени в управлението на ашрама, след което се завърна в Мунгир.

Шри Свамиджи изнесе сатсанги в Бомбай от 17 до 19 декември. След това отиде в Патна за тридневна конвенция. На това посещение го придружаваха четирима свами.

Дейности през 1976 г.

Тринадесетата годишнина от основаването на ашрама в Мунгир беше отбелязана от 5 до 7 февруари. Програмата включваше сатсанги, бхаджани от шри Ашок Дас и беседи върху *Рамаяна* от шри мати Кришна Деви и шри Раджеш Мухамад. Множество хора присъстваха на извисяващата и вдъхновяваща програма.

Групата саннясини, изпратени да пътуват из цяла Индия, завърши успешно обиколката на щата Бихар и влезе в щата Мадхя Прадеш.

Шри Свамиджи отиде в Калкута по специална покана на Индийската търговска камара и местната телевизия и изнесе беседи на 19 и 20 февруари. Темата беше „Хатха йога и тантра в съвременната епоха“. Преди да пристигне в Калкута, на 18-ти Свамиджи проведе програма в Асансол. От Калкута той продължи към Алахабад, където изнесе програма от 24-ти до 26-ти. Върна

се в Калкута и остана там до 2 март. След като посети Супал, Самбалпур и Рамгар, на 11-ти той пристигна в Нандаграм, където беше предвидена едноседмична програма. След програмата той отиде в Бархая за двудневна програма на 20-ти и 21-ви, след което се завърна в Мунгир.

Свамиджи отново отиде в Нандаграм на 13 април и остана там до 16-ти. Сутрин той даваше дикша, а вечер изнасяше беседи на духовни теми.

На 16-ти вечерта той присъства на програма в хотел Bhilai. Програмата беше организирана от центъра по йога на завода за стомана Bhilai.

В Ashram Graphics, Мунгир, беше инсталирана линотипна, едноцветна наборна печатарска машина с цел подобряване качеството на отпечатването и издаването. През януари започна задочен курс по крия йога под формата на месечно списание, Kriya, на хинди и английски език. Тригодишната учебна програма ще приключи през декември 1976 г.

От 1 до 10 май шри Свамиджи проведе курс по крия йога в Тенугхат, Хазарибагх.

От 7 до 22 май в Мунгир беше проведен курс за деца от десет до осемнайсет години. Около 150 деца участваха в него.

Петимата саннясини – свами Вединанда, свами Агехананда, свами Шанкарачаря, свами Видютананда и свами Шрадхананда, които започнаха историческото си пешеходно пътуване на 26 юли, понастоящем обикалят селата на Мадхя Прадеш. Те се срещнаха с шри Свамиджи в село Сарсиба, окръг Биласпур, където беше организирана програма със сатсанг. По нареждане на шри Свамиджи тези саннясини щяха да участват в предстоящата програма в ашрама в Райгарх.

Гуру Пурнима беше отпразнуван на 11 юли 1976 г. в школата по йога в Мадхя Прадеш, Райгарх. В същия ден беше извършена гуру пуджа, последвана от двудневна

програма с бхаджани, киртани и сатсанг. Шри Свамиджи ръководеше цялото събитие.

Свами Нираньджан, който тогава управляваше Сатянанда ашрама в Богота, проведе успешни конвенции по йога в Манила Лейс, Гватемала и Сан Салвадор.

Шри Свамиджи беше в Ранчи на 25 юли, за да води церемонията по закриването на семинара по йога, организиран от Steel Club. След това той посети Калкута на 5 и 6 август, Кхарагпур на 7-ми, Кутак на 8-ми, Вишакхапатнам на 9-ти и Мадрас на 10-ти. В Махабалипурам беше от 10-ти до 14-ти, в Хидерабад от 15-ти до 16-ти, след което посети Нагпур на 17-ти и Джабалпур на 18-ти, и от Джабалпур се завърна в Мунгир.

В Сидни беше организирана Международна конференция по йога от 9 до 14 октомври 1976 г. Шри Свамиджи и свами Амритананда пътуваха до Австралия, за да присъстват на конвенцията.

От 6 до 10 ноември 1976 г. в Райпур беше организирана Национална конференция по йога. Шри Свамиджи откри и проведе събитието. По този повод беше официално открит и новопостроеният ашрам в Райпур. На конференцията бяха поканени много лектори. След лекциите на присъстващите делегати беше предоставена възможност да задават въпроси. Шри мати Кришна Деви заплени публиката със своите завладяващи беседи върху *Рамаяна*. След успешното приключване на конференцията на 11-ти шри Свамиджи се завърна в Мунгир.

От 1 до 3 декември шри Свамиджи откри и проведе тридневен семинар по йога в Бхопал. Семинарът беше организиран от Bharat Heavy Electricals Limited. Програмата се състоеше от беседи с осведомителен характер, последвани от сесии с въпроси и отговори.

Преди четиринадесет години, през 1963 г., шри Свамиджи беше връчил на Сатяврatджи две малки фиданки, наречени *Yoga* и *Yoga Vidya*. Сатяврatджи ги от-

гледа с кръв и пот. Днес тези фиданки са се превърнали в гигантски дървета, чиито клони се простират в целия свят. В моменти на отчаяние Дхармашакти много пъти искаше да върне тези растения на законния им собственик, но шри Свамиджи винаги отговаряше: „Трябва да продължиш делото, започнато от Сатяврат. Излез от ролята на слаба и безпомощна жена. Стани като авадхута и поеми тази отговорност". Едва през януари 1977 г. Гурудев прие обратно при себе си тези два символа на вечна надежда – *Yoga* и *Yoga Vidya*.

С милостта и благословиите на Бог, гуру и покойния Сатяврадджи ми беше дадена силата да поема отговорностите за печатницата, ашрама, Международното движение по йога, списанията, книгите и много други области от мисията на Гурудев. Една от тези отговорности вече приключи. Остават още няколко, за които се моля и се надявам да му ги предоставя възможно най-скоро.

От януари 1977 г. предстоеше и двете списания, *Yoga* и *Yoga Vidya*, да се отпечатват в Ashram Graphics в Мунгир. Съгласно нарежданията на Гурудев книгите на хинди все още щяха да се печатат в печатницата „Йога видя" в Нандаграм.

Дейности през 1977 г.

От януари списанията *Yoga* и *Yoga Vidya* започнаха да се отпечатват и издават в Мунгир.

Четиринадесетата годишнина от основаването на Бихарската школа по йога беше отпразнувана от 24 до 26 януари. Шри Свамиджи откри и ръководи тържествата.

В Топчанчи беше организиран курс по крия йога, на който всички участници спазваха мауна съгласно нарежданията на шри Свамиджи. В края на курса той отиде там, за да предаде най-добрите си пожелания и благословии на присъстващите.

На 24 януари 1977 г. шри Свамиджи създаде Център за изследвания в йога в Бихарската школа по йога. В този център ще се събира и съпоставя информация за изследвания и експерименти върху различни аспекти на йога, проведени в целия свят. Темите, които този изследователски център ще обхваща, включват крия йога, кундалини йога, прана видя, йога нидра, гяна йога, карма йога, бхакти йога, тратака, аджапа джапа, свара йога, нада йога, хатха йога, шаткарми, асани, прана, мудри, бандхи, пратяхара, дхарана, дхяна, различни терапии като полипатия, хомеопатия, остеопатия, хиропатия, аюрведа, йога терапия, психология, най-нови техники като биофийдбек, кирлианова фотография, еноплазмена теория, пирамидология и космология. Ще бъдат включени също и други техники като дзен, католическа медитация, астрология, графология, френология, хипноза, тантрическа пуджа, чакра видя, психофизиология, мантра, янтра и мандала.

Изследователският комитет ще работи под ръководството на свами Сатянанда. Освен свами Ниранджан и свами Йогамудрананда, членове на комитета са и петима индийски и двайсет и двама лекари от чужбина.

Шри Свамиджи пристигна в Катманду на 20 февруари със свами Амритананда и свами Йогамудрананда. Той изнесе лекции в Лайънс клуба и Индийското посолство. Специална програма със сатсанг беше проведена в резиденцията на г-н Хуснер, специален представител на ЮНЕСКО. Тези програми оказаха много положително въздействие върху хората от Непал. Шри Свамиджи се завърна в Индия на 25 февруари.

Свами Ниранджан, придружен от свами Сатяведананда, завърши успешно обиколката на различни места в Тасмания. Освен обучение по асана, пранаяма, мудра и бандха, Свами Ниранджан проведе занимания по прана видя и изнесе публични лекции върху различни аспекти на йога.

По специална молба на духовно търсещи австралийци шри Свамиджи отпътува за Австралия заедно със свами Амритананда. Повече от хиляда поклонници и търсещи от Австралия, Нова Зеландия и близките тихоокеански острови се бяха събрали, за да участват в специалната програма със сатсанг, организирана от 1 до 3 юли в Сатянанда ашрама. След провеждането на програмата шри Свамиджи се завърна в Индия на 7 юли, като по пътя посети Манила и Хонконг.

След шестгодишен престой в Европа, Южна Америка и Австралия свами Ниранджан се завърна в Мунгир.

Гуру пурнима беше празнуван в ашрама в Райпур. Шри Свамиджи посети тридневните тържества заедно със свами Ниранджан и свами Амритананда. На втория ден той трябваше да си тръгне заради специален ангажимент в Калкута.

На 19 август 1977 г. шри Свамиджи откри ашрама на БШЙ в Калкута, който се намираше на третия етаж на Jamuna Building на Theatre Road.

Шри Свамиджи, заедно със свами Амритананда, участваха в конференция на европейските учители по йога в Зинал, Швейцария. Тя се проведе от 3 до 6 септември и беше организирана от Европейския съюз на националните федерации по йога. В конференцията, привлякла духовно търсещи, учители и поклонници от цял свят, участваха и двама от гуру бхаите на Свамиджи, свами Сатчидананда от Ню Йорк и свами Венкатешананда от Мавриций.

От 26 ноември до 10 декември в Мунгир беше организиран обучителен курс по крия йога, в който участваха седемдесет духовно търсещи и ученици от Австралия. Д-р Кармананда, бакалавър по медицина и бакалавър по хирургия (Сидни), вече пристигна в БШЙ, Мунгир, за да даде своя принос за изследователската програма.

Шри Свамиджи откри новите сгради на Женския клуб по йога в Кумардуби на 17 ноември. След лекцията

си продължи към Калкута. От 18 до 23 ноември той остана в ашрама в Калкута, където провеждаше редовни сатсанги за местните ученици и поклонници.

Шри Свамиджи посети Меделин, Колумбия, от 15 до 17 декември и след това се завърна в Индия през Барселона.

Вече са публикувани много сборници със сатсанги на шри Свамиджи, както и книги за йогийско лечение на много болести. Отпечатват се и други книги за терапия чрез йога, написани от различни лекари саннясини под ръководството на шри Свамиджи.

Докладите за различните научни изследвания, които се провеждат върху йога от 1977 г. насам, скоро ще бъдат представени и публикувани в списанията на ашрама.

През януари 1978 г. бяха получени доклади от лекари специалисти и изследователи за изследванията, проведени върху диабета, сърдечните заболявания, хипертонията, кожните заболявания, артрита, йога нидра, медитацията и ширшасана. Тези подробни доклади бяха публикувани и в двете списания – на хинди и на английски език, и скоро след това излязоха и под формата на книга. Изследователската работа продължава.

Историята на Ганга Даршан

Преди повече от пет хиляди години, по време на ерата на Махабхарата, в този регион живял великият йогин и цар воин Карна. Въпреки че бил роден от Кунти, той бил отгледан от Радха и затова бил известен като Радхея. Той бил придобил знания и умения за водене на война при неблагоприятни условия, а обстоятелствата го направили владетел на царство Анга (днешния Бхагалпур). Според местния фолклор районът на крепостта в Мунгир бил една от царските резиденции на Карна. Ще оставим историците да поспорят и решат дали той действително е живял тук или не, но за

нас като духовно търсещи е удовлетворително да мислим, че великият тантристки садхак Карна е обитавал точно тези сгради.

Майка Ганг огражда град Мунгир от три страни. Вътре в града има хълм с площ от около деветдесет декара. Възвишението се издига над останалата част на града. Три големи порти водят в три различни посоки. Ров опасва хълма от три страни. Отпред има път, а от едната страна – езерце. Вероятно по-рано е имало две езера, известни съответно като Раджа и Рани Тал. На върха на хълма се издигала историческата крепост. Наблизо имало много имения и сгради. Пред главното имение, известно под името Карна Чаура, имало голяма плоча с дебелина около шейсет-деветдесет сантиметра. Именно от Карна Чаура щедрият цар Карна всеки ден раздавал по петдесет килограма злато на поданиците си. Местните понякога наричали местността около хълма Карна Чаура.

Мир Касим бил последният владетел на тази крепост. След това тя преминала в ръцете на британците. До 1978 г. крепостта била собственост на някогашния цар на Муршидабад, раджа Камал Ранджан Рай. Сградите в имота се превърнали в развалини и районът станал любимо свърталище на асоциални елементи. Сякаш духът на Карна Чаура бил погълнат от спомените за своя апогей в очакване на подходящ наследник на цар Карна, който да възвърне изгубената слава на това място.

По време на странстванията си като паривраджака шри Свамиджи дошъл в Мунгир през 1956 г. по покана на местен познат, чиято резиденция се намирала близо до крепостта. В онези дни шри Свамиджи не провеждал сложни програми. От време на време изнасял вечерен сатсанг. Останалото си време прекарвал на този пуст хълм. Отначало височината и уединението на мястото привлекли Свамиджи. Той ходел там всеки свобо-

ден час – пеел бхаджани, пишел, понякога правел садхана. През летните дни оставал там до здрач. Понякога дори преспивал там. Много пъти се дивел на странното очарование, което предизвиквало у него мястото. „Аз съм гост на един семеен човек", разсъждавал той. „Нямам определена програма в къщата на моя домакин. Това място под свободното, открито небе ми дава усещане за освобождение и свобода." Тъй като бил роден и израснал в лоното на природата, за Свамиджи било съвсем естествено да бъде привлечен от голата, красива пустош на Карна Чаура...

След известно време започнали странни преживявания, когато сядал или заспивал върху плочата на Карна Чаура. Понякога преживяванията били приятни, а понякога плашещи. Той се чудел дали те са истински или са просто халюцинации. Докато бил в Мунгир, това място постоянно било в съзнанието му. Когато напускал Мунгир, го забравял напълно. В съзнанието му не оставал дори блуждаещ спомен.

Един ден шри Свамиджи заспал върху плочата. Когато се събудил, почувствал тялото си вяло и отпуснато. „Сигурно е рано сутринта – помислил си той – заспал съм на открито. Може би това е причината за моята умора. Едно къпане ще реши проблема." Но безсилието му било толкова непреодолимо, че той не могъл да стане. Когато най-после събрал душевни и физически сили да се изправи, разбрал, че е 7:30 ч. вечерта.

Когато следващият път заспал, докато лежал там, той почувствал, че земята под него се тресе. „Трябва да е земетресение", помислил си той. Все пак Мунгир се намирал в сеизмично активен район. Той останал на място, като си напомнял, че е на открито, няма нищо над главата си, така че няма от какво да се страхува...

Изведнъж шри Свамиджи забелязал, че плочата се била пропукала на около 4-5 метра от него. От цепнатината се появил висок брадат мъж, облечен в бяло. Бе-

лите дрехи и брадата му се развявали от вятъра. Той погледнал шри Свамиджи и след това изчезнал. За миг страх обзел шри Свамиджи. Но чувството изчезнало веднага щом си казал, че няма от какво да се страхува. Той отишъл до мястото, където плочата се била пропукала. Пукнатината била голяма и под нея имало останки от нещо, което наподобявало гроб. Споходила го мисълта: „Може би този човек ще се върне и ще ме отведе". Веднага напуснал мястото. Шри Свамиджи имал много подобни преживявания в Карна Чаура, но ги забравял веднага щом напуснел Мунгир.

Шри Свамиджи се завърнал в Мунгир след няколко месеца. Имал малко познати в града и затова почти нямал ангажименти там. Отивал на хълма след вечеря и прекарвал известно време на Карна Чаура. Понякога и заспивал. От любопитство прекарал там три поредни нощи. През последната нощ, докато лежал в шавасана на Карна Чаура, му се сторило, че се издига нагоре. Издигал се толкова бързо, че сърцето му започнало лудо да тупти. Когато най-накрая „се приземил", бил облян в пот. Опитал се да възвърне самообладанието си, като се пробвал да заспи ту на дясната, ту на лявата си страна, ту в шавасана, ту в макарасана, и накрая чрез дълбоко дишане по гръб. Но чувството за тежест и ускореният пулс останали. Внезапно същият мъж отново излязъл от пукнатината и казал: „Остани тук!".

Шри Свамиджи станал бързо и с мисълта за своята ища напуснал мястото. „Това място не е безопасно", заключил той и спрял да ходи там. Шри Свамиджи бил практикувал тантрически садхани на едно място за кремация на деветгодишна възраст. Той бил безстрашен в подобни обстоятелства, поради което преживяванията не се отразили неблагоприятно върху психиката му. Когато се върнал в Мунгир, той останал в Ананда бхаван по покана на Гоенкаджи. Това място било също надарено с много природна красота и шри Свамиджи

имал много преживявания и там. Докато пребивавал в Ананда бхаван, той напълно се потапял в своята садхана, като почти не обръщал внимание на Карна Чаура. От този момент нататък, винаги когато посещавал Мунгир, той отсядал в Ананда бхаван. Провеждал усилена садхана и от време на време изнасял сатсанги. Скоро дейността му се разраснала и започнали да се организират различни програми. Учениците и поклонниците на шри Свамиджи идвали в Мунгир, отсядали в Ананда бхаван и се заемали със садхана. Те също се захванали с превода и събирането на неговите книги.

През 1963 г. шри Свамиджи имал видение за своя гуру в Мунгир и получил повеля от него, чиято кулминация била откриването на Шивананда ашрама на 19 януари 1964 г. Запален бил вечният огън, започнали редовни занимания, провеждали се програми и конвенции, голям брой хора започнали да идват от Индия и чужбина. Но дори в разгара на всичко това шри Свамиджи не могъл да забрави Карна Чаура. Историческата крепост била точно пред неговия ашрам. До пътя пред ашрама се намирал ровът, а отвъд него – хълмът с развалините на имението на върха. Той бил притегателен център за всички, които посещавали ашрама. Те разглеждали руините с удивление и разпитвали шри Свамиджи за него. Той разказвал историята му и понякога през летните сутрини водел там посетителите на разходка.

Шри Девендранатх Гупта, редакторът на Sacchi Baat, се запознал с шри Свамиджи някъде по това време. Той бил силно вдъхновен и повлиян от шри Свамиджи, неговия ашрам, книгите, заниманията, програмите и събранията. Винаги отбелязвал, че един ден Карна Чаура ще се озове в ръцете на шри Свамиджи и ще бъде написана нова глава във вековната му история. Той разказвал как правителството имало планове да построи колония за служители на това историческо място през 1950 г., но обществените протести

принудили правителството да остави мястото за обществено ползване.

Много легенди и истории се носят за крепостта. Бхагалпур бил известен като царството на Анга в древни времена и бил управляван от цар Карна. Този щедър цар бил пламенен поклонник на Чанди. В хода на своите разследвания Бюканън, британски историк, установил, че Карна построил комплекса от сгради, известен сега като Карна Чаура, не за живеене, а за извършване на благотворителни дейности. По време на британската ера Мир Касим обитавал това място. Той построил имението и други сгради, чиито руини могат да се видят на Карна Чаура и до днес. Сградите от епохата на Махабхарата, разбира се, отдавна са изчезнали. В това имение отсядали командирите на британската армия и други видни посетители. При важни поводи британските офицери били поздравявани с оръдеен залп от върха на хълма. По-късно британците продали мястото на царя на Виджайнагарам, който на свой ред го продал на царя на Муршидабад, раджа Анадарай. Синът му Ашутош Рай заживял на това място. Той организирал музикални вечери върху огромната и широка площадка на Карна Чаура. По това време хората започнали да ходят там за разходки, срещи, забавления и отмора. След премахването на системата на земевладелството раджа Ашутош Рай и синът му раджа Камала Ранджан Рай се преместили да живеят в Муршидабад.

Впоследствие в непосредствена близост до имението Карна Чаура на върха на хълма била построена оръжейна фабрика, която се простирала на площ от деветдесет декара. Атмосферата на мястото започнала да се влошава. Били изсечени безброй дървета, включително много редки и екзотични видове. От източната страна на площадката Карна Чаура растяло едно забележително дърво. Ако човек докоснел дори само един от клоните му, цялото дърво започвало да се тресе и да

се движи. Дървото съществувало допреди две десетилетия. След известно време обаче много от тези специални дървета били изсечени, самата площадка била повредена, а древните руини били превзети от асоциални елементи. Тази разруха и упадък в сърцето на Мунгир натъжили много от кореняците в града.

Хълмът е заобиколен с ров от три страни. Пред хълма лежи пътят, който извежда от крепостта, и има голямо открито пространство. Точно под хълма, от едната страна на пътя, се издигала оръжейната фабрика, а от другата – електрическа подстанция. В непосредствена близост до тях се намирало стрелбището на местния клуб по стрелба. По-рано имало две езера – Раджа тал и Рани тал, а сега е останало само едно. Може би едното е било запълнено, за да се създаде откритото пространство. В града се носели слухове, че на мястото на руините щял да бъде построен петзвезден хотел, където щели да бъдат разрешени алкохолът и пушенето. Оръжейният магазин вече се бил появил, липсвал само магазин за вино и този недостатък също скоро щял да бъде компенсиран!

Възраждането на Карна Чаура като „Ганга Даршан“

Кореняците, които познавали историята на Карна Чаура, били силно обезпокоени от тази новина. Те често си казвали: „Не би ли било прекрасно шри Свамиджи да придобие това място и да го превърне в център по йога? В крайна сметка той има големи планове за разпространение на науката и културата на йога“. Група загрижени граждани, водени от шри Девендранатх Гупта, се срещнали с шри Свамиджи по този повод.

– Това място определено е много специално за мен – казал шри Свамиджи. – Ако собственикът е готов да го продаде, със сигурност ще го взема. Имам чудесни планове, част от които са център за обучение по йога, библиотека за книги по йога, център за изследване на йога и

болница. Моля ви да направите необходимите проучвания по този въпрос.

Шри Девендранатх се свързал с раджа Камала Ранджан Рай и обсъдил въпроса с него. Той многократно посещавал някогашния цар, като обяснявал, отправял предложения, молби и искания. Всеки път, когато шри Свамиджи посещавал ашрама в Калкута, Девендранатджи отивал в Муршидабад и придружавал раджа сахиб до Калкута, за да се срещне с шри Свамиджи. Тези разговори и обсъждания продължили дълго време. Най-накрая, през януари 1978 г., раджа Камала Ранджан Рай се съгласил да продаде историческия имот на свами Сатянанда Сарасвати, който да го използва за добри цели.

Раджа Камала Ранджан Рай бил решил да предаде имота на шри Свамиджи, но сделката трябвало да бъде съгласувана с тогавашното правителство. Данъкът върху имота, който се бил натрупал върху земята, бил доста висок и имотът в момента бил в ръцете на правителството, което искало да го продаде, за да си възстанови неплатения данък.

Шри Девендранатх Гупта, когото с любов наричахме Дададжи, пое задачата да отиде в Делхи и да се срещне със съответните министри и представители на властта. Той беше решен да изпълни специалната задача, която си беше поставил. Беше адвокат по професия, а по-късно беше започнал да издава и седмичник, Sacchi Baat. По това време беше на седемдесет и девет години, с коса до раменете, дълга бяла брада и ходеше винаги облечен в обикновено дхоти, курта и чадар. Приличаше на Рабиндранат Тагор. Дори в напреднала възраст той беше завладян от огромно усърдие и ентусиазъм да изпълни успешно настоящата мисия. Наложи се да пътува до Делхи много пъти, да посещава различни държавни ведомства и да се среща с много различни служители. По това време беше пълно с интриганти и много

измамници със земя предлагаха по-високи цени. Дададжи беше изправен пред много препятствия и проблеми в своята мисия.

В крайна сметка волята на съдбата надделя. Шри мати Индира Ганди, тогавашният министър-председател на Индия, се беше срещала с шри Свамиджи и беше прочела също доста от неговите произведения. Силно впечатлена от неговата личност и мисията му, тя оказа пълна подкрепа и в крайна сметка имотът се озова в ръцете на шри Свамиджи.

След потвърждението за продажбата от страна на раджа Камала Ранджан Рай шри Свамиджи посети Карна Чаура с голяма група ученици и поклонници. Те направиха обиколка на имота, а после седнаха на площадката на Карна Чаура. Докато седяха там, шри Свамиджи отбеляза: „От тази площадка, където Карна е раздавал златото си, аз ще раздавам плодовете на йога".

През първата седмица на март беше получено необходимото разрешение от правителството на Конгреса. Цялата необходима документация беше попълнена и бяха придобити документите за собственост. Шри Свамиджи изпрати телеграми до всички ашрами и центрове в Бихар, Ориса и Мадхя Прадеш, като покани всички в Мунгир. На сутринта на 11 март 1978 г. той заведе всички на Карна Чаура за карма йога. След два часа усърдно разчистване и почистване шри Свамиджи каза на всички да си починат за малко. Самият той седна на една скала, загледан в майка Ганг в далечината. Всички седнахме в кръг около него.

– Виждате ли как майка Ганг се е разстлала в широка дъга на това място, а град Мунгир е кацнал в средата като дете в скута на майка си? – отбеляза вглъбено шри Свамиджи. – Заслужава си да се видят красивите сутрешни и вечерни гледки към реката и широките, просторни полета наоколо. Майка Ганг символизира йога. Нейното пътуване от Ганготри надолу до океана

представлява пътуването на душата от грубото към финото...

И той беше завладян от дълбока, неизказана емоция.

Върнахме се в ашрама в 10 сутринта. След обяда ни казаха да си починем до 13 ч., когато всички щяхме да отидем обратно в Ганга Даршан. Няколко свами измислиха собствен план. „Отиваме още сега в Ганга Даршан. Ще си почиваме там", казаха те. След като намерили малко, равно пространство на върха на хълма, те забили четири бамбукови стълба и издигнали малка площадка, както правят фермерите на нивите си. Направили я възможно най-удобна и останали доста доволни от работата си, надявайки се, че това ще бъде приятна изненада и за шри Свамиджи.

В 1 ч. следобед шри Свамиджи отиде в Ганга Даршан с всички останали.

– Еха! – възкликна той. – Каква хубава площадка сте построили!

И като скочи върху нея, започна да се смее. Точно тогава започна да вали и това развесели шри Свамиджи още повече. Всички саннясини се присъединиха към карма йогата с обновена енергия и ентусиазъм.

И така съдбата на това историческо място се обърна към по-добро. Карна Чаура се прероди като Ганга Даршан. Идването на шри Свамиджи в Мунгир и преживяванията му тук не бяха обикновени случки. Тяхното истинско значение и важност ще бъдат разкрити едва след време.

Скоро строителните работи на обекта започнаха с пълна сила. Първо беше издигната граничната стена, последвана от кладенеца в подножието на хълма. Основната площадка на Карна Чаура придоби формата на зала за садхана. Площадката не беше нарушена по никакъв начин, бяха издигнати стени от четирите ѝ страни. И тогава започна работата по изграждането на кутир за шри Свамиджи в непосредствена близост до залата за садхана.

Дейности през 1978 г.

Д-р свами Шанкардевананда и неговите сътрудници проведоха изследвания в следните области: диабетът в светлината на дългосрочната йога терапия, сърдечните заболявания и йога, физиологичните ефекти от медитацията, ползата от бандхите при хипертония, ползите от йога нидра, прилагането на кунджал крия при лечението на кожни заболявания, въздействието на ширшасана и лечението на артрит чрез йога. Докладите за тези изследователски дейности бяха периодично публикувани в списанията *Yoga* и *Yoga Vidya*. По тези теми бяха написани и публикувани и много книги.

През февруари 1978 г. беше организирана тридневна програма с бхаджани, киртани, сатсанг и пеене на *Рамаяна* по случай Басант панчами.

На 7 април 1978 г. по време на симпозиум, организиран от Световната здравна организация в мунгирския клон на Индийската медицинска асоциация, шри Свамиджи говори за овладяването на хипертонията с помощта на йогийски техники. На 10 април той изнесе сатсанг в женския клуб по йога Kumardubbi в Дханбад. На 15-ти откри програма за *Рамаяна* в железопътната работилница в Джамалпур. По време на културната програма, проведена на 16-ти, той говори пред момичетата от девическата гимназия Baijnath Goenka.

Бяха проведени курсове за овладяване на диабета от 16 април до 7 май в ашрама в Калкута и от 1 до 16 май в ашрама в Райгарх.

Свами Нираджан проведе йога лагер в Кхарагпур от 22 до 24 април. Шри Свамиджи посети Дханбад със свами Амритананда на 28 април.

След това шри Свамиджи замина за Южна Америка. Бяха направени планове за създаване на печатница в тамошния ашрам. Там скоро предстоеше да излезе испанското издание на списание Yoga. Много от книгите на шри Свамиджи бяха преведени и публикувани на ис-

пански, холандски и френски език. Междувременно работата по Ганга Даршан напредваше с бързи темпове. Тържествата за Гуру пурнима тази година щяха да се проведат в новата зала за садхана в Ганга Даршан.

На 20 юли 1978 г. празникът Гуру пурнима беше организиран в новата зала за садхана, построена върху историческия хълм Карна Чаура. По този повод беше проведена двудневна програма със сатсанг. Бхаджаните и киртаните започнаха в 5 ч. сутринта на 20 юли, а гуру пада пуджата – в 6 ч. Под облачното небе се беше събрала огромна тълпа. След като завърши пуджата и другите програми в 10 ч., шри Свамиджи нареди всички да се върнат незабавно в Шивананда ашрам, тъй като щеше да завали. Беше и обедно време. Дъждът заплиска, когато всички вече бяха тръгнали към ашрама. Това беше благоприятен знак. Дъждът най-накрая спря в 2 ч. следобед. В 3 ч. шри Свамиджи се върна в Ганга Даршан с всичките си саннясини, хиляди гости и поклонници. Те изчистиха насъбралата се вода, разпръснаха пясък и сено и отгоре сложиха килими. За вечерния сатсанг Ганга Даршан беше претъпкан с хора, които заемаха пространството от сцената чак до пътя. Сякаш целият град Мунгир беше дошъл, за да стане свидетел на този спектакъл. Хората бяха навсякъде, накацали по върховете на дърветата и покривите на близките развалини.

Програмата започна с прочувствено представяне на бхаджани от шри Чандрасекхар Кхан. Шри Раджеш Мохамед и шри мати Кришна Деви пресъздадоха историите от *Рамаяна* в своя неподражаем стил. Програмата завърши с вдъхновяващ сатсанг на шри Свамиджи. Отново се бяха събрали облаци и беше започнало да ръми. „Моля Ви, тръгвайте бързо – каза шри Свамиджи на огромното множество хора – почти 8 ч. е. Времето, което бог Индра милостиво ни отпусна, почти свърши.“ Стигнахме до ашрама точно когато започна да вали силен дъжд. Божията лила е наистина необяснима...

През септември шри Свамиджи откри Световната конвенция по йога, организирана в Мангроув Маунтин от Сатянанда ашрама в Австралия. Програмата, която се проведе от 30 септември до 2 октомври, беше посетена от над 12 000 души.

След конвенцията шри Свамиджи проведе сутрешни занимания по медитация в Wagga Wagga College на 3 октомври, в университета в Мелбърн на 4 октомври и в Хобарт, Тасмания, на 5-ти и 6-ти. След това той изнесе сатсанг пред поклонници и учители по йога в ашрама в Мелбърн. По време на това пътуване шри Свамиджи посвети в мантра над 700 духовно търсещи.

На път обратно към Индия на 8 октомври шри Свамиджи се отби в Хонконг и изнесе сатсанг пред поклонници и духовно търсещи в хиндуисткия храм.

На 1 ноември шри Свамиджи говори на среща в Бокаро и след това със своите ученици потегли към Джхария. Там той посети Matri sadan и отправи своите благословии и най-добри пожелания за успеха на институцията.

От 2 до 5 ноември шри Свамиджи откри и проведе Международната конвенция по йога Coalfield, организирана на територията на Katau Sethia в Дханбад. Повече от 10 000 делегати участваха в това грандиозно събитие. Като главни говорители бяха поканени много светци и учени. Шри мати Кришна Деви, шри Раджеш Мохамед и детето чудо Вишну Арора от Ратлам също присъстваха на конвенцията.

От 15 до 20 ноември в ашрама в Самбалпур се проведе специализиран курс за пациенти с астма.

Шри Свамиджи проведе курс по крия йога в школата по йога в Богота, Колумбия, от 17 до 24 ноември.

През декември шри Свамиджи пътува до Тхане със свами Нираджан, свами Амритананда и други ученици, за да участва в Общонационалната индийска конвенция, организирана от Ghantali Yoga Fellowship. Кон-

венцията, която се проведе от 23 до 26 декември, привлече повече от 3000 делегати. Темата на конвенцията беше „Научната основа на йога и нейното практическо приложение за справяне с проблемите, пред които е изправен съвременният човек". Голям брой национално признати лекари и терапевти също присъстваха на събитието и изнесоха лекции за различни аспекти на йога терапията.

На 24 декември беше свикана специална среща на лекари и изследователи на йога, където темата беше „Приемане на йога в съвременната научна епоха". Всички се съгласиха, че има спешна нужда от повече научни изследвания, за да се утвърди йога като научна дисциплина.

След конвенцията шри Свамиджи остана за един ден в Бомбай, където записа интервю в Телевизионния център на Бомбай. Интервюто беше излъчено на 3 януари.

Дейности през 1979 г.

Шри Свамиджи изнесе сатсанги в Раджгир и Бихар Шариф от 3 до 5 януари и в Ранчи от 8 до 11 януари.

На 9 февруари той говори на заключителната церемония на лагера за лечение на очни заболявания, който се провеждаше в Джамалпур. На 11-ти изнесе сатсанг в село Дашратхпур, а на 13 февруари – в село Абхайпур.

След това шри Свамиджи замина за Австралия. Той изнесе беседи и посвети много духовно търсещи в мантра и санняса в Сатянанда ашрама в Сидни.

След завръщането си в Индия шри Свамиджи предприе национално турне от 1 март до 2 април. По време на турнето си той посети и изнесе сатсанги в Бетул, Кхамгаон, Пуна, Секундерабад, Нандаграм, Самбалпур, Джабалпур, Бомбай, Бангалор, Нагпур, Райпур, Райгарх и други места.

През май шри Свамиджи отново посети Австралия, където изнесе беседи на семинар, организиран в Са-

тянанда ашрама в Мангроув Маунтин. На 7 май той посвети в санняса двадесет и пет ученици. На връщане от Австралия се отби в Сингапур и изнесе сатсанг в новия ашрам, който се управляваше от свами Атмананда. Той остана за един ден в Бомбай, преди да се завърне в Мунгир.

От 19 до 22 май в Патна беше организирана програма. Тази тридневна програма беше открита от губернатора Кришна Валабх Сингх, който във встъпителната си реч каза следното:

„Шри Свамиджи изгражда огромен ашрам по йога в Мунгир, който ще помогне за разпространението на науката йога не само в Индия, но и в целия свят. Днес над петстотин ашрама и центрове активно популяризират посланието за йога на Свамиджи.

Йога е първият и основен инструмент за духовно израстване и напредък, който ни позволява лесно и бързо да постигнем целта на живота. Чрез йога ние придобиваме сила и спокойствие. За нас шри Свамиджи представлява идеал за сила, интелигентност, умения и ефективност. Той е истински стълб на йога и духовността.

Шри Свамиджи е посветен в санняса от своя гуру в Шивананда ашрама в Ришикеш, в резултат на което придобива богати познания за древната наука йога. През следващите дванадесет години той практикува интензивна йога садхана и с решимостта да превърне йога в широко разпространена наука в полза на цялото човечество, шри Свамиджи днес е ангажиран със задачата да разпространява йога във всяко кътче на света. Хората по целия свят са привлечени по пътя на йога с надеждата за физическа, умствена и духовна полза. Тази тема за йога не е нещо ново за нас, индийците, но от чисто пренебрежение и невежество ние сме забравили за нея. Днес, чрез посредничеството на

шри Свамиджи, ние се опитваме да си спомним и да си възвърнем изгубеното наследство."

Шри К.Б.Н. Сингх, бивш заместник-ректор на Университета Бхагалпур, сподели:

„Точно тази йога, която чезнеше ден след ден, от чиито плодове бяхме лишени поради невежество и небрежност, днес се възражда с помощта на херкулесовите усилия на шри Свамиджи и се разпространява по целия свят. Днес йога не е просто средство за напредък в духовния живот, а научно обоснована система, напълно способна да облекчи физическите и психическите страдания на обикновения човек, оплетен в капаните на светския живот. Пристигането на Негово Светейшество свами Сатянанда Сарасвати днес в Патна е голяма чест за всички нас и всички сме изключително щастливи да бъдем в неговата възвишена компания. От името на хората в Патна бих искал да приветствам топло шри Свамиджи."

Шри Свамиджи посети Данапур на 16 юни. Той беше посрещнат топло в резиденцията на подполковник Бисла в Полковия център на Бихар. Бригадир Тхамбу председателства последвалия сатсанг. Сутринта на 17 юни шри Свамиджи се срещна с губернатора на Бихар шри К. Б. Н. Сингх и главния министър шри Рамсундар Дас в Радж бхаван, след което последва сатсанг. Вечерта той продължи към Делхи, откъдето отлетя за Колумбия. От 21 до 26 юни той проведе курс по крия йога в Меделин, Колумбия. Откри също така новата офсетова печатница в ашрама в Богота.

Свами Ниранджан проведе програма в Гърция от 6 до 22 юни. След това се състоя програма в Швейцария от 24 юни до 8 юли. На 9 юли той изнесе сатсанг за Гуру пурнима в Барселона. От Барселона продължи за Дъ-

блин, за да се подготви за Международната конвенция по йога, която щеше да се проведе там от 21 до 23 септември.

Шри Свамиджи пристигна в Биласпур на 6 юли за тържествата за Гуру пурнима. Придружаваха го свамита от ашрамите в Мунгир, Самбалпур, Райгарх, Райпур, Нандаграм и Бетул. Настаняването и програмата бяха организирани в Наджодия дхармашала. В навечерието на Гуру пурнима се състоя тридневен садхана-шивир, който включваше бхаджани и киртани, медитация и сатсанг. На 9 юли бхаджаните и киртаните започнаха в 5 ч. сутринта. Гуру пада пуджа започна в 6 ч. Хиляди хора участваха в гуру пуджата и стотици духовно търсещи получиха посвещение в мантра. Раздаването на прасад и сатсангът продължиха до късно вечерта. След приключването на програмата шри Свамиджи замина за Гондия.

Жителите на Гондия празнуваха Гуру пурнима с шри Свамиджи на 10 юли. По случая беше организиран специален сатсанг. На 11-ти и 12-ти се проведоха сатсанги и сесии с въпроси и отговори. По молба на много свои поклонници шри Свамиджи посети домовете им. Всички бяха много щастливи, че са получили благословиите на своя гуру по този начин. След вечерния сатсанг шри Свамиджи се сбогува с всички и замина за Мунгир.

Шри Свамиджи пристигна в Дханбад на 14 юли. На 15 се проведе заседание на комитета на ашрама. Беше изпълнен бхуми пуджан за новата сграда в имота на ашрама Дханабад и вечерта шри Свамиджи замина за Мунгир.

На 23 юли шри Свамиджи отлетя от Калкута за Сингапур, където беше организирано специално събитие, озаглавено „Кришна – нашият водач“. Всички програми от 24 до 26 юли се проведоха в огромната конгресна зала на Банката за развитие на Сингапур. На 26 юли се проведе специална програма, в която Bhaskar Academy

представи театрално-танцова постановка, озаглавена „Уша калянам“. Шри Свамиджи се завърна в Мунгир през Банкок на 30 юли.

От 18 до 25 август шри Свамиджи обиколи различни ашрами и йога центрове в Европа. Той председателства годишната конференция на Европейската федерация по йога в Зинал, Швейцария, и огромната Международна конвенция по йога в Дъблин, Ирландия.

Шри Свамиджи изнесе сатсанги в Чандигарх на 27 и 28 септември и в Удайпур от 1 до 3 октомври.

Група духовно търсещи от Австралия участваха в обучение по крия йога под ръководството и надзора на шри Свамиджи от 19 ноември до 4 декември. След това подобен курс за обучение беше проведен за духовно търсещи от Италия от 5 до 20 декември.

Шри Свамиджи пътува до Раджгир, за да проведе курс по крия йога от 24 до 27 декември. Вечерните сатсанги бяха отворени за всички.

Беше организиран специален курс за голяма група колумбийци, които останаха в ашрама от 19 декември до 7 януари.

Дейности през 1980 г.

Голяма група духовно търсещи от Австралия пристигна на 10 януари. За тях бяха организирани специални сесии със сатсанг до 20 януари. След това беше проведен специален курс за духовно търсещи от Испания от 21 до 31 януари, а след него курс за духовно търсещи от Бомбай и Чехословакия от 13 до 20 февруари.

На 22 януари, Басант панчами, в Ганга Даршан беше организиран голям празник за отбелязване на Деня на основаването на Бихарската школа по йога. Освен местни крайно бедни хора на празника присъстваха и много местни жители, както и жители на девет или десет околни села.

На 23 януари шри Свамиджи откри гимназията Parvati Laxmi Kanya в Джанджхарпур, а вечерта изнесе

сатсанг в санскритския колеж Kameshwar Singh в Дарбханга.

Шри Свамиджи посети Болангир от 2 до 4 февруари, за да проведе конвенция по йога в Западна Ориса. На 4 февруари той официално откри школата по йога в Болангир.

Много духовно търсещи получиха посвещение в санняса в Мунгир на 14 февруари, Шиваратри. На 20 февруари шри Свамиджи откри в Бариарпур конвенция, посветена на *Рамчаритманас*.

От 25 до 27 февруари в Кахалгаон беше организирана програма, посветена на йога. Шри Свамиджи запали пламъка на 25-ти, за да открие йога центъра в Кахалгаон.

Свами Нираджан проведе два курса в Сатянанда ашрама в Париж от 9 до 24 февруари.

Шри Свамиджи реши занапред да провежда едномесечни курсове за обучение на учители: един на английски език през март и друг на хинди през юни. Курсът за обучение на учители през март привлече седемдесет участници от цяла Индия. Участниците бяха обучени в различни практики по йога и получиха практическа информация за човешката анатомия и физиология. Те също така имаха възможност да участват в сатсанги на шри Свамиджи и занимания, преподавани от медицински специалисти като д-р свами Шанкардевананда и д-р свами Карманада. Всички участници получиха сертификати в края на курса. Курсът за обучение на учители през юни беше препълнен и се наложи предварително платените такси за резервация от много кандидати да бъдат върнати. Шри Свамиджи реши да проведе друг курс за обучение на учители през юли, за да се справи с наплива от кандидати.

Беше взето решение празненствата за Гуру пурнима през 1980 г. да се проведат в Сатна. Шри Свамиджи щеше да бъде там от 25 до 27 юли.

От 1 до 12 април беше проведен специален курс за духовно търсещи от Франция и Испания.

От 29 април до 30 май във връзка с конвенцията по йога, която предстоеше да се проведе през октомври в Богота, Колумбия, шри Свамиджи обиколи следните места – Атина, Рим, Франкфурт, Виена, Цюрих, Копенхаген, Стокхолм, Париж, Барселона, Лондон и Белфаст. Той се завърна се в Делхи на 31 май.

Свами Нираджан проведе телевизионни и радиопрограми за ученици и учители в Лил, Франция. Той изнесе също сатсанг с подобна насоченост в Париж. Проведе йога лагери в Испания и Кадис и изнесе сатсанги и беседи в Малага, а също и в Торо Молино, Лас Палмас и Тенерифе. Той планира скоро да посети Америка. Преди обиколката на Америка ще отиде в Мунгир.

Бабухай Госай, секретар на Сатянанда ашрам, Южна Африка, посети Индия по време на световното си турне. Той се срещна с шри мати Индира Ганди на 10 февруари в Делхи и ѝ подари комплект книги, публикувани от Бихарската школа по йога. Шри мати Ганди похвали усилията на шри Свамиджи в областта на йога и изрази най-добрите си пожелания за Международната конвенция по йога, която се организираше в Йоханесбург през октомври 1980 г.

Шри Свамиджи завърши вихреното си турне в Гърция, Италия, Германия, Австрия, Швейцария, Белгия, Дания, Франция, Испания, Майорка, Англия, Ирландската република и Северна Ирландия през месец юни. Той посети йога центровете и ашрамите в тези страни и изнесе публични лекции. Програмата му включваше радио- и телевизионни програми, занимания по медитация и сатсанг и посвещения в мантра и санняса. „Тази обиколка ще вдъхнови хиляди хора да посетят конвенцията по йога в Богота“, отбеляза шри Свамиджи. С много авиокомпании и хотели бяха уговорени отстъпки за участниците в предстоящата конвенция. След

това шри Свамиджи председателства италианската конференция по йога.

Свами Нираджан започна своята американска програма с лекции, сатсанги и занимания.

На 24 юли 1980 г. шри Свамиджи пристигна в Сатна за програмата за Гуру пурнима и ръководи садхана-шивир, свикан на 25 и 26 юли. Шивирът включваше беседи на изтъкнати светци и учени от различни части на страната, демонстрации на асани, бхаджани и киртани.

Гуру пада пуджа започна в 6 ч. сутринта на 27 юли. Хиляди поклонници и ученици участваха с голяма радост и преданост. Шри Свамиджи даде посвещения в мантра и упанаяна под съпровода на бхаджани и киртани. Вечерта той изнесе вдъхновяващ сатсанг, а след това на сутринта на 28 замина за Мунгир.

В ашрама в Мунгир пристигна модерна офсетова печатна машина. Книгата на шри Свамиджи, посветена на тантра, Tantra Yoga Panorama, бе публикувана на италиански, а прочутата му книга „Йога нидра" – на френски език.

Шри Свамиджи проведе международен семинар по йога в Шамранд, Франция, от 31 август до 6 септември. След това председателства работата на шестата международна йога седмица в Зинал, Швейцария. Той обиколи Испания от 15 септември до 7 октомври, като посети Малага, Торо Молино, Мадрид, Казабланка (Мароко), Лас Палмас и Тенерифе. На 8 октомври пристигна в Богота. От 10 до 14 октомври той проведе Международния фестивал по йога 1980 г. Фестивалът привлече хиляди хора от цял свят и се оказа голям успех.

На 2 ноември шри Свамиджи проведе конференцията по йога на Мунгирската област в Бариарпур.

По това време свами Нираджан бе на турне в САЩ като представител на Бихарската школа по йога и на свами Сатянанда Сарасвати. Той изнесе лекции и про-

грами в много Лайънс клубове и пет центъра за рехабилитация на зависими от наркотици и алкохол в Северна Калифорния. След това проведе обучение по йога в затвора San Quentin.

Шри Свамиджи ще замине за Сингапур на 6 ноември, където ще открие ашрам. След това ще продължи за Австралия, където под негово ръководство и надзор ще се проведат йога лагер, въвеждащ курс по крия йога, курс за напреднали по крия, курс по садхана, курс за обучение на учители и отворена седмица.

В памет на Гурудев

Връщайки се към спомените си за своя любим Гурудев, свами Шивананда Сарасвати, шри Свамиджи сподели следното:

„Още от древни времена светът се ръководи от духовно просветлени хора, които идват от време на време, за да издигнат съзнанието на човека и да ни напомнят за пътя, по който трябва да вървим. Свами Шивананда беше една велика душа, родена, за да предаде посланието за духовния живот на хиляди хора по целия свят. Той никога не беше ходил на Запад, нито на Изток, но днес е навсякъде.

През последните тридесет до петдесет години срещнах повечето от многото велики хора, дошли в измерението на духовния живот. Към всички тях изпитвам изключителна вяра, уважение, преданост и ги приемам заради стойностния им характер, но в действителност не бях срещал нито един човек в живота си, който да успее да убеди моя остър интелект. Винаги съм бил критичен към всичко, включително към себе си. Но начинът на живот на свами Шивананда, неговото ежедневие, поведение на външен план и израз на лична духовна мощ бяха толкова убедителни и впечатляващи, че го приех за свой гуру. Гордея се или

по-скоро се чувствам много щастлив, че свами Шивананда е мой гуру.

Не искам да правя сравнение между другите и свами Шивананда, но определено, когато бях млад и когато се изграждах като саннясин, имах своите съмнения относно изтъкнатите личности. Ако видех човек, който можеше да прави чудеса, интелектът ми питаше: „Защо е необходимо това?“ или „Ако той може да извърши това чудо, защо не и онова?“ и създавах конкретно чудо в ума си. Ако чуех човек да говори за универсалността на религиите и за равенството на хората, интелектът ми питаше: „Защо не го практикуваш?“ и си мислех: „Каква е ползата да говорим за това? Аз също мога да го направя“. Ако попаднех на велик човек, който се бе отрекъл от всичко и проповядваше непривързаност, аз го поглеждах и веднага се питах: „Тогава защо наистина не го живееш, вместо само да се опитваш да убеждаваш другите?“.

Така продължавах да критикувам през целия си живот още от десетгодишна възраст. Интелектът ми никога не беше убеден в някои неща. Но когато живеех със Свамиджи, от 1943 до 1956 г., бях много запален да наблюдавам всяко негово действие и всяко нещо, което пишеше в книгите си. Открих, че нямаше разминаване между това, което той проповядваше, практикуваше, и личния му живот. Така стигнах до заключението, че когато в една личност няма абсолютно никакво разминаване между мислите, речта и действията, тогава този човек е махатма, човек с универсално съзнание.

Животът на свами Шивананда, какъвто го познавах, беше живот на обикновено невинно дете. Всъщност у него нямаше дори следа от егото на йогина. Когато достигнете висок етап в духовната еволюция, вие ставате деца – нямам предвид вдетинени, а невинни като деца. Всичко у свами Шивананда беше толкова

естествено. Не му беше необходимо нито да го практикува, нито да го мисли. Сякаш неговата личност, ум, тяло и дух излъчваха някакъв вид аромат.

Има два типа хора – такива, които изразяват своята природа, и такива, които изразяват своя интелект. Виждал съм много хора, които са много смирени, но това не е тяхната природа. Те са хапливи, но се държат смирено с другите. Виждал съм хора които проявяват милосърдие и състрадание, но усещам, че това не е тяхната природа – те вярват в това, затова го правят. Виждал съм хора, които проявяват чистота, въздържание, целомъдрие и щедрост, но определено знам, че това не е част от тяхната природа, а израз на тяхната вяра.

Може да сте състрадателни, смирени, милосърдни и чисти, но такива ли сте наистина или просто сте се научили да бъдете такива, защото знаете, че това са много добри качества? Свами Шивананда не беше изкуствено добър човек, той беше вътрешно, основно и предимно добър, защото това беше елементът в него. В моите очи това е единственото нещо, което напълно различаваше свами Шивананда от всички останали хора, които бях срещал в живота си.

Свами Шивананда е роден на 8 септември 1887 г. в южната част на Индия на брега на река Тамрапарни. Имало е пророчества, че следващото въплъщение на божествеността ще се роди на тези брегове. Преди около три века в семейството му имало друг светец, който бил високо почитан като велик учител и предано отдаден на бог Шива. Така по естествен начин свами Шивананда попил цялото величие от семейното си потекло.

Станал лекар, отишъл в Малайзия и работил като медицински специалист до 1922 г. Когато осъзнал, че болестите на човека са по-дълбоки по природа, той напуснал професията, върнал се в Индия и бил посветен

в санняса през 1923 г. От 1923 г. до смъртта си през 1963 г. той останал в Ришикеш. Нямал намерение да създава ашрам, но ашрамът израснал около него. Нямал намерение да създава ученици и да стане гуру, но учениците се събирали около него и го направили гуру.

Групата от ученици растяла от година на година, докато накрая се наложило да потърсят място, където всички да живеят заедно. На мястото на сегашния ашрам в Ришикеш имало полуразрушен краварник. Свамиджи и младите му ученици го придобили и се настанили в него. Около този краварник израснал ашрамът, където се намира международната структура на Обществото за божествен живот.

Пристигнах в ашрама на свами Шивананда рано сутринта на 19 март 1943 г. Когато срещнах Свамиджи, той седеше в малка стая, която беше неговият офис. Щом ме видя, той стана и ме поздрави с „Ом Намо Нараяная" и се поклони в краката ми. Тогава бях на около деветнадесет. Накара ме да седна и ме попита за какво съм дошъл. Отговорих, че търся нещо. Не беше възможно да му кажа всичко при първата ни среща. Той рече, че трябва да остана там, и така останах дванайсет години. През тези години живях с човек, чиито действия бяха в абсолютно съответствие с това, което наричаме Божие поведение, божествено действие. Колкото повече мисля за това и го сравнявам със собствения си живот, толкова повече разбирам какво всъщност означава думата съвършенство. Знам, че всички вие няма да имате шанса да видите пример за съвършенство, освен ако, разбира се, не слезе някой друг като него. Но със сигурност у свами Шивананда съвършенството беше абсолютен израз на красотата и великодушието на неговата личност.

През годините, прекарани със свами Шивананда, не научих хатха йога, раджа йога, бхакти йога, тантра, Упанишадите или *Гита*. От зори до здрач, а понякога и

през нощта работех и работех, работех като магаре, защото той ми нареди само едно: „Работи усърдно, тогава ще се пречистиш. Не е нужно да носиш светлината; светлината е в теб“.

Не беше възможно да разбера с интелекта си какво ми казва, но тъй като го бях приел за мой гуру, бях приел неговата повеля. В продължение на дванадесет години живях живот отвъд времето и пространството и работех като луд. Занимавах се с всичко – от чистенето на тоалетните до управлението на ашрама.

Първите години от живота в ашрама бяха толкова трудни, че когато си ги представя сега, си мисля, че всичко е било сън. Сигурен съм, че никой от моите ученици не би могъл да оцелее там като свами! Заедно с много от другите млади саннясини помагах за изграждането на ашрама стъпка по стъпка. В онези дни никога не знаехме какво ще ядем на следващия ден. Винаги когато отивах при Свамиджи, той казваше: „Изглеждаш толкова отслабнал, трябва да ядеш много“. Единственият отговор, който успявах да скалъпя, беше: „Откъде?“. Тогава той се усмихваше и ми казваше: „Няма значение, праната е вътре в теб и от нея може да получиш енергията, от която се нуждаеш“. Усмивките му бяха прекрасни. Мисля, че смехът на стотина млади жени не би ме спечелил, но една от усмивките на свами Шивананда беше достатъчна, за да ме смае.

Освен че имахме малко за ядене, нямаше къде да спим, нямахме стая, нямахме покрив и одеяла. През цялото време, докато бях в ашрама, никога не съм виждал мрежа против комари, само рояци и рояци огромни комари.

За питейна вода се налагаше да слизаме надолу по триста стъпала и, разбира се, трябваше да се качваме отново по тях, след като приключехме с пиенето. Когато имах диария, беше голям проблем. Всяко ходене

включваше разходка от близо два километра и половина. Докато приключех с едното ходене и се върнех, трябваше да отида отново! Разбира се, в кофата ми не оставаше вода и трябваше да слизам отново триста стъпала, да взема още вода и да бързам към джунглата.

Веднъж имах жълтеница и не бях разбрал. Една сутрин се връщах от пазара, когато един възрастен свами извика: „Хей, имаш жълтеница!". Не знаех какво имаше предвид под жълтеница, защото никога преди не се бях разболявал. Когато се върнах в ашрама, попитах Свамиджи: „Какво е жълтеница?". Той каза, че това е някаква болест в тялото. Така или иначе го забравих и нищо не се случи. Друг път имах паратиф и понеже бях далеч от ашрама, нямаше кой да се грижи за мен. Не можех да си приготвям храна и толкова бях огладнял, че отидох в градината, набрах няколко зелени папаи и ги изядох сурови. На следващия ден имах спазми в стомаха. О, Боже мой, толкова много ме болеше! Но и това мина.

През трудните периоди, които в крайна сметка бяха предназначени за нашата еволюция, работехме до безсъзнание ден и нощ – строяхме стаи, пишехме книги и ги отпечатвахме. Никога не сме разбирали, че работим. Това беше трансцедентален живот, а работата беше релаксация. Определено мога да ви кажа, че през тези дванадесет години всъщност не съм имал никакви психически сътресения. Дори и да е имало нещо обезпокоително вътре в мен, то никога не посмя да надигне глава.

Да живееш със свами Шивананда беше като да живееш с малко бебе. В негово присъствие никога не осъзнавахме егото си. Подръжте малко бебе в скута си, тогава ще разберете къде е вашето его. На каквато и възраст да сте, независимо дали сте висш офицер или бизнесмен, президент на голяма компания, минис-

тър-председател или дори престъпник, как се държите с бебе в скута си? Различията, формалностите, личностите престават да съществуват. Такова беше въздействието на личността на свами Шивананда, и така живеят светците.

Много е трудно да се говори за такива велики хора, защото какво можем да кажем за тях? Не е лесно да се разбере духовното озарение на човек. Умът и логиката са крайни, но духовните постижения са безкрайни. С ограничено мерило не можете да проумеете безкрайността на духовния живот.

Свами Шивананда ни даваше пълна свобода на изразяване. Трябваше да управляваме всички дела на ашрама, от строителството на сгради и издаването на книги до грижата за гостите и поддържането на финансите. Какъвто и проблем да имаше ашрамът или от каквото и да се нуждаеше, трябваше да се справяме сами. Ако направехме грешка, не бяхме наказвани. Свамиджи вярваше, че всеки е дошъл в ашрама с благородно намерение и имаше пълна вяра в искреността, целта и намеренията на своите ученици. Дори да чуеше, че свамитата се карат помежду си, той казваше: „Това е само моментно отклонение, отпускане!".

Много хора извън ашрама изпращаха оплаквания на Свамиджи за това, че някои свами се карат или взаимно се обиждат. Той казваше: „Те са свами, саннясини, които са се отрекли с определена цел и намерение. Обзети са от временна мая. Скоро ще се оправят". Това държеше учениците му около него. Не свами Шивананда беше този, който създаваше цялата илюзия, цялата мая, а неговите ученици, и той беше просто наблюдател на случващото се. Той ни даваше много възможности да се учим и затова днес неговите ученици вършат такава чудесна работа по целия свят по много сатвичен и хуманен начин. Те не работят по раджастичен начин, а спокойно, тихо и простичко.

По време на престоя ми при свами Шивананда при мен идваха хора от различни ашрами, защото знаеха, че владея великолепно санскрит. Те ме питаха:

– На какво те учи твоят гуру?

– На нищо – отвръщах аз.

– Не те ли учи на хатха йога? – настояваха те.

– Не – отговарях – печатам писмата му.

– Той дава ли ти шактипат? – продължаваха да питат те.

– Не знам нищо за тази работа с шактипат – беше отговорът.

– Дал ли ти е някакви сиддхи? – питаха те.

– Не – отговарях аз – никакви.

Честно казано, това, което казвам в лекциите, това, което съм написал в книгите, хатха йога, която преподавам и т.н., не съм го научил от някакви изследвания или преподаване. Не съм чел книги за всички тези неща, но са ми много ясни и определено съм авторитет в хатха йога, мантра и кундалини. Виждате ли, знанието не идва отвън, то е разгръщане на това, което вече е вътре. Това, което е в мен, е и във вас. Единствената разлика се състои в това, че аз имах един девиз в живота си – служене на гуру без никакъв мотив, без очаквания. Това беше моята страст, радост и удоволствие.

Веднъж в ашрама дойде един много могъщ политически лидер. Той ми каза: „Виж сега, моето момче, губиш си времето на това място. Ти си толкова надарен и такъв добър оратор, че би могъл да повлияеш на цялата страна. Ела с мен и ще ти кажа какво да направиш". Замълчах и си помислих: „Това е изпитание, което ми праща моят гуру". Беше най-голямото изкушение, защото този политик искаше да ме направи президент на голяма федерация, лидер на хиляди могъщи хора, но аз не приех предложението. Спомних си какво ми беше казал Свамиджи: „Работи усилено и се пречисти, то-

гава светлината ще се прояви отвътре". Бях сигурен, че това ще се сбъдне.

Чувал съм много митологични истории за велики състрадателни хора, но досега не съм видял нито един освен свами Шивананда. Никой не си отиваше от ашрама, без да вземе нещо. Ако някой поискаше пари, дрехи, одеяла, храна, подслон, лекарства, любов, симпатия, признание, сертификати, препоръчителни писма, получаваше всичко, което искаше. Такова беше величието на сърцето на Свамиджи. Не че той беше богат, всъщност в продължение на много години ашрамът имаше големи дългове.

Ако някой споменеше на Свамиджи за финансовото състояние на ашрама, той отговаряше: „Не съм аз, Бог е този, който дава". Ако нещо не беше налично в ашрама, трябваше да го донесем от пазара в Ришикеш. Ако го нямаше там, то щеше да бъде донесено от Дехра Дун (на четиридесет и два километра разстояние) или от Делхи.

Щедростта на Свамиджи беше един от най-големите проблеми за институцията. Поведението, отношението и личността му се превърнаха в много голям дълг. Толкова голям, че в момента, в който парите се получаваха по пощата, веднага се разпределяха на различни хора и в сметката не оставаше нищо. Тогава всеки път, когато Свамиджи попиташе за пари, ние му казвахме, че няма. Когато разбра какво правим, той започна направо да раздава парите, които оставяха в краката му.

Не всички в ашрама на свами Шивананда говореха добре за него; някои непрекъснато го критикуваха. Имаше хора, които дори идваха в ашрама, за да се присмиват и подиграват – не само на Свамиджи, но и на всичко, което го засягаше. Свами Шивананда го знаеше много добре. Когато му докладваха за това, единственото, което той казваше, беше: „Божието тво-

рение е красиво и всички ние трябва да сме различни. Без съпротива или критика еволюцията на човека ще стигне до задънена улица. Ако мислите, желаете или вярвате, че всички трябва да приемат вас, вашите съвети, философия, вашия начин на живот и напълно да се съгласяват с вас, тогава вие се надявате на свят, който е невъзможен.

Светът е комбинация от трите гуни. Затова винаги ще виждате хора, които представляват различни комбинации от тези три качества. Ако всички във вашата организация бяха като вас, това щеше да е като орган или хармониум само с една нота, а не със седем. В музиката, както и в живота, всяка нота е напълно различна от останалите. Ако не знаете как да комбинирате тези ноти, когато свирите на хармониум, ще създадете само много шум и смущения. Но ако можете да комбинирате нотите добре, ще създавате красива музика от различни звуци. По същия начин трябва да има скандалджии, интриганти, клеветници и други подобни хора, и те винаги ще съществуват, така че трябва да се научите да живеете с тях и да не им позволявате да ви безпокоят".

Много е трудно да се живее според тази философия, но е неизбежно да го направите. Ако не можете да живеете с различните типове хора в обществото, в семейството си, в средата си, тогава вие сте обречени на нещастия, разочарования и всякакви психични проблеми. Знаете го много добре.

Когато хората идваха при него със своите проблеми, отношението на Свамиджи беше толкова естествено и освободено от суета, показност и егоизъм, никога не съм виждал друг да се държи по този начин. Много хора, които притежават сиддхи, се показват, правят сценични изяви или си приписват заслуги, но той не го направи нито веднъж. Когато и да дойдеха хората при него с проблеми, той винаги казваше: „Ще се моля за

вас“ или „Трябва да практикувате тази мантра и медитация“, или „Бог е много мил и ще чуе молитвите ви. Всичко ще бъде наред“.

Ако някой кажеше на Свамиджи, че е получил помощ благодарение на неговата духовна сила, той незабавно го отричаше. Казваше: „Не, Бог е велик, Той го направи. Аз само му помогнах“. Много хора продаваха своята духовна сила или я осребряваха за политическо влияние или за да се сдобият с ученици. Това все още се прави по света днес и се е случвало през вековете. Но на Свамиджи подобен подход му беше чужд.

Според Свамиджи духовната сила, която идва при вас посредством садханата, е израз на Божието желание. Следователно вие сте само посредник, инструмент. Вашата заслуга е само толкова. Вие сте инструментът, но не сте творец на чудеса. Вие не сте лечител, не сте пророк, Той е. Това е най-големият самоконтрол, който трябва да притежава един садху, саннясин или светец.

Веднъж един скорпион ме беше ужилил два пъти по един от пръстите на крака, беше много ужасно преживяване. Всъщност плачех като дете, не от страх, защото не познавам страха, а от непоносимата болка. Болеше толкова силно, че исках да си отрежа пръста на крака, но преди да го направя, срещнах Свамиджи. Той попита:

– Какво ти се случи?

Отговорих:

– Скорпион.

– Дай да видя – поиска той и когато докосна пръста ми, се оправих.

Тогава попитах:

– Как го направи?

А той отвърна:

– О, случайно си спомних правилната мантра за целта.

Знаех, че не беше казвал мантри, но нямаше да припише заслугата на себе си.

На 13 юли 1963 г. се намирах в Мунгир и онази нощ, докато спях, имах много ясно видение. Видях Свамиджи да пресича Ганг на огромен кораб в Ришикеш. Стоях на брега на реката, докато корабът се движеше към отсрещната страна. Сънят свърши и аз осъзнах, че Свамиджи беше напуснал тялото си. Физическото тяло на гуру си тръгва в даден момент, това е неизбежно, но духът му остава завинаги, ако ученикът успее да остане в хармония с него. Тогава гуру го напътства по всяко време – в съня, в мислите и емоциите и в реалния живот."

Дейности през 1981 г.

На 3 януари 1981 г. в Шри Кришна сева садан, Мунгир, бяха организирани честванията на стогодишнината от рождението на Премчанд. Шри Свамиджи председателстваше събитието.

В Ганга Даршан строителните дейности бяха в ход. Залата за садхана беше готова. В нея се провеждаха едномесечните курсове за обучение на учители и управление на здравето. Къщата на кладенеца също беше готова, както и кутирът. Беше започнала работа и по следващия етаж над него. Сградата „Йога арогя" също беше почти завършена. Следващият строителен проект беше „Аннапурна бхаван". На приземния етаж щеше да се помещава кухнята и четири големи зали с дълги веранди от двете страни. На горния етаж щеше да има тридесет и пет до четиридесет стаи за живеене. В комплекса „Ганга Даршан" вече имаше настанени студенти. В часовете за хранене всички ходеха до Шивананда ашрам и след това се връщаха.

На 9 февруари в присъствието на шри Свамиджи беше отбелязан благоприятният ден Басант панчами. В Ганга Даршан беше организирана програма с хаван,

бхаджани, киртани и сатсанг, след което беше официално открита новопостроената сграда „Йога арогя".

На 15 февруари шри Свамиджи връчи сертификати на студентите от колежа RD & DJ в Мунгир, които бяха участвали в Националната програма за служене. Той разясни значението и важността на йога за студентския живот. Вечерта шри Свамиджи изнесе беседа на среща за сатсанг, организирана от жителите на Фулка, едно село близо до Джамалпур.

На 16 февруари шри Свамиджи откри програма *Рамаяна* в колонията Рампур в Джамалпур.

От 27 февруари до 1 март шри Свамиджи участва в конференция-сатсанг, организирана под егидата на All India Gita Sammelan в Санатан Дхарма мандир, Ню Делхи. След това той ръководи Конвенцията за Сребърния юбилей на йога, Бхилай, организирана от Bhilai Steel Plant Yoga Niketan. По време на тридневното събитие се провеждаха по четири сесии на ден, като шри Свамиджи присъстваше на всяка от тях.

След това шри Свамиджи продължи към Райгарх, където на 10 март направи обръщение на среща с членовете на JC's club.

От Райгарх шри Свамиджи се завърна в Мунгир. През март и април в Мунгир беше организиран двумесечен курс за саннясини за онези духовно търсещи, които искаха да се запознаят с различните аспекти на начина на живот на санняса, преди да приемат посвещение в санняса. Участниците в курса живяха като саннясини два месеца.

Шри Свамиджи отпътува за Европа през април. От 2 до 4 април той проведе курс по медитация в тантра йога, организиран от свами Ом Мурти в Милано, Италия. След това, от 7 до 9 април, той проведе конвенция по йога в Гърция, организирана от свами Шивамурти. Впоследствие на 11 и 12 април изнесе програма, организирана от свами Ананданада в Торино, Италия.

През март, юни, юли и август 1980 г. бяха проведени курсове за обучение на учители на хинди средно ниво, а през октомври – курс на английски език средно ниво за индийски граждани. През ноември беше организиран курс по крия йога на хинди и на английски език. През ноември, декември и януари 1981 г. бяха проведени курсове по йога за духовно търсещи от чужбина.

На 19 април шри Свамиджи започна едноседмичен курс за обучение по йога в Инженерния колеж в Бхагалпур. След това изнесе лекция на програма, организирана от Sabaur Yoga Mitra Mandal в Бихарския селскостопански колеж.

Свами Нираняджанананда Сарасвати обиколи Съединените американски щати надлъж и нашир, разпространявайки посланието на йога сред американските граждани. Програмата му включваше седмични и съботно-неделни курсове в Ню Йорк; съботно-неделни занимания в Елизабет, Ню Джърси; лекции в различни центрове за рехабилитация на наркозависими в и около Сан Франциско; беседи в тридесет Лайънс клуба в цяла Северна Калифорния; уроци по йога в Дауни и Анахайм; посещение в централата на Self-Realization Fellowship в Лос Анджелис; лекции в Юка Вали, Калифорния; обиколка на йога центрове в Солт Лейк Сити, Юта; лекции в Чикаго, Медисън, Мортън и Грог, Илинойс; интервюта в Удсток и Рочестър, Ню Йорк и курс за обучение на учители в Сан Франциско.

През януари 1981 г. свами Нираняджан започна второто си сухопътно турне на Американските щати. По време на това пътуване го придружаваха свами Прашантананда и Анджали Мата (ученик на свами Раммурти). Маршрутът му включваше програми в следните места: Лос Анджелис, Юка Вали, Сан Франциско, Анис, Бенсън, Деминг, Албакърки, Оклахома Сити, Сейнт Луис и Чикаго.

След провеждането на тези програми свами Нираняджан ще остане в Рочестър, Ню Йорк, където ще ръководи ашрам и ще изнася лекции и занимания.

На 17 май вечерта шри Свамиджи откри тържествата за деветдесет и осмия рожден ден на Махарши Мехидасджи махарадж в Мунгир. Програмата беше организирана от Sant Mat Satsang Ashram. На 12 юни той положи основите на Института по мантра, йога и астрология. Главен гост на събитието беше депутатът шри Чандрашекхар Сингх.

Същата година беше решено Гуру пурнима да се чества в Джабалпур. От Mahila Yoga Mandal, Джабалпур, изявиха желание да бъдат домакин на събитието. Практикуващи йога от Швейцария, Колумбия, Бразилия и Италия бяха дошли в Мунгир, за да посетят специален курс по йога садхана от 6 до 13 юли. След курса всички участници отпътуваха за Джабалпур. Семейство Найнани също бяха пристигнали от Барселона, за да участват в програмата.

На 14 юли шри Свамиджи пристигна в Джабалпур. Бяха дошли поклонници и ученици, познати и непознати от всички краища на страната. На 15 и 16 юли беше проведена програма със сатсанги, беседи, бхаджани и киртани.

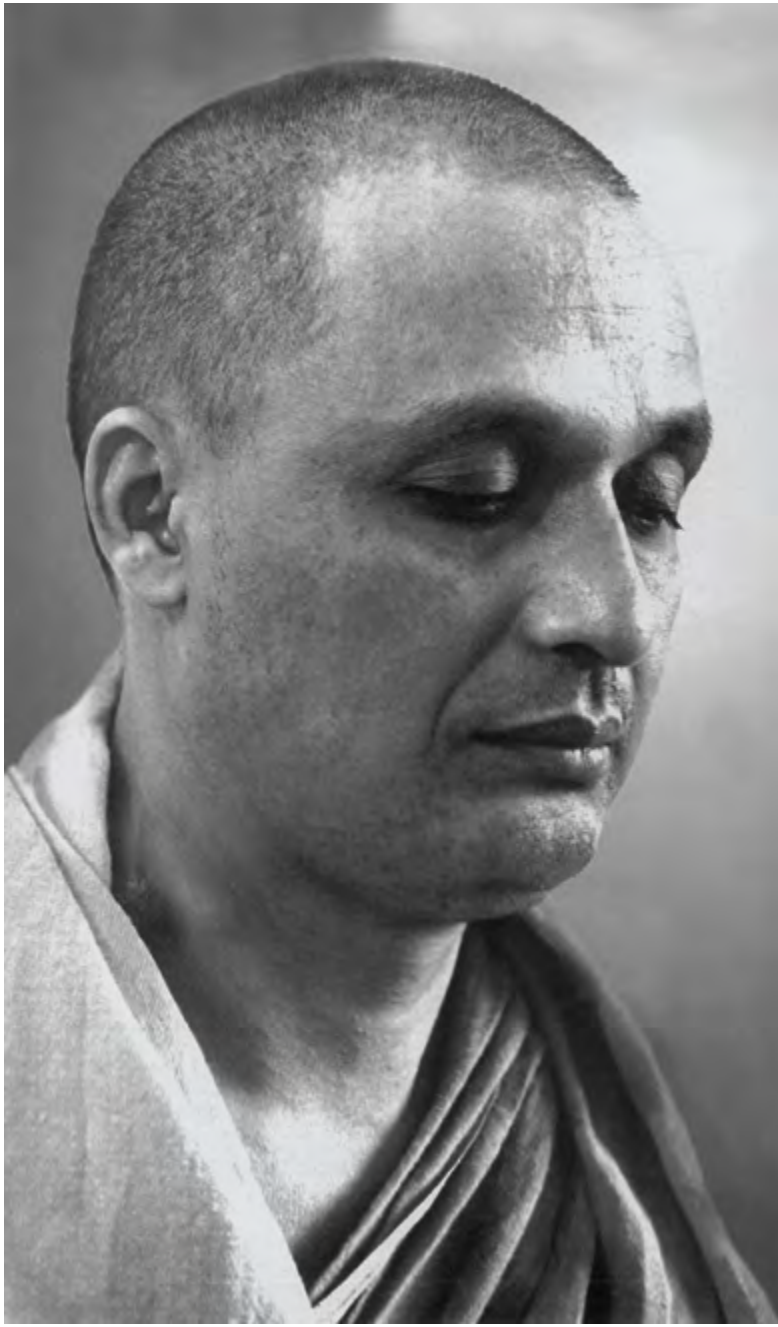
На 17 юли бхаджаните и киртаните започнаха в 5 сутринта и продължиха до 11 сутринта заедно с гуру пада пуджа, мантра дикша и упанаян дикша. Шри Свамиджи изнесе заключителния си сатсанг вечерта, след което организаторите поднесоха благодарности и програмата приключи с шанти патх.

На 18 юли шри Свамиджи излетя за Делхи. Оттам продължи за Финландия през Париж. Във Финландия от 22 до 28 юли той проведе курс за обучение на учители, организиран от Финландската федерация по йога за четиристотин учители по йога. След това шри Свамиджи проведе курс за учители по йога от Европа от 29 юли до 9 август в Университета по йога в Париж, както и програма в Зинал, Швейцария, от 12 до 19 август.

В Ганга Даршан, Мунгир, редовно се провеждаха едномесечни курсове за обучение на учители. По силно нас-

тояване на хората започна петнайсетдневен курс по управление на здравето всеки месец от 16 до 30 число.

Шри Свамиджи замина за Зинал, Швейцария, за да участва в Международната седмица на йога от 6 до 13 септември. Тази година като част от програмата Европейската йога федерация отбеляза деветдесет и четвъртата годишнина от рождението на свами Шивананда. Конференцията беше председателствана от свами Чидананда, председател на Обществото за божествен живот в Ришикеш, и свами Сатчидананда, ръководител на Integral Yoga Institute, САЩ, и привлече участници от четиридесет и осем държави. На програмата присъстваха също и ръководителите на всички Сатянанда ашрами заедно с шестдесет и двама ученици и поклонници от Испания.

След конференцията шри Свамиджи пристигна в Париж. Там проведе програми от 16 до 20 септември, организирани от свами Йогабхакти. Изнесе публични лекции за мантра и ролята на йога в терапията в House of Consciousness и проведе едноседмичен курс в Condorcet College по теоретични и приложни йогийски техники за разгръщане на вътрешния потенциал на човека.

Шри Свамиджи връчи дипломи на първата група завършили четиригодишния курс за обучение на учители, ръководен от Шивананда ашрам във Франция. Той прие и председателството на школата за обучение на учители.

От 20 до 23 септември шри Свамиджи обиколи различни ашрами и центрове в Испания, където изнесе сатсанги и посвети поклонници в мантра.

На 24 септември шри Свамиджи пристигна в Рим, където изнесе специален сатсанг за духовно търсещи, които бяха проявили интерес към обучение по крия йога.

След завършване на европейската си обиколка, на 26 септември шри Свамиджи посети Нагпур, където про-

веде сатсанг-конференция. След това отпътува с кола до Райпур през Нандаграм. На 30 септември шри Свамиджи даде интервю за пресата в ашрама Райпур. От 1 октомври в Райпур предстоеше да се проведе четиридневна Национална конвенция по йога.

Шри Свамиджи председателства събитието, което се проведе на стадион „Нетаджи" в Райпур. Грандиозната конвенция беше открита от главния министър на Мадхя Прадеш, шри Арджун Сингх. Бяха поканени изтъкнати лектори от Бхопал, Индор, Нагпур и Барода. Повечето от учениците саннясини на шри Свамиджи присъстваха на конвенцията заедно с много лекари и терапевти, които бяха свързани с него от дълго време. Административният ръководител на Райпур шри Наджиб Джанг и съпругата му оказаха голяма помощ и подкрепа. Шри мати Кришна Деви и шри Раджеш Мохамед изнесоха беседи върху *Рамаяна*. Кумари Каруна Мишра говори за веданта, а Сомнатх Канаудж и кумари Мира Харне пяха прочувствени бхаджани. На 6 октомври, след провеждането на изключително успешна четиридневна програма, шри Свамиджи се завърна в Мунгир.

Свами Ниранджанананда Сарасвати проведе йога лагер за над двеста участници в Лос Анджелис. През септември той изнесе програми в Шарлотсвил и други места във Вирджиния. Също така проведе голяма програма по йога във Вашингтон.

На 5 ноември шри Свамиджи и свами Амритананда пристигнаха в Сингапур за тържествата по случай първата годишнина на сингапурския ашрам. На 6 ноември шри Свамиджи изнесе лекция в Elizabeth Medical College. На 7 ноември той откри тържествата по случай първата годишнина и изнесе вдъхновяващ сатсанг на поклонниците и учениците, дошли от Малайзия и други близки страни. Той посвети също в мантра много духовно търсещи. Шри Свамиджи остана в Сингапур

до 10 ноември, като изнасяше сатсанги, беседи и даваше посвещения в домовете на поклонниците. На 11-ти той се завърна в Индия.

През декември шри Свамиджи отпътува за Южна Америка. От 3 до 17 декември той обиколи Колумбия надлъж и нашир. След това замина за Германия, след което се завърна в Мунгир, за да проведе предстоящия курс за учители по йога от Европа в Ганга Даршан.

Беше планирано през януари и февруари 1982 г. шри Свамиджи да направи пълна обиколка на Южна Индия. Започна подготовката за първата конвенция по йога в Южна Индия, която щеше да се проведе в Бангалор през последната седмица на януари.

Развитието на Ганга даршан

Времето лети, както и йога кампанията на Гурудев. Бързо се оформя комплексът Ганга Даршан, разположен на върха на известния хълм, датиращ от ерата на Махабхарата. Площадката на Карна Чаура, където някога се е раздавало злато, е превърната в зала за садхана. Великодушният цар Карна е раздавал от това място по петдесет килограма злато всеки ден. Днес точно от това място прославеният ученик на Бхумандалешвар свами Шивананда, свами Сатянанда Сарасвати, разпространява златната наука йога. Едно време хората са имали нужда от злато и богатство. В днешното консуматорско общество хората имат всички удобства и лукс, но не познават спокойствието, здравето или радостта. Те търсят физическо благополучие и душевен мир навсякъде и именно на това историческо място постигат тази цел чрез йога. Шри Свамиджи разкрива нови глави на йога, за да помага и напътства както любителите, така и сериозните духовно търсещи.

До залата за садхана над кутира се строи още един етаж. Той ще служи като жилище на шри Свамиджи. Зад кутира има път, който се извива надолу към задна-

та порта, през която ще влизат превозните средства за сградата „Аннапурна“ или за печатницата. Зад пътя се намира сградата „Йога арогя“. По-близо до портата е мястото, където се строи сградата „Аннапурна“. Започнаха строителните работи и на най-новата сграда – сградата на печатницата. Тя ще се простира на дължина от 200 м; на приземния етаж ще се помещава печатницата, а на горния етаж ще има шестдесет и пет до седемдесет жилищни стаи. На горния етаж в двата края на сградата ще има също две големи зали. Това ще бъде жилищно пространство за жени, в което ще живеят свамита и дамите, които идват, за да посещават курсове в ашрама, и ще се казва „Шакти Вихар“.

От Ганга Даршан се разкрива удивителна панорамна гледка към разположената на север река Ганг! Сега от Ганга Даршан започна да тече истинска йога Ганг. Освен едномесечните курсове за обучение на учители започнаха и петнадесетдневни курсове по йога садхана и курсове за управление на здравето. Шри Свамиджи възнамерява да реализира и други значими проекти, като му дойде времето. Визията му е обширна и дългосрочна.

Един ден около шри Свамиджи се бяха събрали огромно множество хора. Той им каза: „След сградата на печатницата ще бъде построена главната сграда. Тя ще бъде на седем етажа и ще приюти изследователски център с компютри за извършване на изследвания на заболявания и на прилагането на лекарства и йога терапия за тяхното лечение. Организация, известна като „Шивананда матх“, ще отпуска стипендии на заслужили ученици, книги, канцеларски материали и помагала на бедни деца, ще отваря училища в селските райони, ще подпомага изкопаването на кладенци с ръчни помпи за вода и ще раздава дрехи и лекарства на бедните селяни. Тя ще оказва всякаква помощ на нуждаещите се и на бедстващите...“ Всички бяха изумени от обхвата на визията на шри Свамиджи. По думите на шри Говардхан Прасад Сингх:

На благословения хълм на цар Карна
стои величествената фигура на свами Сатянанда.
О, Ма Ганга! Нежно прошепни кой е по-велик от двамата,
богатият цар или саннясинът без пукната пара?

О, древна крепост от времето на Мир Касим!
Колко дълго ще стоиш безмълвна?
Кажи ми истината! Дали Карна от древни времена
не е всъщност Сатянанда от сега?

Единият всеки ден показно злато раздавал,
другият всячески плодовете на йога дарява.
Единият с богатства просяците ощастливява,
другият болката на страдащите стопява.

Единият следвал Парашурама,
другият е ученик на Шивананда.
Огромна армия от колесници и войници е имал единият,
безчет ученици и йога следовници има другият.

Карна търсел Арджуна на бойното поле,
свами Сатям търси безкрайността.
Първият желаел битки и победи,
вторият се бори с вътрешните желания.

Ако Карна е бил Раджа на двапара юга,
свами Сатям е Раджарши на кали юга,
преподаващ карма йога на шри Кришна
на всички съвременни Арджуновци.

Карна Чаура вече се превърна в Ганга Даршан,
готов да възроди древната йога традиция.
Вратите му са отворени за всички,
никой не е възпрян, бил той млад или стар.

О, Ма Ганга! Сега мога да чуя твоя шепот.
Карна Чаура е безмерно щастлив,
защото Карна от миналото се завърна тук
и Ма Чанди сияе от удоволствие.

Дейности през 1982 г.

Първият международен курс по крия йога беше проведен в Ганга Даршан от 31 декември 1981 г. до 15 януари 1982 г. под надзора на шри Свамиджи. Курсът привлече духовно търсещи от Франция, Италия, Швейцария, Германия, Белгия, Югославия, Гърция, Израел, САЩ, Колумбия и Австралия. Занятията се провеждаха в залата за садхана „Карна Чаура". Заниманията на другите курсове по управление на здравето и йога садхана се провеждаха в стария Шивананда ашрам.

Група духовно търсещи от Чили посетиха ашрама през февруари за обучение по крия йога. Сред практикуващите йога в чужбина имаше голям интерес и ентусиазъм да усвоят тази древна наука.

Шри Свамиджи предприе голяма обиколка на Южна Индия от 18 януари до 16 февруари. Първо отпътува до Бомбай, където проведе програма на 18 и 19 януари. На 20-ти той пристигна в Бангалор. Там проведе първата конвенция по йога в Южна Индия от 22 до 24 януари. След това изнесе програми в Хасан на 25 януари, Майсур на 26 януари, Тривандрум от 27 до 29 януари, Коимбатор от 29 до 31 януари, Тричи от 2 до 3 февруари, Мадурай от 4 до 5 февруари, Бивели на 6 февруари, Мадрас от 7 до 10 февруари, Хайдерабад от 11 до 14 февруари и Пуна на 15 февруари. На 16-ти той се завърна в Бомбай.

През месеците март, април, май, юни, юли, август и октомври в Ганга Даршан ще се провеждат курсове за обучение на учители на хинди. През май и октомври ще има курсове както на английски език, така и на хинди. Петнадесетдневните курсове за управление на здравето и йога садхана ще се състоят по същото време. През ноември, декември, януари и февруари ще се провеждат специални курсове по крия йога, свара йога, както и курсове по садхана за напреднали.

Шри Свамиджи направи обиколка на Европа през март и април. Първата му спирка беше Швейцария,

където откри тържествено и проведе годишната конвенция на Швейцарската федерация по йога от 19 до 21 март. На 26 март той изнесе лекция на Международния конгрес по природна медицина в Женева. Последваха сатсанги в Испания и Мароко от 28 март до 3 април. След това участва в програми и интервюта, организирани от свами Прагямурти в Лондон от 5 до 7 април. Следващите програми на шри Свамиджи се проведоха в Мартиника от 8 до 13 април, Глазгоу от 14 до 16 април, Нюкасъл от 17 до 18 април, Манчестър от 19 до 21 април и в Сатянанда ашрам, Дания, на 23 април.

През февруари в Ганга Даршан беше организирана тридневна програма с бхаджани, киртани и сатсанги по случай Деня на основаването на Бихарската школа по йога. Шри Раджеш Рамаяни изнасяше беседи върху *Рамаяна* всяка вечер. На програмата присъстваха и много поклонници от други населени места.

На 9 март 1982 г., благоприятния ден на Холи, беше открита кухнята в новопостроената сграда „Анапурна" в Ганга Даршан. Досега храната се приготвяше и сервираше в стария ашрам. На 9-ти беше сервиран прасад на саннясините и на учениците в сградата „Анапурна" и от този ден нататък храната се приготвяше тук. Цялата кухня на стария ашрам беше преместена в Ганга Даршан, а на 15 март офисът на ашрама също беше преместен тук. Повечето от дейностите в ашрама започнаха да се извършват от Ганга Даршан. Саннясините продължиха да живеят и на двете места.

Строителството на сградата на печатницата започна с пълна сила. Покривът беше излят през юни и започна полирането на пода. Беше решено празнуването на Гуру пурнима да се проведе в тази сграда. Също така беше планирано цялата печатница да бъде преместена в новата сграда до декември. Стаите на горния етаж щяха да бъдат завършени по-късно.

Беше невъзможно да се възстановят или реконструират руините на това, което някога вероятно е било царският павилион. Шри Свамиджи обяви, че точно на това място ще се издигне седеметажна сграда и че ще изпълни бхуми пуджан в благоприятния ден на самия Гуру пурнима. Юлските курсове за управление на здравето и обучение на учители бяха отменени и започна сериозна подготовка за Гуру пурнима.

Свами Нираńджан проведе лагер по тантра йога в Astara Foundation, Калифорния, САЩ.

На 9 май шри Свамиджи пристигна в Токио, където беше много топло посрещнат от множество поклонници и ученици. Шри Свамиджи предприе обширна обиколка на Япония, като наред с други места посети Киото, Хирошима и Нагазаки. Той изнесе лекции и сатсанги на всички места, които посети. Основателят на Международния институт за религия и парапсихология д-р Хироши Мотояма и неговите сътрудници приеха много топло шри Свамиджи и организираха много лекции в университети и изследователски центрове. Шри Свамиджи даде и интервю в местната телевизия.

На път за Колумбия той отседна в Лос Анджелис. Свами Нираńджан заедно с Камал и Дживат Мукхи, свами Прашантананда и Мата Анджани дойдоха от Сан Франциско за даршан с шри Свамиджи. Много индийски и американски ученици имаха щастието да получат даршан и да чуят неговия сатсанг.

Шри Свамиджи пристигна в Меделин, Колумбия, на 19 май и откри новия ашрам там. След това той отпътува за Сан Агустин, който е жива реликва от древното минало на Колумбия.

На 23 май шри Свамиджи пристигна в Санто Доминго, където откри и проведе Карибския семинар по йога и здраве, организиран от местния Сатянанда ашрам. От 23 до 31 май той изнасяше редовни лекции в сирийско-ливанско-палестинския клуб. Направи обръ-

щение пред медицински специалисти, даде телевизионни интервюта и посвети много духовно търсещи в мантра. На 3 юни той се завърна в Индия.

Курсовете за обучение на учители на хинди и на английски език, които бяха проведени през месец май, предизвикаха ентусиазиран отзив от практикуващите йога. За двете групи бяха проведени отделни занятия.

Шри Девендранат Гупта, когото галено наричаха „Дададжи", почина на 16 юни 1982 г. Беше на осемдесет и три години, много близък ученик и пламенен поклонник на шри Свамиджи и заместник-председател на управителния комитет на ашрама до своята кончина. Практикуваше право в Мунгир от 1928 г. и беше свързан с водещите вестници на своето време, включително Statesman, Indian Nation, Amrit Bazaar Patrika, Yugantar, Anand Bazaar Patrika, Searchlight и др. По-късно той създаде собствен седмичник, Sacchi Baat. От откриването на ашрама през 1964 г. трансформацията на Карна Чаура беше негова мечта, която най-накрая се материализира през 1978 г. благодарение на непрестанните му усилия. Дададжи наистина беше светец, който олицетворяваше идеала за „прост живот и възвишено мислене".

Празненствата за Гуру пурнима се проведоха в Ганга Даршан от 4 до 6 юли. Двудневният шивир започна на 4-ти, като включваше занятие по садхана сутринта, сатсанг на шри Свамиджи следобед, последван от сесия с въпроси и отговори, беседи за *Гита* на Сандия Кумари и Каруна Мишра и историята на *Рамаяна*, представена от шри мати Кришна Деви. Всички програми бяха проведени в новопостроената сграда на печатницата.

На 5 юли следобяд шри Свамиджи направи бхуми пуджан и положи основополагащия камък на главната сграда на Ганга Даршан.

На 6 юли в 5 ч. сутринта в огромната зала на сградата на печатницата започнаха бхаджани и киртани.

Програмата продължи с гуру пада пуджа в 6 ч. Хиляди поклонници от Индия и чужбина се бяха събрали, за да отдадат своята почит и да получат благословиите на любимия Гурудев. Стотици духовно търсещи получиха посвещение в мантра, карма санняса и пурна санняса. Състоя се и ритуалът за млади момчета „упанаян", който беше последван от благославящата реч на шри Свамиджи. Вечерта продължи с програма с бхаджани и киртани, по време на която Кумари Каруна Мишра изнесе беседа върху Упанишадите, а шримати Кришна Деви – върху *Рамаяна*.

Шри Свамиджи проведе семинар, посветен на йогийската и духовната литература, организиран от Bhagalpur Yoga Mitra Mandal на 9 юли. На 18 юли той изнесе сатсанг на публична среща, организирана в Института по натуропатия в Мунгир.

Шри Свамиджи посети САЩ през август. Там проведе поредица от програми от 22 август до 13 септември, организирани от свами Нираджан. След това той отпътува за Италия, където от 15 до 30 септември проведе семинари по йога и програми със сатсанг. След това от 1 до 7 октомври шри Свамиджи посети Гърция, където проведе програми, организирани от Сатянанда ашрам, Гърция.

След завръщането си от американските и европейските си обиколки в Индия шри Свамиджи остана за известно време в Ганга Даршан и се срещна с участниците в курса за обучение на учители.

На 28 октомври шри Свамиджи пристигна в Самбалпур, Ориса. Там той проведе Общоиндийска конвенция по йога от 29 октомври до 1 ноември. Множество ученици, поклонници, духовно търсещи и практикуващи йога от Индия и от чужбина се събраха за конвенцията. Лекциите, сатсангите, личните срещи и посвещенията в мантра продължиха през цялото време на събитието.

Шри Свамиджи проведе програма в Пуерто Рико на 14 и 15 ноември, организирана от Международната федерация на учителите по йога. Той изнесе лекции и сатсанги в Южна Америка от 21 до 24 ноември и в Санто Доминго от 25 до 27 ноември. След това от 28 ноември до 6 декември остана в Меделин, Колумбия, където продължи програмата си със сатсанги и беседи.

Свами Нираньджан изнесе лекции по йога и проведе йога лагери в Мичиган, Вирджиния, Вашингтон, Пуерто Рико, Денвър и Сан Хосе. Шри Свамиджи председателства конвенцията по йога в Митхила, Бегусарай, от 10 до 12 декември и откри новопостроения там ашрам.

От 25 до 27 декември шри Свамиджи проведе конвенция по йога в Тхане. На 24 декември той изнесе поздравителна реч в Института за атомни изследвания Homi Bhabha относно патологията на болестите от гледна точка на йога. На 25 декември заедно със своите ученици той пристигна в Тхане, където беше посрещнат от шри Морарджи Десай. Конвенцията по йога беше открита от самия шри Морарджи Десай, а сесиите се водеха от шри Свамиджи. Присъстваха голям брой лекари, изследователи, учени и йога терапевти, заедно с хиляди поклонници и ученици. Грандиозното четиридневно събитие се оказа значимо в много отношения.

Шри Свамиджи изнесе сатсанги в Бомбайския клон на Бихарската школа по йога на 29-ти и замина за Мунгир на 30 декември.

Встъпване в длъжност на свами Нираньджан като приемник на шри Свамиджи

На 19 януари 1983 г., благоприятния ден на Басант панчами и деветнадесетата годишнина от основаването на Бихарската школа по йога, свами Сатянанда Сарасвати предаде ръководството на свами Нираньджанананда Сарасвати. Досега свами Нираньджан управляваше Сатянанда ашрамите в САЩ. Той тъкмо се беше върнал преди три дни, на 16-ти, по желание на своя гуру.

Предвид световното възраждане и популярността на йога свами Сатянанда постоянно получава молби да провежда все повече програми по йога на национално и международно ниво и да дава по-голям стимул и насоки на различните ашрами, училища и центрове, свързани с Бихарската школа по йога. Шри Свамиджи ще продължи да работи за мисията да разпространява йога и да ръководи Бихарската школа по йога като президент учредител.

Единствено дете на първите ученици на свами Сатянанда, Сатяврат и Дхармашакти, свами Ниранджанананда Сарасвати се роди на 14 февруари 1960 г., за да осъществи мисията на шри Свамиджи. Шри Свамиджи дойде в Нандаграм от Мумбай на 19 март. Очите му светнаха, когато пое тридесет и пет дневното бебе в ръцете си. Изглеждаше сякаш гуру и ученик си размениха тайни погледи... и тогава гуру избухна в смях:

– Това е Ниранджан, който е дошъл за специална мисия. Мисия, която се разпростира до много, много души. Той дойде като лъч светлина, който притежава всичко необходимо. Сигурен съм, че вие двамата ще превърнете тази божествена искра в нещо наистина божествено. Той заслужава не само любовта и уважението на родителите си, но и на обществото, нацията и цялото човечество. Той наистина е непорочен и безупречен, така че винаги го наричайте Ниранджан.

С благословията на своя божествен гуру младият Ниранджан удиви всички със своя талант и дейности. Той се присъедини към ашрама и прие санняса на възраст, когато другите деца крият лицата си в скута на майка си и вървят, хванали баща си за ръка. От самото начало момчето йогин Ниранджан получи различно образование. Животът в компанията на неговия гуру в дисциплинирана ашрамска среда доведе до разгръщането на удивително самосъзнание и интуиция. Наред с това той общуваше с много различни хора, имайки досег до различни ситуации и култури.

На десетгодишна възраст, на 10 февруари 1970 г., благоприятния ден на Басант панчами, той беше посветен в санняса. През март 1971 г. беше изпратен в Северна Ирландия, за да помага на новосформирания там ашрам. След като обиколи Ирландия, Шотландия, Англия, Франция, Швейцария и Австрия, изнасяйки лекции и програми, той се завърна в Мунгир през октомври 1973 г. заедно с група колумбийски поклонници, за да присъстват на честването на Златния юбилей.

Свами Нираджан замина отново за Южна Америка през 1974 г. Там той изследва археологически обекти и други исторически артефакти, които предоставят доказателства за наличието на древна йогийска култура в предколумбийската цивилизация. През следващите няколко години той ръководеше ашрами , изнасяше лекции и семинари, преподаваше уроци и обикаляше различни райони на Южна Америка и Австралия.

През 1976 г. той се завърна с шри Свамиджи от Австралия в Индия. Пое всички дела на ашрама в Мунгир, включително печатницата. Едновременно с това той изпълняваше ролята на секретар на шри Свамиджи. От декември 1977 г. започна да управлява ашрама в Калкута. Участва също и в изследването на диабета, проведено в Калкута и Бурла, Ориса. По време на престоя си в Калкута свърши изключителна работа.

През юни 1979 г. свами Нираджан пристигна в Гърция. Той обиколи много места в Европа, като провеждаше програми, конгреси, семинари и помагаше в управлението на различните ашрами и йога центрове. Престоят му в Европа се оказа изключително натоварен.

През април 1980 г. той отпътува за САЩ. Там изнесе лекции и проведе програми в над двадесет и пет града. През октомври той основа Сатянанда ашрама в САЩ. По време на престоя си в Америка се срещна с много християнски свещеници, будистки монаси, ученици на свами Шивананда и други важни религиозни и

духовни фигури. Посети много изследователски центрове и участва в обширен изследователски проект с д-р Джо Камия от Калифорния. Проведе програми в колежи, университети, Лайънс и Ротари клубове в цялата страна. Остана в Америка до началото на 1983 г., като управляваше ашрами и разпространяваше йога.

На 16 януари 1983 г. той се завърна в Индия по нареждане на шри Свамиджи, а на 19-ти, благоприятния ден на Басант панчами, шри Свамиджи назначи двадесет и три годишния свами Ниранджанананда Сарасвати за председател на Бихарската школа по йога, като възложи много голяма отговорност на младите му плещи.

По думите на Свами Сатясангананда, секретар на шри Свамиджи:

„За Бихарската школа по йога 1983 г. предвещава нови измерения и хоризонти. Изграждането на една институция само по себе си е огромна задача, но намирането на подходящи наследници, които да поддържат високите идеали и стандарти, е не по-малко важно. Още от самото начало свами Сатянанда играеше двойната роля на гуру и администратор, две роли, напълно противоположни и противоречащи една на друга, които от време на време го въвличаха в много трудности и в които той оцеляваше с ненадминато умение.

Всички сме запознати с ролята на гуру. Той вдъхновява, дава напътствия и е пътеводната светлина за много животи. За тези от вас, които имат гуру, е немислимо да живеят този живот, без да поддържат тази връзка. Би било равносилно на това да нямате очи, за да виждате, или уши, за да чувате, но замисляли ли сте се някога как гуру отговаря на изискванията на своите ученици? Как става така, че не само един, двама или трима, а хиляди и милиони хора по целия свят могат да черпят енергия от този единствен из-

точник? Очевидно е, че той е в състояние да навлезе в по-дълбоки и по-високи нива на съзнанието, където не съществува двойственост, където е способен да отсее истината от неистината, светското и грубото от чистото преживяване. Именно тази способност му позволява да се справя с проблемите на хората с изключителна прецизност.

Ако в същото време трябва да играе и ролята на администратор обаче, е необходимо от време на време да се връща или да се приземява до практическите, ежедневни дела на живота. Така че от една страна, той трябва да навлезе дълбоко навътре в себе си, а от друга, трябва да проявява на външен план същото това съзнание. Разбира се, това постоянно колебание от по-високи към по-ниски състояния на ума не е незначителна работа и не е лесно постижимо, тъй като едното състояние на ума не допълва другото. Само един дживанмукта, човек, просветлен в този живот, може да го прави с изключителна лекота. Свами Сатянанда е въплъщение на такъв човек. Решенията му като администратор бяха безупречни, а напътствията му към хората – просветляващи.

Колко още трябва да бъде притискан от тези изисквания? Шри Свамиджи често шеговито казва:

– Животът ми е разделен на двадесетгодишни цикли. Роден съм през 1923 г., присъединих се към ашрама на моя гуру през 1943 г., основах ашрама си през 1963 г., а сега, през 1983 г., последния повратен момент, аз се пенсионирам.

Виждайки разочарованото и неутешимо изражение на лицата ни, той винаги бърза да добави:

– Когато казвам пенсиониране, имам предвид администраторската си роля. Ще продължа да напътствам и вдъхновявам хората, докато съм жив.

Друг много уместен момент, който шри Свамиджи често споменава, е, че винаги е необходимо основате-

лят на една институция да се оттегли и да назначи свой наследник, докато е жив, за да може наследникът напълно да овладее работата. Това е особено важно за една санняска институция, където нищо не принадлежи на един конкретен човек.

Неспособността на много духовни водачи да извършат тази промяна е довела до провала на много институции. Виждали сме много дживанмукти, които действат енергично през живота си, но не успяват да оставят след себе си мощни наследници. Очевидно е, че в даден момент те трябва да предадат своята отговорност на другите и за изпълнението на тази отговорност решението трябва да бъде взето в точния момент. В крайна сметка едно цвете цъфти само когато са подходящи почвата и сезонът. Шри Свамиджи, който винаги вземаше решенията си в точния момент, беше избрал 1983 г., за да определи своя приемник. Това решение ще доведе до множество въпроси в умовете на хората. Вероятно сте сред онези, които се чудят относно бъдещето на БШЙ, след като шри Свамиджи се оттегли от администрацията.

Шри Свамиджи, както ще видите, с педантичното си око към детайла, мисли не само за настоящето, но и за години напред. В крайна сметка учениците и поклонниците по целия свят трябва да имат увереността, че институцията, за която са работили толкова усилено, няма да се разпадне. В момента БШЙ разполага с много ашрами, безброй центрове и огромен брой вдъхновени училища, хиляди учители и множество саннясини от различни националности и религии, разпръснати по света, със седалище в Мунгир. За да ги подкрепим, е необходимо да има подходящи учители, ефективна администрация, правилно вътрешно управление и вдъхновяващи насоки.

Саннясините, които бяха обучени като учители от шри Свамиджи, са на най-високо ниво и постигат от-

лични резултати и отзиви навсякъде, където отидат. Тези саннясини, чийто брой непрекъснато се увеличава, ще продължат да разпространяват ученията надлъж и нашир. Свами Нирандзанананда, оглавяващ борда на директорите, ще се занимава пряко с всички административни въпроси. От първостепенно значение за един ученик е да може да следва всяка устна или каквато и да било заповед на своя гуру. Той трябва да може да предвижда и да е винаги нащрек за всяка нужда на гуру. Само тогава гуру може да предаде своето знание и напътствия на ученика и да продължи мисията си чрез ученика.

Свами Нирандзанананда винаги е поддържал идеалите и стандартите на такъв ученик. Въпреки че е само на двайсет и три години, неговият опит, зрялост и проницателна преценка могат да се сравнят с тези на човек, два пъти по-възрастен от него. Той е пътувал много от единайсетгодишна възраст, може би неподозирайки за огромните отговорности, които ще му бъдат възложени по-късно. Въпреки това, ако се съди по миналото му, се вижда, че отговорността лежи върху много млади, но способни плещи.

В санняса парампара или традицията на санняса съгласно насоките, определени от Ади Шанкарачаря, гуру носи отговорността да предаде знанията си на достойни ученици, така че те да могат да продължат работата дори след като гуру се освободи от задълженията си. Все пак работата се върши с определена цел, а не като прищявка на отделен човек. Тя е свързана с една много по-велика и по-пространна визия, чиито ползи и бъдещи последици ще се усетят не само през това десетилетие, но и през следващите. Тази култура, начин на живот и философия не трябва да бъдат заличени от следите на времето, нито да се ограничат само до няколко души. Вместо това трябва да разнообразим и да разпространим системите

на йога във всички краища на света. Трябва да съхраним това богатство от знания, което може да ни помогне във всяка сфера от живота ни, за да могат не само нашите деца, но и нашите внуци и правнуци да знаят и сами да изберат най-добрия начин на живот за себе си.

Сега, когато шри Свамиджи вече не е начело на администрацията, неговият обхват и сфера на действие ще се увеличат значително. В това отношение можем да очакваме той да председателства семинари и конвенции в различни страни, градове и села, за да продължи да разпространява йога от врата до врата и от бряг до бряг по завета на своя гуру."

В онзи исторически ден на Басант панчами поклонниците, учениците и почитателите на шри Свамиджи го гледаха с удивление. Той изглеждаше много весел и щастлив. Посвети в мантра и карма санняса много духовно търсещи. По този повод даде и посвещение в пурна санняса на двайсет духовно търсещи, след което последва неговия благославящ сатсанг. Старите ученици на шри Свамиджи, които бяха свързани с него още от дните му на паривраджака, се молеха и се надяваха тази безсмъртна птица на свободните небеса да продължи да благославя всички със своята вдъхновяваща компания и мъдри слова...

Разширяване и консолидиране на мисията

О, Скъпоценни сред хората!
Дори Създателят се удивлява на ослепителния ти лик. Пречистил цялото си същество в огъня на познанието, докато заблестя като разтопено злато, ти остана недокоснат и непривързан в този свят като всеизвестния лотосов цвят.

Ganga tatastham chirayogiraajam, yoge ramantam shuchi shaanta moortim
Aanand samstham vipine vasantam, kaashaayavantam satatam namami.

Прекланям се пред облечения в охрова роба свами Сатянанда, вечния майстор по йога, който живее на бреговете на свещената река Ганг и е истинско въплъщение на мира, чистотата и блаженството.

Хари ананта, хари катха ананта – „Бог е безкраен и такива са делата му“. При все това хората се опитват да възхвалят Божията слава по всякакви начини и на всеки език, на който могат. Така и аз се постарах да напиша нещо за нашия любим Гурудев, много трудна, ако не и невъзможна задача. Винаги съм обичала да пиша. Пишех редовно за неделното издание на местния вестник и за женските списания Didi и Janani по теми като рецепти за готвене, бродерии и популярни пости и празници. Всичко това загуби значение, след като се свързах с шри Свамиджи. Започнах да записвам сатсангите му и методично да подреждам записките. Понякога изпращах някои от тях за публикуване в местните вестници и периодични издания. През 1957 г. шри Свамиджи ми каза да опиша преживяванията си по време на пътуването до Ганготри. Това постави началото на тези мемоари.

След това шри Свамиджи ми нареди да събера и редактирам сатсангите му, да обобщя ученията му под формата на сбити и съдържателни разкази и да напиша статии за Бадринат, Кедарнат, Ганготри, Ямунотри и други известни поклоннически места. „Тези статии трябва добре да представят темите, които засягат. Незабавно се заеми с тази задача. Трябва да подготвиш три-четири книги съвсем скоро. Ти си интелигентна и

способна, нямаш нужда от подробни обяснения. Винаги носи със себе си писалка и хартия и продължавай да пишеш."

След публикуването на книгата *Akash ka tara, dharati ka phool* (акт на любов към шри Свамиджи от свами Ниранджан) Сатявратджи ми каза: „Сега трябва да напишеш книга за живота и работата на шри Свамиджи". Тогава на мен дори не ми хрумваше какво и как да напиша. Сатявратджи разговаряше с шри Свамиджи от време на време и всеки път, когато шри Свамиджи споменеше нещо значимо или свързано с детството си, Сатявратджи го стенографираше, а след това аз го транскрибирах в дневника си. Сатявратджи винаги казваше: „Грижи се добре за тези дневници и записки. Те са много ценни. Един ден трябва да напишеш *Гуру гита*. Независимо дали ще съм жив или не, в деня, в който книгата стане готова, душата ми ще възтържествува. Добрите ми пожелания и благословията ми винаги ще ти помагат в писането".

След инцидента със Сатявратджи тази задача започна да ми се струва невъзможна. Но идеите за книгата продължаваха да се промъкват в главата ми. Понякога съзерцавах старите записки, понякога се губех в спомените. Времето летеше, обстоятелствата се променяха. Изминаха две десетилетия, преди отново да се замисля сериозно за книгата. По Божията милост имах при себе си „чашата с нектара" на Гурудев – неговите думи, идеи, личните разговори, сатсангите, съвместните ни пътувания, споделените преживявания. Бях чула някои истории за него от неговите духовни събратя, за други прочетох в книгите. Събирах всички материали, които намирах в дневниците и записките на неговите последователи, ученици и приятели, и мислено ги поставях на подходящото място в книгата.

„Лесно е да станеш Бог – обичаше да казва шри Свамиджи, – но е много трудно да станеш истинско чо-

вешко същество.“ А аз си позволявам да пиша за едно наистина велико човешко същество, което сега зададе нова посока на жизнения си път.

Сигурно сте чували за велики аскети и отшелници, които са се оказали впримчени в ограниченията на светския живот заради привързаността си към преходни неща, но фактът, че шри Свамиджи си тръгна от такова успешно и прочуто място като Ганга Даршан, създадено от самия него от нищото, за да заживее като странстващ бездомник без пукната пара, говори много за качеството на неговите тяга и вайрагя. Изглеждаше сякаш великият цар Джанака се беше завърнал в наши дни от миналото в лицето на свами Сатянанда. Винаги когато си мисля за този важен момент в живота му, не намирам думи, с които да изкажа по подходящ начин чувствата си.

Бхумандалешвар свами Шивананда създаде ослепително слънце от светлината на собствената си сияйна душа и животворните му лъчи сега проникват във всяко кътче на земята. Шри Свамиджи напуснал дома си на крехката деветнадесетгодишна възраст, а съдбата го довела в нозете на свами Шивананда. Дванадесетте години труден и суров ашрамски живот му помогнали да получи ценни прозрения за човешката природа. Той разбрал, че нагласата да е „по-свят от светците“ и да „проповядва от амвона“ не би могла да бъде целта на живота му. Решил да живее като обикновен човек. Така през 1956 г. с благословията на своя гуру свами Шивананда той потеглил към целта си.

Свами Сатянанда проведе първата си програма в Делхи. Още в Делхи той пося семето на своята санкалпа и мисия у Сатявратджи. Най-накрая пристигна в Нандаграм на 7 юни 1956 г., където смело обяви „Йога е културата на бъдещето“ и „Нандаграм е моят Сарнатх“.

Теоретичното познание е полезно за постигане на разграничаване, но по мнението на шри Свамиджи

познанието трябва да проникне в живота на човека и да се прилага на практика. Човек трябва не само да знае и да разбира духовните истини, но и да моделира живота си в съгласие с тях. Нашето познание за йога беше капсуловано в криптирани сутри, които само неколцина духовно търсещи индийци разбираха. Но сега стотици и хиляди духовно търсещи в цяла Индия и по целия свят знаят за кундалини шакти и практикуват асана и пранаяма, аджапа джапа и крия йога. Предназначението на „Йога-Ганга" е да е полезна за всички.

Шри Свамиджи е основателят, вдъхновителят и водачът на Международното движение по йога. Целта му е да развие йогийски качества и добродетели в човешкия ум. Той разби стените от погрешни представи и невежество, които заобикаляха животворното богатство на йога. Поведе кръстоносен поход, за да освободи науката йога от клопката на древните закодирани писания, където беше скрита.

Чарвака, будизъм, джайнизъм, няя, вайшешика, йога, мимамса, веданта, Упанишади и *Гита* – това са възвишените философии на древна Индия. Отделянето на малки части от тези различни философии и синтезът помежду им е довело до създаването на различни секти и култове. Всяка философия изтъква само един аспект на абсолютната истина. Истината има много форми, но обикновеният човек не е в състояние да схване този фундаментален принцип. Това е причината последователите на една философия да станат противници на последователите на друга школа на мисълта.

Следователно беше съвсем естествено във времената, когато изискванията към хората са промениха, когато техните вярвания, ценности и начин на живот претърпяха коренна промяна, културните и духовните традиции да започнат да се разпадат независимо от големите усилия да бъдат съхранени. Дори нацията се разпадна. Да не говорим за държавата и нейната

култура. Дори най-известната ѝ религиозна икона, бог Шива, се прехвърли в Китай редом с дома си, планината Кайлаш! В тази обстановка, във време, засегнато от материализма и консуматорството, шри Свамиджи постави началото на движението си по йога. През 1962 г. плановете му придобиха конкретна форма. Нандаграм се превърна в епицентър на Международното движение по йога, а „Йога Ганга" на шри Свамиджи започна да се разпростира от врата на врата и от бряг на бряг.

Божественият гуру даде своята благословия и повеля на достойния си ученик, който реши да основе ашрам на бреговете на насочилата се на север река Ганг и да запази пламъка на мъдростта и знанието на своя гуру живи завинаги. Това решение стана реалност с помощта и подкрепата на шри Кедарнат Гоенка.

Хора от всички касти, вярвания, религии и слоеве на обществото започнаха да идват в Бихарската школа по йога, за да учат йога. Нито Бихарската школа по йога, нито Международното движение по йога проповядваха някаква религия, секта или доктрина. Тяхната цел беше по-скоро да работят за физическото, умственото и духовното благоденствие и израстване на обикновения човек чрез разпространяването на систематични и научно доказани техники за садхана. Малко по малко обикновените хора започнаха да възприемат йогийските принципи и практики. Сферата на дейност започна да се разраства и от всички части на земното кълбо заприиждаха духовно търсещи. Откриха се клонове на Международното движение по йога и Бихарската школа по йога в много малки и големи градове и бяха организирани лагери и конвенции в цялата страна и по света.

Сферата на бъдещите възможности е неограничена, а природата им дори не може да се опише с думи. Науката йога е много древна съкровищница на Индия. Както и в другите науки, така и в тази изследванията и новите открития продължават. Понастоящем обхва-

път на тази наука не се ограничава само до няколко отшелници. Напротив, деца и възрастни, мъже и жени, млади и стари, богати и бедни, необразовани и образовани, инженери, лекари, адвокати, професори – всички те са горди участници в тази велика йога-ягия.

Шри Свамиджи твърдо е решил да съживи и възобнови древната йогийска култура. Той неуморно работи за възстановяване на изгубената слава и репутация на йога. В крайна сметка науката йога е така актуална в настоящата ядрена епоха, както е била и във времената на древните риши.

Думите не стигат, за да се опишат херкулесовите усилия, положени от шри Свамиджи за развитието на неговата мисия. За толкова кратко време по целия свят бяха изградени стотици ашрами, йога центрове и обединени институции, в които досега бяха проведени хиляди конвенции, курсове по йога, семинари и обучения на учители, да не споменаваме вихрените турнета на шри Свамиджи, когато той пътуваше през нощта и водеше програми през деня, покривайки двадесет и пет до тридесет града само за един месец. Без почивка, без отмора, само пътуване и програми. Единствено някой с величината на шри Свамиджи би могъл да провежда такива кампании с военна дисциплина. Други не биха се и осмелили да си помислят, че могат да извършат такова нещо.

До днес са публикувани над сто книги, написани от шри Свамиджи. Много заглавия се изчерпват скоро след първия тираж, толкова голямо е търсенето. Досега са продадени милиони броеве от класическата книга на шри Свамиджи Асана, пранаяма, мудра, бандха, като тя е преиздавана над двадесет и пет пъти както на английски език, така и на хинди. Преведена е също на много чужди езици, а хората с любов я наричат „семейния лекар". Много други негови книги също са преведени на чужди езици.

Веднъж шри Свамиджи каза: „Моята мисия е път, предопределен от божествената сила. Крайната му цел е трансформирането на човешкото общество и цивилизация в божествени. Това е моята садхана и аз ще я практикувам до края на живота си“. Следвайки максимата васудева кутумбакам, шри Свамиджи се стреми да превърне целия свят в едно семейство.

Да бъдат постоянно осъзнати за горепосоченото твърдение на шри Свамиджи и постоянно да работят в тази посока е първото и най-важно задължение на неговите ученици, поклонници и членовете на институциите, създадени от него. Ние трябва да работим сериозно, за да подобрим средата около себе си, където и да се намираме. Възприемайки нагласата на любов и състрадание, трябва да създадем едно огромно глобално семейство. За да запазим горящ пламъка на световния мир и универсалното братство, ние трябва да посветим живота си на тази благородна йога-ягия на шри Свамиджи.

Шри Свамиджи тръгна сам от ашрама на своя гуру, но по пътя към него се присъединяваха хора и спътниците му ставаха все повече и повече. И те ще продължат да нарастват в бъдеще. От самото начало шри Свамиджи остана непривързан като лотосов цвят и ще остане такъв завинаги. Той прави това, което казва, и казва това, което прави. Думите и действията му винаги си съответстват. Това видях, разбрах и преживях по време на дългото ми общуване с шри Свамиджи.

Бихарската школа по йога работи и разширява дейността си в много сфери. След построяването на Ганга Даршан се разкриха много възможности и посоки за изследователска работа, която вече започна. Шри Свамиджи също така даде начало на алтруистичната дейност на „Шивананда матх“. Неговите сатсанги, беседи, семинари по йога и посвещения в мантра не спираха дори за миг.

Дейности през 1983 г.

На 23 януари 1983 г. шри Свамиджи проведе сатсанг и програма с мантра дикша в семинарната зала на селскостопанския колеж в Сабаур, Бхагалпур.

На 25 януари свами Нираńджанананда Сарасвати откри Prembhakti Harinam Yash Sankirtan Sammelan в Сурягарха, Мунгир и произнесе встъпително слово.

В Ганга Даршан редовно се провеждат курсове за управление на здравето и обучение на учители. През месец май ще бъде проведен обучителен курс по гурукул за деца между седем и четиринадесет години. Курсът ще продължи един месец, като се очаква да участват стотици деца. Заради него всички останали курсове през май ще бъдат отменени.

На 3 февруари шри Свамиджи пристигна в Лондон със свами Сатясангананда. От Лондон той замина за Манчестър, където изнесе лекции по крия йога, мантра и хатха йога. На 5 февруари проведе проникновена беседа за медитацията и посвети много духовно търсещи в карма санняса.

Шри Свамиджи се завърна в Лондон на 7 февруари и откри тридневна програма в Caxton Hall. В речта си той обяви, че се оттегля, и че свами Нираńджан заема поста председател на Бихарската школа по йога. За присъстващите поклонници и благожелатели беше голяма радост да чуят тази новина. Много от тях познаваха свами Нираńджан много добре и вече предчувстваха, че той ще поеме председателството.

Шри Свамиджи говори за крия йога, йога нидра и медитация по време на програмата. Той също така хвърли светлина върху много други аспекти на йога и мантра. По-късно беше организиран семинар по йога в Лондон, по време на който шри Свамиджи посвети в мантра и санняса много духовно търсещи.

По време на престоя си в Лондон шри Свамиджи се срещна също с шри Бханот, редактор на новините на

хинди в Би Би Си. Той беше също интервюиран от г-н Брайън Натшире, редактор на изданието Yoga Today, и г-н Каушал, редактор на списание Amardeep, издавано на хинди.

Шри Свамиджи тръгна за Плимут на 11 февруари за двудневен семинар по кундалини йога. Много духовно търсещи получиха мантра дикша по време на семинара. На 14 февруари шри Свамиджи се отправи с кола за Харлоу.

В Харлоу шри Свамиджи откри семинар по йога на 14-ти вечерта. На 15-ти той изнесе лекции за йога нидра, крия йога, медитация и някои други аспекти на йога. Даде интервю на Роналд Фрийман, местен журналист. На 16 февруари шри Свамиджи се завърна в Лондон, откъдето отлетя за Париж.

В Париж шри Свамиджи посети Шивананда ашрам на 16-ти. На 17-ти много духовно търсещи се срещнаха лично с шри Свамиджи и получиха мантра дикша и санняса дикша от него.

На 18 февруари шри Свамиджи изнесе лекция на тема „Йога и управление на сърдечно-съдовите заболявания с помощта на медицината“ на конференция, организирана в Tenon Hospital. На конференцията присъстваха водещи френски лекари. След това шри Свамиджи отиде в Шивананда ашрам, където посвети много поклонници в мантра.

На 19 февруари шри Свамиджи връчи дипломите на двадесет и пет ученици от DIPS, които току-що бяха завършили своето тригодишно обучение със свами Девватмананда в Шивананда ашрам. Шри Свамиджи прегледа също изследователските работи, които студентите бяха написали по време на обучението си. След това шри Свамиджи проведе беседа на тема „Синтезът на западните и източните философии“ в Сорбоната. Същият ден вечерта той изнесе лекция в Dumas Medica на тема „Древните ведически традиции на риши сан-

няса и значението им за съвременния човек". Той посвети в санняса много заслужили духовно търсещи и след това тръгна за Пиза на 20-ти.

На летището в Пиза той беше сърдечно посрещнат от италианските си последователи и ученици. В Пиза беше организиран семинар, на който шри Свамиджи изнесе лекция за „Йога сутрите" на Патанджали. Всеки ден шри Свамиджи водеше беседи и даваше посвещения в мантра и карма санняса. На 23 февруари шри Свамиджи тръгна за Женева.

В Женева той проведе четиридневен семинар, посветен на темата за чакрите. Семинарът привлече участници от цяла Европа. Шри Свамиджи обясни с големи подробности местата и функциите на различните чакри в човешкото тяло. Също така много участници получиха от шри Свамиджи посвещение в мантра и карма санняса.

На 27 февруари шри Свамиджи пристигна в Барселона, където нетърпеливо го очакваха много ученици и духовно търсещи. Той посети домовете на много последователи и проведе сатсанги в тях. Всеки ден в ашрама в Барселона също имаше организиран сатсанг. На 3 март шри Свамиджи отиде в Свамиленд, ашрам в селски район на един час път от Барселона. Там той прекара целия ден сред красивата природа около ашрама. Много духовно търсещи получиха посвещения в мантра и карма санняса там.

Проект за бъдещето

Откъси от сатсангите на шри Свамиджи в Манчестър и Лондон през февруари 1983 г.:

„Преди да отида при свами Шивананда през 1943 г., се бях срещал с много гурута, но когато го открих, открих светлината. За мен е чест, че живях с него до 1956 г. – това беше фантастично време. Бях чел много

пъти за Христос, но никога не съм вярвал, че такъв човек може да съществува на този свят. Състрадание, любов и мисъл за другите са качества, които много рядко се срещат, но в лицето на свами Шивананда аз открих такъв човек.

Той не изпитваше привързаност към нищо и въпреки това обичаше всички. Имаше голямо сърце и в същото време беше дисциплиниран, а животът му беше постоянна саможертва. Всеки получаваше това, за което беше дошъл при него. Имаше голяма мощ. Хиляди хора идваха при него, за да търсят облекчение от болестите си. Беше излекувал милиони, но никога не го разгласяваше. На прага на неговата смърт учениците му го попитали: „Какво е Вашето послание към човечеството?“. Той не говорел, но взел писалка и написал последното си послание към човечеството: „Бог се моли заедно с вас. Всичко друго е маловажно“.

Невъзможно ми е за толкова кратко време да ви разкажа всичко за него. А и без това не обичам да говоря много за моя гуру. Аз го обичам, но това засяга мен, не вас. Вие трябва да намерите вашия гуру и да изпитвате същите чувства към него. Сутринта на 19 март 1956 г. той ме повика в своя кутир и ми възложи мисия. Трябваше да тръгна по широкия свят. Тогава той ми каза: „Ти си роден през 1923 г., през 1943 г. дойде при мен, през 1963 г. ще започнеш да работиш самостоятелно, през 1983 г. работата ти, свързана с институциите, ще приключи и след това ще достигнеш космическо ниво“. Така че аз работя по неговите повели.

Често след махасамадхи на свами Шивананда ясно усещах неговото присъствие. Съвсем отчетливо чувах гласа му, но дори и днес не знам как да се свържа с него. Дори когато искам да го направя, не мога. Но когато преживяването се появи, то е много ясно, приятно, спокойно и тихо. То идва при мен, когато искам да срутя всичко, което съм създал; когато искам да при-

ключа с нещо. Аз не харесвам ашрамите. Всъщност винаги съм вярвал, че един свами трябва да води друг начин на живот, но не мога да го направя. Трябва да продължа независимо дали ми харесва или не.

Последният път, когато усетих присъствието му, беше през ноември 1982 г. Бях на морския бряг в Пуерто Рико и се чувствах малко унил и депресиран заради времето. Тогава той ми каза: „Сега ти си свободен от ашрамския си живот“ – и така ме освободи. По това време с мен бяха около десетина свами от Америка, Колумбия и Европа, включително свами Нираджан. Аз го повиках и му казах: „Моят план вече е ясен. Няма да се занимавам повече с административната работа на Бихарската школа по йога или която и да е друга институция. Отмени пътуванията си в Америка и се върни в Мунгир колкото се може по-бързо“.

Аз го избрах, когато дойде при мен на четиригодишна възраст, и го обучавах, без да му кажа, че ще ме наследи. Сега той ще се грижи за цялата мисия, доколкото може. Дали ще се справи добре или не зависи от него – това вече не е моя работа. Аз принадлежа на йога, не на Бихарската школа по йога. Институцията е средство, а не цел сама по себе си.

В началото движението е средството, а философията е целта, но впоследствие институцията става цел, а философията – средство. Това се случва с всички религии, всички институции. Ние живеем само за да осигурим оцеляването на организацията или институцията, но аз не мисля, че ще се занимавам с това, след като се оттегля. Оттеглям се от институцията, която създадох и за която искрено работих.

Това означава, че няма да имам нищо общо с институцията като такава; не че съм против нея или че е имало някакви трудности, но сега не смятам да се ограничавам с каквито и да било институции и религии. Саннясинът трябва да е отвъд институциите и религиите. За него всички духовни институции са

част от душата му и всяка религия е еднакво ценна, важна и значима.

През идните двадесет години ще работя за доброто на човечеството и за моята садхана. Лично аз смятам, че дори йога е по-скоро средство, отколкото цел. В продължение на много години мислех, че когато хората се сдобият с успех, известност и власт, забравят за целта. Вместо да работят за човечеството, те работят за себе си. Ние трябва да работим за йога само доколкото можем да убедим хората, че тя може да им помогне. Трябва да разпространяваме определена философия или наука само до степен, в която хората могат да извлекат полза от нея, но ако забравим, че целта е добруването на човечеството като цяло, а не самото учение, тогава ще сме направили много голяма грешка.

Ако се замислите за това сериозно, ще осъзнаете, че институциите са изпаднали в застой. Те стават могъщи благодарение на важни управители и служители, които променят конституцията, добавят страница след страница, подготвят догми за оцеляването на институцията, а след това се свързват с политическите партии. Това обикновено приключва с абсолютен хаос и може да се случи на всеки. Затова реших, че ще остана свободен и ще говоря на хората за йога. Осъзнавам, че йога може да даде на човечеството много повече, отколкото вече е дала. Необходимо е да се преподава йога, но тъй като тя се преподава от и чрез различни институции, е станала много ограничена и неприемлива за мнозина.

Всички духовно търсещи трябва да споделят същите цели и идеали, които изразявам сега. Те трябва да се освободят от всякакви представителни движения, организации, клики, класи или секти и да се движат от едно място на друго, така че никой да не може да каже, че работят за определена институция, за име, слава, пари или нещо друго. От ноември 1983 г. ната-

тък аз напускам ашрама и ще прекарам следващите двадесет години като странстващ бездомник, да речем „царски" странстващ бездомник.

Известно време ще обикалям от място на място и ще посетя всички тиртхи. Не обичам тълпите, нямам нужда от пиршества за очите, защото съм осъзнал, че гръбнакът на истинската цивилизация се крепи върху няколко човека. Когато привличаш маси, десетки хиляди хора, с течението на времето всичко пропада. Историята го е доказала. Затова смятам да обикалям само тиртхите, а бъдещето ще покаже как ще прекарам следващите двадесет години от живота си след това."

Шри Свамиджи тръгна за Индия на 5 март и след като прекара един ден в Бомбай, се завърна в Мунгир.

От 9 до 16 април той отседна в Сатянанда ашрама в Австралия. Много поклонници получиха мантра дикша от него, а шестдесет духовно търсещи получиха санняса дикша. Шри Свамиджи удължи престоя си в Австралия и остана в Мангроув Маунтийн до 22 май. Там той откри официално сградата на новата печатница с ритуал за благословия на новите печатарски машини. На 21 май посвети много духовно търсещи в мантра, карма санняса и пурна санняса. По време на церемонията той говори и за свара йога. На 22 май се отправи за Индия заедно със свами Сатясангананда.

В Бариарпур на 15 км от Мунгир от 15 до 17 май беше организирана широкомащабна конвенция „Анга йога". В местната гимназия Phillips беше издигната голяма шатра. Свами Нираджан запали церемониалната лампада вечерта на 15-ти и произнесе встъпителна реч. Сутринта на 16 май той посвети много духовно търсещи в мантра, а следобед извърши бхуми пуджан и постави основите на ашрама в Бариарпур с пет камъка. През следващите три дни сутрин се провеждаха редовни занимания по асана и пранаяма, а през останалата

част на деня имаше лекции и сатсанги.

Четиристотин и петдесет деца от цялата страна пристигнаха в Бихарската школа по йога, Ганга Даршан, за да участват в обучителен курс по гурукул. През месец май ашрамът изглеждаше и се усещаше като детско училище. През целия ден се провеждаха учебни занимания, игри, карма йога, киртани и сатсанги. Децата имаха пълна свобода да играят и да правят пакости в обширните залесени околности на ашрама. Целият курс беше проведен под вещото ръководство на свами Ниранджан и пожъна голям успех във всички отношения. Курсът приключи на 25 май. Много деца получиха мантра дикша и като изразиха горещото си желание да се върнат отново догодина, си тръгнаха от ашрама радостни и щастливи.

От 3 юни се възобновиха курсовете за обучение на учители.

На 10 юли шри Свамиджи заедно със свами Сатясангананда и други саннясини посетиха Патна. Той се срещна с последователи и ученици и говори на обществени срещи и пресконференции. Бяха проведени програми в Ротари клуба, в местните училища и на много други места. Посланието на шри Свамиджи беше записано от All India Radio и скоро след това беше излъчено в ефир. Много ученици получиха мантра дикша, стотици получиха лични съвети и насоки и хиляди получиха даршан и слушаха сатсангите му. На 13 юли шри Свамиджи потегли за Калкута. Той остана в ашрама в Калкута от 14 до 20 юли, където изнесе сатсанги и посвети в мантра много духовно търсещи.

Гуру пурнима 1983 г.

Шри Свамиджи пристигна в Райпур на 21 юли заедно със свои ученици саннясини, за да проведе Гуру пурнима махотсав. На 22 и 23 юли се проведе специална садхана шивир. Бхаджаните и киртаните започнаха в 5 часа сутринта на 24-ти. В 6 ч. последва гуру пуджата. Хиля-

ди поклонници, събрали се от цяла Индия, почетоха своя гуру според древната индийска традиция. Поклонници от Австралия и Южна Америка записаха на видео цялата церемония, за да я предават по телевизията. Телевизията в Райпур също направи видеозапис на програмата, който беше излъчен по телевизията под формата на двадесет и пет минутна капсула две седмици по-късно.

Шри Свамиджи даде посвещения в мантра и карма санняса и изнесе много задълбочен сатсанг. Той каза следното:

„Участвам в честванията на Гуру пурнима от 1964 г. насам и тази година ще е за последен път. Оттук насетне няма да съм част от такива програми, затова тазгодишният празник Гуру пурнима е много важен и аз искам това да е съвсем ясно на всички ви.

До миналогодишния Гуру пурнима личността ми беше ограничена и обусловена, сякаш бях разделен на две части – една външна и една вътрешна. Едната личност беше тази на садху, а другата – на гуру. Трябваше да изпълнявам и двете роли. Това понякога изискваше висока цена, но някак през последните двадесет години успявах да съвместявам успешно и двете роли.

По време на предишните програми за Гуру пурнима аз често се чудех дали Гуру пурнима се чества заради гуру или заради последователя. Вие не разбирате тази разлика, защото идвате тук с вяра, а вярата е толкова сияйна, че заслепява очите и пропускате много неща. Светлината на петнадесет или двадесет лампи е достатъчна, за да заслепи очите; по същия начин човек не вижда никакви недостатъци в светлината на вярата. Гуру пурнима тази година чества един неангажиран, освободен садху, който не е привързан към никого и към нищо. На този празничен ден няма награди и похвали за никого. Освободен от всякакви задължения и отговорности, сега ще разпространявам посланието на йога от врата до врата в Индия и из-

вън нея и ще почивам навсякъде в скута на Майката Природа. Ще идвам само когато усетя, че имам желание за това. Не съм задължен или обвързан с никого. Дошъл съм тук единствено за да възстановя могъщите традиции на вашите предци и да ви разкажа за значимостта на този Гуру пурнима, който празнувате.

На този свещен ден на Гуру пурнима саннясините също трябва да помислят и да решат кои са техните задачи и задължения, каква е тяхната садхана и тяхната традиция? Асаните и пранаяма не са наша работа или професия, това е по-скоро нашата садхана. И ние трябва да останем встрани от малкото статус и уважение, които получаваме, докато преподаваме йога на хората. Един саннясин винаги трябва да остане изцяло непривързан и да се разграничи от всички неща. Той трябва да живее като лотосов лист във водата.

И друго искам да подчертая. След като получите посвещение в мантра, е много важно да практикувате редовно джапа на тази мантра. Без садхана човек не може да постигне самоувереност, а без самоувереност той е безсилен пред лицето на ежедневните проблеми, които изникват в живота. Вътре във вас има един склад със скрита енергия. С помощта на садханата вие можете да събудите тази енергия и да я впрегнете, за да изкорените проблемите си. Не казвам, че всички проблеми на човека могат да бъдат отстранени по този начин, но човек може до голяма степен сам да отстрани проблемите си. Направете си една петнадесет-двадесетминутна програма за садхана с асана, пранаяма, джапа и дхяна и я практикувайте редовно. Тази садхана постепенно събужда аттмашакти, божествената енергия, която спи във всеки от нас. Единствената цел на мантрата, която ви беше дадена днес, е да събуди тази енергия, и това е моето послание за Гуру пурнима към всички вас."

След програмата шри Свамиджи тръгна за ашрама в Райпур, където беше отседнал. Докато се качваше в колата, той повика Дхармашакти и ѝ каза: „Няма да ходя в Нандаграм. Нали разбираш защо? През следващите два дни няма да излизам от стаята си“. След това той си тръгна. Дхармашакти стигна до ашрама един час по-късно. Стаята ѝ беше срещу тази на шри Свамиджи. Неговата стая беше заключена отвън. Беше дал стриктни нареждания стаята да остане заключена през следващите два дни. Ние трябваше да отворим вратата само след като той ни се обадеше по телефона.

След като беше взето решение програмата за Гуру пурнима да се състои в Райпур, Дхармашакти беше помолила шри Свамиджи да проведе програма в Нандаграм на 26 юли. Той се беше съгласил и събитието беше планирано от 25-ти до 27-ми. Подробностите относно програмата бяха публикувани също и в списанието на ашрама. Дхармашакти беше направила цялата организация за програмата в Нандаграм и след като обясни всичко на един свами, отговорник за събитието в ашрама в Нандаграм, тя замина за Райпур за честването на Гуру пурнима. Там тя разговаря също с шри Свамиджи за програмата в Нандаграм. „Нека програмата да е двудневна – беше казал той – аз ще остана там от 25-ти следобед до 26-ти следобед.“ Тя беше предала съобщението в Нандаграм и програмата беше отпечатана в местните вестници. Сега, след тази внезапна промяна на плановете, Дхармашакти търпеливо изчака, като си мислеше: „Нека бъде, както Гурудев е пожелал. Аз няма да си тръгна, докато не се срещна с него.“ Свамита от ашрама и други ученици и последователи от време на време идваха до стаята на шри Свамиджи и като виждаха, че е заключена, се връщаха обратно.

Шри Свамиджи излезе от самадхи сутринта на 26 юли. Той звънна в офиса долу и им каза да отворят вратата. Дхармашакти отиде при него за даршан, седна в краката му, а той дълго ѝ говори.

– Сега, след като вече съм волна птица – каза той, – прекарах последните два дни много спокойно и безгрижно. Много пъти в миналото съм си мислил да направя нещо такова, но денят на Гуру пурнима обикновено е толкова напрегнат, че никога не успявах да отделя време за себе си. Ти познаваш моите най-съкровени мисли и желания много добре. Правя всички неща, които никога не съм си и помислял, че ще правя. Просто се отплащам на моя гуру. Това не е мой избор или желание. Не напуснах дома си, за да стана гуру или да отворя ашрам. Тръгнах си, защото нямах причина да оставам повече там. Позволих на Божието желание да ръководи действията ми през целия ми живот. Повелята на моя гуру е Божият глас за мен. Ако той иска да постигне нещо чрез мен, то със сигурност ще се случи. Не мога нищо да направя по въпроса. Единствената ми молитва към Бог е аз да бъда средство за проява на Божията воля, не за евтина демонстрация на йогийски сили. В крайна сметка единствено Божията воля е над всичко.

Ти си свързана с мен от много време. Не умувай дълго над факта, че не отидох в Нандаграм. Аз съм навсякъде с всички. Ако си искала да ми подариш нещо определено, донеси го следващия път, когато идваш в Мунгир. Кога отиваш в Нандаграм?

– Свамиджи – отговорих аз, – твоят полет е следобед. Ще тръгна вечерта, след като заминеш. Не разсъждавам много, но като се върна в Нандаграм, хората със сигурност ще задават всякакви въпроси за отсъствието ти. Може да е малко трудно. Благослови ме, за да съм достатъчно силна и да посрещна всяка трудност.

Шри Свамиджи започна да се смее.

– Ти получи моята благословия преди много време. Не само бащата, но и целият свят ще възхвалява смелото и решително дете. Ти беше способна, затова и получи благословията. Хари Ом.

Шри Свамиджи замина за Мунгир следобед. Аз се върнах в Нандаграм с вечерния влак. Пътуването от Райпур е два часа с влак. Когато стигнах в печатницата, ме чакаха много хора. Разбрах, че в ашрама от сутринта се пеят бхаджани и киртани. Бяха се събрали повече от петстотин души, в това число много поклонници от други места.

– Шри Свамиджи не можа да дойде заради неизбежни обстоятелства – само това казах като обяснение.

След като отговорих на безброй телефонни обаждания и се срещнах с безброй хора, накрая отпратих всички работници от печатницата по домовете им и я заключих в 8 вечерта. След това се прибрах в стаята си. Имах планове да направя нещо по случай Гуру пурнима там, но не успях да направя нищо. В ума ми се въртяха много мисли. Положих доста усилия, за да медитирам или дори да направя само джапа, но не успях. Накрая безпомощна се оставих на течението на мислите, които преминаха през ума ми.

Мрежата от мисли продължаваше да се разширява. Шри Свамиджи, делата му, думите му, проблясваха в ума ми като филмови кадри. Защо има страдание в живота? Защо има непълнота и желания в човечеството? Учението, което бях попила от моя гуру, е, че целостта и реализирането на човешкото съществуване почиват върху синтеза на материалния и духовния живот. Основата на този синтез е чувството за родство с цялото човечество, чувство за единство с космическия дух. Храната не може да ни даде мир, а обикновените идеали не могат да ни дадат щастие. Вместо да се фокусираме изцяло върху тялото, ума или духа, осъзнаването на човек трябва да се разширява във всички посоки и да стане всеобхватно. Трябва да се стремим към компромис между йога и бхога, тяга и вайрагя, истина и неистина, теория и практика. Едностранното развитие никога не може да доведе до пълна красота и реализиране.

Какво прекрасно възвишено учение, в чиято светлина всички пътеки, които водят към крайната цел, стават кристално ясни!

Великата мисия, заради която шри Свамиджи остави дома си, взе посвещение в санняса, премина през трудни садхани, издържа на безброй трудности по време на странстванията си, построи ашрами и даде началото на грандиозното движение за разпространяване на светлината на йога, не беше лесна работа, както много хора си мислят. Тя беше по-предизвикателна от това да ходиш по ръба на бръснача или да накараш слон да мине през иглено ухо. В края на всичко това шри Свамиджи просто каза: „Йога не е секта или религия, а начин на живот".

В Ганга Даршан също беше организирана гуру падука пуджа. Бхаджаните и киртаните започнаха в ранната утрин на 24 юли. Третият етаж на основната сграда беше препълнен с последователи и ученици. Тържествено, с голяма радост и почит, сутринта беше проведена падука пуджа. Вечерта шри Чандрашекхар Кхан представи програма с поклонническа музика, а шримати Кришна Деви произнесе вдъхновяваща беседа за *Рамаяна*.

През октомври 1983 г. в Ганга Даршан беше организиран курс по крия йога и таттва шуддхи под наблюдението и ръководството на шри Свамиджи. Бяха проведени отделни занимания за индийци и за чуждестранни студенти. Повече от двеста духовно търсещи от цяла Индия участваха в курса. Курсът за чуждестранни студенти привлече духовно търсещи от Англия, Италия и Гърция. В края на обучението много последователи получиха посвещение в карма санняса.

На 26 октомври шри Свамиджи изнесе сатсанг в местния Ротари клуб в Мунгир.

На 9 ноември шри Свамиджи потегли от Мунгир на световна обиколка. След като даде даршан и дикша и изнесе сатсанг в Дханбад, шри Свамиджи пристигна в

Калкута, където от 11 до 13 ноември председателства семинар на тема „Справяне с хипертонията и свързаните с нея болести с помощта на йога“. Д-р свами Шанкардевананда, д-р Вивекананда, съдия Т. К. Васу (главен съдия във Върховния съд в Калкута), шри Д. Рай, д-р. Т. В. Тулпуле, Бомбай, д-р. С. С. Санял от клиника Bellevue, проф. А. К. Мадги от факултета по неврофизиология на Калкутския университет, д-р Уша Сундарам и много други лекари и терапевти участваха в семинара. Група известни лекари проведоха дискусия на тема „Влиянието на йога върху сърдечните заболявания“. По време на семинара двама лекари приеха посвещение в пурна санняса. След семинара шри Свамиджи отпътува за Австралия.

На 9 ноември свами Нираджан откри медицински лагер за лечение на очни заболявания в Бариарпур.

На 16 ноември шри Свамиджи пристигна в Сидни със свами Сатясангананда. На 28 ноември той изнесе приветствена реч пред голяма група хора в ашрама в Мангроув Маунтин и откри тридневен семинар. На 28 ноември под вещото ръководство на шри Свамиджи започна и курс по крия йога за напреднали. Всеки ден по време на семинара шри Свамиджи провеждаше сатсанги върху крия йога и тантра.

На 4 декември шри Свамиджи откри седмица под надслов „Мантра, нада и символ“. През седмицата той даде посвещение на много духовно търсещи. На 11-ти шри Свамиджи откри специален курс за карма санняса, по време на който повече от 50 последователи бяха посветени в карма санняса.

Шри Свамиджи изнесе публична лекция на 18 декември. На 19 декември много духовно търсещи взеха мантра дикша в ашрама в Менли. На 24 декември много последователи и заинтересовани се събраха в ашрама в Мангроув Маунтин за посвещение в мантра, духовно име и получаване на лични насоки. На 25 декември два-

десет и четирима духовно търсещи взеха посвещение в пурна санняса, а много други получиха посвещения в мантра и карма санняса.

Дейности през 1984 г.

През януари в Ганга Даршан започна тримесечен курс за въведение в санняса. Целта му не бе да накара участниците да вземат посвещение в санняса, а да им даде възможност да се запознаят със санняския начин на живот и да им помогне да получат ценен опит от това изживяване.

Както и в предишните години, ще се проведат курсове за обучение на учители, за управление на здравето и други обичайни курсове по йога. Курсът за деца ще бъде организиран отново през май, но този път те трябва да бъдат придружавани от своите родители.

Басант панчами, 7 февруари, денят на основаването на Бихарската школа по йога, беше отпразнуван с тридневна програма. Над две хиляди ученици, последователи и доброжелатели участваха в програмата, която включваше хаван, пеене на *Гита*, бхаджани, киртани, молитви, медитации и Нараяна бходж. Свами Ниранджан изнасяше вдъхновяващи сатсанги всяка вечер.

На 15 януари шри Свамиджи потегли за Австралия. В Нюкасъл, Нов Южен Уелс, той даде интервюта за вестниците и радио ABC. Посети резиденцията на шри Гхош, където изнесе сатсанг на тема „Значимостта на йога в ежедневието" пред събралите се експатриати от Индия и други членове на Индийското ведическо общество.

Шри Свамиджи тръгна за Кернс, Куинсланд, на 20 януари. По пътя той се отби в Таунсвил за едно телевизионно интервю. В Кернс участва в пресконференция, организирана от радиомрежата и местните вестници. На следващия ден изнесе публична лекция върху медитацията. На 22 януари той откри Сатянанда ашра-

ма в Кернс, а на 23-ти изнесе лекция за терапевтичните аспекти на йога. Също така даде посвещения в мантра и карма санняса, както и духовни имена на последователи.

На 26 януари шри Свамиджи пристигна в Роклин, Виктория, след кратък престой в Сатянанда ашрама в Канбера. На следващия ден той откри новопостроения Сатянанда ашрам в Роклин, като запали лампадата на ашрама и изнесе вдъхновяващ сатсанг на тема „Важността на ашрамския живот". Тихата и спокойна атмосфера на този ашрам, построен сред дивата природа, ще бъде много благоприятна за духовно търсещите. Ашрамът е достатъчно голям, за да побере едновременно двеста и петдесет души.

По време на последвалия осемдневен семинар по йога в ашрама в Роклин шри Свамиджи изнесе сатсанги за различните аспекти на йога. Той даде духовни имена на последователи и посвети мнозина в мантра и карма санняса. След като откри курс по крия йога в ашрама на 31 януари, шри Свамиджи потегли към Канбера.

На 1 февруари шри Свамиджи даде интервю на кореспонденти от Canberra Times и други австралийски вестници в пресклуба в Канбера. Също така даде специално интервю за телевизионния канал 7 TV Network. След като посвети много последователи в мантра и карма санняса, той се завърна в Мангроув Маунтин на 2-ри.

На 5 февруари Жан Симилтън от радио мрежата ABC интервюира шри Свамиджи за програмата City Extra. Интервюто беше излъчено в цяла Австралия. На 12 февруари шри Свамиджи изнесе публична лекция в Госфорд. След това той отиде в Куинсланд, където изнесе сатсанги и лекции от 17 до 20 февруари. Участва и в йога семинар в Бризбейн. След като изнесе публична лекция в Голд Коуст, шри Свамиджи продължи към Нов Южен Уелс, където изнесе публични лекции в Лили-

ан Рок, Нимбин, Белинген, Тари, Нюкасъл и Сидни от 21 до 29 февруари.

Австралийската обиколка на шри Свамиджи пожъна голям успех. Хиляди практикуващи йога и духовно търсещи посетиха неговите програми. Той посвети стотици търсещи в санняса, карма санняса, мантра, духовно име и символ във всяко място, което посети. Тридесет и шест последователи взеха посвещение в карма санняса в Мангроув Маунтин, двадесет и седем в Лилиан Рок, шестнадесет в Нимбин, единадесет в Белинген, десет в Нюкасъл и Тари, шестдесет в Роклин, дванадесет в Канбера, двадесет и седем в Бризбейн, шестнадесет в Кернс и тридесет в Хобарт.

През март шри Свамиджи изнесе сатсанг и публични лекции в Оукланд и на езерото Уангапай (Нова Зеландия), в Ланчестън и Хобарт (Тасмания), Пърт (Западна Австралия), Роклин (Виктория), Алис Спрингс (Северна територия) и Аделейд (Южна Австралия). Той също така откри официално курс по крия йога в Сатянанда ашрама.

Свами Ниранджан откри самелани по *Рамаяна*, организирани от Комитета за семинари върху *Рамаяна* към джамалпурските железници в железопътната станция в Калянпур на 19 февруари и в жп станцията в Бариарпур на 21 февруари.

На 19 февруари, свещения ден на Шиваратри, в Ганга Даршан беше организирана специална програма с бхаджани, киртани и сатсанг. Като раздаде мали и духовни имена, изпратени от шри Свамиджи от Австралия, свами Ниранджан посвети деветима духовно търсещи в пурна санняса и десетима в карма санняса пред свещения жертвен огън.

През месец май бяха проведени два курса на тема „Ефективно управление на бизнеса".

На 30 май шри Свамиджи пристигна в Южна Франция, където на 31-ви откри Сатянанда йога център в

Тулон. На 1 юни той изнесе публична лекция на тема „Дисциплина и свобода чрез йога“ в зала „Пабло Неруда“ в Ним. На 2-ри откри курс по крия йога и изнесе вдъхновяващ сатсанг за различните аспекти на йога.

На 8 юни шри Свамиджи потегли към красивия остров Амби (Лазурен бряг), за да проведе петдневен семинар. Този средиземноморски остров е обграден с борови дървета от всички страни. Шри Свамиджи изнесе сатсанги за значението и важността на мантра в ежедневието и посвети много последователи в мантра. На 12 юни той даде също и посвещения в пурна санняса.

Програмите на шри Свамиджи в Южна Франция бяха много успешни. На 13 юни той потегли към Париж, където беше изключително топло посрещнат от последователи и ученици. На 15 юни шри Свамиджи започна серия от лекции в три части на тема „Индийските свещени книги и практическото им приложение в ежедневието“. По време на тези лекции в Шивананда ашрама той разясни финитe аспекти на Ведите, мантра шастрите и други значими школи на индийската философия и мисъл.

Като представи задълбочен и проницателен анализ на гръцките философски школи и влиянието им върху западната религия и цивилизация, шри Свамиджи показа как тази философия е довела до раждането на култура и общество, в които материалният и духовният живот са отделени един от друг. За разлика от нея учениятa на Ведите водят до развитие на благоприятен и красив начин на живот, при който светският живот, религиозните вярвания и духовните търсения се преливат в едно хармонично цяло. Лекциите на шри Свамиджи по време на тези програми бяха несравними по отношение на своята разбираемост, оригиналност и яснота на мисълта, и недвусмислено показаха вродената гениалност на неговата личност.

От 18 до 25 юни шри Свамиджи изнесе много публични лекции, посветени на различни аспекти на йога и

тантра. Лекцията в Центъра за човека и знанието, Париж, на 18 юни, беше на тема „Духовните търсения по време на брачния живот“. На 19-ти той участва като почетен гост в частна програма, организирана от парижкото масонско общество. Темата на речта му беше „Йога – своевременен подарък на Индия за западния свят“. На 20-ти и 21-ви той изнесе сатсанги пред огромни аудитории в Сатянанда ашрама в Париж.

Шри Свамиджи посети известната клиника на д-р Доси и проф. Клоарек в болница Тепоп, Париж, на 22 юни. Тези бележити лекари са световно известни специалисти по сърдечни заболявания. Шри Свамиджи изнесе лекция на тема „Йога – медицината на бъдещето“ в конферентната зала в болница Тепоп. Вечерта в Сорбоната, известния френски университет, той изнесе лекция на тема „Последни научни изследвания върху йога“. На тази лекция шри Свамиджи информира аудиторията за причините, вдъхновили руски учени да изпратят в космоса индиец, практикуващ йога.

На 23 юни шри Свамиджи участва в кръгла маса дискусия на тема „Йога и обучението в бъдеще“ с членове на Факултета по педагогика и учители от Condorcet College, Париж.

На 25 юни шри Свамиджи отиде в Шамаранд, Франция, където беше поканен от г-н Жерард Клиц от името на Европейския съюз по йога. Шри Свамиджи проведе петдневен курс в Университета по йога в Шамаранд. По време на лекциите му, посветени на йога и тантра, той се фокусира по-специално върху детайли от Йога сутрите на Патанджали. Специален момент в програмата беше публикуването на френския превод (озаглавен Liberte) на Four Chapters on Freedom, неговия виртуозен коментар на английски език върху Йога сутрите. Книгата беше преведена от свами Йогабхакти и публикувана и отпечатана от Европейския съюз по йога под ръководството на г-н Жерард Клиц. Федерацията по

йога препоръча тази книга като учебник в програмата за обучение на учителите по йога в цяла Европа. Преди да напусне Франция, шри Свамиджи посвети в санняса седем духовно търсещи.

На 30 юни той потегли за Гърция, за да проведе тържествата за Гуру пурнима в Солун. За първи път Гуру пурнима беше отбелязан в Европа във физическото присъствие на шри Свамиджи. В навечерието на празника беше организирана тридневна програма, в която участваха саннясини, поклонници, ученици и доброжелатели от Гърция и целия свят. На 13 юли, свещения ден на Гуру пурнима, хиляди поклонници получиха даршан от Гурудев свами Сатянанда Сарасвати и неговата благословия. Много духовно търсещи бяха посветени в мантра и в карма санняса. За европейските последователи това беше паметно и ценно преживяване.

Също така в Ганга Даршан беше организирана специална садхана-шивир от 10 до 12 юли. На 10-ти вечерта шри Чандрашекхар Кхан изпя красиви бхаджани. На 11-ти и 12-ти вечерта бяха проведени беседи върху *Рамаяна* от шри Кришна Деви и шри Раджеш Мохамед. На 12-ти рано сутринта програмата започна с бхаджани и киртани, последвани от хаван и падука пуджа. Участваха повече от три хиляди души, а програмата пожъна огромен успех.

На 14 юли шри Свамиджи се завърна във Франция от Гърция. Там той проведе седемдневен семинар за учители по йога. Този семинар беше организиран от свами Йогабхакти във вдъхновяващите околности на шато „Терарг", осемстотингодишен замък в Южна Франция.

Практиките по таттва шуддхи се провеждаха от свами Сатясангананда. Това беше първото представяне на таттва шуддхи в Европа. По време на семинара шри Свамиджи изнесе много сатсанги, посветени на философията на йога и тантра и приложението им в ежедневния живот.

Шри Свамиджи тръгна за Централна Франция на 23 юли, където участва в петнадесетдневен семинар, организиран от свами Деватмананда и Прагянанда в L'Hermitage, ашрам в селски район. Участниците бяха основно ученици в DIPS (Diffusions of Teachings of Swami Satyananda Saraswati, „Разпространение на ученията на свами Сатянанада Сарасвати"), институция, която провежда обучения за учители по йога. Шри Свамиджи изнасяше сатсанги всеки ден, като покри голям брой теми, включително Упанишадите, *Рамаяна*, *Махабхарата*, Ведите и Пураните. Трима духовно търсещи получиха посвещение в пурна санняса по време на семинара.

След това шри Свамиджи отпътува за Ньошател, Швейцария, по покана на Сиру Найнани и там ръководи провеждането на курс по садхана. На 18 август той отиде в Женева, за да вземе участие в курс по свара йога, самкхя, тантра и веданта. По време на този семинар шри Свамиджи изнесе достъпни и просветляващи беседи на определени йогийски теми, за които хората имаха много малко познания досега.

След като посвети трима духовно търсещи в карма санняса, шри Свамиджи отпътува за Делхи и пристигна в Мунгир на 29 август.

В Ганга Даршан редовно се провеждаха курсове по садхана, обучения на учители и курсове по управление на здравето. Саннясините от ашрама също пътуваха извън ашрама, за да провеждат лагери и шивири.

Шри Свамиджи откри курс по крия йога за средно напреднали на хинди и курс по таттва шуддхи на 14 октомври. Той изнесе вдъхновяващ сатсанг пред участниците.

На 6 ноември свами Нираджан откри курс по крия йога за средно напреднали и курс по таттва шуддхи. Свами Ананданада пристигна с група последователи от Италия за участие в курса. Свами Санам също доведе група от Англия. През ноември и декември шри

Свамиджи посвети в пурна санняса четирима духовно търсещи, в карма санняса – деветдесет духовно търсещи и в мантра стотици други.

Зората на компютърната ера в ашрама

През октомври 1984 г. по случай благоприятния ден Виджаядашами в Ганга Даршан бяха инсталирани два компютъра. Така малкият град Мунгир беше отбелязан върху компютърната карта на Индия. Тези компютри ще се използват за събиране както на изследователски данни, свързани с йога практиките, така и за лекциите на шри Свамиджи и за други материали, подбрани от древната литература върху йога и тантра.

Дейности през 1985 г.

От 3 до 6 януари свами Нираняджан изнесе серия от сатсанги в ашрама в Дханбад. Впоследствие програмите със свами Нираняджан бяха организирани в дома на шри Санджив Кумар, в аулата на Индийския технологичен университет, в Лайнс клуба, в аудиторията на Coal Bhavan, в клубовете Sijua и Digladih, в каменовъгленните мини Sudamadih и Moolidih, в сдружение „Сатсанг за жените", в Gujarati Samaj (Джхария), Аграсен бхавана (Джхария), Пистодеви видямандир, клуба Kustaur, в каменовъгленните мини Golukdih, Kujjta и Saraidhela.

На 24 януари свами Нираняджан откри шивир в Калянпур, Мунгир. На 3 февруари той откри лагер за оказване на здравна помощ на слепите в Сурягарха. На 10-ти взе участие в ежегодните тържества в Сарасвати шишу мандир в Мунгир и на 17-ти откри център за природолечение и йога на територията на Бал Бхарати видямандир в Мунгир.

На Басант панчами с тридневна програма от бхаджани, киртани и сатсанги беше отбелязан денят на създаването на БШЙ. Беше организирана и гощавка за бедните и нуждаещите се.

На 17 февруари, свещения ден на Шиваратри, шри Свамиджи посвети осем индийски духовно търсещи в пурна санняса. Той посвети също така двадесет и петима последователи в карма санняса и много други в мантра.

На 24 февруари шри Свамиджи, придружен от свами Сатясангананда, отпътува за Англия. На 26-ти те пристигнаха в Лондон. На 2-ри март шри Свамиджи изнесе лекция за медитацията на семинар, организиран от Антония Бойло, а от 8 до 10 март председателства семинар по йога и тантра, организиран от свами Прагямурти в Conway Hall. Лекциите на шри Свамиджи на този семинар бяха посветени на практическите аспекти на тантрическата медитация по отношение на тялото, ума и съзнанието. По време на престоя си в Лондон шри Свамиджи посвети тринадесет последователи в карма санняса и един в пурна санняса

На 26 март шри Свамиджи се завърна в Ганга Даршан и остана там два месеца. През октомври 1985 г. той основа две обществени институции: „Шивананда матх" и Фондация за изследвания в йога. Сега тези институции вече са надлежно регистрирани. Започна да излиза тримесечно списание, наречено Шивананда матх, под егидата на организацията „Шивананда матх", която също осигурява стипендии на заслужили ученици, както и книги и канцеларски материали на бедни деца.

През тази година шри Свамиджи реши да отпразнува Гуру пурнима в Сатянанда ашрам в Атина. На 22 юни той отпътува за Гърция, за да ръководи тридневната програма, която включваше садхана и сатсанг. Придружаваше го свами Сатясангананда

На път за Атина шри Свамиджи се отби в Бомбай и даде даршан и изнесе сатсанг на своите последователи от града. На 24 юни той продължи за Атина, където беше топло посрещнат от своите гръцки последователи и ученици. Шри Свамиджи отиде да види новия ашрам в Пеяния, който се простира на площ от сто де-

кара. Спокойната атмосфера на това място се оказа идеална за европейските последователи, които имаха възможност да бъдат в присъствието на шри Свамиджи и да се насладят на неговите сатсанги.

Празникът Гуру пурнима започна на 29 юни 1985 г. с вълнуваща лекция на шри Свамиджи. Свами Йогашакти от Колумбия изпълни бхаджани и киртани, а свами Сатясангананда и свами Деватмананда изнесоха лекции за връзката между гуру и ученик. В своите сатсанги шри Свамиджи хвърли светлина върху йога, тантра и други аспекти на индийската философия.

На 2 юли, на светлия ден Гуру пурнима, в атмосфера на голяма преданост и почит се проведе гуру падука пуджа с участието на хиляди последователи от Гърция, Европа, Америка и Англия. За западните ученици това беше чудесна възможност да станат свидетели на свещеното събитие.

Гуру падука пуджа се проведе и в Ганга даршан, Мунгир, също с голяма радост и ентусиазъм. Повече от две хиляди последователи взеха участие в програмата, която включваше бхаджани, киртани, пеене на *Рамаяна* и сатсанг.

На 3 юли шри Свамиджи тържествено откри курса по таттва шуддхи в Гърция, който се проведе от свами Сатясангананда.

На 9 юли той замина за Антверпен, Белгия, по покана на своя отдавнашен последовател шри Рам Сенон, директор на Веданта института по раджа йога. По време на престоя си там шри Свамиджи изнесе много лекции, посветени на пранаяма, мудра, бандха и кундалини йога. Той проведе и специално занятие по йога нидра, което беше излъчено по телевизията. Посвети също четиридесет и четирима последователи в карма санняса и седемнадесет в пурна санняса.

Шри Свамиджи се върна в Атина на 14 юли, където посвети много последователи в мантра, карма санняса

и пурна санняса. На 19-ти той отпътува от Атина за Индия. Остана в Бомбай три дни, където членовете на новосъздадения Сатянанда йога център бяха направили цялата подготовка за неговия престой и програми. Шри Свамиджи изнесе сатсанги и лекции на много различни места в Бомбай. На 23 юли той замина за Делхи, а на 24-ти се завърна в Мунгир.

На 18 октомври шри Свамиджи отиде в Дханбад, където се срещна с последователи и изнесе сатсанг. На 19-ти той пристигна в Новамунди с частния самолет на шри Р. Н. Шарма, вицепрезидент на компанията за производство на желязо и стомана „Тата". По традиция той беше посрещнат от ученици от началните и средните класове на училищата TISCO. След като изнесе приветствие пред изключително многолюдна публика в Йога кендра, Новамунди, шри Свамиджи говори пред участниците в курса по крия йога, който се провеждаше от няколко свами от Бихарската школа по йога. Същата вечер той изнесе публична лекция в Новамунди клуба.

Шри Свамиджи отпътува за Бомбай на 21 октомври по покана на местния Сатянанда йога център. По време на престоя си в Бомбай шри Свамиджи изнесе три публични лекции за кундалини йога в Бхаратия видя бхаван. В лекциите си шри Свамиджи хвърли светлина върху малко известни аспекти в тантра. На тези лекции присъстваха хора от всички сфери на бомбайското общество. На 29 октомври шри Свамиджи бе поканен да говори в центъра за атомни изследвания Homi Bhabha в Тромбай.

Всеки ден шри Свамиджи изнасяше сатсанги в резиденция „Шато Уиндзор" на г-н и г-жа Мунчи. Той също така посвети в мантра и карма санняса много духовно търсещи.

През ноември шри Свамиджи се завърна в Мунгир, където изнесе сатсанги за участниците в курсовете

по крия йога и таттва шуддхи. Той посвети седем от участниците от Индия в пурна санняса и много духовно търсещи в мантра. През ноември свами Прагямурти доведе група от Англия на курс по крия йога. Свами Анандананда също доведе група от Италия, за да практикуват ашрамски живот и карма йога.

Шри Свамиджи получаваше покани за посещения и програми от различни места от страната и света. Той изпрати следното послание до всички свои последователи и ученици:

Послание от шри Свамиджи

Периодично получавам писма от ученици, а също така и от групи, които са били тук и ме молят да ги посетя. Аз, разбира се, бих ги посетил, тъй като изпитвам дълбока симпатия към моите ученици и саннясини, които считам за свои. Но в момента това е невъзможно.

Все пак, имайки предвид всеобщото желание, реших да изпратя свами Нираджан от мое име. Въпреки че няма да присъствам лично, духът, сърцето и умът ми ще достигнат до вас чрез Нираджан.

Предвид това всички саннясини, карма саннясини, ученици, последователи и приятели трябва да бъдат информирани за посещенията му. Свами Нираджан отива там не само като мой представител, но всъщност като моята душа, без никаква разлика.

Надявам се посланието ми да е ясно.

Дейност през 1986 г.

През януари 1986 г. бяха организирани програми в Мадхя Прадеш, Ориса и Махаращра. За тези програми шри Свамиджи изпрати свами Нираджан и четирима други свами. Свами Нираджан и придружаващите го свами тръгнаха от Мунгир на 5 януари и пристигнаха в Калкута на 6-ти. След като изнесоха сатсанг в Калкута, те стигнаха Райгарх на 7-ми сутринта. В Райгарх

беше организирана богата програма, която включваше сатсанги, занятия и посвещения. Вечерта беше организирана и публична лекция.

На 9 януари свами Нираńджан пристигна в Бхилай, където бе организирана четиридневна конвенция от 9-ти до 12-ти. Той откри конвенцията на 9-ти вечерта, като запали церемониалната лампада и украси портрета на шри Свамиджи с гирлянди. Конвенцията включваше бхаджани, киртани, сатсанги, занятия по асана, пранаяма и йога нидра, както и сесии с въпроси и отговори. По специална молба на жителите на Нандаграм свами Нираńджан се съгласи да посети и Нандаграм.

На сутринта на 12-ти свами Нираńджан отпътува с кола от Бхилай за Нандаграм. От ранни зори жителите на Нандаграм започнаха да се събират в ашрама, за да зърнат любимия си Нираńджан. Веднага след като пристигна в ашрама, свами Нираńджан беше бурно приветстван с добре дошъл. Преди всичко друго той се поклони на мястото на бху самадхи на свами Сатяврататананда, а след това посвети в мантра четиридесет и трима духовно търсещи в главната зала на ашрама. Дотогава в ашрама вече се бяха събрали повече от две хиляди души и прииждаха все повече и повече. Възрастните хора в тълпата се стараеха всячески да се приближат, за да могат да видят по-добре скъпия за тях Нираńджан. В обръщението си към събралите се хора свами Нираńджан каза:

– Не съм дошъл тук, за да ви дам даршан, а за да предам посланието на пуджия Гурудев и да получа вашите благословии и добри пожелания.

След като се срещна с всички, в 11 ч. сутринта свами Нираńджан се върна в Бхилай, където продължи богатата програма от лекции, посвещения, срещи и пресконференции.

На 13 януари свами Нираńджан пристигна в Райпур с кола. Той даде пресконференция, която беше последвана

от програми в аюрведичния и женския колеж. Записа специално интервю във филиала на радио All India в Райпур и след това се обърна към многолюдно събрание от ученици и последователи. След като даде посвещение в мантра сутринта на 14-ти, свами Нираджан посети църквата „Св. Йосиф", където изнесе лекция на тема „Значението на йога в съвременната епоха". През целия ден свами Нираджан и неговата група изнасяха беседи и интервюта, а същата нощ отпътуваха в Самбалпур.

Те пристигнаха в Самбалпур на 15 януари сутринта. От 16-ти до 18-ти беше организирана тридневна конвенция по йога в Уткал. По време на конвенцията имаше бхаджани, киртани, посвещения, сатсанги и сесии с въпроси и отговори. Г-жа Кришна Деви изнасяше лекции върху *Рамаяна* през трите дни на конвенцията. На 17-ти свами Нираджан изнесе публична лекция в Burla Engineering College. След края на конвенцията, на 18-ти групата замина за Бомбай.

След пристигането си в Бомбай на 19-ти свами Нираджан изнесе публична лекция на тема „Йога за по-добро здраве" в Тхане и връчи сертификати на участниците в курса по обучение за йога учители. От 20-ти до 25-ти той проведе занятия по чидакаша дхарана в Бхаратия видя бхаван. Много хора имаха също възможност да разговарят с него насаме. На 21 януари той изнесе публична лекция на тема „Раджа йога на Патанджали" в аулата ISKCON в Джуху. На 22-ри изнесе лекция на тема „Йога терапия" в бомбайския западен Ротари клуб. На 23-ти свами Нираджан говори на тема „Управление на стреса с помощта на йога" пред работниците и служителите на компанията Gestkin Williams в Бхандуп, като ги обучи в прости и ефикасни йога практики. На 24 януари той изнесе лекция на тема „Йога – наука на днешния и култура на утрешния ден" в аулата на компанията „Тата". На 25 януари в Бхаратия видя бхаван се проведе занятие по асани за деца под ръ-

ководството на свами Нираджан. Всички тези програми се ръководеха от Сатянанда йога центъра в Бомбай. След това през нощта на 25 януари свами Нираджан отпътува за Гондия.

На 26 януари следобед той пристигна в Гондия, където беше радушно посрещнат. Последва наситена програма със сатсанги, посвещения, интервюта и сесии с въпроси и отговори. След това на 29-ти той се завърна в Мунгир през Калкута.

Шри Свамиджи замина в Делхи на 5 февруари. Оттам той отпътува за Амравати, Махаращра, за да открие и ръководи тридневна национална конвенция по йога. Шри Свамиджи откри конвенцията на 7-ми с пламенна реч на тема „Значението на йога за цялостното развитие на личността". На 8 и 9 февруари той изнесе сатсанги и се срещна с учители по йога и студенти от цяла Индия, които бяха дошли на конвенцията. На 10 февруари шри Свамиджи се върна в Делхи и след това в Мунгир.

На 1 март шри Свамиджи отпътува за Патна, където откри събитие за деца от източните щати на Индия. Събитието беше организирано от организацията All India Shishu Sangam. Шри Свамиджи запали церемониалната лампада, за да отбележи началото на събитието. След това децата от Мегхалая се построиха в почетен караул пред шри Свамиджи. В речта си шри Свамиджи призова децата да се учат и да познават богатото си културно наследство. На 2 март той се завърна в Мунгир.

Шри Свамиджи продължи да изнася сатсанги за студенти и последователи в Ганга Даршан. От декември 1985 г. до март 1986 г. стотици хора приеха посвещение в мантра. Шестдесет и осем духовно търсещи взеха посвещение в карма санняса, а трима – в пурна санняса.

В Бомбай, Лонавала, Куч и Бхудж бяха организирани програми, на които шри Свамиджи изпрати свами Ни-

ранджан. Свами Нираджан пристигна в Дханбад на 5 май, където проведе програма със сатсанг и посвещения в мантра. След това на 7-ми и 8-ми той посети Дисергарх и Санкатория и проведе еднодневен курс на тема „Управление на стреса“ за служителите в компания Eastern Coalfields.

На 9 май свами Нираджан пристигна в Бомбай. На 10-ти той беше поканен да изнесе лекция на тема „Йога в ежедневието“ в Центъра за атомни изследвания Bhabha в Тромбай. На 11 май замина за Лонавала, за да проведе йога ритрийт за студенти и преподаватели от Сатянанда йога центъра в Бомбай. Освен ежедневните занятия и сатсангите той поднесе разяснения също и на различни теми от Ведите и Упанишадите. Много духовно търсещи получиха посвещение в мантра в края на ритрийта.

Свами Нираджан се завърна в Бомбай на 18-ти. Там той проведе тридневен шивир на тема „Прана видя“, организиран от Сатянанда йога центъра. Другите му разнообразни ангажименти включваха лекция, озаглавена „От хармония към хармония“, на годишната конференция на Ротари клуба в хотел Taj, курс по управление на стреса в компаниите „Tata“ и Rose Co. Ltd и вдъхновяващ сатсанг в дома на Пратибха Мунши.

На 19 май свами Нираджан отлетя със самолет до Бхудж в Куч, където проведе занятия, посвети в мантра духовно търсещи, даде публични и частни интервюта и направи обръщение към членовете на Ротари клуба, Търговската камара и Асоциацията на търговците. Той изнесе също вълнуваща реч пред офицери и войници от индийската армия, военновъздушните сили и силите за гранична сигурност. Всяка вечер той изнасяше също сатсанги в Шанти никетан.

На 26 май свами Нираджан се върна в Бомбай, а след това на 30-ти – през Калкута в Мунгир.

Тази година в Ганга Даршан беше отпразнуван Гуру пурнима махотсав. От 18 до 20 юли беше организи-

ран специален садхана-шивир, който включваше занятия по асана и пранаяма, бхаджани, киртани, сатсанги и пеене на *Гита* и Упанишадите. Д-р Манас Вишвас от Датия (Мадхя Прадеш) всяка вечер изнасяше беседи върху *Рамаяна*.

На 21 юли, благоприятния ден на Гуру пурнима, пеенето на бхаджани, киртани и мантри започна в 5 ч. сутринта. Гуру падука пуджа, в която участваха над три хиляди души, започна в 6 ч. Падука пуджата се проведе в главната сграда, докато шри Свамиджи се намираше в кутира. По специална молба последователите получиха възможност за даршан от него и да засвидетелстват почитта си от разстояние. След падука пуджата те се наредиха на опашка и след като засвидетелстваха почитанието си към шри Свамиджи в кутира, отново се връщаха на опашката. Това продължи до 11 ч. сутринта. Преди обяд шри Свамиджи беше посветил много последователи в мантра и санняса. Около петдесет или шестдесет души бяха приели посвещение в карма санняса в началото на юли. Пуджата, сатсангът и останалата част от програмата се проведоха в залата на третия етаж на новопостроената главна сграда. Цялото събитие беше много вдъхновяващо и извисяващо.

Шри Свамиджи остана в Ганга Даршан за известно време, за да изпълни няколко специални проекта. Той беше основал „Шивананда матх" в памет на своя гуру, Свами Шивананда от Ришикеш, чиято стогодишнина от рождението скоро щеше да бъде отбелязана в цял свят. Свами Шивананда беше олицетворение на любов, служене, състрадание и милосърдие. „Шивананда матх" е регистрирана благотворителна организация, посветена на популяризирането на тези възвишени идеали на свами Шивананда. Слава на великия гуру и на неговия също толкова велик ученик!

От основаването си „Шивананда матх" предоставяше стипендии, книги, тетрадки и други учебни ма-

териали на бедни и нуждаещи се студенти в района на Мунгир. Това беше обширен проект, който се изпълняваше в съответствие с целите на институцията – да подпомага отличили се студенти по всички възможни начини. Освен това се раздаваха безплатно необходими лекарства на нуждаещи се пациенти.

На 24 декември 1985 г. бяха раздадени дрехи на мъже, жени и деца в размирния квартал Лакшмипур в Мунгир, където наскоро имаше случаи на палежи, кръвопролития и грабежи. Шри Свамиджи първо уведоми областните власти за плана си и след като получи от тях подробности за засегнатите семейства, изготви обстоен списък на кого какво трябва да се даде. По този списък бяха подготвени пакети с дрехи за всяко от двеста и шестнадесетте семейства. Свами Нираньджан заедно със седем свами и двадесет и двама местни доброволци от „Шивананда матх" бяха изпратени да раздадат дрехите на нуждаещите се семейства. Две семейства получиха и кухненска посуда. Организацията „Шивананда матх" беше получила тези дрехи като дарение от последователи от Сингапур.

Шри Свамиджи планира скоро да оборудва линейка, която да служи като подвижна болница на „Шивананда матх". Линейката ще транспортира лекари, медицински сестри и лекарства до отдалечени селски райони, за да преглеждат пациенти и да им дават лекарства. На всеки две седмици линейката ще превозва ветеринарни лекари, които да се грижат за добитъка в селата. Също така се планира да се отворят училища в отдалечени селски райони. Главният министър на Бихар шри Бхагват Джха Азад посети ашрама и проведе плодотворни дискусии с шри Свамиджи. Той със задоволство научи за програмите и плановете на шри Свамиджи и обеща да осигури земя и учители за бъдещите училища. Мисията на шри Свамиджи наистина се разрастваше стремително.

Стогодишнината от рождението на свами Шивананда

Стогодишнината от рождението на свами Шивананда се пада на 8 септември 1987 г. Затова Гуру пурнима през 1987 г. ще бъде отбелязан като стогодишният Гуру пурнима. Ще пристигнат последователи и ученици от всички краища на Индия и от цял свят. Организаторите очакват почти десет хиляди души. Шри Свамиджи е решил по този повод да проведе тридневен сатсанг-шивир. Програмата ще включва ежедневно пеене на *Саундаря лахари* и *Бхагавад гита* в 8 ч. сутринта и пеене на *Рамаяна* и Упанишадите в 2 ч. следобед. Свами Шивананда много обичаше музиката, затова тя ще заеме особено важно място в честването на неговата стогодишнина. Прочути музикални изпълнители ще се конкурират помежду си, за да получат правото да участват в програмата. И през трите дни на програмата ще се проведат тричасови музикални вечери.

Шри Свамиджи има също ясен проект за изследователския център. Той знае точно какво да направи и къде да го направи. Ще бъдат донесени компютри и помещенията ще се проектират така, че да отговарят на изискванията за тях. След приключване на предварителната изследователска работа ще бъде свикан семинар с лекари и терапевти. Изследователската работа вече продължава от няколко години. Бяха започнали да пристигат доклади и досиета от различни лекари.

Библиотеката е доста голяма, в нея има сто и един големи метални шкафа, пълни с книги на най-разнообразна тематика. Освен книги на английски език и хинди библиотеката разполага и с книги на много други езици. Шри Свамиджи има грандиозна визия в ума си и разнообразната му дейност обхваща много сфери и слоеве на обществото.

„Карма йога е истинската йога“ – това е девизът на шри Свамиджи, който учениците му са взели присърце. Те следват пътя на карма йога с кураж и убеденост.

Шри Свамиджи наистина даде нова посока на човешката еволюция.

Бхумандалешвар свами Шивананда беше преминал през строга садхана и беше предал всички заслужени от нея плодове на своя ученик, обладаващ свръхчовешки качества. В продължение на дванадесет години той беше държал в пазвата си Сатям, този океан от знания и мъдрост, а след това го беше изпратил с повелята за бахуджан хитая, бахуджан сукхая да работи за благото и щастието на хората.

След като бил благословен от своя гуру да стане завоевател на света, Сатям прегърнал начина на живот на паривраджака и тръгнал по пътя, осветен от силата на душата на своя всемогъщ гуру. Докато преминавал през непознати места и се движел сред непознати хора, той се сблъскал с много изпитания и несгоди, но продължавал да върви. Скоро усилията му започнали да дават плодове. Успехът го следвал навсякъде, където и да отидел. Там, където пътят ми е осеян с тръни, те се превръщат в цветя...

През юни 1957 г. той получил съвети и напътствия от божествените сили. През 1961 г. получил още една повеля в Бадринат. След завръщането си от Бадринат получил благословиите и заръките на своя гуру и се заклел да изпълни божествената повеля. Йога ще бъде културата на утрешния ден – с това смело изявление шри Свамиджи основа Международното движение по йога. След като неговият гуру прие махасамадхи, шри Свамиджи запали вечния огън в негова памет и започна ревностно да изпълнява повелите му. След строга тапася и садхана той се утвърди като парамахамса и започна да разпространява мисията си по всички кътчета на земното кълбо.

Систематичното обучение по йога, предоставено от шри Свамиджи, многобройните ашрами и йога центрове, основани в Индия и в чужбина, конвенциите

по йога, успешните световни турнета, непрекъснатите изследвания на различни заболявания – всичко това е ярко доказателство за напредъка и успеха на движението по йога. Стотици хиляди екземпляри от неговите книги са продадени и още повече непрекъснато се печатат. Неговите творби са преведени на много индийски и чужди езици и са публикувани в цял свят. През последните двадесет и една години редовно се публикуват ежемесечните списания-близнаци *Yoga* и *Yoga Vidya*, а по искане на ревностно търсещите целият материал за крия йога садхана за напреднали беше последователно публикуван в продължение на три години на хинди и на английски език в периодичното издание Kriya.

Шри Васудев Шарма, служител в печатницата на Горската академия за йога и веданта в Ришикеш, каза следното на тридесет и първия рожден ден на шри Свамиджи:

„О, стълб на Ананда кутир, това гигантско здание, което величествено се издига на брега на свещената Ганг, в този светъл ден гордо блести, защото е получило подкрепата на божествения поддръжник със сърце, по-чисто от Ганг, характер, по-жилав и устойчив от Хималаите, и реч, по-сладка от най-сладкия мед..."

Тези искрени чувства бяха изразени през 1954 г., но думите звучат правдиво дори и днес, когато Ганга Даршан замени Ананда кутир...

В началото на 1954 г. шри Свамиджи написа едно есе, озаглавено „Аз съм саннясин". И до днес той поддържа същите идеали и носи същото вдъхновение в себе си:

Аз съм саннясин

Човекът покори небесните селения, прекоси огромни морета, измери безкрайните простори на небето, из-

следва дълбините на нагънатото океанско дъно, разкри безброй тайни на природата, възприе различни философии и религии, потуши страданията и мъките си, свърза двата бряга на раждането и смъртта с моста на живота, откри божествеността и осъзна първичната основа на вечния живот. Той придоби всичко, загуби всичко, видя всичко. И все пак човекът остава незавършен. Неизпълнени остават желанията му, един неутолим копнеж не спира да го преследва. Смъртта е краят, а раждането е началото на приключението, наречено живот.

Смъртта допълва живота, а животът допълва смъртта. Нито дхарма, нито карма, нито йога, нито мантра или тантра могат да направят живота цялостен и завършен. Дори пълнотата, проповядвана като идеал на йогийския и духовен живот, е толкова нереална, колкото нероденият образован и обезпечен син на една безплодна жена.

Този проблем остава и досега. Никой все още не се е нает да го реши. Йоги, гяни, махатми, аскети и учени – всички се опитваха, но не успяха. Ние се изгубвахме в нашето индивидуално преследване на смисъла на живота или се давехме в материалните изкушения на света, или забравяхме всичко в мимолетните проблясъци на духовното блаженство. Един търсеше атман, друг – параматман. Един реализира Бог, друг се изгуби в капаните на светското. Един тръгна да открие безкрайния космос, друг се гмурна дълбоко в океана да разкрие тайните му, а трети достигна пределите на пространството. Един търсеше мир, докато друг предизвикваше буря. Досега обаче никой не успя да постигне изчерпателно, всеобхватно разбиране за живота.

Развитието на живота остана ограничено до няколко области. Хиндуистът не можа да стане мюсюлманин, нито мюсюлманинът – хиндуист. Грихастха не успя да се превърне в саннясин, нито пък саннясинът – в грихастха. Един казваше, че светът е реален, друг

твърдеше, че е нереален. Един казваше: „Всичко е едно“, а друг: „Много са“, а трети твърдеше: „Преди всичко не съществува нищо“. Колкото повече търсехме, толкова повече губехме. Колкото повече знания придобивахме, толкова по-малко знаещи ставахме. Дори след вековни търсения на цяла плеяда йоги, гяни, светци и махатми, тайната на живота не можа да бъде разбулена. Но днес трябва да решим този сложен въпрос.

Разбрали сме, че животът е свещен – той не е проклятие или грях, а по-скоро красив дар. Йоги, бхакти, учени, философи и реализирани учители се опитваха да подобрят качеството на живот. Но какъв беше резултатът? Истинската природа на живота остана скрита, нали? Трябва да премахнем завесата, спусната върху живота от религиозните догми и постулатите на писанията, и да измием цветовете, наслоени върху него от векове. Тогава и само тогава ще видим живота в първозданното му великолепие. Животът е прост и неопетнен, свещен и единен. От необятното до микроскопичното, всичко е пропито от живот. Той е истински и вездесъщ. Покривалата, наслагани върху него, са само помпозност и показност, нищо повече.

Нека животът ми продължи такъв, какъвто е, в посоката, която копнее да следва. Задръжте за себе си вашите знания, вашата философия, вашата духовност, вашата наука, вашето социално поведение, вашата религия. Нека животът ми се лее във великолепие като живота на дете. Нека летя като волна птица. Позволете ми да остана невинен и незнаещ. Нямам нужда от вашата мъдрост или знание. Не ми трябват вашата начетеност и вашите книги. Аз искам да бродя из джунглите и планините. Оставете ме да пея с птиците, не ме спирайте. Оставете ме да тичам по пътеки, покрити със сухи листа, и да чувам как шумолят изпод бързите ми стъпки. Не ме спирайте. Позволете ми да съзерцавам дивните пейзажи, които се разгръ-

щат при изгрев слънце. Нека живея сред листата на гората, водата на потоците и въздуха на безкрайното небе. Оставете вашата цивилизация, вашата суета, вашата слава и вашата религия. Не ме връзвайте, оставете ме да отида там, където искам. Не ме стягайте в оковите на социалните норми и правила, не ме подвеждайте с религиозните си убеждения, не ме оборвайте с научните си аргументи. Не ме отклонявайте от моя път.

Аз съм птица в безкрайното небе.
Аз съм безкраен поток от нектар.
Аз съм спокойно вечно блаженство.
Аз съм блестящата звезда на радостта.
Вървете си, сълзи, скръб и тъга,
затворът на болката е разрушен.
Там, където имаше тръни по пътя ми,
превърнаха се в украса от цветя.
Аз съм саннясин, аз съм саннясин...

Колко са верни думите на този саннясин, роден с духовни самскари, придобити в продължение на няколко живота! Диамантът се ражда скрит сред мръсните въглища. Ако бъде открит от опитен бижутер, неговото сияние и блясък ще се разпространят по целия свят, в противен случай никой дори няма да разбере за него. Този необикновен диамант, наречен Сатям, започнал да излъчва светлината си веднага щом излязъл от мината, но малцина забелязали това. Съдбата довела този диамант до прага на бижутера, който веднага оценил стойността му и започнал да изрязва и полира неравните ръбове на този скъпоценен камък. За дванадесет години диамантът придобил такова сияние и блясък, че залял със светлината си целия Ананда кутир. Постепенно светлината започнала да се разпростира и извън ашрама. Гуру дарил сияйния си ученик с най-избрани-

те си благословии и го изпратил да завладее света. Сега този подобен на слънце ученик трябва да завърши мисията си и да освободи света от тъмнината, без да попадне в оковите на приятелството или враждата с когото и да било...

Палав имал всичко – красивата природа на родния си Кумаон, богатството и престижа на баща си, топлината и уважението на приятелите си – но нищо от това не успяло да го обвърже. Не му било отредено да остане затворен между четирите стени на дома си. Като волна птица той оставил всичко, за да се рее в безкрайното небе... Това се случило през 1942 година.

Сега е 1988 г. Минали са четиридесет и шест години. Той вече не е момчето Дхармендра, а лъвът Сатям, чийто рев възвестява посланието на йога, прогонвайки тъмнината на невежеството от всяко кътче на света. Половин век по-късно неговото чувство за безпристрастност и непривързаност е все същото. Той е създал богато наследство – Шивананда ашрам, седеметажния Ганга Даршан, „Шивананда матх", Центъра за изследвания в йога и още много, но може ли този съвременен Бхагиратха, който направи „Йога-Ганг" достъпна за обикновения човек, да остане ограничен в пределите на Ганга Даршан?

На 8 август 1988 г. свами Сатянанда Сарасвати, месията на йога, окончателно напусна Ганга Даршан, за да се скита навсякъде като волна птица, да благодари на божествените сили за всичко, което беше постигнал, и да моли за техните благословии и напътствия за бъдещото русло на живота си.

Неговото пълно и безусловно отречение повтаря като ехо чувствата, които той беше изразил преди почти половин век: „Нека животът ми се лее като невинния поток на моето детство. Нека си остана незнаещ, не желая вашата мъдрост и знания. Искам да се рея високо като безгрижните птици в небесната синева.

Нека да пея заедно с тези птици, не ме спирайте, не ме ограничавайте"...

О, Сатям! Създадох този малък „венец" от цветовете на твоята любов, обич, състрадание, мъдрост и знание, които се отронваха по време на безбройните ти сатсанги, лекции и беседи. В този венец няма нищо, което наистина мога да нарека мое – всичко, което е там, принадлежи на теб.

Полагам този скромен венец пред твоите лотосови нозе с чувство както на нерешителност, така и на несдържана радост...

Нека животът ми продължи такъв, какъвто е
в посоката, която копнее да следва.
Задръжте за себе си вашите знания, вашата философия, вашата духовност,
вашата наука, вашето социално поведение, вашата религия.
Нека животът ми протича прекрасно като живота на дете.
Нека полетя като птиците,
Нека си остана невинен и несведущ.
Нямам нужда от вашето познание.
Обичам да бродя из джунглите.
Нека да пея с птиците, не ме спирайте.
Нека се смея в ослепителната градина на живота.
Нека бягам по шумата в гората.
Нека зърна мирозданието при изгрев слънце.
Нека сили ми дават листата в гората, пролетните потоци и чистият въздух.
Запазете за себе си вашата цивилизация, вашата гордост, вашата репутация.
Оставете ме да отида там, където искам.
Далеч, далеч, отвъд хоризонта.
Там, където земните лъчи не проникват.
Там, докъдето земните пътища не стигат.
Не ме обвързвайте с вашите социални норми.
Не ме облъчвайте с вашите религии.
Не ме погубвайте с вашите условности.
Оставете ме на мира.
Оставете ме да бъда себе си.

Кулминация на пророческото видение

О, ослепително слънце на Ганга Даршан!

Вървейки по пътя към вечната и необятна светлина, направлявана от яркото излъчване на твоя сияен Аз, аз се покланям с дълбока благодарност пред светите ти нозе. По твоите собствени думи:

Аз съм птица в безкрайното небе,
аз съм неспирният поток на нектара,
аз съм тиха, несконтаема благословия,
аз съм сияйната звезда на радостта.
Идете си, сълзи, скръб и тъга,
затворът на болката вече е разрушен.
И къде са сега тръните по пътя,
с цветя е пътят ми окичен.

Binu hari kripa milahi nahin santa – невъзможно е да срещнеш светец без милостта на Бог. Животът ми е доказателство за това твърдение на Тулсидас. Великите светци и бхакти се появяват във всяка епоха и време, за да ни кажат, покажат и упътят в истината.

Винаги съм имала желание, разрешение и насока да пиша за битието на този скъпоценен камък сред светците. Имах също и вдъхновението и благословията на Гурудев. Каквото и да каже Гурудев, винаги се случва. Това е нещо, което видях и преживях на всяка крачка в живота си. Заедно с Гурудев имах подкрепата и насърчението на неговия най-близък приятел и ученик Сатявратджи, моя закрилник, водач и спътник в това житейско пътешествие, и това ми помогна с лекота да преплувам сложните течения и водовъртежи на семейния и социалния живот.

Не би било преувеличено твърдението, че в резултат на благоприятната ни карма от минали животи ние се озовахме в нозете на велики светци достатъчно рано в този живот. Имахме голямото щастие да получим благословиите на свами Шивананда, както и грижовната закрила и другарство на свами Сатянанда. Връщайки се към тези ранни дни, се губя в прилив от спомени. Събитията и случките след 1956 г. остават

живи в ума ми завинаги. Сатявратджи винаги се интересуваше от книги и списания. Купуваше и поръчваше книги, които четеше и след това раздаваше на другите. Шкафовете ни винаги бяха пълни с книги. През 1956 г. получихме пълен набор от книгите на свами Шивананда. Започнаха също да пристигат различни списания и периодични издания всеки месец. Задачата да давам, получавам и организирам тази голяма колекция от четива падна на моите плещи.

След 1956 г. по съвета на Сватявратджи се сдобих с мой отделен шкаф, в който съхранявах книгите на свами Шивананда на хинди, книгите на свами Сатянанда, папки с негови писания, преводи и сатсанги, негови дневници, писма и различни други списания и книги, свързани с него. С построяването на ашрама през 1971 г. Сатявратджи прехвърли личната си библиотека в ашрама, а моята минибиблиотека остана при мен. След сатсанги и беседи с шри Свамиджи двамата често посядахме на разговор на различни интересни теми. Ако се случеше шри Свамиджи да говори за себе си, Сатявратджи незабавно стенографираше чутото. По-късно аз транскрибирах неговите записи и ги съхранявах в папка.

В момента, в който започнаха да излизат книгите на шри Свамиджи, вдъхновена от него, аз също започнах да пиша. Събирането и публикуването на биография на шри Свамиджи беше едно от пламенните желания на Сатявратджи и той постоянно ме насърчаваше да пиша. Не спираше да ми описва формата на бъдещата книга – какво да напиша, как да го напиша и т.н. Шри Свамиджи понякога коментираше:

– Защо се занимавате да пишете тези ненужни неща?

Сатявратджи отговаряше:

– Махараджи, ти превърна и двама ни в колела на своята колесница. Когато започнат да се движат, тези колела със сигурност ще оставят криволичещи следи. С

твоята милост и благословия ние ще извлечем смисъл от тези криволичещи следи.

Тогава шри Свамиджи отвръщаше:

– Добре, както искате. Нека да видим какво ще напишете.

След 1969 г. Сатявратджи често споделяше своите наблюдения за състоянието на шри Свамиджи, за неговата садхана и размишления. По онова време не бях в състояние да ги разбера, но сега вече ясно виждам истината в тези твърдения. Той казваше: „Шри Свамиджи е намислил грандиозен план за античните руини пред ашрама, Карна Чаура. Неговият план със сигурност ще се осъществи. На това място ще се напише нова история. Понякога мислите и плановете на шри Свамиджи проблясват като светкавица пред вътрешния ми взор и в тези моменти се чудя дали се намирам в Кали юга или мисля за някой риши от Трета юга. Но в ума ми няма ни най-малко съмнение, че нашият почитан Гурудев върви и ще продължава да върви по стъпките на тези прославени риши от миналото. Шри Свамиджи става все по-извисен с всеки изминал ден. Хората не могат да го разберат, защото мислят за себе си. Дори да не съм наблизо, моята подкрепа и благопожелания винаги ще са с теб. Трябва да разбереш и да се справиш с всичко. Освен това непременно трябва да пишеш". Аз го слушах и се смеех.

След кончината на Сатявратджи бях напълно съкрушена. Чувствах, че не съм в състояние да направя каквото и да било. Тогава шри Свамиджи ми беше казал: „Трябва да поемеш всички отговорности подобно на авадхута. Трябва да завършиш недовършените дела на Сатяврат". С неизказаните благословии и наставления на шри Свамиджи скоро всичко се нормализира, единствено писането изглеждаше непосилна задача. С течение на времето понякога чувствах приливи на вдъхновение, но когато сядах, за да запиша мислите си, по-често се изгубвах в тяхната върволица. Получих писмо от свами

Нирaнджан от Америка: „Трябва да напишеш биографията на шри Свамиджи“. Но колкото и да опитвах, писалката ми не помръдваше. Залезите ми напомняха, че и аз бях в залеза на живота си. Един вътрешен глас не спираше да ме предупреждава, че времето изтича.

Много мина, мъничко остана;
не се бави повече.
Запиши всичко, което си събрала;
ще успееш със сигурност.

По-рано имах навика да изучавам папките, тетрадките, списанията и книгите, които спорадично бях събирала за шри Свамиджи, но сега ги държах всичките пред себе си и правех тратака върху тях. Хаотичният поток на мислите ми започна да се успокоява и полека-лека се появи ясна картина как да подредя тези цветя в красив букет. Писалката ми започна да се движи. Успях някакси да напиша нещо за славния живот на този съвременен Шукадева, Бхагиратха на тази епоха. Но ако не продължа да пиша, как ще бъде завършена книгата? Въобще да пишеш за шри Свамиджи беше свръхтрудна задача.

Това, което до този момент бях написала, беше разказ за живота и делата на моя любим гуру, свами Сатянанда Сарасвати, за което имах неговите наставления и благословия. Каквото и да напишех по-нататък, щеше да бъде посветено на онзи възвишен тапасви от Ганга Даршан, който с един замах се смали от необятния океан, в който се бе превърнал, до една малка капчица. След дълго мислене стигнах до заключението, че шри Свамиджи е бил и винаги ще бъде океан. Преобразявайки се в малка точица, за да изпълнява своята садхана и тапася, той ще се превърне в бездънен океан за всички времена. Това е целта, към която се стреми и която със сигурност ще постигне с Божията милост.

Свами Сатянанда Сарасвати вече се беше освободил от административните отговорности, свързани с ашрама, през 1983 г. Той продължаваше от време на време да изнася сатсанги и беседи в Ганга Даршан и на други места. Под неговото ръководство и насоки Ганга Даршан се разрастваше значително и ще продължи да се разраства и в бъдеще.

Напускане на Ганга Даршан

След празненствата за Гуру пурнима през 1987 г., на които с голяма радост и ентусиазъм беше отбелязан и 100-годишният юбилей от рождението на свами Шивананда, шри Свамиджи беше започнал да намеква в беседите и сатсангите си за предстоящото си тръгване и поклонничество. По време на Гуру пурнима през 1988 г. шри Свамиджи сам проведе тридневната сатсанг-програма. Стоеше на сцената от ранни зори до мрак и водеше занимания по *Саундаря Лахари*, Упанишадите, *Гита*, *Рамаяна*, джапа, медитация и йога нидра. Той предупреди също събралите се хора, че това са последните му сатсанги.

Десет дни след Гуру пурнима, в неделя на 08.08.1988 г., той нареди всички да се съберат в кутира за телевизионния сериал *Рамаяна* доста по-рано от началния му час. Напусна ашрама като паривраджака, без да вземе нищо със себе си. Единствено по настоятелната молба на свами Нираджан склони да вземе 108 рупии. Твърдо отказа каквато и да било друга помощ. Свами Нираджан смяташе, че шри Свамиджи ще се върне в Ганга Даршан след края на поклонничеството си. Но шри Свамиджи беше замислил нещо съвсем различно. Без много шум той напусна своя дом шри Нивас. По това време всички обитатели на ашрама гледаха телевизионния сериал. Като предаде всичко на свами Нираджан на умствено ниво, шри Свамиджи напусна Ганга Даршан и се отправи към своето ново предопределение.

По неговите собствени думи: *Аз съм птица в безкрайното небе, аз съм неспирният поток на нектара.* И сякаш самата Майка Природа разтвори обятията си, за да приветства този велик саннясин, въплъщение на тяга и вайрагя – *И къде са сега тръните по пътя, с цветя е пътят ми окичен...*

Великият тапасви на Ганга Даршан, оставайки верен на някогашния си псевдоним Нирмохи, остави всичко, което беше създал, и се отправи на поклонническо пътуване по различни тиртхи, за да изрази уважението си към различните богове и богини, както беше обещал преди години. Първо отиде до Каши Вишванатх, а след това посети Виндхявасини, Дваркадхиш, Вайшнава Деви, Ганготри, Ямунотри, Кедарнатх, Бадринатх, Харидвар и Шивананда ашрама в Ришикеш. През октомври замина за Деогхар, за да получи даршан от Баба Байдянатх. Веднага щом научи новината, свами Нираджан замина за Деогхар, за да се срещне с шри Свамиджи.

Свами Ниранджан го беше помолил да се върне в Ганга Даршан за известно време, но той твърдо заявил:

„Нямам задължения, нито изпитвам привързаност към позицията на гуру на Бихарската школа по йога. Животът ми на паривраджака започна отново. След като напуснах ашрама на моя гуру, осем години се скитах из цялата страна като странстващ бездомник. А сега ще пристъпя до прага на всеки един Божи храм като царски странстващ бездомник. Ако някога посетя Ганга Даршан, то ще е в качеството ми на садхак, не на гуру."

Казал още:

„Ниранджан, моите благословии са винаги с теб. Имам пълната увереност, че имаш способността да се справиш с различните отговорности, които прех-

върлих върху плещите ти. Не се тревожи за това дали някой ще остане или ще си тръгне, просто не спирай да изпълняваш задълженията си с честност и искреност в този себелюбив свят. Изпитанията разкриват истинската същност на човека. Приех санкалпата да те направя мой приемник в Ганготри, след като получих видение и благословиите на Ма Ганга четири години преди твоето раждане. След като изпълних успешно тази санкалпа, сега се завръщам от Ганготри, където се поклоних на Ма Ганга. Следващата година ще взема там и теб, за да получиш даршан и благословии от Ма Ганга."

След четири часа, прекарани заедно с него, вечерта свами Нираджан се завърна от Деогхар. На следващата сутрин той предаде новината за шри Свамиджи на всички обитатели и саннясини в ашрама. Всички бяха дълбоко покрусени, когато разбраха, че шри Свамиджи няма да се върне. Свами Нираджан ги успокои, като каза: „Шри Свамиджи е свободен да действа както намери за добре. Като ученици нашето единствено задължение е да изпълним завета на нашия гуру. В традицията на санняса четем, че непривързаността и вайрагя са истинските качества на един саннясин, а, както е казал свами Шивананда, тъкмо този дух на санняса откриваме да сияе у шри Свамиджи".

Под вещото ръководство на свами Нираджан всички дейности и курсове в Ганга Даршан продължиха както преди. Всеки атом на ашрама е пропит с благословиите на шри Свамиджи. Всеки, който идва в ашрама, винаги си тръгва със специално усещане.

През януари 1989 г. Свамиджи се намираше в Алахабад, за да присъства на Кумбха Мела. По негово наставление свами Нираджан отиде в Аллахабад на 12 януари. На 13-ти шри Свамиджи взе свами Нираджан и свами Сатсанги със себе си на обиколка на Кумбха Мела и ги

представи на редица светци и саннясини. През нощта на 13 януари те извървяха десет километра, за да се изкъпят в Сангам в 2:30 ч. след полунощ по време на благоприятните часове мухурта на Макар санкранти. След като получи сатсанга, благословиите и наставленията на шри Свамиджи да се върне отново през февруари, свами Нираджан се прибра в Мунгир.

По нареждане на шри Свамиджи свами Нираджан отиде отново в Алахабад на 4 февруари. В 3:00 ч. след полунощ на 6 февруари, благоприятния ден на Мауни амавася, те се изкъпаха в Сангам. След това шри Свамиджи и свами Нираджан посетиха няколко акхари, срещнаха се с различни светци и имаха сатсанг с тях. Свами Нираджан се завърна в Мунгир на четвъртия ден, за да води празненствата по случай Сребърния юбилей на Бихарската школа по йога.

На 19 януари, Басант панчами, 1964 г., шри Свамиджи беше запалил акханда джоти, за да отбележи основаването на Бихарската школа по йога. На 10 февруари 1989 г., на благоприятния ден Басант панчами, с голям ентусиазъм беше отпразнуван Сребърният юбилей на Бихарската школа по йога. Програмата включваше бхаджани, киртани, беседи, сатсанг и Нараяна бходж. От 11-ти до 13-ти се проведе тридневен симпозиум с участието на лекари от Индия и чужбина. Имаше панелни дискусии върху темата за астма и беше очертана една изследователска програма. Планирано беше да се проведат йога лагери на различни места, за да се съберат изследователски данни.

Следвайки нареждането на шри Свамиджи, свами Нираджан отиде в Делхи на 28 май. Оттам той придружи шри Свамиджи до Ганготри с кола. През 1957 г. Сатявратджи и Басанти бяха придружили шри Свамиджи до Ганготри. Пътуването включваше пешеходен преход от сто и двадесет километра от Дхарасу до Ганготри. Сега вече има изградени пътища, по които

редовно се движат автомобили и автобуси. По пътя към Ганготри шри Свамиджи разказваше на свами Нираджан истории от пътуването през 1957 г. Той му показа местата, където бяха спирали и оставали да пренощуват, мястото, където се бяха сблъскали с трудности и т.н. Шри Свамиджи с умиление си спомняше за Сатявратджи, своя скъп приятел и съратник, и разказваше много истории за него.

Шри Свамиджи заведе свами Нираджан до мястото, където беше получил даршан и повеля от Ма Ганга. Той се помоли на това място и поиска благословията на Ма Ганга за своя наследник. След това му каза: „Нираджан, това е твоето истинско родно място". (Може би мисловните потоци на шри Свамиджи и някой йогин, седящ в дълбока медитация в една от хималайските пещери, се бяха кръстосали тук. Двете души се бяха срещнали в безмълвно общение, а свами Нираджан се беше родил впоследствие.) Шри Свамиджи го разведе сред потоците, планините и джунглите на това място и го запозна с махатмите, които живееха в този район. След като изпълни задачата си да осигури благословии за своя наследник, шри Свамиджи изпрати свами Нираджан обратно на третия ден, а самият той остана още няколко дни. След това продължи своето свещено поклонничество.

По специална молба на свами Нираджан шри Свамиджи започна да изпраща разкази от своето поклонничество за публикуване в списанията на ашрама. Мисля, че е най-добре разказът за неговото поклонничество да бъде предаден в тази книга със собствените му думи. Да напишеш каквото и да било повече за този велик мъдрец сега е като да запалиш малка лампичка в ослепителния блясък на обедното слънце.

Една жена саннясин, която придружаваше шри Свамиджи на някои от тези поклонения, разказваше следното: „Шри Свамиджи несъмнено се е установил в

най-висшето състояние. В ашрама на своя гуру той е изпълнявал интензивна садхана, сева и карма йога. Трудил се е ден и нощ без нито миг почивка. Така е придобил всички умения, човешки и свръхчовешки, които виждаме в него днес. Той е напълно безразличен към критиките и похвалите и ги приема с лекота.

Когато се появи Ганга Даршан, работата започна да се разгръща, и същото се случи с удобствата и улесненията. Когато пътуваше с влак, за него имаше отделно купе. Когато пътуваше по въздух, летеше първа класа. Обиколи цяла Индия с „Пушпак" и „Гаруда", двете си надеждни коли. В Ганга Даршан живееше в климатизирания комфорт на шри Нивас, красивата си резиденция на последния етаж на главната сграда. Но с един замах той остави всичко и започна да пътува в препълнени автобуси и второкласни железопътни вагони. Всички знаем колко претъпкани са автобусите по индийските пътища, човек може направо да се задуши. Въпреки това шри Свамиджи не се притесняваше. Той изминаваше дълги разстояния пеша, а краката му бяха обсипани с мехури. По време на семинари и конгреси той отсядаше в петзвездни хотели, а сега спеше на пода в претъпкани дхармашали.

Веднъж на едно място той вадеше вода от един кладенец доста далеч от най-близкото село. Кладенецът беше доста дълбок и когато видя селските жени и деца да идват за вода, той започна да вади вода и да пълни и техните съдове. Ръцете му се покриха с мехури, но лицето му сияеше. По време на странстванията си той дори спеше край пътя под някое дърво. Шри Свамиджи винаги е бил „блаженият Сатчидананда" във всяка една ситуация, но когато разказвам за неговите преживявания и мисля за физическите трудности, през които преминаваше, аз..."

Тук тя беше обзета от твърде силни емоции, за да довърши изречението си.

Аз също бях много разстроена и натъжена от внезапната драстична промяна в начина на живот на шри Свамиджи. Наблюдавах го през последните четири десетилетия. Времето не чака никого. Шри Свамиджи също се движеше с времето, следвайки стъпките на Рама, шри Кришна, Буда, Махавир и велики риши и муни от нашето славно минало. Тази книга е само малък опит да се улови величието на този съвременен тапасви и риши.

Странни са повелите на съдбата. Родителите ми бяха предусетили какво бъдеще ме очакваше. Затова ме отгледаха по начин, който ми помогна да не се отклонявам от пътя на дълга дори пред лицето на големи бури и сътресения. Дори сред лукса и удоволствията не бях пометена от водопада на материализма. Когато шри Свамиджи пристигна в Нандаграм през юни 1956 г., баща ми се обърна към мен с голямо щастие и задоволство: „Дете мое, сега, след като срещна истинския си баща, вече не се тревожа за теб", сякаш през цялото време беше очаквал пристигането на шри Свамиджи. Той продължаваше да повтаря това до момента, в който напусна тленното си тяло омиротворен и щастлив на 2 октомври 1956 г.

Всичко, което съм видяла, разбрала, научила и придобила в нозете на моя божествен баща, оставям в полза на света. Като поднасям своите горещи извинения на шри Свамиджи за неволните си грехове, за всичко, което съм сторила или съм пропуснала да сторя, смирено моля интелигентните читатели не просто да прочетат тази книга, но и да вникнат в уроците ѝ, както и да ги приложат в живота си.

Разказът, който следва, е взет от записките на шри Свамиджи от времето на неговото поклонничество като „царски странстващ бездомник", както и от писанията на свами Ниранджан...

Прозорец в новата глава от живота на шри Свамиджи

От писанията на свами Нирандjан

„Бях извикан в Индия от Свамиджи през 1983 г., за да поема председателството на Бихарската школа по йога. В същия ден на 19 януари, когато стигнах в Мунгир, Свамиджи ми каза: „Извиках те тук, за да поемеш цялата работа на БШЙ и всичко, което създадох, както и за да ме наследиш по всякакъв начин. Моята роля тук приключи. Други хоризонти ме зовят и трябва да тръгвам".

Разбира се, тогава думите му предизвикаха сълзи в очите ми, както и сега, защото не исках да загубя Свамиджи, но разбрах, че ролята на Свамиджи е далеч по-велика и универсална, и за да преживее своята универсалност, може би се налагаше да загубим физическото му присъствие. Въпреки това си позволих да го помоля да остане в Мунгир още малко, за да ме напътства и вдъхновява с физическото си присъствие, тъй като бях живял далеч от него почти от детството си. Той се съгласи и, както много добре знаете, остана в Мунгир до 1988 г.

Дойде 1988 г. и той отново започна да говори за плановете си да си тръгне. Споменаваше това както публично в своите сатсанги, така и насаме пред своите ученици. Разбира се, той винаги казваше: „Заминаването ми ще бъде внезапно и ще си тръгна така, както съм дошъл, само с една джхола!". Мнозина не вярваха, че това изобщо ще се случи, и не обръщаха внимание, а мнозина от нас пък тайно се молеха това никога да не се случи. Но верен на думата си, на 8 август 1988 г. Свамиджи се сбогува с БШЙ, с Мунгир и с всичко, което беше създал за краткия период от двадесет години.

Оттам насетне от време на време получавахме неговите бюлетини, в които описваше преживяванията си в местата, които посещаваше. Те служеха като

прозорец към настоящия живот на Свамиджи, възможност да погледнем в посоката, към която се беше запътил.

Едно нещо е ясно от тези бюлетини – Свамиджи вече напълно и изцяло се е предал на Божествената воля. Неговият живот, какъвто го познавахме преди, доказва същото; сега обаче целта му е пълно отдаване, включително отказ от храна, облекло и подслон, ако такава е Неговата воля. Той не се среща с никого, яде веднъж на ден и то по-малко от птичките, готви си, живее в кирпичени колиби, които му предлагат хората където и да било, непрестанно потънал в наам смарана, повтаряне на Божието име.

Имал съм щастието да получа даршан от него четири пъти, откакто си тръгна. В Байдянатх Дхам, където ми съобщи новината, че вече твърдо поема по нов път и завръщането му в Мунгир в ролята на гуру, както преди, е невъзможно. В Кумбха Мела, където заяви, че сега живее живота на Парамахамса Нага, тъй като това е посвещението, което беше получил от свами Шиванандаджи. В Ришикеш и Ганготри, където, потънал във вътрешно видение, ми разказа за последното си посещение в Ганготри през 1957 г., когато беше приел санкалпата да ме направи свой наследник, четири години преди раждането ми. И накрая в кирпичената му колиба в Траямбакешвар, където, без да каже нищо, сам разбрах, че птицата най-накрая беше напуснала клетката.

Преобразяването е невероятно, но промяната е толкова естествена и спонтанна, че човек остава с усещането, че това също е аспект на божествеността, която Свамиджи ни беше показал по толкова много начини. Може би всичко това е малко странно за нас, тъй като в житейския си опит не сме чували и виждали нито един саннясин или махатма, който да е предприел такава стъпка. Необходимо е обаче само да

погледнем в шастрите, за да разберем, че пътят, избран от Свамиджи, е същият, който велики махатми като Шукадева, Ади Шанкарачаря, Даттатрея, Махавир и други парамахамси, оставили своя отпечатък в пясъка на времето, бяха избрали за себе си.

Откакто поех работата, винаги съм се опитвал да нося сам институционалната отговорност и да оставя на Свамиджи свободата за по-голямата мисия, за която е предопределен. Сега обаче повече от всякога силно чувствам, че ние не трябва да ограничаваме или възпрепятстваме пътя на Свамиджи по какъвто и да е начин, било то поради емоционална привързаност или лични нужди, за които може да ни се иска да се обръщаме към него от време на време. Създаването на универсалната визия е неговата съдба и ние трябва да се чувстваме привилегировани, че можем да го подкрепяме по един или друг начин, тъй като чрез това общуване самите ние можем да се издигнем духовно.

Затова молбата ми към всички стопани, поклонници, ученици, карма саннясини, приятели и доброжелатели е да не се опитват да разберат къде отсяда Свамиджи или да се срещат с него, освен ако той не ги повика. И на всички саннясини казвам: подгответе се за работата, която ни предстои, и се опитайте да подражавате на примера на нашия обичан Свамиджи. Да, птицата наистина отлетя и нито една клетка или затвор не могат вече да я задържат."

Царският странстващ бездомник част 1

Бог Вишванат от Каши ми даде своите благословии.
Виндхивасини ми обеща.
Санкат Мочан, да, подадох молба там.
Не за мен и със сигурност не за БШЙ,
но за някого, някъде, в размирни води.
Сангам беше освежаващ.
Пашупатинатх придаде усещане за контрол и ред.

Вайшнава Деви ме събуди.
Щом се потопих в Брахма Кунд в Харидвар,
цялото ми тяло почувства сладостта на тази капка
от нектара, за който говорят Пураните.
Ямуна Деви от Ямунотри наистина ми проговори.
Ганг в Ганготри вдъхнови една мечта.
Може би невъзможна мечта, но ако тя пожелае,
не съществуват невъзможни неща за мен.
Кедарнатх, Господи! Там загубих себе си.
Времето, посоката и всичко емпирично.
Страхувам се да преживея това отново.
Бадри Вишал, приятно въздигане на всички
прекрасни изживявания от живота.
И накрая Шиванандашрам,
думите не могат да опишат преживяното.
Не усещах липсата на Свамиджи
и наистина му казах, че ашрамът
е мощен източник на духовен живот.
С това приключвам първата част
от моето скиталчество на бездомник.

По думите на шри Свамиджи:

Без нищо по тялото си
и без нищо в ръцете си
нека се скитам по брегoвете на Ганг
с името на Шива върху устните си
и с мислите за Деви и Дурга в ума.
Нека дори не знам, че съществувам,
а когато умирам, че умирам да не знам.

Декември 1988 г.

От писанията на свами Ниранджан

„Хората се обръщат към религии, гуру и духовни организации, за да получат напътствия и да постигнат своите желания. В замяна получават собствено удо-

влетворение, а много от желанията им също се изпълняват. Може би не разрешават проблемите на планетата, но получават възможност да се потопят в океана на знанието. Черпят мъдрост, но не успяват да я изразят чрез поведението си, защото капчиците мъдрост, които добиват, се изпаряват в горещите пясъци на самсара.

Канализирането на възвишената мъдрост в творчески действия е рядък дар, който притежават само няколко изключителни личности. Срещайки Свамиджи, дори и случайно, човек е дълбоко впечатлен от това, че той въплъщава такава личност. У него тече потокът на мъдростта и действието. Постигането на Върховния от Брахма сутрите и безкористното действие от *Гита* са спонтанен израз, който при него се е слял в едно.

Отричането, раздаването на милостиня, саможертвата и аскетизмът се практикуват от много хора, но това рядко се прави с визия за бъдещето, а по-скоро за собствено удовлетворение. Единият вид действие движи, мотивира и вдъхновява света, а другият е единствено за собствено удовлетворение.

Ние се причисляваме към втората категория. За мотивирането, вдъхновяването и напътстването на света е необходим водач, който олицетворява както гнева, така и опрощението и мира, както интелигентността и проницателността, така и простотата и невинността, както земната осъзнатост, така и далновидността. Човек, в когото се проявяват огненият блясък на Парашурама, но и проницателната и спокойна мъдрост на Рама. Човек, който символизира решителността и праведната мъдрост на Кришна и Юдхищхира, сиянието и топлината на слънцето, но и сребристата, успокояваща и лечебна прохлада на луната. Такъв многостранен, загадъчен и практичен водач може да очертае определено бъдеще, събирайки

разпръснатите, отклонени и разпилени енергии.

Който и да срещне и види Свамиджи дълбоко в себе си знае, че той е такъв водач. В момента той е на поклонение в Индия и нейните сиддха тиртхи с определена съзидателна цел. Той влива в сърцето и ума нова енергия, нова мантра за обединяване на бъдещето. Бъдете готови да го приемете."

Царският странстващ бездомник част 2

Във Васукинатх, както лежах под сенчесто дърво,
имах лелеяно видение.
На качулата змия, увита около врата ми,
и ясна повеля: „Превърни се в Чакраварти".
Тъй че трябваше да продължа моя чакрам на тиртхите.
Изпълних деветте дни на Навaратри анущхана
сред духовната святост на Камакхя.
На Дашами се поклоних на Деви, въплътена в каня,
и изпълних ритуално измиване на краката ѝ.
Чистотата и невинността на шрадха
оживяха у мен като у дете,
което зове майка си,
и аз получих отговор чрез нея.
В Калигхат, Калкута, имах даршан на Кали,
разрушителката на кала и на съдбата.
Джаганатх Пури беше изпълнен с ананда.
Издигнах се над себе си просто като седях с часове
под сенчестите дъбрави
в околностите на храма.
Лелея копнеж
да бъда отново в тази градина,
където шрадха се превръща в живо преживяване.
Там срещнах свами Нитябодха, свами Махатма
и други австралийци.
С това втората част на моето скиталчество като бездомник приключи.

Януари 1989 г.

От писанията на свами Ниранджан

„Тази година имах честта два пъти да бъда във величественото присъствие на Свамиджи по време на Кумбха Мела в Алахабад. Първият път беше в деня на Макар санкранти. Пристигнах в Алахабад в 2 ч. през нощта на 13 януари и самият Свамиджи ме разведе да разгледам Мела Нагар и Сангам. На този ден също получихме даршан от мнозина садху, които се бяха събрали тук за случая. На 14-ти в 3 ч. през нощта след ратри джагаран (нощно бдение) се изкъпахме за първи път в ледените води на Сангам, което се ограничи само до три потапяния, тъй като сутринта беше доста мразовита. След това в 7 ч. сутринта Свамиджи напусна Алахабад в неизвестна посока, а аз се върнах в Мунгир същия ден.

Второто посещение, за което бях получил предварително разрешение от Свамиджи, беше по време на благоприятния повод Мауни амавася. Получихме даршан от неколцина садху и свами, включително Махамандалешвар шри свами Вишвадеванандаджи от Нирвани Акхада, шри Годавари Гири Махарадж, великия нага светец от Джуна Акхада, Пилот Баба, свами Сантоши Мата от Канкхал, Харидвар, Махарадж от Амаркантак Удасийн Сампрадая, шри свами Чиданандаджи от Обществото за божествен живот в Ришикеш и д-р Брахмамитра Авастха, велик учен-изследовател от Keshawananda Yoga Sansthan. Акцентът на нашето посещение беше даршанът на шри Девараха Баба.

На шестата сутрин в 1:30 часа след полунощ се изкъпахме за втори път в Сангам и сред смазващата тълпа се върнахме до мястото, където бяхме отседнали.

Посещенията в Кумбха Мела оставиха непреходно и удивително впечатление в ума ми, тъй като изживявах вярата не като концепция, а като жива реалност."

Царският странстващ бездомник част 3

Кхаджурахо, 18 – 20 ноември 1988 г.

Кхаджурахо, отдаване на почит на бог Шива от династията Чандела, се оказа завладяващо преживяване на обредите и ритуалите, неразделна част от живота на нашите предци, риши и муни, които не само са дали началото на нашата цивилизация, но също са посветили живота си на изследване на енергията и съзнанието отвъд материята. Върховното изображение на този драматичен космически процес на сътворение разкрива живота като молитва. Воини, музиканти, деви, апсари, гандхарви, мъже, жени и зверове оживяват и в един глас описват времето, когато не само еротиката, открито подчертана във всички храмови изображения, но и всеки аспект от живота се е приемал като средство за достигане до Бог.

Читракут, 21 ноември

Точно на това място „на гхата на Читракут, когато всички светии се събират да гледат как светецът Тулсидас приготвя сандалова паста, за да постави тилак върху своя ища девата, шри Рам, се разкри самият Бог на живо". Тук сред гористия пейзаж на Камадгири потънах във времето, когато шри Рамджи завинаги осветил тази земя, намирайки убежище тук. В кратките мигове на размишление, докато почивах в подножието на планината, където хиляди хора правеха парикрама, шепнещите потоци, танцуващите дървета и ромолящите реки възпяха пред мен славната година, в която шри Рамджи със Сита и Лакшман е играл своята лила в Читракут.

Маихар, 22 ноември

Тъй като почивах от време на време заради подутите ми от прехода до Кедарнатх крака, дългото и стръмно изкачване до светилището на Шарада Деви ми на-

помняше за издигането на кундалини до сахасрара със спиране и почивка при всяка чакра. Шарада Деви, богиньо на видя, на която отдават почит известни музиканти и художници, към теб са отправени моите приветствия за пробуждане на творческата енергия.

Амаркантак, 3 – 7 декември
Амаркантак, гората на безсмъртните, изпълнена с вибриращата енергия на велики тапасви, риши и муни, практикували садхана тук от незапомнени времена, излъчваше спокойствие, хармония и баланс. По време на потапянето си в Нармада удгам почувствах тялото си като помилвано от дъха на Шива, от чието тяло тя произлизаше.
Къпане в Капил Дхара, където леденостудената Нармада пада свободно, глътка вода при извора на Соне, разходка през дълбоката гора до Бхригу Камандал и отдих в Май ки Багия, чувство на единение с природата.
Вечер, докато физическото ми тяло почиваше в ашрама на Удасин Сампрадая, моят астрален Аз се рееше на открито, „разхождаше се царствено с Шива" с тяло, намазано с бхасма, със змия, увита около врата, с тризъбец и дамару в ръка, дебнещ дивата гора.

Махакалешвар, Уджаин, 11 – 14 декември
В осветения завинаги град Уджаин, завладян гордо от Шива, изпълних бхасма абхишек на Махакалешвар, сваямбху джотирлингама на бог Шива. Церемонията продължи час и половина и присъстваха само неколцина избрани.
Останалата част от деня прекарах в пост и напяване на мантри пред Махакалешварджи. Еднометровият черен лингам, обграден от Наг Радж и положен с безупречно съвършенство върху сребърна йони, обграден от стотици поклонници и безмълвно излъч-

ващ шакти, противостоеше на всякакво разбиране и съживяваше извечната традиция на шраддха и бхакти.

Кала Бхайрава, Уджаин, 14 декември
Вие консумирате мадира, която ви поднасят вашите пламенни поклонници. Сега ви предлагам опиянението, което ме преведе през няколко прераждания, защото това е всичко, което имам. И с това смирено приношение търся вашата защита, докато пристъпвам из пустошта на живота.

Омкарешвар, 15 – 16 декември
Този свещен остров с форма на „Ом" на брегoвете на Нармада Деви, където Ади Шанкарачаря получава санняса дикша от гуру Говинда Пада, а по-късно извършва чудо, поглъщайки Нармада в своя камандал, преобразява вярата в живо преживяване. Тук, в пещерата, където е живял Шанкарачаря, докато стоях със скръстени ръце, чух един вътрешен глас да казва: „Какво търсиш? Поискай и ще ти се даде". Това ми напомни думите на Майтрей и Начикетас и в изблик на санскрит отговорих: „Дигвиджай – не; безсмъртие – невъзможно; благоденствие – имах в изобилие; мокша – в мен е. Дойдох тук просто за да изпълня обещанието си, което ти дадох преди тридесет години, да се върна, когато работата ми приключи".
Таен проход от пещерата на Шанкарачаря ме отведе до гарбха гриха, където джотирлинга на Омкарешвар стоеше притихнал в медитативна тишина сред напяването на мантри. Камбаните биеха, звучаха раковини и сред цялата тази врява в момента, в който сведох глава в нозете на Омкарешварджи, ясно почувствах, че този джотирлинга сияе вечно в сахасрара.

Датия, 18 – 19 декември

Питамбари Пийтх на Шакти, в чиито нозе светци и мъдреци са постигали върховното. Върнах се тук след тридесет години, за да разбера, че шри Свамиджи от Питамбари Пийтх е напуснал физическото си тяло. Той беше моят трети тантрически гуру, с когото живях четири дни по време на живота си като парив-раджака, след като бях служил на свами Шивананда в Ришикеш. Ще съхраня неговата отдаденост на разпространението на тантрическата садхана завинаги в живота си.

С това завърши третата част на моето скитал-чество като бездомник.

Август 1989 г.

От писанията на свами Нираньджан

„В живота на един саннясин има много различни етапи. Той изгражда ашрам на едно място и служи – това е един етап. След това изоставя ашрама и работното си място – това е вторият етап. Отначало той работи с ограничена група хора, а после, след като се слее с универсалното съзнание, работи за постигане на универсална цел, като напуска ограничената група. Това висше състояние традиционно се нарича кшетра санняса. Целта на Свамиджи с напускането на ашрама преди повече от година не беше просто да посети различните тиртхи, а да приеме кшетра санняса.

В съответствие с наставленията на свами Шивананда, когато започна да работи за разпространението на йога, Свамиджи трябваше да прекрати своята парамахамса садхана за известно време, за да направи йога достъпна за всички. Първата повеля, която Свамиджи получи от свами Шивананда, беше да служи. Едва след освобождаване от това служене, тоест след изгаряне на всички вътрешни самскари, започва садханата.

Имах възможността да живея със Свамиджи от 5 до 11 август в Траямбакешвар. Той обитаваше малка стая, 2,5 на 3 метра, която почистваше сам. Спеше на пода, като разстилаше една постелка. Приемаше само покълнал мунг за обяд и брахма кхичари за вечеря, които приготвяше сам. Нямаше течаща вода или електричество. Дори не се срещаше с хора. Беше напълно погълнат от садханата и спазваше пълна тишина през целия ден.

Свамиджи казваше, че в живота ни трябва да дойде време, когато споменаването на името се случва непрестанно с пълно осъзнаване. Това е различно от аджапа джапа, където повтарянето на мантрата се извършва несъзнателно. Тази джапа трябва да бъде непрекъсната, с пълно осъзнаване. Свамиджи ми сподели, че единствената цел на неговата садхана е непрестанното повтаряне на името. Ако успее да осъзнае името дори в разсеяно състояние на ума, тогава ще се появи възприятието за анахад нада.

Въпреки това в този период, когато съзнанието на гуру е насочено към универсалното или космическото измерение, учениците все още искат да общуват с него на своето ниво на съзнание. Това нарушава неговата садхана. Ето защо Свамиджи не споделя на никого къде се намира, нито какво прави. Свамиджи ще продължи своята садхана и аскетичен живот не за една или две години, а за дълъг период от време. Състоянието, което цели да постигне, е пълно сливане с атма, без да напуска физическото тяло. За да извърши това, той се нуждае от нашата помощ.

Учениците не трябва да реагират емоционално на факта, че Свамиджи сам приготвя храната си и почиства стаята си. Вместо това трябва да мислят за това как да му помогнат да постигне целта си. Като ученици ние трябва да изпълняваме стриктно неговите наставления. Той ни е дал много наставления, но

ние изпълняваме само онези, които ни допадат, и забравяме за останалите, като твърдим, че ще ги изпълним, когато получим вътрешно вдъхновение. Това е лицемерие. Да бъдеш такъв ученик е безсмислено. Ако изпълняваме наставленията на гуру по този начин, причината за това е нашето невежество. Ако следваме пътя на невежеството и в същото време смятаме, че постъпваме правилно, това не е никакво решение. Такъв човек винаги ще изостава в живота. Сега трябва да решите кой път да изберете за себе си."

Царският странстващ бездомник част 4

Матхура, Вриндаван, Гокул и Барсана
1 – 11 януари 1989 г.

1989 г. започна с поклонение в Матхура Мандал или Враж, където бог Кришна се явява като аватар в Двапара юга и където изпълнява цялата Враж лила. Сам Бог заявява във Вараха Пурана, че в трите свята няма друго място, което му е по-скъпо от Враж или Матхура:

Na vidyate cha pataale naantarikshe na manushe
Samatvam mathurayaa hi priyam mama vasundhare.
(150:8)

Mathureti cha vikhyaatamasti kshetram param mama
Suramyaa cha sushastaa cha janmabhoomih priyaa mama
(150:11)

Кристалносините води на Ямунаджи от Ямунотри волно текат през този град и седнал на брега ѝ, се потопих дълбоко в носталгичните спомени за закачливата лила на Кришна с Радха, която неведнъж е възпявана от известни поети.

Всяко нещо във Враж отеква с блажените спомени за съзнанието на Кришна, независимо дали е даршан на Гокул, първия дом на Кришна, където получава името

Макхан Чор, или Вриндаван, където побеждава Калия и играе своята раса лила с гопите и се сдобива с името Расия, или парикрамата на Говардхана Парват, където защитава народа си от гнева на Индра, като повдига планината на пръста си и така получава името Гиридхара, или разходка из Барсана, където е живяла любимата му гопи Радха.
Прекарах дванадесет дни в земята на Кришна в ашрама на свами Акханданандаджи и през това време цялата Бхагавата катха оживя с цветните си истории от една легенда, която винаги ще ме вдъхновява. Точно на това място получих даршан от великия светец Девраха Баба.

Кумбха Мела: Праяг, Алахабад
12 – 14 януари и 2 – 7 февруари
Праяг – мястото, където се сливат Ганг, Ямуна и Сарасвати, символите на ида, пингала и сушумна – е възхвалено завинаги като тиртхарадж, царя на тиртхите. В Падма Пурана се твърди:

Grahanaam cha yathaa sooryo nakshtranaam yathaa shashee
Teerthanaamuttamam teertham prayaagaakhyamanuttamam.
(Uttara Khanda, 24.4)

„Така както слънцето е най-висше сред планетите и луната е най-висша сред звездите, Праяг е най-висшата тиртха." Пурна Кумбха Мела се провежда в Праяг на всеки дванадесет години, когато се усеща влиянието на планетарните позиции на Брихаспати (Юпитер) във Вриш Раши (Телец) и на Суря (Слънцето) в Макар Раши (Козирог). Тази година беше особено благоприятна, тъй като след сто седемдесет и две години се състоя Сомавати амавася.
Участвах в два празника с ритуално къпане или снаан парва, Макар санкранти на 14 януари и Сомавати

амавася на 6 февруари. Енергизираните води на Сангам наелектризираха цялото ми тяло и ясно усетих колко е вярно твърдението, че къпането тук осигурява на човека прераждане още в този живот.
Бях повикал свами Ниранджан да бъде с мен по време на този знаменателен повод и да получи даршан от Ганг, Ямуна и Сарасвати Деви. През останалите дни се тълпяхме заедно с милионите поклонници, които бяха дошли тук като мен, а да бъдеш сред тях само по себе си беше вълнуващо преживяване. Хора от всевъзможни култури, раси и вероизповедания идваха на тълпи с едничката мисъл – да се окъпят в Праяг. Това ми даде уникалния поглед на свидетел на вярата в действие, което породи в мен идеята за тази вяра като динамичен принцип, известен с това, че премества планини.
Получих също даршан от мнозина садху и светци, които се бяха събрали тук, включително Махант Годавари от Джуна Акхара, Девраха Баба, джагадгуру шанкарачарии и много други тапасви и тяги. Дни наред след това, дори и сега, когато затворя очи, виждам тълпите, които си пробиват път с усилие през пясъчното корито на Ганга, както и всички деви, гандхарви и апсари, събрани в небето, за да бъдат свидетели на този велик спектакъл."

Датия, 15 януари – 8 февруари
Направих прекъсване за няколко дни между двете снаан парви в Кумбха, за да посетя Питамбари Пийтх в Датия за анущхана на Трипура Сундари, чийто мощи се съхраняват там. Свамитата, които ме придружаваха, изпяха Саундаря Лахари за успеха на моята анущхана.

Катни, 8 – 10 февруари
След второто си къпане в Кумбха Мела, където направих санкалпа да сваля одеждите на гуру и да облека

робата на паривраджака, отпътувах за Катни по покана на шри Агравал, за да открия официално неговото училище по йога. Въпреки че напълно бях изоставил напътстването, преподаването и посвещаването на ученици, спазих тази уговорка, тъй като бях обещал по-рано.

Дварка, 18 – 20 февруари

Земята, където бог Кришна се премества от Матхура с целия род Вришни, за да създаде своето царство и да изиграе още един епизод от своята лила. За това получава титлата „Ранчорнатхджи" или този, който напусна бойното поле.

Образите на Баал Гопал и Канхайя са заменени от този на Дварканатх или царя на Дварка. Докато седях на брега на река Гомати, изживях отново епохата, когато град Дварка, днес вече потънал, процъфтява като царството на Бог. Сред напева на фолклорни песни получих даршан от Ранчорнатхджи в образа на Чатурбхудж, бляскаво украсен със сто и осем различни вида бхога, още един аспект на божественото.

Останах в Дварка три часа, от 7.15 до 10.45 ч. вечерта. През това време вратите на храма бяха затворени, за да не безпокоим Бог, и, седнал в хотелската стая, потънах в наам смарана (възпоменаване на Името) и дълбоко вътрешно видение на Вишну, почиващ върху затъмнена луна.

Сонматх, 21 – 23 февруари

Смята се, че Сомнатх, един от Двадаш джотирлингамите, с история, която се губи в легенди, първоначално е построен от злато от самия Сомрадж, бога на луната. Днес, въпреки многократните набези и опустошителни разрушения, които е претърпял храмът, един каменен джотирлингам величествено блести в неговите околности. Прекарах дните си на морския бряг в размисъл и чинтан.

Ширди, 12 – 24 март

Самадхито на Сай Баба, който е провъзгласен за аватар, беше първата тиртха, която посетих в Махаращра. Казват, че не само храмът, но и целият град Ширди излъчва духовните вибрации на великия светец Сай Баба.

Докато седях пред вечно запалената пламък в дхунито на Баба, наистина почувствах силно духовно енергийно поле, което можеше да бъде породено само от тапася и вайрагя на един махапуруша. Ранното утринно арати, на което присъствах, беше пропито с шрадха и любовта на хилядите поклонници, които се бяха събрали там.

Махабалешвар, 5 – 8 април

За джотирлингама на Махабалешвар, красиво положен в храм, изграден от черни каменни плочи, между другото се твърди, че е източникът на петте реки: Савитри, Кришна, Веня, Коян и Гаятри. В резултат на това този джотирлингам, носещ отличителния знак на Рудракша, непрекъснато се къпе в светите води на тези реки.

Казват, че Брахма, Махеш и Вишну присъстват тук вечно, а ярката красота на долините, сенчестите гъсти гори и потоците придават голяма вероятност на това твърдение. Тук прекарах много часове в разходки в горите, красиви, но и зловещи гори, в които малцина се осмеляват да бродят. Видях мястото, където Брахма е провел ягия, а един ден случайно попаднах на изоставен храм на Шива с изглед към красивата долина на Кришна.

Насик, Траямбакешвар, 12 – 14 април

Следващата ми тиртха бяха свещените градове Насик и Траямбакешвар, където извира Годавари, една от седемте свещени реки на Индия. Именно тук, в Пан-

чавати, шри Рама прекарва единадесет години в изгнание, и точно тук Сита е похитена от Равана.

След арчана в Кушрават, извора на Годавари, имах даршан на джотирлингама на бог Траямбакешвар, който е неповторим заради трите лингама, които произлизат от един камък. Тук направих специална пуджа с напявания на Рудраштакам. По-късно направих парикрама на мандира и получих даршан от много махатми, които живееха там.

Бхимашанкар, 5 – 6 май

Поклонническото пътуване до Бхимашанкар беше като едно завръщане обратно към природата. Буйните зелени гори на Бхимашанкар, непокътнати и неопетнени от съвременната цивилизация, излъчваха мир и хармония. Джотирлингамът на Бхимашанкар е заобиколен от хълмове, сред които се счита, че живее ракшаси Дакини. Самият храм е много древен и за разлика от други тиртхи, където поклонникът трябва да се изкачи, за да се поклони на божеството, тук той трябва да слезе по стъпала, преди да получи даршан на джотирлингама.

Въпреки че е по-малко известно сред джотирлингамите, благодарение на спокойното си местоположение и духовни вибрации това място е важна тиртха. Известно е, че Шива е почивал тук след посичането на демона Трипурасура.

Гхушмешвар, 7 – 9 Май

Наречен на бхакта на име Гхушма, джотирлингамът в Гхушмешвар представлява дар за нея от Шива в знак на нейната непоколебима преданост. Известен е още като Шивалая, защото Шива ѝ обещава, че ще бъде вечно тук. В близост до този храм се намират известните пещери Елора, които също посетих след много години. Красивите скулптури, изваяни в ги-

гантските планини и разположени на място с дължина от повече от километър и половина, спират дъха и успокояват очите.

Натхдвара, 15 – 17 Май

Натхдвара, седалището на Валабх Сампрадая, известно с обредите и ритуалите, възприети от пущи маргите, създава усещането, че човек действително се намира в присъствието на бог Кришна. Богатият фолклор, възпяващ легендата за бог Кришна, звучи ежедневно в двора, който е приютил божеството, а отдадените пуджари се грижат за всяка негова нужда като къпане, обличане, хранене и дори веене с ветрило, докато той почива на копринения си легло. Даже поклонниците получават даршан на украшенията за глава, бижутата и облеклото на бог Кришна сред душове от хладна вода, поръсена с кхас и аромат на рози, прекрасно изживяване за един бхакта.

Според легендата черният каменен образ на шри Натхджи е донесен тук от Матхура през 1669 г. и при опита за преместването му по-късно товарната кола, превозваща божеството, потъва в земята до осите, сигнал, че образът предпочита да остане там, където е.

Канкроли, 15 – 17 май

Малко по-надолу от Натхдвара се намира друго важно седалище на сектата пущи марги, което е приютило изображението на Дваркадхийш. Това е обикновен храм със същите сложни церемонии като Натхдвара. Тук видях за първи път картина, която изобразява как шри Кришна получава бханг като прасад от бог Шива. Колкото и да е странно, чаранамритът, който ми дадоха тук, беше тхандай с бханг. Седях в околностите на храма часове наред сред напяването на бхаджани за Кришна на местния диалект.

Еклинги, 15 – 17 май
Храмът на Еклинги се простира на огромна площ и е приютил изображенията на почти всички божества. Основното божество в гарбха гриха е четирилик образ на Шива, който произлиза от черен мраморен шивалингам. Божеството бива украсявано изящно всеки ден и се пеят мантри като част от ритуала. За да вляза в гарбха гриха, отговорникът за пуджата ми даде специална роба и получих личен даршан от Еклинги Махарадж.

Пушкар, 18 – 20 май
Както Праяг е известен като царя на тиртхите, така Пушкар е известен като гуруто на всички тиртхи. Нито едно поклонение не се счита за пълно, ако не го посетите. Голямата му значимост се крие във факта, че тук се намира единственият храм на Брахма в Индия. Твърди се, че риши Агастя е имал свой ашрам тук. След като се потопих в езерото Пушкар и се изкъпах в Агастякунд, получих даршан от Брахмаджи и направих специална пуджа в красивия храм.

Монта Абу, май 1989 г.
В артистичния и величествен джайнистки храм на Дилвара медитирах пред голямата тъмна статуя на бог Махавир. Тук получих вдъхновението да продължа да вървя напред по пътя на себеоткриването, изпълнен с отречение, тяга бхава.
Тук също получих даршан на пещерата и мястото за аскетизъм на бог Даттатрея, което сега се намира под патронажа на Ниранджани Акхара. Бил съм тук при предишните си скитания преди много, много години. Чувствам, че бъдещето ми се ръководи от бог Даттатрея.

Аджмер, май 1989 г.
След престоя си в Пушкар отидох до Даргах на Кхваджа Мойнудин Чишти и предложих чадар. Хиляди идват на това място, за да се молят, забравяйки своята каста и религия. В атмосферата, изпълнена с преданост и вяра, изпълних джапа и дхяна.

Гангорти и Бадринатх, 30 май – 20 юни
Тази част на моята тиртха приключи с посещение на Ришикеш, ашрама на моя гуру, Ганготри и Бадринатх. Бях повикал свами Ниранджан да ме придружи на това пътуване. Там срещнах много светци и махатми и се къпах в ледено студените води на Ганг при Ганготри и в горещата вода на Тапт Кунд в Бадринатх, от която се вдигаше пара. В Бадринатх също получих даршан от Сарасвати Удгам в Манас, където тя извира с пълна сила от планината – незабравима гледка!

Чатурмас, 14 юли – 14 септември
По това време започва моят чатурмас. Получих покана от един велик махатма от Джуна Акхара, Махант Шивгири, да отседна в Нил Парбат, Траямбакешвар. Нил Парбат е разположен сред тучна верига планини, които го заобикалят от всички страни. Някои от планините са естествено оформени като шивалингами. Самият Нил Парбат е място за джаграт и сиддха, така че избрах малка гошала, където да отседна през следващите два месеца. Това е малка стая, 2,5 м на 2,5 м, ще остана тук в аджнатвас (самота) и ще продължа следващата част на моята садхана – наам смарана и припомняне на Бог в самота.

Царският странстващ бездомник част 5
Траямбакешвар, 14 юли 1989 г.
В Траямбакешвар съм, джотирлингама на бог Шива,

след двадесет и шест години. Именно тук през 1963 г. за първи път ми се разкри онази глава от живота ми, която ме отведе до Мунгир и разпространението на йога. Тук направих също и санкалпа, дадох обещание да се върна, за да търся по-нататъшно просветление, като се откажа от всичко, което съм постигнал или направил за разпространението на йога.

Сутринта отидох да получа даршан от бог Мритюнджая и помолих за позволението му да прекарам тук два месеца от Чатурмас. Необичайно съвпадение ме връща на същото място след толкова години. Негово светейшество Махант Шивгириджи Махарадж, началник на Джуна Ахара в Траямбакешвар, ме покани да отседна в Нил Парбат, същото място, където бях отседнал преди двадесет и шест години. Избрах да остана в една гошала в подножието на Нил Парбат, малка стая два метра и половина на два метра и половина с древна подредба като организация, чистота и простота.

Сам съм. Какво да правя тук? Навсякъде около мен се издигат хълмовете Брахмагири, от които се спуска Годавари и тече към източното море. Чудната красота на околните планини с форма на шивалингам ме вдъхновява и опиянява, докато медитирам под гуларовото дърво извън кутира си и чакам следващата Му заповед.

Траямбакешвар, 18 юли

Днес започва Гуру пурнима врат. В полунощ, докато се къпех, обгърнат в светлина, започна циклонна буря и получих ясна заповед: „Усъвършенствай непрекъснатото осъзнаване на твоята мантра от гуру с всеки дъх и удар на сърцето си. Това е твоята мисия сега."

И така следващата глава от живота ми започва тук. Така както отдадох изцяло себе си на изпълнението на предишната Му повеля, така и сега ще се

потопя дълбоко във всичко, което се изисква от мен, за да усъвършенствам новата си мисия. Миналото е мъртво и го няма. Като човешко същество може да пътувам назад в миналото и обстоятелствата може да ме накарат да приема връзките с хората, с които съм общувал преди. Това също е Неговата воля. Но аз лично ще направя усилие да се откъсна от миналото и да изпълня мисията, която ми даде бог Мритюнджая.

Траямбакешвар, 8 септември
Един въпрос, който от време на време обсебваше ума ми, получи отговор днес. Къде да изпълня следващата си мисия? Получих предложения за много места – красива пещера в Ганготри на брега на Ганг, кутир в Кедарнатх и много други, но бях отложил решението си, докато не получа ясна посока. Събудих се в полунощ както обикновено. Небето беше тихо, прозрачните лъчи на Ащами блестяха през прозорчетата на моя кутир и установих, че отново съм обгърнат от странна светлина. Повелята беше ясна. „Отиди на моето гробище, шмашан бхуми."

Същата сутрин, докато кипвах чая, свами Сатясангананда пристигна чак от Мунгир и първото нещо, което ù наредих, беше да открие това място. Обрисувах ù това, което бях видял, и описах пейзажа и заобикалящата топография. Тя тръгна само три часа след пристигането си, за да търси мястото, което описах.

Траямбакешвар, 12 септември
На този ден преди четиридесет и три години отхвърлих всичко, което принадлежеше на моя пурвашрам, името, кастата, готрата и много други неща, включително палтото и панталоните си, за да облека роба в цвят геру. Именно на този ден в Ришикеш, край брегове на Ганг, моят гуру свами Шиванандаджи ме посвети в парамахамса към ордена на Дашнами санняса.

Един свами пристигна следобед от Мунгир, за да ме информира, че само два дни след заминаването си свами Сатсанги беше намерила точното местоположение на шмашан бхуми на бог Шива за моята следваща мисия. Същата вечер изпълних пурнахути за сбъдването на моите молитви, за разкриването на божественото място и ясния път, точно както БШЙ и Ганга Даршан ми бяха разкрити преди двадесет и пет години на същото място пак от бог Мритюнджая.

Сега искам да поясня за всички вас, които бяхте свързани с мен в миналото, че съм мъртъв и ще продължа да живея в шмашан бхуми на моя ища девата, докато той ми даде друга повеля. Преди окончателното си установяване ще посетя Камакхя и ще се поклоня на Нейната физическа форма, нещо, което бях обещал в деня на Виджая дашами миналата година.

Хамса отлетя,
рее се с разперени криле
в безкрайното небе.
Дири своето последно обиталище
от много юги.
С изобилно знание е надарен
от гяните в света,
с благодат и благословии от божественото също.
И днес неспирно маха
с криле, докато дири.
Наблюдава от високо своето творение
на трите свята
изваяни в хоризонта,
да, на високо лети
и докато непрестанно лети и дири,
виждайки света там долу като лила,
сам-сама в безкрайното небе
лети душата ми с любимия да се съедини.

30 септември 1989 г. (Навaратри)

Ом Намо Нараяная
О, Господи Мритюнджая!

Теб боготворих
като Кала Бхайрава с една таттва,
като Камакши с пет таттви,
като Вишну с цветя, плодове, вода и мляко.

В много форми, по много начини
и на много места
се прекланях пред всеки твой образ,
който ти ми разкриваше.

И сега, на твоето гробище,
ще те боготворя с всеки дъх.

Това обещавам.

Даршан за учениците

През януари 1990 г. шри Свамиджи повика свамитата, които живееха в Ганга Даршан. За повечето от нас това беше първата среща с него след Гуру пурнима 1988 г. За тези, които се бяха доверили на съвета на свами Ниранджан, посланието просто беше, че за истинския ученик връзката е космична, вътрешна и абсолютно независеща от физическите обстоятелства; трябваше да уважаваме желанието на шри Свамиджи да се уедини.

И в унисон с отказа от нещо толкова съкровено като копнежа да видиш или да разговаряш със своя гуру работата на БШЙ продължаваше. Затова и преживяването да слезем от автобуса, тръгнал за някъде, и да видим нашия гуру, който ни очакваше, седнал в една палатка, както и да знаем, че той ни беше повикал, беше изумително.

Очите и тялото му сияеха, косата и брадата бяха побелели, беше изоставил геру дхотито и носеше само една набедрена препаска, а между пръстите си прехвърляше кристалните и кораловите зърна на една малка мала.

Той вдигна ръка и каза „Ом намо Нараяная", като ни посъветва да използваме тази мантра. Предвид обстоятелствата на срещата всеки остана с различни впечатления от сатсанга. Шри Свамиджи говореше на хинди и английски и спомените варират, но ще опитам да споделя неговото послание:

„Извиках ви, за да ви кажа да не идвате повече, освен ако не ви повикам. Това е Парамахамса ашрам, а не ашрам. Ашрам е място само за садхана, без карма йога, не се приготвя храна, има само бхикша. Ашрам е традиция. Подобно на Ниранджани или Нирвани ашрам, това е Парамахамса ашрам и свами Шивананда е нейната девата.

В момента тази ашрам е в процес на изграждане. След като работата приключи, никой няма да остане тук освен аз и черното ми куче. Кучето е превозното средство на Бхайрава. Сградата на ашрам е само за нага саннясини. Те могат да остават тук само за три дни, като приготвят сами храната си. В момента строим нещо ето там. Моята ученичка свами Атмананда се отказа от всичко, от всичките си постижения, и ще се присъедини към мен.

Аз оставам тук. Имам два флага – черен и геру. Когато вдигна черния флаг, никой не може да идва. Това може да трае един, два или три дни. Означава, че никой не трябва да идва. Когато вдигна геру флага, това означава, че входът е свободен и можем да се срещнем. Скоро ще запаля дхуни на това място и в този ден ще се отрека и от последното си облекло.

Когато настъпи моментът на смъртта ми, няма да умра с включени системи, заобиколен от лекари

и последователи. Ще си тръгна съзнателно направо през брахмарандхра. Ще умра в самадхи и ако се родя отново, ще бъде в семейството на йоги.

Не идвайте при мен с въпроси; можете да се гордеете с мен. Когато приключите с работата си, с желанията си, с името и славата си, тогава можете да дойдете тук, а не преди това, разбирате ли? Дори и желанието за самадхи трябва да дойде отвътре, както стана при мен.

Необходимо е да се освободите от всички желания, дори и желанието за мокша. Саннясините са самотници. Те не трябва да изпитват емоционална привързаност един към друг или към каквото и да било. Трябва да могат да се справят сами, да са независими.

Мога само да кажа, че Бог ми помогна. Нищо не е по мое желание, а по Негово. Бог беше много добър към мен. Помогна ми толкова много. Даде ми всичко. Не ми се наложи да минавам през кризи като другите. Не. Той просто ми даде най-добрия ученик – свами Ниранджан. Той взима самостоятелни решения. Не изпитва необходимост да задава въпроси. Каквото и да стане сега, то е, защото той го иска.

Хората имат своите самскари за санняса, за телевизия, за хубава храна и т. н. Нали разбирате, че те не могат да дойдат тук? Могат да отидат в ашрама и да отработят своите самскари там – това са просто самскари. При свами Ниранджан има място за тях. Той управлява много добре 5-звезден ашрам – всъщност това е ашрам с безброй звезди, безброй много звезди.

Спрете да мислите за мен. Не искам вашата телепатия, ясновидство или вибрации. Не желая никакви мисли. Трябва да забравите за мен. Не съм на разположение за напътствия. Мислете за мен като за мъртъв. Без емоционални привързаности – абсолютно ясно. Ом намо Нараяная."

Байдянат Дхам – минало и настояще

Бог Траямбакешвар, джотирлингамът близо до Насик, е ища девата на шри Свамиджи. На 8 септември 1989 г., на рождения ден на шри свами Шивананда Сарасвати, докато провеждал чатурмас врат в малка колиба близо до храма, шри Свамиджи получил повеля от своя ища дева, в която ясно били посочени садханата и мястото, където трябвало да я изпълнява.

Отначало бяхме изненадани, когато той заговори за Деогхар. В края на краищата имаше толкова много духовни и величествени места, които му бяха предлагани като благоприятни за садхана по време на неговата тиртха ятра. Защо не например красивата пещера на брега на Ганг при Ганготри или усамотената каменна гумпха в планината Абу, в която, както се говори, самият бог Даттатрея е изпълнявал своята тапася, или дори кутия – пещерата в Кедарнат?

Сега, една година по-късно, когато станахме свидетели на разгръщането на неговите качества като парамахамса, е лесно да разберем защо това място беше избрано за него. Деогхар е идеален за шри Свамиджи по много причини. В климатично отношение е много подходящ за садхана. Мъчителното лято, толкова характерно за Бихар, тук е непознато. Дори и в най-горещия ден подухва прохладен бриз, а през октомври, който е доста горещ навсякъде другаде, тук във въздуха се усеща приятна хладина.

Някога Деогхар е бил обширна гора. Единствените ѝ обитатели били племето сантхали и целият окръг бил известен като Сантхал Парганас. През 1983 г. той бил обявен за автономен окръг. Теренът е хълмист и обграден с ридове. Постепенно сантхалите започнали да прочистват джунглата, за да отглеждат култури, а по-късно бенгалите запристигали на големи групи и се заселили тук, като придобили земя от сантхалите на нищожни цени. Говори се, че по време на Втора-

та световна война марварите също пристигнали тук от Калкута и построили обширни имения, за да опазят скъпоценностите и парите си в подземни скривалища. Тези къщи все още съществуват, макар и порутени.

Исторически Деогхар, който е известен и като Байдянатх Дхам, се споменава в Шива пурана, която води началото си от трета юга, ерата на бог Рама и Равана. В по-новата история се счита, че развитието му започва преди около 200 години, когато англичаните за пръв път се появяват по тези места. Има няколко града, носещи имената на назначени тук британски комисари, а техните аристократични постройки се срещат и днес. Британците харесвали това място. Тук можели да отдъхнат от ужасната жега на Бихар и нещо повече – имали чудесната възможност да се отдадат на спортния лов. Говори се, че в гъстите джунгли на Деогхар свободно скитали тигри, леопарди, слонове и глигани.

В географско отношение Деогхар се намира в югоизточен Бихар (сега Джхарканд). Макар и само на 140 км от Мунгир, това са два различни свята. Хората в Деогхар са по-смирени и бунтовете и сблъсъците, с които е толкова известен Мунгир, тук изобщо липсват. Населението се състои предимно от пандити (свещеници), сантхали и бенгали. Пандитите били доведени тук от Митила от царското семейство Гиддаур (Бихар), за да провеждат пуджата за бог Шива.

Централната фигура, около която се върти всичко тук, разбира се, е Баба Байдянатх, джотирлингамът на Шива. Изсечен от един единствен камък, неговото великолепие и сила привличат стотици хиляди поклонници в Деогхар. Храмът е отворен за всички независимо от кастата, вярата и религията им. Тук не спират чужденците, както на някои други тиртхи.

Любопитен факт е, че за разлика от другите джотирлингами, тук черният каменен блок, който оформя джотирлингама, е леко сплескан и липсва харак-

терната форма на лингам. Съвременното обяснение гласи, че заради постоянното докосване от вярващите по време на многобройните служби лингамът се е вдлъбнал, но древната история разказва, че когато Равана не успял да го повдигне от земята, той забил юмрука си в него от яд и разочарование и така се появила вдлъбнатината на камъка.

Има известни разногласия за това дали Баба Байдянат от Деогхар е един от дванадесетте джотирлингама, които се споменават в Пураните. Някои твърдят, че лингамът при Байдянатх в Парли, щата Гуджарат, е истинският, но няма проведени проучвания по този въпрос. В Шива Пурана обаче, където са описани дванадесетте джотирлингама, този е определен като Байдянатхам читабхумо, с други думи, Байдянатх е мястото, където е кремиран бог Шива, или шмашан бхуми.

Не е съвпадение, че Деогар също е известен като шмашан бхуми на бог Шива. Според легендата тук той е изтанцувал космическия си танц, по който е наречен Натараджа. Вярва се, че дори и днес от земята около храма излиза пепел и даже има намерени кости. Самият шри Свамиджи по време на своята тиртха ятра по местата на дванадесетте шивалингама е извършил тук свещен ритуал. Нещо повече, едно посещение в храма е достатъчно за всеки да се убеди, че тази обител на бог Шива е мощен източник на енергия. Нарада Муни описва пред Хануман Байдянатх Дхам като единственото място, където бог Шива благославя всеки, без значение дали заслужава или не и дали е светец или грешник.

Това е видно и от факта, че стотици хиляди и милиони поклонници се изсипват тук на тълпи през цялата година. Сред тях има и царе, императори, държавни служители, богати и бедни. Идват дори много религиозни светци и садху. По някое време храмът е бил седалище на много сиддхи, наги, тантристи и агхори, които практикували садхана тук. В днешно вре-

ме присъствието им доста е намаляло, може би поради факта, че тези течения доста са западнали. Силно се вярва, че лъжесадху или този, който практикува садхана с нечисти намерения, ще бъде изгонен от силата на Баба Байдянатх поради една или друга причина. Вярата в неговата вездесъщност е толкова силна сред хората, че да, Той е всепроникващ. Дори в ежедневието, докато вървите небрежно по улиците, не може да не забележите божествените лъчи, които се излъчват от храмовите постройки.

Има една любопитна, даже смешна история за произхода на Баба Байдянатх. Заслугата за създаването на това място е на Равана, прочутия цар на ракшаса от епоса *Рамаяна*, който в същото време бил велик учен и завършен йогин. Историята разказва, че той се завръщал в Ланка от планината Кайлаш, където получил дар от Шива за дългия период на строга тапася, на която се бил подложил. Дарът бил един джотирлингам, който щял да постави обратно в Ланка, така че бог Шива, неговият ища девата, да присъства там завинаги. Бог Шива обаче поставил едно условие пред Равана, преди да му даде лингама. Той му наредил при никакви обстоятелства да не оставя лингама на земята по целия път до Ланка, в противен случай нямало да може да го повдигне отново. Равана се съгласил и поел на път.

Всички богове, включително и бог Вишну, се разтревожили от възможността Равана да получи такава огромна мощ в Ланка, каквато бил джотирлингамът на бог Шива. Те се уговорили да му попречат по някакъв начин. Варуна влязъл в тялото на Равана, поради което на него неистово му се припишкало. Той спрял и виждайки един млад брамин да стои наблизо, му дал да подържи лингама, като му наредил в никакъв случай да не го оставя на земята. Равана обаче доста се забавил и момчето, което, както казват, бил самият бог Вишну, оставило лингама на земята, където той леко хлътнал. При

завръщането си Равана с ужас забелязал, че колкото и да опитва да го вдигне, лингамът не помръдвал. Така той останал там, а мястото, където всичко това се случило, е днешен Деогхар. Затова той се нарича още и Раванешвар Байдянатх. Мястото, където Равана слязъл на земята, се идентифицира с днешния Харладжори мандир. Мястото, където останал лингамът, сега е Деогхар, а самият лингам е известен като Байдянатх.

Името Деогхар, което буквално означава „дом на боговете", е съвременно. В текстовете на санскрит го намираме като Хридаяпийтха, Равана-вана, Кетаки-вана, Харитаки-вана and Вайдянатха. Светостта на Байдянат е отбелязана в няколко автентични творби, посветени на поклонничествата и датиращи от XII до XIV век от н.е. Части от оригиналните текстове на Пураните също съдържат препратки към него, и тъй като безспорно предшестват X век, Байдянатх трябва да е бил добре известен даже по тяхно време.

В по-новите времена има интересно описание на поклонение до Байдянатх в *Khulasatu-e-tawarikh*, което датира между 1695 и 1699 г. от н.е. В него се казва следното:

„В окръг Мунгир в подножието на хълма има място, наречено Джхарканд на Байджанатх (Байдянатх), което е свещено за Махадева. Тук едно чудотворно проявление озадачава единствено онези, които се придържат само към видимата част на нещата. Нека кажем, че в този храм има едно пипалово дърво, за което никой не знае откъде се е появило. Ако някой от посетителите на храма се нуждае от средства, за да посрещне разходите си, той спира да се храни и да пие, сяда под дървото и отправя молитви към Махадева за изпълнение на желанието си. След два или три дена дървото пуска едно листо с изписани от невидима писалка букви на хинди с поръка към човек в някоя част на света да даде определена сума

на този, който е молил за помощ. Дори домът на адресата да е на две хиляди километра от Байдянатх, имената му, тези на децата и съпругата му, на баща му и дядо му, наименованията на квартала, държавата, дома и други точни детайли, свързани с него, са изписани върху листото. Главният свещеник любезно преписва информацията върху отделен лист хартия и я дава на посетителя на храма. Това се нарича хунди (нареждане) от Байдянатх. Молителят, вземайки нареждането, отива на мястото, посочено там, като следва насоките. Човекът, до когото е адресиран чекът, изплаща сумата, без да се опитва да се измъкне или излъже. Веднъж един брамин донесе хунди от Байдянатх на автора на тази книга и той, знаейки, че това е предвестник на добър късмет, даде парите и удовлетвори брамина. Още по-голямо чудо от това е една пещера, която се намира в това свещено място. Главният свещеник влиза в пещерата веднъж в годината в деня на Шива врат, изнася оттам малко земя и раздава по малко на всички свещеници в храма. Посредством силата на истинското могъщество тази земя се превръща в злато, като количеството е според заслугите на всеки получател (India of Aurangzeb 1901, Джадунат Саркар)."

Шри Свамиджи посещава Деогхар за първи път през 1956 г. по време на своя живот като паривражака и след това отново през 1989 г. по време на поклонението си по сиддха тиртхите. Разбира се, той е бил тук няколко пъти по програми, спонсорирани от Сатсангнагар на шри Анукул Чанд Такур и други различни организации като Лайънс клуба и Ротари клуба. Той описва Баба Байдянатх като гражданския съд на бог Шива, където молитвите на поклонниците биват чути и получават отговор без никакво закъснение. Той казва, че това е може би най-могъщото място за среща с божестве-

ното, стига да имаш очи да видиш и смелост да издържиш на преживяването.

Шри Свамиджи казва също, че чита буми (мястото за кремации) е седалището на бог Шива като представител на агхора, секта на садху, за които няма нищо неприемливо. Думата ghora буквално означава „краен", а aghora – „без крайности", загатвайки, че чрез своята садхана агхорите преминават отвъд ограниченията на природата като например понятията за добро и лошо, мръсно и чисто, ден и нощ. Агхорите почитат Шива като свой гуру. Те провеждат своята садхана на гробището, без да се отвращават или притесняват от мъртвите тела, консумирането на човешко месо, пиенето на човешка или каквато и да било животинска кръв.

Истинският агхора е преминал отвъд тялото и всички останали форми на материята. Единствената реалност за него е чистото съзнание. Той проявява абсолютна вайрагя и незаинтересованост към всички материални неща и това се отразява върху начина му на живот на външен план. Разбира се, за обикновения наблюдател един агхора може да изглежда ужасно чудат, но самият той не се интересува от мнението на другите. Байдянатх Дхам, чита бхуми – божествената обител – на Шива, се смята за изключително важен център за садханата на агхорите и за много от тях възможността да усъвършенстват своята садхана тук е голямо постижение.

Друг уникален, но малко известен факт за Деогхар е, че освен че е стхан – обител – на Шива, той е също така е и много важен сиддха шактипийтх – седалище на Шакти. Някои Пурани отнасят появата на Байдянатх Дхам в Деогхар към сатя юга или първата епоха, когато Сати, съпругата на Шива, принесла себе си в жертва. Твърди се, че когато бог Шива носел тялото на съпругата си Сати, принесла себе си в жертва на ягията

на баща си, за да го предизвика заради неговото незачитане на съпруга ѝ бог Вишну, виждайки неудържимата тъга и гняв на Шива, изпратил своята сударшан чакра, за да разчлени мъртвото ѝ тяло. То било разкъсано на 64 части, и докато Шива вилнеел надлъж и нашир из цялата вселена, различните части от тялото на Сати падали на различни места, които се превърнали в 64 пийтхи или важни места за поклонение на Шакти. Сърцето на Сати паднало в Байдянатх Дхам и сега е известно като хридая пийтх. Точно на това място по-късно е установен джотирлингамът. Така и двамата – Шива и Кали – завинаги останали тук. Всеки ден първите арати и пуджа се предлагат на Деви и след това вратите на Баба Байдянатх мандир се отварят.

Един обичай, който продължава през вековете въпреки силната съпротива, е ежедневното жертвоприношение на малко козле като дар за храма. Много усилия са положени за прекратяване на тази практика, особено в периода, когато вайшнавизмът и будизмът са били изключително мощни, но обичаят е останал. Случаят е бил отнесен даже в съда, но е било зачетено правото на ответниците, защото те са се аргументирали предимно с цитати от шастрите в полза на бали пратха (живото жертвоприношение). Днес правителството, отговорно за поддръжката на храма, заплаща разходите за ежедневното жертвоприношение на козлето пред краката на Шива и съпругата му Шакти.

Шри Свамиджи казва, че освен че е най-важното място за садхана на агхорите, Байдянатх Дхам или Деогхар се явява втори след Камакхя като място за провеждане на тантрична садхана. Тантричната садхана не означава само садхана на панча таттва, както са склонни да мислят повечето хора. Всъщност този аспект на мантра до голяма степен се тълкува погрешно. Има много популярна песен, която го илюстрира. Историята разказва за един гуру, който дава наставления на своя

ученик. Той казва, че първата бхикша, която ученикът трябва да му донесе, е жито, като той не трябва да ходи в селото или града или дори да моли някой да му го даде. Житото също така трябва да е в голямо количество. Следващата бхикша, която гуру иска от ученика да донесе, е месо, като му забранява изобщо да се доближава до което и да било живо същество, нито да носи каквото и да било същество, умряло или живо, но все пак да донесе пълна купа. Песента продължава в този дух и накрая гуру казва на ученика, че смисълът на неговите наставления е изключително езотеричен и този, който успее да разбере този просветляващ куплет, е наистина най-мъдрият ученик.

Затова, за да разбере и приложи тези садхани спрямо себе си, човек трябва да навлезе дълбоко в техния езотеричен смисъл, без да се заблуждава от грубите външни интерпретации. Така както в мантра има дакшина марга и вама марга, има и трети път, известен като каула марга, който обединява първите два. В миналото каула марга широко се е практикувала в Митила (Бихар) и Ориса, а каулачари е бил признат за „истински" тантрист. В каула марга се е давало посвещение в рамките на кула или семейството. Майката посвещавала сина и дъщерята, а дъщерята посвещавала съпруга и децата си. Това е висша езотерична практика и малцина в днешно време я познават и упражняват правилно. В Деогхар има много каула марги. Възможно е с идването си тук от Митила за поклонение на джотирлингама брамините да са донесли със себе си това знание или видя. Практикуващите каула марга може да са семейни хора, но те имат различен начин на живот и осъзнаване, бидейки отдадени на садханата и на себереализацията.

Може би най-характерното събитие на Баба Байдянатх Дхам, което заслужава да се отбележи, е Канвария мела. То се провежда през месец шраван (юли). Вярва се, че това е много благоприятно време за обливане на

шивалингама с вода от река Ганг, поднасяне на цветя и белови листа и отправяне на молитви към Шива. Тази вяра е толкова вкоренена, че милиони поклонници, богати и бедни, извървяват боси пътя от Султангандж на 104 км оттук, пренасяйки в своите глинени съдове джал – вода – от река Ганг. Водата се взима от Султангандж, тъй като това е най-близкото до Деогхар място, откъдето минава реката.

Тези хора са известни като канварии или носачи на канвар, това са глинените съдове, които се нанизват от двете страни на една бамбукова пръчка. Не им е позволено да оставят съдовете на земята когато и да било през целия път от Султангандж до Баба Байдянатх. Това може символично да се дължи на грешката на Равана, който оставил лингама на Шива на земята. Изисква се огромна организация от местните власти, устройване на места за спане, разполагане на пазачи по пътя, които да оказват всякаква необходима подкрепа. Осигурява се също и медицинска помощ. В действителност цялото място оживява през месец шраван, когато поклонниците, облечени в оранжево, вървят по криволичещите пътища, пеейки „Бол Бам!“ през целия път до крайната си цел.

Деогхар също се съживява по това време. Цялото общество се грижи за тези канварии, на които се гледа като на гости на Шива. Нито един канвария не трябва да си тръгне разочарован или разубеден от своята твърда вяра в Баба Байдянатх. Вярва се, че желанието на всеки човек се сбъдва. Затова човек трябва да бъде много внимателен, когато подхожда към джоритлингама, тъй като в своето невежество може да поиска нещо, което не е предназначено за него.

Има също така специален тип канварии, известни като „Дак Бам“. Те са като експресния влак в сравнение с другите, които са като пътническите влакове, спиращи на всяка възлова гара. Вървят, без да спират, и взи-

мат цялото разстояние наведнъж, почивайки едва когато коленичат пред краката на бог Шива. Шампион до този момент е едно момиче на 18 години, изминало разстоянието от 104 км за 12 часа, само за да постигне мокша в краката на бог Шива.

Има няколко духовни места за посещение в и около Деогхар, но специално внимание заслужава Васукинатх на 25 км източно от Деогхар по пътя за Думка. За Васукинатх шри Свамиджи казва, че ако Байдянатх е гражданският съд на бог Шива, то Васукинатх е наказателният съд. Той ни разказа за свой ученик, който имал нелечимо кожно заболяване, толкова напреднало, че трябвало да стои денонощно под мрежата против комари, за да опази инфектираната си и възпалена кожа от мухите и насекомите. Нито едно лекарство или лекар не били помогнали. Като последно спасение той придружил шри Свамиджи до Васукинатх с обет, че ще изпълнява дхарана там, докато не получи благословиите на Шива. Останал там три денонощия, спейки на земята до храма. На третата нощ в съня си той видял наименованието на лекарството, което щяло да го излекува, заедно с името на доктора, който щял да му го предпише. След това той се възстановил напълно. Докторът му казал, че е посрещнал много пациенти, изпратени от бог Васукинатх.

Много такива чудеса се случвали във Васукинатх, а да се изброят би било почти невъзможно. Тук бог Шива е познат като Наг Натх, царя на змиите, който се счита за една от най-мощните му персонификации. Като цар на змиите той олицетворява този, който е опитомил космичното съзнание. Затова е всемогъщ, вездесъщ и всезнаещ. Това са качествата, приписвани на Бог. Почитателите му са известни с това, че пропълзяват цялото разстояние от Султангандж до Васукинатх, простирайки се в цял ръст по пътя в преклонение към Наг Натх. Ако сте виждали тази гледка, ще разберете

величината на тази тапася, още повече, че това не са садху или тапасви, а обикновени семейни хора, които не са преминали през основно обучение и нямат дисциплината, необходима за изпълнението на тапася. Те го правят просто от шраддха и отдаденост.

Самият храм е суров и внушителен, а неговото усамотение го прави още по-драматичен и вдъхновяващ. В Пураните се казва, че територията била обитавана от ракшаси, които непрекъснато тормозели другите племена в областта. В един момент те станали толкова мощни, че отвлекли царя на главното племе. Царят, който бил поклонник на бог Шива, се обърнал към него с толкова силна преданост, че бог Шива се явил пред него заедно с Парвати и го дарил с оръжието пашупат, което го направило непобедим и му помогнало да убие всички демони.

Легендата разказва, че този лингам е открит случайно на това място от човек на име Васуки, който се спънал в него, докато събирал билки. При удара от камъка потекла кръв и обзет от ужас, Васуки отправил молитва към бог Шива да му прости за грешката. Шива не само му простил, но казал, че мястото вече няма да се нарича Наг Натх, а Васукинатх като признание за неговата отдаденост. Васукинатх е много важно място за провеждане на садхана за тантристите. Много велики тантрични сиддхи са живели тук в определен период от време.

Историята на Рикхия

Името Рикхия произлиза от думата риши, която означава провидец, пророк. Някога тази област представлявала гъста гора. Никой не се осмелявал да се скита или разхожда в нея. Това привлякло много риши тук, защото те предпочитали да живеят в уединение и да практикуват своята садхана. Така че Рикхия е била място, където са живели риши.

Шри Ауробиндо е живял тук, преди да установи своята мисия в Пондичери. Шри Рабиндранат Тагор избрал това място за своя университет, който по-късно е основан в Болпур и наречен Шантиникетан. Махатма Ганди е имал тук ашрам, който бил посещаван от всички велики индийски лидери от движението за освобождение. Мукхията или старейшината на Рикхия, шри Таранатх Мукхерджи, сега на 98 години (1991 г.), живее тук от деветнадесетгодишен, след като изоставил удобствата на живота в аристократично семейство, за да следва идеалите и принципите си. Той ярко ни описва историята на Рикхия през последните сто години. Странно съвпадение е, разказва той, че преди 50 – 60 години саннясин на име Сатянанда (чийто гуру също се казвал свами Шивананда от мисията „Рамакришна Матх“) дошъл да живее в уединение тук. Той бил завършен и активен садху, но бил изоставил всичко, за да упражнява садханата си на това място.

Шри Панч дашнам парамахамса алакх бара

Днес Рикхия е малко селце с разпръснати махали, между които Пания Пагар, където шри Свамиджи е установил мястото за садханата си. Веднъж шри Свамиджи беше споменал, че когато избира място за живеене, един садху трябва да има само едно съображение и това е наличието на достатъчно вода. Покривът над главата не е толкова важен, колкото изобилието на вода. Името следователно подхожда. Пания Пагар означава изобилие на вода. Тук е мястото за садхана на шри Свамиджи, известно като Шри Панч дашнам парамахамса акхара. Шри панч са Брахма, Вишну, Махеш, Деви и Ганеша. Тези пет божествени покровители сформират дарбар (знатния двор) на Шри Панч и са главните герои във ведическата традиция. На тях се приписва функционирането на всичко във вселената, нейното създаване, поддържане и унищожение. Те са пурна аватарите (ця-

лостни проявления). Те имат също така амса аватари (частични проявления), които са тяхно собствено творение, но с ограничени функции. Шри Панч и техните подгласници образуват цялата плеяда от богове и богини във ведическия пантеон. Те обозначават различни нива на съзнание.

Обичайна практика във ведическата и тантрическата традиция е тези божества да се представят в символна форма. Така всеки бог и богиня има свой собствен символ под формата на мантра, янтра и мандала. За да призовеш определено божество е достатъчно да медитираш върху неговия символ. Символното представяне на Шри Панч от Парамахамса ахара е раковина за бог Вишну, калаш (керамичен съд) за Брахма и тризъбец или тришул за Махеш. Деви и Ганеша са представени с техните янтри. Всички те оформят логото на Парамахамса ахара.

Терминът дашнам обозначава ордена на санняса, основан от Адигуру Шанкарачаря. Той обхваща 10 течения в санняса, едно тях е Сарасвати, към което принадлежи шри Свамиджи. Саннясините от ордена Сарасвати са отдадени на видя, знанието, и на ученето.

Терминът парамахамса обозначава знанието, предадено на шри Свамиджи по време на посвещението му в санняса. Шри Свамиджи приложил на практика това знание върху себе си скоро след като го получил от своя гуру. Още тогава този начин на живот му изглеждал съвсем естествен , но неговият гуру свами Шивананда му казал, че първо трябва да завърши мисията си да разпространява йога „...от врата до врата и от бряг до бряг“ и когато приключи, може да се завърне към начина на живот на парамахамса.

Думата ахара означава обител на садху. Това не е дума от санскрит. Тя не се споменава в хрониките на Адигуру Шанкарачаря, нито се свързва с бог Даттатрея, двете фигури, които в голяма степен са от-

говорни за посвещаването на огромен брой саннясини и организирането им в различни течения и ордени. Шри Свамиджи предполага, че може би е кратка форма на алакх бара, което означава „изолирана или невидима къща", подсказвайки, че садхута са пребивавали предимно на безлюдни места. Думата акхара също така се използва и за място, където се преподават и практикуват борба и други физически занимания. Възможно е нага, група войнствени садхута, да са въвели тази дума, тъй като бойните изкуства са част от тяхното обучение и оттам мястото, където са живели и практикували тези умения, е било известно като акхара. Всеки нага садху е владеел до съвършенство конна езда, стрелба с лък и хвърляне на копие или бхалла. Дори е известно, че за да поддържат и защитават мисията на дхарма, те използват тризъбеца си като смъртоносно оръжие. Вярва се, че тришулът на един нага е благословен дар, получен от бог Шива.

Акхара не е ашрам. Ашрамът е място за шрам или труд, чрез който саннясинът усъвършенства тялото, ума, емоциите и духа си. Отворен е за всички, които имат духовни стремежи, независимо дали са саннясини или не. Последователите могат да идват и да живеят в него известно време, за да попият едно по-висше разбиране за живота. Тук се преподават йога и други духовни науки.

Акхара, от друга страна, е място, където саннясинът, вече усъвършенствал себе си, затвърждава знанията си и ги разгръща, за да се издигне до по-големи духовни висоти. За да постигне тази цел, той предпочита да се усамоти, така че да не наруши врàта или обета, който е дал. Поради тази причина акхара е забранена за посетители.

По време на садханата садху не дава упадеш (напътствия), даршан (физически срещи) и дори дикша (посвещения) и затова външните посетители се превръщат

в пречка за неговата садхана. Шри Свамиджи винаги е казвал, че единствената трудност, с която се е сблъскал в садханата си, е непрекъснатият поток от посетители, дошли да получат даршан от него. Той няма проблем с тялото, ума, емоциите или духа; всички те са твърдо установени по пътя му към себереализация, но даршанартхи наистина представляват проблем, защото срещите с тях прекъсват садханата му.

Шри Свамиджи повтаря: „Нямам вече какво да кажа на никого, нито пък да дам по-нататъшни напътствия. Повече от 26 години живях с хората, отговарях на техните въпроси и им помагах в духовния им път. Сега се оттеглям от тази отговорност. Хората, които са възприемчиви, със сигурност ще имат полза от това, което съм им казал, но тези, които не са, ще трябва да намерят своя начин".

Не бива да подценяваме истината в думите му. Защото шри Свамиджи наистина е казал всичко. Няма тема, която да не е осветлил за нас, и всичко е на разположение в книгите му. Сега неговата роля е много по-универсална. Ако искаме да се свържем с него, това трябва да стане с помощта на духа, а не с тялото или с ума, което е само контакт на грубо ниво. Истинската връзка между гуру и ученик е тази, при която двамата общуват посредством духа. И ето че всички настойчиво търсят физически даршан с гуру, без да съзнават, че истинското духовно постижение е когато ученикът може да общува със своя гуру дори когато той не присъства физически. Именно към това трябва да се стремим, защото това е единствената трайна връзка с гуру.

Акшара пурашчарана

За шри Свамиджи садханата е начин на живот, който обхваща целия му ден. Тя не се ограничава само до няколкото часа, когато сяда за практиката си. Всеки аспект

от живота му е ангажиран и променен или преориентиран, за да отговори на изискванията на неговата садхана. За повечето от нас садхана означава няколко часа, когато се изключваме от външния свят и неговите изисквания, за да се възстановим духовно. Нещо като да прегрешаваме цяла седмица и накрая да отидем да се изповядаме, да ни опростят греховете и да сме готови за нови прегрешения следващата седмица.

В действителност нещата обаче не стоят така. За да изпълнява садхана, човек трябва да е решителен, силен, смел и дисциплиниран. Всяко действие и всяко събитие се разглеждат от гледна точка на нашата садхана, а не отделно от нея. Само тогава садханата се превръща в осъзнаване и реализация. Все пак целият живот на шри Свамиджи от начало до край е едно велико постижение. Той е постигнал съвършенство във всяка сфера – като ученик, като гуру, като администратор, като познавач на йога и тантра. Няма садхана, която да не е изпълнявал. Живял е като просяк и като цар. Лакшми го е дарила с несметно богатство, Сарасвати му е дала безкрайно познание, Кали го е наградила с космично осъзнаване, а Дурга го е въоръжила с огромна духовна сила. Така че на него просто не му се е наложило да изостави или да се отрече от това, което е създал, за да дойде да живее в Деогхар в строги лишения.

Шри Свамиджи разказва обаче, че когато напуснал дома си, за да се отдаде на санняса, имал само изгарящо желание за себереализация в нозете на своя гуру. Той не напуснал дома си, за да търси несметни богатства, каквито имал достатъчно, нито за да създава ашрам и да има ученици, да преследва чест и слава. Извършил го като дълг и служба към своя гуру. Има задължения в живота на всеки човек, които той трябва да изпълни. Ако не го направи, те ще го застигнат някой ден. Тези задължения, които се отнасят също и за саннясина, са известни като питри рин (дълг към предците), дева рин

(дълг към божествените същества) и гуру рин (дълг към гуру). Бихарската школа по йога е изпълнението на гуру рин на шри Свамиджи.

Един саннясин всъщност не принадлежи на никого. Той изоставя всичко, за да приеме санняса. Отречението е абсолютно. От деня, в който приеме санняса, цялото му същество – тяло, ум, емоции, дух се отдават на гуру и на Божественото. Те могат да го използват според волята си. Така както едно бдително куче се излежава лениво по цял ден, но скача веднага, когато чуе командата на господаря си, по същия начин и един саннясин си върши работата, но винаги е нащрек и готов за повелята. Тя може да дойде или не, но ако дойде и когато дойде, саннясинът изоставя всичко, с което се е захванал, независимо колко е важно то.

Това много точно обяснява развитието на живота на шри Свамиджи през последните години. Той създаде Бихарската школа по йога по нареждане на своя гуру и напътствията, които получи от своя ища дева. Когато дойде следващата повеля, той изостави всичко, което беше създал, за да я изпълни. Шри Свамиджи казва: „Аз съм просто слуга. Ако дойде друга повеля, ще изоставя и това. Няма значение. И никой от вас не трябва да скърби за загубата на своя гуру. Аз изоставих одеждата на гуру в деня, в който напуснах Мунгир. Ако вие, хора, искате още напътствия, може да отидете в Мунгир или да потърсите някой махатма или садху. Не идвайте при мен. Аз съм садхак."

Нещо повече, казва той, ако акхара трябваше да функционира като ашрам, където един садху дава даршан и упадеш на последователите, то тогава той щеше да си е останал в Мунгир. Животът в акхара трябва да е друг. Това е езотеричен живот и за да може да се изживее в неговата пълнота, човек трябва да се обърне навътре и постоянно да е осъзнат за атман. Може да се каже, че ашрамът е тренировъчен терен за саннясина,

където той се подготвя физически, умствено, емоционално и духовно, докато ашрама е опитно поле, където металът се напряга, проверява и изпитва.

Истина е, че някои ашрами, които може би сте посетили, не са такива. Повечето ашрами действат като мисии и институции. Една от вероятните причините е, че често, когато махатмата на тази ашрама напусне своето гадди (седалище), няма друг от неговия ранг, който да поддържа порядките. Има няколко ашрами в отдалечени, недостъпни места, но те се посещават от садхута само за периода на тяхната садхана, като по-късно и те се преместват на по-оживени места.

Шри Свамиджи по свой собствен начин съживи тази много важна традиция относно ашрама. Защото само в уединение един йогин или махатма може да постигне духовни висини. Във всички наши епоси и писания се споменава за риши, муни, садху и махатми, които са имали уединени обиталища в гъстите гори или високо в планините. Техните отшелнически жилища били добре прикрити или замаскирани от самата природа и царе и императори се натъквали на тях съвсем случайно по време на лов. Много често император влизал в колибата, за да отдаде почит на махатмата там. Ако махатмата се намирал в самадхи, нямало физически даршан, без значение важността на посетителя. Въпреки това се смятало за голяма привилегия да получиш даршан поне от бхуми или земята, на която махатмата провеждал своята садхана. Такова било чувството, самата земя ставала свещена. Усещането е същото както когато влизате в храм. Вие не „виждате" Бог физически, но може да почувствате присъствието Му.

Шри Свамиджи живее под открито небе през цялата година по време на летните и зимните месеци. Само по време на четирите месеца чатурмас (юли – октомври) той провежда пурашчарана в колибата си със сламен покрив. В останалото време остава близо до

своето дхуни, което се нарича махакаал чита дхуни или пред веди (олтар), където изпълнява своята панчагни видя. Шри Свамиджи се шегува, че живее като император, защото има различен апартамент за всеки сезон.

Главната садхана, която шри Свамиджи провежда, е акшара пурашчарана, макар че основата ѝ може да се различава според сезоните. Например през зимата акшара пурашчарана се практикува чрез пранаяма, а през лятото средството е панчагни садханата, която ние не познаваме, но според мимолетните му коментари се базира на по-висша пранаяма.

Акшара пурашчарана е садханата, предписана в шастрите за тази юга. Тя се основава на принципите на нада, кала и бинду, които според тантра са основата и базисният слой на тази вселена. Акшара пурашчарана, особено ако се изпълнява от сиддха, махатма или тапасви, пречиства много нива на битието.

По време на садханата един йогин не съществува в настоящето време и пространство. Той пътува в безкрайността и може да повлияе и преструктурира различни реалности, непознати и невидими за обикновения човек. Ето защо е важно за един садху да постигне сатвична природа, преди да започне такава садхана, за да може да усети позитивните вибрации. Това пречистване може да се почувства на всички нива: физическо, умствено, духовно. Затова не можем да кажем, че макар и настрани от обществото, един тапасви не допринася нищо за него. Този принос може да е фин, но е вечен и надживява опустошенията на времето.

Панчагни садхана

Панчагни видя означава да издържиш на пет огъня. Шри Свамиджи я провежда във веди на открито. Четири *дхуни* (огъня) се запалват с триене на две парчета дърво в почит на бога на огъня Агни, а петият дхуни е бог Суря (слънцето). Тези външни огньове са символ на петте въ-

трешни огъня, които бушуват в човека: *кама* (страст), *кродха* (гняв), *лобха* (алчност), *мада* (его) и *моха* (привързаност). Шри Свамиджи казва, че само този, който може да устои на тези пет вътрешни огъня, може да издържи на външните, и обратното.

За тази видя се споменава в *Катха упанишада*, където богът на смъртта Яма я описва на младия Начикетас. Правилата и ритуалите на тази видя са *гупта* (тайна), известна само на малцина, защото дава осъзнаване и прозрение за висши духовни измерения и дарява с безсмъртие йогина, който я практикува. Тя е предназначена само за тези, които като Начикетас са усъвършенствали *вайрагя*. Заслужено, в свое изказване за шри Свамиджи от 26 юли 1954 г., свами Шивананда го оприличава на Начикетас:

„Малцина се отличават с такава вайрагя в такава ранна възраст. Свами Сатянанда е изпълнен с елемента Начикетас. В същото време той завършва по безупречен начин всяка работа, с която се захваща. Работи за четирима и никога не се оплаква. Той е многостранно развит гений, а също и лингвист. При все това е смирен и скромен – съвършен садхак и нищама севак..."

Парвати, съпругата на бог Шива, е практикувала тази видя, за да постигне единение с Шива. Затова тя се изобразява като негова вечна спътница. Бог Даттатрея, авадхута парамахамса, който е почитан като инкарнация на Брахма, Вишну и Махеш, също е провеждал панчагни. Известно е, че Шарада Деви, спътницата на парамахамса Рамакришна, също е изпълнявала тази садхана.

Разказва се, че когато изпълнявала панчагни, Парвати поддържала вниманието си върху бог Шива през цялото време, напявайки името му. Носили се пориви горещ вятър, огромни дървета падали под техния на-

пор, но тя била изцяло погълната да повтаря името на Шива. Външните смущения не нарушавали нейното осъзнаване. По същия начин, но вътрешно, може внезапно да се надигнат силни пориви на гняв или страст, алчност или привързаност, и ако практикуващият не е установен твърдо в садханата, изцяло да го извадят от равновесие.

Божествеността, присъща на природата, се усеща силно в акхара. Слънцето, луната, звездите и най-вече сезоните и вятърът играят много важна роля по време на панчагни садханата. Затова според някои писания тази садхана е предназначена само за човек, който държи под контрол панча таттвите. Рикхия е известна с честите промени на времето, понякога в рамките само на един час. В един ден можете да получите даршан от всичките четири сезона, а ураганите тук са достатъчно силни да ви издухат от земята. Затова един йогин, който практикува панчагни, трябва първо да се сприятели с *агни* (огъня), *ваю* (въздуха), *джала* (водата), *притхви* (земята) и *акаша* (етера).

Пристигане в Рикхия

Шри Свамиджи пристигна за първи път в Рикхия на 23 септември 1989 г. Беше прекрасен ден. Нощта и денят бяха в идеално равновесие, т.е. 12 часа ден и 12 часа нощ, явление, което се случва само два пъти в годината. Първият му анущхан започна на 30 октомври 1989 г. по време на Ашвин наваратри. В деня преди началото на анущхана шри Свамиджи повика неколцината саннясини, които се намираха в акхара, за да видят една величествена дебела, дълга три метра и половина нага (змия) в цвят геру, която направила парикрама (обиколка) на цялото място и изчезнала в дървото в центъра на акхара. Неслучайно виденето се беше появило насън, преди да се случи в действителност. И тъй като това беше изключително благоприятен знак, муртитата на сва-

ми Шивананда и на Адигуру Шанкарачаря били поставени близо до това място. По време на своята тиртха ятра именно във Васукинатх пуджа Свамиджи беше получил насън даршан от Нага Натх, увита около врата му, която му наредила „Стани чакраварти".

По думите на самия шри Свамиджи:

Във Васукинатх, докато лежах под сенчесто дърво,
аз имах в съня си видение
на кагулата змия, увита около врата ми,
и ясната повеля „Стани чакраварти".

Махакал чита дхуни

Скоро след като шри Свамиджи пристигна в Рикхия, той запали дхуни или огън и го нарече махакал чита дхуни. Този дхуни се поддържа с дървесина. В Акхара има два вида дхуни. Познати са като тапа дхуни и пуджа дхуни. Тапа дхуни се запалва с дърва и гори по двайсет и четири часа в денонощието в дъжд и пек. Тапася дхуни поглъща и пречиства всичко. Шри Свамиджи дори готви храната си на този дхуни.

Пуджа дхуни, от друга страна, се разпалва със специално приготвена *гойтха* (кравешка тор). Този вид дхуни се пали само по време на пурасчарана. Той не изпуска дим и излъчва едва доловим аромат, който е много пречистващ. Така гойтха и дървесината са храната, която акхара консумира, а шри Свамиджи често нарича себе си „гойтха парамахамса".

Запалването на дхуни е много древна традиция сред садху. Това бележи много съществен етап от живота им. Известно е, че дхуните на велики сиддхи като Горакнатх, бог Даттатрея и други притежавали чудотворна сила и са запазени и до днес. Смята се, че поради своята святост пепелта от дхунито на садху е много мощна. Това е разбираемо, тъй като веднъж щом запали

дхуни, чрез своята сева и подхранване садху му вдъхва живот. Той прекарва пред дхунито цял ден и извършва всяко действие с Агни в качеството си на сакши или свидетел.

Според ведическата и тантричната традиция Агни винаги съставлява важна част от всеки ритуал, независимо дали е обществен, културен, религиозен или духовен. Дори при бракосъчетанията Агни е този, който обявява двойката за съпруг и съпруга. Когато трябвало да докаже непорочността си, след като била спасена от Ланка, Сита трябвало да премине през Агни. Точно както днес всички съдебни производства започват само след като свидетелят се закълне в *Бхагавад Гита*, че ще говори истината, цялата истина и нищо друго освен истината, в миналото хората се кълнели в Агни. Те искрено вярвали, че човек не може да излъже или да направи каквото и да било злодеяние пред Агни.

Йогинът запалва дхуни с представата в ума, че дхуни е сакши на всяка негова мисъл, дума и дело. Ако те не са саттвични, той няма да успее да издържи изпитанието на Агни. В действителност това също стана очевидно в акхара, тъй като веднага щом шри Свамиджи запали махакал чита дхуни, всички други измерения на акхара започнаха да придобиват форма и да се проявяват.

Акхара притежава свой собствен уникален набор от инструменти, които са многофункционални. Могат да се използват за пуджа и свещенодействие, при самозащита, за рязане, охлаждане и хранене, както и за поддържане на дхуни. Някои са само декоративни, други се използват по време на садханата или за придаване на духовна сила на други хора. Може дори никога да не се използват, но според традицията садху трябва да ги съхранява и да извършва ритуалната пуджа, посветена на тези предмети. Те включват *бхалла* (копие), *дхануш бан* (лък), *йога данда*, *вягхра чарм* (леопардова кожа), *мрига*

гарл (еленова кожа), *шанкха* (раковина), *дамару* (барабанче), *нагара* (голям барабан) и брадвата на Парашурама.

Човек не бива да подценява тези притежания на йогина. Във Ведите откриваме препратки за използването на мантри от риши за придаване на сила на стръкче трева куша, превръщайки го в смъртоносно оръжие. Един йогин може да направи същото със своя тришул, чимта (маша) и други инструменти. Известно е, че сиддха нагите могат да причиняват рак, ако ударят някого с тришула или йога дандата си. Всеки предмет, притежаван от саддху, може дори да дарява хората с духовна сила и материални облаги.

Именно по време на сатсанг те придобиват непобедимата сила. *Шримад Бхагавата* разкрива, че шанкха се е превърнала в почитан символ единствено поради това, че присъства винаги на сатсанга на бог Вишну. Сатсанг означава „свързване с истината" и е може би най-значимият фактор за духовна трансформация. Духовните ни самскари се подхранват и преобразяват именно посредством сатсанга. По същия начин притежанията на саддху се променят чрез сатсанга, който получават.

В акхара най-често се използват дамару и шанкха. Дамару представлява Шива, а шанкха е символ на Вишну. Шри Свамиджи започва своята садхана с барабанене на дамару и надуване на раковина. При звука на дамару тамас се разбягва, а звукът на раковината пробужда саттва. Дамару се използва и всяка сутрин в 4 часа по време на пуджата на дървото рудракша, а раковината – при пуджата на Тулси Мей.

Ища деви на акхара е Тулси Мей. Тя е благосклонната сила, която владее всички локи. Самият шри Свамиджи ежедневно изпълнява *снан* (ритуално къпане) и пуджа на Тулси Мей. Шастрите изброяват определени дървета, които представляват естествена обител на различни девати. Известно е, че всяка девата си има дърво, което предпочита. Тези дървета притежават

божествени качества. Както съвременната биология говори за плодоносни и лечебни дървета, така и писанията свидетелстват за група такива дървета, които могат да призоват слизането на деватите на земята. Тези дървета значително подобряват чистотата на атмосферата, като по този начин увеличават духовните вибрации на заобикалящата среда. В акхара има дървета само с такова свойство и те се почитат ежедневно.

Има една трогателна история за Бал Кришна, който забранил на майка си да изпълнява ягия като почит към бог Индра. Той я попитал: „Защо се молиш на Индра? Той не е достоен за това. Има ужасен нрав, а е и отмъстителен. Ако го ядосаш, ще причини глад и разруха, като попречи на смяната на сезоните. Трябва да се молиш на дърветата, които, без да ги призовават, дават плодове за ядене и дърва за огнището. Трябва да се молиш на земята или бхуми, която ти дава почва, за да отглеждаш зърно и храна, или на кравите, които ти дават мляко за пиене. Те са достойни за молитва".

На санскрит дърветата са известни като врикша и определено са достойни за почитане, тъй като ние до голяма степен зависим от тях. Ритуалът за призоваване на божественото в едно дърво е известен като девата авахана. Тогава дърветата действат като защитна сила, която помага на йогина в садханата. В крайна сметка йогинът се среща не само с физическото измерение по пътя на садханата. Има много по-дълбоки и по-висши измерения на психично и причинно-следствено ниво. Отрицателните сили съществуват дори и в тези измерения и тяхното противодействие е по-трудно, тъй като притежават неограничена мощ. Когато йогинът надскочи ума и се издигне високо в безкрайността, той лесно може да стане жертва на тези сили. Точно тогава божествените сили се притичват на помощ и му помагат в садханата. Същият принцип се

прилага по време на поклоннически ритуал пред янтра и мандала, където деватите се разполагат във външната защитна обвивка или бхупура, за да не позволят на нито едни отрицателни сили да застрашат преживяването на божественото от садхака.

Шри Свамиджи остава сам в акхара. Единствените му спътници са две свирепи кучета. Кучетата се считат за вахана или носители на Бхайрав девата. Така както Гаруда, орелът, е превозното средство на Вишну, а Нанди, бикът – на Шива, кучетата са средството за придвижване на Бхайрав Натх. В околностите на всички важни храмове на Шива ще откриете Бхайрав Натх. Първо трябва да изразите почитта си към служителя по сигурността и едва след това – към бог Шива. Двамата служители по сигурността на шри Свамиджи са известни като Бхола Натх и Бхайрави Натх. Те остават при шри Свамиджи през целия ден, като пазят него, неговите дхуни и *мандап* (издигнатата платформа). Ако някой се осмели да влезе в това място, те му се противопоставят. По звука на неговите дамару и шанкха разбират, че садханата му започва, и след като се втурнат към него за обичайните си бисквити, се настаняват близо до ведито. Не вземат храна от никого другиго освен от шри Свамиджи и дежурят по двайсет и четири часа в денонощието. Освен това са красиви и любвеобилни.

Няма друго животно, което да надминава кучето по бдителност. Освен това то е предано и вярно на дълга, но най-важният урок, който човек може да научи от него, е невинността му. Кучетата са напълно лишени от рага и двеша. Имат един господар. Ето защо шри Свамиджи често твърди, че ученикът трябва да бъде като куче – предан, покорен и да служи само на един господар. Разбира се, трябва да имат и добра карма, за да бъдат избрани да служат на шри Свамиджи.

Начинът на живот на парамахамса

Тук в ашрама се забеляза друга важна промяна в начина на живот на шри Свамиджи. Той се отказа от геру дрехите и надяна един *копин* или набедрена препаска. Това също е много важен отличителен белег в живота на садху, тъй като означава, че вайрагя и безпристрастността са станали част от неговото битие. В шастрите човекът, който облича копин и приема купичка за милостиня, е самият Шива. Твърди се също така, че ученик, който има щастието да се докосне до копина на своя гуру, е трижди благословен, защото това може да му донесе незабавно освобождение. Шри Свамиджи казва, че ще дойде момент, когато ще се откаже дори от набедрената препаска.

Откакто пристигна в ашрама, шри Свамиджи не е излизал навън. Той казва следното: „Тук ще живея като парамахамса, който няма нищо общо със света." Парамахамса живее скромно с възможно най-малко материални удобства. Леглото му е голата трева, а облеклото – собствената му кожа. Яде малко, като сам си приготвя оскъдното количество храна. Не дава упадеш, гяна или дикша, нито се представя за велик махатма, а по-скоро живее далеч от блясъка на обществения живот. Това е разбираемо в смисъл, че парамахамса или по-скоро този, който е достигнал съзнанието на парамахамса, придобива божествени качества. Смисълът на тези сиддхи обаче не е да се парадира с тях и те да се капитализират чрез привличането на големи тълпи. Тяхното предназначение по-скоро е осъществяването на духовни цели.

В *Нарада Паривраджакопанишад* се казва следното:

„В този свят много рядко се среща странстващ монах, който е парамахамса. Ако има такъв, той е вечно праведен. Той единствен е прославеният във Ведите Пуруша. На този, който е велик човек (*махапуруша*),

умът му намира покой при мен и аз единствен пребъдвам в него. Той е вечно доволен. Не се влияе от студа и зноя, щастието и нещастието, честта и безчестието. Понася обида и гняв. Лишен е от шестте човешки недъзи (глад и жажда, скръб и заблуда, старост и смърт) и е освободен от шестте свойства на тялото (раждане, съществуване, промяна, растеж, разруха и смърт). Освен своята същност не вижда нищо друго. Без дрехи, не се кланя пред никого, не мълви *сваха*, не отронва *свадха*, не се подчинява на укори и похвали, не прибягва към мантри и ритуали (*карма канда*), не медитира върху други богове (освен Всевишния). Прекратил всички дейности, твърдо установил се в Съзнанието, което се състои от битие, знание и блаженство, осъзнат за единственото Върховно блаженство, той вечно медитира върху Брахма пранава, че сам той е Брахман и така реализира себе си. Такъв е странстващият монах парамахамса."

Съществуват четири етапа на санняса: бахудак, кутичак, хамса и парамахамса. *Бахудак* представлява етапът, когато саннясинът живее като ученик в служба на гуру. След службата си при гуру, когато навлиза в живота на паривраджака, той е познат като *кутичак*. *Хамса* е етапът, при който си взаимодейства със света, за да изпълнява мисията на своя гуру, но остава неповлиян от него почти по същия начин както лебеда, който остава във водата, но никога не се намокря. *Парамахамса*, последният етап, е кулминацията на всичко духовно, което е постигнал.

Няма съмнение, че парамахамса е орден, в който се посвещават саннясините, но по-важно е, че парамахамса е състояние на съзнанието. Не всеки парамахамса, когото срещате, може да е постигнал това ниво на съзнание, но поне е направил стъпка в правилната посока, получавайки посвещение в традицията. Разбира се, има

парамахамси, които са достигнали това състояние, но те са голяма рядкост. Повечето единствено спазват строго правилата и нормите на поведение на традицията и никога не постигат съзнанието парамахамса.

Този, който е постигнал това състояние, преминава отвъд пределите на традицията. Той е освободено същество. Разбира се, той никога няма да отрече важността на традицията, защото е наясно, че общество без традиции може да стигне до анархия и разкол. Това важи и за санняса. Днес самозваните садху са в изобилие, но ако внимателно ги проучим, откриваме, че целите им са повече материални, отколкото духовни. Мнозина дори възприемат санняса като кариера. Това се случва, когато човек се откъсне от традицията. Традицията на санняса изисква човек да премине дванадесет години обучение под ръководството на гуру, след което да странства свободно сам, като прилага върху себе си всичко научено и също изследва своите силни и слаби страни. Когато се установи твърдо в своята отдаденост на духовния живот, той усяда на едно място и разпространява усвоените и усъвършенствани духовни науки. Службата в полза на обществото се извършва с нишкама бхава (без лично желание). Когато изпълни задачата, той се оттегля в уединение.

Много хора поставят под въпрос необходимостта шри Свамиджи да изпълнява всички тези садхани и да живее аскетично, след като вече е доказал духовното си величие. В отговор шри Свамиджи казва, че освен че това е най-добрият начин на живот, който той намира и за най-пълноценен, същевременно е наясно, че ако не даде пример, други след него ще си позволят да се провъзгласят за парамахамси без изобщо да са преминали през необходимите дисциплини за постигане на това състояние. Със своето безкрайно състрадание и милост той прокарва насоките, на които искрените саннясини трябва да подражават в бъдеще.

Според традицията парамахамса живее от бхикша. Той не приема дакшина. Има тънка разлика между двете. Дакшина е дарение, което поклонникът иска да предложи на садху. То може и да не му е от полза, но той е длъжен да го приеме. При бхикша садху изисква от последователя само това, от което се нуждае – нито повече, нито по-малко. Това е известно като практиката апариграха, непритежание на материални обекти, и е от съществено значение за садху.

Парамахамса живее в пламенна прегръдка с Божественото. Съзнанието му е изключително фино. Той е в състояние да го контролира по собствена воля и да го насочва едновременно на различни места. Демонстрира балансирана представа за дуализма на живота като болка и удоволствие, добро и зло и т.н. Благодарение на всичко това той остава сакши или свидетел. Такъв човек постига безсмъртие.

Големият епос *Махабхарата* описва парамахамса като аскет от най-голяма величина, който е подчинил сетивата си чрез абстрактна медитация. Абстрактната медитация е много трудно за овладяване изкуство. Всички сме запознати с концепцията за медитация върху определен символ. Въпреки че изглежда трудна, тя е много по-лесна от медитацията върху абстракция като мисъл, идея или празнота. Медитацията върху всичко, което не притежава форма, е абстрактна медитация и ако не управлявате умело ума, както и цялото съзнание, бушуващо във вас, тогава ще се изгубите в разсеяност.

Освен това тази форма на дхяна е много напреднал етап на йога, тъй като е невъзможно да се постигне, ако не се подчинят сетивата. Подчиняването на сетивата не означава те да се потискат. Не е възможно сетивата да се подчинят чрез потискане. Това ще доведе единствено до отклонение в човешката личност и поведение.

Сетивата се управляват от таттвата на огъня. Те

се запалват дори от най-малката искра и бушуват силно у човека. Да се опитвате да потушите огъня е като да си играете с динамит. Следователно когато се казва, че парамахамса е подчинил сетивата си, това не означава, че ги е потиснал. По-скоро е устоял на огъня и е превъзмогнал въздействието му върху тялото, ума, емоциите и духа.

Именно по тази причина на йогина се предписват определени садхани като шмашан садхана (садхана, практикувана на място за кремации), лата садхана (садхана, която се практикува с младо момиче), агхора садхана (консумиране на плът, кръв, изпражнения), за да може той да прецени степента, до която е успял да овладее себе си. Тези практики не са черна магия или разврат. Може да изглеждат така, но това е просто гледната точка на наблюдател, който няма осъзнаването да ги проумее.

Представете си само какво осъзнаване би трябвало да притежава един парамахамса. В Йога сутрите на Патанджали се споменава, че умът се уповава или крепи на панча вритти, някои от които са болезнени, а други не. Казва се, че когато петте вритти на ума се обезсилят, умът се разтваря, но разтварянето на ума не е крайната цел, тъй като така човек губи осъзнаване. За да стигне по-далеч, той трябва да поддържа вътрешно осъзнаване въпреки разтварянето на ума. Това е голямо постижение и е известно, че парамахамса е постигнал това състояние.

Етимологично *парамахамса* означава „възвишен лебед". В шастрите лебедът е представен иносказателно като притежаващ специалната дарба да извлича истинската същност на нещата. Той има способността да отделя млякото от смес от мляко и вода. Парамахамса също е известен с това качество. Освен това лебедът символизира *четана* или „пречистеното съзнание", което знае всичко. Затова се казва, че парамахамса

живее в състояние на върховно осъзнаване. Това е много извисено състояние, което повечето от нас дори е трудно да си представим, какво остава да преживеем.

У всички нас има смъртно съзнание, което умира, и безсмъртно съзнание, което е вечно. Това непреходно съзнание се проявява в различна степен на съвършенство у всички одушевени и неодушевени обекти, включително човешките същества. При еволюиралите души то се разкрива като сияние и светлина, създавайки аура на божественост около тях. Безсмъртното съзнание определя преживяванията ви след смъртта. Ако не сте се погрижили да го пробудите през живота си, тогава след смъртта съдбата надделява, но ако то е пробудено, вие сами можете да определяте съдбата си в живота и след смъртта. Ето защо еволюиралите души като йоги, махатми и сиддхи могат да ни напътстват дори след като са напуснали тленните си тела.

Всяко действие, което извършват тези личности, притежава божествено качество и цел. Това е така, защото такива хора са изгорили самскарите си и живеят само за да изпълняват Божията воля. Следователно те могат да отразяват и да излъчват божественост. Може да се държат като човешки същества, може да изглеждат такива, но каквото и да правят, се открояват като изключителни същества. Рама е бил такъв човек. Такъв е бил и Кришна. Знаем много добре, че са ходили по земята като нас. Преживели са целия човешки живот, преминали са през неговите радости и скърби, както и ние, и въпреки това са почитани като богове дори и днес. Това е така, защото са проявили така наречената „сияние на божествеността" във всяко свое действие, благодарение на което дори векове по-късно се смята, че раждането им на земята е имало божествено предназначение.

Именно божествените въплъщения и просветлените същества проправят пътя на бъдещите поколения,

като им дават пример. В трудни моменти можем да черпим вдъхновение от тях. Шри Свамиджи също създаде личен пример, към който всички ние можем най-малкото да се стремим, дори и да не успеем да му подражаваме. От ранното си детство той показва изключителна гениалност, породена от неговата безгранична вайрагя. Неговите постижения никога не го отклониха от стремежа му да постигне красотата на санняса и отречението. Той проявяваше естествена склонност да познава добре всяка ситуация и да запазва спокойствие. Ръководеше Бихарската школа по йога със съвършенство и интуиция, насочвайки хиляди души по целия свят в стремежа им към съвършенство в живота и отвъд него. Днес като аскет, далеч от блясъка и обаянието на това да бъде гуру, той показва същия устрем и непринуденост. Необичайно е да се открие гуру, който се е отказал от своето гадди (високопоставено положение) и е посочил наследника си още приживе. Не можем да цитираме друг подобен пример от живата памет. И все пак шри Свамиджи го направи, тъй като в стремлението си е стъпил здраво на божествения път. . .

Поеми от свами Дхармашакти

Джая джая джая Сатям

(фрази, извиращи от преливащо сърце в Утаркаши по време на завръщането от Ганготри в деня на Ганга дусера)

Видяхме и разпознахме
божественото сърце на този саннясин.

Топлият отблясък на слънцето върху лицето му
и хладното спокойствие на луната.
В словата му се лее нектарът на свещената Ганг,
а усмивката му – очарованието на разцъфващ цвят.

В сърце с безсмъртна вяра в братството световно,
в ума – величави мисли за молитва, киртан и джапа.
Трансформиращ живота и душите на хиляди.
Слава на гуру, който е воистина Рама и Кришна.

Слава на Алмора, благословеното му родно място.
Джая джая джая Сатям, великия светец на нашата епоха.
Всяко кътче от света ни е сияйно,
проникнато от звуците на песента небесна.

И аз видях и разпознах
скъпоценния камък на духа, този саннясин.
Мой предано обичан, отец, гуру и учител
приеми пранам, който поднасям със смирен поклон.

9 юни 1956 г.

Сам ти ще запалиш светлика

(след получаване на даршан и благословии от свами Шивананда, трескава и в делириум, на 8 септември 1956 г.)

Какъв прелестен миг от вечността...
Всички се убедихме, че Сатям е божествен...

Светът днес е изпълнен от богоговеци,
измамни мрежи ни залагат със преструвки.
Невинните те правят своя лесна плячка с омаята на сладки приказки, които водят ги встрани. От правия им път ги отклоняват.

Този мираж на света ни
с тревожна душа наблюдаваше Сатям
и се реши да отхвърли
плътния покров на измамата и самозванството.

Уединен на върховете хималайски,
от състрадание изпълнен, разбра тъгата ни човешка.
Затова с натежало сърце се сбогува
със свещената Ганг и лотосовите нозе на гуру.

Нозете, към които умът му все се завръща,
мъдреца, на когото се бе посветил.
Единък дар поиска си от него –
сатя и дхарма да изпълнят този свят до краен предел.

Всички да следват една вяра, да напяват същото Божие име,
да няма място за върхове и спадове, за спор и несъгласия,
нито брамини и недосегаеми, ни съгрешили и заслужили -
всички ние сме чеда на един Отец, независимо как се наричаме и какво вършим.

Гуру се засмя и каза:
„Сам ти ще запалиш светлика".
С маяците на сатя и дхарма по пътя си
ще се осъществиш и ще постигнеш „Алакх Ниранджан".

10 септември 1956 г.

Бхаванджали

Разправят, живял някога бог Рама.
Не знаем. Кришна също не сме зървали.
При все това славим тяхното величие и благородство.

Никой не е виждал великолепието на Индра.
Нито покаянието на Вишвамитра.
Само свещените текстове свидетелстват за тяхната сага...

Отрекъл се от дом, огнище и от всичко,
мъдрецът Шивананда станал лекар именит,
Джагат гуру, повел ни всички по пътеката на сатя...

По пътя към езерото Мансаровар,
досущ изгряващото слънце Дхармендра се явил,
в нозете на своя гуру се прострял
и тъй освободил се от заблуда и от страст...

Гуру видял и разпознал
„Свами Сатя-ананда“,
господар на същността, въплътени истинност и блаженство,
и благословил го с тези думи на милост:
„Пратенико на боговете Сатям, в тъмата на света
бъди ти светлината.“

25 декември 1956 г.

Преклонение

(дълбок копнеж да съзра свами Сатянанда като гуру... молитви... отказ да е гуру отново и отново, и все пак в знак на преклонение...)

О, гуру мой и господарю,
О, вездесъщи!
Комуто всяка мисъл и частица са познати
и все пак се престорва на невеж и на невинен.

У мен надига се могъща буря
и цялата ми същност се разтърсва,
но аз приела съм те за свой гуру
и знам, очаквам твоя дар за мен.

О, приятел и водач на грешници изгубени!
Защо сполита ни подобно наказание?
Животът, някога цветен, със замах
сега изцяло сив е, напълно потъмнял.

Надежда вдъхна ти и радост в моите дни,
лотосът в сърцето ми разтвори се в наслада.
Ще можеш ли да понесеш пред взора ти да вехне?
Затуй ли всъщност стана градинар?

Светът приличен е на океан бездънен,
но моят спътник е без опит.
Ще гледаш как се давим ли?
Затуй ли всъщност станал си лодкар?

О, Рам ти мой,
водачо славен и мой Шям,
когато буря помрачи избуялата пролет
ще гледаш, без да чувстваш ли?

Туй тяло нека бъде цитра
и този ум да бъде струни.
Дари с такава мощ таз вина,
че цял светът да пее, в блаженство да танцува.

И нека всички чуят звука на Разрастването,
полека да поемат песните на Трансцедента.
Ти си хранилище на Себепознанието,
приятел на отхвърлените, избавящ ни от страданието на привързаността.

О, гуру мой и господарю
О, вездесъщи.

19 май 1958 г.

Пушпанджали

25 декември
На този знаменателен, свят, божествен ден –
благословеният син на Майка Ганг,
божествен отец, в нозете ти
милиони гласове принасят в дар
благоуханието на своята музика.
Във този свят, изпълнен
с лъст и гняв, омраза,
арогантност, алчност и заблуда.
О, обител на чистотата!
Ти си божественият отец,
който разпръсква светлината на познанието, любовта и мира.
В нозете ти, божествен лотос,
покланяме се с почит във пранам и в дар
предлагаме светлина, тамян, молитва и благоговение.

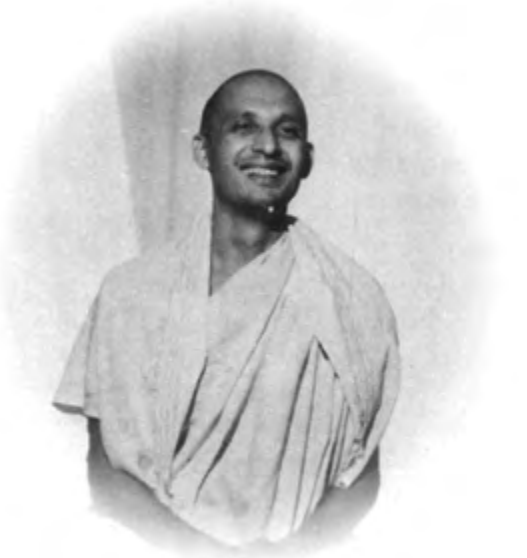
О, Върховен океан от милост!
Сърцето настоятелно те моли
реката на сатя и дхарма,

гяна и бхакти,
завинаги и непрестанно да тече
от твоите божествени уста.

Мой господарю!
Преобрази света завинаги да бъде
извечно поклонение на Дварка.
И всички ние, изгубени и лутащи се пътници,
следите ти да видим и да следваме.
И тесните пътеки на нашата Матхура
превръщат се във път широк, красив и сред покой.

О, Господи!
Нека дните на нашия Свамиджи
да бъдат златни,
а нощите му – сребърни.
И нека думите, които леят
божествените му уста,
да бъдат като вечните, нектарни химни
на Ведите.
И нека всяко кътче в света огромен, необятен
наново да се озари,
и всеки миг да е пречистен
като олтар в обителта на боговете
от сияйността на
Сатянанда, прилична на слънце.

О, стожер на светлината!
Водач на изгубените пътници,
милион пранам във твоите нозе.
Хвалебствия
и осанна! Възхвала и обожание
приждат от вси страни от земното кълбо.
Неизброими гласове се сливат в напев
Джая Сатянанда, Джая джая Сатянанда
Ом Сатянанда Ом ом ом

Бхаванджали

Мой господарю, мой Гурудев!
Ела, приветствам те, повелителю на вътрешното ми пространство!
Появи се пред очите ми, със сълзите си днес
нозете ти аз ще умия.
Ще ти предложа в дар
убежището на сърцето си, цветята на очите си,
светлика на душата си и ум, изпълнен с надежда и отчаяние.
Новата година отпочва в час
с цветя благоуханен
и проблясъците на надежда,
припламнали в сърдечния простор.
Ароматът на сандалово дърво,
опушения шепот на горящ тамян
подръпват струните в душата ми до буйна радост.
Накъдето да отправя взор
ме срещат златните лъчи.
Това зората ли е на деня, що идва,
или пък заникът му в сумрачния час?

Тук слънцето на нова ера
надничa иззад хоризонта тих,
през сенките в горичката от манго
луната пръска нежно-ласкави лъчи.
Докато сълзите на Дхармашакти,
отронени връз лотосовите нозе
в цветя превърнат се,
и после, когато тези цветове
започнат като ехо да звучат
„Ом Сатям“,
„Шри Сатям ом джая Сатям“,
С усмивка на уста
и сълзи във очите е
Дхармашакти. Умът и всички нейни прани
във транс погълнати изцяло
ще трептят ведно с „ Ом Сатям“
„ Ом Шри Сатянандая Намах“.

Молитва към Повелителя

Стоя на прага ти. Пристигнах.
Във дар сърцето си ти нося.
Сега в очакване притихвам
дали ще го приемеш или не.

Послушай воплите ми тъжни
и гуй как болката крещи.
Донесла съм букет от сълзи.
Вземи, пръсни ги – ти реши.

Във пламъци е моят храм-сърце
Облей го, потуши ги със любов.
Очите ми, затворени от векове,
Да видят нека как е редно да живея.

Изгуби се напълно яростта ми
сред къдрите, красящи твоя лик.
И целият ми свят стаен лежи
зад миглите ти кротки и добри.

Огърлица от вяра ти дарявам
прекрасната ти гръд да украси.
Сълза очите ми ако отронят,
и нея, моля, приеми.

О, Господарю на безкрая вечен,
о, ти, що палиш в нас светлик божествен!
Убежище и пристан за всеки и на всички ти,
във прах по светите си нозе ме превърни.

В нозете на Гуру

Наплитам гирлянда от цветя,
на дните си гирлянда със цветята...

Душата ми съдържат тез цветя,
стремежите ми, всичките ми цели.
Надявам се все нещо да постигна
с копнеж единъък – убежище в нозете на моя гуру.

В присъствието на „Баре Гуру“
сърцето ми замира в „Чхоте гуру“.
За провинението дребно Господ Бог
накара ме със дни да скитам, даже още.

Но чакането свърши се най-сетне,
благословеният момент настъпил е.
И даде ми той мантрата на Рама,
наричайки ме с име Дхармашакти.

В свещения ден на Шраван пурнима
ти озари сърцето ми със пламъка на Рама.
В нозете на своя гуру аз положих
онази същата гирлянда от цветя.

29 юни 1958 г.

Отдаване

О, божество за мен, мой Гурудев!
В очакване на новата година ти ела,
ела и разпръсни лъчи от злато.
Светликът на сърцето ми, цветята на очите ми –
те твои са завинаги.
В сърцето ми, изпълнено с надежда,
сияе нова светлина –
превръща ме в поклонник и във почит,
предлагам себе си в нозете твои в дар.
Но Господарю...
Ще се наложи да приемеш таз дакшина.
Безценен камък, скъпоценност,
която аз тепърва ще получа от същността
на своите прани и душа, и нея искам аз
в нозете твои лотосови да положа.
Желая го най-искрено.

Мой Господарю!
Зная, че ще го приемеш
и ще го направиш свой. Но сетне
трябва и да обещаеш –
да хвърлиш мъничката скъпоценност
в калъпа свой. Да го изпълниш
с божествените си черти,
да му дадеш от блясъка, от теб излъчван.
Като горящо слънце си сияен,
но трябва да се появиш
в светлик да го превърнеш, нощта да осветява,
докато ти отдаден си на Врат и на Басант.

1959 се сбогува с нас.
1960 е нетърпелива да започне –
ела и напиши
на протежето свое бъдниите.
На чисто започни.
О, създателю на съдби!
С усмивка на уста
и сълзи във очите
Дхармашакти ще те чака.
Джая Сатям, шри Сатям
Джая джая шри Гурудев.

27 декември 1959 г.

Арадхана

И нека никога не спират на преклонението миговете,
очите да са пълни все и в дар елей да се предлага.

Господарят мой живее в Хималаите уединен,
съвсем отслабна вече сиянието на светлика.
Дано не гасне никога светликът в моята прана,
на почитта цветята да не увяхват нивга.

На колък са очите ми, във пътя взрени
молитви през сълзи отправях аз безспир.
Не искам дар, а даршан твой да имам
да съживи в мен праните, очите да възрадва.

О, въплъщение на саможертва!
Чуй на сърцето ми безмълвните слова,
нека всеки мой дъх напява твоето име,
пречиствайки ме, освобождавайки ме от вина.

Молитва и преклонение от векове и епохи
с джапа, тапа и саням, както ни учат мъдреците.
Отдавнашните грехове да не надмогват
цветчетата, що сбирала съм с векове.
Неспирни нека бъдат миговете на арадхана...

Недей приема поражение

Наближава часът на изпитанието ти.
Недей да губиш силата си днес.
На розите от ложето се откажи
и с трънена гирлянда закичи се.

Изостави нетрайни хладина и обиграност,
и постави стъпало връз жарта горяща.
Прави безспир това, що нужно е,
не трепвай даже от изгарящата болка.

Дори да си останал сам на пътя
със смях напредвай към целта си.
На розите от ложето се откажи
и с трънена гирлянда закичи се.

Заблуди и омайни увлечения пусни,
не давай на ума си да ги следва.
Като змия отровни са – приемеш ли ги за приятел,
ще се окажат гибелни за теб накрая.

Отплавай в океана със усмивка на лице,
Дръж руля на живота си със смелост и кураж.
На розите от ложето се откажи
и с трънена гирлянда закичи се.

Златен юбилей

Сатям, най-величествен си ти!
Света даряваш със сила несравнима.

И на хвалби, и на обиди радваш се. Нектар или отрова.
За теб еднакви са проклятие и благослов.

Непоклатимо вярваш в себе си
и силата ти вътрешна е страховита.
С каквото ти заемеш се, о, Свами,
се случва тъй безупречно и лесно.

В твоята победа е стаено
пробуждането с триумфален вик на покрусеното човечество.
Гласът ти сладостен е благослов
за всички твари, с разум или без.

Във плен на страстите затънал е светът.
Покажи му пътя на истинската любов,
научи ги на въздържание, освободено от обвързаност,
покажи им как да се реят високо над нещата.

Превръщайки се в светлина, о, Сатям,
мощта на вярата ти дай на този свят.

октомври 1973 г.

Джая Сатянанда

Вълните на Ганг весело припяват
„Джая свами Сатянанда, джая Сатянанда свами“.

Разпознал празнотата на светските забави
ги отхвърли встрани с острието на вивека
и се приюти там, където царува вечен покой –
лотосовите нозе на Бог.

Вълните на Ганг припяват весело...
В изнурителното житейско пътуване
ти сянка си прохладна и утеха.
В живота на страдалците неизброими яви се
да им дадеш способно тяло и пречистен ум.

Вълните на Ганг припяват весело...
Ти пееш песните на освобождението в нашата епоха,
О, дарител на живот! О, мъдрец божествен!
Сатям, на тез земи живота си, сърцето и душата.
Гурудев, милионите ни пранами приеми.

Вълните на Ганг весело припяват
„Джая свами Сатянанда, джая Сатянанда свами“.

Гуру пурнима, 1978 г.

Сумананджали

О, господарю на вселената,
Видях те
да сияеш бляскаво
сред величието на светци,
да се носиш с лекота
по нотите на вина,
под плаща пролетни цветя напъпили,
разцъфнал лотос
щедро пръскащ от сърцето си нектарно сладък цветния прашец,
О, господарю на вселената... Видях те.

О, господарю на планините,
пренесъл си
човеците невежи и в плен на предразсъдъци
до върховете на вълните
най-високи като Хималаите,
като покорна песъчинка
или пък тънка стиска слама
понесена от порива на вихър див
пренесе ги
по пътя до тез благословени висоти,
разказа им за славата на тези светове...
Видях те.

О, Върховен гуру!
В районите около Ганга Даршан
досущ лъчите на изгряло слънце,
император на сърцата
на безбройни люде,
ти отприщи
свещената река на йога
в Карна Чаура
и освети наоколо със бхули пуджа.
Прашинка във нозете ти, Дхармашакти те видя.

О, вездесъщи!
Яхнал колесницата на зората
на източния хоризонт,
със мекотата на лъчите си
пробуждаш ти света
от дълбините на съня.
В часа, във който отпразнуваме
единство на деня със нощ,
с пропития си с милост ум
обливаш ни с нектара на сатсангите
и свириш призивно със раковината на йога.
Видях те.

О, господарю на безкрайни светове!
Видях те
много пъти аз в различни форми,
но това, което виждам аз сега
безмълвна прави ме, неописуемо е.
Твоята мисия за йога,
твоите тяга, тапася и самарпан,
дано безсмъртни са за векове напред.
В очите ми съдържат се
Мансаровар и Хималаите,
и само мога в дар да падна възнак,
Ом намо Нараяная!

25 декември 1982 г.

На брегoвете на Ганг

На брегoвете на течащата на сeвер Ганг
на моя Гурудев ашрамът е.
До Ганг пък близо, в Карна Чаура
е нашето поселище до Ганг.

Гурудев пребивава в Шри Нивас
и Карна Чаура е неговата зала за садхана
Кащахарни Гхат в легенда се превърна
Мунгир действително е град на нашия Господар.
На брегoвете...

Ганга Даршан е нашето поклонение,
Шри Нивас е самият рай.
Можеш да имаш видения за Майка Ганг
от Шакти Вихар, Йога Арогя или Аннапурна.
На брегoвете...

Даряващ всекиму любов, свами Сатянанда
е нашият почитан Гурудев.
Последователи приижда от всички точки на света
щом разберат за теб, любили Гурудев.
На брегoвете...

Със думи медени, беседи и сатсанги,
дхарма, карма и смисъла на живота,
идеи и понятия от философия и от наука
той обяснява с думи прости и достъпно.
На брегoвете...

Ганга Даршан и изследователския център –
всички трябва да ги посетите,
да постигнете добро здраве и вътрешен покой
и да стане животът ви радостен и щастлив.
На брегoвете...

Величави чувства

Щом спомня си за теб, то
златен ден се зазорява.
Лъчите на изгряващото слънце
ума ми оживяват и го карат да лети.
О, Гурудев!
Дали останал сам пред погребална клада
или пък седнал сред петте пречистващи огъня
погълнат изцяло от образа на своя гуру,
винаги те откривам във себе си.

О, Йогарши!
Когато те положа
във очите си
и входа им затворя със клепачи,
сияен образ виждам. Омайва ме
и ме изпълва със блаженство.
Тъма цари в света навсякъде,
но моят ход напред неспирен е
и пътят ми от теб е озарен,
Това научи ме и ми предаде.

О, Брахмарши!
Пътя, за който ришите говорят
ти извървя, показа и на нас.
Със неговешка храброст напред във вековете
остави своя вечен завет за всички нас.
О, Деварши! Приеми да падна възнак милиони пъти в знак на почит.
Ом намо Нараяная!

Даршан пурнима

Беше денят на седми юли,
славна зора за последователи и поклонници.
Хиляди се бяха сбрали в Деогхар.
Имаше и много шум и врява
в двора на Баба Байдянатх.
Всички бяха дошли за гуру даршан
и видение на Шива в Байдянатх Дхам.
Всички бяха изпълнени с надежда и в очакване,
а мислите се пилееха във всички посоки.
Яркочервените отблясъци на изгряващото слънце
се разпръснаха и опашката от поклонници пристъпи напред.

Прозвуча призива на раковината,
отвориха се портите
и поклонниците влязоха в свещените земи.
Най-гисти помисли пронизваха ни всички,
царяха мир и тишина
наоколо и вътре в нас.
След даршана на парамгуру свами Шивананда
и падайки по очи пред Адигуру Шанкарачаря,
когато достигнахме тризъбеца
Гурудев беше
потънал в медитация
в мястото на своите панчагни.

Замряхме поразени, неподвижни
и мислите замряха до една.
Ах, какво видение показа ни!
Нима мъдреците Валмики и Вишвамитра
сред нас дошли са като Сатянанда?
Истина ли е това или
сън в страната на мечтите?
Наистина, действително е той,
нашият скъп, почитан Свамиджи!

Времето не стигаше,
тълпите отвън бяха безкрайни,
отдаваха почит на Тулси Май
и излизаха навън.
Но всички бяха оставили сърцата си вътре.
На излизане от царството, в което властва умиротворение,
сърцето боли,
а умът е съкрушен, лишен от своя пристан.

- Гурудев! Възкачваме те на трон в сърцата си.
Всичко сме научили от теб.
Получихме любов и мъдрост, нов живот.
Нима дойде на този свят
да ни покажеш миг от сатя юга
насред тъмата на мрачната кали юга?
О, Господарю, наистина си вездесъщ.
Примерът, който ни даде,
е източник на гордост за всички ни.
И с тези думи всички заридаха.
Чувствата на сърцето
се изляха като сълзи.
Само една молитва имаме към Бог,
Нека нашият Гурудев остане в сърцата ни
за вечни времена.

Ако не бяхме в епохата на Кали,
то точно както Шиваганга и Нийлганга
са вечни потоци в Баба Байдянатх Дхам,
Ганг, създадена тук, в Рикхия
от сълзите на безбройните поклонници
би останала в продължение на векове.
О, велики Гуру! Моля, приеми поздравите
на хиляди и още хиляди от най-отдадените си поклонници.

Ти всичко си

О, Парамахамса авадхута!
Със удивление пристъпвам
в твоя мансаровар,
твоя град на лебеди.
Гъмжило от поклонници.
Ма Чанди самата блажено присъства.
С ликуваща мудра
се придвижваш между хората,
за да не остане никой лишен
от благослова на твоя даршан.

О, Парамахамса!
Откакто дойде в обителта на Баба Байдянатх,
твоите бедстващи съседи се съвзеха с нови сили,
ти даваше им щедро от запасите на Бхоленатх,
и никого не върна с празни ръце от прага си.
„Шивананда матх“ е флагът, който ти
високо вдигна във прослава на своя Гуру.
О, Парамахамса,
какви вдъхновяващи образи за бъдещето ни показа!

Изтерзана от обидата, отсъдена
за нейния избраник от баща ѝ,
Ма Сати изостави тленното си тяло.
И там, където останаха частиците от него,
се образуваха места за поклонение.
Бхоле Баба също си избра да остане
до лобното място на Деви.
Така се разнесе по целия свят
славата на Бабадхам.

О, Парамахамса авадхута!
Получил божествена заръка,
направи своята садхана там, където Сати бе кремирана.
В крехка възраст Майка Парвати

бе изпълнила садханата панчагни.
Изпита и овладя същите лишения,
тутовен подвиг, видян от целия свят.
Сега провеждаш Сатчанди ягия
в знак на почит към Деви Ма,
а посредством каня пуджан
реабилитира всички жени.

О, Парамахамса авадхута!
Какво чудо изкова!
Какъв идеал показа ни на отречение и безстрастие!
Легиони от поклонници и последователи
следяха те в почуда и в захлас,
когато ти предаде всички работи
и постижения, и плодовете на садхана
на свами Ниранджананда.
Това е моята благословия
за свами Ниранджан,
нека твоята благославяща ръка
винаги лежи на челото му,
главата му завинаги приведена в нозете ти,
да съблюдава и да следва твойте стъпки.
Дано Ниранджан винаги да бъде уверен и готов.

О, божествен Отец!
Какво аз мога да добавя?
Решим застанал си, непоклатим
като самия Махадев.
Ганг от вечни благословии
извира неспирно от божествената ти същност
и цялото човечество нетърпеливо
иска да се потопи в божествения му поток.
Ти здраво запечатан си
във мислите и чувствата
на всички и на всеки.
И всеки гледа на теб
като на свой собствен, като на своята душа.

Такава е идеалната майка

Тя се отказва от привързаност
в името на своя син.
Разпознайте в нея истинската майка,
именно такава е идеалната майка.

Майката на цар Гопичанд заръча му:
„О сине мой, по пътя на йога поеми“.
Тъй славата на нейния покорен син
и днес неопетнена е.

Без колебание Мадаласа обет е дала:
„В утробата ми влезе ли, човек
ще се освободи и няма
да трябва пак да се прераждa“.

И точно тя, която изтръгва сина си
от оковите на съществуването,
е истинската благодетелка,
именно такава е идеалната майка.

Когато Сумитра чула, че Лакшман
смъртно ранен е при Ланка,
тя сеща се, че Рам е сам на бойното поле
и силно развълнувана

заръчала на Шатругхан:
- Тозчас тръгни за Ланка, сине мой,
Без брат остана Рам на онзи кръстопът съдбовен.
Именно такава е идеалната майка.

Благослови

Ти си светлината на очите ми и чувствам те до мен във всеки миг.
Неизразима е майчината гордост, която се носи в реката на погледа ми.

Кръвта ти, костите и костния ти мозък мои са.
И нагините, по които мисли твоят ум.
Гласът ти мой е, о сияйни сине!
На раните ти ореолът пак е мой.

Решимостта ти моя е, живецът в стъпките ти също.
Мой сине! В теб е моята същност, във всеки нерв и вена съм у теб.

Ти ли сияйна светлина в света си
и ще разпръснеш за човечеството тъмнината.
Единското ми майчино желание е, сине,
дано превърнеш се във точката червена
на челото на своя гуру.

Моят безценен светлик

Светликът мой безценен поел е от мрака към сияние
и стъпките му следва целият наш свят...

Велик ще бъдеш гуру на тази земя.
Апостол на мира, надежда за безсилните,
ще даваш вдъхновение на безрадостни и на окаяни,
и ще понасяш мълчаливо яростните удари на тъмнината.

Светликът мой безценен поел е от мрака към сияние
и стъпките му следва върволица странници изгубени...

Като свещ с нетрепващ пламък,
неразрушим за мощта на бурите,
ще учиш егоистите на този свят
да дават, да обичат и да служат.

Светликът мой безценен поел е от мрака към сияние
и стъпките му следват ята духовно търсещи...

И ще залязва слънцето, луната също може да изчезва – светликът мой безценен не ще се отклони.
Ти символ си за моите вяра и надежда, сине мой,
и наследил си от своя гуру шакти и вдъхновение.

Светликът мой безценен поел е от мрака към сияние
и стъпките му следват легиони от саннясини...

Речник

А

арадхя – почитан, любим, благословен, обект на почит и обожание; благословия от бог Ганеша; вж. мере арадхя

абхишек – церемониално измиване, освещаване, важен ритуал при освещаване на идол, при посвещение и ръкополагане

авадхута – свободен от всякакво светско привличане и илюзии на ума; аскет, отрекъл се от света и постигнал най-висша степен на тапас, вж. тапас

аватар – въплъщение на Бог

Авеста – най-ранният свещен текст в зороастризма

Агни/ агни – огън, бог на огъня

аграгами – водещ, лидер

агхора, агхора тантра – агхора – от санскрит – този, за когото нищо не е противно; орден на шиваистки аскети

агя (аджна) чакра – шестата чакра; третото око, командният, управляващ психичен (енергиен, праничен) център, център на индивидуалното съзнание, интуицията, чистото вътрешно осъзнаване, на физически план кореспондира с местоположението на епифизата

Аджанта – пещерите на Аджанта, известни с изящно издълбаните в скалите будистки храмове, релефи, статуи и живопис, част от списъка на UNESCO

Адигуру Шанкарачаря – вж. Шанкарачаря

адхятма ратна – върховната същност у човека, принципът, който ни позволява да осъзнаваме себе си като върховна същност, от санскрит – принадлежащ на себе си

Айодхя – легендарен град, в епоса Рамаяна столица на династията Икшваку, чийто потомък е Рама

акаша – един от петте съставни елемента на сътворението; етер, пространство, небе, първият проявен елемент

акханда агни – вечен огън

акханда дипак/джоти – светилник, светлина, която гори вечно без прекъсване, без да угасва

акхара – място за обучение и тренировки, тепих, седалище на нага йоги, вж. нага

акшара пурашчарана – специална духовна практика, при която чрез джапа (многократно повторение) на името, мантрата или семенната мантра се призовава божествена сила

алакх бара – изолирана, отдалечена, невидима обител

Алакхнанда – река в Хималаите, един от основните притоци на Ганг

амрит – нектар, нектарът на божественото, на вечността

анна – стара парична единица на Индия, 1/16 от рупията, дребна монета

Ананда кутир – къщата на свами Шивананда на река Ганг

анахад, анахад нада – „неудареният" безмълвен звук, който може да се чуе от йогите в по-висши състояния

аннакшетра – център за раздаване на храна и помощи
анущхана – систематично изпълнение на определена духовна практика за точен период от време, напр. 40 дни; решимост да се изпълнява мантра садхана с дисциплина за определен период от време; фиксирана садхана за определен период от време
апсара – в индийската митология небесна нимфа, най-често танцьорка и певица с красиви привлекателни форми
арати – хиндуистки ритуал на поднасяне на светлина пред изображението на божеството, обикновено в края на пуджата (вж. пуджа), придружен със специална песен във възхвала на божеството
Арджуна – името на третия брат Пандава от епоса „Махабхарата", основен герой в Бхагавад гита, получил божествено проникновение от бог Кришна
арийски – общо родово название на народите от ведическата ера, индоарийските народи, Аря – титла, която се дава на уважаван човек или глава на семейство
арогя, арогя дживан – състояние на здраве, баланс и благосъстояние на всички нива; арогя дживан – здравословен живот
арта – един от четирите вида бхакти – поклонници на Бог; страдащият, потънал в нещастие, който се стреми към Бог, за да се освободи от нещастието и страданието
артхартхи – един от четирите вида бхакти – поклонници на Бог; търсещият материално благополучие, който се моли за благословията на Бог, за да получи материални богатства
арчана – принасяне на цветя по време на молитвен ритуал, почитание, отдаване на почит и уважение към божественото и към по-възрастни и висшестоящи
Аря самадж – Индийско движение за религиозна, обществена и образователна реформа, основано през 1875 г.
атма, атман – същността отвъд тялото и ума, наричана още принципът на живота, дух, душа
Ахам брахасми – вж. маха вакя
ахимса – ненавреждане, ненасилие
ачамана – свещена вода, поднасяна в ръката за изпиване в знак на почит и за умствено пречистване
ачаря – този, който познава ученията и „ачарите" (правилата на учението); напреднал учител, духовен наставник
Ашвин Навaратри – есенното Навaратри, вж. Навaратри
Ашока – наричан още Ашока Велики, един от най-великите индийски императори, династията на маурите, 3-ти в. пр.н.е., завладява почти целия индийски субконтинент; след кръвопролитна война с империята на Калинга се заклева да не пролива повече кръв, приема будизма и го разпространява в Индия и извън пределите ѝ на север в Тибет и на юг в Шри Ланка; известен и с Колоните на Ашока, на които изписва своите закони, някои колони са запазени и до днес
ашрам – отшелническа обител, място, посветено на духовни и йогийски практики; манастир

ашрам – етап, период от живота; четири са етапите в живота: брахмачаря – ученичество или безбрачие, грихастха – етапът на семейството и стопанина, ванапрастха – отшелничество, санняса – етапът на пълно отречение и служене на другите

Аюрведична аптека – организация в ашрама на свами Шивананда в Ришикеш, занимаваща се със събиране, приготвяне и раздаване на аюрведични лекарства и билки

Б

бадам халва – известен с вкуса си индийски сладкиш, който се прави от бадемово брашно, мляко, грах, захар и кардамон

Бадараяна – мъдрец и философ, автор на „Брахма сутрите“

Бадрикашрам – ашрам към храма „Бадринатх“

Бадри-Кедар – съкратено за Бадринатх-Кедарнатх, вж. Бадринатх и Кедарнатх

Бадринараяна – името на божеството, на което е посветен храмът на Вишну в Бадринатх (вж. Нараяна)

Бадринатх – свещен град в Хималаите, известен с храма „Бадринараяна“, посветен на бог Вишну в неговата инкарнация като Нара-Нараяна, човека и бога, отдали се на голяма аскеза за благото на цялото съществуване; четвъртият пункт от поклонението Чар дхам, вж. Чар дхам

банян – вид дърво, национален символ на Индия

Басант панчами – индийски празник, който отбелязва идването на пролетта

бахуджан – множество, много хора

Бенарес – другото име на Варанаси, вж. Варанаси

бинду – точка, kanka; психичен център, разположен на върха на главата

брахма мухурта – двата часа около изгрева, най-подходящи за йога садхана

брахма нади – най-вътрешната и най-фината от трите енергии или пранични канала, протичащи в сушумна, по която се издига кундалини и протича през гръбначния стълб, вж. нади, кундалини

Брахма сутри – класически ведантически свещен текст, написан от мъдреца Вяса и известен със задълбочения коментар на Ади Шанкарачаря върху сутрите – Брахма сутра бхашя

Брахман – вечният всеприсъстващ принцип на съществуването; върховната реалност; всепроникващата цялост, от която са възникнали времето, пространството, съществата, космичната душа; вселенска интелигентност

Брахмани – текстове, неразделна част от Ведите (вж. Веди), разясняващи значението и употребата на ведическите химни, както и подробния ритуал, който трябва да се следва

Брахманища – „този, който е установен в Брахман“, вечният, всесъзнателен Абсолют

брахмарандхра – върхът на главата, фонтанелата; отворът, през който се счита, че душата напуска тялото

Брахмасми, Ахам Брахасми – едно от Маха вакя, от санскрит – голяма фраза, велика истина; означава „Аз съм Брахман, аз съм едно с върховния принцип Брахман“

брахмачари – обръщение за млад начинаещ монах
брахмачаря, брахмачаря ашрама – етапът на ученичество (вж. ашрам)
Буда джаянти – денят на рождеството на Буда
Бхагавад гита, Гита – „Божествена песен"; разговорът на бог Кришна с Арджуна на бойното поле на Курукшетра преди голямата битка, описана в епоса „Махабхарата"; един от изворите на хинду философията, съдържа есенцията на Упанишадите и йога, свещен текст в поетична форма, част от „Махабхарата", есенциален за веданта и йога
Бхагавата – вж. Бхагавата пурана
Бхагавата пурана – една от пураните, която се занимава с доктрината за съзиданието, божествената игра лила на бог Вишну в многобройните му инкарнации
Бхагиратха – легендарен цар от династията Икшваку, в епоса Рамаяна – цар на Кошаля, един от предците на бог Рама
бхаджан – божествена песен, възхвала, химн
бхаджан хол – залата за практики в Шивананда ашрам
бхай, гуру бхай – брат; учениците на един и същи гуру
бхакта – последовател на бхакти йога
бхакти, бхакти йога, гуру бхакти – отдаденост, любов; пътя на любовта и отдадеността; отдаденост и вярност на гуру
бхалла – копие
бханг – растението канабис; отвара от растението канабис, която може да се добавя към храна или напитки, използвала се е в миналото традиционно в индийската кухня
Бхарат – името на страната Индия, както е позната в самата Индия
Бхарат варша – Бхарата – оригиналното име на Индия, от санскрит – „обвита със светлина"; произлиза от името на най-ранните индийски племена бхарата; варша – страна; страната Индия
Бхарт(р)ихари – древноиндийски граматик, лингвист и философ
бхасма – пепел, останала от свещен огън, използва се за поставяне на тилак (вж.) и други знаци по лицето и тялото
бхикша – дарение; храна, получена в паничката за милостиня
бхикшу – будистки монах; обръщение за будистки монах; монах, който преживява от милостиня
Бхима – вторият от петимата братя Пандава, герои в епоса „Махабхарата", известен с изумителната си физическа мощ
бхога – наслаждаване на земните удоволствия, сетивна наслада, задоволяване на сетивата
бху самадхи – бху – земя, пръст; поставяне на тялото след физическата смърт в земята
Бхумандалешвар – от санскрит – бхумандал – земно кълбо; Владетеля на земното кълбо – епитет за величие и възхвала
бхуми – земя
бхуми пуджа(н) – ритуал на освещаване, „първа копка"
бхупура – външните очертания на мандалата, които имат защитна функция

В

вайрагя – непривързаност, безстрастност; непривързаност към света и неговата двойственост

Вайшнава деви – популярен хиндуистки храм в Хималаите, щата Джамму и Кашмир

Валмики – поет, мъдрец, легендарният автор на епоса Рамаяна

Вамана – джудже, пигмей, името на бог Вишну в петата инкарнация, когато се родил като джудже и смирил демона Бали; също името на светец, автор на труда Kashikavritti, известен коментар на трактата Ashtadhyayi на граматика Панини

вамачара, вама марга – вама – от санскрит – лява страна, лява ръка; левият път на мантра, едно от теченията в мантра

Варанаси – в древността Каши, най-свещеният град на Индия, считан за духовна и културна столица на Индия; градът е свещен за хиндуизма, будизма и джайнизма, разположен на брега на свещената река Ганг, един от най-древните обитавани градове; известен и като Бенарес

Варуни – име на богиня, свързана с бога на водата и дъждовете Варуна в древноиндийския пантеон

васант бахаар – вид музикална рага в класическата индийска музика

Васукинатх – един от най-старите хиндуистки храмове в района на Деогхар, посветен на бог Шива и съпругата му Парвати, място за поклонение

вахана – превозно средство, носител

Веданта кесари – кесари – лъв; Веданта кесари – титла, определение, Лъвът на веданта, познавач на веданта

Веди – най-древните и автентични духовни текстове на санатана дхарма, съставени 5000 год пр.н.е.; свещено знание, разкрито на поети, мъдреци и провидци и предаващо мъдростта за вселената и върховният принцип; Ведите са първоначално чути и разкрити като звукови форми (мантри) и когато звуците, формиращи ведическите текстове, се проявят в същия ред и се произнесат по същия начин, се казва, че са вечни

веди – олтар, място за свещени ритуали

ведически мантри – вж. мантра, Веди

Вивекананда, Вивекананда ашрам – индийски мъдрец, философ, йогин, ключова фигура за въвеждане учениятa на веданта и йога в западния свят в края на 19-и век, главният ученик на Рамакришна Парамахамса

видя – духовно знание, по-висше знание

вѝна – музикален инструмент в класическата индийска музика, атрибут на богинята Сарасвати

Виндхявасини – свещен хиндуистки храм, посветен на Дурга като виндхя васини, победителката на демона Махиша, разположен на брега на река Ганг в щата Утар Прадеш

вихара – будистки храм или манастир, място за осъзнаване и размишление

Вишвамитра – един от най-почитаните древни мъдреци и провидци на Ригведа; в епоса Рамаяна – наставник и ментор на Рама

Вишванатх – „владетелят на вселената“; едно от имената на Шива

врат – обет, решение да се изпълни определен обет, като се спазват строги правила, свързани с пости, ритуално къпане, мълчание, лишения, аскеза, молитва, садхана

врикша – дърво

Вриндаван – мястото, където Кришна прекарва детството си, на 11 км от рожденото му място Мадхура; едно от най-светите места за вишнуизма, изпълнен с храмове, посветени на Радха и Кришна

Вяса – индийски светец, мъдрец, митичният автор на древноиндийския епос „Махабхарата“

Г

гадди – възглавница на трон, трон

Ганготри – свещен град, място за поклонение в хиндуизма, разположен на брега на река Бхагиратхи, началото на свещената река Ганг, разположен на 3100 м. надморска височина, вторият пункт от Чар дхам, вж. Чар дхам

гандхарва – в митологията на индуизма, будизма и джайнизма – небесни същества от двата пола, изкусни певци и танцьори

Ганеша – божествена фигура в индийския пантеон, символ на благоприятността и изобилието; името на бога със слонска глава, син на Шива и Парвати, Ганеша е митичният писар на „Махабхарата“, божеството, за което се вярва, че премахва пречките и трудностите, бог на плодовитостта и плодородието

гарбха гриха – светая светих, най-вътрешната и свята част на храма, където се пази статуята или изображението на божеството

геру – керемидено-оранжевият цвят на саннясините в Индия

Гиридхара – „този, който държи планината“, едно от имената на бог Кришна, което получава, след като повдига планината Говардхана

Гокул – рожденото място на Кришна в област Матхура

Гомукх – мястото в ледника Ганготри, откъдето извира Бхагиратхи – първият приток на свещената река Ганг

гопи – доярка; гопите във Вриндаван почитат Кришна като Гопала (пастир) от времето на юношеските му години

Горски университет за йога и веданта – университет, създаден от свами Шивананда в Ришикеш

готра – родословна нишка, произход, каста

гошала – кошара

гумфа, гуфа – пещера

гупта – тайна

Гуру Гита – древен текст, за който се вярва, че е написан от мъдреца Вяса, част от „Скандха пурана“, стиховете му могат да бъдат напявани; представлява разговор между бог Шива и съпругата му Парвати, в който той й разкрива ролята на гуру за духовното развитие и постигането на освобождение

гуру падука пуджа – ритуал на молитва пред сандалите на гуру, символизиращи неговите свети нози

гурудвара – храм в сикхската религия

Гурудев – друго име на гуру, дева – от санскрит – божество

Гуруджи – букв. „уважаеми гуру“, вж. джи
гурукул – образователна система в Индия, при която децата са живели в ашрама или семейството на учителя и са получавали определени знания, в които гуру е бил вещ
гурумукхи – ученик на жив гуру
Гурупада пуджа – молитва в свещените нозе на гуру
гхарвали – местен език от областта Гхарвал в щата Утарканд
гхат – стълби, водещи към свещената река Ганг, използват се за навлизане и свещено умиване в Ганг
гхи – пречистено, претопено масло, което обичайно се използва за готвене в индийската кухня
гяна, джнана – познание, разбиране, съзнателност, интелигентност, висше знание, извлечено чрез медитация или висше преживяване, мъдрост

Д

дакшина – благотворително дарение към свята кауза, организация, духовен учител
дакшиначара – дакшина – от санскрит дясна страна, дясна ръка; десният път в тантра, едно от теченията в тантра
дамару – малък двулицев барабан, атрибут на бог Шива
данда – пръчка, тояга, опора
даршан – поглед, гледка; физическа среща със свят човек, божество, реликва
даршанартхи – хора, които са дошли да видят, да срещнат физически гуру или светая светих в храм
Даттатрея – древен мъдрец, саннясин, считан за един от „бащите“ на йога
дашнами – десетте санняски ордена, основани от Ади Шанкарачаря (вж. Шанкарачаря)
двадаш – числото 12
Двапара юга – третата от четирите световни ери, продължаваща 864 000 години според текста „Сурясидханта“ (вж. юга, Сатя юга, Трета юга, Кали юга)
Дварика или Дварка – крайбрежният град на бог Кришна, столица на неговото царство според „Бхагавата пурана“, останките от който се откриват на дъното на океана в близост до съвременния град Дварка в западна Индия, център на Западния клон „Шарада матха“, един от четирите ордена, основани от Шанкарачаря (вж.), свещен град в индуизма (вж. Рамешварам)
Дваркадхиш – свещен хиндуистки храм в град Дварка (вж. Дварика), посветен на бог Кришна
девата – бог, божество
деви – богиня
джагадгуру – от санскрит – джагат – свят, вселена; гуру на вселената – епитет, определение за величие, за възхвала
Джаганатх Пури – един от най-важните хиндуистки храмове, разположен в град Пури, посветен на Джаганатх, форма на бог Вишну
Джаймини – древноиндийски мъдрец, основател на философската школа „Миманса“, автор на „Сутрите на Джаймини“

Джанака – цар на Видеха, баща на Сита в епоса Рамаяна
джанам утсав – празник по случай деня на раждане
джапа – повтаряне, непрекъснато въртене без прекъсване; повтаряне на мантра или божието име
Джарасандха – влиятелен цар на Магадха, герой от епоса „Махабхарата“
Джая – възглас „Да живей!“
джаянти – рожден ден, почитане рождеството на бог или светец
джи – частица, която се поставя зад имената в знак на голямо уважение, може да се употребява и самостоятелно: „О, джи“ (О, уважаеми)
дживан – живот
дживан мукта – душа, постигнала освобождение приживе; същество, пречистено от истинското знание и освободено от бъдещи прераждания
джигясу – един от четирите вида бхакти – поклонници на Бог; търсещият знанието, който чувства, че е невеж и моли за благословията на Бог и гуру да придобие мъдрост и знание; джигясу санняса – етапът в санняса на търсене, набиране на знания, задаване на въпроси
джнани – един от четирите вида бхакти – поклонници на Бог; мъдрият, реализирал познанието, напълно удовлетворен, без желания, без амбиции, постигнал единство с Бог чрез установяване в собствената си божествена същност
джхола – платнена торба, чанта за през рамо
джоти – светилник, светлина
джотирлингам – „огнен лингам“; специален черен камък с издължена овална форма, символ на бог Шива, вечното Съзнание; съществуват 12 джотирлингама, почитани в различни части на Индия; блестящият лингам символизира просветленото състояние на съзнанието в най-висшата чакра сахасрара
Джотирматх – един от четирите главни матх (орден, организация), създаден от Ади Шанкарачаря в четирите географски краища на Индия; намира се на север в Бадринатх
Дигвиджая – пътешествие, обиколка, победоносно покоряване в четирите посоки, прави се връзка с Дигвиджая при разпространяването в четирите посоки на четирите санняски ордена през Средновековието
диди – кака, по-голяма сестра, обръщение към по-голяма по възраст жена
дийпак – светилник
дикша – посвещение; отдаване; церемония, ритуал
Драупади – общата съпруга на петимата братя Пандави от епоса „Махабхарата“ (вж. Пандави)
Дурваса – име на сприхав светец, чиито гняв става пословичен
Дусера – десетият ден от празника Навратри (вж.), денят на победата
дхарана – концентрация, пълно внимание, еднопосочност; шестият етап от осемкратния път на йога на Патанджали, описан в „Йога сутрите“, който се отнася до способността за съсредоточаване и задържане на ума в една точка
дхарма – естествената роля, която играем в живота; етически закон, фундаменталните закони, поддържащи живота; духовен дълг; практика; обичаи; религия; праведност; духовна вяра

дхармашала – скромна гостоприемница за поклонници
дхоти – дълго парче плат, което се увива около кръста и покрива краката
дхуни – ритуален огън, свещено място с ритуален огън, където се почита женската енергия
дхяна – спонтанно състояние след дълбока концентрация; медитация
дърво Ашока – свещено дърво в джайнизма и индуизма, биологичен вид saraca asoca

Е

Екадаши – единадесетият ден от лунния месец

З

заминдар – земевладелец

И

ида нади – главен праничен канал; каналът на лунната енергия, свързан с лявата ноздра, с лявата страна на тялото, с пасивния аспект на енергията, проявяващ се като умствена сила в противовес с пингала нади (вж. нади, вж. пингала нади)
Икшваку – легендарна династия, наричана още Сурявамша, „слънчевото родословие", със седалище Айодхя (вж. Айодхя)
Индийски национален конгрес, Конгреса – индийска политическа партия, изиграла решаваща роля в движението за независимост на Индия и участвала в повечето правителства на страната от независимостта ѝ до днес
ища – избран идеал, избрана божествена форма за поклонение, молитва и обожание
ища девата – избрана, любима божествена форма за поклонение, молитва, преклонение, обожание

Й

йога видя – познанието, науката, духовната мъдрост на йога
йога данда – гега, тояга в йога
йогин,
йогиня – адепт на йога; последовател на система, школа по йога, приел философията и практиката на йога

К

к(х)артал – традиционен ударен музикален инструмент в Индия, подобен на дайре, изработен от дърво и мед, за отмерване на ритъма – тал
Кааба – свещена сграда в най-голямата джамия Масджид-ал-харам в Мека
кайваля – окончателно освобождение; състояние на съзнание отвъд дуалността; нирвана
Кайлаш – един от най-непристъпните върхове в Хималаите, свещено място в хиндуизма; счита се за обител на бог Шива
Кака Бушунди – кака – от санскрит – врана; Кака Бушунди: поклонник на бог Рама, който в предишен живот бил прокълнат да се прероди във врана заради неуважение към учителя си; историята е разказана в епоса Рамчаритманас (вж. Рамчаритманас)

кала – проявената вселена като време
Кали юга – ерата на Кали, която продължава 432 000 години според Сурясидханта, четвъртата и настояща юга, „желязната" ера, тъмна, изпълнена със злини, трудности, страдание, борби (вж. юга, Сатя юга, Трета юга, Двапара юга)
Калигхат – важен хиндуистки храм в квартала Калигхат в Калкута, посветен на богинята Кали
кама – страст
камандал(у), (ам) – съд за вода, използван от аскети, садхута, странстващи йоги и монаси
Канакхал – едно от петте свети места за поклонение в свещения град Харидвар на брега на Ганг в Хималаите
канвар – глинен съд за вода
канвари(я) – носачи, които пренасят вода в глинени съдове, местното племенно население в района Бхиласпур
Канхая – един от епитетите на бог Кришна, Кришна като юноша
каня – малко момиче преди пубертета, девица; в индиизма символ на божествената енергия на Дурга
каня пуджан – молитва към Дурга под формата на девица преди пубертета, вж. каня
капал, капал тантра – от санскрит – череп; тантрична практика с череп
Капилавасту – древен град, столица на клана Шакя, в който се ражда и живее 29 години Сидхартха Гаутама, познат по-късно като Буда
карма – действие и резултат от действие в проявения и непроявения свят; работа, дела; законът за причината и следствието, който оформя съдбата на всеки индивид; означава и действие, отдадено в служба на страдащите и нуждаещите се
карма йога – йога на действието и служенето, йога на себепречистване чрез външно служене и отдаване
каруна – състрадание, съпричастност, емпатия
катха – приказка, история, разказ
каулачара – течение в тантра, в което майката се приема за гуру в семейната традиция
Каушаля – майката на бог Рама
Каши – вж. Варанаси
Каши Вишванатх – известен хиндуистки храм, разположен на река Ганг в свещения град Варанаси (старо име Каши), посветен на бог Шива като Вишванатх – владетеля на света
Кашяпа – ведически мъдрец, един от седемте провидци в Ригведа (сапта ришиі)
кевала, кайвала – окончателното освобождение; състояние на съзнанието отвъд дуалността
Кедарнатх – свещен град в Хималаите близо до река Мандакини, известен с храма „Кедарнатх", посветен на бог Шива и съхраняващ една от 12-те свещени реликви в шиваизма – джотирлингам; третият от пунктовете на Чар дхам, вж. Чар дхам

киртан – напяване на божието име; практика, при която група хора пеят сбор от мантри
копийн – препаска, носена от мъжете в Индия около слабините, която служи за долна дреха
Кришна – от санскрит – черен, тъмен, тъмносин; една от най-почитаните божествени фигури в индуизма, осмата инкарнация на бог Вишну, животът му е описан в „Бхагавата пурана" (вж. Пурани), неговите учения, предадени на ученика му Арджуна, са обезсмъртени в „Бхагавад гита"
Кришнащами, Кришна джанамащами – аштами – осмият ден от по-тъмната половина на лунния месец, когато луната намалява; рожденият ден на Кришна, който се счита, че е на осмия ден от намаляващата луна на месеца Бхадрапада (края на август – септември)
крия – действие, движение
крия йога – практики от кундалини йога, предназначени за ускоряване еволюцията на човечеството; според Патанджали може да включва аскеза, самоналожени лишения (тапас), себеизучаване (свадхяя) и отдаване на божественото (ишвара пранидхана)
кродха – гняв
кула – семейство, род, фамилия
кули – носач
Кумаон – област в щата Утаркханд в подножието на Хималаите
кумаони – народност, населението на Кумаон
Кумбха мела – грандиозно събиране на свами, садху, светци и монаси
кунд – кладенец, резервоар за вода
кундалини – от санскит – усукана, спираловидна, навита; духовна енергия, еволюционен потенциал, наличен в човешките същества; формата на божествена космическа енергия, която стои непробудена в най-долния енергиен център на муладхара
кунджал крия – пречистваща йогийска практика; волево изпразване на стомаха чрез повръщане на подсолена вода
курта – дълга до колене риза
кутир – дом, бунгало, хижа, малка къща
кутия – вж. кутир
куша – трева, която се ползва при ведическите ритуали
кхас – ветивер (силно ароматно растение с вид на трева)
кхичари – индийско ястие, което се състои от ориз, зеленчуци и леща
кшатрия – една от четирите варни (групи, прослойки, класи) в обществото, тази на управляващите и воините
кшетра(м) – поле, земя, сфера на действие, измерение; в йога и тантра – точките, които задействат чакрите

Л

лакх – мерна единица – 100 000
Лакшман – брата на Рама в епоса Рамаяна

Лалита – аспект на великата богиня Махадеви, от санскрит – красива, пищна, сладостна, неустоима; особено популярна в шактизма, където върховно почитан е женският принцип в съществуването
Лалита сахасранам – свещен текст, химн, в който се изброяват 1000 имена на божественото във формата на Лалита
лангар – обществена кухня
ланготи – препаска, която се носи от мъжете в Индия около слабините и служи за долна дреха
ликхит джапа – мантра практика, при която се изписва мантрата
лила – буквално „игра, театър"; вярва се, че светът е божествена игра на природата (пракрити) чрез нейните три елемента (гуни): тамас, раджас и саттва
лобха – алчност
лока – измерение, свят, реалност

М

Ма – майка; Божествена майка
Ма Яшода – майката на бог Кришна
мад(е)ира – индийската дума за алкохол, опиняваща напитка
мада – его
Мадхава – философ от 13-и век, основател на двайта веданта и защитник на двойнствеността на творението
мадху – мед, сладост, нектар
Мадхура – рожденото място на Кришна, един от седемте свещени града в хиндуизма
Макар сакранти – денят, в който слънцето навлиза в знака на Козирог, популярен празник в цяла Индия, на който се почита бога на слънцето Суря
Макханчор – „крадецът на масло", епитет на бог Кришна от времето, когато като малко момче обичал да краде маслото от къщите
мала – броеница
манас путра – син, заченат със силата на мисълта
Манса Деви – храм в Харидвар, посветен на богинята Манса Деви
Манасаровар – високопланинско сладководно езеро, захранвано от ледниците на връх Кайлаш, свещено място за поклонение (вж. Кайлаш)
мандала – сложна геометрична диаграма в кръг, която слива макрокосмоса и микрокосмоса и има потенциала да пробуди дълбоките аспекти на човешката психика
мандир – хиндуистки храм
мантра – фина звукова вибрация, тантрично средство за освобождаване на енергията от тясното материалистично осъзнаване и разширяване на съзнанието
мантра дикша – посвещение в мантра, вж. мантра
маряда пуруша – определение за бог Рама; човек, надарен с качеството спонтанно да откликва и постъпва правилно във всяка ситуация
матх – орден, организация
маулви – молла, свещеник в исляма и познавач на ислямското право

мауна, мауна садхана – мълчание, практика със спазване на мълчание
Мауни амавася – традиция за спазване на мълчание по време на новолунието на индийския месец магха (януари – февруари)
Маха вакя – от санскрит – maha vakya – четири фрази, четирите големи утвърждения от Упанишадите: 1. Prajnanam Brahma – Съзнанието е Брахман; 2. Aham Brahasmi – Аз съм Брахман; 3. Tat twam asi – Ти си това; 4. Ayam Atma Brahma – Душата (Атман) е Брахман; продължителната медитация и повторението на тези мантри може да отведе квалифициран практикуващ директно до реализация
Махабхарата – древноиндийски епос, в който се съдържа и свещеният текст Бхагавад гита (Гита)
Махавира – върховната духовна фигура на джайнизма, 24-тият тиртханкар (висш учител, способен да превежда през морето на проявения свят на илюзиите самсара)
Махарадж – санскритска титла за велик владетел, велик цар, велик човек
махатма – букв. велика душа, използва се за човек, издигнал се над егото и реализирал същността си като едно с всичко друго; духовно извисен човек
мая – силата на творението, която завоалира Съзнанието във формите и имената; илюзията на проявения свят
мере арадхя – моят обичан гуру
мокша – освобождение, свобода; в йога: финална еманципация, освобождение от колелото на раждането и смъртта
моха – привързаност, привличане към сетивните удоволствия
мурти – форма, фигура, статуя, образ, символ
муладхара чакра – първият енергиен и праничен център в човешкото тяло, разположен в перинеума при мъжете и шийката на матката при жените; седалището на кундалини (вж. кундалини, вж. чакра)

Н

навануцхан – вж. Навaратри и анущхан; анущхан, изпълняван по време на Навaратри
Навaратри – деветдневен празник в Индия, посветен на трите велики богини Дурга, Лакшми и Сарасвати; празнува се два пъти в годината, напролет и наесен; благоприятен период за изпълняване на специална садхана
нага (йоги) – садху орден, чийто членове се познават по това, че не носят дрехи, често са войнствено настроени и владеят бойни изкуства
нада – фина звукова вибрация, която може да се чуе в медитативно състояние; глас, звук
нади – от санскрит – река; канал от енергия; психоенергиен канал, който кореспондира, но не е идентичен със съвременната идея за нервите или акупунктурните меридиани
Найнитал – главен град в областта Кумаон в щата Утаркханд
Намдев – средновековен индийски поет и светец от традицията варкари в Махаращра, поклонник на Кришна във формата Витхал, известен автор на бхаджани и киртани, които се пеят до наши дни
Нанак, Гуру нанак – основателят на сикхизма и първият сикхски гуру

Нара – от санскрит – принцип на разпада, материя, човек, лице, герой; изначалният вечен човек

Нара-Нараяна – божество във формата на близнаци, аватар на бог Вишну; в „Махабхарата“ Нараяна е Кришна, а Нара е Арджуна, неразделната двойка бог-човек

Нараяна – спътникът на Нара, епитет на Вишну, поддръжникът на живота, живителната сила, име на древен мъдрец, за който се знае, че е бил спътник на Нара

Нармада – една от седемте свещени реки в Индия, която преминава през щатите Мадхя Прадеш и Гуджарат и разделя Северна от Южна Индия

нирвана – прекратяване на страданието, окончателно постигане на освобождение и еманципация в будистката философия; висше състояние на съществуване и съзнание

нишкама – безкористен, свободен от себичност, желания и очаквания

нишкама карма йога – безкористно действие; служене, извършено без очакване на резултат или възнаграждение на действието, без отплата

нишкамя севак – безкористно служещ

няса – отречение, отказване; практика с умствено докосване на части на тялото с определени мантри и визуализации

О

Ом намах Шивая – универсална санскритска мантра, свещен стих, отдаващ почит на бог Шива, вж. мантра

Ом намо Нараяная – универсална санскритска мантра, свещен стих, отдаващ почит на бог Вишну, вж. мантра

П

падмасана – поза лотос

пакора – индийско ястие – парченца зеленчуци, панирани с пикантна нахутена паста и поднесени с ароматен сос, продавани като деликатес на улицата и в ресторантите

Пандави – петимата братя Пандави, синове на Панду: Юдхищира, Бхима, Арджуна, Накула и Сахадева, които воюват срещу клана на Кауравите, великата война, описана в епоса „Махабхарата“

пандит – свещеник в хиндуизма

Панини – санскритски филолог, лингвист, учен, ерудит, автор на трактата по санскритска граматика „Ащадхяи“

панча татва – петте изначални елемента – земя, вода, огън, въздух и етер; вж. таттва

панчагни – пет огъня

Панчашийла – „петте ценности“, петте най-важни етически правила в будизма: въздържание от насилие, от кражба, от злоупотреба със сетивата, от лъжа и от злоупотреба с интоксиканти, замъгляващи ума

парамахамса – букв. „възвишен лебед“; човек който може да владее своите страсти, мъдрец; титла за човек, който се намира в четвъртото ниво на съзнание

парампара – традиция
Парашурама – „владеещият брадвата Рама“, шестата инкарнация на бог Вишну
Парвати – букв. дъщерята на планината; богиня, съпруга на Шива, майка на Ганеша и Картикея
паривраджака – странстващ монах; традиция сред саннясините да прекарват време в странстване без притежания, като просят за своето изхранване и се придвижват от място на място
парикрама – обиколка, ритуална обиколка на храм или друго свято място
патхшала – училище на открито; древна традиция на обучение в Индия, където учениците са седяли около учителя си не в класна стая, а на открито, под сянката на дърво
пийтх – свято място, седалище на духовна организация
пингала нади – главен праничен канал; каналът на слънчевата енергия, свързан с дясната ноздра, с дясната страна на тялото, с активния динамичен аспект на енергията, проявяващ се като жизнената сила в противовес с ида нади (вж. нади, вж. ида нади)
прана – жизнената енергия, есенциалната сила на живота, проникваща в макро- и микрокосмоса, виталната енергия, която функционира в много форми, за да поддържа тялото и ума; в по-тесен смисъл една от петте вида прани, която функционира в областта на сърцето и белите дробове
прана пратищха – ритуал на вдъхване на живот, на зареждане на мурти (изображение), янтра (свещена геометрична фигура) или мандала с енергията на божественото; извикване на божественото в материална форма
пранава – свещеният звук Ом
пранам – характерен индийски жест на уважение със събрани длани пред гърди или с докосване на нозете с чело
прасад – осветена храна или дар, изпълнени с божествена благословия
прем – любов, обич, отдаденост
Премчанд – един от най-обичаните и популярни индийски писатели от началото на 20-и век
притхви лока – земното измерение; вж. лока
пуджа – уважение, почитане, молитва; ритуал за почитане и молитва
пуджари – вид хиндуистки свещеник, който извършва ритуала пуджа, вж. пуджа
Пурани – пурана: минал, древен, много стар; Пурани: име на сбор от древни текстове, за които се вярва, че са създадени от мъдреца Вяса; състоят се от 18 текста, съдържащи най-ранната митология на ведическата и тантрическата традиция, сред най-известните: „Брахма пурана“, „Вишну пурана“, „Шива пурана“, „Бхагавата пурана“ и т.н.
Пурашчарана – специална духовна практика, при която чрез джапа (многократно повторение) на името или мантрата или семенната мантра се инвокира божествена сила
пурда – букв. перде; обичай в някои мюсюлмански общества да отделят жените от обществото, като ги скриват зад завеса; обичаят жените да покриват телата и лицата си в присъствието на мъже и в обществото

Пурна Кумбхамела – вж. Кумбхамела; голяма Кумбхамела, която се провежда веднъж на 12 години
пурнахути – финалното приношение в огнената церемония
пурнима – пълнолуние

Р

рага – обич, страст, привързаност; гама (муз.)
Радха – най-известната доярка сред гопите (вж. гопи), любима на Гопала (младият Кришна); Радха и Кришна са известни като двойкар Радха е символ на бхакти – безрезервното отдаване на божественото
ракшаса – демон, демонични същества
Рама – героят от епоса Рамаяна и Рамчаритманас; седмото превъплъщение на бог Вишну, притежаващ високи морални и духовни качества; символ на правилност, добродетелност, добрина, благодетелност, благоприятност
Рамануджа (ачаря) – средновековен философ, гуру и социален реформатор, основател на вашища двайта веданта
Рамашрам – отшелническо място, посветено на Рама
Рамаяна – „Пътят на Рама", един от най-известните древноиндийски епоси, съставен от Валмики; съдържа 24 000 стиха в 7 глави
Рамешварам – свещен град в Югоизточна Индия, един от четирите най-свещени града в хиндуизма: Бадринатх (на север), Дварка (на запад), Пури (на изток), Рамешварам (на юг); известен с храма „Раманатхасвами", посветен на бог Рама и съдържащ 12 извора свещена вода
Рамнавами – популярен празник в Индия, отбелязващ рождения ден на бог Рама (вж. Рама)
Рамча ритманас – букв. „Сказание за живота на Рама" – версия на епоса Рамаяна, написана от Тулсидас в поетична форма на диалект на хинди
расам – супа, течен сос
Ратнавали – съпругата на великия поет Тулсидас
ратри джагаран – нощно будуване
риши – провидец, просветлен поет и мъдрец, аскет, старейшина
Риши Агастя – един от древноиндийските риши и светци на Ригведа, учен и отшелник
Ришикеш – свещен град в подножието на Хималаите, духовен център
рудракша – дърво, чиито семена се използват за мали (броеници)
Рудраштакам – свещен химн, посветен на бог Шива, известен и с името „Рудра"; написан от Тулсидас, част от Рамчаритманас (вж. Рамчаритманас)

С

садхака – практикуващ садхана (вж.), духовен последовател, духовно стремящ се, търсещ
садхана – от санскрит – изпълнение, постижение; средство за постигане на определена цел; духовна практика, дисциплина, изпълнявана редовно за постигане на определено вътрешно преживяване и себереализация

садху – от санскрит – добър, отличен, съвършен, правилен, праведен, свят, достоен; свят, добродетелен човек, мъдрец, светец
сакши – свидетел
Самаведа – третият от ведическите текстове (вж. Веди), Веда на песнопенията и химните, занимава се с ритуалите на почитане, обожание, молитва и размишление
самадхи – кулминацията на медитацията, състояние на единение и сливане с всемирното съзнание
самкхя, санкхя – една от шестте основни индийски философии
самрат – адепт, напреднал духовен последовател
самсара – цикълът на раждане, смърт и прераждане, трансмиграцията на душата; илюзорният свят, проявеният груб свят; светско съществуване, кръгът на земния живот
самскара – умствено впечатление, съхранено във финото тяло като архетип, отпечатък, форма, модел, памет; отпечатване в паметта на всички умствени впечатления от миналото, които оформят незабележимо и без да съзнаваме нашите импулси, реакции, мисловни модели и поведение
Санатана дхарма – санатана – вечен, непреходен; санатана дхарма – система от извечни и непреходни ценности, залегнали в основата на ведическата цивилизация
сангам – място на сливане на две или няколко реки
санкалпа – воля, положително решение; цел, намерение
санняса – пълно отдаване, отречение и непривързаност към света, към неговите притежания и привличане; пътя на монашеството в хиндуизма, орден от монаси, отдадени на служене на другите
саннясин – човек, приел посвещение в санняса
Сарасвати – богинята на знанието, красноречието, изкуствата и ученето; дъщеря на бога на сътворението Брахма; име на река, съществувала в миналото; наименование на един от десетте санняски ордена, създадени от Ади Шанкарачаря
Сарнатх – историческо място на 12 км от свещения град Варанаси, където Гаутама Буда изнесъл своята първа проповед; свещен град за будизма
саттва – една от трите гуни, качествата на природата – хармония, светлина, чистота
сатсанг – беседа, събиране, на което се обсъждат принципите на истината; свързване с духовното и възвисяващото; присъствие на мъдреци и просветлени същества
сатя – от санскрит – satya – истински, реален, автентичен, честен, верен; абсолютна истина, реалност; една от ямите, предписани от Патанджали – истинност; в живота – обет да се следва истинност в мислите, думите и делата
Сатя юга – ерата, в която преобладават благочестието и добродетелта; първата от четирите юги, „златната“ ера, която продължава 1 728 000 години според текста „Сурясидханта“, ерата на истината и чистотата (вж. юга)
Сатям, Шивам, Сундарам – трите принципа на истинност, съзнание, красота

Саундаря лахари – „поток от красота", поема във възхвала на свещеното женско начало, по традиция се счита за написана от Ади Шанкарачаря (вж. Шанкарачаря)
сваддха – собствена сила, сила, идваща от установяването в Себето, в истинската същност, себеустановеност
свадхяя – себеизучаване
свами – обръщение, титла за посветени в пълна санняса
свара – дихателен цикъл, поток на дъха през ноздрите; звук, тон, глас; гласна, музикална нота, правила за произнасяне при напяване на мантри
сваямбху джотирлингам – самовъзникнал огнен лингам (вж. лингам и джотирлингам)
сваямвара – обичай в древна Индия, при който булката избира своя жених от група подходящи кандидати, които показват своите умения, обичайно се е отнасял за момичета от знатен произход
сева – отдаване изцяло в служба на Висшето; служене, безкористна работа за другите
сиддхи – свръхестествени сили
сиддха – адепт, йогин, който притежава свръхестествени сили
сиддха нага – светец от ордена нага, които ходят без облекло и практикуват строги садхани
Сиддхартха Гаутама – името и фамилията на Буда, преди да постигне просветление; от санскрит – сиддхартха – този, който е постигнал своята висша цел, Гаутама – фамилно име на династията, от която произлиза Буда
Сита – съпругата на Рама в епоса Рамаяна
ситар – музикален инструмент в класическата индийска музика
смашан, смашан мантра – от санскрит – пепел; мантра, практикувана на местата за кремация
снаан – изкъпване, поливане
снаан парва – ритуално изкъпване в свещена река, извор, храм; изкъпване на мурти с вода или мляко
Сомавати амавася – новолуние в понеделник, според ведическата астрология се счита за много благоприятно
стотра, стотри – химни, мантри, посветени на възхвала на божественото
стхал – място
сударшан чакра – „диск на благословията", атрибут на бог Вишну
сукхая – щастие, добруване
суря, Суря – слънце; богът на слънцето
сурявамши – потомък на „слънчевия род", вж. Икшваку

Т

Тадака – митологична фигура от епоса Рамаяна, демоница
тамилски – южноиндийски език, който се говори в щата Тамил Наду
тандава нритя – неистовият танц на Шива, символизиращ разрушаването на вселената; изкуството на танца; от санскрит – нритя – танц
танпура – индийски струнен инструмент

мантра, мантрически – древна универсална наука и култура, която се занимава с преобразуване на човешката природа от настоящето ниво на еволюция и разбирания към трансцендентно ниво на знание, преживяване и осъзнаване; древни писания, посветени на духовни техники под формата на диалози между Шива и Шакти; платформа от правила за молитва, поклонение, дисциплина и медитация с цел развиване на по-висши качества и сили

тапас – самоналожени лишения; процес на пречистване от несъвършенствата и нечистотата; горещина, огън, болка, страдание, покаяние, умъртвяване; тапас в йога – изгарящо усилие, включващо пречистване, самодисциплина и строгост

тапасви – аскет, който практикува сурова дисциплина и самоналожени лишения

тапася – практика на строга дисциплина, аскетизъм и самоналожени лишения

тапобхуми – бхуми – място, земя, пръст; място за тапас, вж. тапас

Тат твам аси – Едно от Маха вакя, от санскрит – голяма фраза, велика истина; Ти си Това – „слушателят е едно с Вселената, с върховния принцип"; единството в природата на микро- и макрокосмоса; вж. Маха вакя

таттва – елемент, изначална субстанция, есенциален принцип, категория

телугу – южноиндийски език, говори се в щатите Андхра прадеш и Телангана

тилак – знак, поставян на челото, най-често от сандалова паста, куркума, пепел от ритуалния огън и др.

тиртха – място за поклонение, свещено място

тиртха ятра – посещение на светите места, поклонение

тонга – тонга – лека, теглена от кон каляска за превоз на пътници, тонгавала – водач на тонга

Трета юга – втората от четирите световни ери, която продължава 1 296 000 години според текста „Сурясидханта", ерата, в която доброто расте и все още преобладава (вж. юга, Сатя юга, Двапара юга, Кали юга)

Трипитака – общото име за трите големи групи будистки свещени писания

Трипура сундари – един от най-висшите аспекти на свещения женски принцип Шакти: от санскрит – красивата в трите свята; божествената форма на универсалната фигура шри янтра

Тришарана – „трите подслона", във философията на будизма трите свети убежища: 1. Убежище в Буда; 2. Убежище в дхарма (вярата); 3. Убежище в сангха (духовната общност); още име на теравада будизма (малката колесница), който застъпва идеята за трите подслона

тришул – тризъбец

тулси – босилек, свещено растение в хиндуизма

Тулсидас – древен мъдрец, поет, автор на О (букв. „Сказание за живота на Рама"), версия на Рамаяна, написана в поетична форма на диалект на хинди

тхакур – титла за земевладелец в миналото в Индия

тхандай – популярна индийска студена напитка, направена с плодове, ядки, подправки

тяга – отречение или постепенно оттегляне на ума от обектите на външния свят и от желанията; напускане, разделяне, оттегляне

У

упадеш – напътствие, насока, съвет, указание
упанаян дикша – свещен ритуал в индуизма на въвеждане на момчето като „брахмачари", етапът на ученичество и принадлежност към традицията
упанишад брахма – титла, определение за познавач на Упанишадите, „познаващият върховната реалност в Упанишадите"
Упанишади – ведантически текстове, достигнали до нас от древни мъдреци и провидци, съдържащи духовни просветления и учения за абсолютната реалност и пътя, водещ до нея; философският завършек на свещените Веди, изворът на мъдрост за философиите на веданта, йога и самкхя

Х

хаван – ритуал на огнена церемония, който се изпълнява за пречистване, освещаване и приношение
хамса – лебед
Харидвар – свещен град в подножието на Хималаите на брегове на река Ганг близо до Ришикеш
хармониум – традиционен индийски клавирен музикален инструмент
хатха йога – клон на йога, който се занимава с практики за физическо и умствено пречистване и балансиране на двата енергийни потока в тялото – ида (умствен, лунен) и пингала (жизнен, слънчев); от санскрит – „ха" представлява слънчевата енергия, „тха" – лунната; хатха йога се стреми чрез практики, дисциплина и воля да балансира двата полюса в човека за издигане на еволюционната енергия
хираня гарбха – „златното яйце", ведическа концепция за утробата на сътворението, златното семе, люлката на живота, началото на времето и пространството, откъдето произлизат вселената и човешките същества
хитая – полза
хридая – сърце

Ч

чадар – воал, плат, използван за покриване на главата и лицето от жените в някои райони на Индия
чайтаня – съзнанието, което познава себе си и света, абсолютното съзнание, интелигентността на съществуването
Чайтаня Махапрабху – велик средновековен светец от бенгалската традиция на бхакти йога
Чайтра Навaратри – пролетното Навaратри, вж. Навaратри
чакра, чакри – от санскрит – колело, водовъртеж; енергиен или психичен център, място на сливане на енергийни канали, нади; на физически план главните чакри са разположени по височина в зоната на гръбначния стълб; на еволюционен план са свързани с различните нива на еволюция на човешкото същество
чакраварти – могъщ владетел, чиято сила се простира по цялата земя, този, който владее колелото на дхарма, вж. дхарма

чандан – сантал, сандалово дърво, сандалова паста
Чанди – проявление на Дурга, Чанди е непобедимата в борбата срещу демоничните сили
Чанди Деви – храм в Харидвар, посветен на богинята Чанди Деви, вж. Чанди
Чандрабхага – река в Хималаите
Чандраванш – царе от варната на кшатриите, свързани с легендарната лунна династия
Чар дхам ятра – свещено поклонение в Хималаите, което включва четири свещени места – Ямунотри, Ганготри, Кедарнатх и Бадринатх
чатурмас – букв. chatur mas – четири месеца; период от четири месеца по време на мусонните дъждове, посветен на покаяние, аскеза, пост, садхана
четана – изчистено, рафинирано осъзнаване
чилъм – специална лула за пушене
чинтан – размисъл, размишление

Ш

шакти пат – много висша енергия или преживяване, предадени от гуру към заслужил ученик
Шакямуни, Буда Шакямуни – от санскрит – шакя – име на древен индоарийски клан, управлявал в Капилавасту, муни – мъдрец, едно от имената на Буда – „мъдрецът от клана Шакя"
Шанкарачаря – името на прославен учител по адвайта веданта, за който се счита, че е автор на известния коментар на „Брахма сутрите", трактата „Трипура сундари" и още много други текстове и коментари; философ, йогин, мъдрец, деец, на когото се отдава заслугата за създаването на Дашнами ордена на санняса; получава за първи път почетната титла Ади или Адигуру Шанкарачаря
шанкха – раковина, свещен атрибут на бог Вишну
шастри – свещени книги, трактати, учебници в специализирана област на знанието
Шива – букв. – „светият, благоприятният"; име на един от боговете на хиндуистката троица, натоварен с функцията да разрушава и трансформира; унищожаващ егото и двойствеността; изначалният и първи йогин; принципът на космическото съзнание, партньорът на Шакти
Шива врат – вж. врат; врат, посветен на бог Шива
Шива лингам – черен камък с издължена овална форма, символ на бог Шива, вечното съзнание
Шива пурана – една от 18-те Пурани (вж. Пурани), в която се разказва за бог Шива
Шиваратри – празник в индуизма, 14-ата нощ от тъмната половина на лунния месец фалгун, около февруари или март; най-тъмната нощ, през която се спазва пост и се извършива специална садхана, посветена на бог Шива, символизиращ просветляващото съзнание

шивир – пътуващ/изнесен семинар
шлока – стих на възхвала; стих, който обикновено се състои от 32 букви на санскрит (еквивалент на 32 срички на български); възхвала, прослава
шрадха – вяра
шрам – труд, работа
шри – титла за обозначаване на духовник висок ранг – Негово Светейшество
Шукадева – митичният автор на „Бхагавата пурана", саннясин, мъдрец, син на Вяса

Ю

юга – ера; според традицията на йога напреднали цивилизации се въздигали и упадали, докато вселената пулсирала, преминавайки от еволюция и проявление (деня на Брахма) към инволюция и изчезване (нощта на Брахма); има четири световни юги: 1. Сатя юга; 2.Трета юга; 3. Двапара юга; 4. Кали юга; четирите юги правят една махаюга, 1 000 махаюги правят 1 ден на Брахма
Юдхищхира – най-големият от петимата братя Пандава, герои в епоса Махабхарата

Я

Ядава – древноиндийски клан, произхождащ от легендарния цар Яду; счита се, че това е родът, от който произхожда Кришна
ягия гяна – отдаване на свещеното знание, даряване на знание и мъдрост
ягия, яджна – свещен ритуал на приношение, отдаване, дар
Ямунотри – свещено място в Хималаите, извор на свещената река Ямуна, разположено на 3293 м н.в., първият от пунктовете за поклонение Чар дхам; вж. Чар дхам
янтра – геометрична фигура, предназначена за концентрация и медитация, визуалният еквивалент на мантра; инструмент, средство, устройство за поддръжка
Яшодха – приемната майка на бог Кришна
Яшодхара – съпругата на Сидхартха Гаутама, впоследствие известен като Буда

Свами Дхармашакти Сарасвати е родена през 1924 *г.* в Сахаспур Лохара (Мадхя Прадеш), Индия, в благоприятния ден на Буда Пурнима. Навлиза в махасамадхи на 12 февруари 2013 *г.* в Ганда Даршан Вишва Йогапийтх, Мунгир. През 1953 *г.* среща за първи път свами Сатянанда Сарасвати и това дава началото на една доживотна връзка на непоколебима преданост.

През 1958 *г.* получава посвещение в мантра от шри Свамиджи и така става неговият пръв ученик. През 1960 *г.* дава живот на дете, което по-късно става известно като свами Нираńджанананда, духовния наследник на шри Свамиджи. През 1967 *г.* е посветена в традицията дашнами санняса.

Свами Дхармашакти се превръща в стълб на мисията на шри Свамиджи от самото начало, играейки различни роли в нейното развитие.

От 1963 до 1976 *г.* работи като редактор, издател и разпространител на списанията *Yoga* и *Yoga Vidya* в Раджнандгаон. През 1972 *г.* е назначена за патрон на Раджнандгаонската школа по йога и секретар на Международното йога движение. През 1985 *г.* се премества да живее в Ганга Даршан, Мунгир, а през 1990 *г.* става ачаря и председател на „Шри панч дашнам парамахамса алакх бара", Рикхия.

Наричана ласкаво Аммаджи, свами Дхармашакти е пример за отречение и пълно отдаване на мисията на своя гуру. Съхранила най-финитe духовни добродетели с безмълвно благородство и смирение, тя бе извор на сила и надежда за всички, които търсеха нейните напътствия. Рядко срещана душа, която ще се нареди сред най-именитите светици на нашето време.

Тази колекция от вдъхновяващи случки и истории от живота на шри свами Сатянанда Сарасвати е съкровищница за истинския духовно търсещ. Животът на светците винаги е бил непресъхващ извор на вдъхновение за човечеството и шри Свамиджи не е изключение. Свами Сатянанда е единствен по рода си светец и йогин. Дори след издигането си до върховете на йога и придобиването на обещаните от нея плодове той не прекарва живота си в състояние на идилично самадхи, а непрестанно и неуморно използва йогийските си сили за извисяването и добруването на човечеството. Същевременно с това остава непривързан към всичко постигнато. С благородните си дела този ненадминат йогин покорява сърцата на милиони хора по света. Всеки докоснал се до него бива незабавно и необратимо преобразен.

От духовна гледна точка стойността на *Мере арадхя. Моят любим гуру* не отстъпва на древните индийски свещени писания. Искрено се надяваме и желаем тези духовни скъпоценности от живота на шри Свамиджи да донесат светлина, радост и мъдрост в живота на всички искрени последователи по духовния път.

ISBN 978-86-900317-1-9

